

2023

Informe econòmic local

Província de Barcelona

**Diputació
Barcelona**

Direcció editorial

Diputació de Barcelona
Àrea de Desenvolupament Econòmic i Turisme
Javier Villamayor Caamaño
Coordinador

Departament d'Economia Aplicada, Universitat Autònoma de Barcelona
Javier Asensio Ruiz de Alda
Director

Elaboració de continguts

Diputació de Barcelona
Àrea de Desenvolupament Econòmic i Turisme
David Sánchez Oliva

Departament d'Economia Aplicada, Universitat Autònoma de Barcelona:
Javier Asensio, Juan José Ganuza, Èric Gómez, Francesc Trilla

1a edició: desembre 2023

© de l'edició: Diputació de Barcelona

© dels textos: els autors

Edició i producció: Subdirecció d'Imatge Corporativa
i Promoció Institucional de la Diputació de Barcelona

Coordinació tècnica: Gerència de Serveis de Promoció Econòmica i Ocupació
de la Diputació de Barcelona

Disseny i maquetació: Fotocomposició gama, sl

Índex

Pròleg	4
Província de Barcelona	5
1. L'entorn de la província de Barcelona	7
2. La província de Barcelona	9
3. Visió de conjunt de l'evolució econòmica comarcal	19
Alt Penedès	26
Anoia	39
Bages	52
Baix Llobregat	65
Barcelonès	78
Berguedà	92
Garraf	106
Lluçanès	119
Maresme	131
Moianès	145
Osona	159
Vallès Occidental	172
Vallès Oriental	185
Estudis monogràfics	199
Els eixos estratègics de la innovació econòmica local per a la propera dècada	200
Polítiques de promoció econòmica basades sobre el terreny (<i>place-based</i>): un estat de la qüestió	219
Eficiència i equitat en la prestació de serveis municipals i intermunicipals: la competència a escala local	232

Pròleg

L'Informe econòmic local de la província de Barcelona 2023, hereu de l'anterior Informe territorial de la província de Barcelona que va realitzar anàlisis exhaustives de la situació socioeconòmica al llarg de divuit anys, continua posicionant-se com una obra de referència entre les publicacions periòdiques orientades a l'estudi de les comarques i els municipis de Barcelona, en conjunt i per separat. La nova versió millora la seva presentació amb un *minisite web*, a més d'oferir una publicació més sintètica i orientada a uns continguts que faciliten la comprensió. La versió en línia permet accedir amb més facilitat a les dades analitzades, comparar-les amb les dels anys anteriors i extreure'n conclusions. Ambdós formats configuren una obra que presenta les principals magnituds econòmiques del nostre territori i n'explica l'evolució al llarg dels anys 2020, 2021 i 2022, elaborada a la Diputació de Barcelona, amb la col·laboració de la Universitat Autònoma de Barcelona i l'aportació d'articles temàtics per part de consells comarcals i els ajuntaments de la província.

La recuperació de l'activitat econòmica iniciada l'any 2021, després d'un convuls any 2020, s'ha consolidat al llarg del 2022 fins a superar en alguns casos els nivells previs a la crisi de la covid-19, evidenciant l'inici d'una fase econòmica expansiva. La incidència de l'atur ja és menor al període prepandèmic, mentre que l'ocupació i el nombre de llocs de treball se situen en nivells superiors. En termes macroeconòmics, s'observa una important recuperació del PIB català, que s'ha elevat el 5,5 % respecte a l'any 2021, lleugerament per sota del conjunt de l'Estat (en la darrera revisió és del 5,8 %), però per sobre de la zona euro (3,5 %) i a escala mundial (3,4 %). En nombre de llocs de treball, el creixement ha estat del 3,0 %, i del 2,6 % en el cas de l'ocupació, amb els sectors serveis i construcció com a locomotores d'aquest creixement, especialment en les activitats de serveis de tecnologies de la informació (10.000 llocs de treball més en un any). Aquest impuls de l'ocupació i els llocs de treball s'ha traslladat molt tímidament al nombre d'empreses, que creix el 0,1 %, fet que comporta un augment de la dimensió de les empreses existents. Tanmateix, la població aturada continua la davallada (-4,3 %), situant la taxa d'atur de la demarcació en el 9,3 % en tancar l'any, tres dècimes inferior que un any abans.

En el context comarcal, aquesta nova edició de l'informe ofereix una important novetat, la incorporació de la nova comarca del Lluçanès en l'anàlisi, creada oficialment el mes de maig de l'any 2023. L'evolució positiva experimentada pel conjunt de la província ha estat pràcticament generalitzada també en totes les tretze comarques. L'ocupació ha augmentat en totes, especialment al Barcelonès (3,2 %), mentre que els llocs de treball ho han fet més intensament a l'Anoia (3,6 %). Pel que fa al nombre d'empreses, la situació varia entre l'augment de l'1,4 % del Garraf i la reducció del -1,7 % del Berguedà. L'atur cau en totes les comarques, amb l'excepció d'Osona (0,3 %), amb el Maresme al capdavant (-6,7 %). El turisme presenta una molt destacada recuperació, tant en nombre d'establiments com en places, en aquest darrer cas és al Vallès Occidental on més ha crescut (7,0 %), mentre que el comerç aconsegueix augmentar la seva superfície tot i la caiguda del nombre d'establiments, especialment al Lluçanès (18,3 %) i el Moianès (17,3 %).

Per la seva banda, el monogràfic «Els eixos estratègics de la innovació econòmica local per a la propera dècada» presenta els àmbits d'activitat econòmica que han d'orientar i accelerar el desenvolupament econòmic a escala local els propers anys. El segon monogràfic, sota el títol «Polítiques de promoció econòmiques basades sobre el terreny (*place-based*): un estat de la qüestió», reflexiona sobre la relació entre el sorgiment de noves polítiques d'intervenció en sectors econòmics concrets i la realitat de les polítiques de desenvolupament local a Catalunya. I per últim, el monogràfic «Eficiència i equitat en la prestació de serveis municipals i intermunicipals: la competència a escala local», vincula la política de defensa de la competència amb els governs locals com a agents econòmics amb capacitat de regular, crear mercats i interactuar amb les empreses.

L'anàlisi de la realitat territorial ens permet conèixer l'escenari que ha de facilitar el desenvolupament econòmic que ara afrontem. La tensió inflacionària i la crisi energètica que marquen el context actual ens obliga a explorar nous camins i noves fórmules en què els Objectius de Desenvolupament Sostenible que marca l'Agenda 2030 de les Nacions Unides han de ser-hi presents. Tenim l'oportunitat d'impulsar projectes que tinguin un veritable impacte transformador en les persones, les empreses, les institucions i que alhora serveixin per assolir un model de desenvolupament econòmic com una nova manera d'entendre el territori i d'aproximar-nos-hi, que no deixi cap persona ni cap municipi enrere.

Eva Menor Cantador
Diputada presidenta de l'Àrea de Desenvolupament Econòmic
i Turisme de la Diputació de Barcelona

Província de Barcelona

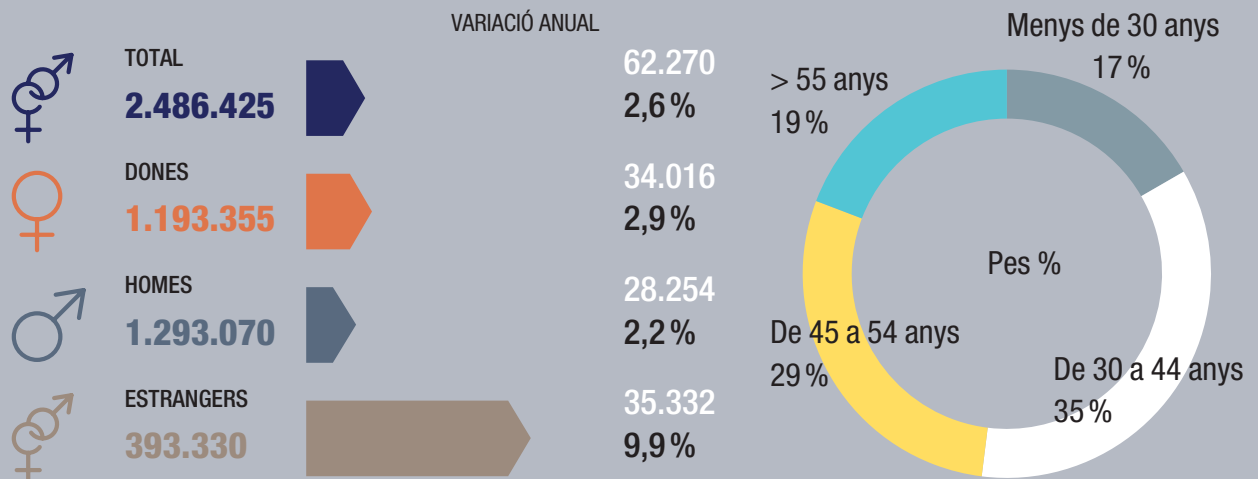

Resum executiu

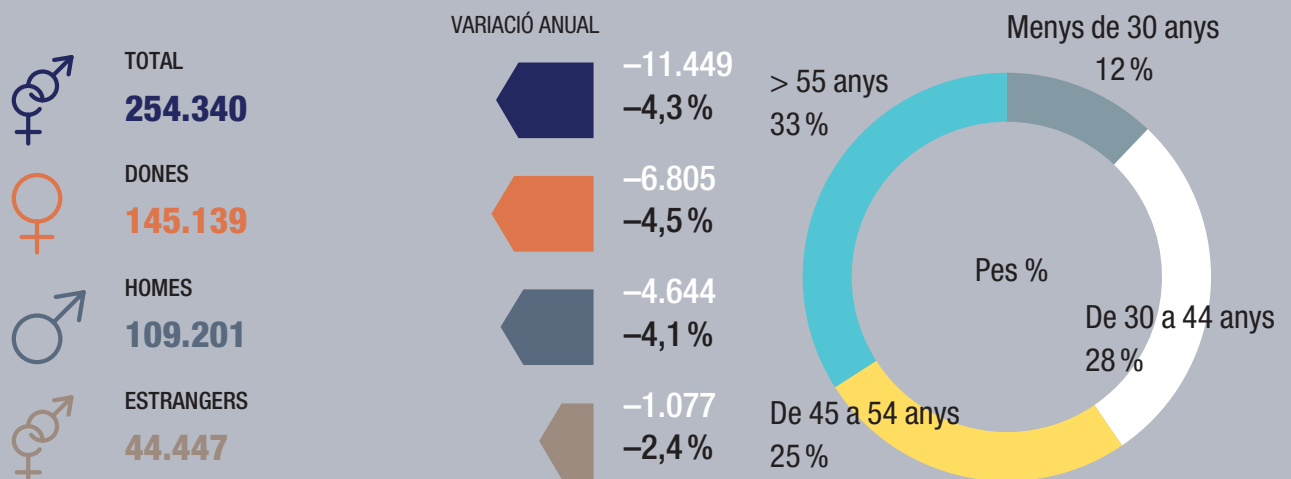
La recuperació econòmica iniciada l'any 2021, després del convuls any 2020, s'ha consolidat al llarg de l'any 2022. Bona part dels indicadors analitzats han recuperat els nivells previs a la pandèmia, i fins i tot l'han superat en alguns d'ells, evidenciant una fase expansiva de l'economia catalana. El nombre de llocs de treball i el de persones ocupades és superior al període prepandèmic, i la incidència de l'atur també és menor, mentre que el nombre d'empreses creix tímidament i manté un ritme suau de recuperació. El PIB català s'ha elevat el 5,5 % en aquest darrer any, lleugerament inferior al conjunt de l'estat (5,8 % en la darrera actualització), però dos punts per sobre de la zona euro (3,5 %), gràcies al bon comportament del saldo exterior i una demanda interna destacada.

A la província de Barcelona, el nombre de llocs de treball creix el 3,0 % l'any 2022, i el 2,6 % la població ocupada registrada, mentre que el nombre d'empreses només ho fa el 0,1 %. Els sectors més dinàmics han estat els serveis i la construcció, d'entre els quals destaca el subsector dels serveis de tecnologies de la informació, que guanya més de 10 mil llocs en un any, en un context d'acceleració de la digitalització. L'atur registrat continua a la baixa, davallant un -4,3 % el 2022 i situant la taxa d'atur en el 9,3 %. Per edat, el grup de 45 a 54 anys és el que en conjunt ha tingut una millor evolució en termes d'ocupació i atur.

Població ocupada registrada resident a la província. IVT 2022

Població aturada registrada resident a la província. IVT 2022

1. L'entorn de la província de Barcelona

La important recuperació de l'activitat econòmica durant l'any 2021 que es va reflectir en un augment del PIB mundial del 6,1 %, segons les estimacions del Fons Monetari Internacional, ha mantingut la senda positiva l'any 2022 i s'ha registrat un increment del 3,4 %. Es tracta d'un augment més moderat que l'any anterior, però lleugerament millor a les previsions fetes pel mateix organisme amb anterioritat. Les incerteses i els principals riscos socials i econòmics subsisteixen aquest darrer any, però amb diferents intensitats. Un dels exemples més clars ha estat la inflació, que durant la primera meitat de l'any es va mostrar ascendent i amb perspectiva de mantenir-se en nivells elevats, i que durant la segona meitat de l'any i especialment a la tardor s'ha aconseguit moderar beneficiant-se de la baixada dels preus de l'energia i els aliments, i per l'increment dels tipus d'interès impulsat per les autoritats econòmiques. Encara que la inflació ha anat a la baixa, es manté una pressió important en els preus subjacents (béns no energètics i serveis), que gairebé no han frenat la seva escalada i continuen pressionant cap amunt la inflació general. Per altra banda, les mesures contundents preses per les autoritats econòmiques han aconseguit aplacar els principals problemes del sistema bancari internacional, que començava a presentar tensions recentment, evitant així el contagi a la resta del sistema bancari, però deteriorant les condicions d'accés al finançament. A més, les onades i variants de la covid-19, que s'han mantingut durant l'any 2022, han resultat més moderades que les anteriors i l'afectació sobre l'activitat econòmica ha estat menor, especialment a la Xina, el que està ajudant a dissipar bona part dels problemes que s'havien patit en les cadenes de subministrament.

**El PIB mundial
va augmentar un
3,4 % en termes
reals l'any 2022.**

Tot i les millores experimentades l'any 2022, l'escenari de futur immediat manté els riscos i les incerteses que s'han exposat anteriorment, suavitzant les expectatives de creixement dels propers anys. Per a l'any 2023, el Fons Monetari Internacional preveu un increment del PIB mundial del 2,8 %, 6 dècimes inferior al del 2022, i per als anys següents no s'espera que superi el 3 % anual, el pronòstic més baix en dècades. Aquesta moderació en el creixement es fa més especialment evident en les economies avançades, en les quals es preveu una desacceleració fins arribar a l'1,3 % anual per al 2023.

Tal com va succeir l'any anterior, l'increment del producte interior brut l'any 2022 ha estat més intens en les economies emergents i en desenvolupament (4,0 %) que entre les economies avançades (2,7 %).

Les economies avançades que han marcat un major ritme de creixement han estat el Regne Unit (4,0 %), la Unió Econòmica i Monetària (3,5 %) i el Canadà (3,4 %), mentre que els increments del PIB real han estat inferiors als Estats Units (2,1 %) i sobretot al Japó (1,1 %). Dins de la Unió Econòmica i Monetària (UEM), la velocitat de creixement marca diferents ritmes. Entre les principals economies de la UEM destaca l'increment registrat per Espanya (5,8 % segons l'actualització de l'INE) i Itàlia (3,7 %), enfront d'un menor creixement de França (2,6 %) i d'Alemanya (1,8 %). Amb l'excepció d'Irlanda (12,0 %), els països mediterranis d'Europa experimenten un increment més destacat, per sobre del 6 % a Malta, Portugal i Croàcia. Per contra, les repúbliques bàltiques, Luxemburg i Eslovàquia presenten les pujades més moderades, inferiors al 2 %, i arriba fins a un decreixement a Estònia (-1,3 %).

Entre els països emergents, el major increment s'ha donat al continent asiàtic (4,4 %), destacant l'Índia (6,8 %) i un comparativament moderat creixement de la Xina (3,0 %). Per la seva part, l'Amèrica Llatina i el Carib registren un increment del 4,0 % del seu PIB real, amb increments destacats a Veneçuela, Colòmbia i Argentina, mentre que l'economia principal, el Brasil, registra un creixement del 2,9 %. L'Àfrica subsahariana i l'Orient Mitjà experimenten un creixement en la línia de la resta de regions emergents (3,9 % i 5,3 %, respectivament). Finalment, dins d'Europa aquest dinamisme entre les economies emergents ha estat més discret (2,7 %), amb un creixement important a Turquia (5,6 %) i un retrocés de l'economia russa (-2,1 %).

El PIB espanyol ha mantingut el ritme de recuperació iniciat l'any anterior amb un creixement del 5,8 % el darrer any 2022, situant-se al capdavant entre les grans economies de la zona euro (3,5 %). Amb el comportament dinàmic del PIB aquest darrer any, s'ha aconseguit recuperar el del precovid, com ha succeït en bona part de les economies europees.

El PIB espanyol va créixer més que el de la zona euro (5,8 % enfront del 3,5 %).

energètics. El principal risc continua sent la inflació, que si bé s'ha moderat en la segona meitat de l'any per l'abaratiment de les matèries primeres energètiques i les mesures posades en marxa, el seu trasllat progressiu a la resta de la cistella de consum ha mantingut la pressió a l'alça de la inflació subjacent.

El PIB català va créixer l'any 2022 amb una intensitat lleugerament inferior que l'espanyol (5,5 % i 5,8 %, respectivament). Els components de la **demanda** interna han tingut un comportament similar a Catalunya i a Espanya. S'ha produït un major dinamisme en formació bruta de capital (3,8 %, 2,4 punts percentuals per sobre d'Espanya) i menor en el cas de la despesa en consum de les llars (4,1 %, 0,7 punts percentuals menys que Espanya). Per altra banda, la despesa de les administracions s'ha estancat (-0,1 %), pràcticament igual que a Espanya (-0,2 %). La variació de les exportacions i importacions de béns i serveis continua sent positiva, però moderades respecte als importants creixements de l'any 2021. El saldo exterior s'incrementa fins als 2,8 punts percentuals positius. En tots els components de la demanda s'aprecia un alentiment després del repunt de l'any 2021 provocat per l'aixecament gradual de les restriccions.

Pel que fa a l'**oferta**, el comportament dels diferents sectors ha estat desigual entre Catalunya i Espanya en alguns sectors, amb major creixement al sector de la construcció, similar al cas dels serveis, i un retrocés destacable de la indústria. En ambdós casos, el sector serveis torna a mostrar-se com el més dinàmic, amb un increment del 7,9 % (8,0 % en el cas d'Espanya), i s'erigeix com el principal responsable del creixement del PIB català el 2022, aportant el 105,7 % d'aquest creixement. La construcció eleva el seu increment fins al 4,5 %, 0,7 punts percentuals més que a Espanya. Contràriament, la indústria ha patit una caiguda del -2,0 %, comportament oposat al del conjunt de l'Estat, on ha crescut el 2,6 %. Aquest sector s'ha vist afectat per l'encariment dels inputs degut a les alteracions en les cadenes de producció global i pels elevats costos energètics, arrossegant el creixement del PIB català en un -7,3.

L'informe anual del Banc d'Espanya diferencia dos períodes d'evolució del PIB al llarg de l'any 2022, una primera meitat de l'any caracteritzada per la recuperació i una segona meitat que registra una desacceleració del creixement del PIB, però en ambdós casos amb un increment per sobre del que es preveia. Entre els components de la demanda, destaca el comportament positiu del sector exterior, especialment pel que fa a l'exportació de serveis, amb el turisme internacional com a motor d'aquest creixement. En canvi, les exportacions de béns han tingut una evolució més moderada, perquè s'han vist afectades pel repunt dels inputs

El creixement del PIB català (5,5%) ha estat lleugerament per sota de l'espanyol (5,8%).

Taula 1

Producte interior brut.

(Taxes de variació interanual, en volum, en %)

	Catalunya		Espanya	
	2021	2022	2021	2022
PIB	6,2	5,5	6,4	5,8
Demanda				
Demanda interna (5)	4,3	3,2	6,7	2,9
Despesa en consum de les llars	5,5	4,1	7,2	4,8
Despesa en consum de les adm. públiques (1) (5)	1,4	-0,1	3,2	-0,2
Formació bruta de capital (2)	4,2	3,8	9,4	1,4
Saldo exterior (3) (4) (5)	2,4	2,8	-0,2	2,9
Exportacions de béns i serveis	13,6	5,0	10,9	8,6
Importacions de béns i serveis	12,5	5,3	14,4	5,5
Oferta				
Agricultura, ramaderia, silvicultura i pesca	0,5	-13,9	4,2	-19,8
Indústria	5,1	-2,0	5,4	2,6
Construcció	3,0	4,5	-1,0	3,2
Serveis	7,2	7,9	6,8	8,0

(1) Inclou la despesa en consum de les institucions sense finalitat de lucre al servei de les llars. (2) Inclou la variació d'existències. (3) La dada de Catalunya inclou el saldo amb l'estranger i amb la resta d'Espanya. (4) Aportació al creixement del PIB. (5) La dada d'Espanya ha estat calculada per l'Idescat, a partir de la informació publicada per l'INE, per facilitar la comparabilitat.

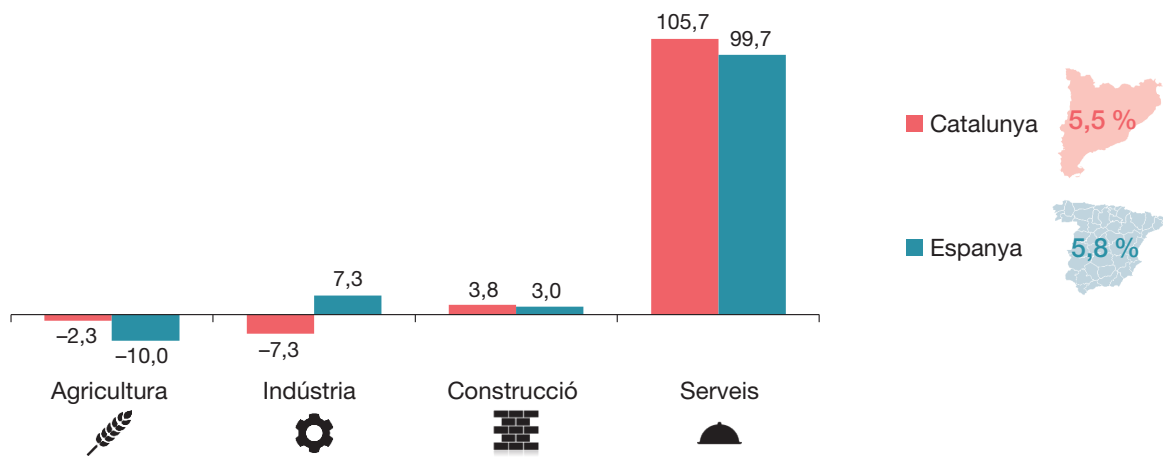
Font: Idescat

La demanda interna catalana va augmentar un 3,2 % (destaca el 4,1 % del consum privat i el 3,8 % de la inversió). El saldo exterior va aportar positivament al creixement del PIB. Pel que fa a l'oferta, el sector més dinàmic va ser el de serveis (7,9 %).

Gràfic 1

Aportacions dels sectors al creixement del PIB de l'any 2022 (en percentatge)

Font: Idescat

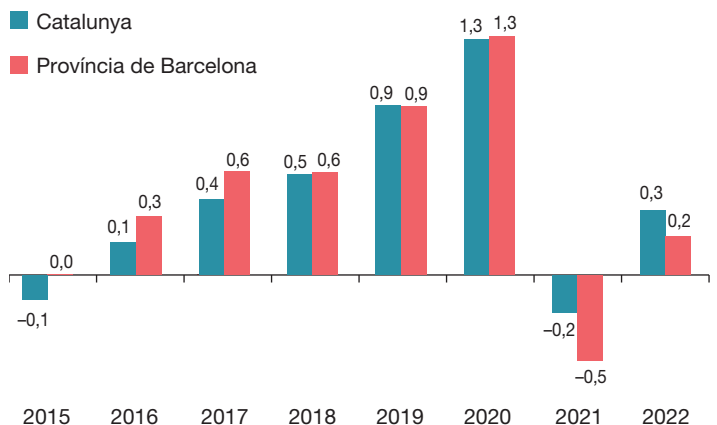
2. La província de Barcelona

La província de Barcelona torna a créixer en població l'any 2022, concretament el 0,23 %, després de trencar-se la sèrie de creixement l'any 2021. L'augment de població ha estat més moderat que l'experimentat a Catalunya (0,38 %), reduint d'aquesta manera una dècima el pes relatiu de la província sobre el conjunt català, fins al 73,5 %. La demarcació suma 12.885 habitants més que l'any anterior, deixant el total en 5.727.615. Les quatre províncies catalanes han crescut durant aquest període. La província barcelonina ha tingut el creixement més moderat de les quatre (0,9 % a Tarragona i Girona, i 0,4 % a Lleida).

L'increment de la població s'ha produït gràcies al creixement de la població estrangera (1,7 %), ja que la població autòctona es va mantenir estable (0,0 %). El pes relatiu dels estrangers sobre la població se situa en el 15,5 % (886.622 habitants estrangers). D'altra banda, segons el PERE (padró d'espanyols residents a l'estranger), l'1 de gener de 2022 hi havia 274.843 persones amb nacionalitat espanyola procedents de la província vivint a l'estranger, un 4,8 % més que un any abans. Per grans grups d'edat, la població de 65 anys i més és la que més ha augmentat (1,4 %), mentre que la població més jove, de 0 a 15 anys, retrocedeix el -1,7 % en aquest darrer any, aprofundint el procés d'envelliment de la població.

Gràfic 2

Taxes de variació de la població total, 2015-2022 (en percentatge)

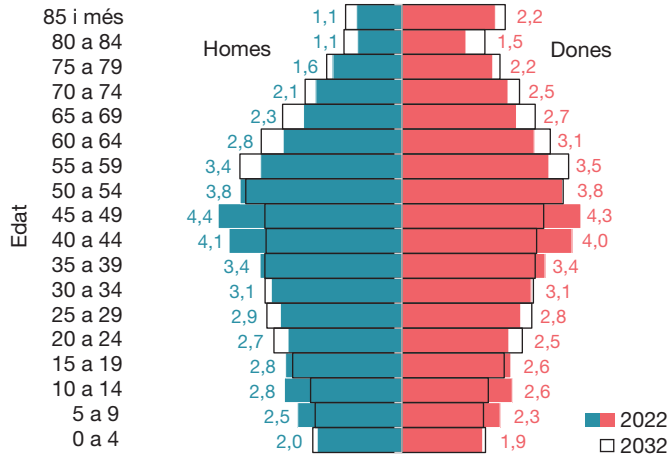

Font: Idescat i INE

Gràfic 3

Piràmide d'edats de la província de Barcelona 2022-2032 (en percentatge)

Font: Programa Hermes basat en dades del padró d'habitats de l'INE

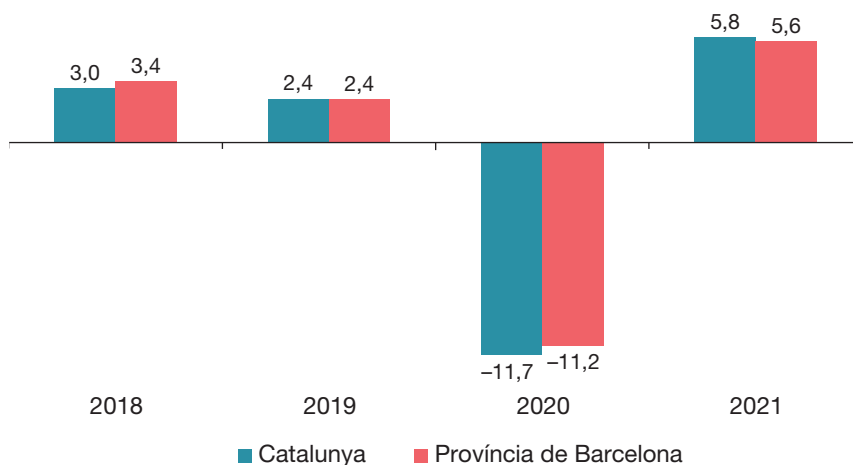
La província torna a augmentar en població l'any 2022, recuperant la senda del creixement que es va interrompre l'any 2021.

Segons les projeccions de població de l'Idescat en el seu escenari mitjà, la població de la província de Barcelona l'any 2032 fregarà els 6 milions d'habitants (5.994.507), el 4,7 % més que el 2022. La piràmide d'edats es farà més estreta en els trams de 5 a 19 anys i de 35 a 49. En canvi, s'ampliarà la població de 55 anys en endavant, i conseqüentment l'índex d'envelliment, o relació, entre el nombre de persones de 65 anys i més i el nombre de menors de 15 anys, augmentarà, i passarà del 136,3 % del 2022 al 181,4 % una dècada més tard, mentre que l'índex de dependència de la gent gran —població de 65 anys i més per cada 100 persones de 15 a 64 anys— també creixerà, passant del 29,0 % al 34,2 %.

El **valor afegit brut** de la província de Barcelona, que l'any 2020 va caure de manera significativa, segons les dades de l'*Anuari econòmic comarcal* del BBVA, arran de la crisi provocada per la covid-19 (-11,2 %), creix el 5,6 % l'any 2021, recuperant part del valor afegit brut perdut l'any anterior. Suposa un increment dues dècimes inferior al català. S'igualava al creixement experimentat per la província de Lleida (5,6 %), però se situa per sota de la de Girona i Tarragona (6,9 % en ambdós casos). Durant l'any 2020, aquestes dues darreres províncies havien estat les més afectades per la reducció del VAB, mostrant-se més sensibles a les mesures preses per la lluita contra la pandèmia del coronavirus. Els sectors dels serveis i la indústria, que a més són els més importants a la província, són els que han crescut de forma més significativa (5,9 % i 5,2 %, respectivament). La construcció s'incrementa sensiblement (1,4 %), mentre que el sector primari, que va ser el menys castigat l'any 2020, encara registra una evolució negativa (-0,7 %).

Gràfic 4

Taxes de variació interanual del Valor Afegit Brut (VAB) (en percentatge)

Font: BBVA

Durant l'any 2022 es consolida la recuperació de l'ocupació perduda durant l'any 2020 per la crisi de la covid-19. L'any 2021 es va iniciar aquesta recuperació amb l'aixecament progressiu de les restriccions i el retorn a la normalitat, i al llarg de l'any 2022 no només s'ha arribat als nivells d'ocupació anteriors a la pandèmia, sinó que s'han superat, confirmant una fase expansiva de l'ocupació a la província.

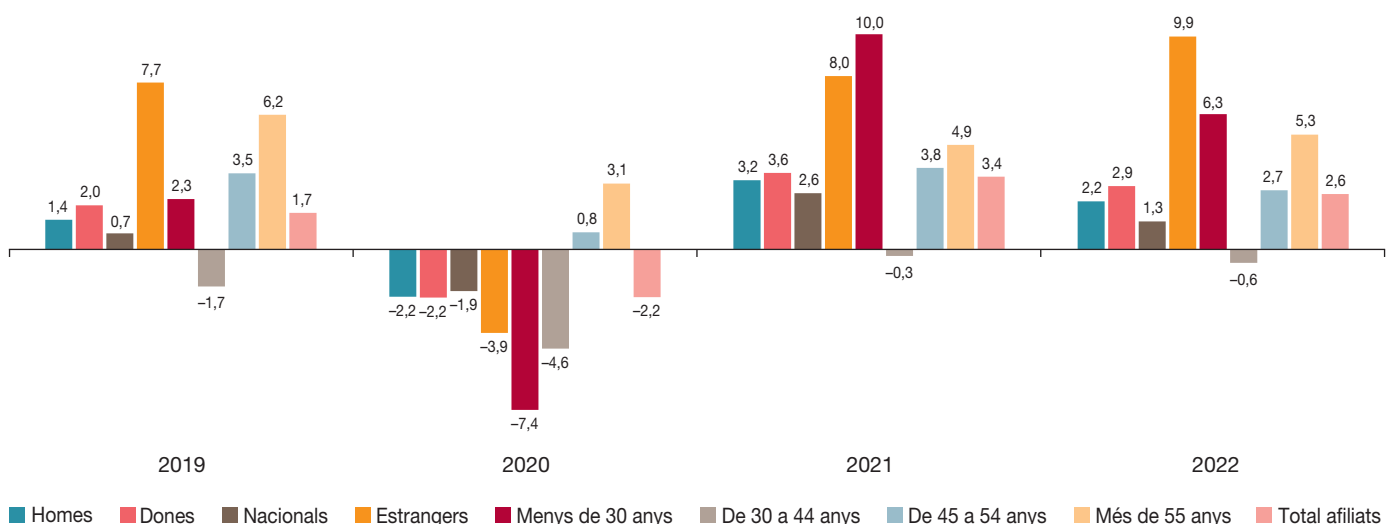
El nombre de llocs de treball ha iniciat una fase expansiva després de recuperar els nivells d'abans de la pandèmia, seguint l'estela de l'ocupació, que ja va iniciar aquesta fase expansiva el 2021, afavorint la reducció de l'atur i de la taxa d'atur. Per contra, el teixit empresarial, que ha crescut sensiblement aquest darrer any, continua per sota de les xifres que presentava l'any 2019.

En finalitzar l'any 2022, la població ocupada registrada (afiliats a la Seguretat Social, règim general i d'autònoms, segons la residència dels treballadors) ha estat un 2,6 % superior a la del mateix període de l'any anterior (62.270 ocupats més), situant la xifra total d'ocupats en 2.486.425. El ritme de creixement és semblant al registrat a Catalunya (2,7 %).

Segons el sexe, la pujada d'ocupats registrats a la província de Barcelona ha estat sensiblement més intensa entre les dones que entre els homes (2,9 % i 2,2 % respectivament), repetint el patró dels anys anteriors (menys l'excepcionalitat de l'any 2020). Les diferències més notables es donen segons la nacionalitat, amb un creixement destacat de persones ocupades estrangeres (9,9 %), enfront d'un moderat creixement de la població autòctona (1,3 %). Per trams d'edat, tan sols s'ha produït una feble reducció l'any 2022 en el grup d'edat de 30 a 44 anys, mentre que el creixement més intens s'ha produït entre la població jove de menys de 30 anys (6,3 %), seguida de la població de 55 anys i més (5,3 %).

Gràfic 5

Taxes de variació interanual de la població ocupada registrada. Província de Barcelona (en percentatge)

Font: Programa Hermes basat en dades d'Idescat

Per altra banda, el nombre de **llocs de treball** (afiliacions a la Seguretat Social segons el compte de cotització de l'empresa) s'ha incrementat el 3,0 % l'any 2022, dues dècimes superior al creixement experimentat a Catalunya (2,8 %). És un increment inferior al de l'any 2021 (4,0 %), però permet arribar a xifres absolutes mai observades en la sèrie disponible (2.679.685 llocs de treball). En canvi, el **nombre d'empreses** (comptes de cotització) és pràcticament estable respecte a un any abans (0,1 % més), una dinàmica lleugerament inferior a la del conjunt català, que registra un tímid avanç (0,3 %). Les xifres del nombre d'empreses estan encara lluny de les que s'observaven abans de la crisi de la covid-19, evidenciant que l'augment dels llocs de treball estan incidint més en l'increment de la dimensió de les empreses que no pas en augmentar el nombre d'aquestes.

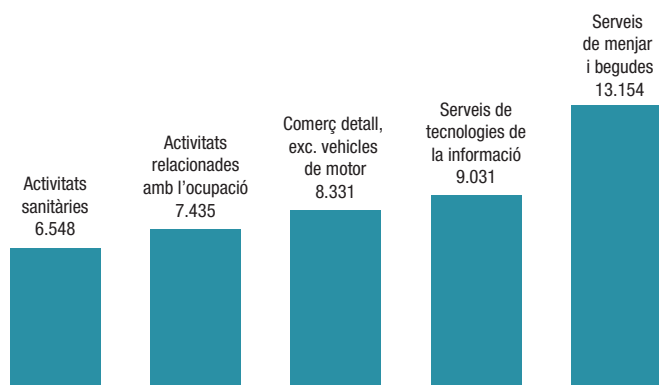
Gairebé tots els grans **sectors d'activitat** van registrar el 2022 un increment del nombre de llocs de treball a la província de Barcelona, amb l'única excepció de l'agricultura (-1,6 %). El sector més dinàmic ha estat la construcció (3,3 %), seguit dels serveis (3,0 %), aquest darrer amb un pes cabdal a la província, superior al 80 %. Pel que fa als **subsectors** amb més guanys de llocs de treball, en termes absoluts, destaquen els serveis de tecnologies de la informació, amb un guany de 10.020 llocs de treball en un any, i s'erigeix com el subsector més dinàmic els darrers anys en un context d'acceleració de la digitalització. En segon terme es posiciona el subsector dels serveis de menjar i begudes, això és, la restauració, que després de ser el subsector més castigat durant la crisi de la pandèmia, la tornada a la nova normalitat ha suposat un revulsiu per al subsector, amb 6.425 llocs de treball més el 2022. Tot i aquest ràpid creixement, encara no s'ha assolit el nivell de llocs de treball previ a la crisi de la covid-19, ja que encara està un -1,7 % per sota. En tercer lloc, trobem les activitats administratives d'oficina i altres activitats auxiliars a les empreses, amb un increment de 5.930 llocs de treball. El quart subsector amb major increment de llocs de treball ha estat el dels serveis d'allotjament (5.000 llocs més), que juntament amb els serveis de menjar i begudes està molt relacionat amb la reactivació del turisme. Finalment, el comerç a l'engròs i intermediaris del comerç augmenta els seus llocs de treball en 4.585.

Seguint l'evolució de l'any anterior, en el 2022 la majoria dels subsectors que van registrar pèrdues absolutes de llocs de treball van tenir reduccions petites, a excepció feta de dos d'ells. La major caiguda s'ha donat en les activitats relacionades amb l'ocupació, que el 2021 havia registrat el major increment, i que ara perd 5.435 llocs de treball en un any. I en segon terme hi ha la fabricació de vehicles de motor, amb 3.685 llocs de treball menys, coincidint amb el procés de reconversió i redefinició que està experimentant aquesta activitat.

Segons el Sistema d'Anàlisi de Balanços Ibèrics, el nombre de **societats mercantils** amb seu social a la província de Barcelona passa de 100.978 l'exercici 2020 a 97.973 l'exercici 2021 (reducció del 3 %). El volum de negoci generat per aquestes societats mercantils passa de 257.054 a 291.237 milions d'euros (increment del 13,3 %). L'increment de la facturació del teixit empresarial al llarg de l'exercici 2021 ha més que doblat l'augment que ha registrat el PIB a Catalunya (5,8 %).

Gràfic 6

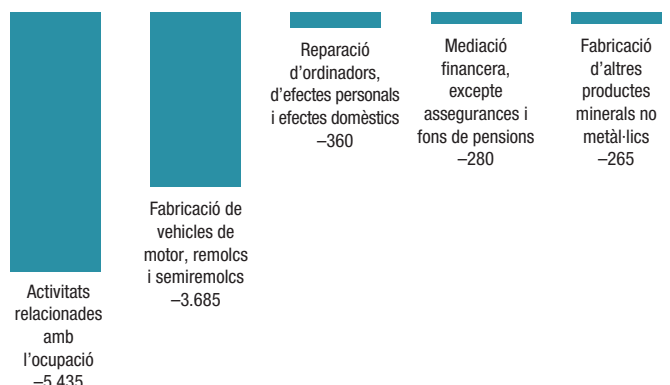
Subsectors d'activitat amb més guany de llocs de treball. Província de Barcelona, 2022 (absoluts)

Font: Programa Hermes basat en dades de l'Idescat

Gràfic 7

Subsectors d'activitat amb més pèrdua de llocs de treball. Província de Barcelona, 2022 (absoluts)

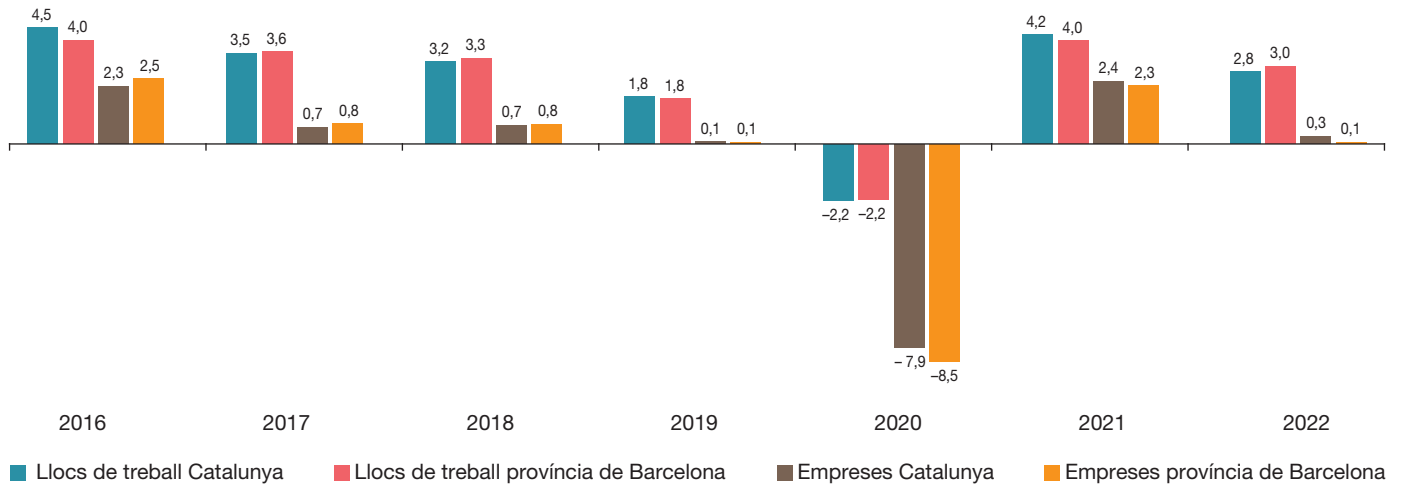

Font: Programa Hermes basat en dades de l'Idescat

Gràfic 8

Taxes de variació interanual dels llocs de treball i empreses (en percentatge)

Font: Idescat

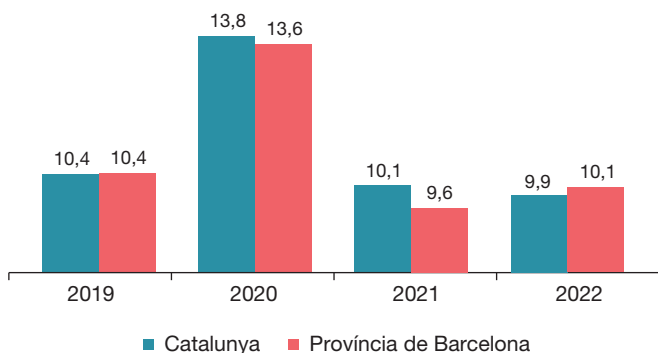
El sector serveis concentra el 61,6 % de la facturació de les societats mercantils amb seu a la província, la indústria el 32,9 %, la construcció el 4,9 % i el sector primari el 0,5 % restant. Els cinc primers sectors d'activitat per volum de negoci són altres tipus de comerç a l'engròs amb 24.784,8 milions d'euros (el 8,5 % del total), químiques i farmacèutiques amb 23.122,8 milions d'euros (7,9 %), comerç a l'engròs d'alimentació i begudes amb 19.116,3 milions d'euros (6,6 %), comerç a l'engròs de productes d'ús domèstic amb 17.571,3 milions d'euros (6,0 %) i productes alimentaris i begudes amb 17.073,3 milions d'euros (5,9 %). Les 250 primeres societats mercantils amb seu social a la província de Barcelona segons el volum de facturació concentren el 38,3 % de la facturació total generada pel teixit empresarial de les comarques barcelonines.

La **població aturada registrada** tanca l'any 2022 amb una caiguda interanual del -4,3 % i es comptabilitzen 256.340 persones demandants d'ocupació considerades desocupades inscrites al Servei Públic d'Ocupació, 11.449 menys que un any abans. La caiguda és 1,9 punts percentuals inferior a la del conjunt de Catalunya (-6,2 %), però manté la tendència positiva de reducció de l'atur iniciada l'any 2021 després del fort increment registrat durant la crisi de la covid-19. Per sexes, la reducció de la població aturada masculina ha estat lleugerament superior a la femenina. Per grups d'edat, el descens més destacat és el de la població aturada de 45 a 54 anys, però cal remarcar l'augment en el grup més jove, la població menor de 30 anys. Finalment, per nacionalitat, la caiguda entre la població estrangera ha estat més moderada.

Gràfic 9

Taxa d'atur estimat

(en percentatge)

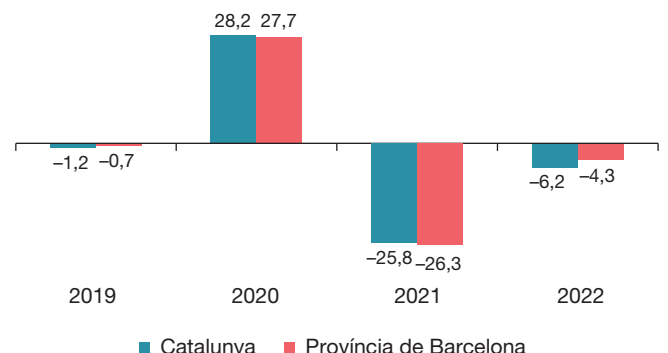

Font: Idescat i INE

Gràfic 10

Variació anual de la població aturada registrada

(en percentatge)

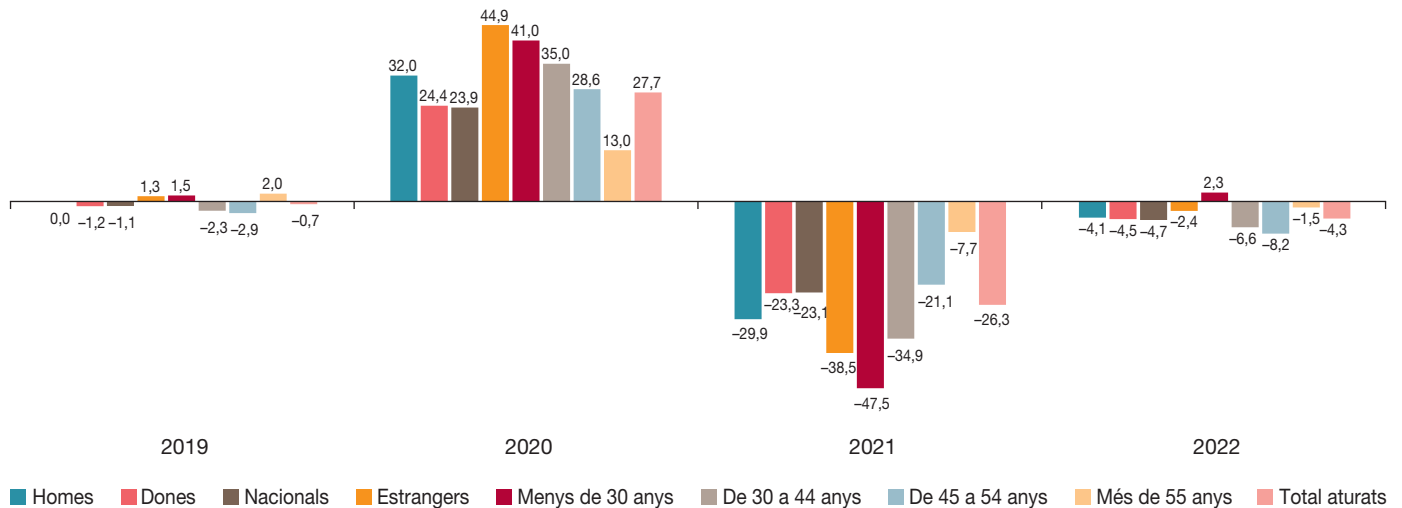
Font: Programa Hermes basat en dades del Departament d'Empresa i Treball

La taxa d'atur registrat en acabar l'any 2022 és del 9,3 %, tres dècimes inferior que un any abans. Per contra, segons les dades de l'Enquesta de població activa (EPA) de l'INE i les publicades per l'Idescat, la taxa d'atur estimada el quart trimestre de 2022 ha estat del 10,1 %, i s'incrementa en cinc dècimes respecte a l'any anterior, i resulta dues dècimes superior a la taxa catalana (9,9 %).

Gràfic 11

Taxes de variació interanual de la població aturada registrada.
Província de Barcelona (en percentatge)

Font: Programa Hermes basat en dades del Departament d'Empresa i Treball

Els indicadors d'evolució turística de la província de Barcelona presenten una oferta d'allotjament bastant estable, amb un 1,8 % de creixement en el nombre de places respecte al 2021 i un 4 % més respecte al 2019. Totes les tipologies d'allotjament creixen entre un 0 i un 3 % respecte al 2021, amb l'increment més important en el nombre d'habitatsges d'ús turístic (HUT), que augmenten en més de 3.000 places noves. Els càmpings són l'única tipologia d'allotjament que es manté estable.

En relació a la demanda turística de la província, les xifres d'activitat del 2022 encara no superen les prèvies a la pandèmia (-11,2 % de turistes i -8,6 % de pernoctacions respecte al 2019). Tot i això, respecte al 2021 la variació és positiva, amb un 70 % i un 86 % d'increment de viatgers i pernoctacions. La distribució de les pernoctacions es concentra en més d'un 50 % a la comarca del Barcelonès, i en gairebé un 20 % a la comarca del Maresme. La resta de comarques es troben entre un 0 i un 6 % del pes de pernoctacions de la província.

Finalment, la taxa turística (IETT) recaptada al total de la demarcació ha estat de 46,9 milions euros, un 326 % més que el 2021, i un 9 % més que el 2019. En aquest cas, el Barcelonès recapta el 82,9 % del total de la província, el Maresme un 7,1 % i la resta menys d'un 4 % del total.

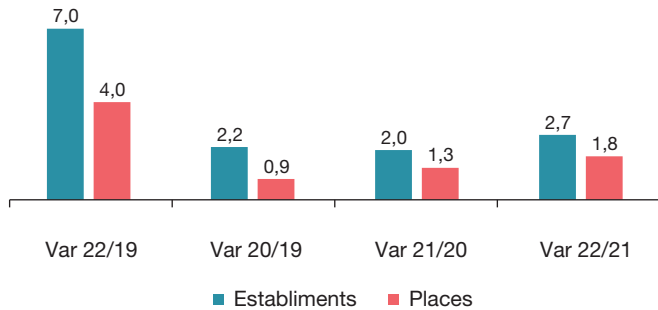
En relació al comerç, segons les dades publicades per la Generalitat de Catalunya, l'any 2021 hi havia un total de 66.494 establiments comercials a la província de Barcelona que ocupaven una superfície de venda de 7.886.697m². Això suposa un descens respecte a l'any 2019 del -5,6 % en el nombre d'establiments i un augment del 0,8 % de la superfície de venda. La densitat comercial resultant és de 138,14 establiments per cada 1.000 habitants, 6 dècimes més que l'any 2019, i 17.264m² per cada 1.000 habitants, un 3,2 % més. Mentre que la superfície mitjana per establiment se situa en 1.517m², 113m² més que el 2019, un increment del 8,0 %.

Els últims resultats de l'Enquesta d'hàbits de consum i compra a la comarca 2019, recullen que l'oferta comercial és valorada amb un notable per part de la població, concretament amb 7,15 punts sobre 10, que suposa un lleuger descens de 9 centèsimes respecte de l'enquesta anterior, corresponent a l'any 2017. Els aspectes que resulten més valorats són la professionalitat dels comerciants (7,63) i els horaris

Gràfic 12

Taxes de variació interanual de l'oferta turística. Província de Barcelona*(en percentatge)

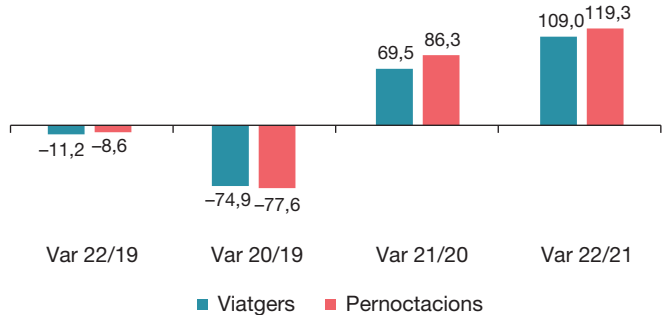

* Inclou establiments i places en hotels, càmpings, turisme rural, apartaments turístics, habitatges d'ús turístic i albergs de joventut.

Font: LABturisme a partir del Registre de Turisme de Catalunya i la Direcció General de Joventut

Gràfic 13

Taxes de variació interanual de la demanda turística. Província de Barcelona* (en percentatge)

* Inclou viatgers i pernoctacions en hotels, càmpings i turisme rural.

Font: LABturisme a partir de l'Enquesta d'ocupació hotelera, en càmpings i en turisme rural de l'Institut Nacional d'Estadística (INE)

comercials (7,91), enfront del preu de l'aparcament de les zones comercials (5,46) i la disponibilitat d'aparcament d'aquestes (5,46), que són els aspectes pitjor valorats. Comparant amb l'enquesta anterior, la millora de valoració més significativa es dona en els preus, que passen d'una puntuació de 5,74 a 6,23 en la darrera enquesta.

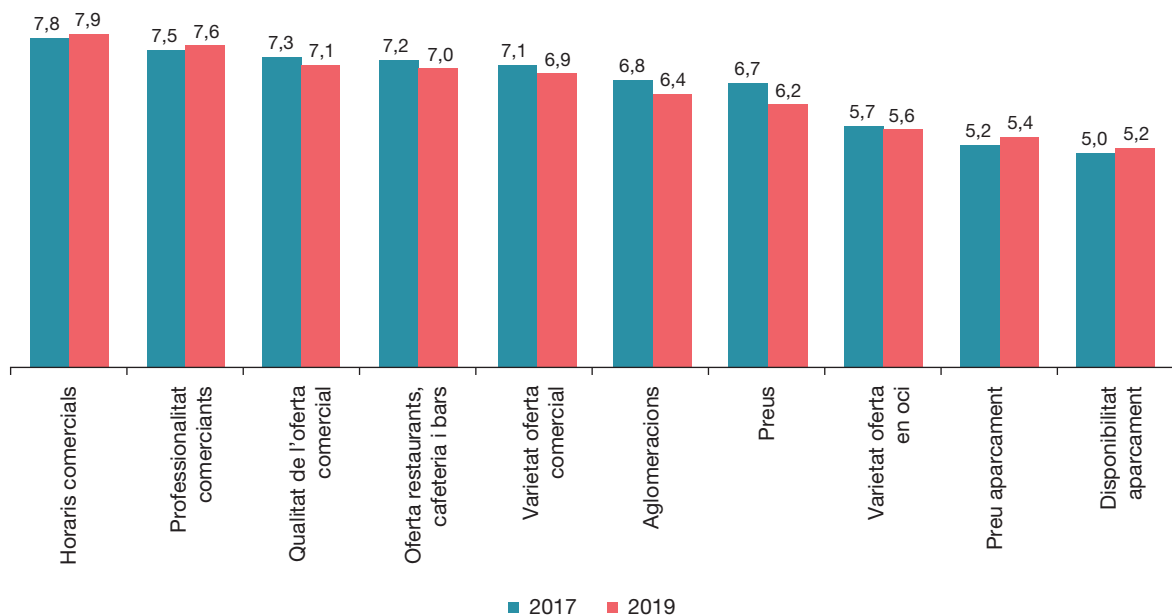
Comparativa provincial

L'any 2022, en dades de l'1 de gener, la meitat de les cinquanta províncies d'Espanya van registrar increments de població, mentre que l'altra meitat van registrar pèrdues de població. En el

La recaptació en l'impost sobre les estades en establiments turístics arriba quasi als 47 milions d'euros l'any 2022 a les comarques de Barcelona.

Gràfic 14

Valoracions específiques de l'oferta comercial, 2019 (sobre 10)

Font: Enquesta d'hàbits de consum i compra a la comarca 2019, Diputació de Barcelona

conjunt de l'Estat espanyol, el creixement ha estat del 0,2 % respecte a l'any anterior. La província de Barcelona ha crescut de forma similar a l'Estat, el 0,2 %. Màlaga va registrar el creixement més intens (1,3 %) i Zamora la major caiguda (-0,9 %), Barcelona se situa en divuitena posició. Pel que fa a la **població estrangera**, va créixer al conjunt de l'Estat (1,9 %), i només quatre províncies van tenir descensos, amb els increments més destacats a Huelva i la Corunya (5,9 % en ambdós casos), i el descens més pronunciat ha estat el de Còrdova (-1,2 %). Barcelona ocupa la posició trenta-unena.

Segons les dades del Directori Central d'Empreses (DIRCE) de l'INE, l'any 2022, també amb dades d'1 de gener, comptant així tot l'any 2021 caracteritzat per la flexibilització de les mesures anti-covid i la recuperació de l'activitat econòmica, la pujada en el **nombre d'empreses** ha estat pràcticament generalitzada a totes les províncies, només dues han registrat lleugeres caigudes. En el conjunt d'Espanya l'increment ha estat de l'1,9 %, amb Màlaga al capdavant amb un increment superior al 4 %. Per la seva part, Barcelona ocupa una posició intermèdia, en la vint-i-unena posició.

Per la seva banda, el **deute viu** dels ajuntaments, amb dades de 31 de desembre de 2022 i població d'1 de gener de 2022, va quedar situat en 365 €/habitant en el conjunt espanyol, 12 euros menys que l'any anterior, i en 403 euros a la província de Barcelona, 53 més que l'any anterior, i és el catorzè més elevat de les províncies espanyoles. Cadis, sobretot, i Jaén, van tornar a ser les províncies més endeutades per càpita, i les úniques per sobre de mil euros/habitant. En el cas oposat trobem, amb 60 €/habitant, Las Palmas, seguida de Biscaia i Pontevedra.

Les altres variables que es recullen a la taula sobre comparativa provincial es refereixen a indicadors del mercat de treball i permeten comprovar l'evolució durant l'any 2022, en ser dades referents al darrer dia de l'any, en el cas dels ocupats i aturats registrats a la Seguretat Social, o al quart trimestre, pel que fa als ocupats i aturats estimats per l'EPA de l'INE. Segons aquestes variables, l'evolució del mercat de treball va ser més notable al conjunt d'Espanya que a la província de Barcelona.

En el **nombre d'aturats**, tant els registrats com els estimats, s'observa aquest comportament. El nombre de persones aturades registrades va caure el -4,3 % a la província de Barcelona enfront del -8,6 % del conjunt de l'Estat. Si l'any 2021 va ser una de les províncies més dinàmiques de l'Estat en termes de reducció de l'atur registrat, aquest any 2022 se situa en una modesta trenta-tresena posició. En el cas de l'atur estimat per l'INE, no només s'ha frenat la caiguda de l'atur a la província, sinó que és una de les divuit províncies d'Espanya que experimenta un creixement de l'atur, concretament del 6,3 %, mentre que al conjunt d'Espanya la tendència és a continuar amb el seu descens (-2,6 %). Només tres províncies espanyoles han vist incrementar el nombre de persones aturades registrades respecte a l'any 2021, i les Illes Balears són la província amb una caiguda més destacada (-36,0 %). Per altra banda, l'atur estimat s'ha reduït en trenta-dues províncies, amb tres províncies de Castella i Lleó al capdavant amb reduccions inferiors al -25 %: Lleó, Segòvia i Burgos.

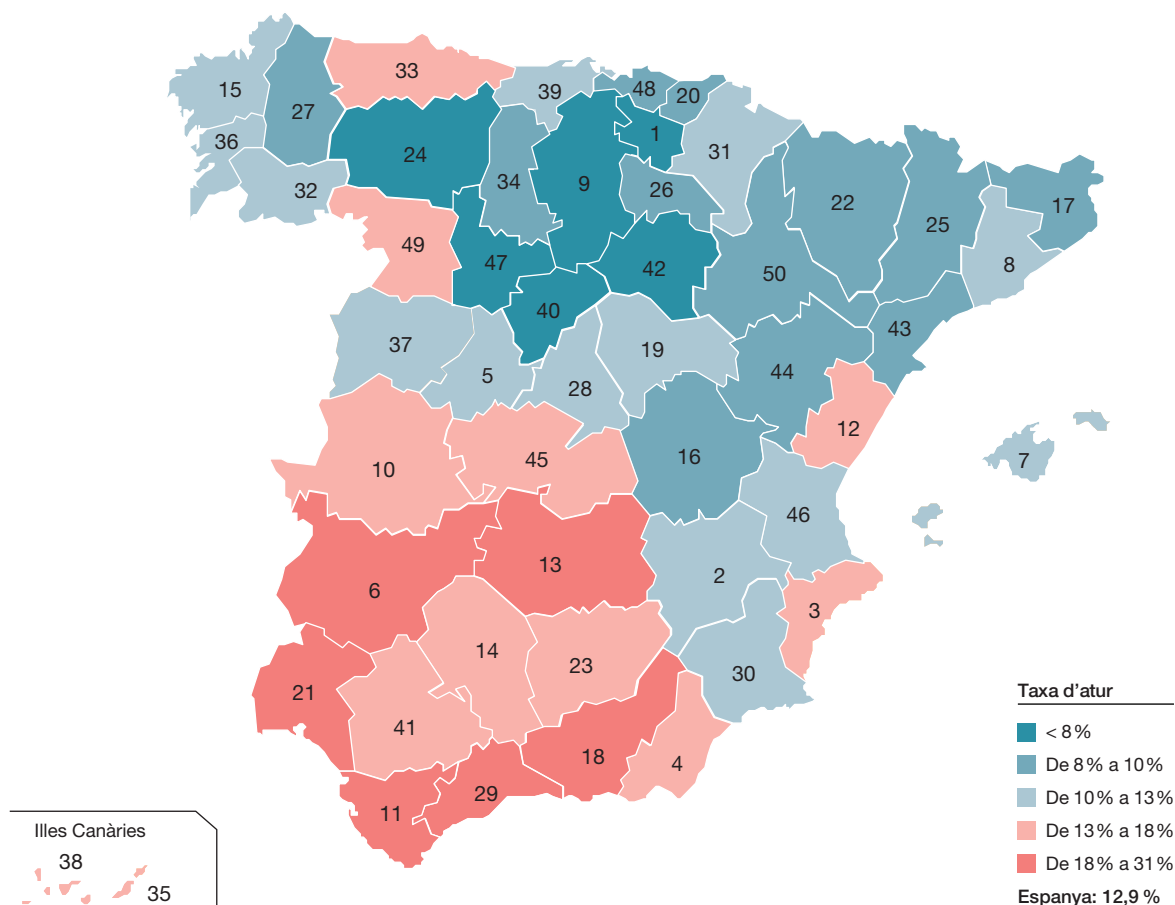
Igual que ha succeït amb l'atur estimat, la **taxa d'atur** estimat de la província de Barcelona va augmentar 0,6 punts percentuals el 2022, mentre al conjunt d'Espanya s'ha registrat una davallada de -0,5 punts percentuals. Un total de disset províncies han experimentat un augment de la taxa d'atur, destacant els augments de Zamora i de Ciudad Real. La taxa d'atur estimat a la província de Barcelona s'ha situat en el 10,2 % el mes de desembre de 2022, que tot i augmentar respecte a un any abans, està 2,7 punts percentuals per sota de l'espanyola (12,9 %). Bona part de les províncies de Castella i Lleó presenten les taxes d'atur estimat més reduïdes del país, inferior al 8 %: Segòvia, Burgos, Lleó, Sòria i Valladolid, a les quals cal sumar-hi la província basca d'Àlaba. Pel contrari, trobem tres províncies andaluses i una de Castella-La Manxa amb taxes superiors al 19 %: Cadis, Huelva, Ciudad Real i Granada.

Pel que fa als **ocupats**, en el cas dels registrats, considerant el total d'afiliats en tots els règims, van augmentar a la província de Barcelona per sobre de com ho ha fet a Espanya, el 3,0 % davant del 2,3 %, respectivament. Es tracta del vuitè increment més elevat entre totes les províncies. Els creixements més intensos es van donar a Santa Cruz de Tenerife, Las Palmas i Màlaga, superiors al 4 %. Per contra, l'ocupació registrada va caure en quatre províncies: Terol, Lugo, Palència, i especialment a Jaén. Contràriament, l'ocupació estimada dibuixa un escenari diferent per a la província de Barcelona, amb una sensible reducció en el nombre d'ocupats del -0,1 %, enfront de

Mapa 1

Taxa d'atur estimat, per províncies. Quart trimestre del 2022

1	Àlaba	7,8	19	Guadalajara	10,5	37	Salamanca	10,4
2	Albacete	11,0	20	Guipúscoa	8,6	38	Santa Cruz de Tenerife	16,0
3	Alacant	15,2	21	Huelva	21,8	39	Cantàbria	10,3
4	Almeria	16,1	22	Osca	8,9	40	Segòvia	7,2
5	Àvila	12,0	23	Jaén	17,7	41	Sevilla	16,1
6	Badajoz	18,8	24	Lleó	7,8	42	Sòria	7,9
7	Illes Balears	10,9	25	Lleida	9,5	43	Tarragona	9,8
8	Barcelona	10,2	26	La Rioja	8,6	44	Terol	9,7
9	Burgos	7,4	27	Lugo	8,4	45	Toledo	15,3
10	Càceres	15,4	28	Madrid	11,5	46	València	12,3
11	Cadis	25,0	29	Màlaga	19,4	47	Valladolid	7,9
12	Castelló	13,6	30	Múrcia	12,9	48	Biscaia	9,0
13	Ciudad Real	20,8	31	Navarra	10,1	49	Zamora	14,1
14	Còrdova	17,7	32	Ourense	11,6	50	Saragossa	9,5
15	La Corunya	10,1	33	Astúries	14,4	51	Ceuta	30,6
16	Conca	8,0	34	Palència	8,5	52	Melilla	21,2
17	Girona	8,5	35	Las Palmas	13,3			
18	Granada	19,7	36	Pontevedra	11,7			

Font: INE

Taula 2

Recull estadístic comparatiu per províncies 2022¹

	Població total	Població estrangera	Empreses (DIRCE)	Ocupació registrada	Ocupació estimada	Persones aturades registrades	Persones aturades estimades	Taxa d'atur estimat	Deute viu / habitant ²
Àlaba	0,2	1,8	0,8	1,7	0,5	-2,1	-10,6	7,8	366
Alacant	1,1	4,1	1,9	3,7	9,9	-10,2	-13,3	15,2	118
Albacete	-0,2	2,8	1,0	0,4	7,7	-5,2	-3,2	11,0	361
Almeria	1,2	3,7	1,9	2,3	-1,5	-5,4	1,6	16,1	457
Astúries	-0,7	0,4	0,7	0,3	-3,8	-4,5	45,4	14,4	156
Àvila	-0,2	-0,3	0,5	1,1	8,9	-4,6	-18,0	12,0	210
Badajoz	-0,4	0,1	1,8	0,5	4,4	-10,2	-1,3	18,8	111
Barcelona	0,2	1,7	1,8	3,0	-0,1	-4,3	6,3	10,2	403
Biscaia	-0,4	0,7	2,4	1,5	0,8	-3,9	-5,4	9,0	66
Burgos	-0,3	2,6	0,6	0,9	2,9	-6,5	-26,3	7,4	577
Càceres	-0,4	1,7	0,6	0,5	-1,1	-11,0	-16,0	15,4	146
Cadis	0,1	3,2	2,7	2,1	0,3	-8,7	-4,5	25,0	1792
Cantàbria	0,2	2,9	0,8	1,0	0,7	-9,0	-10,8	10,3	108
Castelló	0,6	2,0	1,6	0,1	-0,8	-2,8	23,5	13,6	198
Ciudad Real	-0,4	1,3	1,8	0,2	-5,8	-2,1	29,0	20,8	203
Conca	-0,2	1,8	1,3	0,4	-1,1	-0,8	-17,6	8,0	345
Còrdova	-0,6	-1,2	1,7	0,2	-4,5	-4,1	-2,3	17,7	321
Girona	0,9	1,5	2,1	2,6	2,6	-9,9	-24,2	8,5	437
Granada	0,1	2,6	2,3	1,8	0,3	-4,0	-4,0	19,7	406
Guadalajara	1,0	2,7	2,1	1,7	10,2	0,3	6,4	10,5	181
Guipúscoa	-0,2	0,6	2,4	0,8	-3,9	-3,7	28,8	8,6	133
Huelva	0,6	5,9	2,4	1,9	-3,8	-17,0	9,3	21,8	818
Illes Balears	0,3	0,8	3,2	3,9	6,3	-36,0	-25,6	10,9	198
Jaén	-0,5	4,5	1,8	-4,5	-1,8	-0,1	-17,6	17,7	1130
La Corunya	-0,1	5,9	1,2	1,6	0,7	-6,2	-2,4	10,1	105
La Rioja	0,0	2,1	0,8	0,9	3,0	-4,9	-17,0	8,6	214
Las Palmas	0,1	-0,7	2,2	5,2	7,6	-9,3	-25,8	13,3	60
Lleida	0,4	2,3	1,0	1,2	-3,0	-11,3	-19,5	9,5	423
Lleó	-0,8	0,9	0,2	0,8	3,0	-6,4	-35,3	7,8	456
Lugo	-0,6	2,1	0,2	-0,3	2,4	-6,2	-3,8	8,4	86
Madrid	0,0	-0,5	2,1	3,9	0,5	-18,6	16,1	11,5	505
Màlaga	1,3	5,3	4,2	4,1	0,3	-10,0	-2,4	19,4	338
Múrcia	0,9	2,0	1,8	1,7	0,8	-2,7	0,6	12,9	461
Navarra	0,4	2,8	3,2	1,3	1,8	-1,3	3,5	10,1	117
Osca	0,5	3,4	1,5	0,5	-4,1	0,1	23,4	8,9	162
Ourense	-0,3	2,9	0,2	0,7	-2,5	-4,4	12,9	11,6	107
Palència	-0,7	1,9	-0,3	-0,8	4,2	-9,6	-7,4	8,5	294
Pontevedra	-0,1	2,1	1,2	0,9	2,5	-8,2	-6,5	11,7	78
S. C. de Tenerife	0,4	1,2	3,0	5,2	3,5	-10,1	-19,9	16,0	80
Salamanca	-0,4	3,8	0,2	1,1	2,9	-2,8	-7,6	10,4	191
Saragossa	-0,1	0,9	0,7	1,3	0,5	-5,7	-1,7	9,5	677
Segòvia	0,1	1,1	0,9	0,1	4,3	-3,6	-27,6	7,2	223
Sevilla	0,0	3,4	2,3	2,3	4,9	-6,7	-19,3	16,1	261
Sòria	-0,4	0,5	0,4	1,6	-2,2	-5,3	12,9	7,9	313
Tarragona	0,9	1,5	2,1	2,1	6,0	-11,7	-20,2	9,8	494
Terol	-0,1	2,4	1,1	-0,2	-5,3	0,0	27,7	9,7	103
Toledo	0,6	1,9	1,6	1,3	-2,8	-1,6	7,0	15,3	174
València	0,6	5,4	1,9	2,1	2,6	-9,1	4,7	12,3	318
Valladolid	-0,3	2,0	0,7	0,8	3,0	-6,3	-5,0	7,9	321
Zamora	-0,9	1,5	-0,1	0,3	-7,1	0,0	56,7	14,1	87
Espanya	0,2	1,9	1,9	2,3	1,4	-8,6	-2,6	12,9	361

1. Variació 2021–2022, a excepció feta de la taxa d'atur (taxa del 4t trimestre 2022, en percentatge) i el deute viu (31 de desembre 2022, en euros). L'ocupació i les persones aturades registrades i estimades fan referència a l'últim dia de l'any i al quart trimestre, respectivament. La població, total i estrangera, i les empreses DIRCE, a 1 de gener de cada any. L'ocupació registrada va referida als afiliats totals a la Seguretat Social, en tots els règims.

2. Suma del deute viu en euros dels ajuntaments de cada província dividit pel total d'habitants.

Font: INE, Ministeri d'Hisenda i Ministeri de Treball.

l'increment de l'1,4 % d'Espanya. En aquest cas, divuit províncies presenten un descens del nombre d'ocupats, i a Terol, Ciudad Real i Zamora és on més ha caigut. En el sentit contrari, trobem Guadalajara, amb un creixement superior al 10 %, seguida d'Alacant i Àvila.

3. Visió de conjunt de l'evolució econòmica comarcal

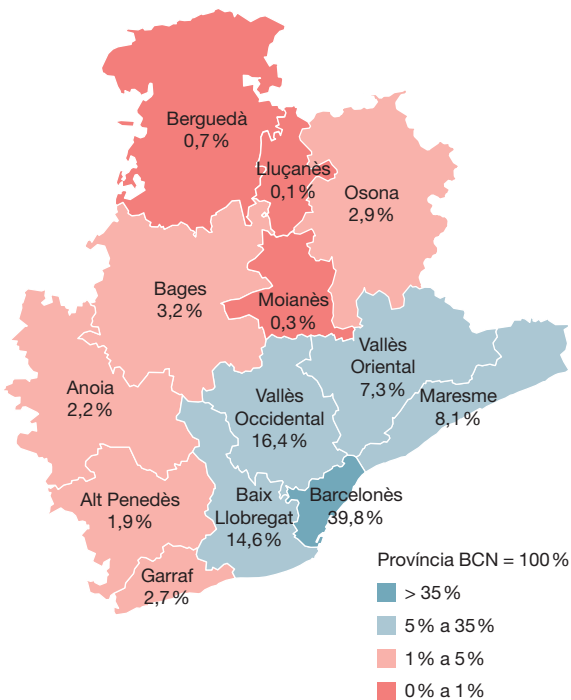
La província de Barcelona està formada actualment per tretze comarques: l'Alt Penedès, l'Anoia, el Bages, el Berguedà, el Baix Llobregat, el Barcelonès, el Garraf, el Lluçanès, el Maresme, el Moianès, Osona, el Vallès Occidental i el Vallès Oriental.¹ Al no comptar amb els indicadors complerts de la nova comarca del Lluçanès, l'anàlisi d'aquest capítol i el de les comarques s'ha realitzat comparativament entre les dotze comarques que configuraven la província l'any 2022, i destacant alguna dada del Lluçanès en cas que aquesta es consideri d'interès.

L'any 2022, el 39,8 % de la població de la província de Barcelona es concentrava a la comarca del Barcelonès, la de menor superfície (145,8 km²). La segona comarca més poblada és el Vallès Occidental (16,4 %), seguida del Baix Llobregat (14,6 %). El conjunt d'aquestes tres comarques, juntament amb el Maresme i el Vallès Occidental, conformen la Regió Metropolitana de Barcelona, que acull el 86,1 % de la població de la província. En l'altre extrem, menys de l'1 % de la població de la província residia al Lluçanès (0,1 %), el Moianès (0,3 %) o el Berguedà (0,7 %).

Amb dades d'1 de gener de 2022, gairebé totes les comarques han crescut en població respecte a un any abans. El Garraf (1,64 %) i el Moianès (1,30 %) han registrat els creixements més intensos

Mapa 2

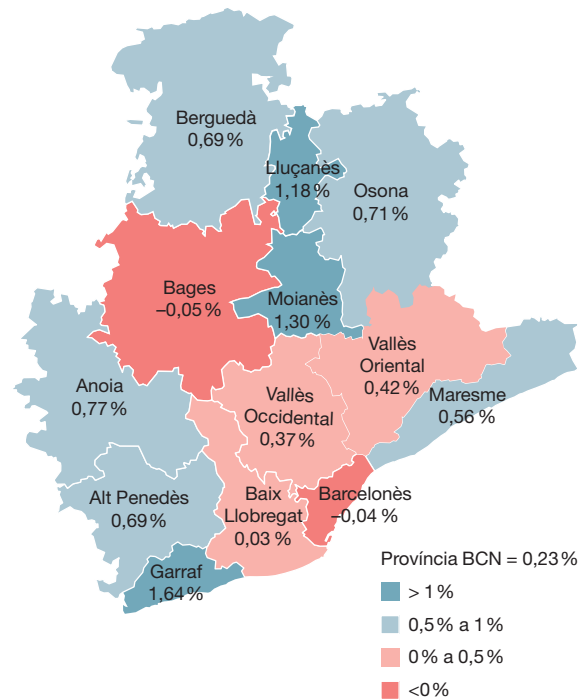
Nombre d'habitants. Província de Barcelona, 2022 (en percentatge sobre el total)

Font: Idescat

Mapa 3

Variació anual del nombre d'habitants. Província de Barcelona, 2022 (en percentatge)

Font: Idescat

¹ Els municipis d'Espinelves, Vidrà i Viladrau, de la comarca d'Osona, formen part de la província de Girona. Així mateix, Gósol (Berguedà) pertany a la província de Lleida. En canvi, el municipi de Fogars de la Selva, comarca de la Selva (província de Girona), pertany a la província de Barcelona.

entre les comarques barcelonines. Només dues comarques registren petites pèrdues de població, el Barcelonès (-0,04 %) i el Bages (-0,05 %).

Segons la nacionalitat, l'evolució ha tingut comportaments diferenciats. El nombre d'**habitants estrangers** ha crescut en onze de les tretze comarques. El Garraf és la comarca amb un increment més notable (5,6 %), i a continuació hi ha el Lluçanès (3,0 %) i el Berguedà (2,8 %). Les dues comarques on es redueix la població de nacionalitat estrangera són el Bages (-1,1 %) i l'Alt Penedès (-0,4 %). La població autòctona també augmenta en onze de les tretze comarques, amb l'excepció del Barcelonès (-0,6 %) i la quasi imperceptible davallada del Baix Llobregat (0,0 %). Les comarques amb major presència de població amb nacionalitat estrangera l'any 2022 són el Barcelonès (21,2 %), Osona (16,7 %) i el Garraf (15,4 %). A la banda contrària, hi ha el Moianès, l'Anoia i el Vallès Oriental, totes tres amb percentatges inferiors al 10 %.

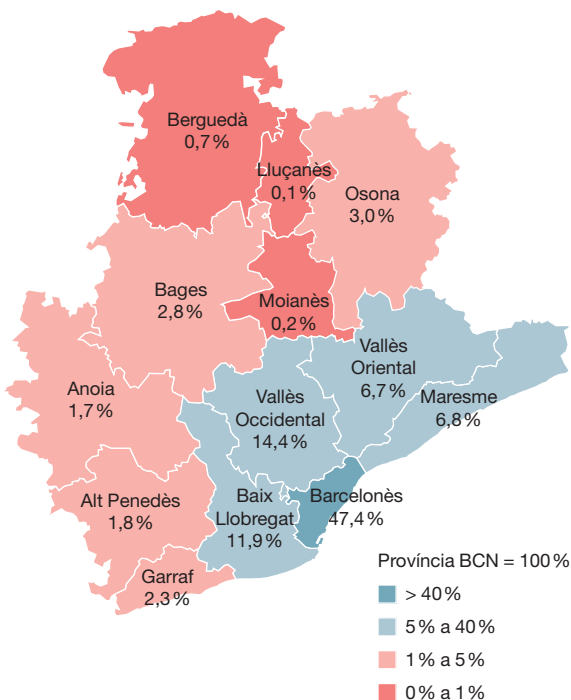
El Garraf, el Moianès i el Lluçanès registren els increments de població més destacats l'any 2022, superiors a l'1 %.

Atenent al **nombre d'empreses** (comptes de cotització), la concentració a la comarca del Barcelonès és encara més clara que per a la població. En acabar l'any 2022 s'hi localitzaven el 47,4 % de les empreses de la província de Barcelona. Així, el 2021 s'hi localitzaven, amb dades del 31 de desembre, el 47,3 % de les empreses de la demarcació. La Regió Metropolitana de Barcelona aglutina el 87,3 % de les empreses de la província, evidenciant la polarització empresarial al Barcelonès i el seu entorn.

Set comarques barcelonines han registrat un augment del nombre d'empreses, amb el Garraf com la comarca més dinàmica (1,4 %). El Barcelonès també augmenta (0,4 %), però al seu voltant només ho fa el Maresme (0,1 %). Al conjunt provincial, l'augment del nombre d'empreses va ser d'un discret 0,1 %.

Mapa 4

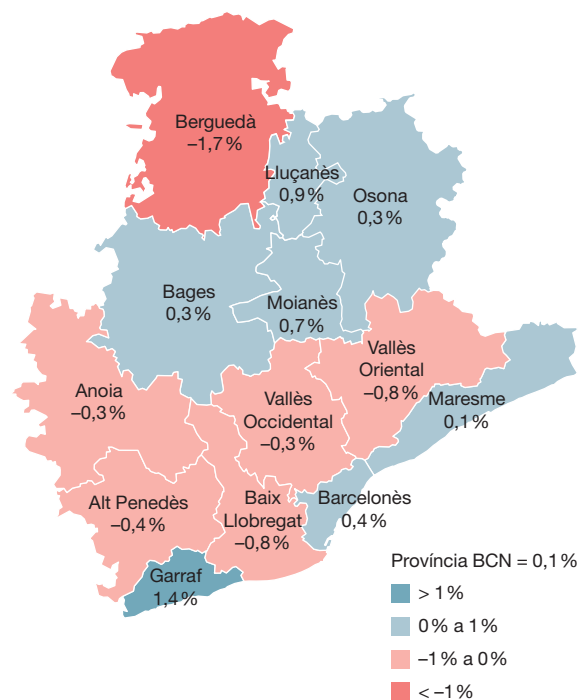
Nombre d'empreses. Província de Barcelona, 2022 (en percentatge sobre el total)

Nota: Comptes de cotització
Font: Idescat

Mapa 5

Variació anual del nombre d'empreses. Província de Barcelona, 2022 (en percentatge)

Nota: Comptes de cotització
Font: Idescat

Les altres sis comarques presenten una evolució negativa en el nombre d'empreses. El Berguedà és la comarca amb una caiguda més intensa (-1,7 %). Les comarques situades al prelitoral, juntament amb l'Anoia, són les altres cinc que perden empreses.

La meitat de les comarques de la província de Barcelona registren un augment del nombre d'empreses, que oscil·la entre l'1,4 % del Garraf fins al 0,1 % del Maresme.

En el conjunt de la província s'ha repetit l'evolució registrada l'any 2021 pel que fa al nombre d'empreses per grans sectors en aquest darrer any 2022, ja que s'eleva en tots els grans sectors d'activitat excepte en la indústria. En aquest sector només ha augmentat lleugerament el nombre d'empreses al Bages (0,1 %) i destaquen les davallades al Moianès (-7,3 %) i el Barcelonès (-2,7 %). En l'agricultura es van donar ascensos a set

comarques, especialment al Garraf, per sobre del 30 %, i retrocessos en quatre, amb especial incidència al Barcelonès. El sector de la construcció ha tingut un creixement força generalitzat en totes les comarques de la província, destacant el Moianès, i només tres comarques han perdut empreses, el Baix Llobregat, el Lluçanès i el Berguedà. Finalment, al sector serveis, només quatre comarques compten amb més empreses l'any 2022 que el 2021, i per la seva rellevància és important el creixement del Barcelonès (0,5 %), que arrossega al conjunt de la província a valors positius en aquest sector. Els descensos més importants són els produïts al Berguedà (-2,3 %) i a l'Alt Penedès (-1,3 %).

El Barcelonès ha estat la comarca més dinàmica en ocupació (3,2 %), mentre que l'Anoia ho ha estat en llocs de treball (3,6 %).

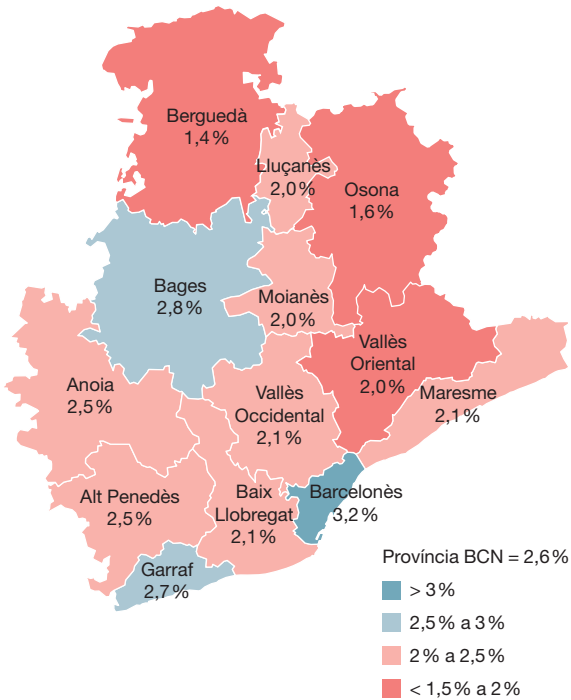
L'any 2022 va augmentar lleugerament la **dimensió mitjana de les empreses** a totes les comarques de la demarcació de Barcelona, amb el Moianès com a única excepció. El creixement de la dimensió mitjana de les empreses ha vingut donat per un augment més intens de l'ocupació assalariada que el nombre de comptes de cotització. En el conjunt de la província l'increment ha estat de quatre dècimes, fins arribar als 13,0 assalariats per compte de cotització. L'increment més elevat, de set dècimes, s'ha produït al Baix Llobregat, seguit del Barcelonès amb cinc dècimes. Al Moianès, l'estancament dels llocs de treball assalariat i el lleuger augment dels comptes de cotització ha fet que disminueixi la dimensió mitjana en una dècima. El Barcelonès i el Baix Llobregat superen els 14 assalariats per compte de cotització, i tornen a ser les comarques amb una major dimensió mitjana de les empreses. A l'altre extrem, el Berguedà i el Garraf mantenen valors per sota de set.

Respecte a la **població ocupada registrada**, segons la residència del treballador, el seu creixement en relació a l'any anterior s'ha estès entre totes les comarques de la província. El creixement més destacat s'ha donat al Barcelonès (3,2 %), seguit del Bages (2,8 %) i el Garraf (2,7 %). Les comarques que presenten un dinamisme més moderat en aquest darrer any han estat el Berguedà (1,4 %) i Osona (1,6 %). En canvi, el **nombre de llocs de treball**, segons el compte de cotització de l'empresa, que creix al conjunt de la província, no ho fa de forma tan extensiva en totes les comarques. Es produeixen increments de llocs de treball superiors al 3 % interanual en cinc de les dotze comarques, amb l'Anoia (3,6 %), el Baix Llobregat (3,5 %) i Osona (3,4 %) com a casos més representatius. En canvi, s'experimenta un sensible descens en dues comarques, el Berguedà (-0,9 %) i el Moianès (-0,2 %). En el conjunt de la província, l'ocupació va créixer el 2,6 % i els llocs de treball el 3,0 %.

A la majoria de les comarques de la província de Barcelona, la **població ocupada registrada** ha estat més dinàmica entre les dones que entre els homes, amb majors increments de l'ocupació femenina. Les excepcions van ser el Berguedà i el Bages. L'evolució de l'ocupació segons nacionalitat ha tingut més unanimitat entre totes les comarques, amb una evolució notablement més positiva entre la població ocupada de nacionalitat estrangera que no l'autòctona. Les diferències més grans s'han produït al Berguedà i al Bages, amb un creixement dels ocupats superior al 10 % entre la població estrangera. Per edats, el dos grups d'edat extrems registren el major dinamisme en termes de

Mapa 6

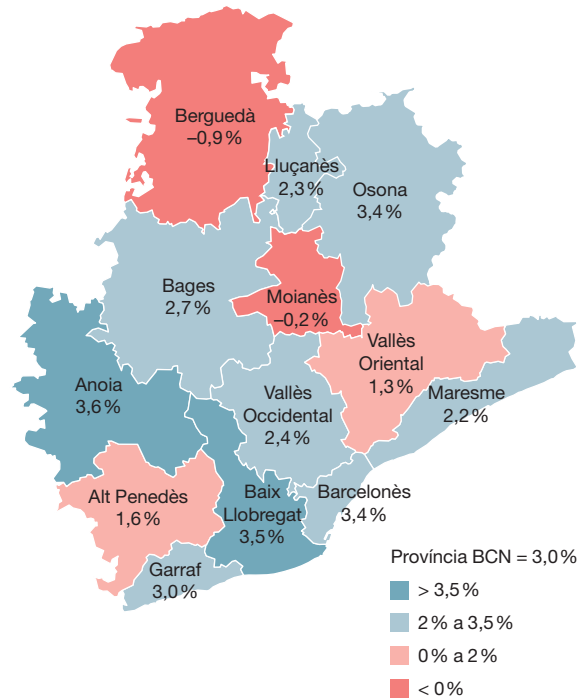
Variació anual de la població ocupada registrada. Província de Barcelona, 2022
(en percentatge)

Nota: Afiliats al RGSS+RETA, segons la residència dels treballadors
Font: Programa Hermes basat en dades d'Idescat

Mapa 7

Variació anual dels llocs de treball. Província de Barcelona, 2022
(en percentatge)

Nota: Afiliacions al RGSS+RETA, segons el compte de cotització de l'empresa
Font: Programa Hermes basat en dades d'Idescat

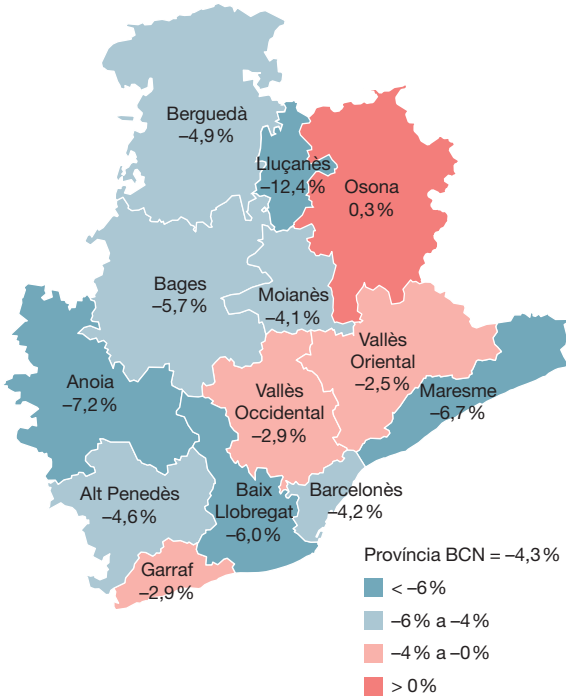
població ocupada. La població ocupada de joves menors de 30 anys presenta el major creixement en cinc comarques, que arriba a ser del 7,5 % anual al Barcelonès i el Garraf. L'altre grup és el de persones de 55 anys i més, el més dinàmic en sis de les tretze comarques, i que creix de forma més notable al Vallès Occidental i el Baix Llobregat (6,5 % en ambdós casos). Cal remarcar que el grup d'edat de 30 a 44 anys experimenta una caiguda generalitzada en totes les comarques menys al Barcelonès, el Berguedà i el Lluçanès.

Pel que fa als **llocs de treball**, diferenciant en primer terme entre assalariats i autònoms, s'observa que gairebé en totes les comarques barcelonines s'experimenta un augment del treball assalariat i un lleuger decreixement del treball autònom. En el conjunt de la província de Barcelona, els llocs de treball assalariat creixen el 3,6 % i el treball autònom cau el -0,2 %. Els ascensos més elevats en el nombre d'assalariats s'han produït a l'Anoia (4,9 %), a Osona (4,4 %) i al Baix Llobregat (4,3 %), mentre que decreix al Berguedà (-0,9 %) i el Moianès (-0,3 %). En el cas dels llocs de treball autònom, les davallades més marcades s'han registrat al Lluçanès (-4,5 %), el Berguedà (-0,9 %), l'Anoia, el Bages i el Baix Llobregat (-0,8 % les tres comarques), i només presenta creixements al Garraf (1,6 %), el Barcelonès i l'Alt Penedès (0,2 % en ambdós casos).

En segon terme, per grans sectors d'activitat, van ser els sectors dels serveis i de la construcció els més dinàmics, amb creixements percentuals més elevats en el nombre de llocs de treball creats entre els anys 2021 i 2022. En el sector serveis, les comarques més dinàmiques han estat l'Anoia, el Garraf i el Baix Llobregat, per sobre del 4 %, mentre que el Berguedà és l'única comarca on retrocedeix (-2,5 %). La construcció registra un important dinamisme al Moianès (10,7 %) i el Vallès Occidental (5,7 %), i només decreix a l'Anoia (-2,0 %). La indústria presenta creixements superiors al 4 % a Osona, el Bages i Alt Penedès, però registra un significatiu retrocés al Moianès i el Garraf (-7,4 % i -4,6 %, respectivament), i més moderat al Barcelonès (-1,9 %). Finalment, en el cas del

Mapa 8

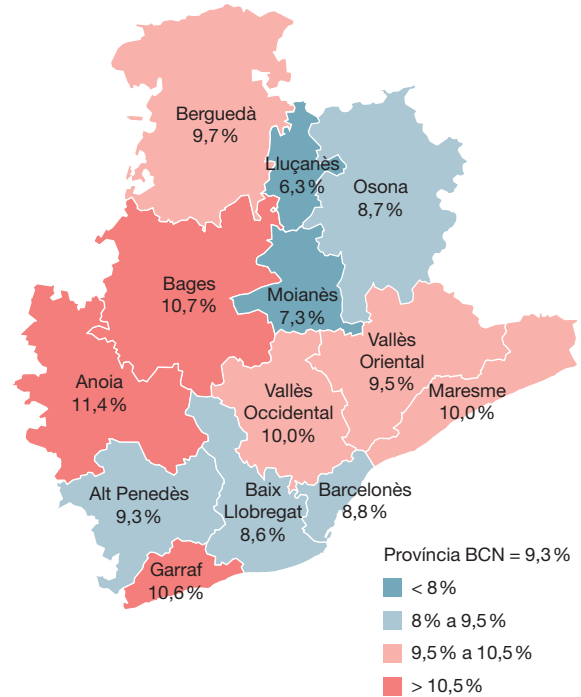
Variació anual de la població aturada registrada, 2022 (en percentatge)

Font: Observatori del Treball i Model Productiu de la Generalitat de Catalunya

Mapa 9

Taxa d'atur registrat, desembre 2022 (en percentatge)

Font: Programa Hermes basat en dades d'Idescat i de l'Observatori del Treball i Model Productiu de la Generalitat de Catalunya

sector primari, la pèrdua de llocs de treball és generalitzada a la majoria de comarques, i només augmenta al Vallès Occidental i el Lluçanès. Les pèrdues van des del -7,9% del Barcelonès fins al -1,7% d'Osona.

En paral·lel a l'increment dels ocupats i llocs de treball, la població aturada registrada (inscrites al Servei d'Ocupació de Catalunya) va disminuir a pràcticament a totes les comarques de la província de Barcelona, especialment a l'Anoia, amb una reducció del -7,2%. A aquesta comarca la van seguir el Maresme i el Baix Llobregat (amb taxes de variació respectives del -6,7% i -6,0%). A diferència de la resta, Osona és l'única comarca que pateix un lleuger augment del nombre de persones aturades registrades (0,3%).

La població aturada registrada va disminuir gairebé a totes les comarques de la província l'any 2022, on més al Lluçanès (-12,4%). La taxa d'atur registrat va quedar per sota del 8% en dues comarques: el Moianès i el Lluçanès.

Totes les comarques barcelonines han experimentat un descens de la seva taxa d'atur en acabar l'any 2022 respecte al mateix període de l'any anterior; on més ha davallat la taxa ha estat a l'Anoia, que es redueix en un punt percentual, seguida pel Bages, que perd 9 dècimes. El Moianès és manté en primera posició com la comarca amb una menor incidència de la taxa d'atur, concretament del 7,3%, 2 punts per sota de la del conjunt de la província (9,3%). Per sobre hi ha el Baix Llobregat, que amb una reducció de 7 dècimes s'ha convertit en la segona comarca amb menor taxa d'atur (8,6%), seguida per Osona (8,7%) i el Barcelonès (8,8%). La taxa d'atur més

elevada, tot i la seva reducció, es torna a donar a l'Anoia (11,4 %), seguida pel Bages (10,7 %) i el Garraf (10,6 %).

El nombre de **beneficiaris de prestacions** ha crescut l'any 2022 a totes les comarques sense excepció. Al conjunt de la província ha augmentat el 3,0 %. Les comarques del Garraf (10,3 %), el Vallès Oriental (6,4 %) i Osona (6,3 %) són les que han experimentat un major creixement. Alhora, els increments més moderats s'han donat al Moianès (1,1 %) i el Barcelonès (1,3 %).

La taxa de cobertura, que es defineix com el percentatge de persones desocupades que perceben prestacions sobre el total de persones aturades i demandants (sense tenir en compte els aturats sense ocupació anterior), ha augmentat a totes les comarques barcelonines l'any 2022, amb el Maresme i el Garraf al capdavant. Sense tenir en compte el Lluçanès, el Maresme ha estat la comarca que ha presentat la major taxa de cobertura el 2022 (79,3 %), seguit de l'Alt Penedès (75,0 %). A l'altre extrem se situen el Bages i l'Anoia, amb un valor per sota del 65 %. En el conjunt de la província de Barcelona la taxa de cobertura ha estat del 69,0 %.

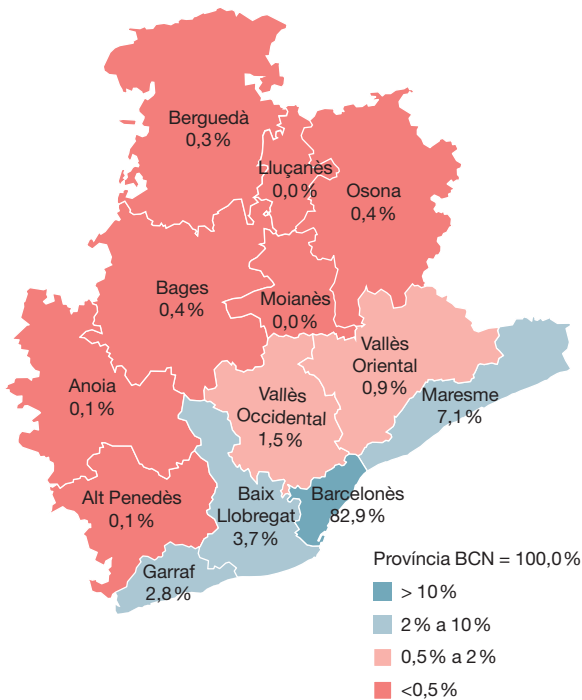
La **contractació** s'ha d'analitzar aquest darrer any 2022 amb la perspectiva dels canvis que ha tingut la implementació del Reial Decret-Llei 32/2021, de 28 de desembre, de mesures urgents per la reforma laboral, la garantia de l'estabilitat de l'ocupació i la transformació del mercat de treball, que va entrar en vigor el 31 de març de 2022, i que ha suposat molts canvis en l'àmbit de la contractació laboral. En termes globals, la contractació a la província l'any 2022 ha crescut el 4,5 % respecte de l'any 2021. El creixement registrat a la demarcació no s'ha traslladat a totes les comarques. Quatre comarques han registrat un augment de la contractació superior al 10 %, concretament el Moianès, l'Anoia, el Barcelonès i Osona. Pel contrari, hi ha sis comarques que registren una davallada de la contractació: el Lluçanès, el Baix Llobregat, l'Alt Penedès, el Vallès Oriental, el Maresme i el Vallès Occidental. En

qualsevol cas, ha estat generalitzada en totes les comarques la davallada de la contractació temporal i el fort increment de la contractació indefinida, impulsada per la reforma laboral introduïda. El Garraf i l'Alt Penedès destaquen per haver més que doblat la contractació indefinida. El Maresme i el Baix Llobregat destaquen per registrar un descens de la contractació temporal superior al -30 %. Tot i això, la contractació temporal continua sent majoritària a totes les comarques, però el seu pes s'ha reduït notablement, de superar el 80 % en totes elles l'any 2021, a reduir-se fins a situar-se per sota del 60 % de la contractació en comarques com el Maresme, el Moianès, el Garraf, Osona, el Barcelonès i el Lluçanès.

L'**oferta turística** de la província ha crescut respecte a l'any 2021 i aquest creixement s'ha produït de forma generalitzada en les comarques barcelonines, amb l'única excepció del Lluçanès. En nombre d'establiments, l'increment més destacat ha estat el del Berguedà (10,3 %). Pel que fa a les places, el Vallès Occidental registra el major ascens (7,0 %). Respecte a l'any 2019, totes les comarques presenten una major oferta turística, a excepció feta del nombre de places del Lluçanès (-1,7 %). Mentrestant, la demanda turística experimenta un fort creixement

Mapa 10

Impost sobre les estades en establiments turístics, 2022* (en percentatge sobre el total)

* Inclou el 2n semestre de 2021 i el primer semestre de 2022, que correspon al 4t trimestre del 2021 i el 1r, 2n i 3r trimestres de 2022.

Font: LABturisme a partir de la Direcció General de Turisme

respecte a l'any 2021. En nombre de viatgers, el major increment en termes absoluts i relatius s'ha donat al Barcelonès (126,1 %). I en nombre de pernотacions, novament el Barcelonès és la comarca que impulsa el creixement (137,4 %). Respecte de l'any 2019, tant sols el Vallès Occidental i el Moianès registren una major demanda tant en nombre de viatgers com de pernотacions.

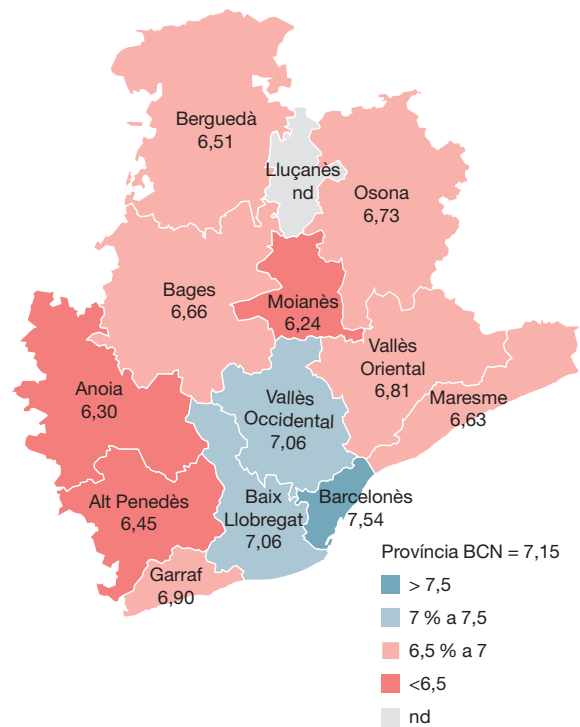
El Barcelonès es manté com el gran pol d'atracció turística, i a tall d'exemple, la comarca recapta el 82,9 % de l'import total de la província que prové de l'impost sobre les estades en establiments turístics durant l'any 2022.

En el **comerç**, s'ha incrementat la superfície de venda gairebé de forma generalitzada en totes les comarques de la província, però el nombre d'establiments ha caigut en gairebé totes les comarques. L'augment més intens de superfície de venda s'ha donat al Lluçanès (18,3 %) i el Moianès (17,3 %), en contraposició al Barcelonès, que perd superfície (-2,0 %). I en nombre d'establiments, novament el Moianès registra el major augment (11,8 %), mentre que el descens més marcat es produeix al Bages (-9,1 %). La superfície mitjana dels establiments, però, s'incrementa respecte a l'any 2019. El Moianès i el Lluçanès tenen les superfícies mitjanes més baixes, de 91 i 75 m² per establiment, respectivament. En canvi, l'Alt Penedès i el Bages tenen la major superfície mitjana, de 151 i 152 m² per establiment.

Totes les comarques barcelonines obtenen una valoració positiva de l'oferta comercial, ja que totes superen la puntuació de 6 sobre 10. La comarca més ben valorada continua sent el Barcelonès, que obté una puntuació de 7,54. En sentit oposat trobem el Moianès, que és puntuada amb un 6,24. Les dues, sumades al Maresme, experimenten un descens en la valoració respecte a l'anterior enquesta de l'any 2017, concretament el Barcelonès perd 0,29 punts i el Moianès 0,30. En canvi, les comarques del Vallès Oriental i Osona són les que milloren més la seva puntuació, en 0,23 i 0,26 punts, respectivament.

Mapa 11

Valoració de l'oferta comercial del municipi, 2019 (sobre 10)

Font: Enquesta d'hàbits de consum i compra, Diputació de Barcelona

Alt Penedès

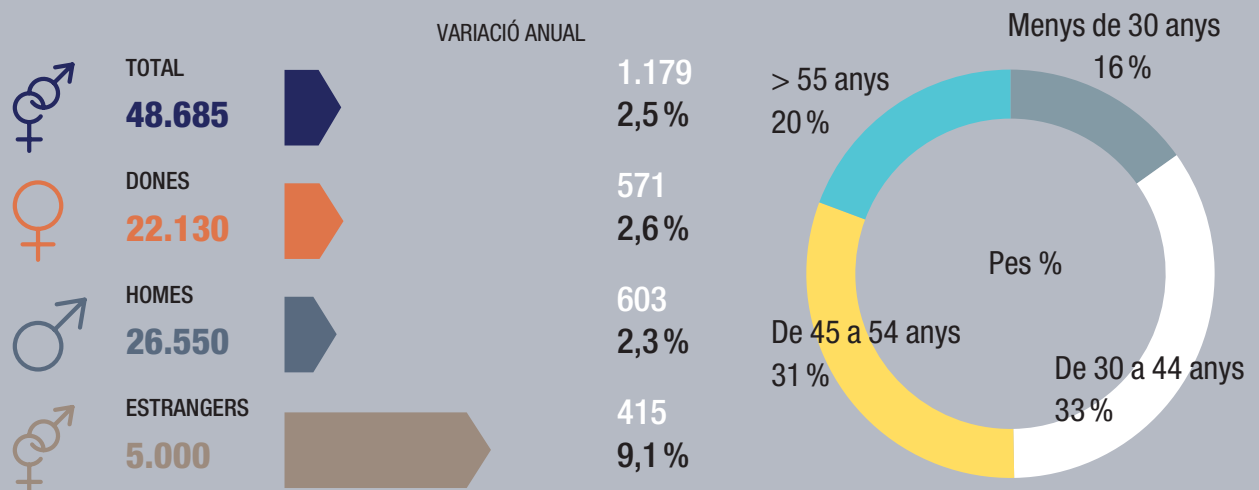

Resum executiu

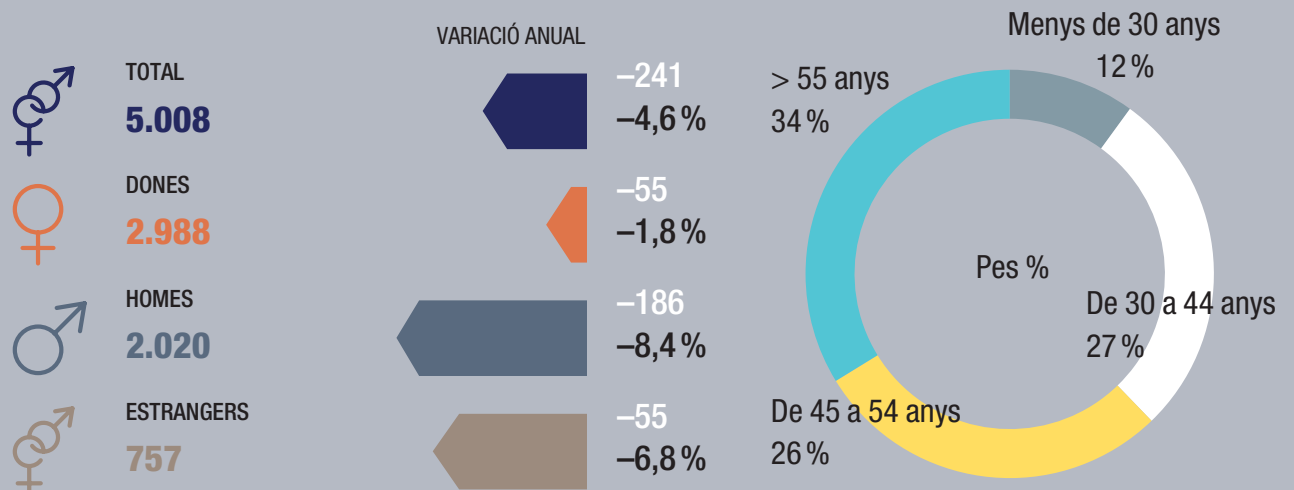
L'Alt Penedès ha tingut una evolució favorable en la majoria d'indicadors analitzats, si bé en molts casos s'ha situat en la mateixa o lleugerament per sota de la dinàmica registrada al conjunt de la demarcació. Hi ha alguna excepció, com és en el nombre d'aturats registrats, que s'ha reduït un -4,6% (-4,3% a la província), amb una especial incidència sobre les dones (-8,4%) i sobre les persones de 45 a 54 anys (-12,1%). En canvi, augmenta l'atur entre els joves (15,0%). La taxa d'atur registrat s'igualava a la de la província (9,3%).

La població ocupada resident a la comarca ha experimentat un augment interanual similar al de la província, del 2,5% (2,6% provincial), amb una especial incidència sobre les persones amb nacionalitat estrangera (9,1%) i per edat en el grup de 55 anys i més (5,9%), mentre que les persones de 30 a 44 anys continuen amb una lleugera caiguda (-1,7%). En relació amb els llocs de treball de la comarca, l'increment ha estat moderat, de l'1,6% respecte a un any abans (3,0% a la província), on destaquen els augments registrats als subsectors de la fabricació de begudes, les indústries del paper i les indústries de productes alimentaris. Per tipologia, el treball assalariat (1,9%) és el que impulsa el creixement, davant un increment discret del treball autònom (0,2%), mentre que el nombre d'empreses davalla sensiblement (-0,4%).

Població ocupada registrada resident a la comarca. IVT 2022

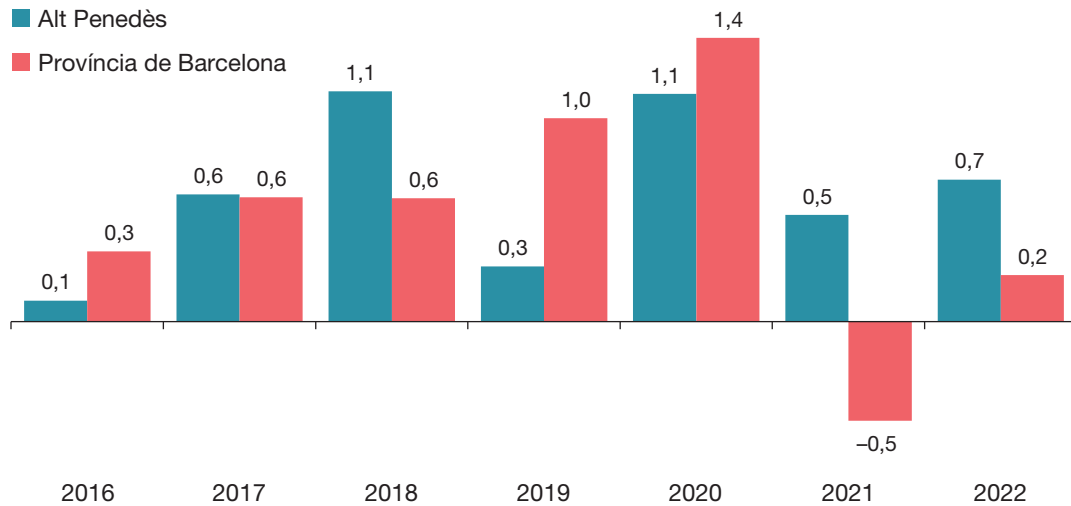
Població aturada registrada resident a la comarca. IVT 2022

La comarca de l'Alt Penedès està formada per 27 municipis, els quals constitueixen una superfície de 592,7 km², el 7,7 % de la superfície de la demarcació. Vilafranca del Penedès n'és la capital.

Gràfic 1

Taxes de variació de la població total, 2016-2022 (en percentatge)

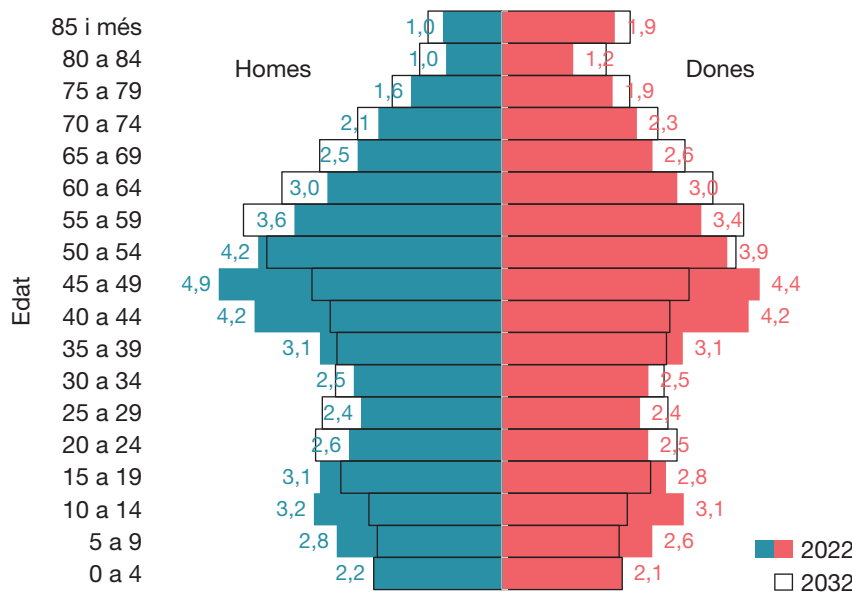

Font: Programa Hermes basat en dades del padró d'habitants de l'INE

L'any 2022, la població a l'Alt Penedès s'ha incrementat el 0,7 % (vegeu el gràfic 1) i ja frega els 111.000 habitants (110.929), un creixement superior al del conjunt de la província (0,2 %) i dues dècimes per sobre del registrat l'any 2021. La població estrangera s'ha reduït en el mateix període (-0,4 %), d'entre la qual destaca el descens de la població amb nacionalitat marroquina (-3,0 %), romanesa (-6,1 %) i boliviana (-6,8 %), mentre que augmenta la colombiana (12,8 %), entre altres. Vint-i-un municipis de la comarca guanyen població, entre els quals destaquen Subirats (92), Olesa de Bonesvalls (93) i Mediona (98). Altres cinc municipis perden població, amb Santa Margarida i els Monjos al capdavant (-40).

Gràfic 2

Piràmide d'edats de l'Alt Penedès 2022-2032 (en percentatge)

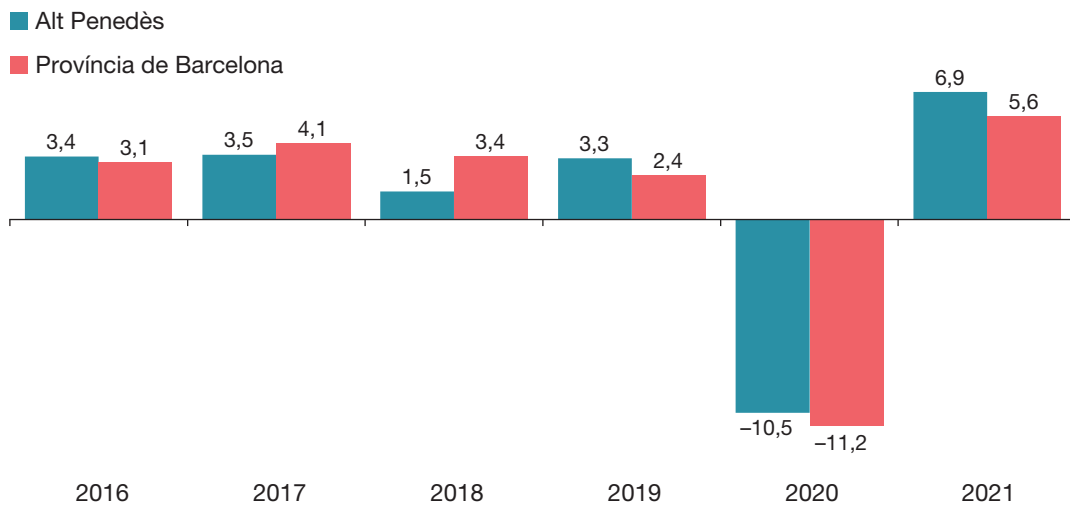

Continua la tendència a reduir-se la població jove, aquest darrer any un -1,4 %, mentre que la població més gran (de 65 anys i més) va guanyant pes, ha augmentat el 2,2 %.

Font: Programa Hermes basat en dades del padró d'habitants de l'INE

Gràfic 3

Taxes de variació real del Valor Afegit Brut (VAB) (en percentatge)

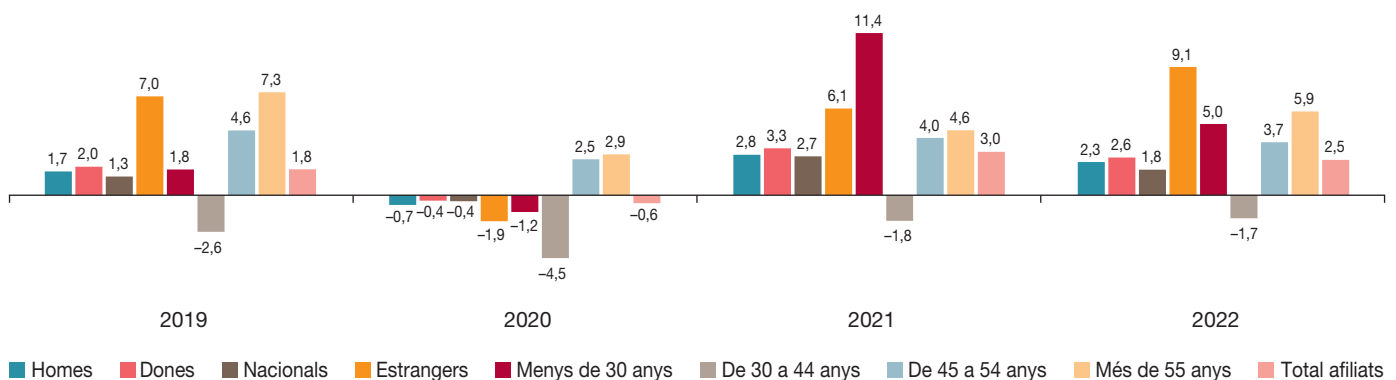
Font: BBVA, Anuari Econòmic Comarcal 2022

La població ocupada resident s'incrementa el 2,5 % el darrer any, amb especial incidència sobre les persones de nacionalitat estrangera i els majors de 54 anys.

Segons l'Anuari econòmic comarcal 2022, de BBVA, l'Alt Penedès va experimentar una evolució positiva del VAB del 6,9 % durant l'any 2021 (vegeu el gràfic 3). L'ocupació registrada de la població resident a la comarca ha augmentat el 2,5 % (vegeu gràfic 4), un ritme similar al del conjunt de la província (2,6 %), amb un augment gairebé generalitzat en tots els grups d'edat, en ambdós gèneres i per nacionalitat, destacant l'increment entre les persones de nacionalitat estrangera (9,1 %) i el grup d'edat de 55 anys i més (5,9 %), i només registra una davallada entre les persones ocupades de 30 a 44 anys (-1,7 %). Així, l'any finalitza amb 48.685 persones ocupades, 1.179 més que l'any 2021.

Gràfic 4

Taxes de variació interanual de la població ocupada registrada. Alt Penedès (en percentatge)

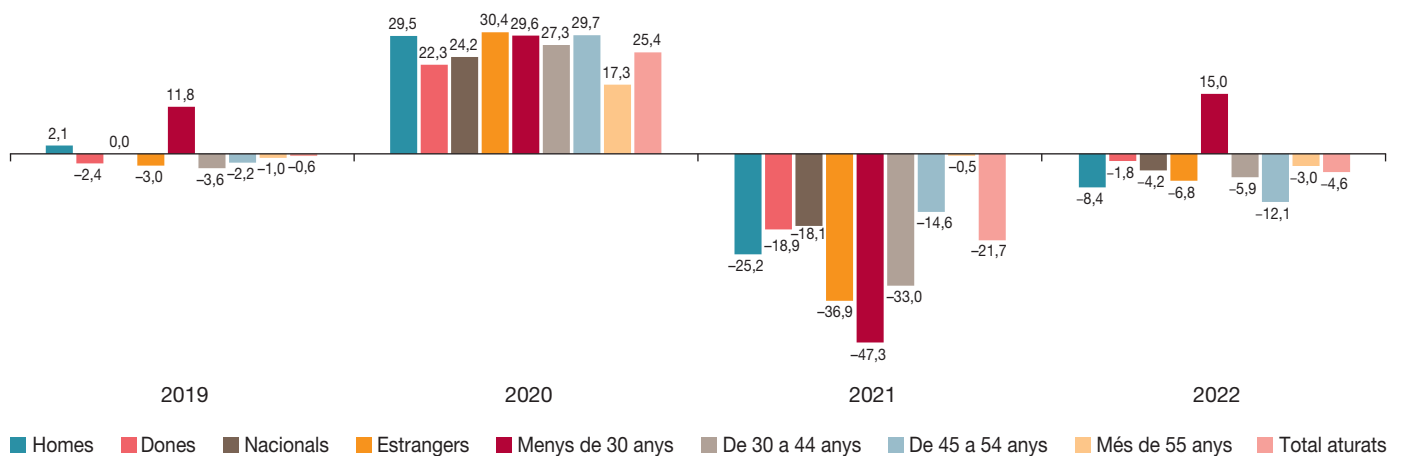
Font: Programa Hermes basat en dades de l'Idescat

L'any 2022 finalitza amb un total de 5.008 persones aturades registrades, que suposa una baixada interanual de l'atur registrat (vegeu el gràfic 5) del -4,6 % (241 aturats menys), sensiblement per sobre de la baixada del conjunt de la província (-4,3 %). La taxa d'atur també es redueix fins al 9,3 %, xifra idèntica a la de la demarcació.

Per sexe, la caiguda de l'atur és més important entre els homes que entre les dones (-8,4 % i -1,8 % respectivament). La població amb nacionalitat estrangera experimenta una caiguda de l'atur (-6,8 %) que és sensiblement superior a la població nacional (-4,2 %). El comportament segons els grups d'edat difereix entre el joves menors de 30 anys, que experimenten un destacat augment de l'atur registrat en aquest període (15,0 %), el major augment d'aquest grup entre totes les comarques barcelonines, i la resta de grups, que registren un descens, destacant la caiguda entre la població de 45 i 54 anys (-12,1 %). Per grans sectors d'activitat, la reducció més destacada en termes absoluts s'ha donat a la indústria (-107), mentre que en termes relatius s'ha produït a l'agricultura (-32,6 %). Per contra, la construcció experimenta un tímid increment de l'atur (0,6 %) i, sobretot, entre la població sense ocupació anterior (11,9 %).

Gràfic 5

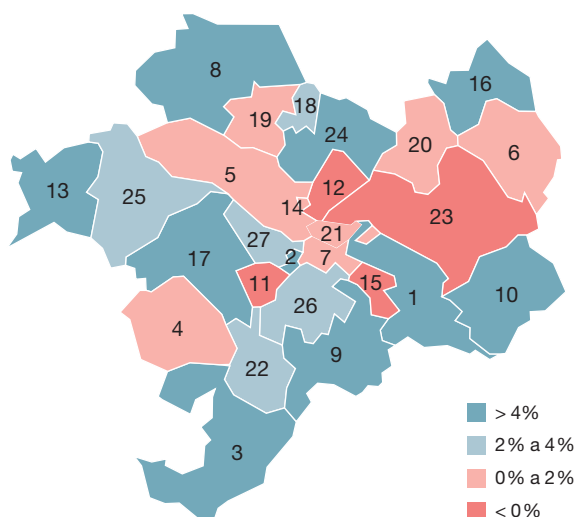
Taxes de variació interanual de la població aturada registrada. Alt Penedès (en percentatge)

Font: Programa Hermes basat en dades del Departament d'Empresa i Treball

Mapa 1

Variació de la població ocupada registrada. Alt Penedès, 2022 (en percentatge)

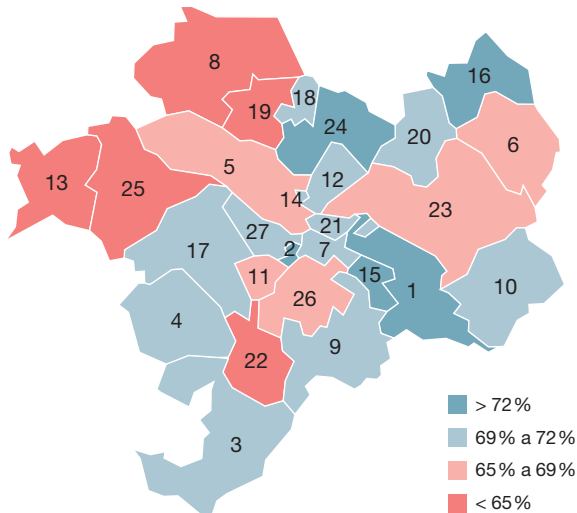

La població aturada registrada es redueix el -4,6 %, especialment l'atur masculí, i situa la taxa d'atur al mateix nivell que el de la província (9,3 %).

Mapa 2

**Taxa d'ocupació registrada.
Alt Penedès, 2022**

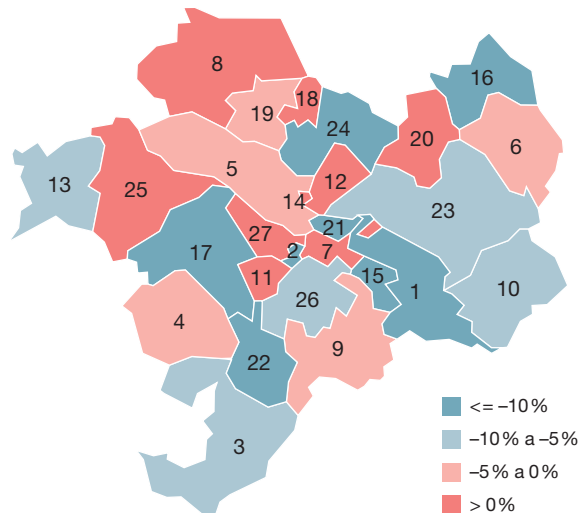
(en percentatge)

Mapa 3

**Variació anual de l'atur registrat.
Alt Penedès, 2022**

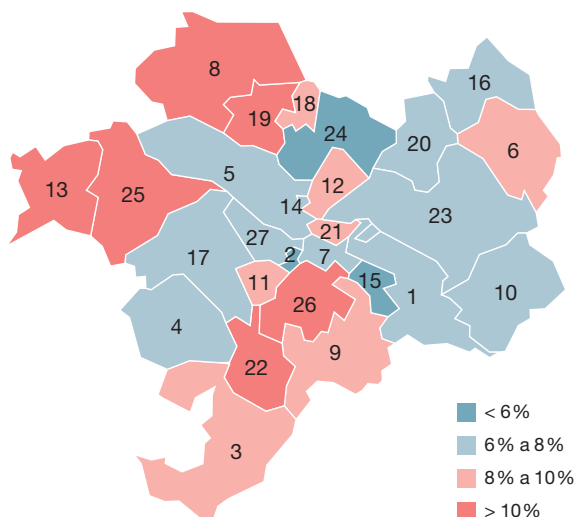
(en percentatge)

Mapa 4

**Taxa d'atur registrat.
Alt Penedès, 2022**

(en percentatge)

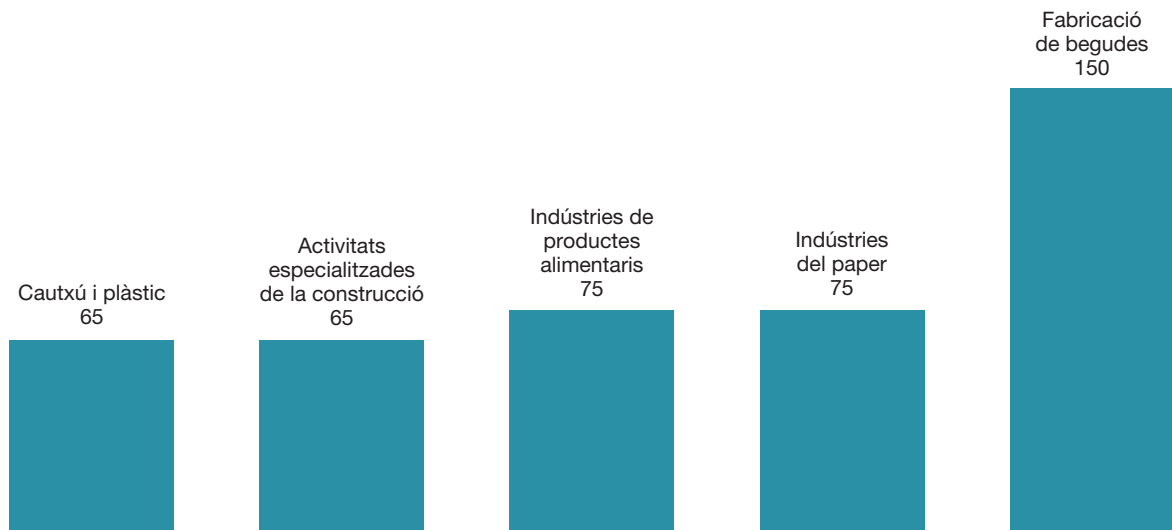

Ha crescut l'ocupació en pràcticament la majoria dels municipis de l'Alt Penedès, 22 dels 27, i 14 d'aquests ja tenen una taxa d'ocupació igual o superior al 70%. 17 dels municipis redueixen l'atur registrat, però hi ha 3 municipis que presenten una taxa elevada, major del 12%.

1 Avinyonet del Penedès	15 Sant Cugat Sesgarrigues
2 Cabanyes (Les)	16 Sant Llorenç d'Hortons
3 Castellat i la Gornal	17 Sant Martí Sarroca
4 Castellví de la Marca	18 Sant Pere de Riudebitlles
5 Font-rubí	19 Sant Quintí de Mediona
6 Gelida	20 Sant Sadurní d'Anoia
7 Granada (La)	21 Santa Fe del Penedès
8 Mediona	22 Santa Margarida i els Monjos
9 Olèrdola	23 Subirats
10 Olesa de Bonesvalls	24 Torrelavit
11 Pacs del Penedès	25 Torrelles de Foix
12 Pla del Penedès (El)	26 Vilafranca del Penedès
13 Pontons	27 Vilobí del Penedès
14 Puigdàlber	

Gràfic 6

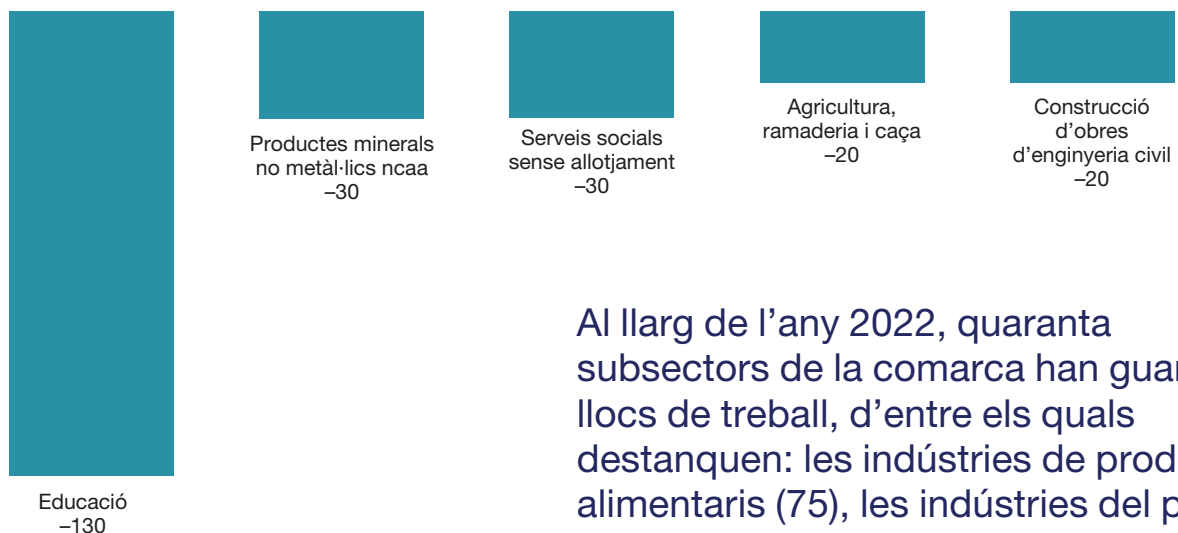
Subsectors d'activitat amb més guany de llocs de treball. Alt Penedès, 2022 (absoluts)

Font: Programa Hermes basat en dades d'Idescat

Gràfic 7

Subsectors d'activitat amb més pèrdua de llocs de treball. Alt Penedès, 2022 (absoluts)

Font: Programa Hermes basat en dades d'Idescat

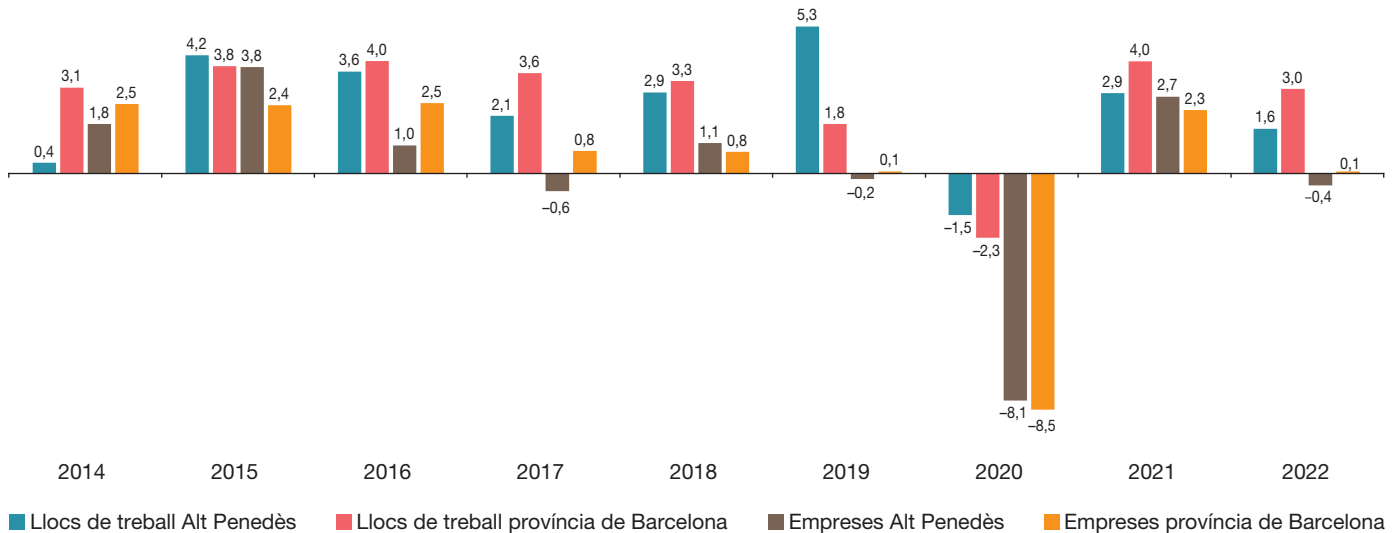
Al llarg de l'any 2022, quaranta subsectors de la comarca han guanyat llocs de treball, d'entre els quals destaquen: les indústries de productes alimentaris (75), les indústries del paper (75) i la fabricació de begudes (150). Per contra, l'educació (-130) destaca d'entre els divuit subsectors que perden llocs de treball.

En el mateix període, el nombre de **llocs de treball** (treballadors de les empreses de la comarca, hi resideixin o no) se situa en 42.270, 665 més que l'any anterior, que suposa un augment de l'1,6 %, inferior al creixement registrat a la província (3,0 %). L'increment és atribuïble en la seva majoria a l'augment dels llocs de treball assalariats (1,9 %), ja que els llocs de treball autònom creixen molt sensiblement (0,2 %).

Gràfic 8

Taxes de variació interanual dels llocs de treball i empreses

(en percentatge)

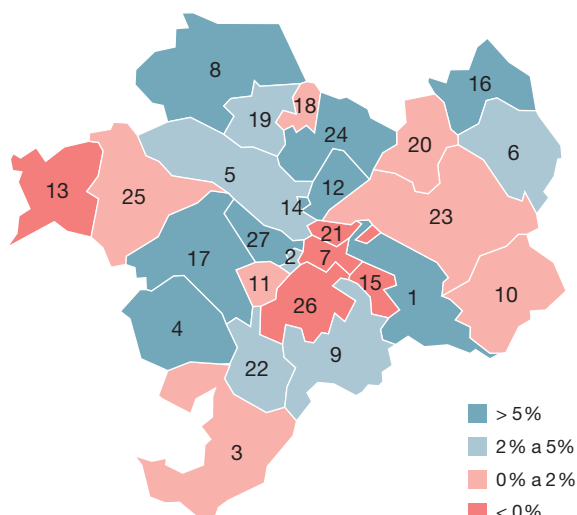

Font: Programa Hermes basat en dades d'Idescat

L'augment interanual de llocs de treball (vegeu el mapa 5) s'ha produït en vint-i-dos municipis de la comarca. En termes relatius, destaquen els creixements de Castellví de la Marca (9,5%), el Pla del Penedès (10,3%) i Sant Llorenç d'Hortons (10,9%). En termes absoluts, els majors increments són els registrats a Sant Llorenç d'Hortons (70) i a Olèrdola (170). Per contra, cinc municipis pateixen un descens de llocs de treball, entre els quals cal destacar Sant Cugat Sesgarrigues (-3,5%), Santa Fe del Penedès (-5,6%) i Pontons (-12,5%).

Mapa 5

Variació de llocs de treball registrats. Alt Penedès, 2022 (en percentatge)

El 2022 ha suposat un increment del nombre de llocs de treball a la comarca (1,6%), gràcies principalment al treball assalariat (1,9%). En el mateix període, el nombre d'empreses decau un -0,4%.

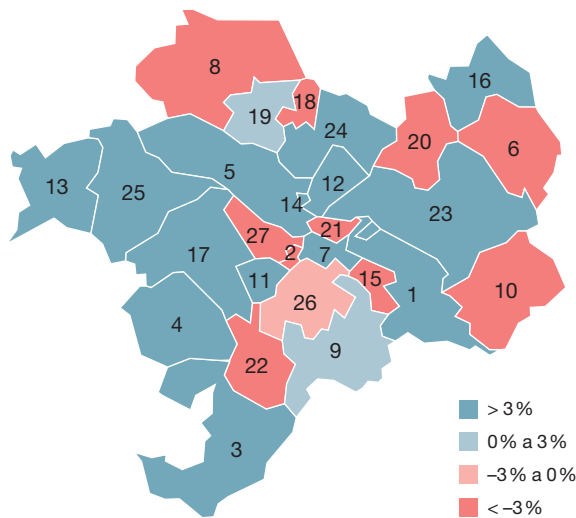

Per la seva banda, el **nombre d'empreses** (comptes de cotització) ha davallat el $-0,4\%$ (-14), finalitzant l'any 2022 amb un total de 3.245 empreses. El comportament ha estat contrari al sensible augment en el conjunt de la província ($0,1\%$). Per subsectors, els increments més importants s'han produït en la construcció d'immobles (8) i en les activitats especialitzades de la construcció (10). I les davallades més destacades han estat en el comerç al detall (-17) i en els serveis de menjar i begudes (-18).

Mapa 6

Variació d'empreses registrades.

Alt Penedès, 2022 (en percentatge)

16 municipis guanyen empreses l'any 2022, destacant Font-rubí (6) i Sant Llorenç d'Hortons (6). Per contra, 11 municipis perden empreses en el mateix període, amb Vilafranca del Penedès al capdavant (-22).

Segons el Sistema d'Anàlisi de Balanços Ibèrics, l'any 2021 l'Alt Penedès fou la segona comarca amb un major volum de negoci per càpita en el sector de la indústria de productes alimentaris i begudes. Així, més d'una quarta part dels 5.301 milions d'euros de facturació que generen les empreses de la comarca prové d'aquest sector, format bàsicament per empreses elaboradores de vi i de cava. La comarca registra una elevada concentració sectorial en la indústria de productes alimentaris i begudes (1.525 milions d'euros de facturació). Per darrere, es troba el sector del comerç a l'engròs d'alimentació i begudes (403 M€) i el comerç al detall en establiments no especialitzats (367 M€).

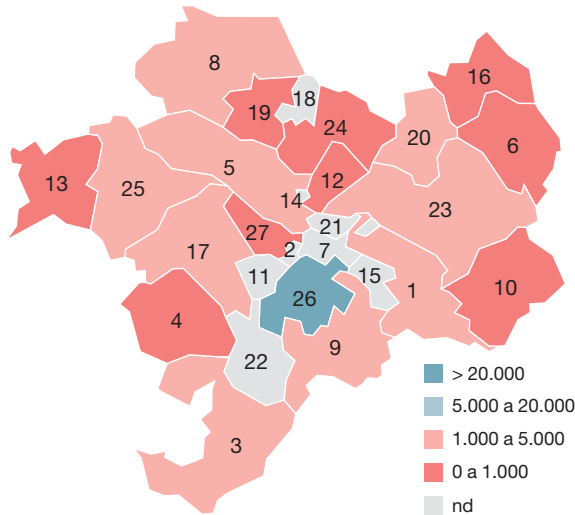
L'impacte de la pandèmia de la covid-19 en termes de facturació a l'Alt Penedès es va traduir en una disminució del $10,2\%$ del 2019 al 2020. El 2021 la facturació s'ha recuperat al nivell de pre-pandèmia amb un increment del $10,5\%$, augment inferior al registrat en el conjunt de la província de Barcelona ($13,3\%$).

El nombre de **prestacions per desocupació** el desembre de 2022 ha estat de 3.544, que són 173 prestacions més que un any abans. La cobertura de prestacions entre la població aturada registrada s'eleva al $75,0\%$, sis punts percentuals superior a la del conjunt de la província ($69,0\%$), i la segona taxa més elevada entre totes les comarques barcelonines, a més s'ha incrementat el grau de cobertura en 7,5 punts respecte a la que es donava el desembre de 2021, gràcies al major nombre de prestacions i a la baixada de l'aturat registrat.

Durant l'any 2022 s'han registrat 41.412 **contractes laborals**, que ha suposat una davallada interanual del $-3,5\%$ (1.482 contractes menys), una evolució contrària a la del conjunt de la província, on ha crescut la contractació ($4,5\%$). La reducció s'ha produït en tots els grans sectors d'activitat excepte en la construcció. Per tipologia, la contractació temporal ha concentrat la caiguda ($-28,7\%$), ja que augmenta la contractació indefinida ($208,1\%$), explicat majoritàriament

Mapa 7

Recaptació de l'impost sobre les estades en establiments turístics. Alt Penedès, 2022* (en euros)

* Inclou el 2n semestre de 2021 i el primer semestre de 2022, que correspon al 4t trimestre del 2021 i el 1r, 2n i 3r trimestres de 2022.

Font: LABturisme a partir de la Direcció General de Turisme

per la entrada en vigor de la darrera reforma laboral, que ha introduït un important canvi regulatori en el règim de contractació.

Els **indicadors d'evolució turística** de l'Alt Penedès presenten una oferta d'allotjament bastant superior a les xifres prepanedèmia. L'increment més significatiu està en els habitatges d'ús turístic (HUT) amb quasi 80 places noves en un any. En l'apartat d'hotels s'ha obert un establiment nou, que suposa 16 places noves, en relació a l'any 2021. Per contra, el turisme rural redueix 9 places.

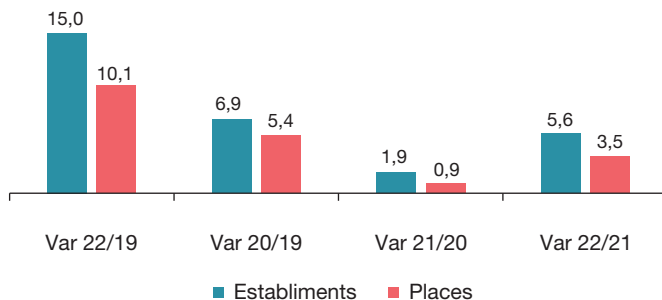
En relació a la demanda turística de la comarca, el turisme rural ja supera les xifres d'activitat de la prepanedèmia, amb més de 65.000 pernотacions, mentre que els establiments hotelers encara no s'han recuperat, tot i que estan tenint una evolució positiva amb 100 % més de variació respecte al 2021 en el nombre de pernотacions.

Finalment, la taxa turística (IETT) recaptada a l'Alt Penedès ha estat de 46.939 euros, un 130 % més que el 2021, i un 2 % més que el 2019.

La recaptació en l'impost sobre les estades en establiments turístics supera la recaptació en prepanedèmia a l'Alt Penedès.

Gràfic 9a

Taxes de variació de l'oferta turística* (en percentatge)

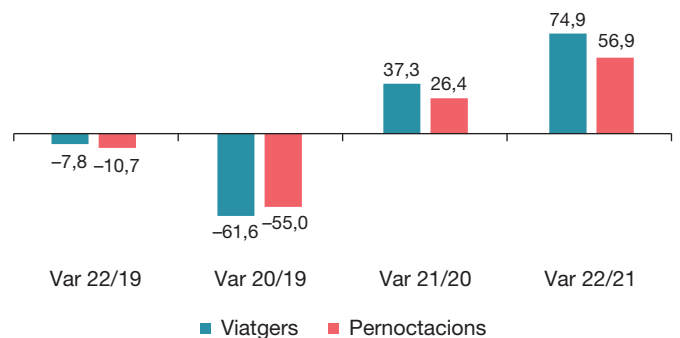

* Inclou establiments i places en hotels, càmpings, turisme rural, apartaments turístics, habitatges d'ús turístic i albergs de joventut.

Font: LABturisme a partir del Registre de Turisme de Catalunya i la Direcció General de Joventut

Gràfic 9b

Taxes de variació de la demanda turística* (en percentatge)

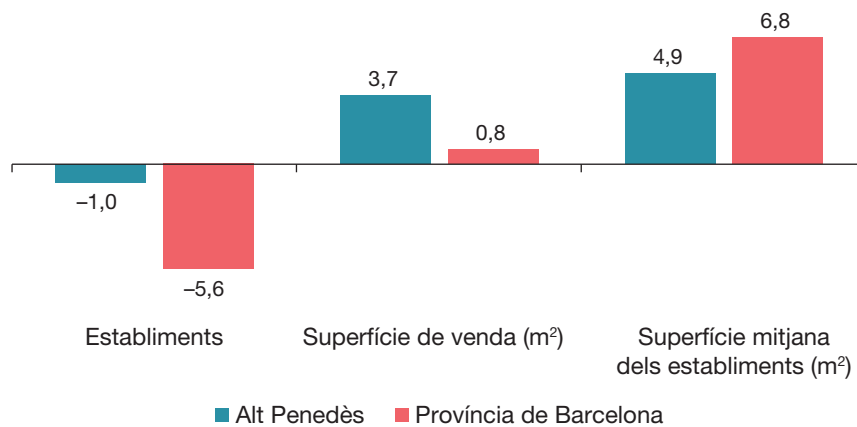

* Inclou viatgers i pernотacions en hotels, càmpings i turisme rural.

Font: LABturisme a partir de l'Enquesta d'ocupació en allotjaments turístics, Tourism Data System (TDS)

Gràfic 10

Taxes de variació del comerç (en percentatge)

Font: Cens d'establiments comercials de Catalunya. Departament d'Empresa i Treball i Consell General de Cambres de Catalunya

Respecte al **comerç**, segons les dades publicades per la Generalitat de Catalunya, l'any 2021 hi havia un total de 1.203 establiments comercials a la comarca que ocupaven una superfície de venda de 181.286 m². Això suposa una davallada respecte a l'any 2019 d'un -1,0 % en el nombre d'establiments, però un augment d'un 3,7 % de la superfície de venda. La densitat comercial resultant és de 10,92 establiments per cada 1.000 habitants, 3 dècimes menys que l'any 2019, i 1.645 m² per cada 1.000 habitants, un 1,9 % més. La superfície mitjana per establiment se situa en 151 m², 7 m² més que el 2019, la variació és d'un 4,9 %, per sota de la provincial (6,8 %).

En els últims resultats de l'Enquesta d'hàbits de consum i compra a la comarca 2019, la valoració de l'oferta comercial al municipi de residència és d'un 6,45 sobre 10 (quan la mitjana provincial és del 7,15). Pel que fa a l'índex d'atracció, s'observa una alta retenció de despesa per als productes quotidians; no obstant això, es detecta una certa pèrdua d'oportunitat (els percentatges són inferiors al 100 %). S'observa com per a l'equipament de la llar i especialment per a l'equipament de la persona, la comarca obté una important pèrdua de compradors.

La dimensió mitjana dels establiments creix, tot i perdre nombre d'establiments. L'oferta comercial es valora positivament (6,45), però per sota de la valoració provincial.

Tecnologia i millora del talent de la cadena de valor de l'alimentació i les begudes a l'Alt Penedès

Èric Gómez i Aznar, Consell Comarcal de l'Alt Penedès

Contextualització i antecedents

El projecte TTT de la Diputació de Barcelona va germinar a la comarca de l'Alt Penedès en el projecte «Tecnologia i millora del talent de la cadena de valor de l'alimentació i les begudes». Aquest es va iniciar el febrer del 2021 i va finalitzar el 30 de juny de 2023. La gènesi del projecte va ser la col·laboració, per primer cop en un projecte comú, dels serveis de promoció econòmica dels 27 municipis de la comarca, sota el lideratge del Consell Comarcal de l'Alt Penedès. S'ha de destacar que això fou possible per la generositat dels municipis del territori (sobretot els més grans) i per l'aposta de tothom per potenciar especialment totes les empreses dels sectors econòmics relacionats amb la cadena de valor de l'alimentació i les begudes. Un cop coordinats tots els municipis de la comarca, es va buscar la complicitat de tots els agents socials i econòmics de l'Alt Penedès (el clúster d'innovació vitivinícola: INNOVI, l'Institut Català del Cava i el Vi: INCAVI, la Federació d'Empresaris del Gran Penedès: FEGP, i així fins a més d'una vintena d'*stakeholders* comarcals o nacionals). L'estreta col·laboració d'aquests agents amb les administracions públiques s'emmarca en un consens previ per desenvolupar una política proactiva i reactivar el desenvolupament econòmic local, estimular l'ocupació i reforçar el teixit empresarial a través d'un model de creixement sostenible i competitiu, en el qual el programa TTT encaixava com anell al dit.

L'elecció de l'alimentació i les begudes com la cadena de valor per treballar de forma mancomunada va sorgir de forma automàtica. A banda de ser l'única cadena on podem trobar empreses als 27 municipis de la comarca, les dades mostren que l'Alt Penedès és la segona comarca amb un major volum de negocis per càpita en el sector de la indústria de productes alimentaris i begudes. Així, més d'una quarta part dels 5.385 milions d'euros de facturació que generen les empreses de la comarca prové d'aquest sector. A més, la possibilitat de treballar sota el concepte cadena de valor que proposava el programa en lloc de sector econòmic, va ser un encert, ja que l'Alt Penedès registra una elevada concentració sectorial. Així, les tres primeres activitats econòmiques engloben gairebé la meitat del volum de negocis de la comarca. Es tracta del sector de la indústria de productes alimentaris i begudes (1.502 milions d'euros de facturació), el del comerç a l'engròs d'alimentació i begudes (695 M €), i el del paper i arts gràfiques (324 M €). I tots tres formen part d'aquesta cadena, des d'agricultors, productors i elaboradors fins a la indústria de l'embalatge, passant per proveïdors, laboratoris, consultories, fabricants, disseny, transport, maquinària o restauració. D'aquesta manera, vam poder actuar sobre totes les baules de la cadena alimentària, ajudant a la necessària transformació d'aquesta cap a la sostenibilitat i la digitalització que permet garantir el futur de la cadena de valor que explica el 40,1 % del pes industrial del PIB de l'Alt Penedès, així com dels llocs de treball de qualitat vinculats a aquest.

Descripció del programa

El programa va arrencar amb un procés de diagnòstic per detectar les necessitats de les persones i del teixit empresarial en el marc de la digitalització i la tecnologia, i actuar en consonància amb la realitat del territori. Gràcies a aquesta, es van poder programar accions formatives per capacitar les persones del territori en temes tecnològics i acompanyament en la inserció laboral. A banda de les persones aturades i dels col·lectius vulnerables, les empreses també van poder accedir a assessorament especialitzat relacionat amb la transformació digital i formació en competències tècniques per als treballadors i treballadores. Així, amb EURECAT es van oferir deu formacions específiques d'aquesta cadena; i amb altres agents, formacions professionalitzadores, entre les

quals destacaríem les desenvolupades en l'àmbit de la logística 4.0 i la de tractorista 4.0. També es va col·laborar en la campanya de comunicació per a la descoberta de perfils digitals STEM per atraure els joves de la comarca cap als nous perfils professionals, de la qual vam editar una guia.

En la línia d'impuls a la capacitat productiva i transformació digital del teixit empresarial s'han materialitzat 12 projectes, en un magnífic exemple de col·laboració públicoprivada, que van des de l'*smart factoring* a la indústria de l'empaquetatge amb el clúster del *packaging*, a la utilització de la realitat virtual augmentada entre els productors i la restauració mitjançant el Gremi de Restauradors de l'Alt Penedès. Però si hi ha un projecte significatiu del programa Treball, talent i tecnologia a la nostra comarca, aquest és el projecte de digitalització del sector de la viticultura de l'Alt Penedès per situar-lo com una regió líder a escala global en innovació tecnològica que permeti la millora dels rendiments d'agricultors, cellers i l'augment de la sostenibilitat ambiental davant dels escenaris de canvi climàtic.

Aquest projecte el vam iniciar adreçant-nos a la baula més necessitada de digitalització, els viticultors i viticultores, i després es va anar ampliant als cellers i altres agents del sector (més de 100 empreses que van des del petit agricultor fins als cellers més grans com Freixenet o Torres). Actualment, ofereix un conjunt de serveis i formacions adreçades a reforçar la digitalització del sector que no es dona en cap altra regió vitivinícola del món. A la pràctica, viticultors i cellers de l'Alt Penedès tenen accés a un conjunt de dades que permeten la detecció d'anomalies i la vigrositat del cultiu d'una manera més ràpida i objectiva.

El mateix projecte facilita un servei que permet als pagesos i als cellers de l'Alt Penedès fer un seguiment exhaustiu dels seus conreus i detectar anomalies d'una manera més ràpida i objectiva. Gràcies a l'obtenció automàtica de mapes de vigorositat de les parcel·les mitjançant la teledetecció per nanosatèl·lits, els agents poden tenir una visió detallada i precisa de l'estat dels seus cultius, i millorar la presa de decisions. A més, el servei proporcionarà als usuaris diverses funcionalitats per a una millor gestió de les seves parcel·les. Inclou un servei d'automatització del procés d'anàlisi i descàrrega d'imatges, així com un índex vegetatiu que permet el control de l'estat del cultiu i la seva vigorositat. Les parcel·les estaran digitalitzades i es proporciona un històric de dos anys de les dades recopilades per fer comparacions amb les dues darreres veremes. També es va oferir formació als participants perquè puguin fer un ús eficient de totes les funcionalitats que ofereix aquest servei. És fonamental que els usuaris puguin aprofitar al màxim les eines disponibles i obtenir els beneficis que ofereix aquesta innovadora tecnologia. El projecte també cerca consolidar la transició cap al quadern digital d'explotació agrícola (CUE). La normativa, que s'implementarà aviat, obligarà a l'emplenament del CUE.

Aquest servei impulsa la digitalització del sector de la viticultura per a la millora de rendiments i l'augment de la sostenibilitat davant el canvi climàtic, però també es busca posicionar totes les baules del sector de la viticultura i d'altres cultius de l'Alt Penedès com a referent en teledetecció per nanosatèl·lits. Això ha permès a la comarca, gràcies al TTT, ser pionera en l'àmbit internacional amb un projecte integral de col·laboració públicoprivada per estar a l'avantguarda tecnològica i servir d'exemple per a altres regions. Però, sobretot, permetrà millorar l'eficiència del sector primari, reduir la petjada de carboni i els consums d'aigua, i assegurar el creixement sostenible del principal sector que ens permet tenir el 40,1 % de PIB industrial que comentàvem al començament de l'article.

Conclusions

La principal conclusió és que el programa TTT ens ha permès garantir la transformació cap a la digitalització de la principal cadena de valor de la nostra comarca en un context de grans transformacions tecnològiques i d'emergència climàtica. Com ens agrada dir, l'impacte de la digitalització al nostre territori és similar al que va tenir la mecanització del camp amb l'arribada de la maquinària agrícola.

Per tant, el TTT ens ha ajudat a garantir davant aquests canvis, els paisatges de vinyes que ens caracteritzen. Però sobretot, ens ha ajudat a oferir un futur resiliència a la potent agroindústria vinculada. I això, encara que potser els indicadors a curt termini no ho reflecteixin, ens ha ajudat a defensar i potenciar el gran nombre de llocs de treball implicats.

Anoia

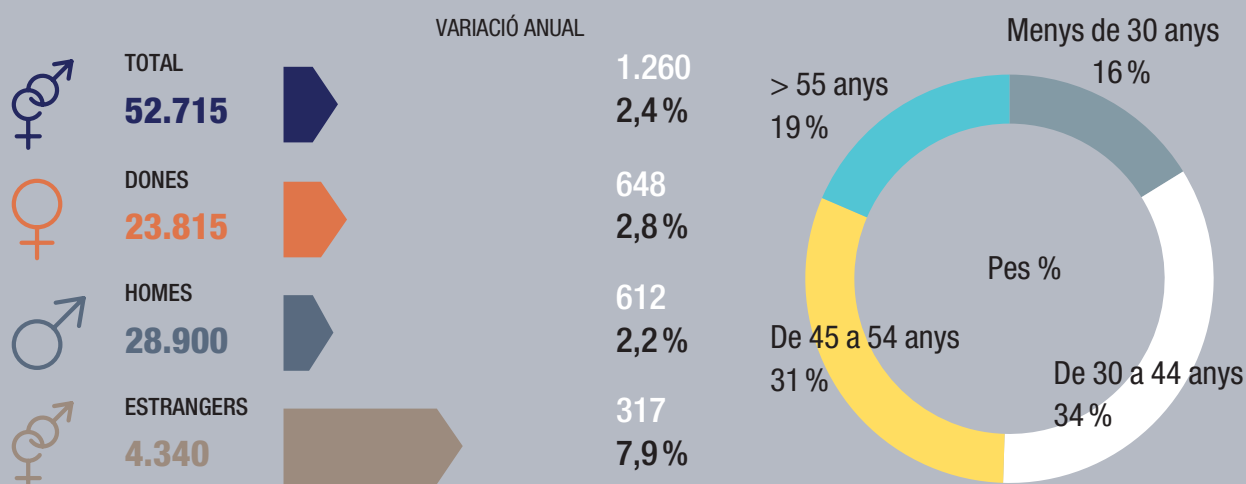

Resum executiu

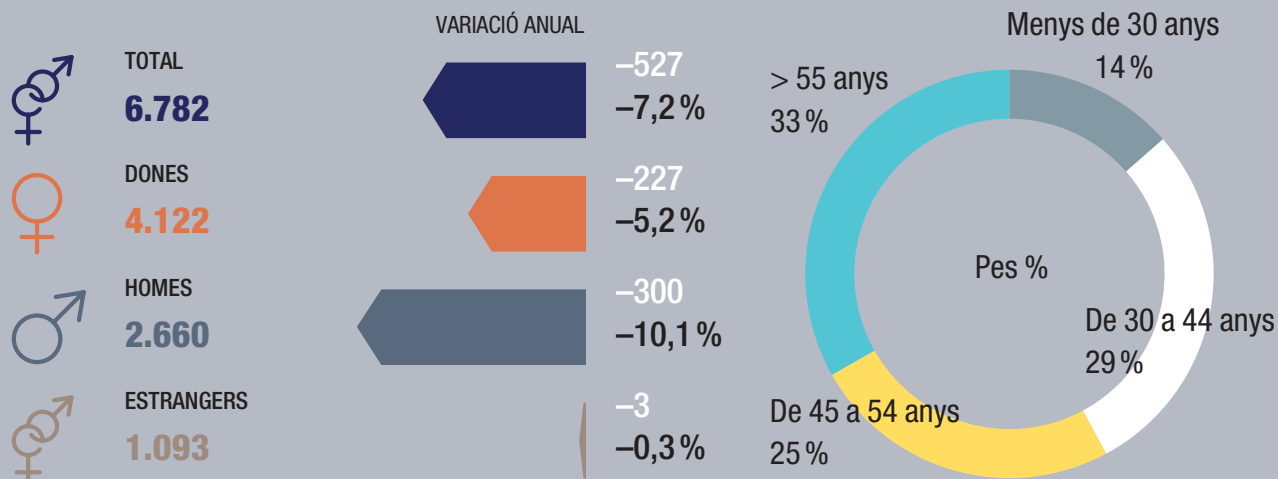
L'evolució socioeconòmica de l'Anoia durant l'any 2022 ha estat positiva en tots els indicadors analitzats, però presenten un comportament diferenciat respecte a la província segons l'indicador. L'atur, que cau el $-7,2\%$, registra una de les davallades més destacades entre les comarques barcelonines. Ha estat especialment rellevant entre els homes ($-10,1\%$) i entre les persones amb nacionalitat estrangera ($-8,4\%$). Els grups d'edat on s'ha registrat un descens més marcat han estat els centrals, de 45 a 54 anys ($-10,0\%$) i de 30 a 44 anys ($-9,8\%$). La taxa d'atur s'ha reduït fins a l' $11,4\%$, però continua sent la més elevada de la província.

L'ocupació registrada resident a la comarca creix el $2,4\%$ ($2,6\%$ provincial), destacant les persones amb nacionalitat estrangera ($7,9\%$) i el grup d'edat més avançada, de 55 anys i més ($6,2\%$). L'Anoia destaca entre totes les comarques de la demarcació com la que més creix en llocs de treball ($3,6\%$), especialment pel treball assalariat. L'increment més notable s'ha produït en el subsector dels serveis socials amb allotjament. Mentrestant, el nombre d'empreses decau sensiblement, el $-0,3\%$.

Població ocupada registrada resident a la comarca. IVT 2022

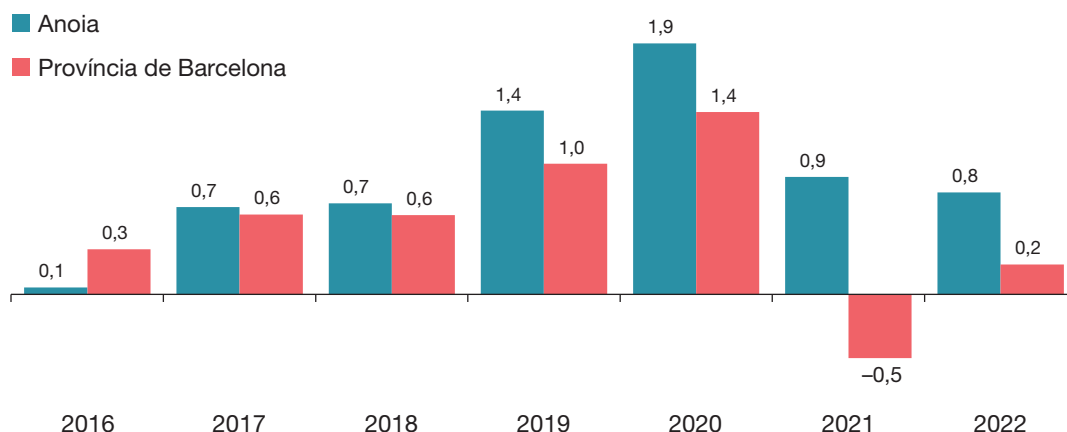
Població aturada registrada resident a la comarca. IVT 2022

La comarca de l'Anoia, amb una superfície de 866,3 km², representa l'11,2 % del conjunt de la demarcació de Barcelona, i està integrada per 33 municipis d'una superfície mitjana de 26,3 km². Igualada n'és la capital.

Gràfic 1

Taxes de variació de la població total, 2016-2022 (en percentatge)

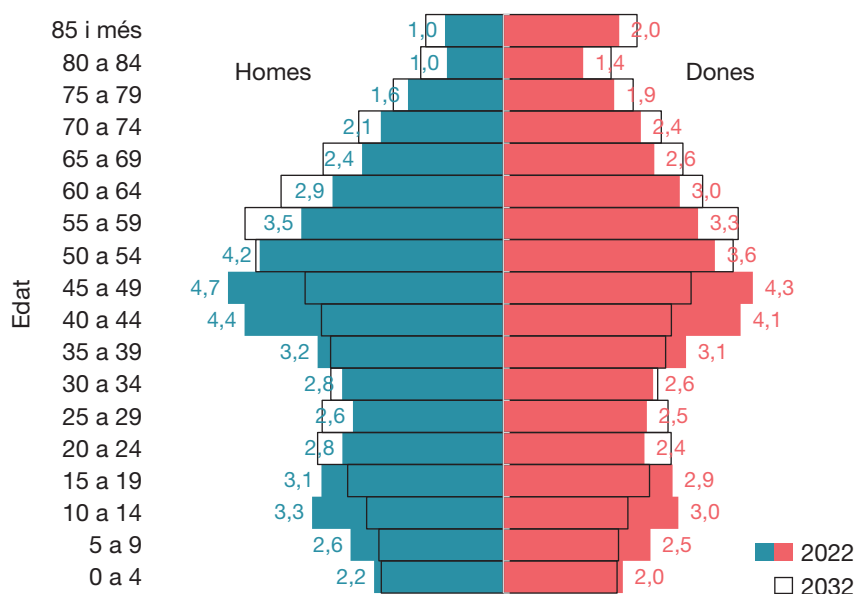

Font: Programa Hermes basat en dades del padró d'habitants de l'INE

L'Anoia compta amb 125.065 **habitants** segons el padró de 2022, el 0,8 % més que l'any 2021, novament el tercer increment en importància a la demarcació després del Garraf i el Moianès. Entre els grans grups, disminueix el nombre de persones menors de 16 anys (-1,2 %), que contrasta amb l'augment de persones entre 16 i 64 anys (1,0 %), i sobretot de les persones majors de 64 anys (2,0 %). El volum de la població estrangera pràcticament no ha variat respecte al 2021 (0,0 %), però destaquen les variacions de persones amb nacionalitat pakistanesa (-7,0 %) i uruguaiana (14,3 %). Vint-i-quatre municipis de la comarca guanyen població el darrer any 2022, destacant: la Torre de Claramunt (114), Masquefa (121) i Piera (376). Els altres nou municipis perden població, especialment a Igualada (-108).

Gràfic 2

Piràmide d'edats de l'Anoia 2022-2032 (en percentatge)

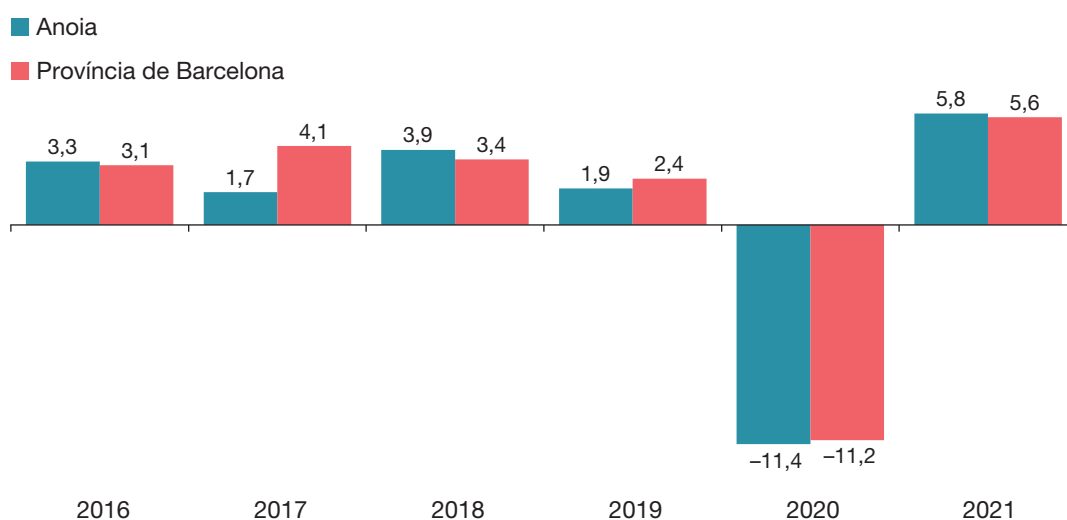

L'Anoia es mostra com una de les comarques més dinàmiques en termes demogràfics i es consolida com la tercera comarca amb un creixement més intens de la demarcació de Barcelona.

Font: Programa Hermes basat en dades del padró d'habitants de l'INE

Gràfic 3

Taxes de variació real del Valor Afegit Brut (VAB) (en percentatge)

Font: BBVA, Anuari Econòmic Comarcal 2022

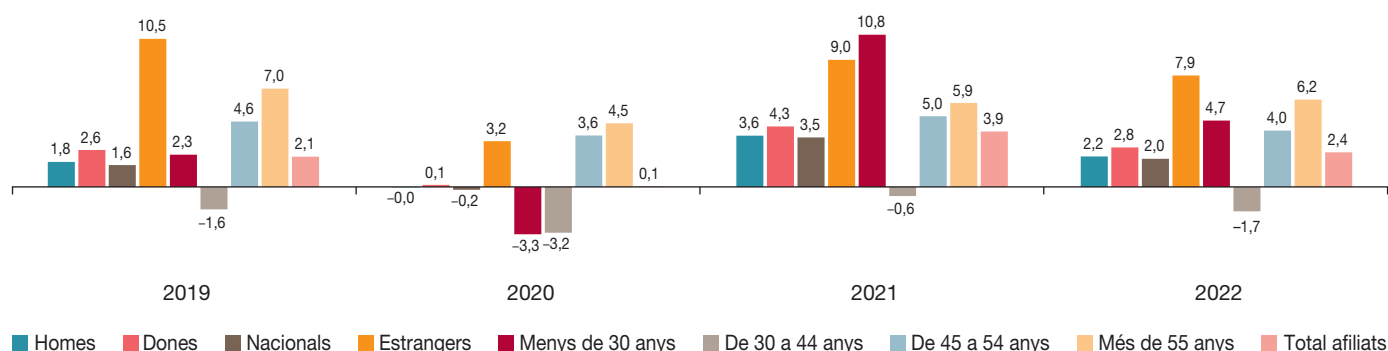
La comarca de l'Anoia creix el 2,4 % en termes d'ocupació registrada, lleugerament per sota del conjunt de la província (2,6 %).

L'*Anuari econòmic comarcal 2022*, de BBVA, recull que el **VAB** de la comarca per a l'any 2021 ha avançat el 5,8 % respecte a l'any anterior (vegeu el gràfic 3). Pel que fa a l'**ocupació registrada** de la població resident a l'Anoia l'any 2022 (vegeu gràfic 4), experimenta un augment del 2,4 %, lleugerament per sota del conjunt de la província (2,6 %). Creix especialment l'ocupació entre les persones de nacionalitat estrangera (7,9 %) i, per grups d'edat, entre les persones de 55 anys i més (6,2 %). Tan sols es dona un retrocés en el grup d'edat de 30 a 44 anys (-1,7 %). L'any finalitza amb un total de 52.715 persones ocupades, 1.260 més que l'any 2021.

Gràfic 4

Taxes de variació interanual de la població ocupada registrada.

Anoia (en percentatge)

Font: Programa Hermes basat en dades de l'Idescat

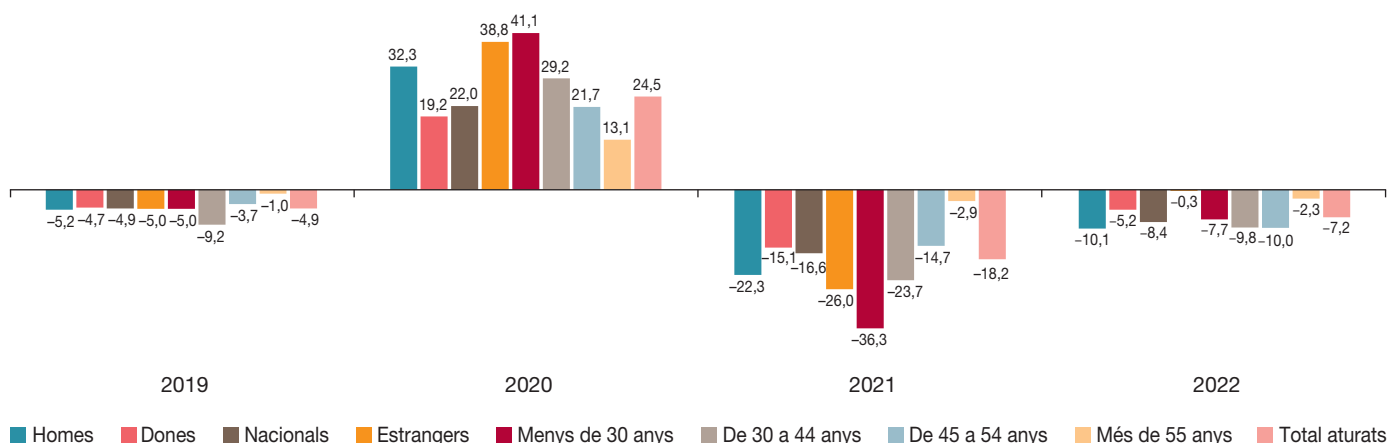
Al final de l'any 2022, l'atur registrat (vegeu el gràfic 5) és inferior al d'un any abans, en termes absoluts s'ha reduït en 527 persones, deixant la xifra final en 6.782 persones aturades. La caiguda ha suposat una variació interanual del $-7,2\%$, una de les més significatives d'entre les comarques barcelonines, i per sobre del conjunt de la província ($-4,3\%$). La taxa d'atur és de l' $11,4\%$, que es manté com la taxa més elevada d'entre totes les comarques de la província ($9,3\%$).

Segons el sexe, es repeteix el patró de l'any anterior, amb una davallada més intensa entra els homes ($-10,1\%$) que entre les dones ($-5,2\%$). La reducció de l'atur és pràcticament imperceptible entre la població amb nacionalitat estrangera ($-0,3\%$), i molt més marcada entra la població nacional ($-8,4\%$). Tots els grups d'edat han experimentat un descens de l'atur, especialment el grup de 45 a 54 anys ($-10,0\%$) i el de 30 a 44 anys ($-9,8\%$). El descens també és generalitzat en tots els grans sectors d'activitat, encapçalats per la reducció en termes absoluts dels serveis (-390) i de l'agricultura en termes relatius ($-28,3\%$).

Gràfic 5

Taxes de variació interanual de la població aturada registrada.

Anoia (en percentatge)

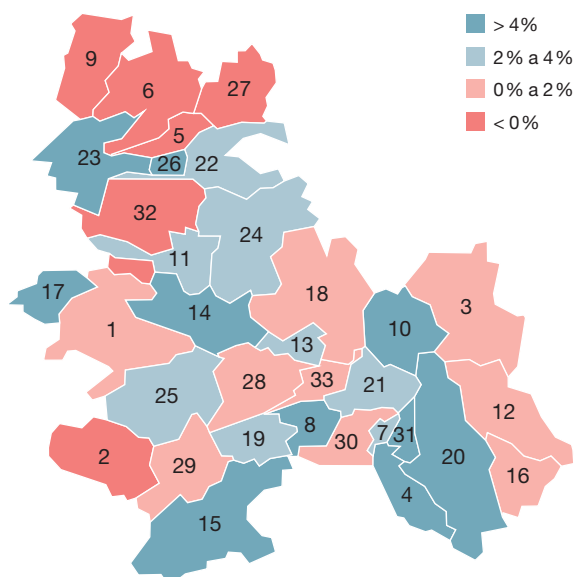

Font: Programa Hermes basat en dades del Departament d'Empresa i Treball

Mapa 1

Variació de la població ocupada registrada.

Anoia, 2022 (en percentatge)

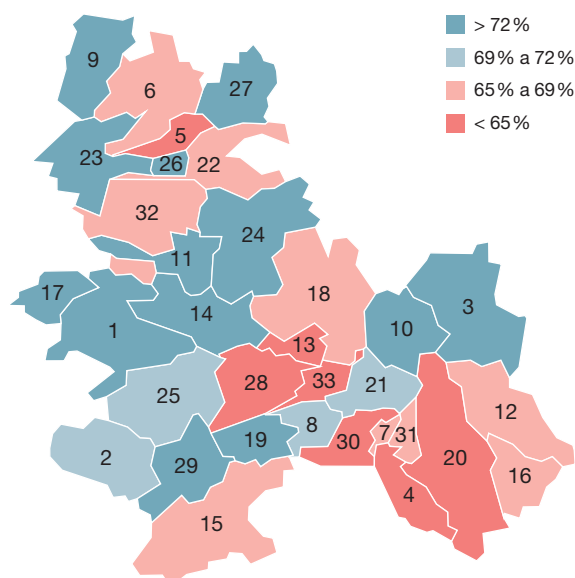

L'atur registrat es redueix de forma significativa a l'Anoia ($-7,2\%$), però no evita que continuï sent la comarca amb una taxa d'atur més elevada dins la província ($11,4\%$).

Mapa 2

Taxa d'ocupació registrada.
Anoia, 2022

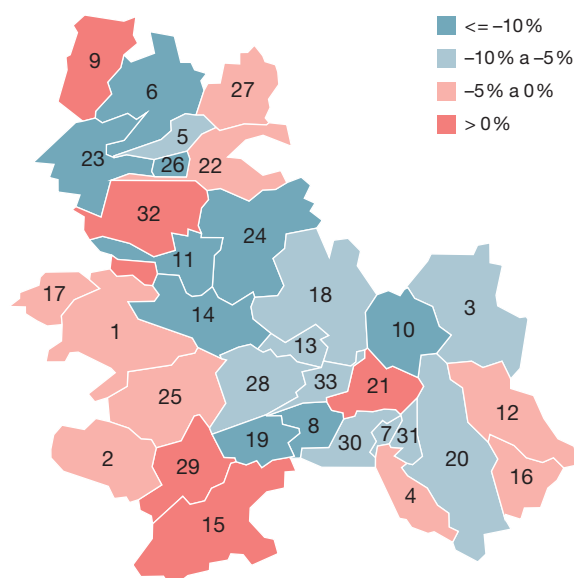
(en percentatge)

Mapa 3

Variació anual de l'atur registrat.
Anoia, 2022

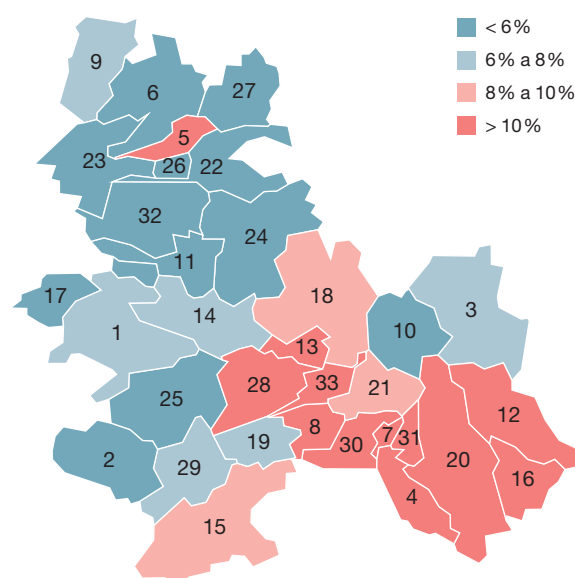
(en percentatge)

Mapa 4

Taxa d'atur registrat.
Anoia, 2022

(en percentatge)

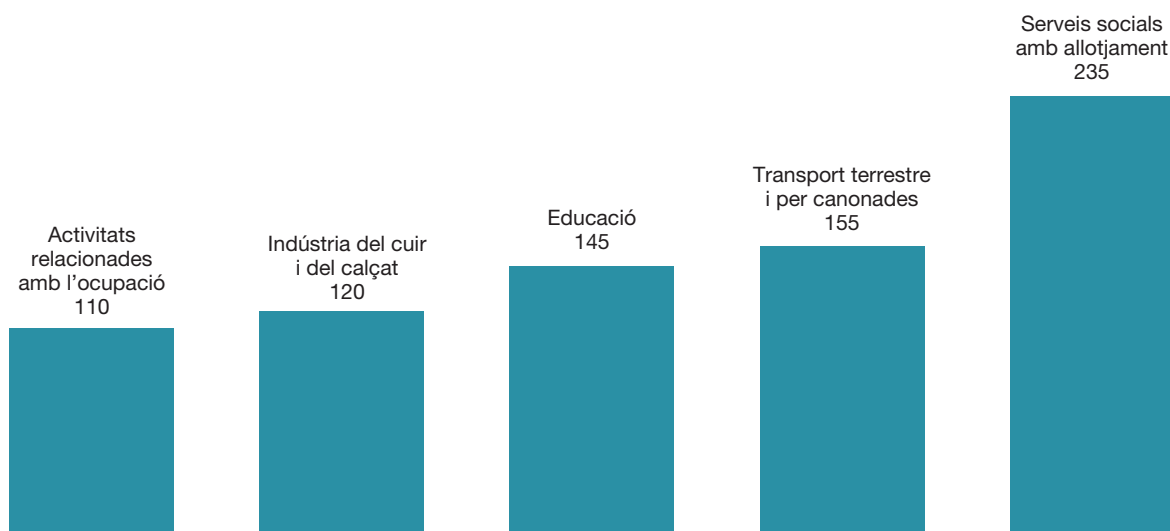

26 municipis dels 33 guanyen persones ocupades, i més de la meitat presenten una taxa d'ocupació superior al 70%. La disminució de l'atur s'ha estès en 23 municipis, però encara en queden 5 amb una taxa d'atur igual o superior al 12%.

1 Argençola	18 Òdena
2 Bellprat	19 Orpí
3 Bruc (E)	20 Piera
4 Cabrera d'Anoia	21 Pobla de Claramunt (La)
5 Calaf	22 Prats de Rei (Els)
6 Calonge de Segarra	23 Pujalt
7 Capellades	24 Rubió
8 Carme	25 Sant Martí de Tous
9 Castellfollit de Riubregós	26 Sant Martí Sesgueioles
10 Castellolí	27 Sant Pere Sallavinera
11 Copons	28 Santa Margarida de Montbui
12 Hostalets de Pierola (Els)	29 Santa Maria de Miralles
13 Igualada	30 Torre de Claramunt (La)
14 Jorba	31 Vallbona d'Anoia
15 Llacuna (La)	32 Veciana
16 Masquefa	33 Vilanova del Camí
17 Montmaneu	

Gràfic 6

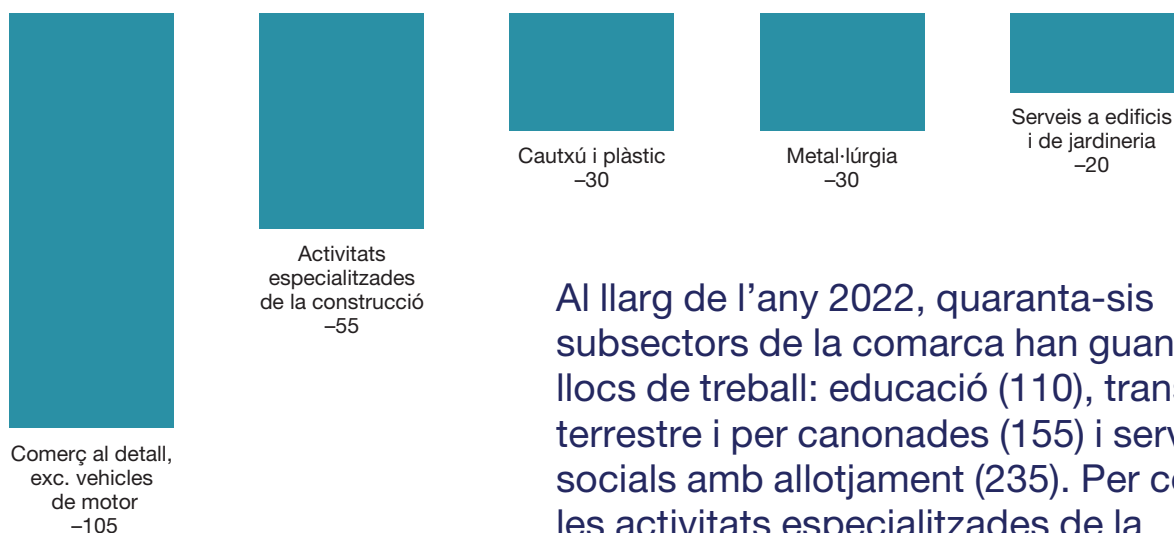
Subsectors d'activitat amb més guany de llocs de treball. Anoia, 2022 (absoluts)

Font: Programa Hermes basat en dades d'Idescat

Gràfic 7

Subsectors d'activitat amb més pèrdua de llocs de treball. Anoia, 2022 (absoluts)

Font: Programa Hermes basat en dades d'Idescat

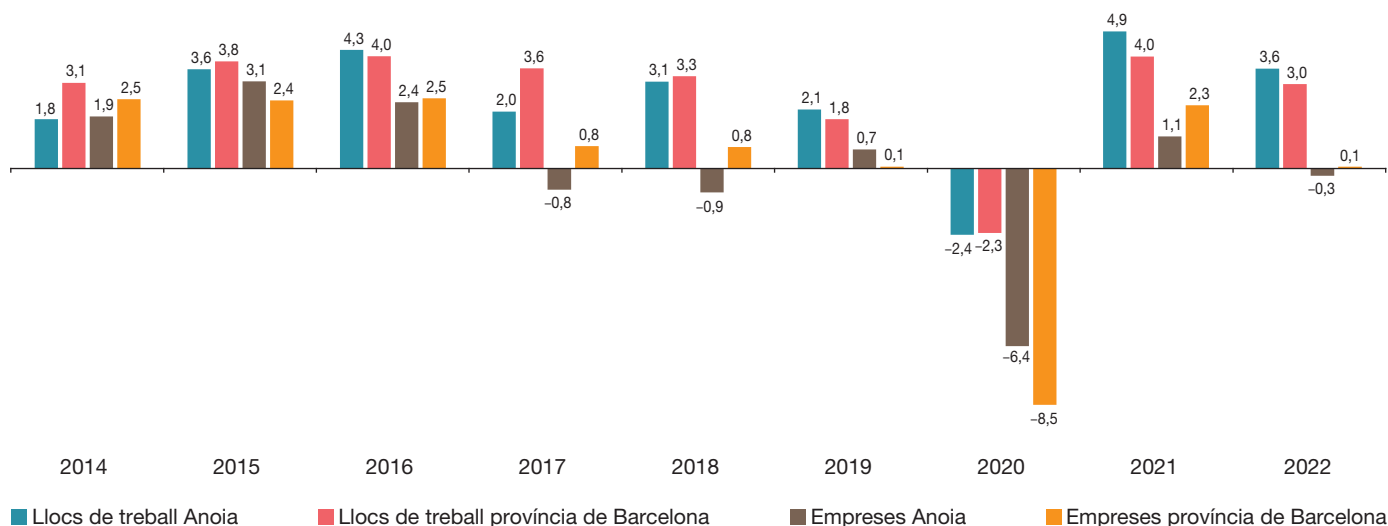
Al llarg de l'any 2022, quaranta-sis subsectors de la comarca han guanyat llocs de treball: educació (110), transport terrestre i per canonades (155) i serveis socials amb allotjament (235). Per contra, les activitats especialitzades de la construcció (-55) i el comerç al detall (-105) destaquen d'entre els subsectors que perden llocs de treball.

Pel que fa al **nombre de llocs de treball** (treballadors de les empreses de la comarca, hi resideixin o no), l'Anoia es posiciona com la comarca més dinàmica l'any 2022, amb un creixement del 3,6 %, situant-se al capdavant de totes les comarques barcelonines i per sobre del conjunt de la província (3,0 %). En acabar l'any 2022, es comptabilitzen 36.725 llocs de treball, 1.270 més que un any abans. El creixement s'ha basat en el fort increment dels llocs de treball assalariat (4,9 %), ja que els llocs de treball autònom s'han reduït (-0,8 %).

Gràfic 8

Taxes de variació interanual dels llocs de treball i empreses

(en percentatge)

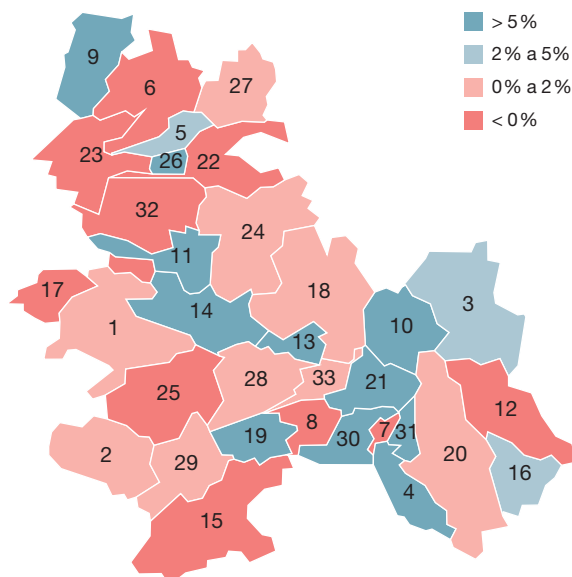
Font: Programa Hermes basat en dades d'Idescat

La variació interanual dels llocs de treball (vegeu el mapa 5) ha estat positiva en vint-i-dos municipis, dels quals destaquen: Orpí (20,0 %), Castellolí (20,0 %) i Jorba (21,2 %). La Pobla de Claramunt (120) i Igualada (970) són els municipis que més han crescut en volum. En sentit contrari, hi ha deu municipis que perden llocs de treball, entre els quals destaquen Calonge de Segarra (-8,3 %), Veciana (-14,3 %) i la Llacuna (-26,8 %).

Mapa 5

Variació de llocs de treball registrats.

Anoia, 2022 (en percentatge)

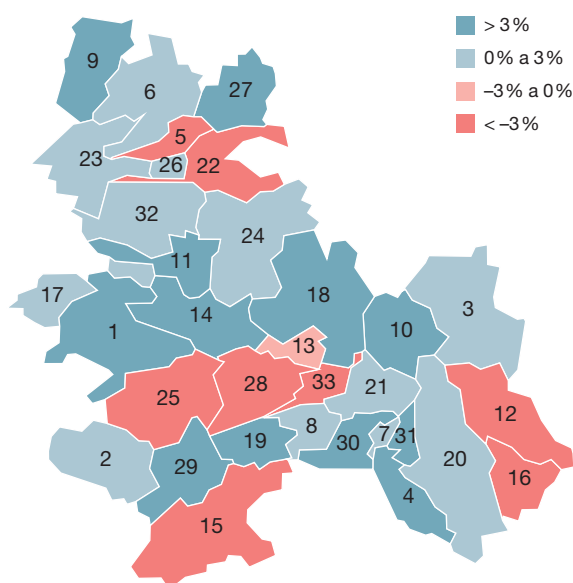

El creixement dels llocs de treball de l'any 2022 ha estat el més destacat de les comarques barcelonines, del 3,6 %, gràcies al treball assalariat (4,9 %), ja que el treball autònom perd llocs de treball (-0,8 %). El nombre d'empreses registra un lleuger descens (-0,3 %).

El dinamisme en els llocs de treball no s'ha traslladat en el nombre d'**empreses** (comptes de cotització), ja que s'ha experimentat un sensible retrocés del $-0,3\%$ (-8), situant la xifra total en acabar l'any 2022 en 3.072. Conseqüentment, el creixement de llocs de treball està propiciant un augment de la dimensió mitjana de les empreses. Els augments més destacats en nombre d'empreses s'han produït en la venda i reparació de vehicles de motor (9) i en els serveis de menjar i begudes (9), mentre que destaca la davallada del comerç al detall (-29).

Mapa 6

Variació d'empreses registrades. Anoia, 2022 (en percentatge)

14 municipis guanyen empreses l'any 2022, d'entre els quals destaquen la Torre de Claramunt (7) i Castellolí (7). En canvi, 9 municipis perden empreses en el mateix any.

Segons el Sistema d'Anàlisi de Balanços Ibèrics, el 36,4 % dels 4.775 milions d'euros que facturen les 1.818 societats mercantils de la comarca l'any 2021 procedeix de la indústria. Dels 1.738 milions d'euros de xifra de negoci de la indústria, 362 milions d'euros procedeixen del paper i les arts gràfiques; 305 milions d'euros de la indústria de fabricació de vehicles de motor i altres materials de transport; i 300 milions d'euros del tèxtil, confecció, cuir i calçat.

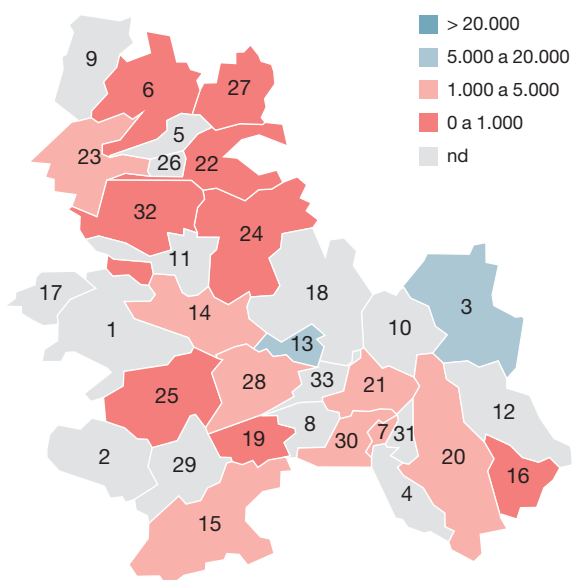
L'impacte de la pandèmia de la covid-19, en termes de facturació a l'Anoia, es va traduir en una disminució del 9,3 % del 2019 al 2020. El 2021 la facturació ha assolit un nivell de facturació ben superior al d'abans de la pandèmia, amb un increment del 26,8 %, augment que dobla el registrat en el conjunt de la província de Barcelona (13,3 %).

El desembre de 2022 es comptabilitzen 3.915 **prestacions per desocupació** concedides, 90 més que el mateix mes de l'any anterior. La taxa de cobertura sobre la població aturada registrada se situa en el 63,6 %, 5,4 punts per sota de la que es dona al conjunt de la província, i situant-se com la segona taxa de cobertura més baixa entre totes les comarques barcelonines. Respecte a un any abans, la taxa ha augmentat en 6,2 punts (57,4 % l'any 2021), gràcies a l'augment de les prestacions i a la baixada de l'atur registrat.

El nombre de **contractes laborals** registrats al llarg de l'any 2022 arriba a 36.883, un 13,5 % més que l'any anterior (4.398 contractes més), un creixement més intens que el del conjunt de la província (4,5 %). L'increment de la contractació ha tingut especial incidència en el sector serveis. Per tipologia, en nombres absoluts la contractació indefinida és la que concentra l'increment (184,2 %), ja que els canvis introduïts per la reforma laboral en l'àmbit de la contractació ha propiciat la caiguda de la contractació temporal ($-11,0\%$).

Mapa 7

Recaptació de l'impost sobre les estades en establiments turístics. Anoia, 2022* (en euros)

* Inclou el 2n semestre de 2021 i el primer semestre de 2022, que correspon al 4t trimestre del 2021 i el 1r, 2n i 3r trimestres de 2022.

Font: LABturisme a partir de la Direcció General de Turisme

L'oferta de **places turístiques** a la comarca de l'Anoia es manté estable respecte a l'any passat, en totes les tipologies d'allotjament, només en turisme rural incrementa molt lleugerament.

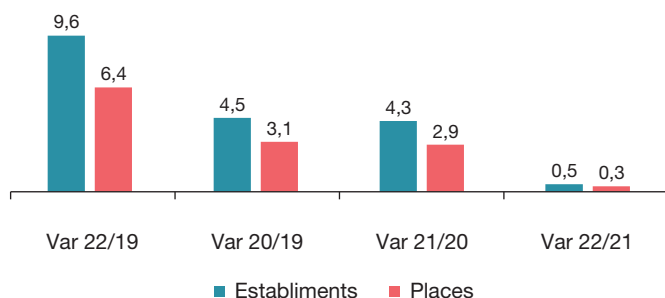
La comarca ha rebut 54.800 viatgers que han generat 137.000 pernотacions (suma dels establiments hotelers, càmpings i turisme rural). Les tres tipologies d'allotjament analitzades superen la xifra de pernотacions en la prepaandèmia, però la tipologia amb un major increment en les pernотacions són els establiments hotelers amb un 114 % més de variació respecte al 2021.

En relació a la recaptació de la taxa turística, l'Anoia creix un 147 % en l'import recaptat, en relació al 2021, un 30 % més que el 2019, i registra un total de 16.929 euros.

L'oferta turística de l'Anoia es manté estable en totes les tipologies d'allotjament, sent l'única comarca amb l'oferta de places d'habitatges d'ús turístic (HUT) estabilitzada.

Gràfic 9a

Taxes de variació de l'oferta turística* (en percentatge)

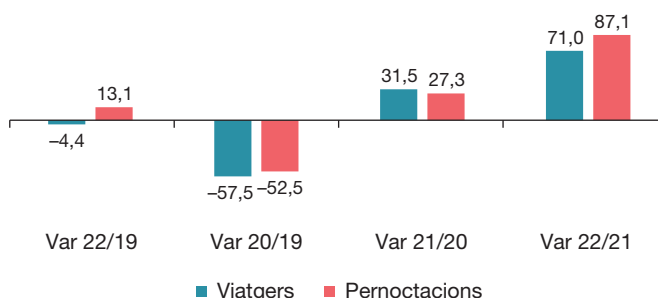

* Inclou establiments i places en hotels, càmpings, turisme rural, apartaments turístics, habitatges d'ús turístic i albergs de joventut.

Font: LABturisme a partir del Registre de Turisme de Catalunya i la Direcció General de Joventut

Gràfic 9b

Taxes de variació de la demanda turística* (en percentatge)

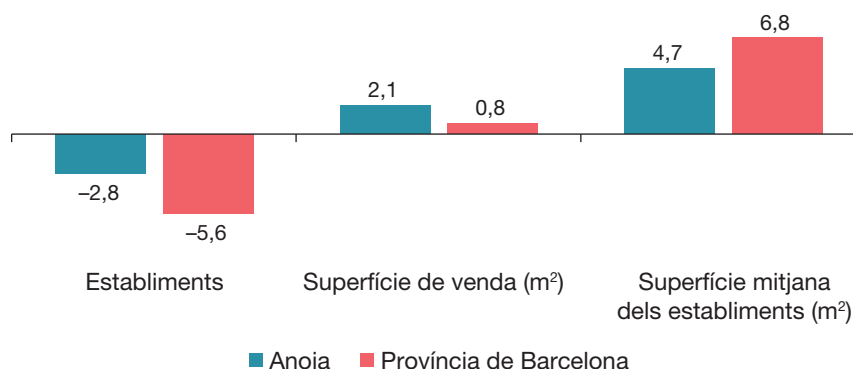

* Inclou viatgers i pernотacions en hotels, càmpings i turisme rural.

Font: LABturisme a partir de l'Enquesta d'ocupació en allotjaments turístics, Tourism Data System (TDS)

Gràfic 10

Taxes de variació del comerç (en percentatge)

Font: Cens d'establiments comercials de Catalunya. Departament d'Empresa i Treball i Consell General de Cambres de Catalunya

Pel que fa al **comerç**, segons les dades publicades per la Generalitat de Catalunya, l'any 2021 hi havia un total de 1.279 establiments comercials a la comarca que ocupaven una superfície de venda de 172.853 m². Això suposa una davallada respecte a l'any 2019 d'un -2,8 % en el nombre d'establiments, però un augment d'un 2,1 % de la superfície de venda. La densitat comercial resultant és de 10,31 establiments per cada 1.000 habitants, 6 dècimes menys que l'any 2019, i 1.393 m² per cada 1.000 habitants, -0,6 % menys. La superfície mitjana per establiment se situa en 135 m², 6 m² més que el 2019, un increment d'un 4,7 %, per sota del conjunt de la província (6,8 %).

En els resultats de l'Enquesta d'hàbits de consum i compra a la comarca 2019, la valoració de l'oferta comercial al municipi de residència és d'un 6,30 sobre 10 (la mitjana provincial és del 7,15). S'observa una certa capacitat d'atracció de compra per als productes quotidians amb uns percentatges superiors al 100 %. En aquests casos, el teixit comercial municipal és capaç d'atreure més compradors/es dels que perd. Per contra, en el cas de l'equipament per a la llar i l'equipament per a la persona, l'índex evidencia la pèrdua de compradors. Cal destacar que el percentatge de compra per Internet és d'un 17 %, el més alt de les comarques de la demarcació.

La superfície de venda augmenta mentre que el nombre d'establiments baixa i augmenta la seva dimensió mitjana. La valoració de l'oferta comercial és de les més baixes (6,30), per sota del conjunt de la província.

L'Anoia, territori creatiu o la projecció cultural, turística i econòmica del territori

Susanna Llopart Belloc, Consell Comarcal de l'Anoia

Avui en dia, cada cop més les persones converteixen les seves idees i la imaginació en el seu mitjà de vida. L'economia creativa és un dels sectors de creixement més ràpid en el món. La creativitat és vista com la indústria del demà.

L'Anoia és una comarca amb una realitat complexa ja que combina un fort esperit rural amb àrees urbanes de caràcter més industrial. Un territori que busca revitalitzar i modernitzar tot aquest entorn més rural a partir d'una estratègia, d'un model compartit de ruralitat que treballi per potenciar el territori rural com a font de riquesa cultural, patrimonial i paisatgística, i com a generador d'oportunitats. El futur passa per veure la cultura i la creativitat com a elements que eleven l'atractiu del lloc com a destí per a viure, visitar i invertir.

L'estratègia de desenvolupament econòmic comarcal s'ha de comprometre també amb aquesta visió, compartida amb el territori, de fer de les poblacions rurals de l'Anoia un referent a Catalunya i al món impulsant un model de vida sostenible que generi atracció i dinamisme cap aquest entorn rural, creant relacions de qualitat i noves oportunitats per a les persones a través de l'artesania contemporània.

L'artesania contemporània com a element vertebrador

L'Anoia, amb aquest projecte de revitalització rural, busca diferenciar i posicionar el territori per mitjà del foment i la difusió de l'artesania contemporània entesa com a motor de transformació.

Arran de l'estudi de locals comercials buits realitzat a Sant Martí de Tous l'any 2018, neix el projecte per tal de donar nous usos i noves oportunitats a aquests espais que comercialment s'havien perdut. L'objectiu és que aquests espais comercials buits siguin transformats per a ús d'artesans i creadors com a botigues-taller.

Aquesta estratègia de recuperació del dinamisme comercial, cultural i social a través de l'atracció de l'artesania contemporània, es va voler compartir i cooperar amb tres municipis que patien una problemàtica similar i que podien unir esforços, recursos i talent. I d'aquesta manera de treballar en cooperació neix el projecte «Anoia en transició».

Però tota aquesta estratègia cal que vagi acompanyada de tot un seguit d'actuacions lligades a fomentar l'ecosistema emprenedor artesanal de la comarca, potenciar el coneixement i la formació per posar en valor el sector artesanal, promocionar i difondre l'artesania contemporània juntament amb el posicionament del territori, i crear connexions entre territori, persones i oportunitats. Sense aquesta estratègia global, compartida i ambiciosa, tant per als ens públics com per als artesans i creadors, aquest projecte no podria haver avançat.

Artisanaria, marca i comunitat artesana

El passat 21 de febrer de 2023 va néixer Artisanaria, la nova marca que fusiona artesanaria i ruralitat a l'Anoia. Artisanaria es tracta «d'un lloc idíl·lic» i té per lema «l'artesania és un lloc i en l'artesania vivim». Vol ser una marca que parli de pobles amb encant, d'un entorn natural, de paisatges

diversos, llocs per viure i inspirar-se, per crear amb tranquil·litat en un entorn rural connectat, amb serveis, espais singulars per descobrir, i sobretot, una comunitat creadora que creix dia a dia i que convida a altres a apropar-se i escollir l'Anoia per viure i per visitar. Aquesta marca és la que ha d'encapçalar tota l'estratègia comunicativa, de posicionament i de comercialització del sector artesanal de l'Anoia.

Per tant, Artisanía també és tota aquesta comunitat artesana i creadora que fa créixer i enfortir el projecte. Aquest projecte no seria possible sense la complicitat i la tasca de moltes persones que hi ha al darrere. En la pàgina web www.artisanía.cat apareix ja un primer grup de vint artesans i artesanes de diferents municipis rurals de la comarca que inicien aquesta comunitat i que esperem fer créixer i donar-li major visibilitat. Actualment s'està treballant en la creació de l'associació d'artesans i creadors d'Artisanía, ja que s'havia detectat que molts dels artesans i artesanes s'havien conegut gràcies a aquest projecte. Aquesta associació serà l'espai d'intercanvi, reflexió i generació d'idees del sector a la comarca de l'Anoia.

La Casa de l'Artisanía de Catalunya

Actualment s'està treballant per trobar l'espai singular i els recursos econòmics que facin possible la creació de la Casa de l'Artisanía, el centre de referència de l'artisanía contemporània a Catalunya que es construeix sobre quatre grans pilars: l'economia, la creació, el coneixement i la comunitat.

La comunitat ha de ser un pilar fonamental per dinamitzar i connectar els artesans i crear cultura artesana en el públic del territori o interessat en aquest sector. Un espai que serveixi per crear i articular una comunitat viva al voltant de l'artisanía contemporània.

També ha d'estar al servei del coneixement generant espais de divulgació i educació per al públic general i per als centres educatius, en especial, per tal de posar en valor l'artisanía i treballar en el relleu generacional del sector. A més a més, ha de ser capaç de donar eines per a la formació i professionalització dels artesans i artesanes de la comarca dotant-los de recursos per poder innovar, cooperar i crear, és a dir, per fer els seus projectes empresarials viables.

L'espai ha de possibilitar, donar suport i fomentar la creació. Ha de generar estades, intercanvis, col·laboracions entre artesans, entre disciplines i entre sectors afins per generar projectes innovadors i de major complexitat. També ha de ser l'element que ajudi a la captació selectiva d'artesans i a donar la benvinguda a nous artesans que vinguin a instal·lar-se al territori.

I per últim, l'espai ha de ser generador d'economia per al territori. Ha de poder crear esdeveniments referents del sector, mercats o mostres, i atraure empreses o inversors i treballar per a la projecció internacional del projecte.

Una estratègia de desenvolupament sostenible que preserva la ruralitat

El desenvolupament de l'estratègia d'Anoia en Transició comença a donar els seus resultats i avenços que afecten positivament els municipis rurals, el territori, els artesans i la ciutadania. Ja s'han recuperat cinc espais comercials buits, s'han generat experiències de difusió i promoció de l'artisanía i s'ha creat una comunitat activa d'artesans que creuen en el projecte.

Queda molt camí per fer, però durant 2023 i 2024 el projecte farà un salt qualitatiu molt important ja que començarà a treballar en un pla pedagògic per a les escoles rurals, un programa d'activitats de foment i divulgació de l'artisanía o una ruta turística per conèixer els tallers i projectes artesanals del territori. Un seguit d'elements que generaran aquest arrelament al territori i un lideratge que s'exercirà des del consell comarcal perquè s'hi sumin més municipis rurals de la comarca.

Bages

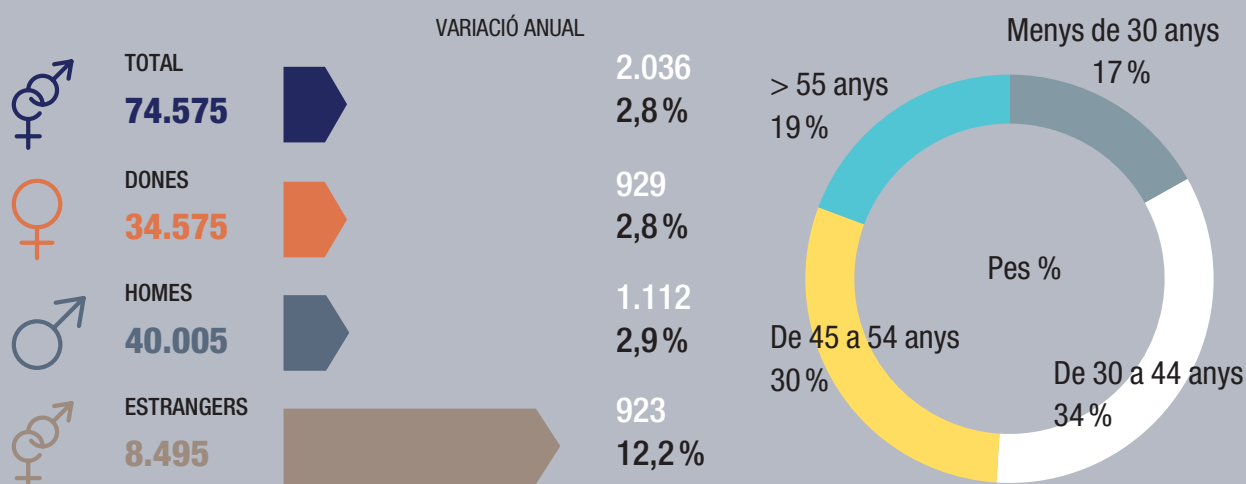

Resum executiu

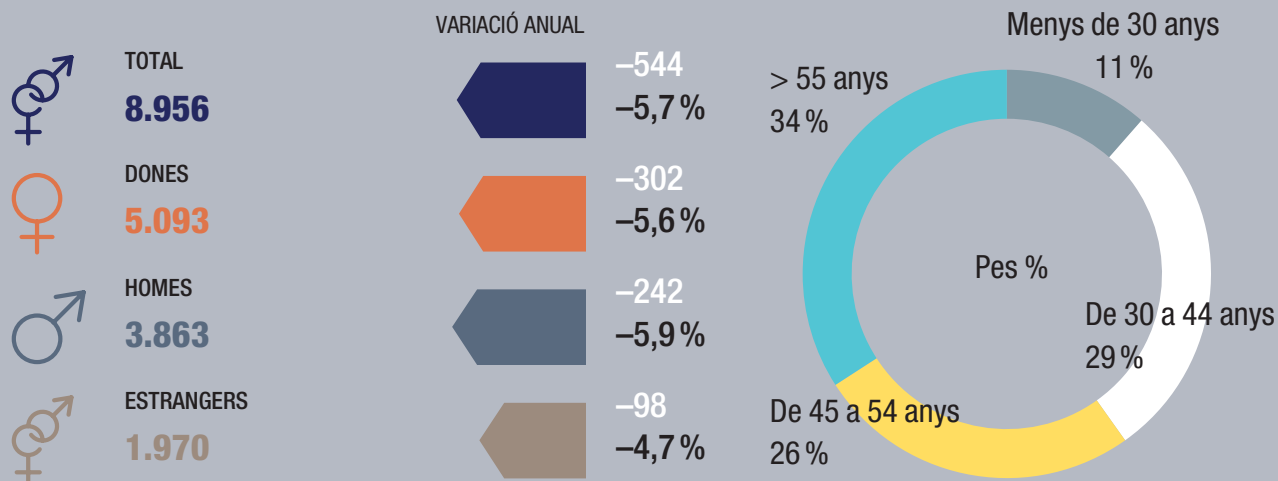
L'evolució dels indicadors socioeconòmics de la comarca han estat positius el darrer any 2022, especialment el que fa referència a l'ocupació i l'atur. L'atur cau el $-5,7\%$ en un any ($-4,3\%$ a la província) i la reducció ha estat pràcticament generalitzada en tots els grups analitzats, però especialment entre la població de 45 a 54 anys ($-9,3\%$). La incidència de l'atur, però, continua sent elevada, amb una taxa del $10,7\%$, només superada per l'Anoia.

L'ocupació registrada resident a la comarca ha crescut un $2,8\%$ ($2,6\%$ a la província), el segon increment més destacat després del Barcelonès, i amb la població amb nacionalitat estrangera com a grup amb un major increment ($12,2\%$). A diferència de l'ocupació, el nombre de llocs de treball creix per sota de com ho fa a la demarcació, el $2,7\%$ ($3,0\%$ a la província). El creixement es basa en el treball assalariat, que augmenta el $3,4\%$. L'administració pública i les indústries de productes alimentaris han estat les primeres activitats generadores de llocs de treball el darrer any. El nombre d'empreses creix sensiblement, el $0,3\%$.

Població ocupada registrada resident a la comarca. IVT 2022

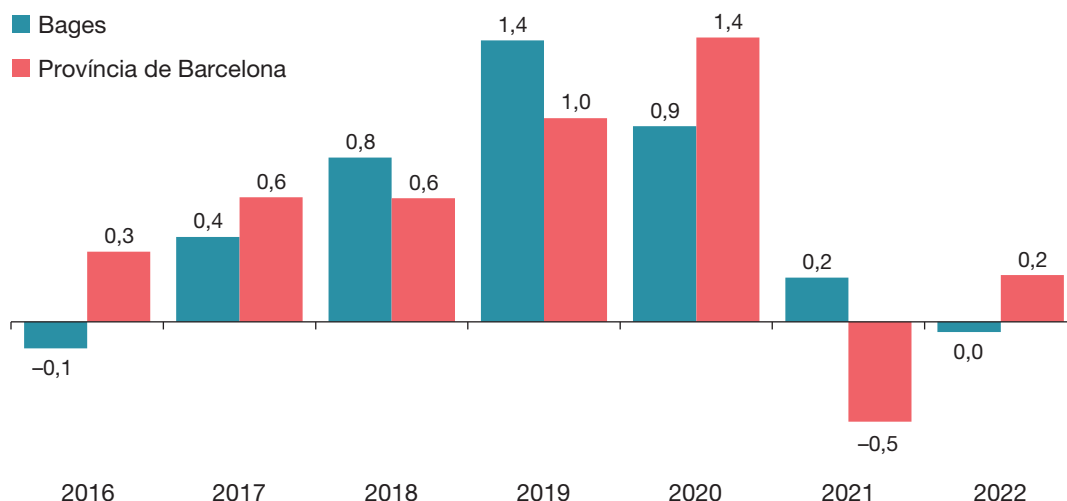
Població aturada registrada resident a la comarca. IVT 2022

La comarca del Bages té una superfície de 1.092 km², el 14,1 % de la superfície de la demarcació de Barcelona, i està integrada per 30 municipis que tenen una superfície mitjana de 36,4 km², la segona més gran de la demarcació i que supera en gairebé 12 km² la mitjana. Manresa n'és la capital.

Gràfic 1

Taxes de variació de la població total, 2016-2022 (en percentatge)

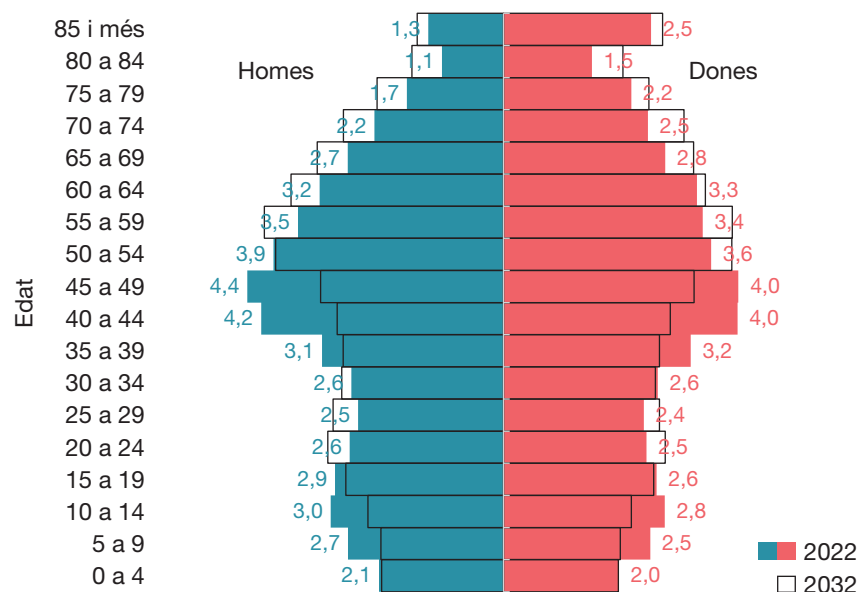

Font: Programa Hermes basat en dades del padró d'habitants de l'INE

El **nombre d'habitants** de la comarca del Bages l'any 2022 és de 180.873, una xifra molt similar a la que es donava l'any 2021, de fet, decreix sensiblement (-89 habitants, 0,0 %), i és una de les úniques dues comarques barcelonines que s'estanca o perd població respecte de l'any anterior. De fet, és l'única comarca en què es dona una reducció de la població del grup d'edat de 16 a 64 anys (-0,2 %). La població amb nacionalitat estrangera decreix amb major proporció, el -1,1 %, destacant els increments de població amb nacionalitat colombiana (5,6 %) i veneçolana (9,8 %), i els descensos de la marroquina (-2,3 %) i la boliviana (-18,8 %). Divuit dels trenta municipis de la comarca han crescut en població el darrer any, entre els quals destaquen Sant Fruitós de Bages

Gràfic 2

Piràmide d'edats del Bages 2022-2032 (en percentatge)

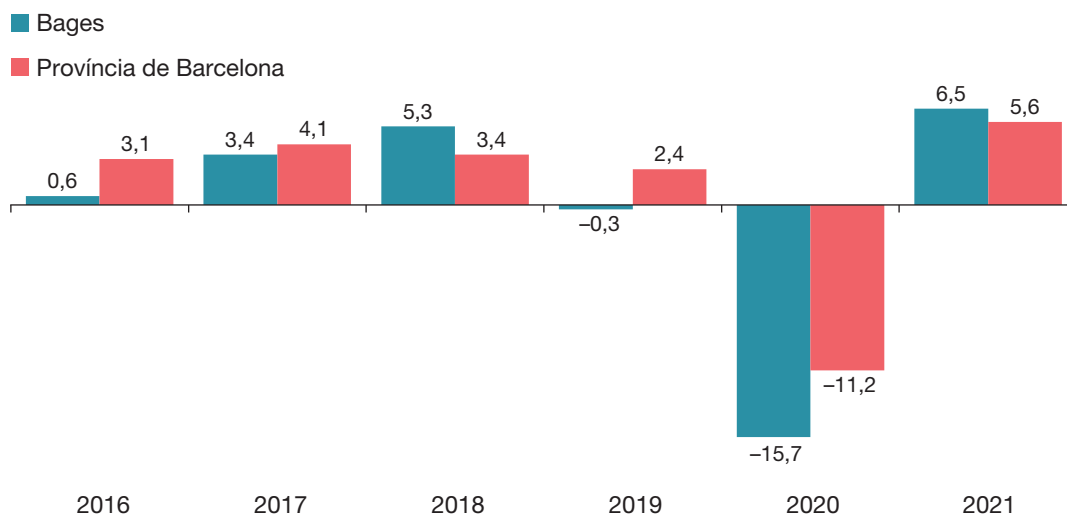

El Bages trenca la tendència positiva demogràfica dels darrers anys i s'estanca (0,0 %), generada pel decreixement de la població jove menor de 16 anys i la població de 16 a 64 anys.

Font: Programa Hermes basat en dades del padró d'habitants de l'INE

Gràfic 3

Taxes de variació real del Valor Afegit Brut (VAB) (en percentatge)

Font: BBVA, Anuari Econòmic Comarcal 2022

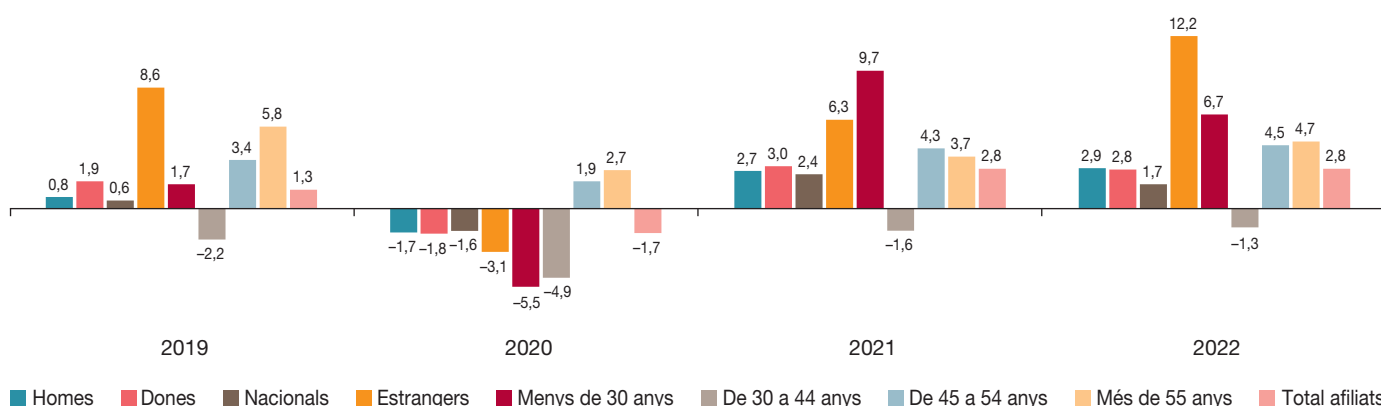
El Bages es mostra com la segona comarca més dinàmica pel que fa a l'ocupació (2,8%), amb un intens creixement de la població ocupada amb nacionalitat estrangera.

(89), Sant Salvador de Guardiola (108) i Artés (120). Els altres dotze municipis perden població, i Manresa és el municipi que ho fa de forma més notable (-740).

El Bages registra un ascens del VAB l'any 2021 del 6,5%, segons l'Anuari econòmic comarcal 2022 de BBVA. Per la seva banda, l'ocupació registrada de la població resident a la comarca presenta un creixement notable, del 2,8% l'any 2022, el segon increment més important d'entre les comarques de la demarcació. Aquest increment ha estat especialment destacat entre la població amb nacionalitat estrangera (12,2%). Per grups d'edat, el creixement més significatiu ha estat el de la població jove menor de 30 anys (6,7%), i només s'ha registrat una baixada entre la població de 30 a 44 anys (-1,3%). A final d'any es comptabilitzen 74.575 persones ocupades, 2.036 més que un any abans.

Gràfic 4

Taxes de variació interanual de la població ocupada registrada. Bages (en percentatge)

Font: Programa Hermes basat en dades de l'Idescat

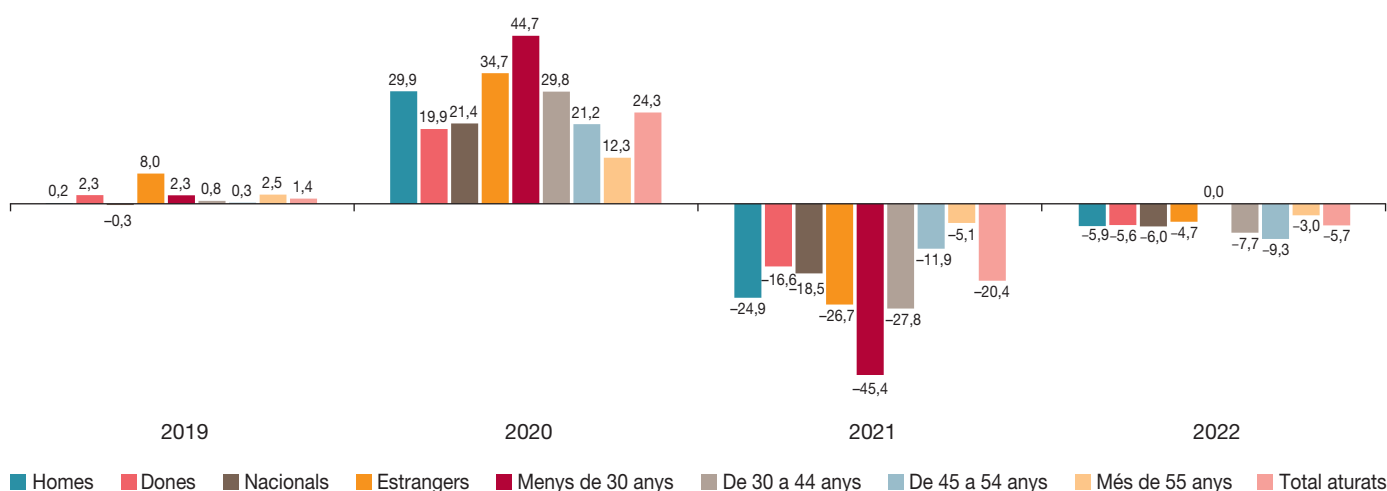
L'atur registrat (vegeu el gràfic 5) en finalitzar l'any 2022 és de 8.956 persones aturades registrades, 544 menys que un any abans, que suposa una caiguda del -5,7 %, 1,4 punts percentuals més intensa que la davallada registrada al conjunt de la província (-4,3 %). Alhora, la taxa d'atur resultant és del 10,7 % i se situa com la segona comarca amb una taxa més elevada després de l'Anoia.

Segons el sexe, les diferències en la davallada d'aturats són petites entre homes i dones (-5,9 % i -5,6 % respectivament). Pel que fa a la nacionalitat, la baixada ha estat més intensa entre els aturats nacionals (-6,0 %) que entre els de nacionalitat estrangera (-4,7 %). I entre els grans grups d'edat, el descens més marcat és el de persones de 45 a 54 anys (-9,3 %); en canvi, no hi ha hagut variació amb els joves menors de 30 anys (0,0 %). En relació als sectors d'activitat, el principal descens és el del sector serveis, tant en termes absoluts (-446) com en termes relatius (-6,9 %). Per contra, augmenta l'atur en el sector de l'agricultura (4,1 %) i entre les persones sense ocupació anterior (6,3 %).

Gràfic 5

Taxes de variació interanual de la població aturada registrada.

Bages (en percentatge)

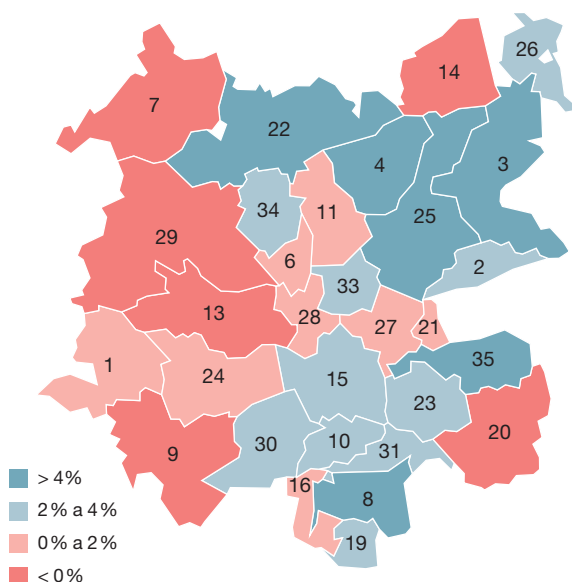

Font: Programa Hermes basat en dades del Departament d'Empresa i Treball

Mapa 1

Variació de la població ocupada registrada.

Bages, 2022 (en percentatge)

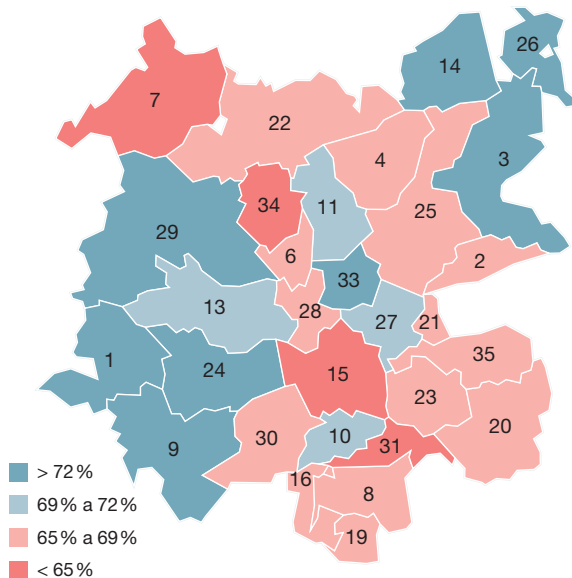

Malgrat la reducció de l'atur, el Bages esdevé la segona comarca barcelonina amb major incidència d'aquest, amb una taxa del 10,7 %.

Mapa 2

Taxa d'ocupació registrada.
Bages, 2022

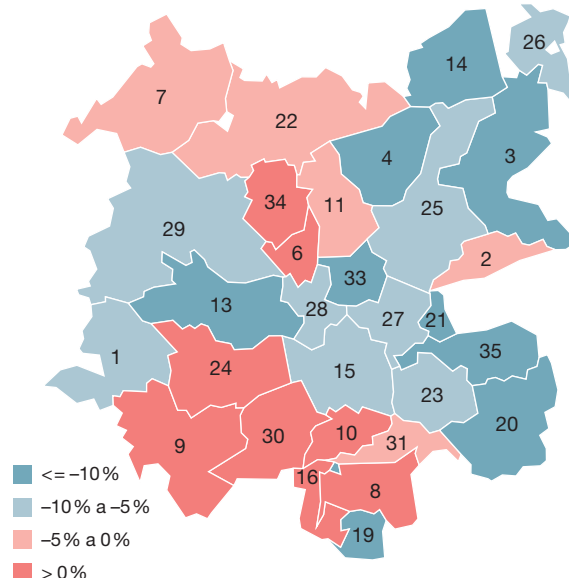
(en percentatge)

Mapa 3

Variació anual de l'atur registrat.
Bages, 2022

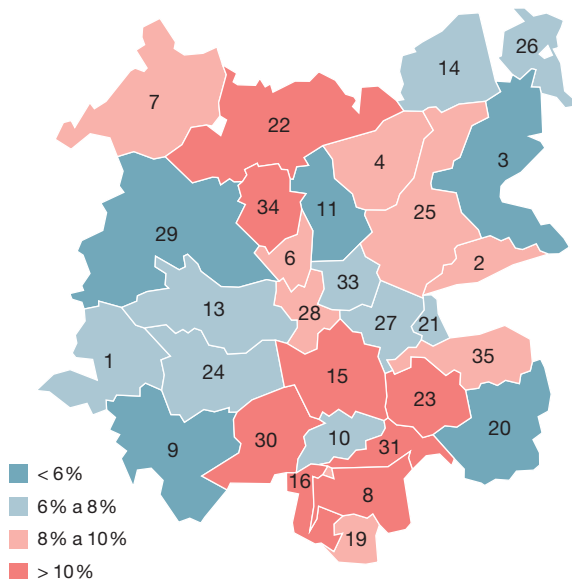
(en percentatge)

Mapa 4

Taxa d'atur registrat.
Bages, 2022

(en percentatge)

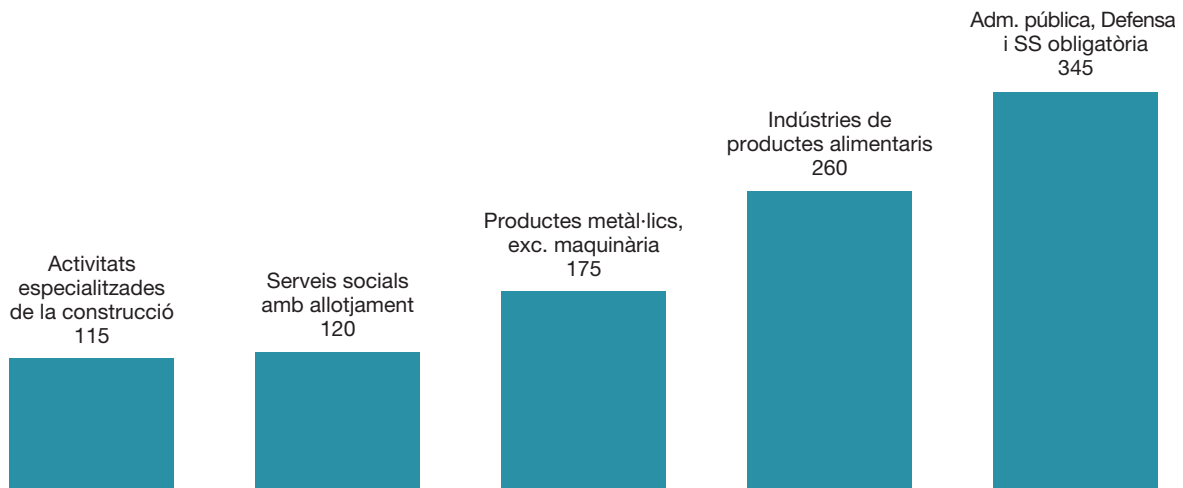

La majoria de municipis del Bages tenen més persones ocupades que fa un any, concretament 23, i ja cap municipi té una taxa d'ocupació inferior al 60%. 21 dels 30 municipis aconseguen reduir l'atur, però encara en queden 3 amb taxes superior al 12%.

1	Aguilar de Segarra	21	Navarcles
2	Artés	22	Navàs
3	Avinyó	23	Pont de Vilomara i Rocafort (El)
4	Balsareny	24	Rajadell
6	Callús	25	Sallent
7	Cardona	26	Sant Feliu Sasserra
8	Castellbell i el Vilar	27	Sant Fruitós de Bages
9	Castellfollit del Boix	28	Sant Joan de Vilatorrada
10	Castellgalí	29	Sant Mateu de Bages
11	Castellnou de Bages	30	Sant Salvador de Guardiola
13	Fonollosa	31	Sant Vicenç de Castellet
14	Gaià	33	Santpedor
15	Manresa	34	Súria
16	Marganell	35	Talamanca
19	Monistrol de Montserrat		
20	Mura		

Gràfic 6

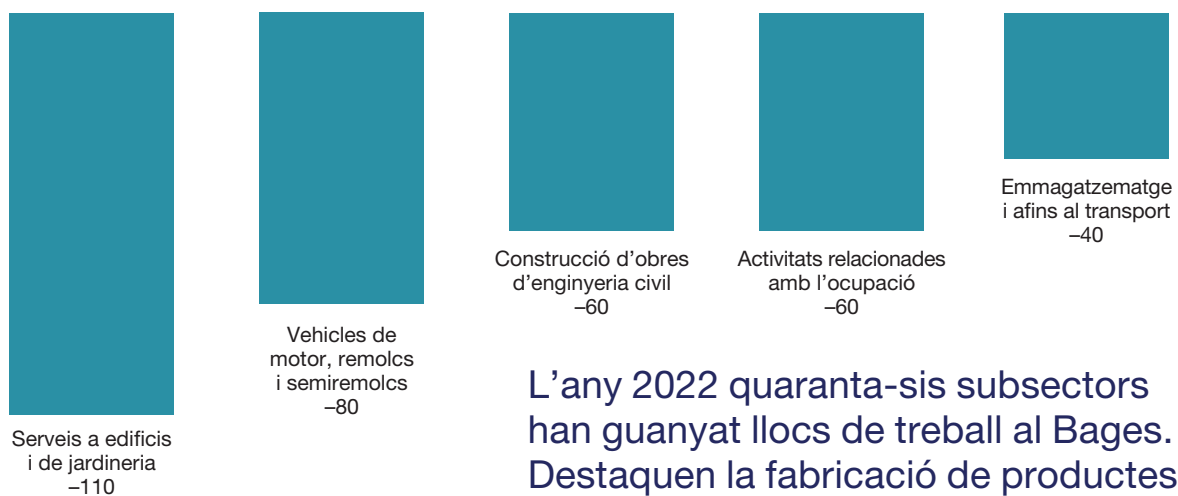
Subsectors d'activitat amb més guany de llocs de treball. Bages, 2022 (absoluts)

Font: Programa Hermes basat en dades d'Idescat

Gràfic 7

Subsectors d'activitat amb més pèrdua de llocs de treball. Bages, 2022 (absoluts)

Font: Programa Hermes basat en dades d'Idescat

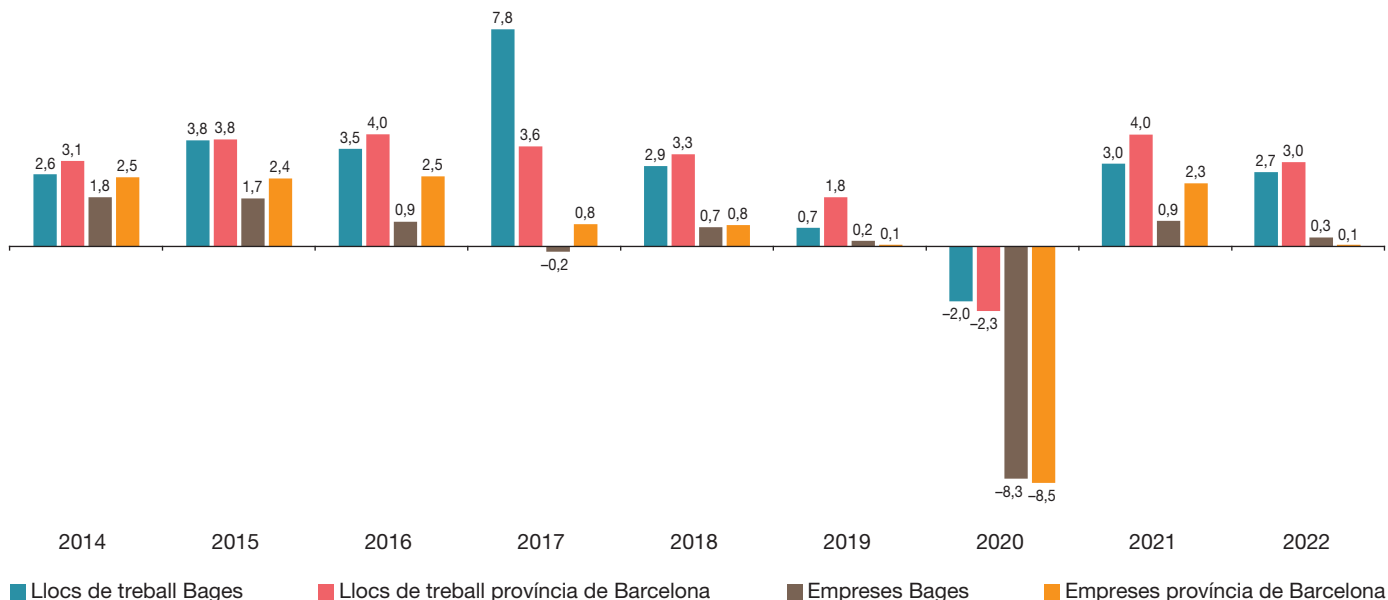
L'any 2022 quaranta-sis subsectors han guanyat llocs de treball al Bages. Destaquen la fabricació de productes metàl·lics (175), les indústries de productes alimentaris (260) i l'administració pública (345). D'entre els subsectors que perden llocs de treball, destaca el de serveis a edificis i jardineria (-110).

Quant al **nombre de llocs de treball** al Bages (treballadors de les empreses de la comarca, hi resideixin o no), l'any 2022 finalitza amb 70.900 llocs a la comarca, 1.840 més que en el mateix període de l'any anterior, i això suposa una variació del 2,7 %, lleugerament inferior al ritme de creixement del conjunt de la demarcació (3,0 %). L'increment general de llocs de treball està sustentat en el creixement dels llocs de treball assalariat (3,4 %), ja que la modalitat de treball autònom perd llocs de treball (-0,8 %).

Gràfic 8

Taxes de variació interanual dels llocs de treball i empreses

(en percentatge)

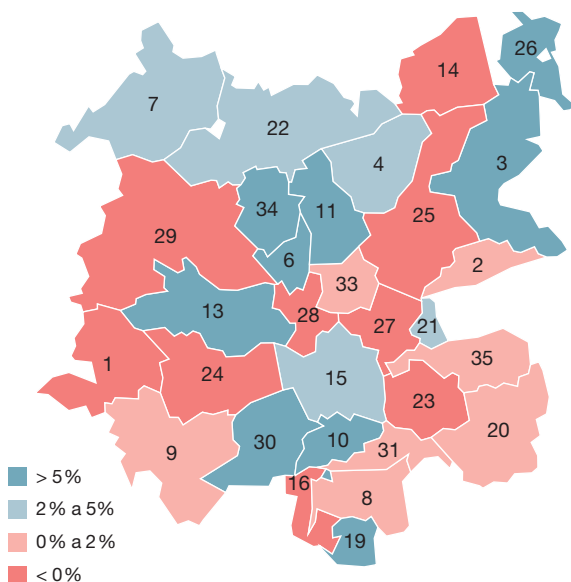
Font: Programa Hermes basat en dades d'Idescat

La variació interanual dels llocs de treball (vegeu el mapa 5) ha estat positiva en disset municipis de la comarca. Allà on ha crescut de forma més intensa ha estat a Castellgalí (12,5 %), Fonollosa (14,9 %) i Súria (20,7 %). Els increments més grans en termes absoluts els trobem a Súria (365) i a Manresa (960). Tanmateix, nou municipis han perdut llocs de treball, entre els quals destaquen Sant Mateu de Bages (-6,7 %), Aguilar de Segarra (-9,1 %) i Marganell (-36,4 %).

Mapa 5

Variació de llocs de treball registrats.

Bages, 2022 (en percentatge)

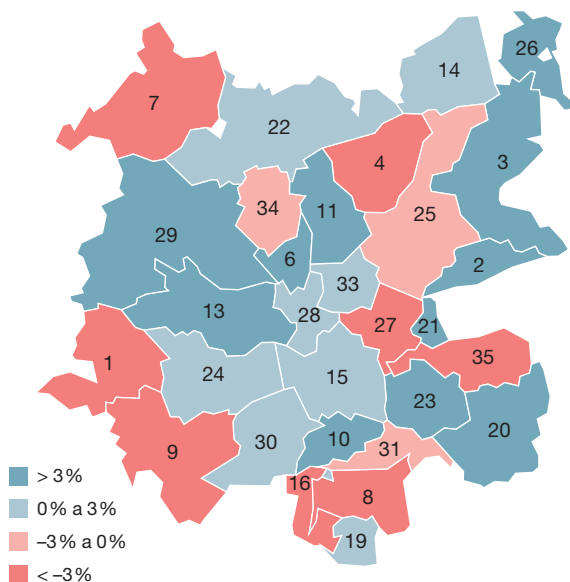
Al llarg de l'any 2022, el nombre de llocs de treball a la comarca augmenta el 2,7 % gràcies al treball assalariat (3,4 %), ja que el treball autònom cau (-0,8 %). Alhora, el nombre d'empreses creix sensiblement, el 0,3 %.

Pel que fa a **empreses** (comptes de cotització), l'augment interanual ha estat del 0,3 % (16), situant la xifra total d'empreses en 4.966 en tancar l'any 2022. Es tracta d'un increment sensiblement per damunt del registrat en el conjunt de la província (0,1 %). Entre els subsectors d'activitat que han experimentat un major creixement, trobem els serveis de tecnologies de la informació (9) i les activitats especialitzades de la construcció (11). En canvi, les caigudes més significatives han estat les del transport terrestre i per canonada (-9), i sobretot la del comerç al detall (-23).

Segons el Sistema d'Anàlisi de Balanços Ibèrics, el sector primari aplega el 5,0 % de la facturació total de la comarca; el sector secundari, el 52,7 %; la construcció, el 6,9 %, i el sector serveis, el 35,4 % restant. És la segona comarca en volum de negoci del sector primari (338 milions d'euros), gràcies a la notable presència de la indústria extractiva. El 58,9 % del volum de negoci que genera la indústria extractiva a la demarcació de Barcelona es concentra al Bages.

Mapa 6

Variació d'empreses registrades. Bages, 2022 (en percentatge)

16 municipis guanyen empreses durant el 2022, entre els quals destaquen Artés (6) i Navarcles (8). Per contra, 11 municipis perden empreses, com Sant Fruitós de Bages (-12).

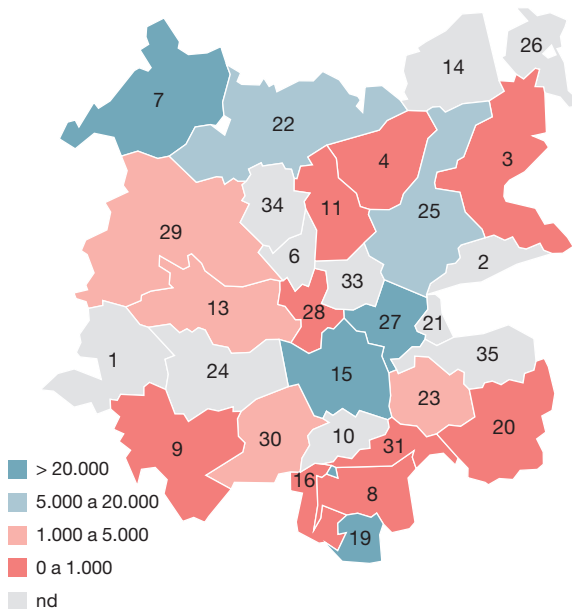
L'impacte de la pandèmia de la covid-19 en termes de facturació al Bages es va traduir en una disminució del 9,1 % del 2019 al 2020, caiguda inferior a la registrada en el conjunt de la província de Barcelona (11,0 %). El 2021 la facturació s'ha recuperat a nivell de la pre-pandèmia amb un increment del 12,1 %, augment lleugerament inferior al registrat en el conjunt de la demarcació de Barcelona (13,3 %).

El nombre de **prestacions per desocupació** a la comarca en el mes de desembre de 2022 ha estat de 5.106, que són 142 prestacions més que en el mateix període de 2021. La taxa de cobertura entre els aturats registrats se situa en el 61,9 %, per sota de la que es dona al conjunt de la província (69,0 %), i resulta la més baixa entre totes les comarques barcelonines. Tot i això, el grau de cobertura ha augmentat en 5,7 punts respecte d'un any abans (56,2 %), gràcies a l'augment del nombre de prestacions i al descens de persones aturades registrades durant aquest període.

En relació als **contractes laborals** registrats a la comarca durant l'any 2022, la xifra total se situa en 57.489, 1.651 més que el 2021 (3,0 % més), un creixement per sota del que es dona al conjunt de la demarcació (4,5 %). L'increment absolut és degut bàsicament a l'increment en els sectors dels serveis i la construcció. La variació positiva s'ha concentrat en la contractació indefinida (185,5 %), mentre que la contractació temporal cau (-26,9 %), tot això propiciat pels canvis en la contractació introduïts per la darrera reforma laboral.

Mapa 7

Recaptació de l'impost sobre les estades en establiments turístics. Bages, 2022* (en euros)

* Inclou el 2n semestre de 2021 i el primer semestre de 2022, que correspon al 4t trimestre del 2021 i el 1r, 2n i 3r trimestres de 2022.

Font: LABturisme a partir de la Direcció General de Turisme

Els indicadors d'**oferta turística** del Bages continuen creixent amb un increment total de 170 places respecte al 2021, provinent dels establiments hotelers, el turisme rural i els habitatges d'ús turístic (HUT). Els albergs perden 50 places aquest any.

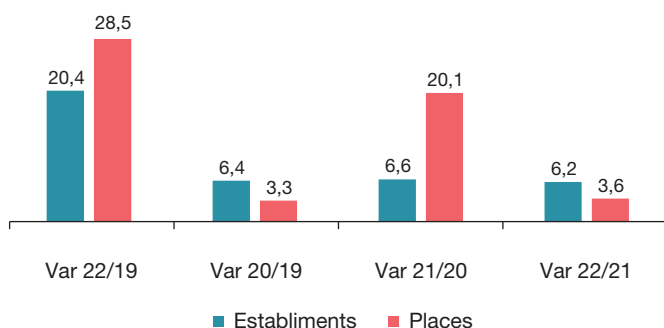
La comarca ja supera els 10.000 viatgers en el turisme rural i els 97.000 en establiments hotelers, que en total suposen pràcticament 205.000 pernотacions. Tot i l'evolució favorable en l'activitat, encara no se superen les xifres de la pandèmia.

Pel que fa a la recaptació de la taxa turística, el Bages ha obtingut gairebé 190.000 euros el 2022, xifra molt superior a la del 2021 (111 % més) i també superior a la del 2019 (23 % més).

El Bages ja supera els 100.000 viatgers i les 200.000 pernотacions en la suma d'establiments hotelers i de turisme rural.

Gràfic 9a

Taxes de variació de l'oferta turística* (en percentatge)

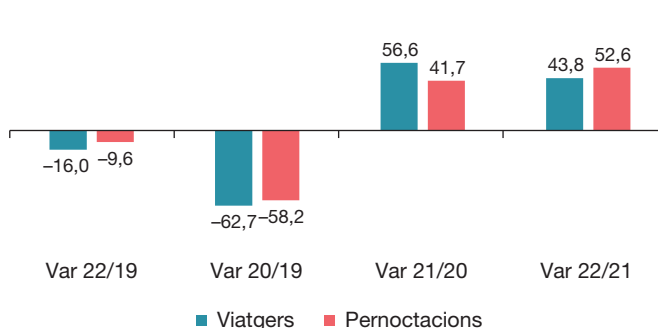

* Inclou establiments i places en hotels, càmpings, turisme rural, apartaments turístics, habitatges d'ús turístic i albergs de joventut.

Font: LABturisme a partir del Registre de Turisme de Catalunya i la Direcció General de Joventut

Gràfic 9b

Taxes de variació de la demanda turística* (en percentatge)

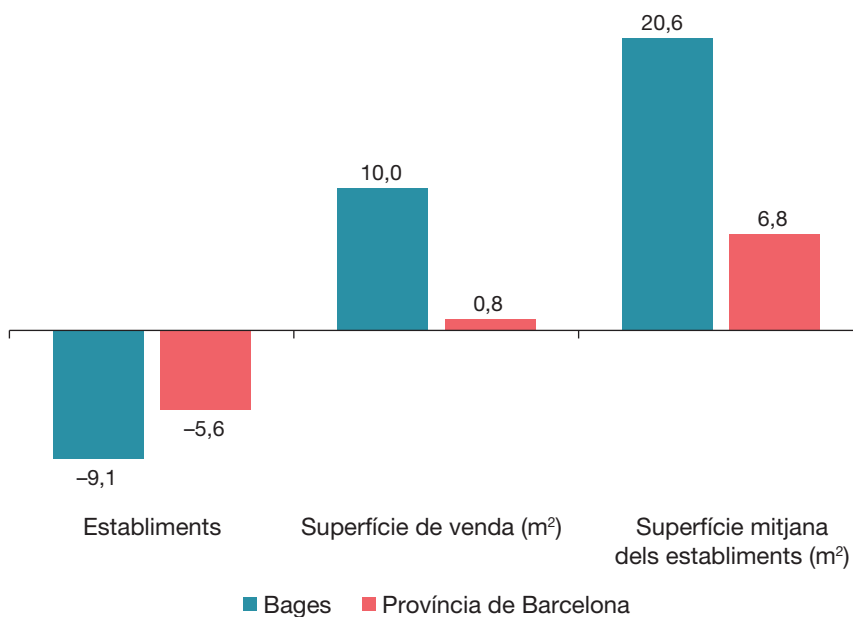

* Inclou viatgers i pernотacions en hotels, càmpings i turisme rural.

Font: LABturisme a partir de l'Enquesta d'ocupació en allotjaments turístics, Tourism Data System (TDS)

Gràfic 10

Taxes de variació del comerç (en percentatge)

Font: Cens d'establiments comercials de Catalunya. Departament d'Empresa i Treball i Consell General de Cambres de Catalunya

En relació amb el **comerç**, segons les dades publicades per la Generalitat de Catalunya, l'any 2021 hi havia un total de 2.093 establiments comercials a la comarca que ocupaven una superfície de venda de 318.675 m². Això suposa una davallada respecte a l'any 2019 d'un -9,1 % en el nombre d'establiments, però un augment d'un 10,0 % de la superfície de venda. La densitat comercial resultant és d'11,57 establiments per cada 1.000 habitants, 13 dècimes menys que l'any 2019, i 1.761 m² per cada 1.000 habitants, un 8,8 % més. La superfície mitjana per establiment se situa en 152 m², 26 m² més que el 2019, l'increment més gran entre totes les comarques barcelonines, d'un 20,6 %.

Pel que fa als últims resultats de l'Enquesta d'hàbits de consum i compra a la comarca 2019, la valoració de l'oferta comercial al municipi de residència és d'un 6,66 sobre 10 (quan la mitjana provincial és del 7,15). Pel que fa a les oportunitats de millora, destaca la baixa valoració de la varietat de l'oferta en oci, amb un 4,89 sobre 10. Es dona una contenció de la despesa comercial a la comarca per a totes les categories de productes. Respecte a l'índex d'atracció i pèrdues, s'observa una contenció de la despesa dins dels municipis que conformen la comarca, excepte per a l'equipament de la llar (89,11 %). Cal destacar que per a l'equipament de la persona, la comarca del Bages és, juntament amb el Barcelonès, el territori on el teixit comercial dels municipis és capaç d'atreure més compradors/es dels que perd.

La superfície de venda augmenta notablement; en canvi, es redueix el nombre d'establiments, però s'incrementa la dimensió mitjana d'aquests. La valoració de l'oferta comercial és bona (6,66), tot i que inferior a la provincial.

Porta a ResiduRecurs a la comarca del Bages

Marta Calvet i Francesc, Diputació de Barcelona

Antecedents

La comarca del Bages, amb la ciutat de Manresa i el polígon d'activitat econòmica de Bufalvent al capdavant, ha estat pionera en la implantació de l'economia circular a la província de Barcelona amb el projecte Indústria Circular del Bages. El projecte té l'objectiu de transformar el model productiu de la comarca i avançar cap a una economia circular per enfortir la competitivitat de la indústria del Bages.

L'embrió d'aquest projecte se situa l'any 2016 amb la iniciativa Manresa en simbiosi, que pretenia implantar el primer projecte de simbiosi industrial a Catalunya amb l'objectiu de maximitzar l'eficiència en l'ús dels recursos (materials, energia, aigua) disponibles alhora que es creaven les condicions òptimes per afavorir les sinergies entre les empreses.

L'any 2017, l'Ajuntament de Manresa i el Consell Comarcal del Bages redactaven el Pla Industrial del Bages, on s'establia que l'economia circular en la indústria havia de ser una peça clau per avançar cap a la innovació i la desmaterialització de l'economia de la comarca. Aquest objectiu es concretava en el projecte Simbiosi Industrial del Bages, l'escalament a nivell de comarca del projecte Manresa en Simbiosi. Recentment, els municipis de Sant Fruitós del Bages i Sallent s'han involucrat també en el projecte.

Una de les eines que el Consell Comarcal del Bages ha posat a disposició de les empreses de la comarca, amb l'objectiu d'afavorir el tancament dels cicles dels materials, és el Porta a ResiduRecurs.

Porta a ResiduRecurs al Bages

El Porta a ResiduRecurs és una eina de la Borsa de subproductes de Catalunya, impulsada pel Consell General de Cambres de Comerç de Catalunya (CGCCC) i l'Agència de Residus de Catalunya (ARC), que pretén posar, a disposició d'entitats locals, associacions d'empresaris, centres de recerca, la seva pròpia borsa de subproductes per al seu àmbit territorial d'actuació. Així doncs, amb un giny personalitzat que es pot insertar a la web que es desitgi, es poden consultar totes les ofertes i demandes de subproductes del sector industrial per a un territori determinat.

Aquest giny personalitzat dona accés al visor de l'eina o *front office*, on les empreses de la comarca poden accedir als anuncis d'oferta de subproductes i demanda de productes. Els anuncis contenen la informació següent: tipus de material, composició, quantitat produïda i freqüència, ubicació, preu i contacte, entre altres. Per mitjà del visor, les empreses de la comarca es poden donar d'alta i penjar els seus anuncis. Els tècnics d'empresa del Consell Comarcal del Bages poden accedir al *back office* o gestor de l'eina per fer el seguiment dels anuncis publicats per les empreses, ajustar els anuncis de la borsa, personalitzar el giny o fer una extracció de dades per analitzar com avança l'economia circular a la comarca del Bages.

Des de l'any 2022, el Consell Comarcal del Bages ha disposat de l'eina Porta a ResiduRecurs, gràcies al recurs material del Catàleg de serveis de la Diputació de Barcelona. Es troba disponible a la web del [consell comarcal](#) i la web de [polígons i empreses del Bages](#), ambdues webs són de referència per a les empreses de la comarca.

Amb aquesta eina es vol afavorir que els residus d'una empresa esdevinguin recursos per a una altra del seu entorn proper. D'aquesta forma es redueix el consum de materials per al conjunt de l'economia comarcal i s'augmenta la seva productivitat, es redueixen els costos de gestió de residus de les empreses alhora que s'augmenta la seva competitivitat i esdevé un nínxol de creació de noves oportunitats de negoci, incentivant les sinergies entre les empreses locals.

Sent conscient del paper central i de referència que desenvolupa el Consell Comarcal del Bages per als municipis de la comarca, s'ha optat perquè aquest sigui l'única entitat que gestioni l'eina, posant-la a disposició de tots aquells tècnics municipals que en vulguin fer ús i difusió, especialment per aquells de municipis amb més pes industrial com Manresa, Sant Fruitós del Bages, Sallent, Artés, Cardona, Sant Vicenç de Castellet, Santpedor, entre altres. Se n'ha fet difusió per tots els canals a disposició del consell comarcal (web, xarxes socials). S'ha elaborat un díptic informatiu que s'ha posat a disposició de tots els assistents en actes organitzats pel consell. Com que l'eina ha d'esdevenir un dels elements clau de la comarca per dinamitzar l'economia circular, i sent molt conscients de les incògnites que encara hi ha al voltant de com fer efectiu des d'un punt de vista tècnic, econòmic i legal aquest tancament dels cercles, des del consell comarcal s'ha optat per formar a tots els tècnics municipals de promoció econòmica i medi ambient en l'economia circular. Així doncs, en el marc del projecte Treball, talent i tecnologia de la Diputació de Barcelona, es van organitzar dues sessions de formació o píndoles formatives on es van abordar temes com les oportunitats que genera l'economia circular en l'àmbit territorial del Bages, com fer el pas de residu a recurs o com analitzar els ecosistemes industrials per tal de detectar possibles sinergies. A més, es va fer una formació específica en l'ús de l'eina Porta a ResiduRecurs perquè tots els tècnics municipals que ho desitgen la puguin utilitzar i fer-la a arribar a les empreses del seu municipi.

La transferència del coneixement, la transversalitat i el treball en xarxa són claus per a l'èxit de la implementació territorial de projectes d'economia circular i el Porta a ResiduRecurs no n'és una excepció. En aquest sentit, el personal tècnic de promoció econòmica del Consell Comarcal del Bages ha participat en totes les formacions sobre l'eina Porta ResiduRecurs que s'han impulsat des de la Diputació de Barcelona en el marc del Catàleg de serveis i també en les sessions d'intercanvi amb altres entitats locals de la província en què es van abordar aspectes com la presentació de casos d'èxit en la valorització de residus industrials o el procediment tècnic de l'ARC perquè un residu esdevingui un subproducte.

Conclusions

L'any 2022, doncs, ha estat l'any de posar en marxa l'eina Porta a ResiduRecurs, impulsar una xarxa comarcal de tècnics que treballin en l'economia circular i fer difusió del projecte. Els propers anys l'objectiu és fer arribar l'eina a les empreses i que aquestes se la facin seva i la utilitzin de forma recurrent per a la seva activitat diària.

Baix Llobregat

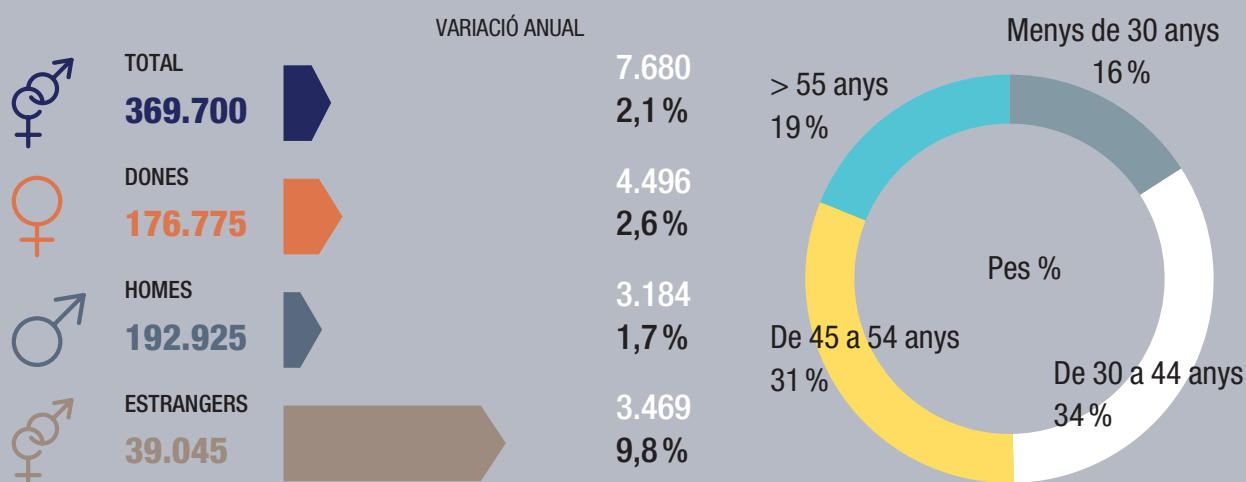

Resum executiu

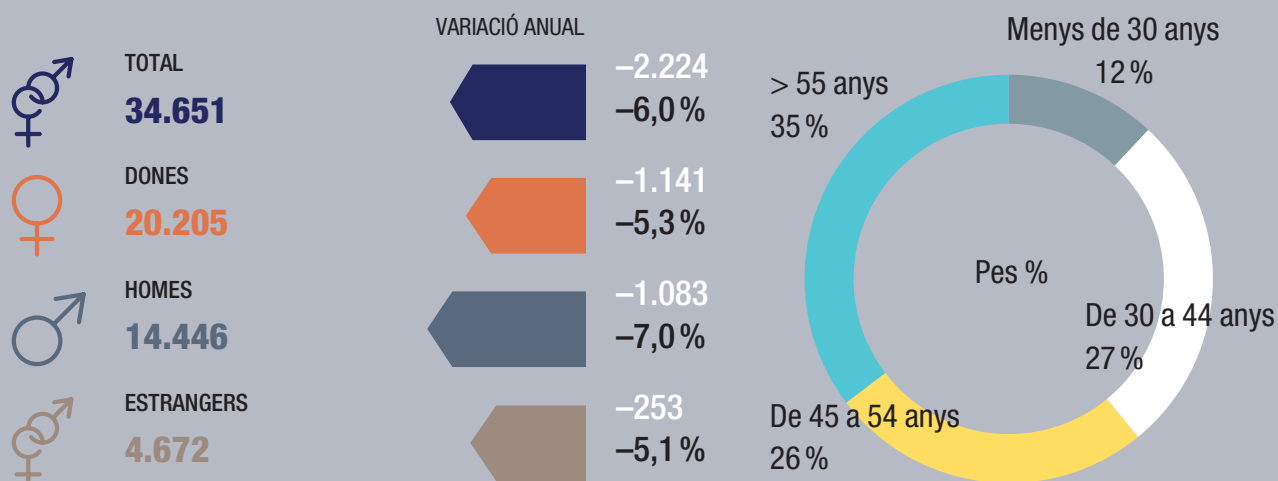
La comarca del Baix Llobregat ha estat una de les que presenta una millor evolució socioeconòmica el darrer any 2022 en el conjunt d'indicadors analitzats. El nombre d'aturats registrats cau el -6,0% en un any, la baixada més intensa entre totes les comarques de la província. El grup d'edat de 45 a 50 anys és el que ha reduït amb major intensitat l'atur registrat (-10,9%). La taxa d'atur baixa fins al 8,6%, una de les més baixes de la demarcació i la més baixa en l'entorn metropolità.

L'ocupació registrada resident a la comarca ha crescut el 2,1% (2,6% a la província), especialment la població amb nacionalitat estrangera (9,8%). Pel que fa als llocs de treball, aquests s'han incrementat el 3,5%, un creixement tan sols superat per l'Anoia, i que se sustenta en el treball assalariat, ja que el treball autònom davalla lleugerament. El comerç a l'engròs és el subsector que ha contribuït amb un major guany de llocs de treball en nombres absoluts. En el mateix període, el nombre d'empreses resulta més baix que un any abans, concretament el -0,8%.

Població ocupada registrada resident a la comarca. IVT 2022

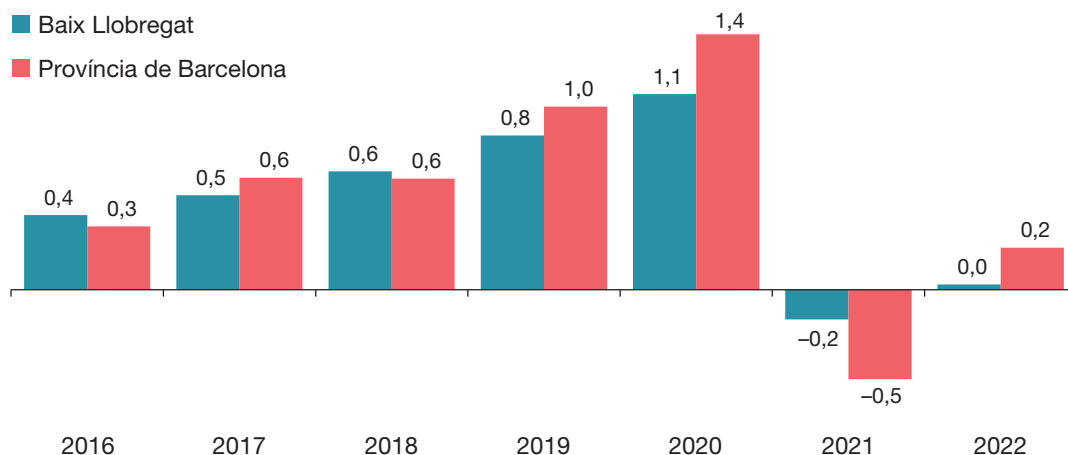
Població aturada registrada resident a la comarca. IVT 2022

La comarca del Baix Llobregat té una superfície de 486 km², el 6,3 % de la superfície de la demarcació. La integren trenta municipis amb una superfície mitjana de 16,2 km². Sant Feliu de Llobregat n'és la capital.

Gràfic 1

Taxes de variació de la població total, 2016-2022 (en percentatge)

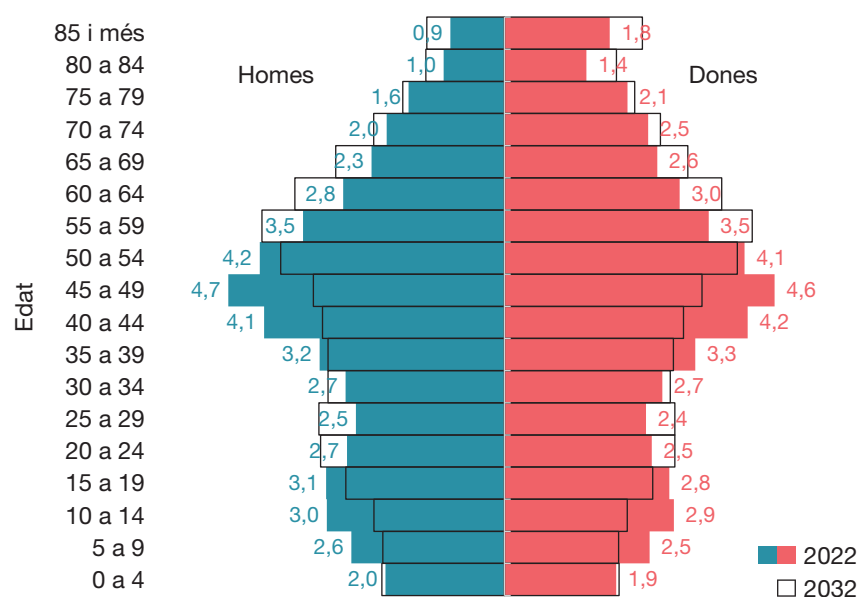

Font: Programa Hermes basat en dades del padró d'habitants de l'INE

El Baix Llobregat és la tercera comarca més poblada de la província, amb 833.540 habitants segons el padró de 2022, aplegant el 14,6 % de la població de la demarcació. Respecte a un any abans, es registra una població pràcticament igual (228 habitants més, 0,0 %). L'evolució de la població ve marcada per la reducció de la població menor de 16 anys (-2,5 %), la més marcada entre totes les comarques de la província, i que contraresta l'augment de població de 16 a 64 anys (0,1 %), i sobretot el de majors de 64 anys (2,0 %). Per la seva banda, la població amb nacionalitat estrangera creix sensiblement en aquest període (0,6 %), especialment les persones amb nacionalitat italiana (7,6 %), colombiana (8,6 %) i veneçolana (11,1 %). Vint-i-un dels trenta municipis de la comarca guanyen població, encapçalats per Corbera de Llobregat (193), Vallirana (220) i Sant Just Desvern (427). Entre

Gràfic 2

Piràmide d'edats del Baix Llobregat 2022-2032 (en percentatge)

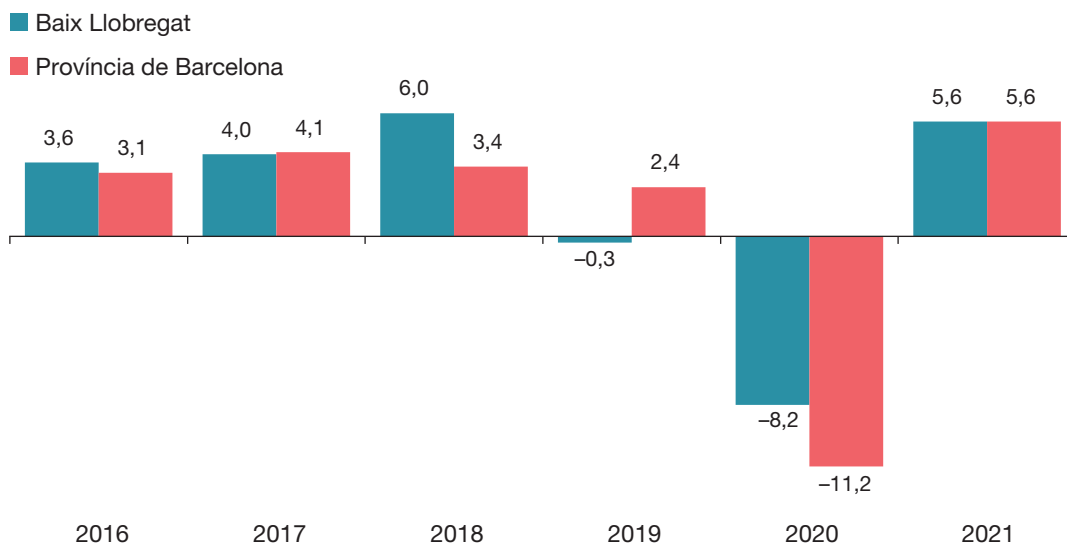

La comarca del Baix Llobregat presenta una població molt similar a la de 2021, però encapçala la davallada de població jove d'entre totes les comarques de la província (-2,5 %).

Font: Programa Hermes basat en dades del padró d'habitants de l'INE

Gràfic 3

Taxes de variació real del Valor Afegit Brut (VAB) (en percentatge)

Font: BBVA, Anuari Econòmic Comarcal 2022

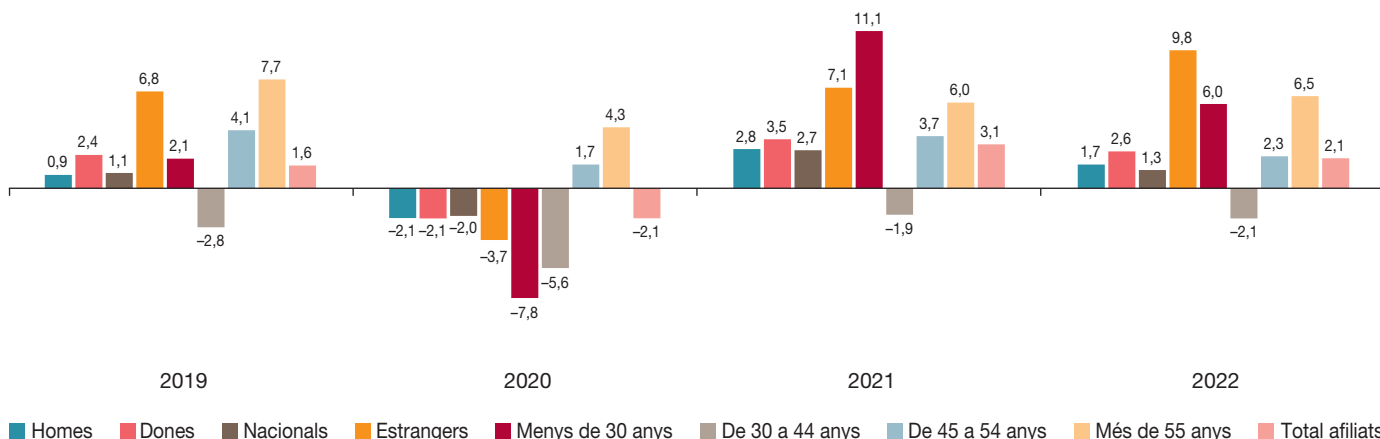
El Baix Llobregat registra un augment moderat de la població ocupada (2,1%), amb un important creixement de la població amb nacionalitat estrangera (9,8%).

els nou municipis que perden població, on més es perd és al Prat de Llobregat (-502).

Segons l'Anuari econòmic comarcal 2022, de BBVA, el VAB de la comarca l'any 2021 (vegeu el gràfic 3) va incrementar-se un 5,6%, igual que el conjunt de la província. L'any 2022 creix l'ocupació registrada de la població resident a la comarca el 2,1%, per sota del conjunt de la província (2,6%). És significatiu el creixement de l'ocupació entre la població amb nacionalitat estrangera (9,8%). El grup d'edat més beneficiat per l'augment d'ocupació ha estat el de persones de 55 anys i més (6,5%), mentre que el de 30 a 44 es redueix (-2,1%). L'any 2022 finalitza amb un total de 369.700 persones ocupades, 7.680 més que l'any anterior.

Gràfic 4

Taxes de variació interanual de la població ocupada registrada. Baix Llobregat (en percentatge)

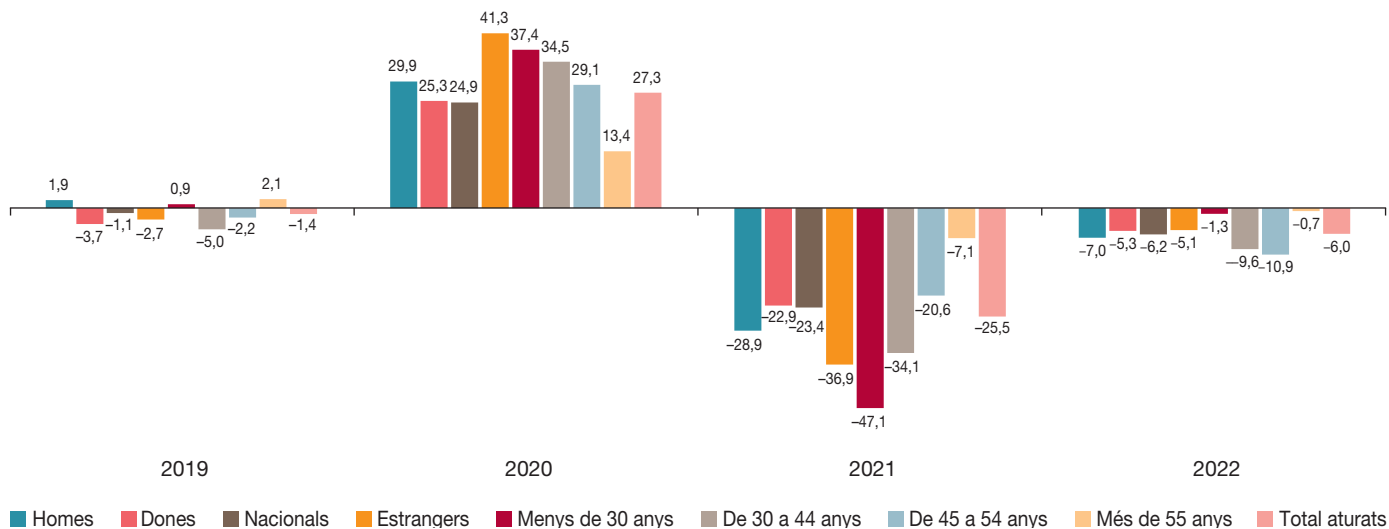

Font: Programa Hermes basat en dades de l'Idescat

L'atur registrat (vegeu el gràfic 5) és de 34.651 persones aturades en acabar l'any 2022, que suposa 2.224 persones menys que l'any anterior, una caiguda del -6,0 %, més intensa que en el conjunt de la demarcació (-4,3 %). La taxa d'atur es redueix fins al 8,6 %, la segona taxa més reduïda entre les comarques barcelonines, i 7 dècimes per sota de la taxa provincial (9,3 %).

Gràfic 5

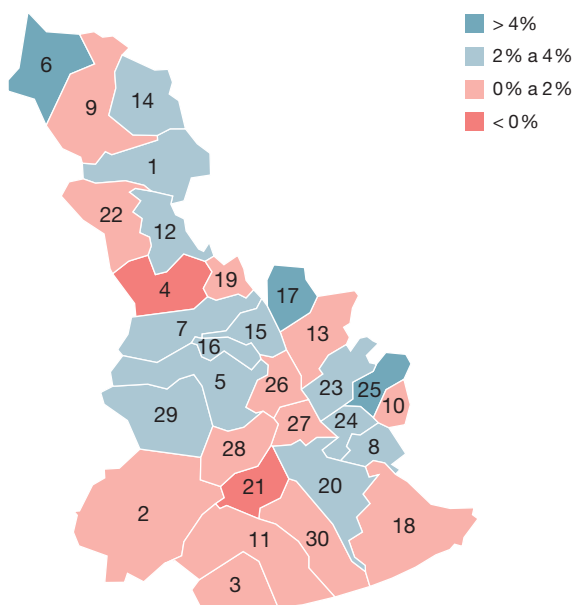
Taxes de variació interanual de la població aturada registrada. Baix Llobregat (en percentatge)

Font: Programa Hermes basat en dades del Departament d'Empresa i Treball

Mapa 1

Variació de la població ocupada registrada. Baix Llobregat, 2022 (en percentatge)

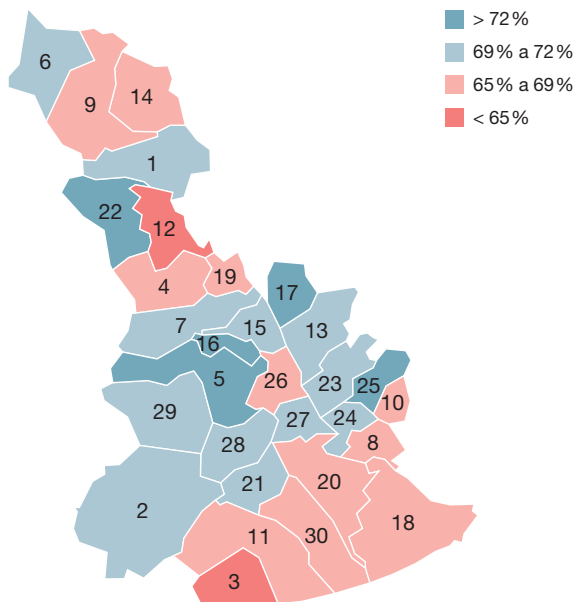
L'atur masculí ha estat el més beneficiat d'aquesta reducció (-7,0 %) davant d'un descens menor entre les dones (-5,3 %). L'atur nacional baixa un -6,2 %, mentre que els aturats estrangers ho fan amb menor intensitat (-5,1 %). La caiguda ha estat generalitzada entre els grups d'edat, amb especial intensitat en les persones de 45 a 54 anys (-10,9 %), però molt més suau entre les persones de 55 anys i més (-0,7 %). En relació als grans sectors d'activitat, el sector serveis és el que redueix més atur en termes absoluts (-2.077), però l'agricultura ho fa en termes relatius (-16,1 %). Per contra, els aturats de la indústria i els que no han tingut una ocupació anterior sumen més aturats que abans (2,3 % i 2,2 % respectivament).

L'atur es redueix de manera notable l'any 2022 (-6,0 %) i la taxa d'atur cau fins a esdevenir la segona més baixa entre les comarques de la demarcació.

Mapa 2

Taxa d'ocupació registrada.
Baix Llobregat, 2022

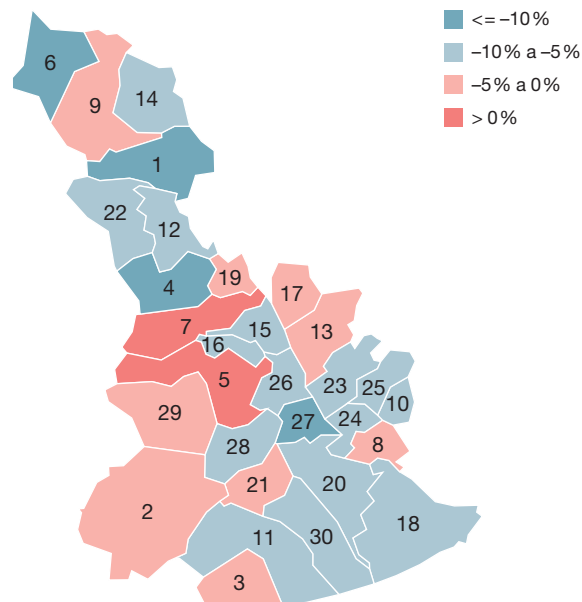
(en percentatge)

Mapa 3

Variació anual de l'atur registrat.
Baix Llobregat, 2022

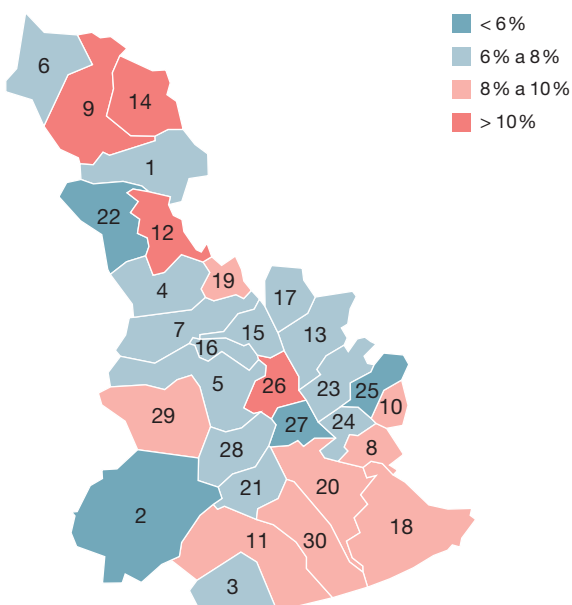
(en percentatge)

Mapa 4

Taxa d'atur registrat.
Baix Llobregat, 2022

(en percentatge)

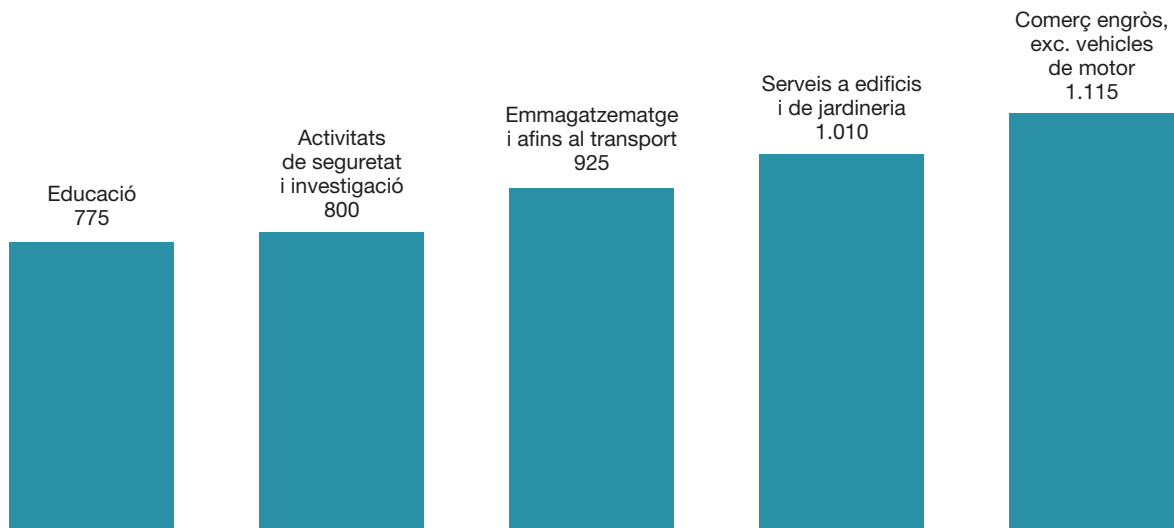

Gairebé la totalitat dels municipis de la comarca augmenten, en major o menor mesura, el nombre de persones ocupades l'any 2022. 28 municipis dels 30 guanyen persones ocupades i 11 presenten una taxa d'ocupació superior al 70%. Pràcticament, tots els municipis de la comarca redueixen l'atur aquest darrer any, 28 de 30, i ja cap d'aquests té una taxa superior al 12%.

1 Abrera	17 Papiol (El)
2 Begues	18 Prat de Llobregat (El)
3 Castelldefels	19 Sant Andreu de la Barca
4 Castellví de Rosanes	20 Sant Boi de Llobregat
5 Cervelló	21 Sant Climent de Llobregat
6 Collbató	22 Sant Esteve Sesrovires
7 Corbera de Llobregat	23 Sant Feliu de Llobregat
8 Cornellà de Llobregat	24 Sant Joan Despí
9 Esparreguera	25 Sant Just Desvern
10 Esplugues de Llobregat	26 Sant Vicenç dels Horts
11 Gavà	27 Santa Coloma de Cervelló
12 Martorell	28 Torrelles de Llobregat
13 Molins de Rei	29 Vallirana
14 Olesa de Montserrat	30 Viladecans
15 Palaejà	
16 Palma de Cervelló (La)	

Gràfic 6

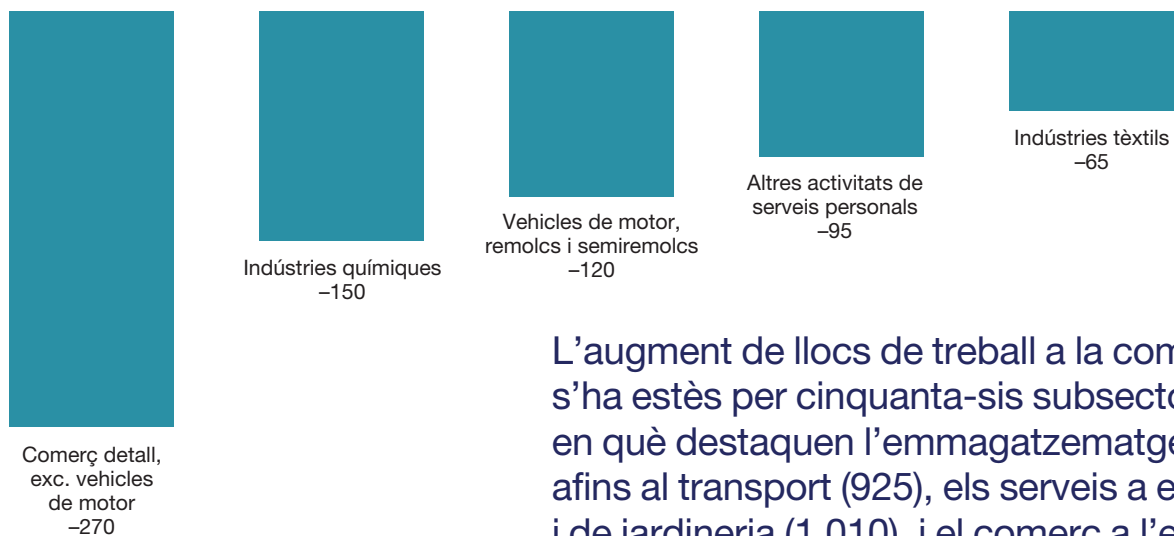
Subsectors d'activitat amb més guany de llocs de treball. Baix Llobregat, 2022 (absoluts)

Font: Programa Hermes basat en dades d'Idescat

Gràfic 7

Subsectors d'activitat amb més pèrdua de llocs de treball. Baix Llobregat, 2022 (absoluts)

Font: Programa Hermes basat en dades d'Idescat

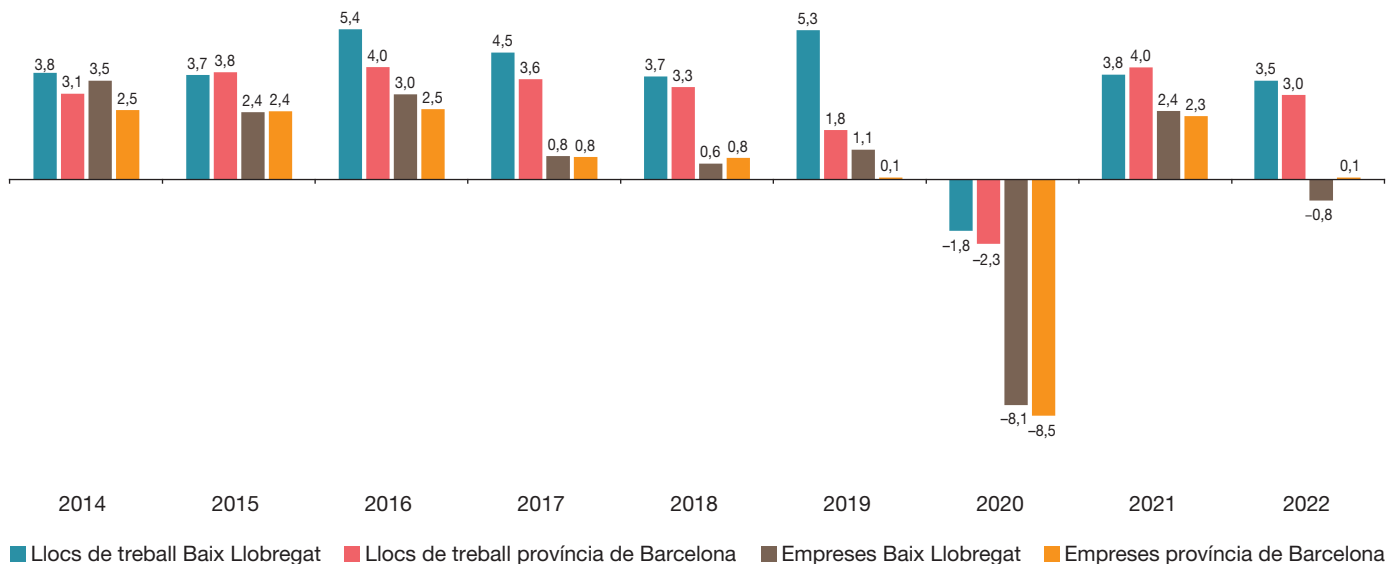
L'augment de llocs de treball a la comarca s'ha estès per cinquanta-sis subsectors, en què destaquen l'emmagatzematge i afins al transport (925), els serveis a edificis i de jardineria (1.010), i el comerç a l'engròs (1.115). Per altra banda, destaquen les baixades en les indústries químiques (-150) i el comerç al detall (-270).

Quant a nombre de **llocs de treball** (treballadors de les empreses de la comarca, hi resideixin o no), a la comarca se'n comptabilitzen 344.555 en acabar l'any 2022, 11.770 més que en el mateix període de l'any anterior. El creixement ha estat del 3,5 %, el segon més important entre les comarques barcelonines després de l'Anoia, i per sobre del ritme de creixement del conjunt de la província (3,0 %). Aquest important increment es recolza en la modalitat de treball assalariat (4,3 %), ja que la modalitat de treball autònom registra una davallada (-0,8 %).

Gràfic 8

Taxes de variació interanual dels llocs de treball i empreses

(en percentatge)

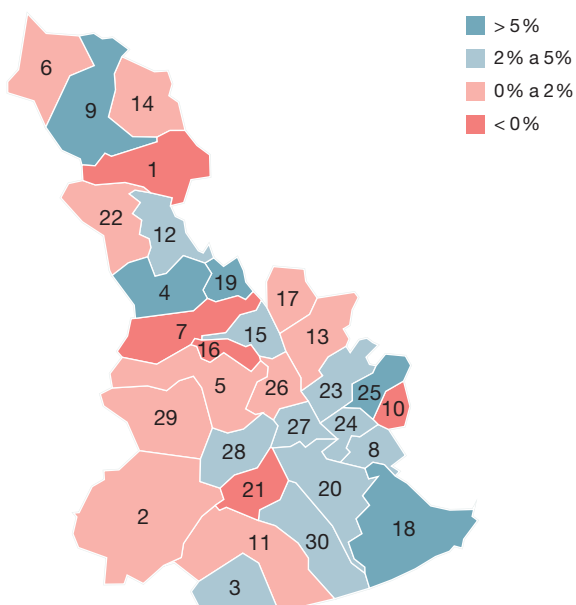
Font: Programa Hermes basat en dades d'Idescat

En l'àmbit municipal, la variació interanual de llocs de treball (vegeu el mapa 5) ha estat positiva en vint-i-cinc municipis de la comarca, amb Sant Just Desvern (7,2%), Castellví de Rosanes (11,5%) i Esparraguera (14,1%) liderant els creixements més intensos. Els increments absoluts més notables són els de Cornellà de Llobregat (1.465) i el Prat de Llobregat (3.100). Els altres cinc municipis registren l'evolució contrària, amb les pèrdues més destacades a Sant Climent de Llobregat (-1,3%), Corbera de Llobregat (-4,3%) i la Palma de Cervelló (-14,0%).

Mapa 5

Variació de llocs de treball registrats.

Baix Llobregat, 2022 (en percentatge)

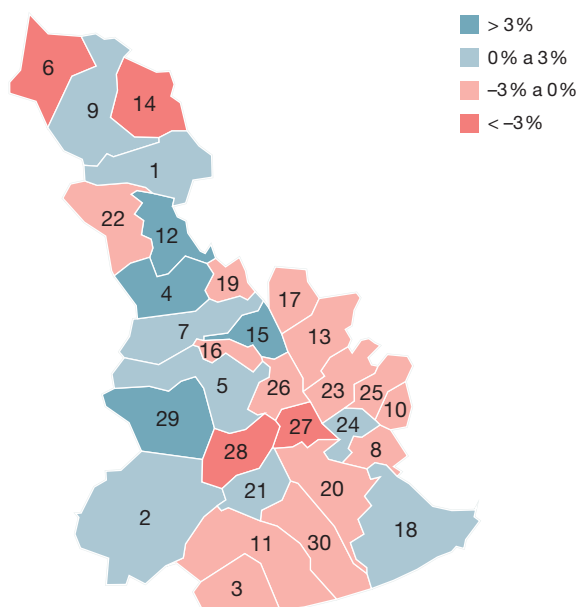
L'any 2022, el nombre de llocs de treball a la comarca ha augmentat el 3,5%, gràcies al treball assalariat (4,3%), ja que el treball autònom cau (-0,8%). Alhora, el nombre d'empreses s'ha reduït el -0,8%.

Contràriament al bon comportament dels llocs de treball, el **nombre d'empreses** (comptes de cotització) s'ha reduït aquest any 2022 el $-0,8\%$ (-161), una disminució que contrasta amb el sensible increment registrat en el conjunt de la província ($0,1\%$). Conseqüentment, el creixement de llocs de treball està provocant un creixement de la dimensió de les empreses. Els subsectors que han experimentat un increment més notable han estat les activitats immobiliàries (21) i la construcció d'immobles (25), mentre que les principals reduccions han estat en les activitats especialitzades de la construcció (-41) i sobretot del comerç al detall (-130).

Segons el Sistema d'Anàlisi de Balanços Ibèrics l'any 2021, el Baix Llobregat és la segona comarca, darrere del Barcelonès, en termes de volum de negoci (60.498 milions d'euros). Els municipis on es genera un major volum de negoci són Martorell (10.073 milions d'euros), el Prat de Llobregat (8.902 milions d'euros) i Esplugues de Llobregat (6.039 milions d'euros).

Mapa 6

Variació d'empreses registrades.
Baix Llobregat, 2022 (en percentatge)

11 dels 30 municipis de la comarca han guanyat empreses l'any 2022, entre els quals destaquen el Prat de Llobregat (27) i Martorell (27). En canvi, 18 municipis han perdut empreses, destacant Viladecans (-30) i Cornellà de Llobregat (-35).

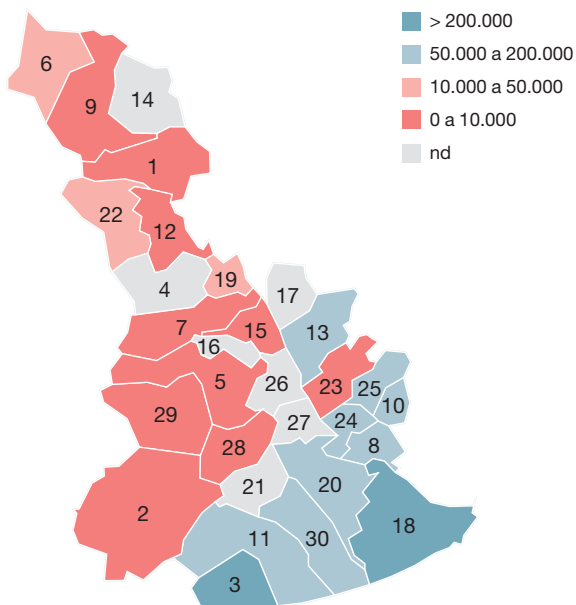
L'impacte de la pandèmia de la covid-19 en termes de facturació al Baix Llobregat es va traduir en una disminució del $12,7\%$ del 2019 al 2020, caiguda superior a la registrada en el conjunt de la província de Barcelona ($11,0\%$). El 2021 la facturació s'ha recuperat un $8,8\%$, augment inferior al registrat en el conjunt de les comarques de Barcelona ($13,3\%$).

El mes de desembre de 2022 es comptabilitzen un total de 23.509 **prestacions per desocupació** a la comarca, 496 més que un any abans. La taxa de cobertura sobre les persones aturades registrades és del $71,9\%$, 2,9 punts per sobre de la taxa provincial ($69,0\%$). Gràcies a l'augment del nombre de prestacions i a la disminució del nombre d'aturats registrats, la taxa se situa 6,1 punts per damunt de la que es donava el desembre de 2021 ($65,8\%$).

El nombre de **contractes laborals** registrats al llarg de l'any 2022 ha estat de 262.593, que suposa una davallada del $-9,0\%$ (26.070 contractes menys), la caiguda més important entre les comarques barcelonines. La davallada ha estat generalitzada en els quatre grans sectors d'activitat. La contractació temporal ha caigut el $-33,5\%$, mentre que la contractació indefinida ha crescut el $158,5\%$, beneficiada pels canvis introduïts en l'àmbit de la contractació per la darrera reforma laboral.

Mapa 7

Recaptació de l'impost sobre les estades en establiments turístics. Baix Llobregat, 2022* (en euros)

* Inclou el 2n semestre de 2021 i el primer semestre de 2022, que correspon al 4t trimestre del 2021 i el 1r, 2n i 3r trimestres de 2022.

Font: LABturisme a partir de la Direcció General de Turisme

El Baix Llobregat presenta creixements en l'**oferta turística**. El nombre de places augmenta en totes les tipologies d'allotjament, amb més de 20.700 places el 2022, excepte en turisme rural i càmpings, que en conjunt només suposen un 15 % de l'oferta de places de tota la comarca.

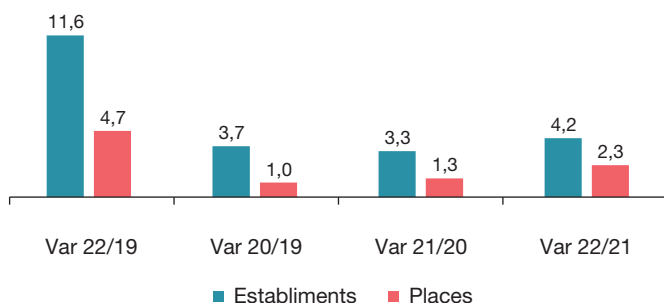
El volum de turistes allotjats en establiments hotelers ha augmentat un 80 % respecte al 2021, però encara està -11 % per sota de les dades del 2019. No es disposa de dades de demanda pel que fa a l'activitat en càmpings i en turisme rural.

Pel que fa a la recaptació de la taxa turística, el Baix Llobregat ha obtingut un import 216 % superior que l'any 2021, amb un total de més de 1.700.000 € recaptats, una xifra el 14 % superior a la del 2019.

El Baix Llobregat supera en un 14 % la xifra de recaptació de la taxa turística del 2019.

Gràfic 9a

Taxes de variació de l'oferta turística* (en percentatge)

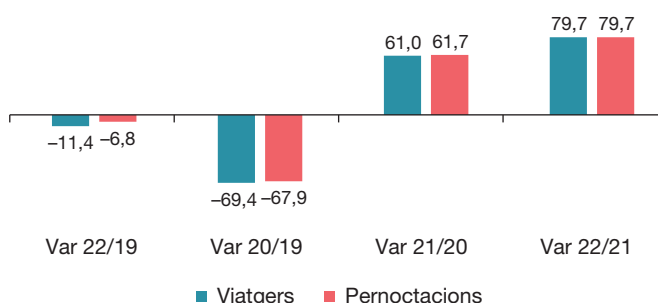

* Inclou establiments i places en hotels, càmpings, turisme rural, apartaments turístics, habitatges d'ús turístic i albergs de joventut.

Font: LABturisme a partir del Registre de Turisme de Catalunya i la Direcció General de Joventut

Gràfic 9b

Taxes de variació de la demanda turística* (en percentatge)

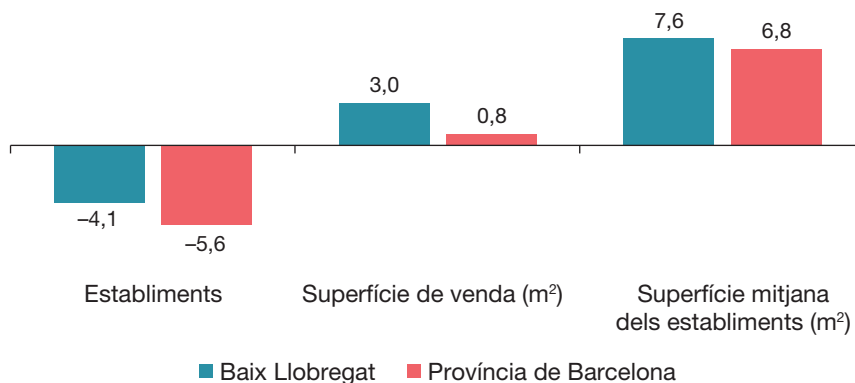

* Inclou viatgers i pernoctacions en hotels, càmpings i turisme rural.

Font: LABturisme a partir de l'Enquesta d'ocupació en allotjaments turístics, Tourism Data System (TDS)

Gràfic 10

Taxes de variació del comerç (en percentatge)

Font: Cens d'establiments comercials de Catalunya. Departament d'Empresa i Treball i Consell General de Cambres de Catalunya

En relació amb el **comerç**, segons les dades publicades per la Generalitat de Catalunya, l'any 2021 hi havia un total de 8.359 establiments comercials a la comarca que ocupaven una superfície de venda d'1.071.776 m². Això suposa una davallada respecte a l'any 2019 d'un -4,1 % en el nombre d'establiments, però un augment d'un 3,0 % de la superfície de venda. La densitat comercial resultant és de 10,03 establiments per cada 1.000 habitants, 5 dècimes menys que l'any 2019, i 1.286 m² per cada 1.000 habitants, un 2,1 % més. La superfície mitjana per establiment se situa en 128 m², 9 m² més que el 2019, un augment d'un 7,6 %, per damunt del conjunt de la província (6,8 %).

L'Enquesta d'hàbits de consum i compra a la comarca reflecteix que la valoració de l'oferta comercial al municipi de residència és d'un 7,06 sobre 10 (quan la mitjana provincial és d'un 7,15). Es destaca que la percepció dels preus en l'oferta comercial del municipi es valora amb un 6,46 sobre 10, el valor més alt de les comarques de la demarcació. Pel que fa a l'índex d'atracció i pèrdues, s'observa una bona retenció de les compres dels productes quotidians amb uns percentatges superiors al 100 %. Contràriament, en el cas de l'equipament per a la llar i especialment per a l'equipament de la persona (73,90 % i 68,61 %, respectivament), l'índex evidencia la pèrdua de compradors/es que el teixit comercial municipal no és capaç de retenir.

La superfície de venda s'incrementa i el nombre d'establiments baixa, però augmenta la dimensió mitjana d'aquests. La valoració de l'oferta comercial és elevada (7,06).

Oficines tècniques laborals (OTL): vint anys treballant per a la salut mental. Un model d'èxit per a la inserció laboral de les persones amb trastorn de salut mental a Sant Boi de Llobregat

Ariana Alcaraz i Agustina Caballero, Ajuntament de Sant Boi de Llobregat

Context i antecedent

La Xarxa d'oficines tècniques laborals (OTL), impulsada i liderada per la Diputació de Barcelona, va néixer l'any 2002 en considerar-se que millorar les oportunitats laborals de les persones amb una malaltia mental era una necessitat.

D'aquí va arrencar una prova pilot de la qual van formar part Sant Boi de Llobregat, conjuntament amb Mollet del Vallès, Sabadell i els municipis del Maresme que va estar en funcionament durant quatre anys, des del 2002 fins al 2005, període en què es van consolidar els quatre dispositius d'inserció laboral de persones amb trastorns mentals.

En aquest període de temps, es va assentar una metodologia específica de treball, es van establir mecanismes de coordinació amb els diferents agents del territori i es va copsar que els resultats d'inserció cada vegada eren més elevats, propiciant el que actualment és la xarxa OTL, un conjunt de 19 oficines tècniques laborals (OTL), de caràcter municipal, supramunicipal o bé comarcal, que treballen per reduir els obstacles que dificulten la inserció i permanència al mercat de treball de persones amb diagnòstic de trastorn de salut mental a la província de Barcelona.

La xarxa es configura com un mecanisme per identificar i establir estratègies entre els diferents ens locals que treballen en l'àmbit de la inserció laboral de persones amb trastorn de salut mental, i cobreix la totalitat de la població potencialment activa de la demarcació.

Descripció

L'OTL de Sant Boi està ubicada en la comarca del Baix Llobregat (Barcelona) i té una projecció supramunicipal que dona cobertura als municipis de la comarca, excepte Cornellà, perquè té també un dispositiu OTL tot i que de caràcter municipal. En l'aspecte organitzatiu, l'OTL està gestionada pel Departament de Foment de l'Ocupació de l'Ajuntament de Sant Boi.

L'objectiu del servei de Sant Boi, així com el de tota la xarxa, és aconseguir la plena igualtat d'oportunitats laborals i socials de les persones en tractament de salut mental i, més concretament, afavorir la inserció en el mercat laboral ordinari mitjançant el desenvolupament d'itineraris personalitzats i multidisciplinaris, que integrin accions d'orientació, formació, sensibilització, acompanyament, suport i intermediació en el mercat de treball. Es tracta d'un suport enfocat de manera que permeti a la persona anar assumint, en els diferents moments del seu procés cap a la inserció, una major estabilitat, seguretat i independència.

El protagonisme, en tots els casos, el té la persona usuària que és qui estableix el seu itinerari i, acompanyat de la seva tècnic/a referent, porta a terme un conjunt d'actuacions per tal de definir, dissenyar i assolir els objectius establerts.

Els eixos principals del dispositiu són:

- En primer lloc, les persones, a les quals s'acompanya en el procés d'integració sociolaboral mitjançant itineraris personalitzats i a mida, tenint en compte les diferents circumstàncies de la persona atesa (situació personal, de salut, familiar, econòmica i laboral).
- En segon lloc, les empreses que promouen un territori socialment responsable i compromès amb la contractació de les persones en tractament de salut mental. En aquest sentit, el treball amb les empreses esdevé un element clau no només en el procés previ a la inserció, sinó i, molt especialment, en el seguiment postinserció.
- I, finalment, el treball en xarxa per lluitar contra l'estigma de les persones amb malaltia mental i fomentar un territori amb igualtat d'oportunitats.

Les persones participants accedeixen majoritàriament derivats pels centres de salut mental i els serveis socials municipals. També ho fan per iniciativa pròpia, ja sigui per coneixement de l'entitat, per recomanacions d'altres persones o per informació rebuda en altres serveis.

Conclusions

La xarxa OTL engega l'any 2023 amb 19 dispositius que donen cobertura als 310 municipis de la província de Barcelona, amb una mitjana de 1.900 persones ateses per any i amb una taxa d'inserció del 33,6 %.

El principal objectiu que persegueix és ara, igual que fa vint anys, la lluita contra l'estigma que pateixen les persones amb un diagnòstic en salut mental a l'hora d'accedir a un lloc de feina, seguint les directrius de la Organització Mundial de la Salut (OMS) en allò que es refereix a l'empoderament de les persones que experimenten afeccions de salut mental. Així mateix, és un servei públic alineat amb els Objectius de Desenvolupament Sostenible (ODS) de l'Agenda 2030: (3) Salut i benestar, (8) Treball digne i creixement econòmic i (10) Reducció de les desigualtats.

Barcelonès

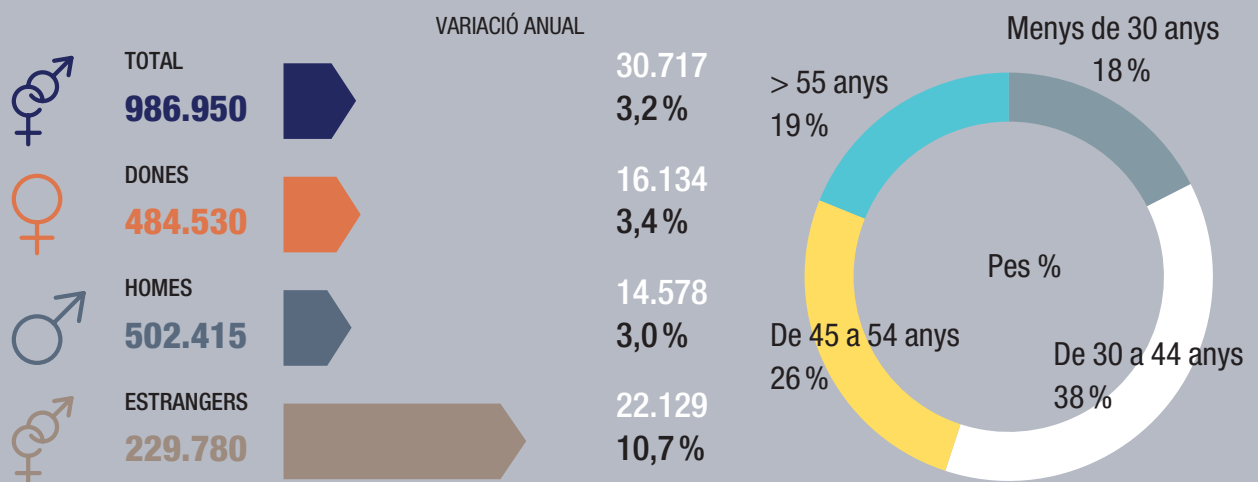

Resum executiu

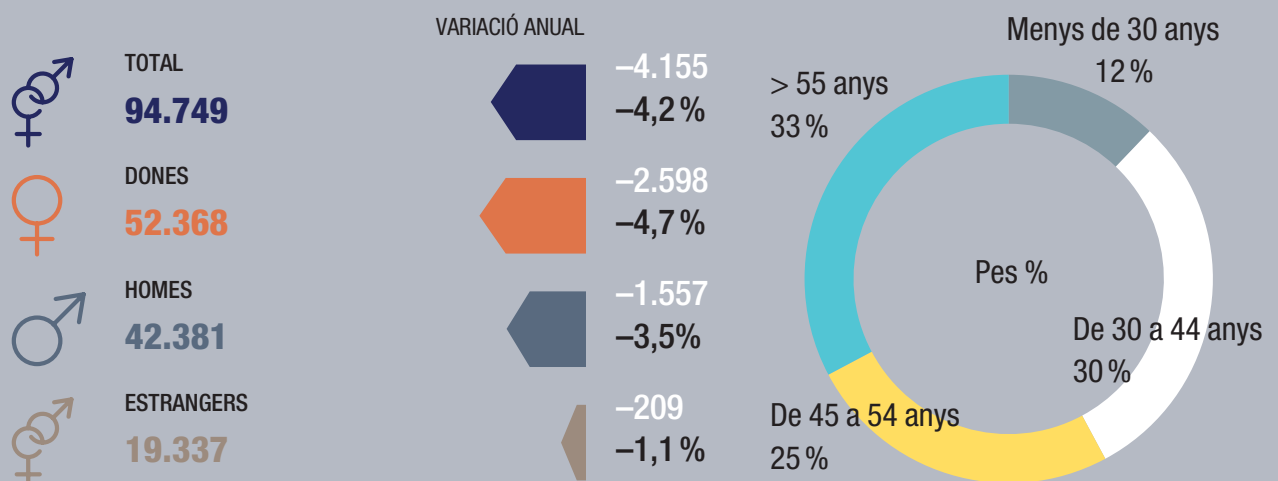
La comarca del Barcelonès prolonga la seva centralitat econòmica concentrant bona part de l'activitat econòmica de la província, i al llarg de l'any 2022 experimenta una evolució positiva dels indicadors socioeconòmics, marcant un ritme de creixement que exerceix de locomotora sobre la resta de la demarcació. El descens de l'atur ha estat del $-4,2\%$ ($-4,3\%$ provincial), en especial entre la població de 45 a 54 anys ($-8,8\%$). La taxa d'atur resultant és del $8,8\%$ ($9,3\%$ provincial).

És la comarca que més creix en ocupació registrada resident, el $3,2\%$ ($2,6\%$ a la província), i és de les poques comarques on l'ocupació creix entre tots els grups d'edat analitzats. Alhora, els llocs de treball s'incrementen el $3,4\%$ ($3,0\%$ a la província), amb importants creixements en activitats relacionades amb el turisme, com els serveis d'allotjament i els serveis de menjar i begudes, però sobretot en serveis de tecnologies de la informació. El creixement es dona principalment en la modalitat de treball assalariat ($3,9\%$). Pel que fa al nombre d'empreses, aquest augmenta sensiblement, el $0,4\%$ ($0,1\%$ a la província).

Població ocupada registrada resident a la comarca. IVT 2022

Població aturada registrada resident a la comarca. IVT 2022

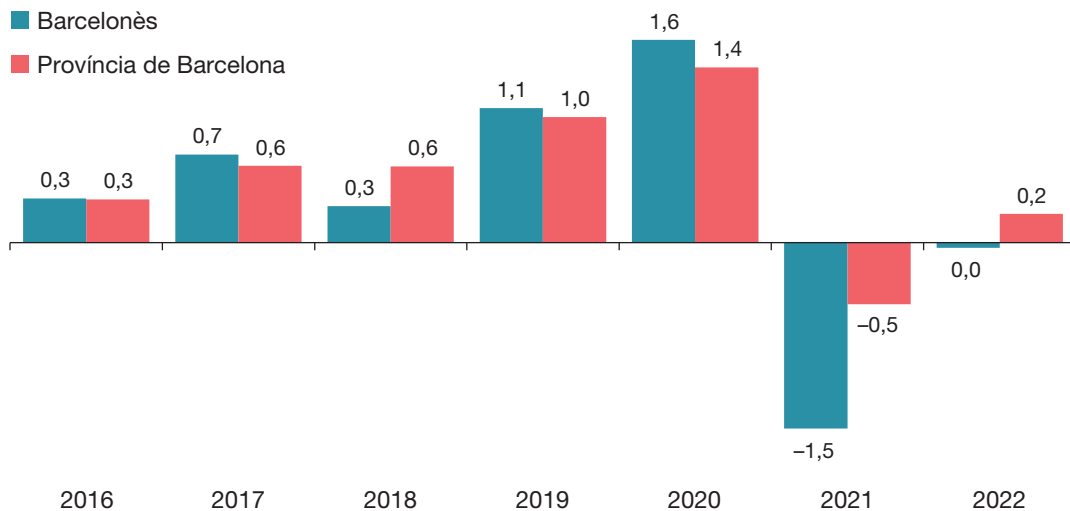

La comarca del Barcelonès té una superfície de 146 km², l'1,9 % de la superfície de la demarcació. És la més petita de les comarques barcelonines i està integrada per cinc municipis. Barcelona n'és la capital.

Gràfic 1

Taxes de variació de la població total, 2016-2022 (en percentatge)

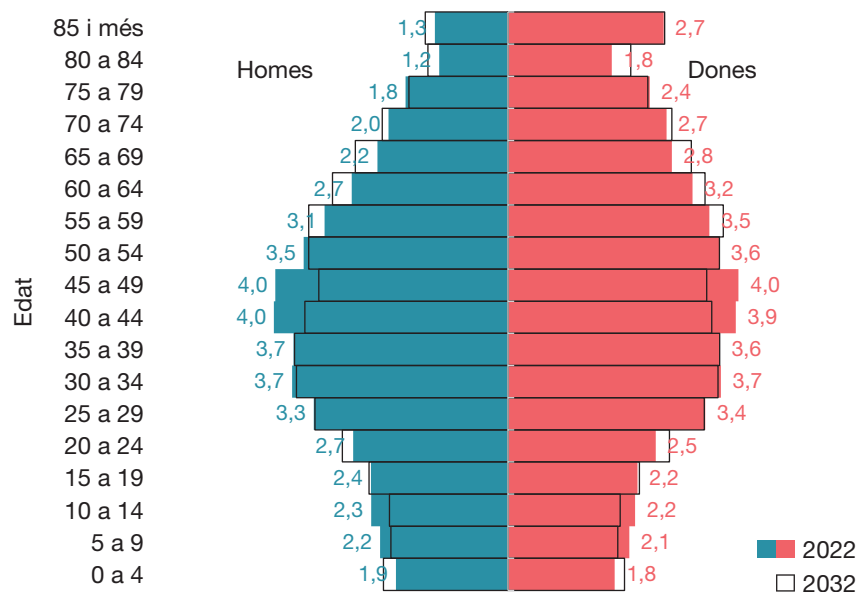

Font: Programa Hermes basat en dades del padró d'habitants de l'INE

El Barcelonès, que és la comarca més poblada de la província, amb 2.280.042 **habitants**, acull el 39,8 % de la població de la demarcació. Respecte a l'any 2021, representa 925 habitants menys, una pèrdua de població pràcticament imperceptible (0,0 %), però continua la tendència a la baixa que ja es va produir l'any anterior. La caiguda de població es concentra en la població jove menor de 16 anys (-1,4 %) i alhora es dona el creixement més baix de població major de 64 anys (0,3 %) entre totes les comarques de la província. La població amb nacionalitat espanyola es redueix el -0,6 %, en canvi, la de nacionalitat estrangera creix el 2,2 % en el mateix període, destacant els italians (9,5 %) i els argentins (11,7 %). Tres dels cinc municipis de la comarca perden població: Sant Adrià del Besòs

Gràfic 2

Piràmide d'edats del Barcelonès 2022-2032 (en percentatge)

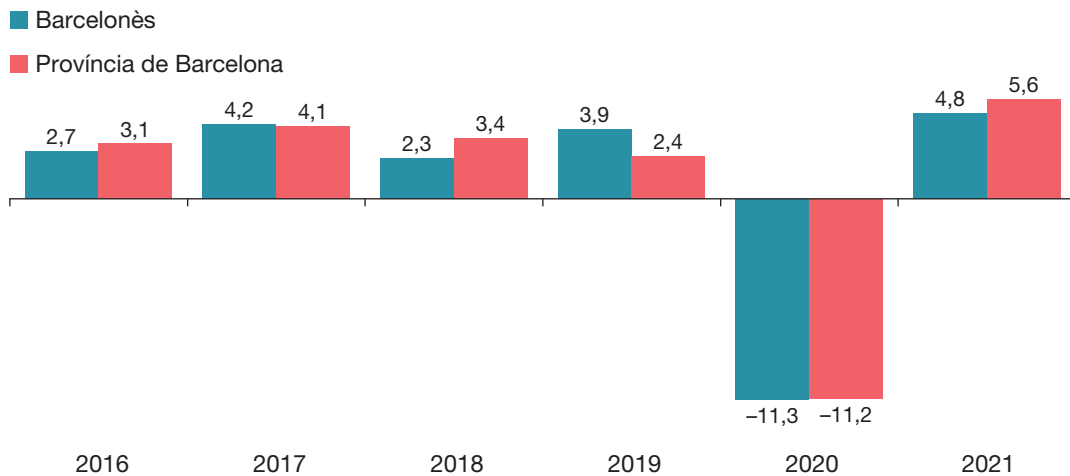

El Barcelonès és una de les úniques dues comarques de la província que perden població l'any 2022, causada principalment per la baixada de població jove (-1,4 %) i un creixement molt moderat de la població més gran (0,3 %).

Font: Programa Hermes basat en dades del padró d'habitants de l'INE

Gràfic 3

Taxes de variació real del Valor Afegit Brut (VAB) (en percentatge)

Font: BBVA, Anuari Econòmic Comarcal 2022

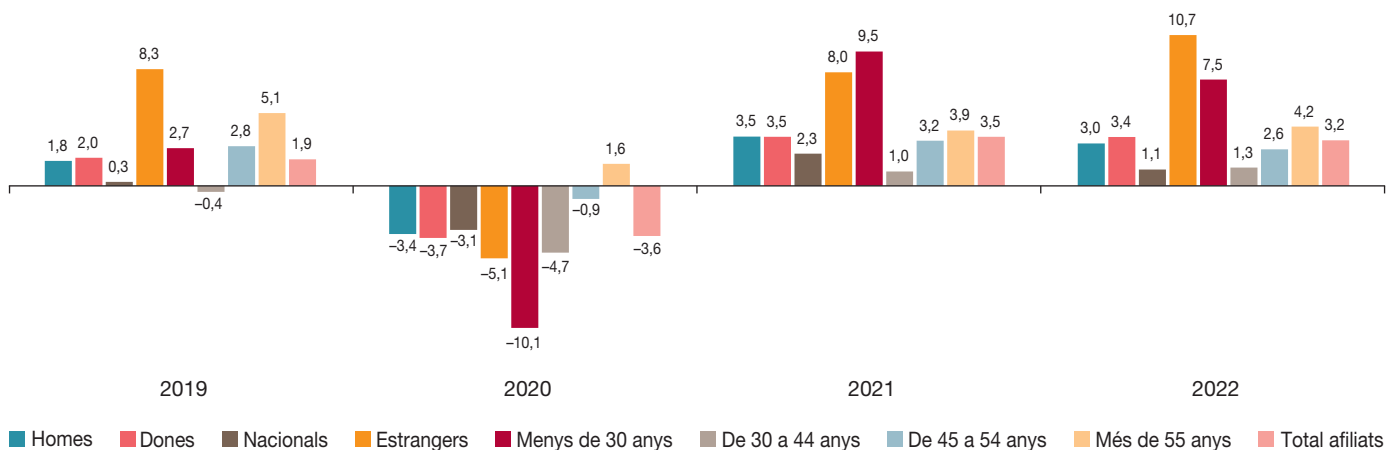
El Barcelonès és la comarca més dinàmica en termes d'ocupació, amb creixements importants entre la població estrangera i els grups d'edat més jove.

(-365), Barcelona (-539) i Santa Coloma de Gramenet (-1.308). Els altres dos en guanyen, destacant l'Hospitalet de Llobregat (787).

L'Anuari econòmic comarcal 2022, de BBVA, indica que el VAB de la comarca del Barcelonès ha crescut el 4,8 % l'any 2021 (vegeu el gràfic 3), l'increment més baix entre totes les comarques barcelonines. Contràriament, l'ocupació registrada de la població resident a la comarca augmenta el 3,2 % l'any 2022, el major increment entre totes les comarques de la demarcació, i és significatiu entre la població amb nacionalitat estrangera (10,7 %). Per grups d'edat, és una de les dues comarques on creix l'ocupació en tots els grups, especialment entre els joves menors de 30 anys (7,5 %). S'hi registra un total de 986.950 persones ocupades residents, 30.717 més que un any abans.

Gràfic 4

Taxes de variació interanual de la població ocupada registrada. Barcelonès (en percentatge)

Font: Programa Hermes basat en dades de l'Idescat

A les acaballes de l'any 2022, l'atur registrat (vegeu el gràfic 5) és de 94.749 persones aturades, que són el -4,2 % respecte a l'any anterior, reducció similar a la del conjunt de la demarcació (-4,3 %). La caiguda total ha estat de 4.155 persones aturades registrades menys, afavorint la reducció de la taxa d'atur fins al 8,8 %, cinc dècimes per sota de la taxa provincial (9,3 %).

En aquest cas, la reducció de l'atur entre les dones (-4,7 %) ha estat superior a la reducció registrada pels homes (-3,5 %). L'atur nacional ha disminuït un -5,0 %, mentre que els aturats estrangers registren una davallada més discreta (-1,1 %). Per edats, la baixada més significativa és la de les persones de 45 a 54 anys (-8,8 %) i només creix entre els menors de 30 anys (3,4 %). Tots els grans sectors d'activitat redueixen l'atur, on els serveis han registrat el major descens en termes absoluts (-3.656) i l'agricultura en termes relatius (-19,9 %), tot i el seu escàs pes. Tan sols ha augmentat l'atur entre la població sense ocupació anterior (5,8 %).

Gràfic 5

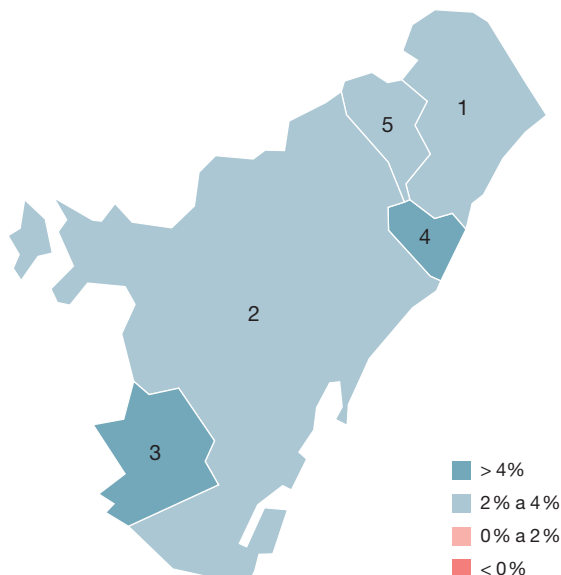
Taxes de variació interanual de la població aturada registrada. Barcelonès (en percentatge)

Font: Programa Hermes basat en dades del Departament d'Empresa i Treball

Mapa 1

Variació de la població ocupada registrada. Barcelonès, 2022 (en percentatge)

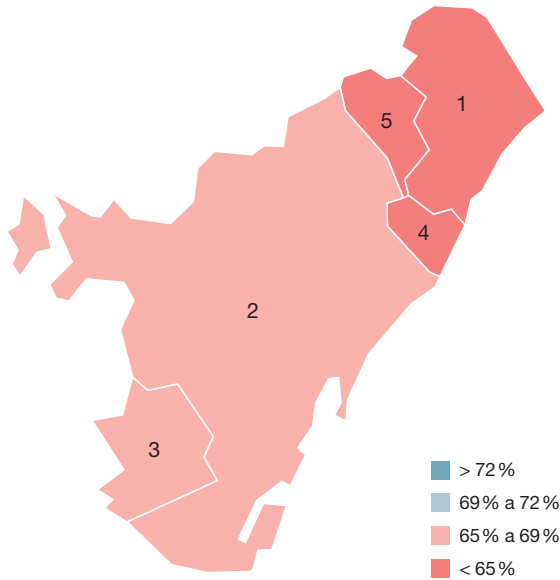
La reducció de l'atur registrat, similar a la del conjunt de la demarcació, ha tingut major incidència entre les dones (-4,7 %).

Mapa 2

Taxa d'ocupació registrada.
Barcelonès, 2022

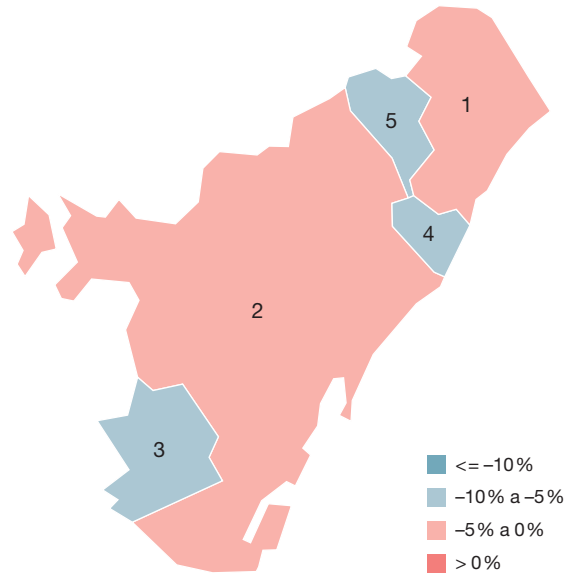
(en percentatge)

Mapa 3

Variació anual de l'atur registrat.
Barcelonès, 2022

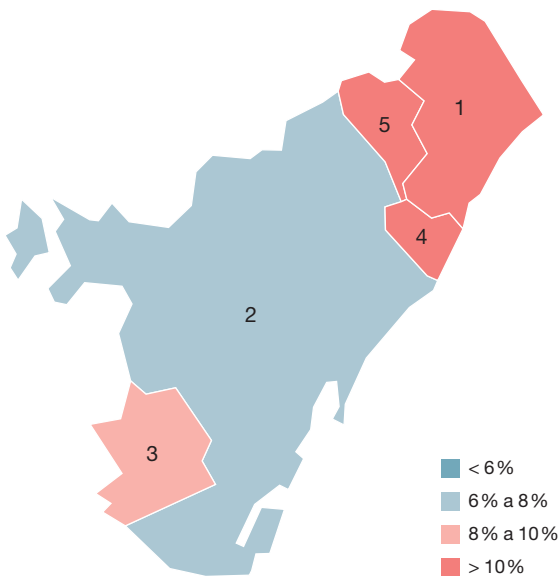
(en percentatge)

Mapa 4

Taxa d'atur registrat.
Barcelonès, 2022

(en percentatge)

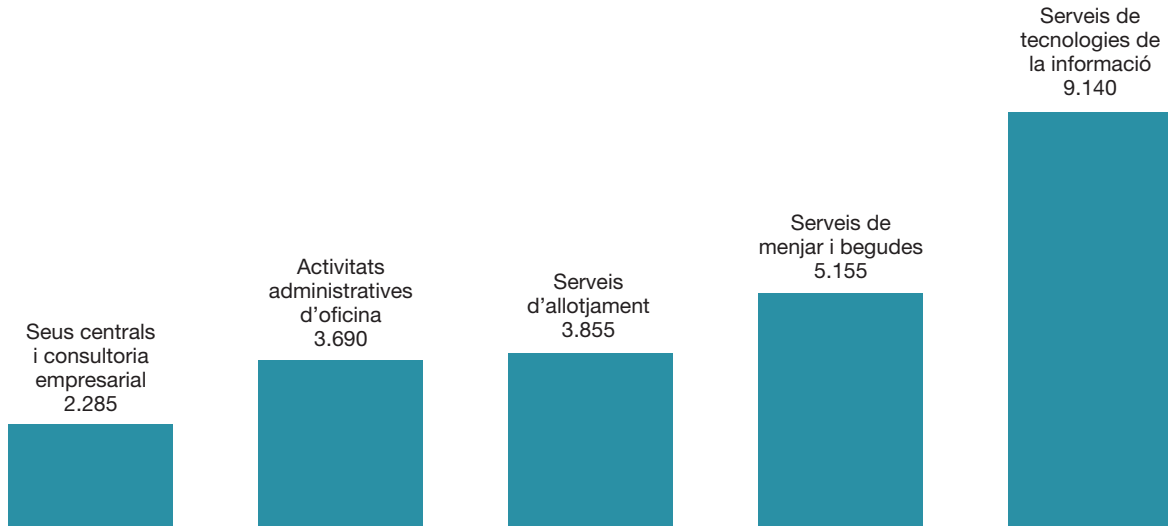
Es guanya ocupació l'any 2022 en els 5 municipis que conformen la comarca, amb taxes d'ocupació entre el 62 % i el 67 %. Alhora, l'atur es redueix en tots els municipis, però en resten 2 amb una taxa d'atur superior al 12 %.

- 1 Badalona
- 2 Barcelona
- 3 Hospitalet de Llobregat (L')
- 4 Sant Adrià de Besòs
- 5 Santa Coloma de Gramenet

Gràfic 6

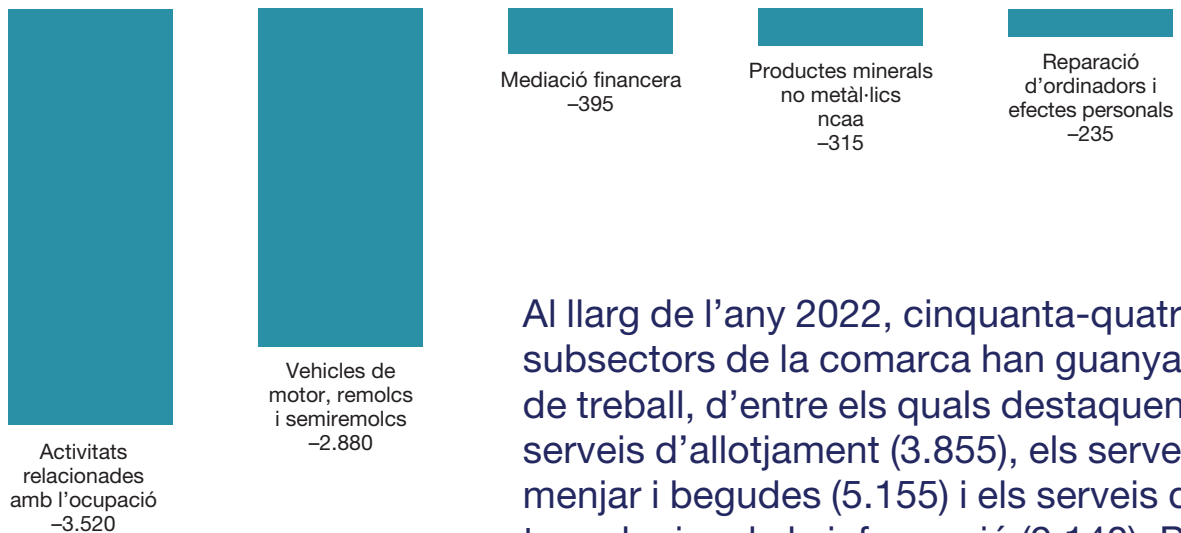
**Subsectors d'activitat amb més guany de llocs de treball.
Barcelonès, 2022 (absoluts)**

Font: Programa Hermes basat en dades d'Idescat

Gràfic 7

**Subsectors d'activitat amb més pèrdua de llocs de treball.
Barcelonès, 2022 (absoluts)**

Font: Programa Hermes basat en dades d'Idescat

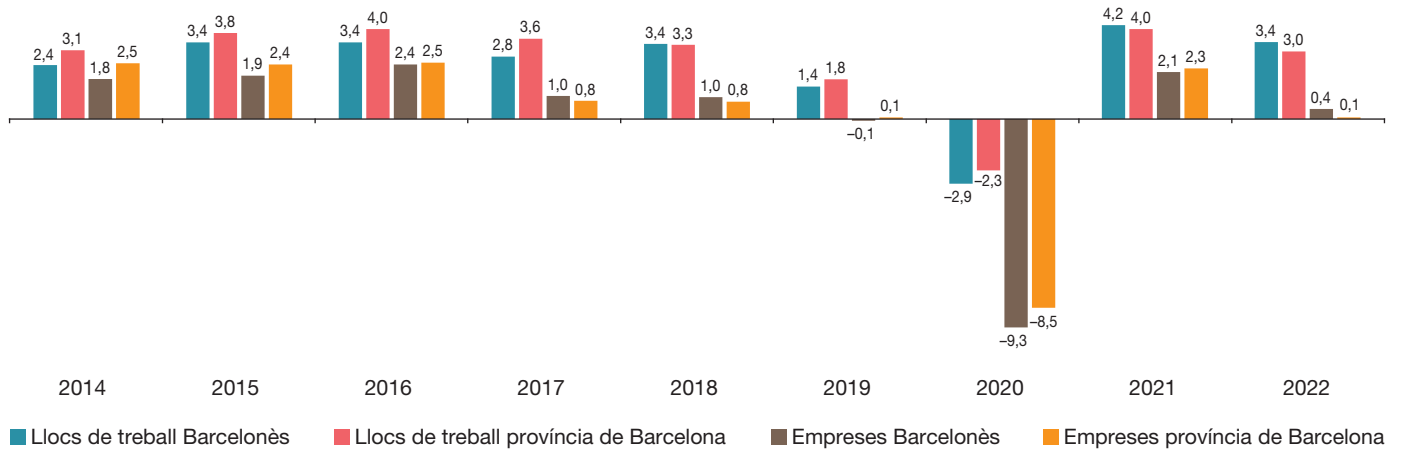
Al llarg de l'any 2022, cinquanta-quatre subsectors de la comarca han guanyat llocs de treball, d'entre els quals destaquen els serveis d'allotjament (3.855), els serveis de menjar i begudes (5.155) i els serveis de tecnologies de la informació (9.140). Per contra, vint-i-un subsectors pateixen una caiguda dels llocs de treball.

A final de 2022, el nombre de **llocs de treball** (treballadors de les empreses de la comarca, hi resideixin o no) se situa en 1.362.660, que són 45.205 més que en el mateix període de l'any 2021. L'increment ha estat significatiu, del 3,4 %, per sobre del registrat al conjunt de la província (3,0 %). La tendència a l'alça s'ha donat de forma moderada en el treball autònom (0,2 %) i de manera més intensa en el treball assalariat (3,9 %).

Gràfic 8

Taxes de variació interanual dels llocs de treball i empreses

(en percentatge)

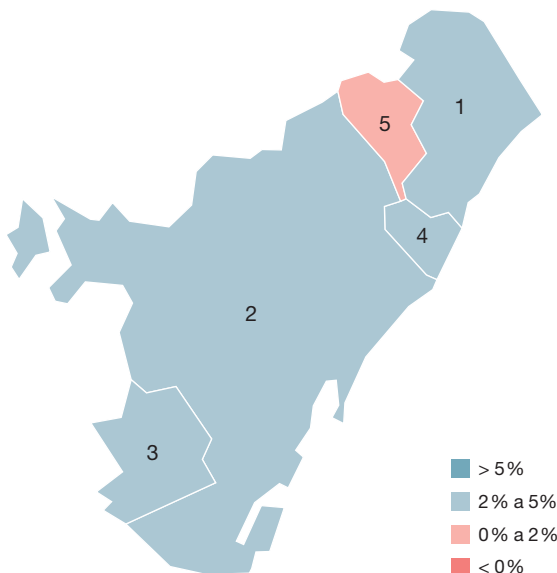

Font: Programa Hermes basat en dades d'Idescat

La totalitat de municipis de la comarca ha experimentat una variació interanual dels llocs de treball positiva (vegeu el mapa 5), encapçalada per l'Hospitalet de Llobregat (2,6 %), Barcelona (3,6 %) i Sant Adrià del Besòs (4,6 %). La capital catalana és la que ha crescut més en termes relatius, amb 40.465 llocs de treball més, seguida de l'Hospitalet de Llobregat, amb 2.685 llocs més.

Mapa 5

Variació de llocs de treball registrats. Barcelonès, 2022 (en percentatge)

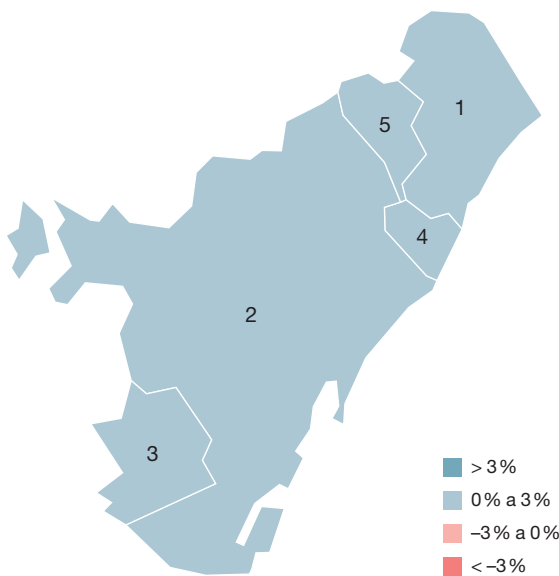
El nombre de llocs de treball a la comarca ha augmentat el 3,4 % al llarg de l'any 2022 (0,2 % autònoms, 3,9 % assalariats). I el nombre d'empreses creix el 0,4 % en el mateix període.

En el cas de les **empreses** (comptes de cotització), la variació interanual també ha estat positiva, amb un increment del 0,4 % (371), que situa la xifra en acabar l'any 2022 en 83.317 empreses. Es tracta d'un creixement lleugerament per sobre de l'experimentat al conjunt de la província (0,1 %). Els subsectors econòmics amb un major creixement han estat els serveis de tecnologies de la informació (127) i el transport terrestre i per canonada (193). En canvi, les caigudes més notables són les de les llars que ocupen personal domèstic (-71) i sobretot el comerç al detall (-245).

Mapa 6

Variació d'empreses registrades.
Barcelonès, 2022 (en percentatge)

Els 5 municipis de la comarca tornen a créixer en nombre d'empreses durant el 2022, Barcelona encapçala aquest increment (183), seguida de Badalona (133).

Segons el Sistema d'Anàlisi de Balanços Ibèrics, el Barcelonès és, en termes absoluts, la comarca que registra una major activitat empresarial l'any 2021. Cal tenir en compte que al Barcelonès hi ha ubicades les seus socials d'empreses, i moltes d'aquestes són multinacionals que realitzen la producció en d'altres territoris. Concentra el 44,2 % de les societats mercantils de les comarques barcelonines, el 39,6 % (115.341 milions d'euros) del volum de negoci de la demarcació.

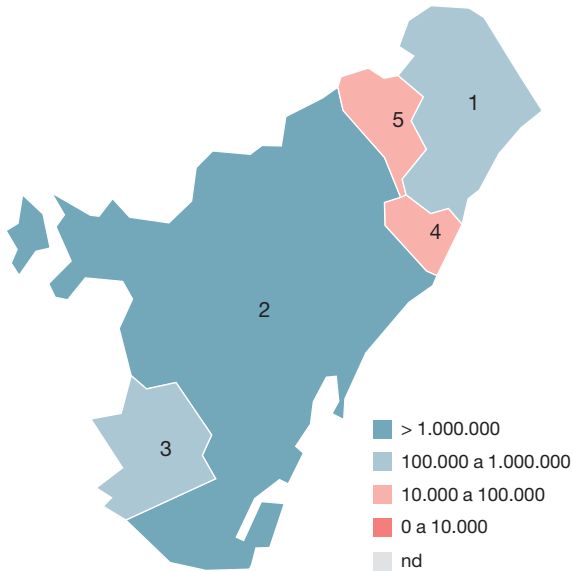
L'impacte de la pandèmia de la covid-19 en termes de facturació al Barcelonès es va traduir en una disminució del 13,7 % del 2019 al 2020, caiguda superior a la registrada en el conjunt de les comarques de Barcelona (11,0 %). El 2021 la facturació s'ha recuperat al nivell de la pre-pandèmia amb un increment del 15,7 %, augment superior al registrat en el conjunt de la província de Barcelona (13,3 %).

Pel que fa a les **prestacions per desocupació** el mes de desembre de 2022, el seu nombre ha estat de 59.252, que són 785 més que en el mateix període de l'any 2021. La taxa de cobertura sobre la població aturada registrada arriba al 66,9 %, 2,1 punts percentuals per sota de la del conjunt de la província (69,0 %). Però gràcies a l'augment del nombre de prestacions i a la disminució del nombre d'aturats, el grau de cobertura resulta 4,1 punts superior a la d'un any abans (62,8 %).

El nombre de **contractes laborals** registrats durant l'any 2022 arriba a 1.073.356, que són 111.262 més que l'any anterior, sobretot gràcies a l'impuls de la contractació en el sector industrial i sobretot en el sector serveis. L'evolució anual ha estat positiva, amb un increment de l'11,6 %, per sobre del creixement provincial (4,5 %). Per tipologia de contracte, l'increment anual de la contractació indefinida (155,2 %) aconsegueix contrarestar la caiguda de la contractació temporal (-19,3 %), explicat pels canvis introduïts per la reforma laboral que va entrar en vigor a final de març del 2022.

Mapa 7

Recaptació de l'impost sobre les estades en establiments turístics. Barcelonès, 2022* (en euros)

* Inclou el 2n semestre de 2021 i el primer semestre de 2022, que correspon al 4t trimestre del 2021 i el 1r, 2n i 3r trimestres de 2022.

Font: LABturisme a partir de la Direcció General de Turisme

La ciutat de Barcelona configura el node d'**atracció turística** més important de la demarcació de Barcelona i de Catalunya. El Barcelonès està format per cinc municipis, no obstant això, les dades sobre l'activitat turística al Barcelonès estan plenament condicionades per la ciutat de Barcelona. El Barcelonès disposa el 2022 de gairebé 88.000 places hoteleres, que representen més de la meitat del total de places a la demarcació de Barcelona. Els albergs són la tipologia que més augmenta en el nombre de places, en relació al 2021 (13 %).

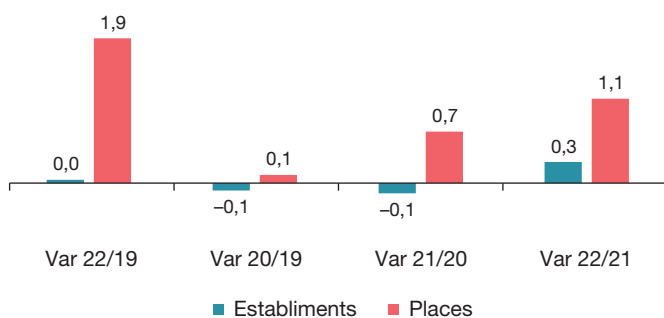
Quant a la demanda turística de la comarca, el Barcelonès assoleix quasi els 8 milions de viatgers en establiments hotelers, que han generat més de 21 milions de pernотacions (141 % més). No es disposa de dades oficials de demanda en HUT i apartaments turístics.

Pel que fa a la recaptació de la taxa turística, el Barcelonès representa el 82,9 % del total de l'import recaptat a la demarcació de Barcelona i registra un total de 38,9 milions d'euros l'any 2022, que suposa un increment del 373 % respecte de l'any 2021 i un 9 % més respecte del 2019.

La recaptació en l'impost sobre les estades en establiments turístics és a prop dels 40 milions d'euros al Barcelonès.

Gràfic 9a

Taxes de variació de l'oferta turística* (en percentatge)

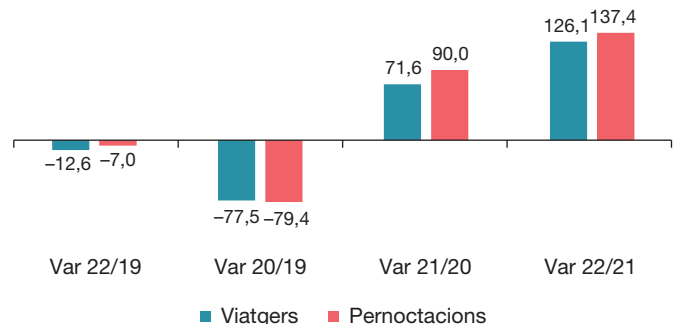

* Inclou establiments i places en hotels, càmpings, turisme rural, apartaments turístics, habitatges d'ús turístic i albergs de joventut.

Font: LABturisme a partir del Registre de Turisme de Catalunya i la Direcció General de Joventut

Gràfic 9b

Taxes de variació de la demanda turística* (en percentatge)

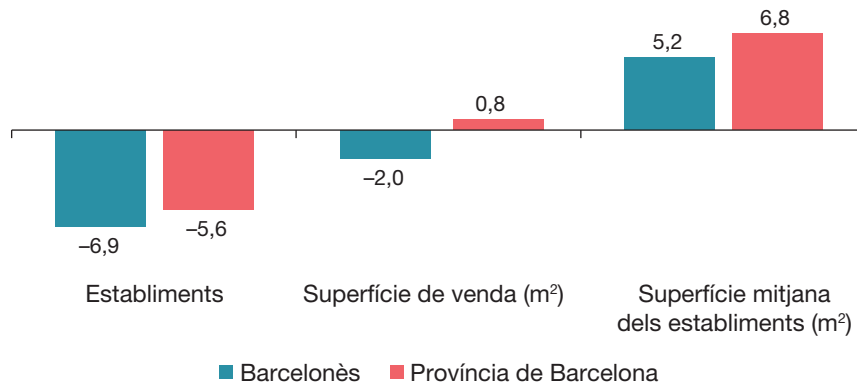

* Inclou viatgers i pernотacions en hotels, càmpings i turisme rural.

Font: LABturisme a partir de l'Enquesta d'ocupació hotelera, en càmpings i en turisme rural de l'Institut Nacional d'Estadística (INE)

Gràfic 10

Taxes de variació del comerç (en percentatge)

Font: Cens d'establiments comercials de Catalunya. Departament d'Empresa i Treball i Consell General de Cambres de Catalunya

En relació amb el **comerç**, segons les dades publicades per la Generalitat de Catalunya, l'any 2021 hi havia un total de 30.229 establiments comercials a la comarca que ocupaven una superfície de venda de 3.085.557 m². Això suposa una davallada respecte a l'any 2019 d'un -6,9 % en el nombre d'establiments i una davallada d'un -2,0 % de la superfície de venda. La densitat comercial resultant és de 13,25 establiments per cada 1.000 habitants, 10 dècimes menys que l'any 2019, i 1.353 m² per cada 1.000 habitants, un -2,1 % menys. La superfície mitjana per establiment se situa en 102 m², 5 m² més que el 2019, una variació positiva d'un 5,2 %, per sota del conjunt de la província (6,8 %).

L'Enquesta d'hàbits de consum i compra a la comarca de 2019 recull que la valoració de l'oferta comercial al municipi de residència és d'un 7,54 sobre 10 (la mitjana provincial és del 7,15). Respecte a l'índex d'atracció i pèrdues, s'observa l'elevada atracció de compres per als productes no quotidians i per a l'equipament de la persona i de la llar, amb uns percentatges respectius d'un 124,36 % i 120,03 %. Pel que fa als productes quotidians, el Barcelonès presenta una alta retenció de despesa. Així mateix, destaca l'alt percentatge de compra en Internet per als productes d'equipament per a la persona i per a la llar, el 21,40 % i el 18,30 %, respectivament, per sobre de la resta de comarques.

És la comarca amb major oferta comercial i actua com a pol d'atracció, tot i la davallada d'establiments i de superfície de venda. La valoració de l'oferta comercial és la més elevada de la província (7,54).

El desenvolupament d'eines de coneixement i intel·ligència de dades per a la gestió del turisme a l'Hospitalet de Llobregat

Cristina Gandoy, Ajuntament de l'Hospitalet de Llobregat

L'Hospitalet de Llobregat ha estrenat el Sistema d'intel·ligència turística (SIT L'H), un visor de dades interactiu amb indicadors de l'activitat turística de la ciutat. El projecte, cofinançat per la Diputació de Barcelona, permet obtenir dades dels últims anys sobre el perfil del turista, la mobilitat dels visitants, el nivell d'ocupació d'allotjaments, el nombre d'activitats i de visitants en congressos i fires, les iniciatives sostenibles dels allotjaments, l'activitat gastronòmica i esportiva de la ciutat, entre d'altres.

El projecte sorgeix de l'aposta que ha fet els darrers anys l'Ajuntament de L'Hospitalet pel turisme com una activitat econòmica rellevant, amb la creació d'una nova estratègia de gestió i promoció turística, que inclou també la necessària transformació digital per tal d'enfortir la competitivitat de la destinació i les seves empreses. Aquesta eina de governança turística aporta informació de referència per a la promoció del turisme com a motor del desenvolupament i el creixement del territori.

L'Hospitalet, un destí turístic en creixement

A l'Hospitalet, el fenomen del turisme és relativament recent, fa menys de 20 anys no existia cap hotel a la ciutat, i actualment hi ha uns 30 allotjaments turístics i més de 5.000 places. Gràcies a una planificació urbanística ambiciosa, la ciutat s'ha situat com un punt de referència del turisme de negocis i convencions (MICE).

Els hotels atrauen milers de turistes de les múltiples fires anuals, però també altres tipus de visitants, gràcies a un parc hoteler modern i situat a la centralitat metropolitana amb immillorables connexions.

La ciutat compta també amb el segell de turisme esportiu i una àmplia oferta d'instal·lacions municipals esportives que acullen estades d'equips internacionals. I, d'altra banda, l'Hospitalet treballa per esdevenir un referent del turisme gastronòmic posant en valor l'àmplia oferta gastronòmica de la ciutat.

Un quadre de comandament per prendre decisions estratègiques

El 2021 es va realitzar una auditoria de l'estat de gestió de dades i coneixement turístic del municipi, que va derivar en el desenvolupament del Sistema d'intel·ligència turística (SIT L'H).

L'eina, que es pot consultar al [web de Turisme de L'Hospitalet](#), permet una visualització de dades amb diferents nivells de detall i per a diferents tipus d'usuaris. D'aquesta manera, d'una banda, es converteix en un quadre de comandament que permet tant a l'ajuntament com al sector turístic de la ciutat prendre decisions estratègiques sobre el futur del turisme, i, de l'altra, és una plataforma de dades oberta a l'abast de la ciutadania.

És un instrument dissenyat a mida per a l'Hospitalet, amb capes de dades inèdites, com la gastronomia i el turisme esportiu, que beu de diverses fonts d'informació. Les dades provenen de fonts pròpies de l'ajuntament, de LABturisme, de la Diputació de Barcelona, a partir de dades de

l'Observatori del Turisme de Barcelona (OTB), de l'Institut Nacional d'Estadística (INE), del Gremi d'Hotels de Barcelona, i de La Farga i Fira de Barcelona.

El sistema d'intel·ligència turística es va implementar sota les quatre premisses següents:

- Integració: possibilitat d'integrar diferents fonts d'informació ja disponibles dins del municipi i d'altres que es puguin plantejar en el futur.
- Escalabilitat: estructura modular que permet realitzar diferents ampliacions segons les necessitats futures, optimitzant les inversions de desenvolupament continu.
- Transferència: inicialment previst com a eina interna, però amb potencialitat de ser pública en la web del municipi.
- Sostenibilitat: es prioritzen les fonts de dades i els indicadors clau que puguin ser recurrents en el temps (tant en termes de disponibilitat com d'inversió) i s'utilitza *software* líder de mercat en *business intelligent*.

Què aporta un sistema d'intel·ligència turística?

La implementació d'un sistema d'intel·ligència turística ofereix beneficis significatius, beneficis clau per a la construcció de la destinació actual i per a la destinació turística del futur. En primer lloc, una presa de decisions informada ja proporciona informació actualitzada i precisa sobre el turisme, dades sòlides per fonamentar eleccions estratègiques. Ajuda a optimitzar la gestió del turisme, identificar tendències, entendre la demanda i adaptar-se als canvis del mercat.

En segon lloc, permet una millor planificació i desenvolupament turístic amb la disponibilitat de dades en temps real de la destinació. S'identifiquen oportunitats de creixement, s'avalua l'impacte de noves atraccions o serveis i es poden fer projeccions per al futur. Això ajuda a optimitzar la inversió en infraestructures turístiques i promou un desenvolupament sostenible. Un turisme sostenible que es reafirma sota el paraigua de la certificació Compromís Biosphere amb l'obtenció de la distinció de destinacions 2021.

També millora l'experiència del visitant. El visor de dades ajuda a comprendre millor els visitants i les seves preferències. En analitzar dades demogràfiques, comportaments de reserva, comentaris i opinions, es poden oferir experiències personalitzades i adaptades a les necessitats individuals dels turistes. Això pot augmentar la satisfacció del visitant, generar recomanacions positives i fomentar la fidelitat a llarg termini, fet que contribueix a millorar la reputació de la destinació.

Finalment, permet gestionar la demanda i la desestacionalització. El visor pot identificar patrons de demanda, pics estacionals i fluctuacions en l'afluència de turistes. Això permet implementar estratègies per gestionar la demanda i distribuir de manera més equitativa els fluxos de visitants al llarg de l'any. Això beneficia tant la destinació turística com els mateixos turistes en evitar congestions i garantir una experiència més satisfactòria

L'Hospitalet, rumb a una destinació turística integral de negocis, esports, cultura i gastronomia

L'Hospitalet camina cap a una gran transformació. El nou pla urbanístic Biopol-Granvia suposarà completar la transformació de la Granvia en una via plenament urbana, que es podrà creuar de banda a banda caminant, i permetrà crear 580.000 m² d'espais verds. El pla també és fonamental per al desenvolupament del BioClúster d'Innovació i Salut de Bellvitge, que convertirà l'Hospitalet en la capital biomèdica del sud d'Europa.

Aquesta transformació és una oportunitat per consolidar i seguir creixent com a destinació turística de negocis. A més, la ciutat té com a objectiu potenciar en l'aspecte turístic un actiu desenvolupat els darrers anys, el Districte Cultural, un pol d'atracció d'artistes i creadors.

Amb tots aquest factors, la ciutat té el repte d'aconseguir que els turistes consumeixin a la ciutat, l'anomenada economia del visitant, una oportunitat per a la creació de llocs de treball de qualitat i de generació de riquesa per al comerç i la restauració locals.

El SIT L'H incorporà, progressivament, noves capes de dades i nous indicadors que permetran analitzar tots aquest factors i prendre decisions estratègiques amb la voluntat de treballar perquè l'Hospitalet esdevingui una destinació turística integral que impulsi un turisme més eficient, satisfactori i sostenible en el temps.

Berguedà

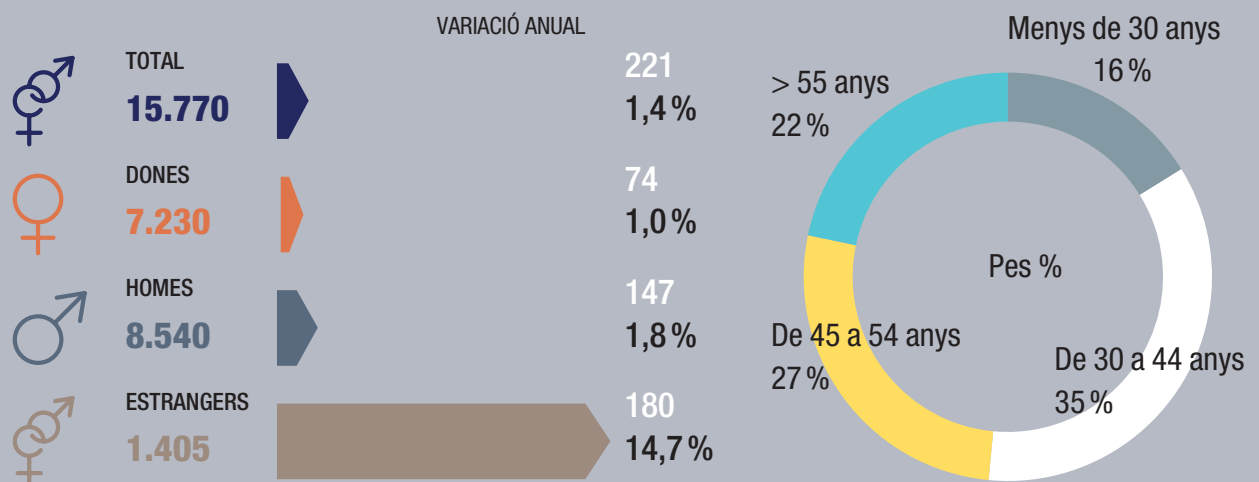

Resum executiu

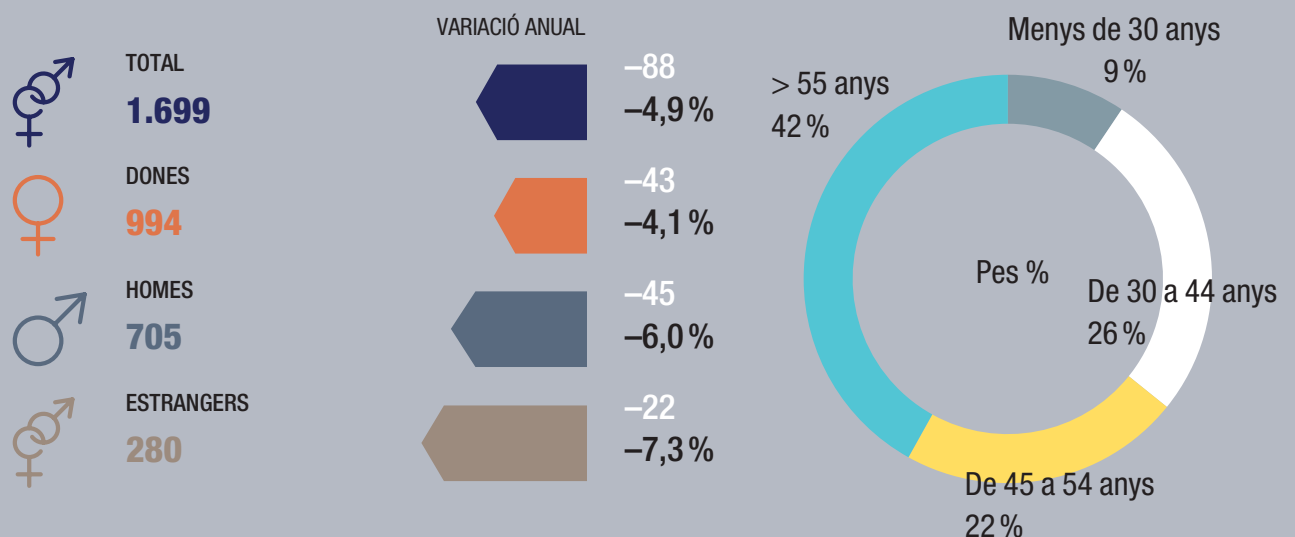
L'evolució dels indicadors socioeconòmics al Berguedà l'any 2022 resulta sensiblement positiva en el seu conjunt, malgrat que el seu dinamisme econòmic resulta el més moderat d'entre totes les comarques de la demarcació. L'evolució de l'atur és positiva, ja que es redueix el -4,9 % (-4,3 % a la província), ressaltant la caiguda entre les persones de 30 a 44 anys (-7,2 %) i entre la població amb nacionalitat estrangera (-7,3 %). La taxa d'atur, del 9,7 %, es manté per sobre de la provincial (9,3 %).

És la comarca on l'ocupació registrada resident s'incrementa de forma més moderada, un 1,4 % (2,6 % a la província). En relació als llocs de treball, es registra una lleugera pèrdua del -0,9 % que contrasta amb l'increment provincial (3,0 %), i cau tant el treball autònom com l'assalariat. Entre els subsectors que creixen en aquest període, destaquen les activitats relacionades amb la construcció. El comportament és similar pel que fa al teixit empresarial, que es redueix el -1,7 % en un any.

Població ocupada registrada resident a la comarca. IVT 2022

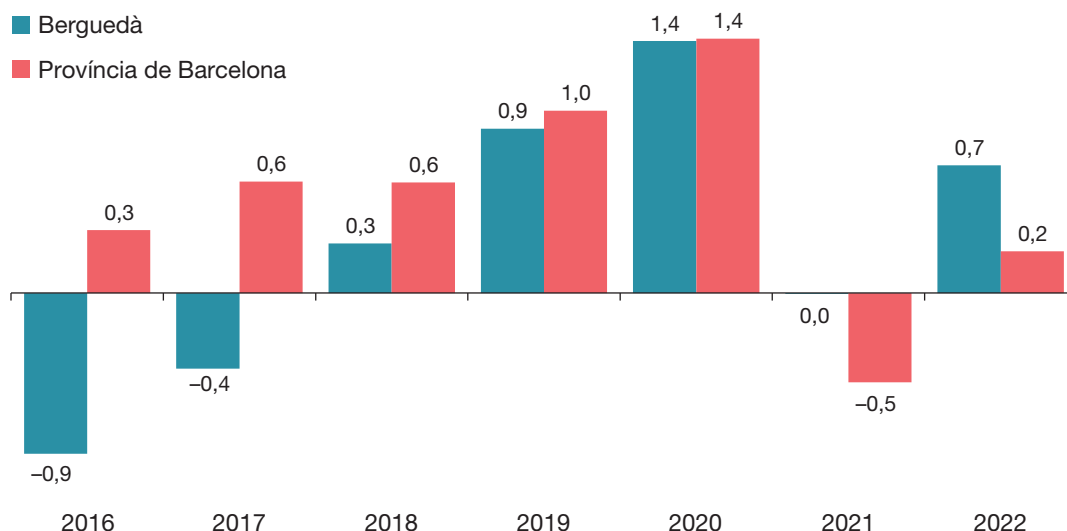
Població aturada registrada resident a la comarca. IVT 2022

La comarca del Berguedà, amb Berga com a capital, està constituïda per trenta-un municipis, dels quals trenta pertanyen a la demarcació de Barcelona i un a la de Lleida. La seva superfície és de 1.129 km² (només es tenen en compte els trenta municipis barcelonins, com es fa en tot aquest capítol) i representa el 14,6 % de la superfície del conjunt de la demarcació.

Gràfic 1

Taxes de variació de la població total, 2016-2022 (en percentatge)

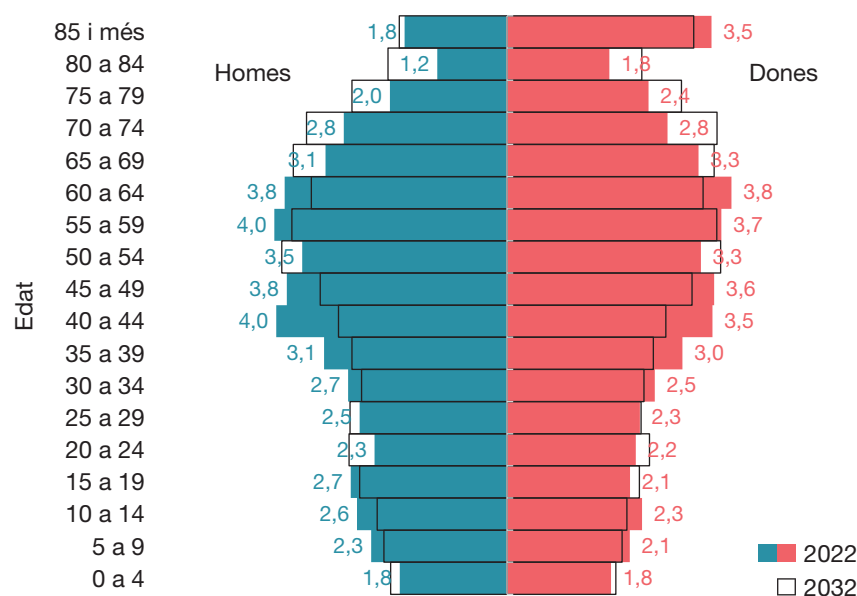

Font: Programa Hermes basat en dades del padró d'habitants de l'INE

L'any 2022 la comarca del Berguedà torna a recuperar els 40.000 habitants, concretament 40.046, xifra que no es veia des de l'any 2013. Respecte a un any abans, la població creix en 274 persones, que suposa un increment del 0,7 %, per damunt del creixement registrat en el conjunt de la província (0,2 %). Experimenta la caiguda més lleu de la població jove menor de 16 anys (-0,4 %) i un increment moderat de la població de 16 a 64 anys (0,8 %), i el segon increment més baix de població major de 64 anys (1,0 %). La població amb nacionalitat espanyola augmenta el 0,5 %, mentre que l'estrangera ho fa de forma més intensa, el 2,2 %, destacant la població de nacionalitat colombiana

Gràfic 2

Piràmide d'edats del Berguedà 2022-2032 (en percentatge)

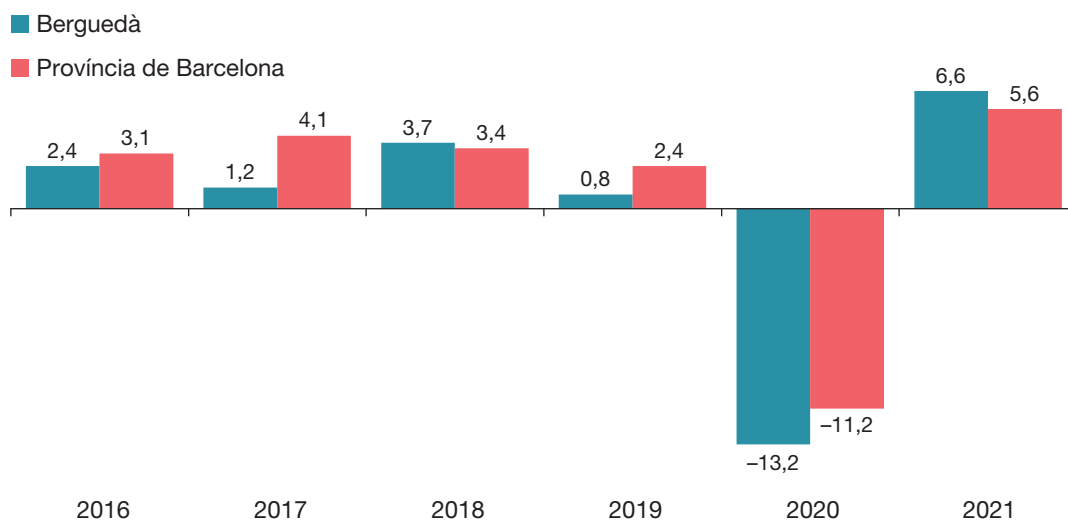

El Berguedà creix en població i torna a superar els 40.000 habitants, amb la caiguda més moderada de població jove entre totes les comarques de la demarcació.

Font: Programa Hermes basat en dades del padró d'habitants de l'INE

Gràfic 3

Taxes de variació real del Valor Afegit Brut (VAB) (en percentatge)

Font: BBVA, Anuari Econòmic Comarcal 2022

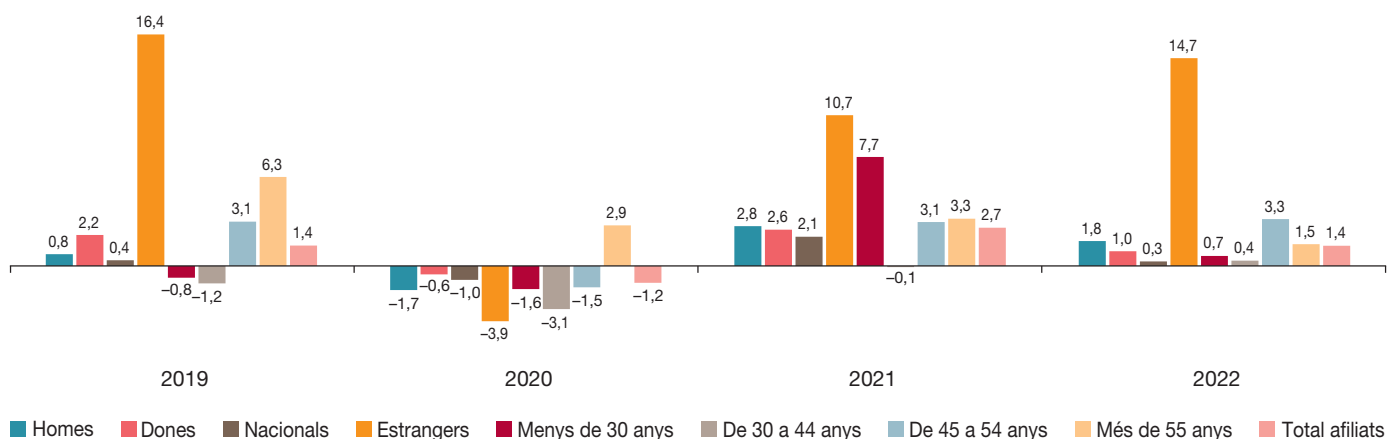
El Berguedà creix en ocupació de forma moderada (1,4 %) per sota del conjunt de la província (2,6 %), però registra un important repunt de l'ocupació de persones estrangeres.

(13,3 %) i veneçolana (24,1 %). Vint-i-dos dels trenta municipis del Berguedà han crescut en població el darrer any, entre els quals destaca Puig-reig (38), Avià (38) i Berga (80), mentre que set municipis perden població, entre els quals destaca Cercs (-21).

La comarca del Berguedà ha experimentat un creixement del VAB del 6,6 % l'any 2021, segons l'*Anuari econòmic comarcal 2022*, de BBVA (vegeu el gràfic 3). En relació amb l'ocupació registrada de la població resident a la comarca, s'incrementa 1,4 % l'any 2022, i és la comarca de la demarcació que ho fa amb menor intensitat. En canvi, és una de les dues comarques on l'augment es fa extensiu a tots els col·lectius analitzats, especialment entre la població amb nacionalitat estrangera (14,7 %). Per grups d'edat, el creixement més significatiu el trobem en la població de 45 a 54 anys (3,3 %). Així, l'any finalitza amb 15.770 persones ocupades, 221 més que el 2021.

Gràfic 4

Taxes de variació interanual de la població ocupada registrada. Berguedà (en percentatge)

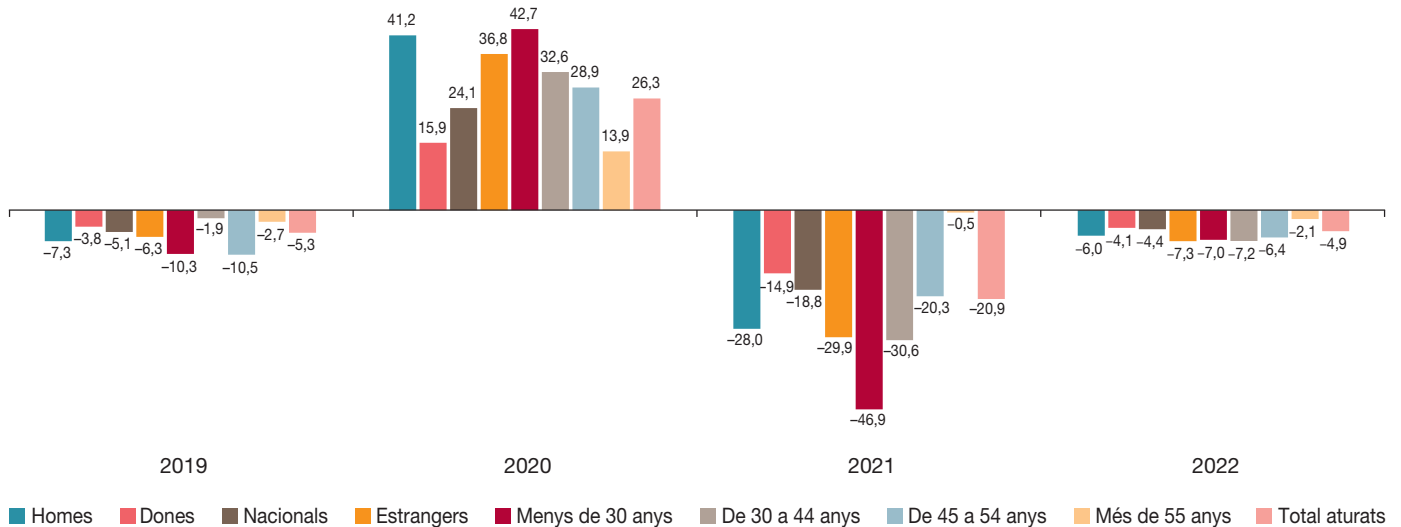

Font: Programa Hermes basat en dades de l'Idescat

L'atur registrat (vegeu el gràfic 5) manté una evolució positiva, en acabar l'any 2022 es comptabilitzen 88 persones aturades menys que un any abans, una reducció del -4,9 %, lleugerament més intensa que la del conjunt de la província (-4,3 %). El nombre d'aturats se situa en 1.699 i la taxa d'atur es redueix fins al 9,7 %, quatre dècimes superior a la taxa provincial (9,3 %).

Gràfic 5

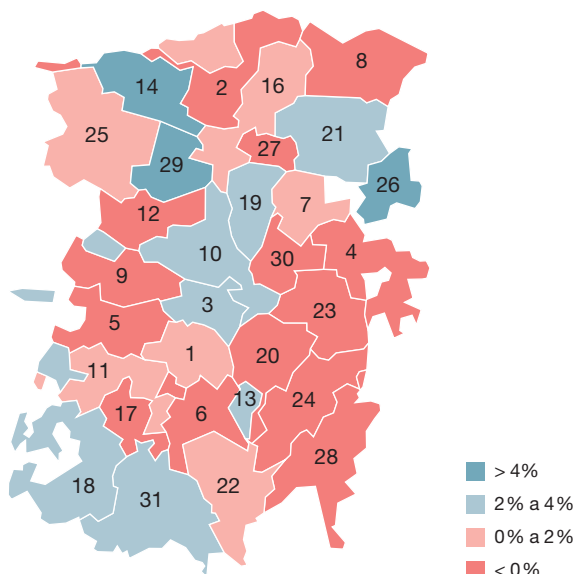
Taxes de variació interanual de la població aturada registrada. Berguedà (en percentatge)

Font: Programa Hermes basat en dades del Departament d'Empresa i Treball

Mapa 1

Variació de la població ocupada registrada. Berguedà, 2022 (en percentatge)

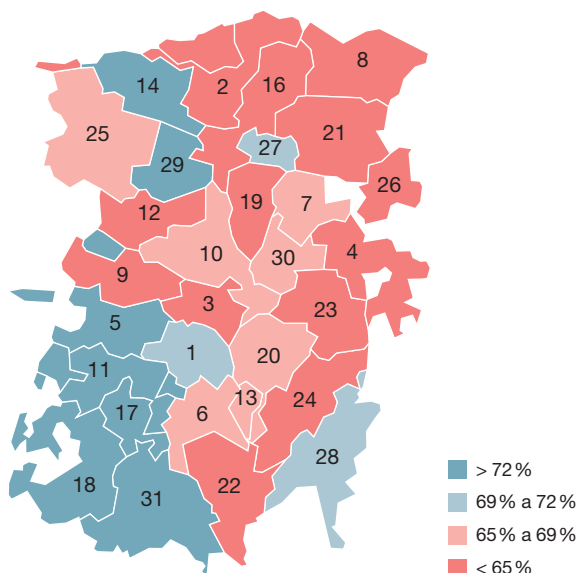
La reducció de l'atur ha tingut més incidència sobre els homes (-6,0 %) que sobre les dones (-4,1 %). En el cas de la nacionalitat, la població amb nacionalitat estrangera ha registrat una evolució més positiva (-7,3 %) que la població nacional (-4,4 %). Ha caigut l'atur en tots els grups d'edat analitzats, i destaca la població de 30 a 44 anys (-7,2 %) i la població de menors de 30 anys (-7,0 %). Entre els grans sectors d'activitat, destaca el descens dels serveis en termes absoluts (-49) i de la construcció en termes relatius (-12,4 %).

La taxa d'atur baixa fins al 9,7 % i la reducció de l'atur registrat té una major incidència entre les dones que entre els homes.

Mapa 2

**Taxa d'ocupació registrada.
Berguedà, 2022**

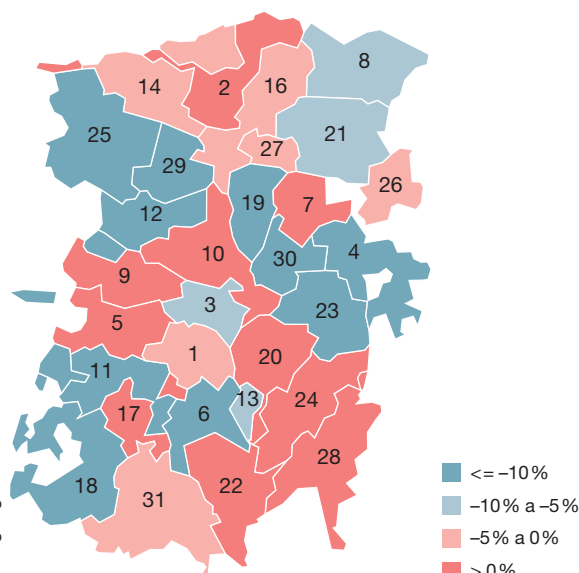
(en percentatge)

Mapa 3

**Variació anual de l'atur registrat.
Berguedà, 2022**

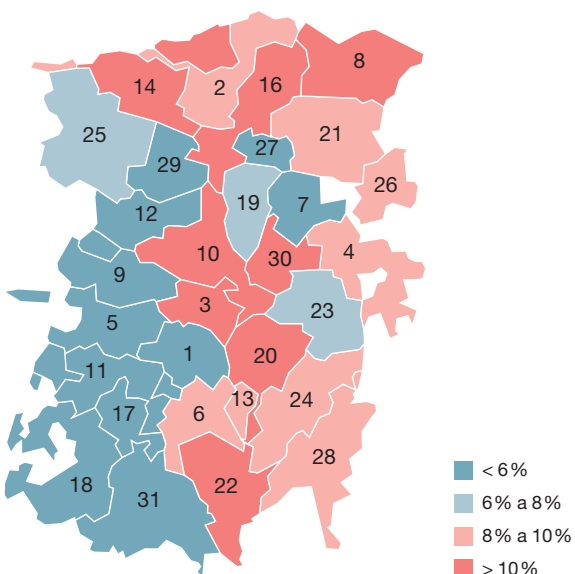
(en percentatge)

Mapa 4

**Taxa d'atur registrat.
Berguedà, 2022**

(en percentatge)

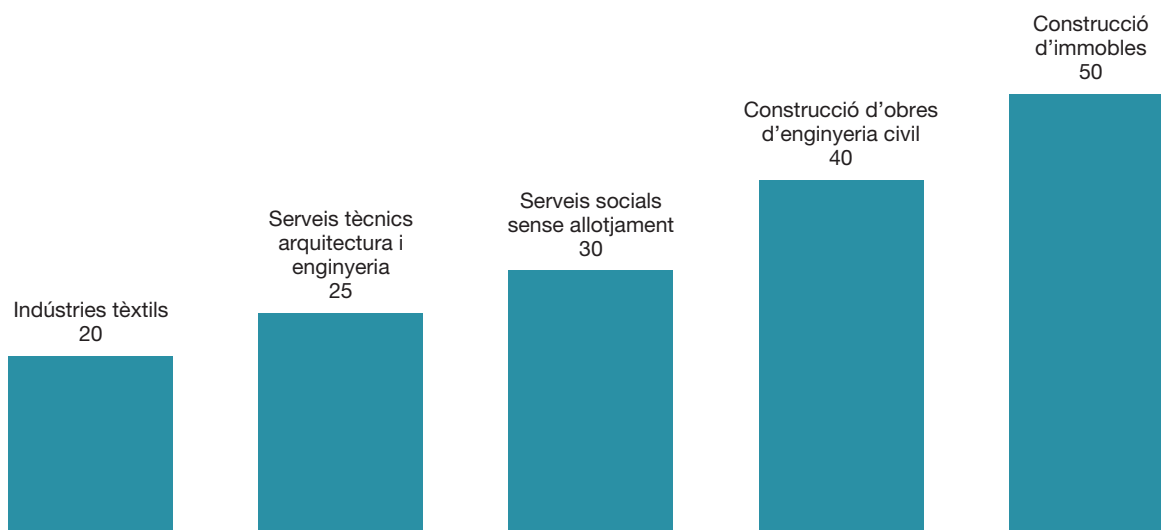

13 dels trenta municipis guanyen ocupació resident, però encara n'hi ha 4 amb una taxa d'ocupació inferior al 60%. La meitat dels municipis de la comarca presenten un nombre d'aturats menor que un any abans, amb 2 municipis amb una taxa d'atur superior al 12%.

1 Avià	18 Montmajor
2 Bagà	19 Nou de Berguedà (La)
3 Berga	20 Olvan
4 Borredà	21 Pobla de Lillet (La)
5 Capolat	22 Puig-reig
6 Casserres	23 Quar (La)
7 Castell de l'Areny	24 Sagàs
8 Castellar de n'Hug	25 Saldes
9 Castellar del Riu	26 Sant Jaume de Frontanyà
10 Cercs	27 Sant Julià de Cerdanyola
11 Espunyola (L')	28 Santa Maria de Merlès
12 Figols	29 Vallcebre
13 Gironella	30 Vilada
14 Gisclareny	31 Viver i Serrateix
16 Guardiola de Berguedà	
17 Montclar	

Gràfic 6

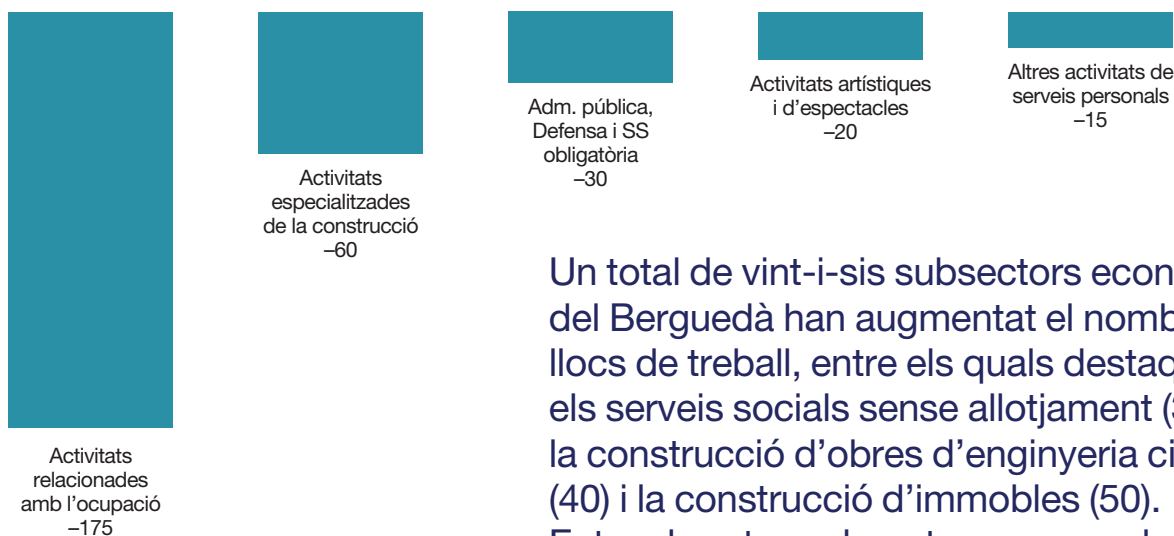
Subsectors d'activitat amb més guany de llocs de treball. Berguedà, 2022 (absoluts)

Font: Programa Hermes basat en dades d'Idescat

Gràfic 7

Subsectors d'activitat amb més pèrdua de llocs de treball. Berguedà, 2022 (absoluts)

Font: Programa Hermes basat en dades d'Idescat

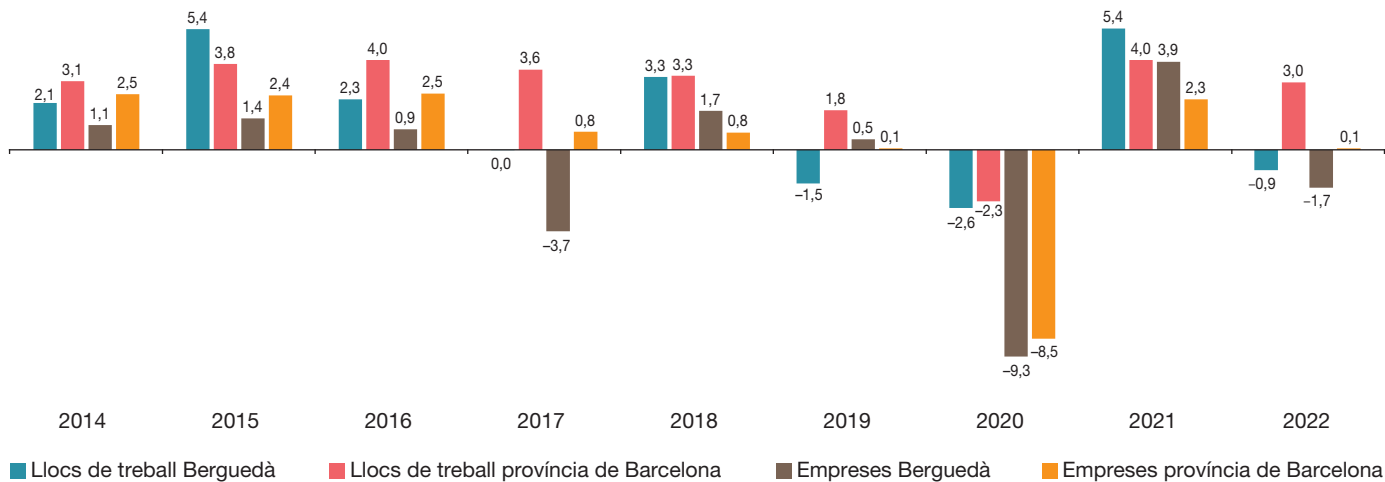
Un total de vint-i-sis subsectors econòmics del Berguedà han augmentat el nombre de llocs de treball, entre els quals destaquen els serveis socials sense allotjament (30), la construcció d'obres d'enginyeria civil (40) i la construcció d'immobles (50). Entre els setze subsectors que perden llocs de treball, destaca el de les activitats relacionades amb l'ocupació (-175).

Pel que fa al **nombre de llocs de treball** (treballadors de les empreses de la comarca, hi resideixin o no), el Berguedà ha registrat el menor dinamisme entre les comarques barcelonines en finalitzar l'any 2022. S'hi localitzen 11.360 llocs de treball, 105 menys que un any abans, una caiguda del -0,9 %, evolució contraposada a la que s'ha donat al conjunt de la província (3,0 %). La baixada de llocs de treball s'ha traslladat amb la mateixa intensitat tant al treball autònom (-0,9 %) com al treball assalariat (-0,9 %).

Gràfic 8

Taxes de variació interanual dels llocs de treball i empreses

(en percentatge)

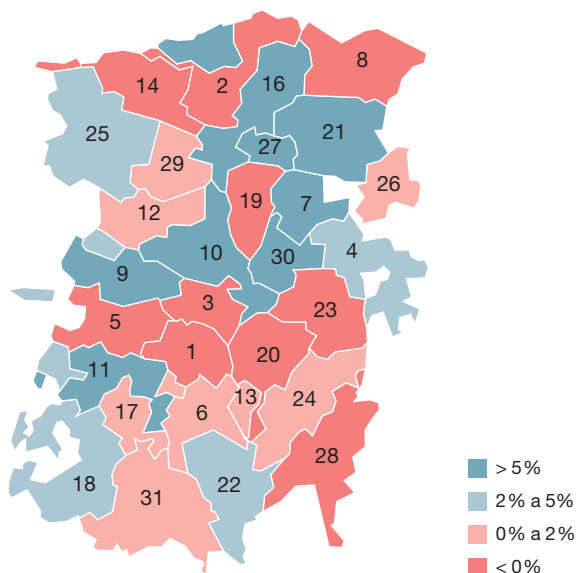

Font: Programa Hermes basat en dades d'Idescat

Tretze municipis han estat els que han concentrat una variació interanual dels llocs de treball positiva l'any 2022 (vegeu el mapa 5). En termes relatius, els creixements més intensos han estat els de Castellar del Riu (12,5 %), Sant Julià de Cerdanyola (25,0 %) i Castell de l'Areny (50,0 %). En termes absoluts, els majors increments s'han donat a Gironella, Cercs i la Pobla de Lillet (20 en cadascun d'ells) i a Puig-reig (60). Pel contrari, deu municipis tenen menys llocs de treball que un any enrere, entre els quals destaquen la Quar (-25,0 %), Capolat (-40,0 %) i Gisclareny (-50,0 %).

Mapa 5

Variació de llocs de treball registrats. Berguedà, 2022 (en percentatge)

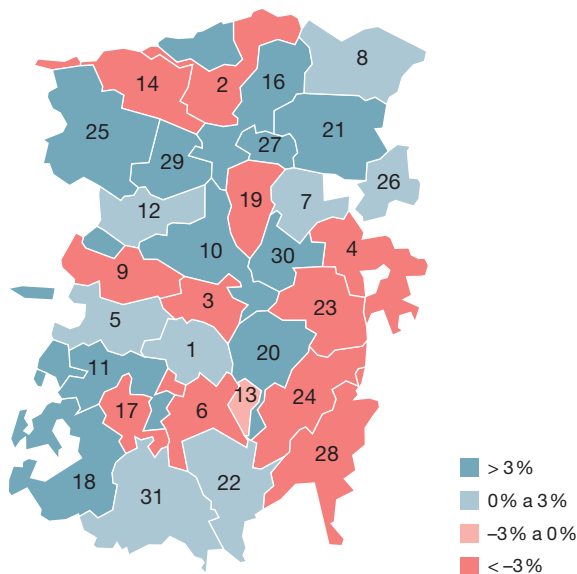
L'any 2022 ha suposat una caiguda dels llocs de treball a la comarca del -0,9 %, amb la mateixa intensitat tant de treball assalariat com autònom. Alhora, és la comarca amb major pèrdua d'empreses (-1,7 %).

En el cas de les **empreses** (comptes de cotització), la comarca també obté el menor dinamisme entre les comarques barcelonines, amb un retrocés del $-1,7\%$ (-19), lluny del sensible augment del conjunt de la província ($0,1\%$). Per subsectors, els creixements més notables, tot i que discrets, s’han produït a l’agricultura, la ramaderia i caça (3), i les activitats esportives i d’entreteniment (3), mentre que els principals descensos han estat en les activitats especialitzades de la construcció (-5) i del comerç al detall (-6).

Mapa 6

Variació d’empreses registrades.
Berguedà, 2022 (en percentatge)

10 municipis guanyen empreses l’any 2022, destacant la Pobla de Lillet (9). En canvi, 12 municipis perden empreses en el mateix període, amb Berga al capdavant (-27).

Segons el Sistema d’Anàlisi de Balanços Ibèrics l’any 2021, els 775 milions d’euros de volum de negoci de la comarca es distribueixen de la manera següent: el $8,6\%$ (67 milions d’euros) procedeix del sector primari, el $42,4\%$ (328 milions d’euros) de la indústria, l’ $11,1\%$ (86 milions d’euros) de la construcció i el $37,9\%$ (294 milions d’euros) dels serveis.

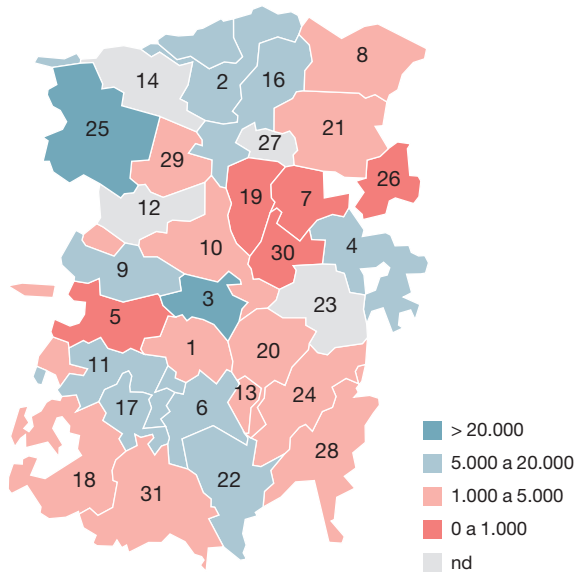
L’impacte de la pandèmia de la covid-19 en termes de facturació al Berguedà es va traduir en una disminució del $2,2\%$ del 2019 al 2020, caiguda molt inferior a la registrada en el conjunt de la província de Barcelona ($11,0\%$). El 2021 la facturació s’ha recuperat com abans de la pandèmia amb un increment del $14,2\%$, augment superior al registrat en el conjunt de la demarcació de Barcelona ($13,3\%$).

El mes de desembre de 2022 hi ha concedides 1.145 **prestacions per desocupació** a la comarca, que són 37 prestacions més que un any enrere. La taxa de cobertura sobre la població aturada registrada s’eleva al $71,9\%$, 2,9 punts percentuals superior a la del conjunt de la província ($69,0\%$). L’augment del nombre de prestacions i la reducció de l’atur registrat ha propiciat l’increment en 5,9 punts percentuals de la taxa de cobertura respecte al desembre de 2021 ($66,0\%$).

Durant l’any 2022 s’han signat un total de 10.978 **contractes laborals** a la comarca, que són 395 contractes més que l’any anterior, impulsat per l’augment de contractes al sector de la construcció i al sector serveis. L’increment ha estat del $3,7\%$, per sota del conjunt de la província ($4,5\%$). Per tipologia, la darrera reforma laboral ha provocat l’increment del $162,0\%$ de la contractació indefinida i la caiguda del $-21,8\%$ de la contractació temporal.

Mapa 7

Recaptació de l'impost sobre les estades en establiments turístics. Berguedà, 2022* (en euros)

* Inclou el 2n semestre de 2021 i el primer semestre de 2022, que correspon al 4t trimestre del 2021 i el 1r, 2n i 3r trimestres de 2022.

Font: LABturisme a partir de la Direcció General de Turisme

Els indicadors d'**oferta turística** al Berguedà el 2022 presenten un creixement en habitatges d'ús turístic (HUT) de 237 places noves, i en turisme rural de 67, respecte al 2021. La resta de tipologies d'allotjament estan estabilitzades.

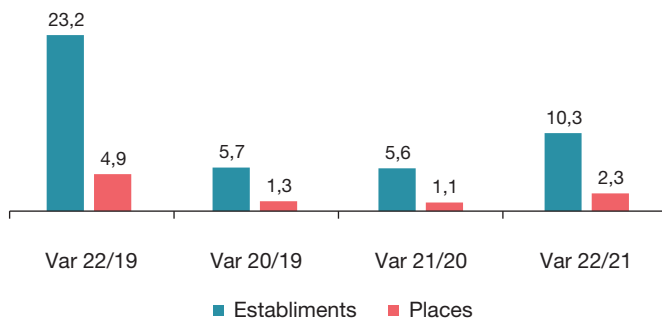
En demanda, el Berguedà supera els 500.000 visitants amb més d'1,2 milions de pernoctacions. La tipologia d'allotjament més destacada a la comarca són els càmpings, amb més d'1 milió de pernoctacions el 2021, que suposen gairebé el 80 % de les pernoctacions comptabilitzades en les tres tipologies d'allotjament analitzades.

El Berguedà ha recaptat 157.377 euros corresponents a la taxa turística del 2022, un 63 % més que el 2021 i un 40 % més que el 2019.

Els càmpings al Berguedà superen el milió de pernoctacions el 2022 i suposen el 80 % de les pernoctacions totals de la comarca.

Gràfic 9a

Taxes de variació de l'oferta turística* (en percentatge)

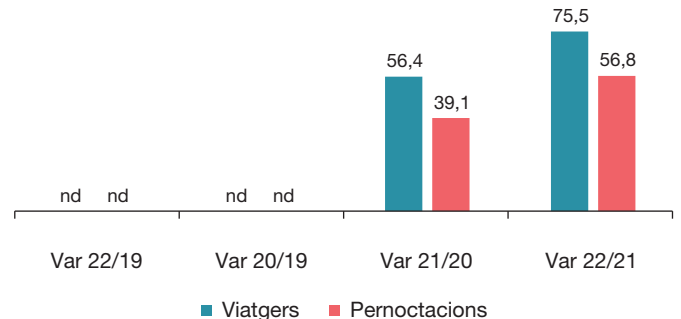

* Inclou establiments i places en hotels, càmpings, turisme rural, apartaments turístics, habitatges d'ús turístic i albergs de joventut.

Font: LABturisme a partir del Registre de Turisme de Catalunya i la Direcció General de Joventut

Gràfic 9b

Taxes de variació de la demanda turística* (en percentatge)

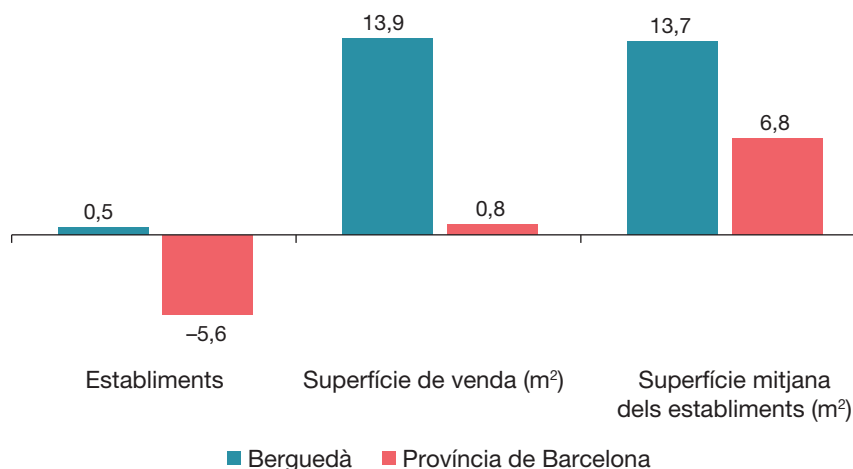

* Inclou viatgers i pernoctacions en hotels, càmpings i turisme rural.

Font: LABturisme a partir de l'Enquesta d'ocupació en allotjaments turístics, Tourism Data System (TDS)

Gràfic 10

Taxes de variació del comerç (en percentatge)

Font: Cens d'establiments comercials de Catalunya. Departament d'Empresa i Treball i Consell General de Cambres de Catalunya

En relació amb el **comerç**, segons les dades publicades per la Generalitat de Catalunya, l'any 2021 hi havia un total de 590 establiments comercials a la comarca que ocupaven una superfície de venda de 63.538 m². Això suposa un augment respecte a l'any 2019 d'un 0,5 % en el nombre d'establiments i un augment d'un 13,9 % de la superfície de venda. La densitat comercial resultant és de 14,75 establiments per cada 1.000 habitants, 1 dècima menys que l'any 2019, i 1.588 m² per cada 1.000 habitants, 12,4 % més. La superfície mitjana per establiment se situa en 108 m², 13 m² més que el 2019, un increment d'un 13,7 %, el segon més important entre les comarques barcelonines.

L'Enquesta d'hàbits de consum i compra a la comarca 2019 recull que la valoració de l'oferta comercial al municipi de residència és d'un 6,51 sobre 10 (quan la mitjana provincial és del 7,15). Comparativament, el Berguedà presenta bona capacitat de retenció per a l'equipament de la llar. Pel que fa a l'índex d'atracció i pèrdues, s'observa una bona atracció i contenció de la despesa dins dels municipis que conformen la comarca, per als productes quotidians i equipament per a la llar. L'excepció radica en els productes d'equipament per a la persona, el qual és del 55,36 %.

La comarca presenta la densitat més gran en establiments entre les comarques barcelonines. La valoració de l'oferta comercial és bona (6,51), però per sota del conjunt de la demarcació.

El Camí dels Bons Homes, 25 anys dinamitzant i aportant valor al territori

Karina Behar Murillas, Agència de Desenvolupament del Berguedà

Els inicis i el seu desenvolupament fins a l'actualitat

El Camí dels Bons Homes, GR 107, és un itinerari transfronterer d'uns 200 km que ressegueix les rutes de migració dels càtars a l'Edat Mitjana des del Berguedà fins a l'Arieja (França) i que es pot fer a peu, a cavall i en bicicleta, i que ja té 25 anys d'existència.

L'itinerari es va crear amb l'objectiu de desenvolupar econòmicament i socialment el territori per on transcorre, i l'any 1995 va néixer com un projecte de cooperació europea (Interreg II) amb els nostres veïns francesos. La cooperació al llarg dels anys ha esdevingut un element essencial i s'ha anat mantenint i consolidant amb diversos programes Interreg, Leader i POCTEFA.

Un altre element bàsic des dels inicis ha estat la col·laboració publicoprivada. Al llarg dels anys s'ha treballat amb les empreses proveïdores de serveis als senderistes, ciclistes i genets, per tal de millorar l'acollida d'aquest tipus de públic, per fer promoció conjunta i seguir les accions del projecte. També les entitats públiques com el Parc Natural del Cadí-Moixeró i els consells comarcals del Berguedà i la Cerdanya hi van apostar als inicis i la seva implicació continua fins ara. Aquesta implicació ajuda al manteniment dels camins i les millores del traçat, perquè l'experiència dels usuaris sigui el més satisfactòria possible.

El Camí dels Bons Homes (CBH), a més d'una travessa ha estat un projecte generador de nous continguts de valor i productes, teixint complicitats diverses com, per exemple, l'edició del llibre *La cuina al temps dels Bons Homes*, editada per Altair amb la col·laboració de la Fundació Alícia; la guia *A peu per camins de càtars al Pirineu català*, de l'editorial Arola; el *Mapa del Camí dels Bons Homes* d'Alpina; dos jocs de *geocatching* per al públic familiar; el conte infantil *El tresor dels càtars* (Arola)... Els productes de la ruta van ser reconeguts amb dos premis Alimara l'any 2021 en la categoria de *Thought experiences* i en la d'ús i promoció del català. A més, des dels inicis, s'ha treballat la promoció en diferents canals tant per al públic nacional com per a l'internacional i la creació de diversos productes amb les agències locals.

Algunes dades sobre els Bons Homes i les Bones Dones

Quant a dades, podem dir que el CBH ha acollit en aquests anys més de 50.000 senderistes, amb un nivell de satisfacció alt, que compta amb una cinquantena de membres privats adherits (trenta de la part catalana), entre hotels, albergs, refugis, agències de viatges, guies de muntanya i taxis. Tots plegats participen en la creació i millora dels serveis i productes associats a la travessa transfronterera.

En un recent informe realitzat sobre les dades sociodemogràfiques i de perfil del consumidor del Camí dels Bons Homes, s'han obtingut (amb una mostra de 288 persones enquestades) els resultats següents:

- Gènere: el 44,4 % homes i el 55,3 % dones.
- Edat: adult madur (entre 45 i 59 anys) i adult jove (entre 25 i 44 anys).
- Estat civil: el 41 % casat o amb parella, el 36,1 % solters i el 20,8 % separat o divorciat.

- Situació professional: un 46,2 % treballen per compte aliè, un 14,7 % són autònoms, un 13,3 % persones jubilades.
- Ingressos mensuals: un 48,8 % entre 1.000–2.000 € i un 30,9 % entre 2.000–3.000 €.
- Estudis: el 41 % batxillerat/FP i el 39,9 % màster o doctorat.
- Composició de grup: un 50,2 % en solitari, un 38,6 % amb amics o amb parella i un 6,8 % en grup guiat o família.
- Tipus de despesa: el 32,3 % de la despesa es destina a l'allotjament, seguit de queviures (18,6 %), restaurants (18 %) i transports (17 %).
- Modalitat: el 95 % a peu i un 5 % en BTT.
- Les principals motivacions per fer el Camí dels Bons Homes són: una motivació alta, un repte personal, l'esport, la cultura, la història, l'oci i el plaer; i amb motivació moderada, el creixement personal, la desconexió d'obligacions laborals, l'espiritualitat, la clarificació de valors personals i socialitzar.

Les caminades conscients, un nou exemple de dinamització del Camí dels Bons Homes

Les caminades conscients acaben de sortir del forn i, en definitiva, són una invitació per conèixer la travessa d'una altra manera, més pausada i sensorial, inspirant-se en alguns dels valors dels bons homes i bones dones de l'Edat Mitjana, que tenien la natura i els camins com a espai de creixement, de *melhorament*, i que volien tornar a les coses simples i més essencials de la vida.

Amb aquest projecte s'han preparat sis itineraris circulars curts, d'entre 5 i 14 quilòmetres a la part berguedana de la ruta, localitzats als municipis de Castellar del Riu, Peguera, Gisclareny, Bagà, Saldes i Gósol.

En els itineraris es recomanen aturades en punts especials per fer algunes pràctiques meditatives audioguiades. Les persones hi poden meditar, escoltar i tenir experiències a través dels sentits i entrar en contacte amb la natura d'una manera més profunda, sentint una unió, una harmonia que aporta claredat mental així com un major benestar físic i emocional.

Per fer les rutes, cal seguir diferents senyalitzacions de GR, PR i groga de la Xarxa de Camins, detallades a la *Guia pas a pas*. Els itineraris es troben disponibles en diferents suports digitals en forma de catàleg interactiu, d'audioguia..., i es poden trobar en plataformes com Wikiloc, Spotify, etc.

Conclusions

Som conscients, però, que a moltes persones els és impossible realitzar el CBH per la seva extensió, ja sigui per manca de forma física o bé per manca de temps, així com també per la dificultat de gestionar l'anada i la tornada, si es fa la totalitat del camí.

Actualment, es treballa per donar solució a algunes d'aquestes problemàtiques i alhora ampliar les possibilitats del Camí dels Bons Homes en el camp de la salut i el benestar de les persones.

A més, el projecte vol crear experiències de salut i benestar a la comarca, millorar i diversificar l'oferta i qualitat turística del territori basada en la sostenibilitat, i reposicionar la marca del Camí dels Bons Homes, ampliant el seu públic potencial.

Les caminades conscients conviden a conèixer la travessa al públic local del Berguedà, adreçades a persones que els agrada caminar i que no tenen la forma física per fer una gran travessa de tants dies, i a persones interessades en millorar la seva salut i tenir major benestar.

Garraf

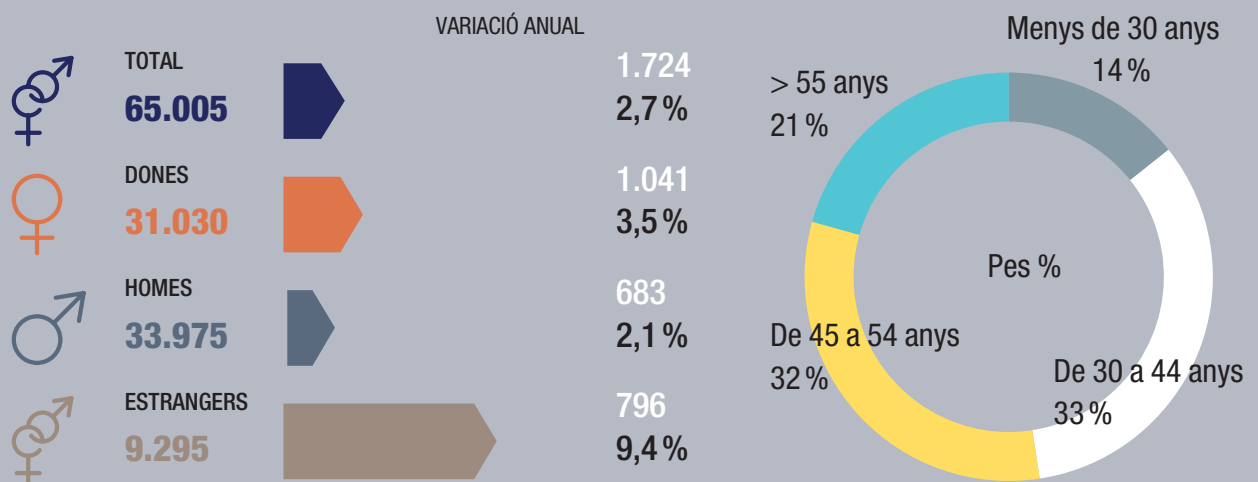

Resum executiu

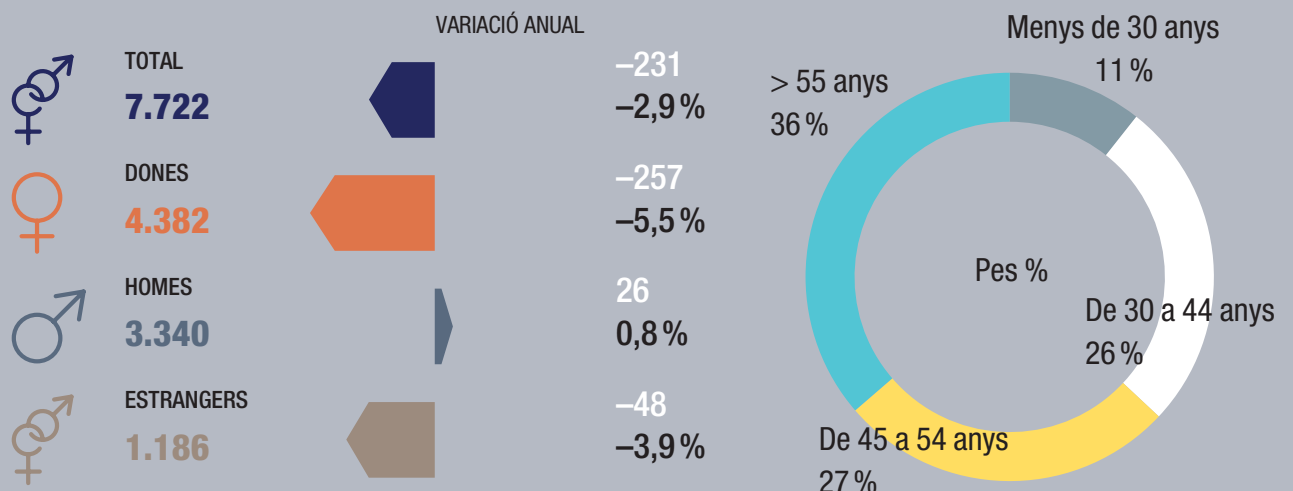
L'evolució socioeconòmica del Garraf l'any 2022 resulta positiva, amb dinamismes marcats pel que fa al teixit empresarial i l'activitat econòmica, però que no es trasllada del tot a la incidència de l'atur. El nombre de persones aturades registrades és lleugerament inferior a un any abans, cau el -2,9% (-4,3% a la província), però concentrat entre les dones (-5,5%) i en el grup d'edat de 45 a 54 anys (-7,9%). Alhora, la taxa d'atur baixa fins al 10,6%, tot i que es manté per sobre de la provincial (9,3%).

L'ocupació registrada resident creix a un ritme similar al de la demarcació, del 2,7% (2,6% a la província). Això també es repeteix en l'augment de llocs de treball, que és del 3,0%, idèntic al provincial, però que s'estén tant en el treball assalariat com en l'autònom. De les activitats que més creixen, destaca el subsector dels serveis d'allotjament, molt relacionada amb el turisme. La comarca destaca sobre la resta pel creixement del teixit empresarial que s'incrementa l'1,4% en un any.

Població ocupada registrada resident a la comarca. IVT 2022

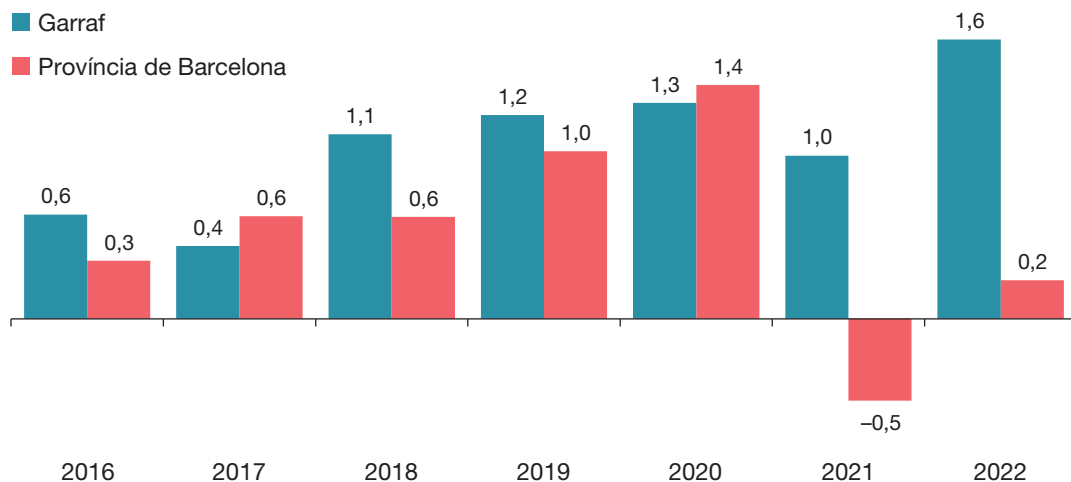
Població aturada registrada resident a la comarca. IVT 2022

La comarca del Garraf ocupa una extensió de 185,1 km², el que suposa una superfície del 2,4 % de la demarcació de Barcelona, i està integrada per sis municipis. Vilanova i la Geltrú n'és la capital.

Gràfic 1

Taxes de variació de la població total, 2016-2022 (en percentatge)

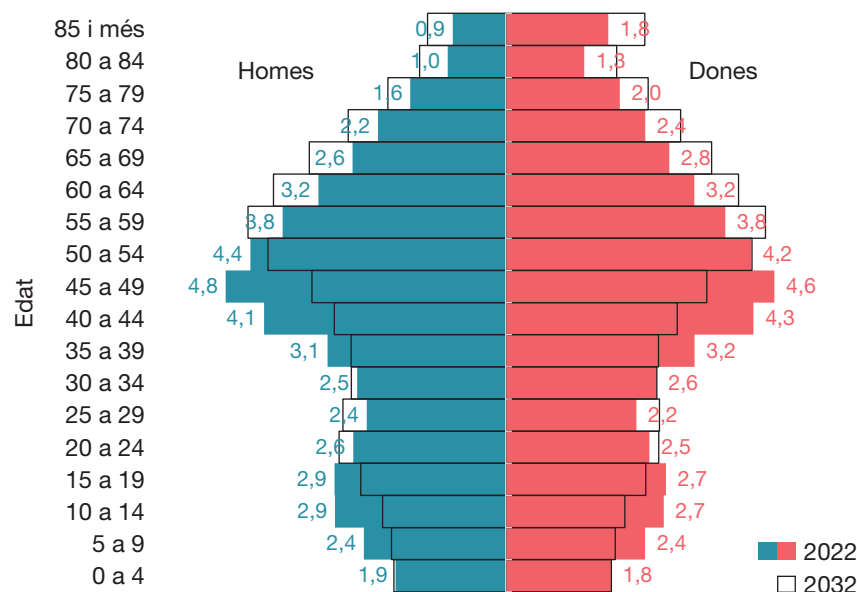

Font: Programa Hermes basat en dades del padró d'habitants de l'INE

El Garraf suma 156.794 habitants l'any 2022, que suposa un creixement de l'1,6% en relació a un any abans, esdevenint la comarca més dinàmica en termes demogràfics entre les comarques de la província, i enllaçant vuit anys consecutius de creixement. Malgrat experimentar una reducció de població jove menor de 16 anys (-1,1%), encapçala el creixement més notable entre totes les comarques barcelonines de població de 16 a 64 anys (1,7%) i de població major de 64 anys (3,7%). La població amb nacionalitat espanyola puja l'1,0%, mentre que l'estrangera ho fa més significativament, el 5,6%, destacant els britànics (5,0%) i els italians (11,6%). Els sis municipis de la comarca guanyen població aquest darrer any, especialment Cubelles (335), Vilanova i la Geltrú (694) i Sitges (1.005).

Gràfic 2

Piràmide d'edats del Garraf 2022-2032 (en percentatge)

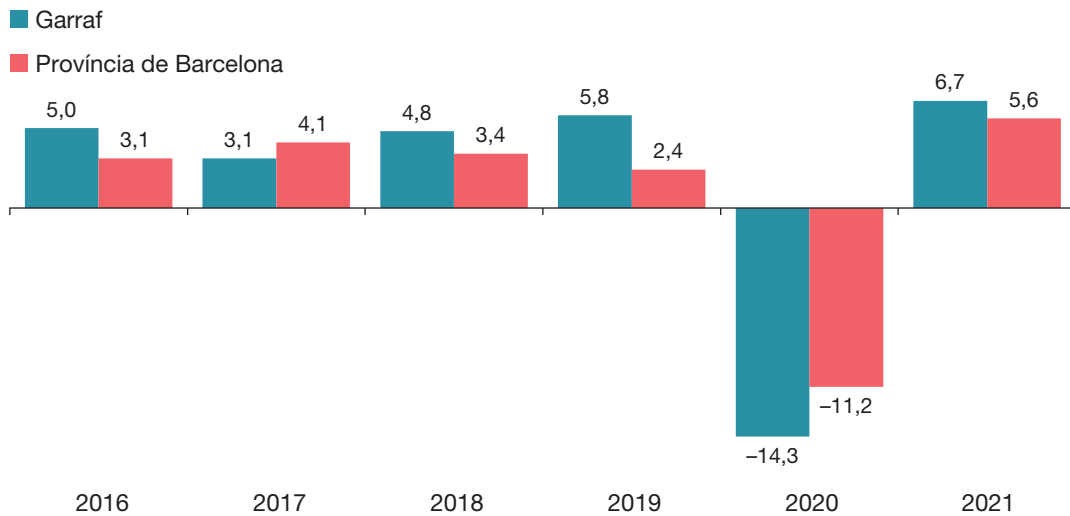

El Garraf esdevé la comarca amb el creixement de població més intens (1,6%), impulsat per un notable augment de població adulta (1,7%) i de població gran (3,7%).

Font: Programa Hermes basat en dades del padró d'habitants de l'INE

Gràfic 3

Taxes de variació real del Valor Afegit Brut (VAB) (en percentatge)

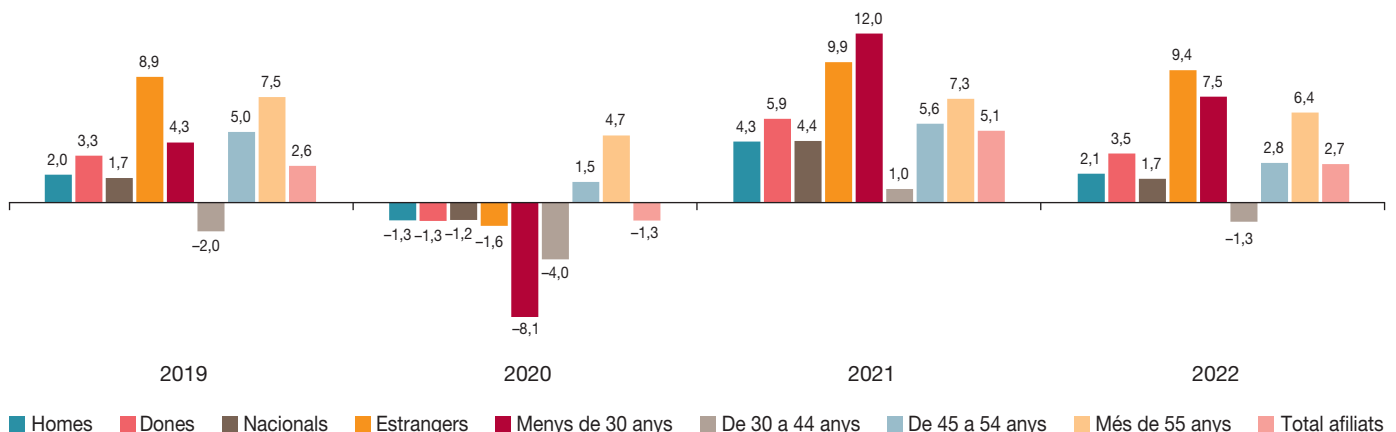
Font: BBVA, Anuari Econòmic Comarcal 2022

La comarca del Garraf és una de les més dinàmiques en l'àmbit de l'ocupació l'any 2022 (2,7%) i destaca l'augment de població ocupada menor de 30 anys (7,5%).

La comarca del Garraf ha registrat un increment del seu VAB l'any 2021 del 6,7%, per sobre del conjunt de la província (5,6%), segons l'Anuari econòmic comarcal 2022, del BBVA. També està lleugerament per sobre del conjunt de la demarcació pel que fa al creixement de l'ocupació registrada de la població resident (2,7%). La població amb nacionalitat estrangera és la que avança amb més intensitat (9,4%), per grup d'edat és el de menors de 30 anys (7,5%) mentre que el grup de 30 a 44 anys és l'únic que descendeix (-1,3%). Així, l'any finalitza amb 65.005 persones ocupades, 1.724 més que el 2021.

Gràfic 4

Taxes de variació interanual de la població ocupada registrada. Garraf (en percentatge)

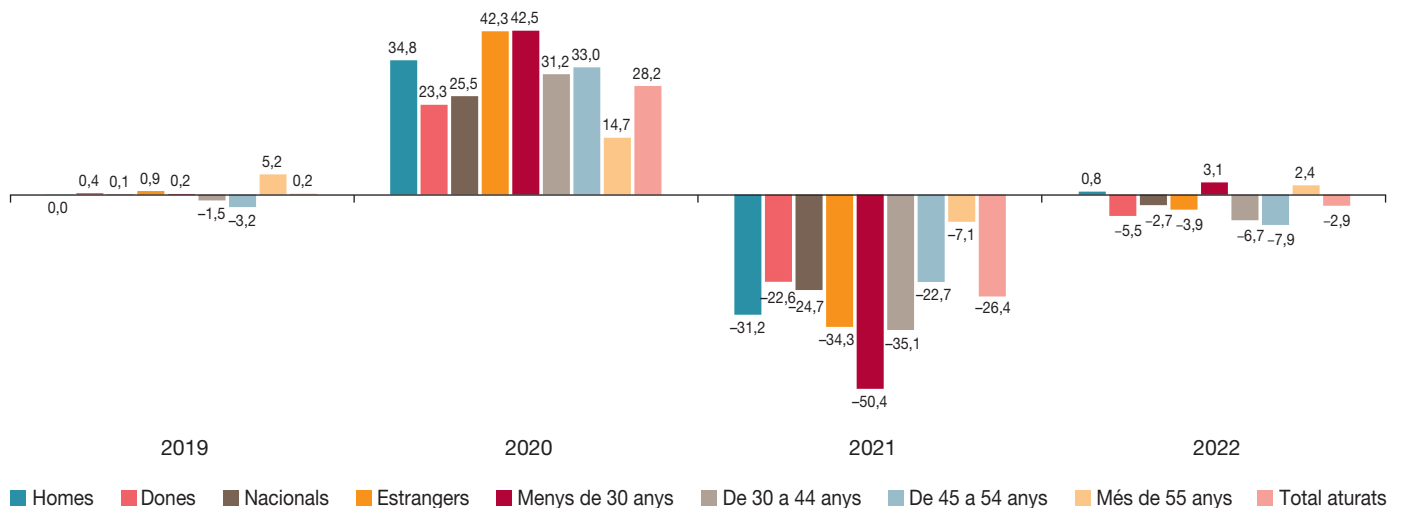
Font: Programa Hermes basat en dades de l'Idescat

A final de l'any 2022, l'atur registrat (vegeu el gràfic 5) ha caigut de forma discreta en relació a l'any 2021, hi ha 231 persones aturades menys, una variació del $-2,9\%$, més moderada que la del conjunt de la província ($-4,3\%$). L'any finalitza amb 7.722 persones aturades, que suposen una taxa d'atur del $10,6\%$, la tercera més elevada entre les comarques barcelonines, i superior a la taxa provincial ($9,3\%$).

S'ha de remarcar que la baixada de l'atur s'ha concentrat entre les dones ($-5,5\%$), ja que ha augmentat sensiblement entre els homes ($0,8\%$). Pel que fa a nacionalitats, l'atur nacional cau el $-2,7\%$, davant de l'atur de persones amb nacionalitat estrangera que ho fa el $-3,9\%$. Segons els grups d'edat, es redueix l'atur dels 30 als 54 anys, especialment al grup de 45 a 54 anys ($-7,9\%$), i augmenta entre els menors de 30 anys ($3,1\%$) i els de 55 anys i més ($2,4\%$). En relació als sectors d'activitat, el sector serveis, que és el més important de la comarca, baixa el $-4,9\%$, mentre que a la indústria, que és el segon sector més important, creix el $12,0\%$.

Gràfic 5

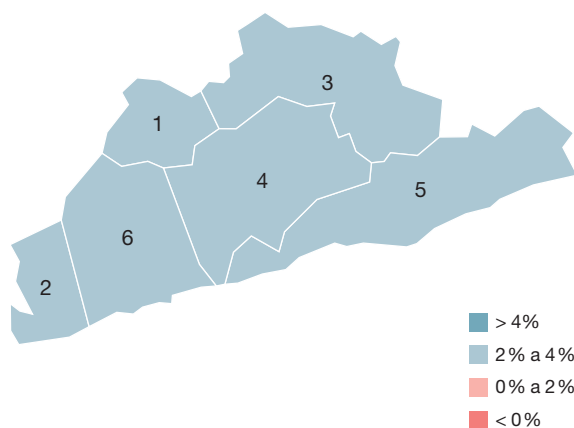
Taxes de variació interanual de la població aturada registrada. Garraf (en percentatge)

Font: Programa Hermes basat en dades del Departament d'Empresa i Treball

Mapa 1

Variació de la població ocupada registrada. Garraf, 2022 (en percentatge)

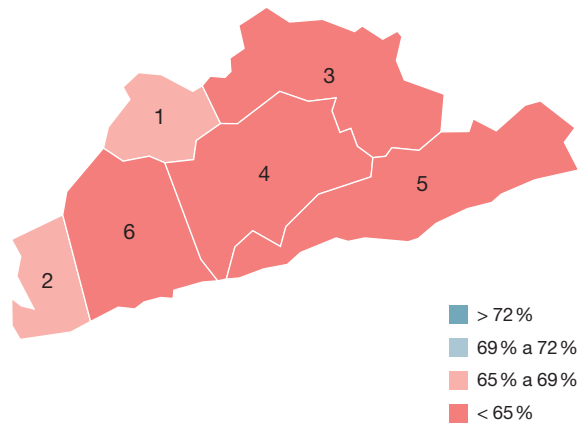

L'evolució de l'atur registrat és positiva ($-2,9\%$), però en menor mesura que al conjunt de la província, amb un increment en el nombre d'homes aturats.

Mapa 2

Taxa d'ocupació registrada.
Garraf, 2022

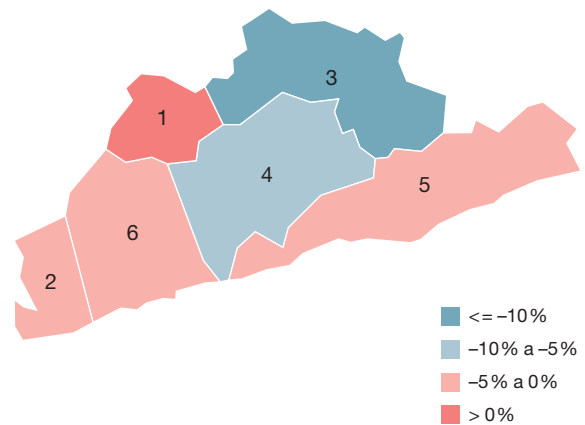
(en percentatge)

Mapa 3

Variació anual de l'atur registrat.
Garraf, 2022

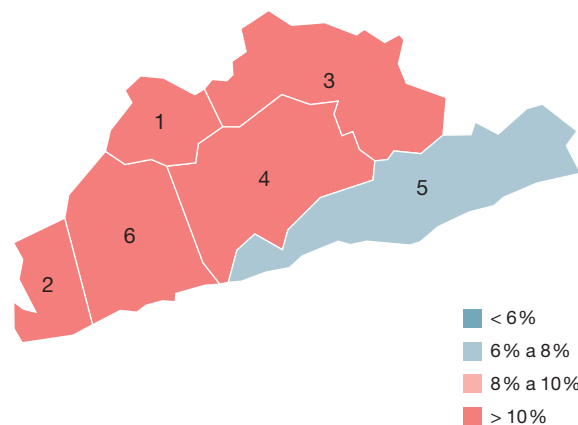
(en percentatge)

Mapa 4

Taxa d'atur registrat.
Garraf, 2022

(en percentatge)

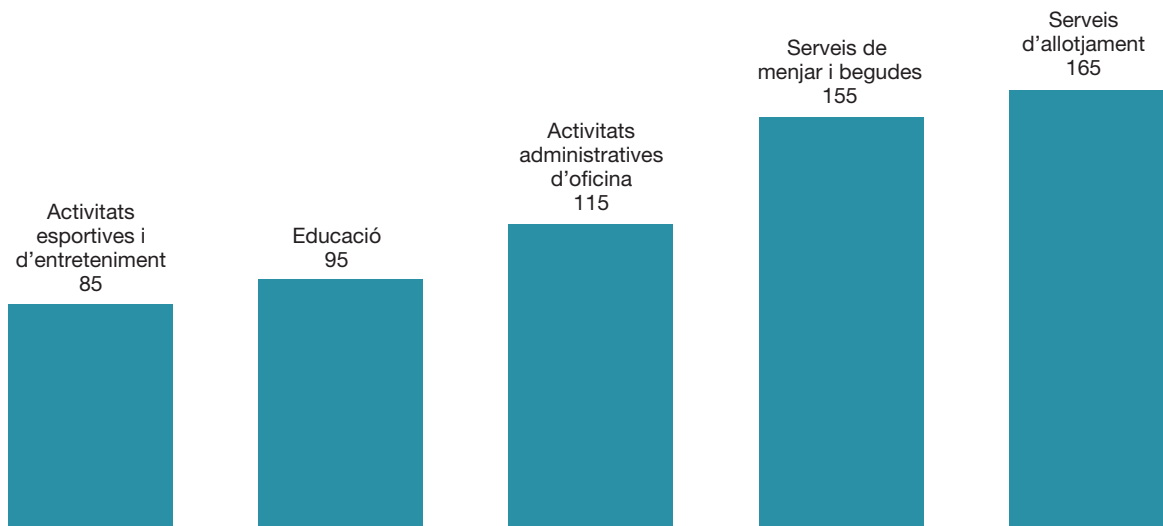

Tots els municipis guanyen persones ocupades residents, però encara en resta 1 amb una taxa d'ocupació inferior al 60%. L'atur es redueix a 5 dels 6 municipis. Malgrat que en la seva majoria presenten taxes d'atur elevades, cap municipi supera el 12%.

- 1 Canyelles
- 2 Cubelles
- 3 Olivella
- 4 Sant Pere de Ribes
- 5 Sitges
- 6 Vilanova i la Geltrú

Gràfic 6

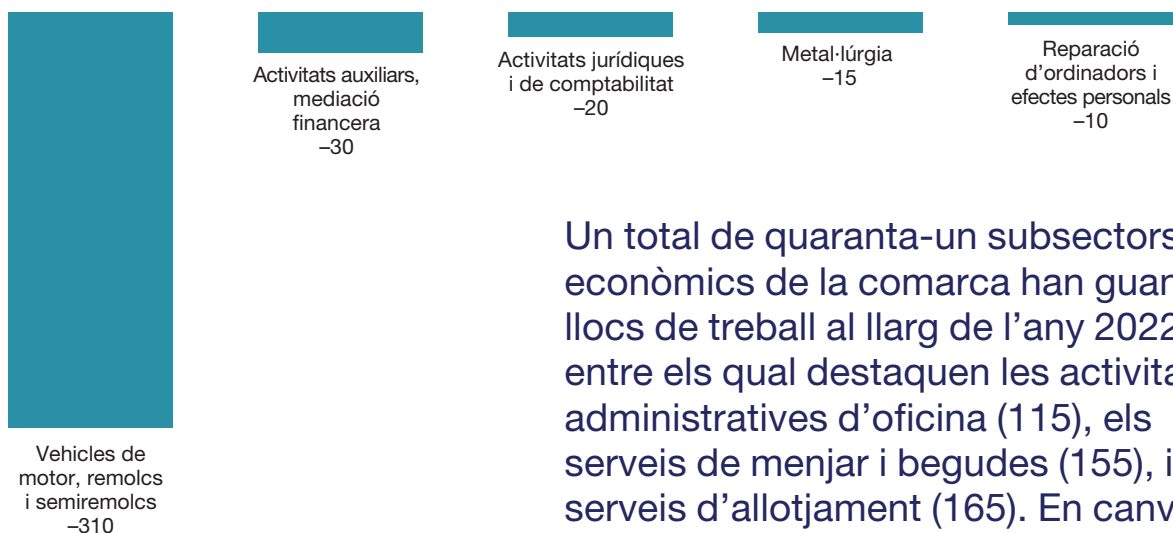
Subsectors d'activitat amb més guany de llocs de treball. Garraf, 2022 (absoluts)

Font: Programa Hermes basat en dades d'Idescat

Gràfic 7

Subsectors d'activitat amb més pèrdua de llocs de treball. Garraf, 2022 (absoluts)

Font: Programa Hermes basat en dades d'Idescat

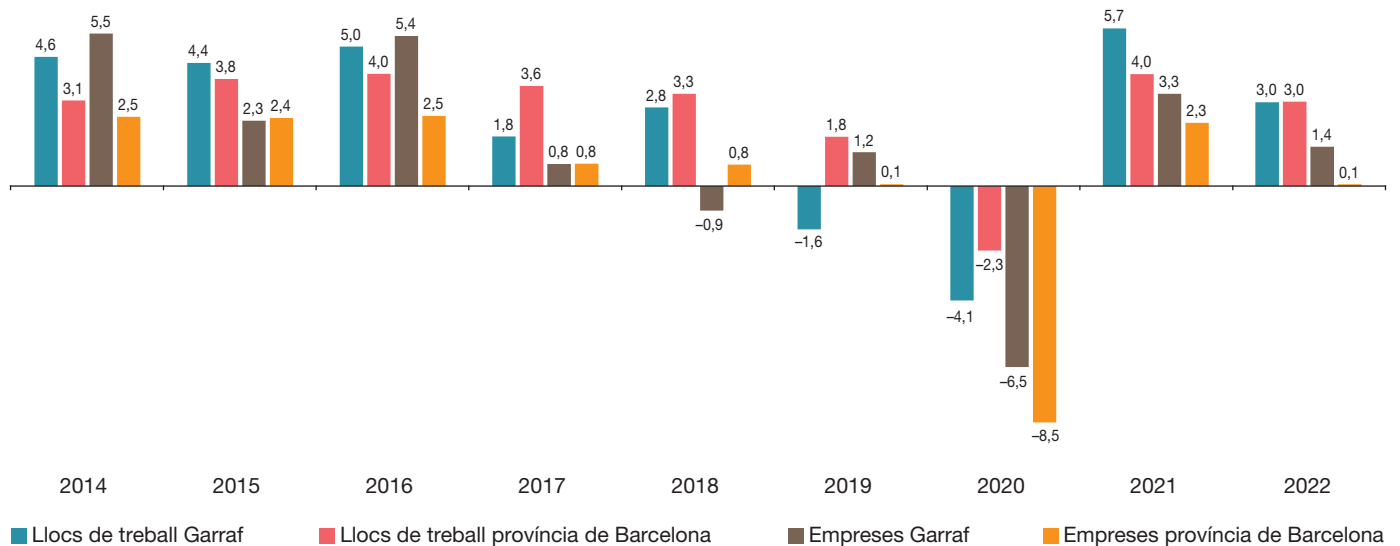
Un total de quaranta-un subsectors econòmics de la comarca han guanyat llocs de treball al llarg de l'any 2022, entre els qual destaquen les activitats administratives d'oficina (115), els serveis de menjar i begudes (155), i els serveis d'allotjament (165). En canvi, destaca la reducció de llocs de treball en la fabricació de vehicles de motor (-310).

L'evolució del nombre de **llocs de treball** a la comarca (treballadors de les empreses de la comarca, hi resideixin o no) l'any 2022, ha estat similar al del conjunt de la demarcació. En acabar l'any s'hi comptabilitzen 36.485 llocs de treball, 1.065 més que un any abans, que es tradueix en un creixement relatiu del 3,0 %, el mateix que el del conjunt de la província. Però a diferència d'aquesta, el creixement ha estat extensiu tant en llocs de treball assalariat (3,7 %) com autònom (1,6 %), de fet, és la comarca barcelonina on creix amb més intensitat aquesta darrera modalitat.

Gràfic 8

Taxes de variació interanual dels llocs de treball i empreses

(en percentatge)

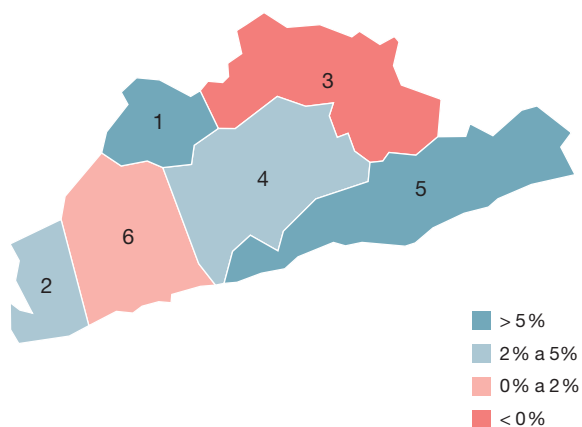
Font: Programa Hermes basat en dades d'Idescat

La variació interanual dels llocs de treball l'any 2022 (vegeu el mapa 5) ha estat positiva a gairebé tots els municipis de la comarca, i ha tingut especial incidència a Cubelles (3,2 %), Sitges (5,5 %) i Canyelles (6,7 %). Vilanova i la Geltrú (335) i Sitges (470) encapçalen els majors increments en termes absoluts. Únicament s'ha donat una pèrdua de llocs de treball al municipi d'Olivella (-2,1 %).

Mapa 5

Variació de llocs de treball registrats.

Garraf, 2022 (en percentatge)

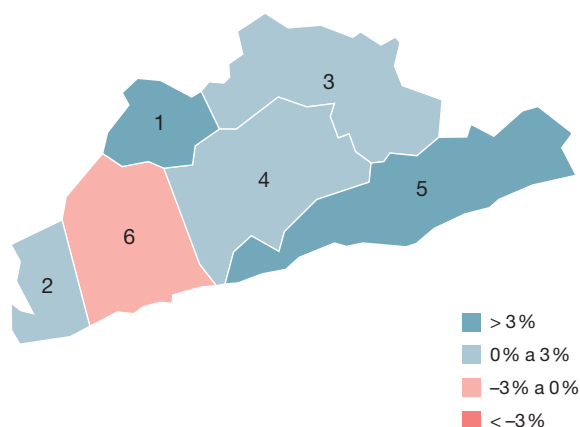

Al llarg de l'any 2022, el nombre de llocs de treball del Garraf augmenta el 3,0 % i creix tant en treball assalariat (3,7 %) com en treball autònom (1,6 %). En el mateix període, el nombre d'empreses s'incrementa l'1,4 %.

Pel que fa a les **empreses** (comptes de cotització), el Garraf es posiciona com la comarca més dinàmica de la província amb un increment de l'1,4 % l'any 2022 (56), arribant a una xifra total de 4.019 empreses. Per subsectors, els més beneficiats de l'increment han estat el transport terrestre i per canonada (21), i la construcció d'immobles (23). En canvi, els descensos més marcats s'han donat en les activitats immobiliàries (-5) i en el comerç al detall (-14).

Mapa 6

Variació d'empreses registrades. Garraf, 2022 (en percentatge)

4 dels 6 municipis de la comarca tenen més empreses que un any abans, amb Canyelles (9) i Sitges (52) amb els majors increments. Només Vilanova i la Geltrú perd empreses en el mateix període (-14).

Segons el Sistema d'Anàlisi de Balanços Ibèrics corresponent a l'any 2021, el teixit empresarial de les societats mercantils de la comarca està caracteritzat per tenir una dimensió reduïda: el 72,8 % de les 2.129 empreses facturen menys de mig milió d'euros, el percentatge més elevat de la província, i el 2,5 % factura més de cinc milions d'euros, el percentatge més reduït de la província.

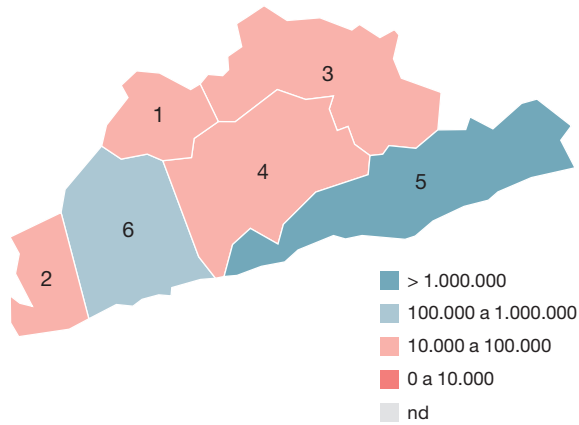
L'impacte de la pandèmia de la covid-19 en termes de facturació al Garraf es va traduir en una disminució del 5,5 % del 2019 al 2020, reducció molt inferior a la registrada en el conjunt de la província de Barcelona (11,0 %). El 2021 la facturació s'ha recuperat als nivells d'abans de la pandèmia amb un increment del 22,2 %, augment molt superior al registrat en el conjunt de la demarcació de Barcelona (13,3 %).

L'any 2022 tanca amb 5.314 **prestacions per desocupació** a la comarca, que són 495 més que en el mateix moment de l'any 2021. La taxa de cobertura sobre la població aturada registrada se situa en el 73,0 %, 4 punts percentuals superior al conjunt de la província (69,0 %). A causa de l'augment del nombre de prestacions i la reducció de l'atur registrat, la taxa de cobertura s'ha incrementat 9,5 punts respecte a un any abans (63,6 %), el major augment entre totes les comarques barcelonines.

El nombre de **contractes laborals** registrats durant l'any 2022 ha estat de 33.844, que representa un augment anual del 8,0 % (2.495 contractes més), gràcies a l'impuls del sector serveis, que és l'únic que creix en aquest període. El ritme de creixement és superior al del conjunt de la demarcació (4,5 %). Per tipologia, la contractació indefinida creix de forma molt intensa (225,7 %) i és la comarca on més creix entre totes les de la província. Mentrestant, la contractació indefinida ha caigut el -29,6 %, propiciat per l'entrada en vigor de la darrera reforma laboral.

Mapa 7

Recaptació de l'impost sobre les estades en establiments turístics. Garraf, 2022* (en euros)

* Inclou el 2n semestre de 2021 i el primer semestre de 2022, que correspon al 4t trimestre del 2021 i el 1r, 2n i 3r trimestres de 2022.

Font: LABturisme a partir de la Direcció General de Turisme

L'oferta de **places turístiques** a la comarca del Garraf es manté aquest 2022 en comparació amb l'any passat. En turisme rural, però, tot i ser la tipologia menys representativa, augmenta un 43 % (20 places) i els establiments hotelers i els HUT un 4,1 % cada un (226 i 748 places, respectivament).

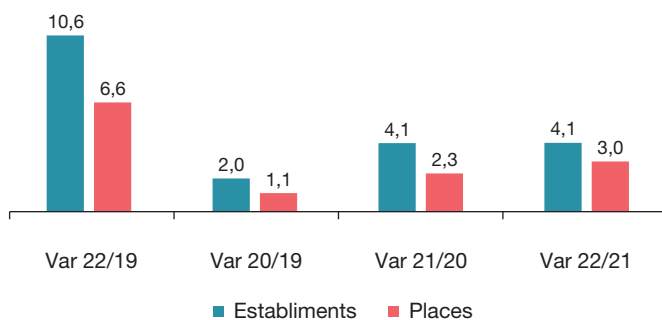
En relació a l'anàlisi de la demanda, els càmpings són la tipologia d'allotjament que creix més aquest 2022 tant en nombre de viatgers (84 %) com de pernотacions (67 %), superant les xifres del 2019. En turisme rural també se superen les xifres de prepanedèmia (amb el 43 % més de pernотacions).

Pel que fa la recaptació de la taxa turística, el Garraf ha registrat un import de quasi 1.300.000 euros el 2022, un 154 % més que el 2021 i un 14 % més que el 2019.

Els habitatges d'ús turístic (HUT) segueixen ampliant la seva oferta i representen més de la meitat de places d'allotjament turístic de la comarca.

Gràfic 9a

Taxes de variació de l'oferta turística* (en percentatge)

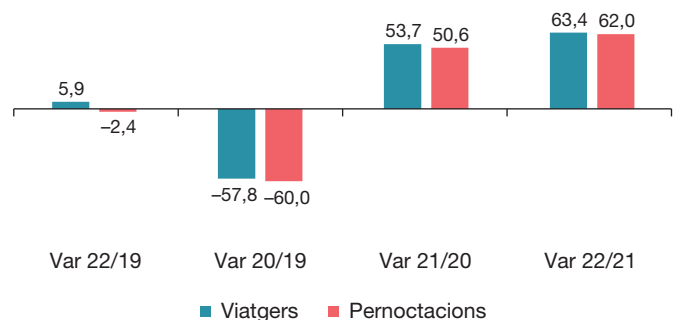

* Inclou establiments i places en hotels, càmpings, turisme rural, apartaments turístics, habitatges d'ús turístic i albergs de joventut.

Font: LABturisme a partir del Registre de Turisme de Catalunya i la Direcció General de Joventut

Gràfic 9b

Taxes de variació de la demanda turística* (en percentatge)

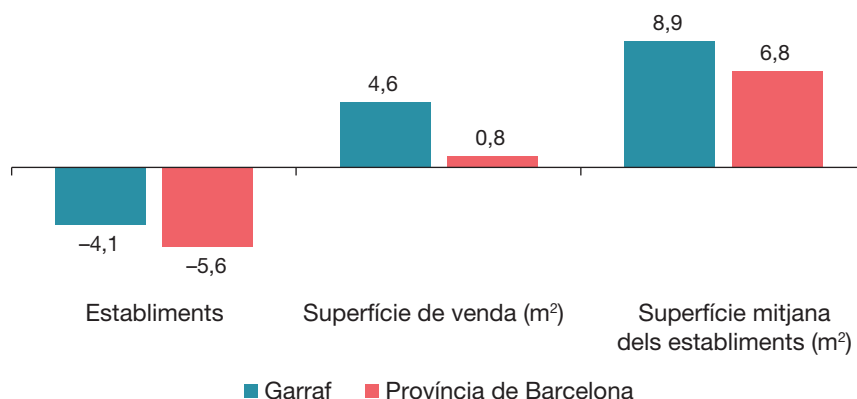

* Inclou viatgers i pernотacions en hotels, càmpings i turisme rural.

Font: LABturisme a partir de l'Enquesta d'ocupació en allotjaments turístics, Tourism Data System (TDS)

Gràfic 10

Taxes de variació del comerç (en percentatge)

Font: Cens d'establiments comercials de Catalunya. Departament d'Empresa i Treball i Consell General de Cambres de Catalunya

Pel que fa al **comerç**, segons les dades publicades per la Generalitat de Catalunya, l'any 2021 hi havia un total de 1.798 establiments comercials a la comarca que ocupaven una superfície de venda de 220.155 m². Això suposa un descens respecte a l'any 2019 d'un -4,1 % en el nombre d'establiments, però un augment d'un 4,6 % de la superfície de venda. La densitat comercial resultant és de 11,66 establiments per cada 1.000 habitants, 8 dècimes menys que l'any 2019, i 1.427 m² per cada 1.000 habitants, un 2,4 % més. La superfície mitjana per establiment se situa en 122 m², 10 m² més que el 2019, un augment d'un 8,9 %, per sobre del creixement provincial (6,8 %).

En els últims resultats de l'Enquesta d'hàbits de consum i compra a la comarca 2019, la valoració de l'oferta comercial al municipi de residència és d'un 6,9 sobre 10 (quan la mitjana provincial és del 7,15). S'obté una valoració significativament més alta respecte al global de la demarcació (7,52) per l'oferta en restauració, la millor en tota la demarcació. Pel que fa a l'índex d'atracció, s'observa una alta retenció de despesa per als productes quotidians. S'observa com per a l'equipament de la persona i per a l'equipament de la llar, s'obté una relativa pèrdua de compradors/es degut a presentar un índex per sota del 100 % (79,90 % i 74,01 %, respectivament).

Es redueix el nombre d'establiments però augmenta la superfície de venda i la dimensió mitjana dels establiments. De la valoració de l'oferta comercial, destaca l'oferta de restauració.

Planificació i gestió intel·ligent i sostenible d'una destinació turística

Sira Puig i Carreró, Ajuntament de Sitges

Context

Les destinacions turístiques ens enfrontem a reptes cada vegada més complexos en l'àmbit de la gestió i el desenvolupament, ja que hem de fer compatible l'activitat turística amb la resta de necessitats del municipi. Les administracions locals necessitem prendre decisions en base a informació objectiva que garanteixi la sostenibilitat del municipi en totes les seves dimensions (ambiental, territorial, social, econòmica i de governança), i per fer-ho, una bona eina són els estudis d'intel·ligència turística a partir de la possibilitat de fer una anàlisi de l'entorn més acurada, precisa i enfocada als nostres objectius. En els darrers anys hem vist com l'ecosistema d'eines tecnològiques ha evolucionat de forma ràpida i eficient, obrint-nos un gran ventall de possibilitats a l'hora de millorar la nostra gestió.

En el cas de Sitges, podríem situar el punt d'inflexió el 2019 quan, paral·lelament als primers estudis propis de dades, posem també en marxa un estudi de capacitat de càrrega de la destinació que s'acaba convertint en una diagnosi de municipi que es fixa en les cinc dimensions esmentades. Les conclusions d'aquest treball són fruit d'una investigació intensa i transversal que analitza tant documentació pròpia com de tercers; estudis; indicadors turístics; entrevistes a ciutadans vinculats al turisme, a ciutadans que no hi mantenen cap relació directa, i a agents del sector privat i públic relacionats amb l'àmbit turístic.

La intel·ligència turística

Per resoldre els «punts de dolor» detectats en les conclusions de la diagnosi de capacitat de càrrega, es tracen quatre línies estratègiques d'actuació, una de les quals és el desenvolupament d'un sistema d'intel·ligència turística basat en la sostenibilitat, sota la premissa que un bon lloc per visitar ha de ser primer un bon lloc per viure. L'objectiu és poder gestionar a partir d'informació i no de la intuïció; i en aquest sentit, les dades ens donen una informació molt vàlida i transversal aplicable a diferents àmbits més enllà del turisme.

Aquest model s'ha estructurat en base al cicle «Customer Journey» ('diari del viatger'). Es recullen dades de les diferents etapes que conformen el procés 360° del viatge, emmarcades en tres etapes. El previatge, l'època del somni, la planificació i la compra; quan algú comença a somiar on li agradaria anar o quina experiència viure. En aquest punt obtenim dades de la nostra pàgina web mitjançant l'eina gratuïta Google Analytics. A més del nombre de visites, l'eina també ofereix un registre detallat de les dades demogràfiques de l'audiència de la pàgina web, incloent-hi la seva procedència, edat i interessos.

L'etapa del viatge és on centrem la majora dels nostres esforços perquè és el moment de l'experiència. Aquí treballem amb dades de telefonia mòbil, enquestes a peu de carrer, dades de les oficines d'informació turística del municipi, dades de la despesa i dades de l'ocupació hotelera i dels habitatges d'ús turístic. Les dades referents a les consultes ateses a les oficines d'informació turística es recullen via enquestes mitjançant el gestor estadístic de la Generalitat de Catalunya. Tot i que l'univers mostral es limita a les persones que visiten les oficines de turisme (en comparació amb el volum de visitants de la destinació), les dades recollides faciliten una bona aproximació del perfil del turista, dels seus interessos i motivacions.

Les dades obtingudes a través d'operadors de telefonia mòbil ens permeten analitzar el perfil sociodemogràfic dels turistes i visitants de Sitges, així com el volum de turistes/visitants rebuts i les pernoctacions dels turistes. Ens dona l'opció d'extreure dades per dies concrets i per països; i per tant, és una molt bona eina per contrastar amb les dades previatge. Les enquestes donen una informació més qualitativa: què opinen els turistes de la seva experiència i si ha respost a les seves expectatives. Les dades de despesa (anonimitzades) també són molt interessants perquè podem analitzar per procedència i per motiu de despesa, a més d'extreure un tiquet mitjà per país i quin pes total té una nacionalitat en el total de la despesa generada en el municipi. Les dades d'ocupació hotelera les faciliten els mateixos allotjaments a la plataforma Tourism Data System (TDS), referent a l'ocupació sobre places ofertes, estada mitjana, pernoctacions i preu mitjà. El mateix succeeix amb les dades d'ocupació d'habitatge d'ús turístic, però aquestes són recollides a través d'una altra plataforma.

En tercer lloc, tenim el postviatge, quan compartim la nostra experiència, generem contingut i opinem. En aquest camp tenim l'estudi de reputació en línia a través de comentaris que els usuaris han deixat voluntàriament en diferents plataformes.

Tota aquesta informació, analitzada i interpretada, ens permet, en l'àmbit de la promoció turística, afinar i segmentar molt millor el nostre pla d'accions i actuar per mercats i experiències. De fet, a partir d'aquestes informacions, hem elaborat un pla de màrqueting que dissenya una matriu de creuament de mercats, experiències turístiques i prioritats. D'aquí se'n deriva un pla d'accions que avaluem amb les dades que proporciona el sistema d'intel·ligència turística i depenent de les conclusions, de si s'han assolit els objectius marcats, prenem les decisions corresponents.

La tecnologia com a eina

La tecnologia com a eina facilitadora i no com a objectiu per si mateixa. És a dir, en els darrers anys hi ha hagut una proliferació d'eines tecnològiques que ens permeten analitzar infinitat d'indicadors; però no ens hem de deixar endur per l'eufòria i l'enlluernament. Primer, hem de saber què volem precisament saber, per què ho volem saber i com ho utilitzarem; i a partir d'aquí, cal buscar les millors eines que ens facilitin aquest camí.

Ara ha entrat amb força la intel·ligència artificial que obre un nou camp d'obtenció de dades i creació de continguts, i que amb tota seguretat ens portarà a canvis en la gestió. Per tant, estem en un món que evoluciona molt ràpid i que ens està canviant les regles de joc a marxes forçades. La clau és mantenir una ment oberta per adaptar-nos al canvi, tenir la voluntat de desaprendre per aprendre de nou, mantenir-nos al dia de novetats i tendències, i sobretot actuar amb criteri, sentit comú i amb eines que ens permetin una gestió millor, més sostenible, més inclusiva i més intel·ligent de les destinacions turístiques.

Conclusió

Des de les administracions hem de crear valor, ser transparents, competitiu, eficients i treballar amb dades de qualitat. Una gestió eficaç i eficient va directament vinculada a la gestió intel·ligent i sostenible, és un binomi que a dia d'avui és indissociable, una destinació turística és sostenible o no serà. Un altre principi bàsic és que una destinació turística ha de ser primer un bon lloc per a viure, i només així serà un bon lloc per visitar, perquè tindrà els serveis adequats i dimensionats, i perquè s'hi respirarà benestar, felicitat i integració.

Lluçanès

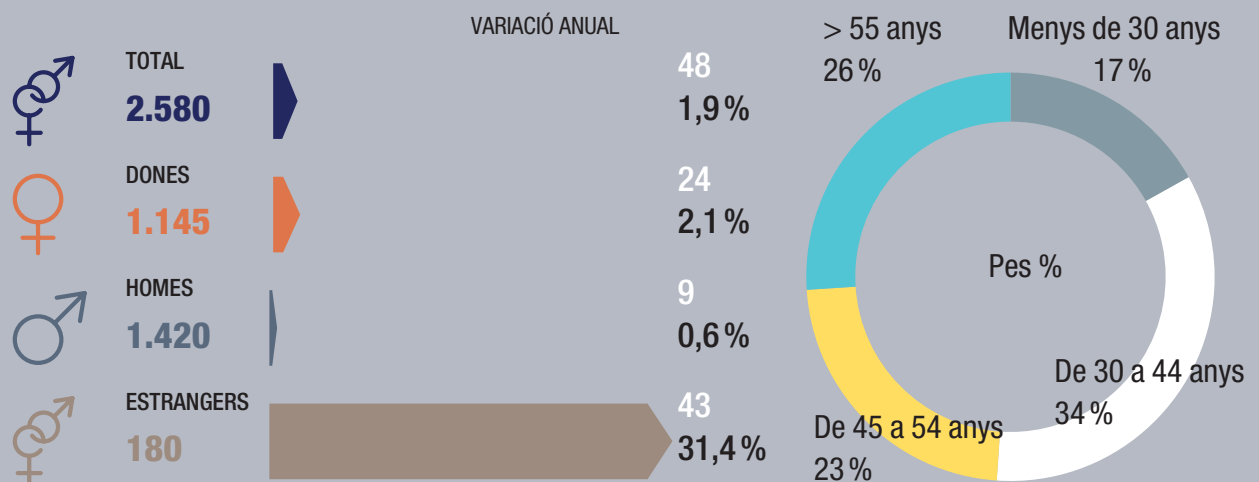

Resum executiu

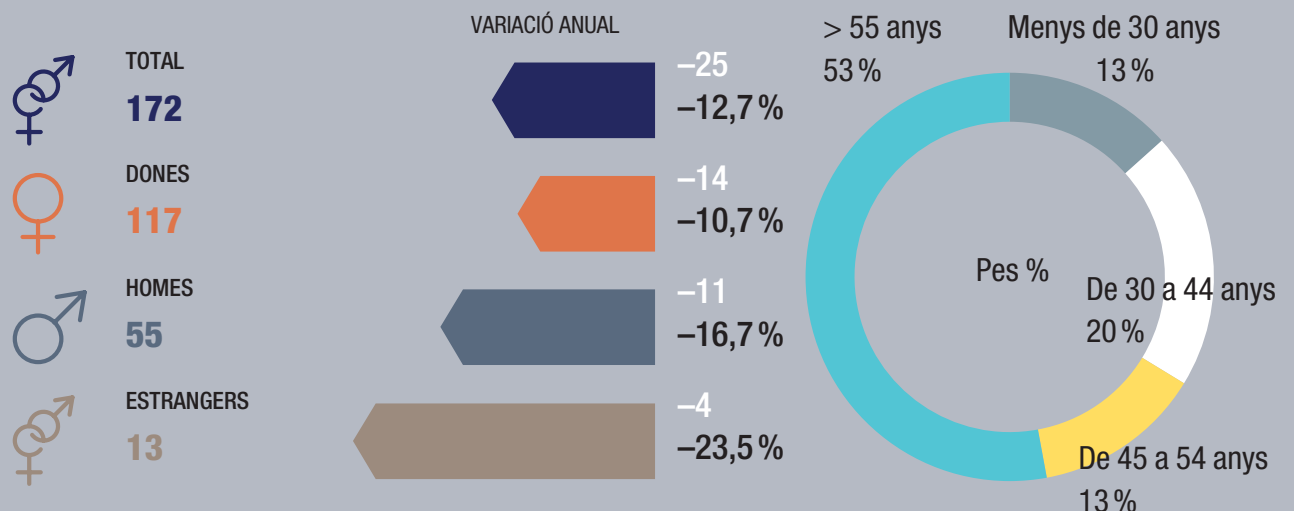
La nova comarca del Lluçanès presenta un comportament positiu generalitzat en els indicadors socioeconòmics analitzats l'any 2022, amb àmbits on repunta positivament sobre la resta de comarques, com és el cas de l'atur. Cal tenir en compte que és la comarca més petita en termes d'activitat econòmica i ocupació, i que qualsevol variació dels indicadors té una major incidència que en altres comarques amb més activitat. El nombre d'aturats registrats ha caigut intensament, el -12,7 % (-4,3 % provincial), amb una caiguda destacada entre les persones amb nacionalitat estrangera (-23,5 %) i entre el grup d'edat de joves menors de 30 anys (-20,7 %). La taxa d'atur de la comarca és comparativament molt reduïda, del 6,3 %, tres punts per sota de la taxa provincial (9,3 %).

L'ocupació registrada resident augmenta a un ritme inferior al del conjunt de la demarcació, l'1,9 % (2,6 % a la província). És el mateix ritme de creixement que es dona en els llocs de treball localitzats, que resulta inferior al del conjunt de la demarcació (3,0 %). Destaca l'increment en activitats de les indústries de productes alimentaris, una activitat amb un pes important a la comarca. Els llocs de treball concentren el seu augment en el treball assalariat (5,6 %), ja que el treball autònom cau significativament en el mateix període (-4,5 %). El reduït teixit empresarial registra un lleuger increment (0,5 %).

Població ocupada registrada resident a la comarca. IVT 2022

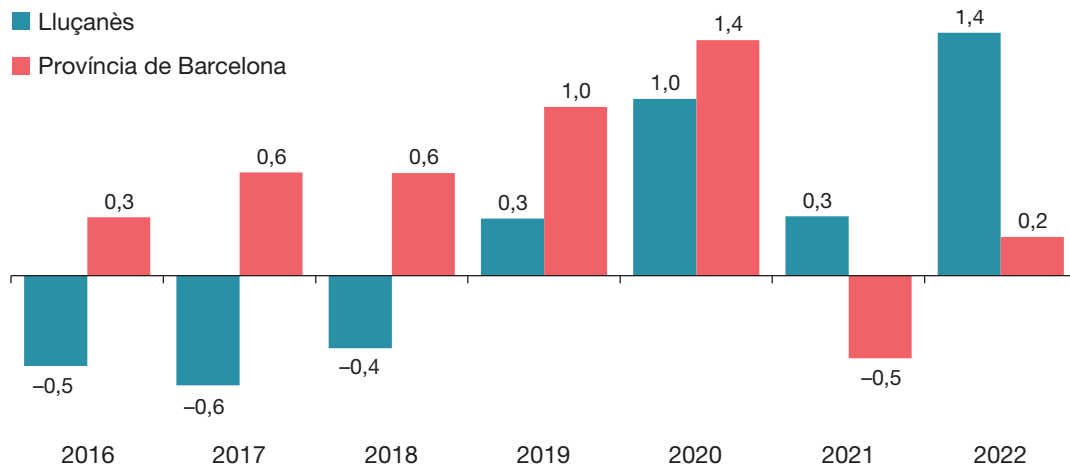
Població aturada registrada resident a la comarca. IVT 2022

La comarca del Lluçanès, creada el 3 de maig de 2023, té una superfície de 226,6 km², la segona comarca barcelonina més petita després del Barcelonès i representa el 2,9 % de la superfície de la demarcació. Està formada per vuit municipis amb una superfície mitjana de 28,3 km². Prats de Lluçanès n'és la capital.

Gràfic 1

Taxes de variació de la població total, 2016-2022 (en percentatge)

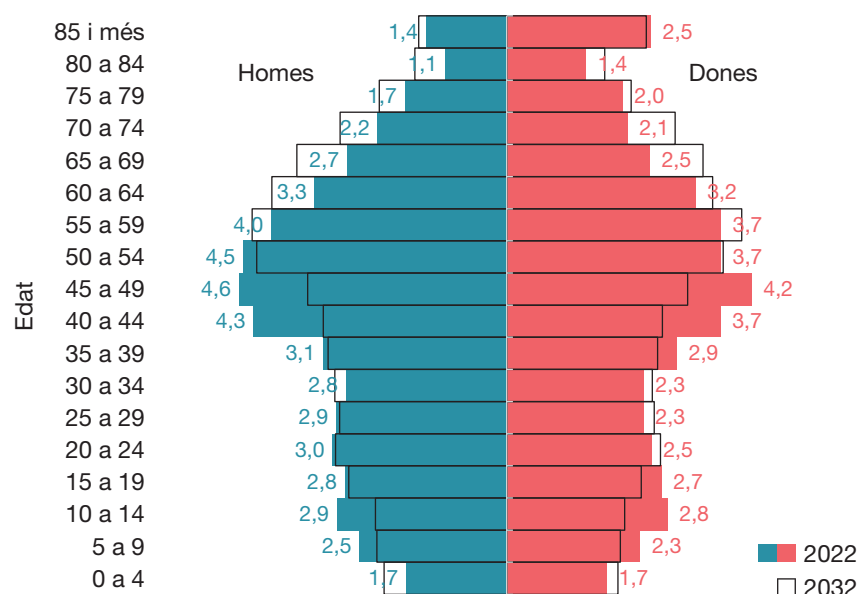

Font: Programa Hermes basat en dades del padró d'habitants de l'INE

La comarca del Lluçanès ha experimentat un creixement continuat els darrers quatre anys (vegeu el gràfic 1) i l'any 2022 compta amb 5.586 habitants, un 1,4 % més que l'any 2021, molt per sobre del creixement registrat al conjunt de la província (0,2 %). Per grans grups d'edat, la població jove menor de 16 anys no varia respecte a l'any anterior (0,0%), en canvi, la població de 16 a 64 anys augmenta de forma destacable (1,2 %). La població major de 64 anys es manté a l'alça (1,7 %). La població amb nacionalitat espanyola s'incrementa l'1,0 %, mentre que l'estrangera ho fa a major ritme, el 3,0 %, especialment la població amb nacionalitat nigeriana (600,0 %) i colombiana (22,6 %). En aquest darrer any es guanya població a set dels vuit municipis, i on més ho fa és a Oristà (26), Olost (16), Alpens i Sant Martí d'Albars (12 ambdós). Només Prats de Lluçanès perd població (-7).

Gràfic 2

Piràmide d'edats del Lluçanès 2022-2032 (en percentatge)

El conjunt de municipis que formen la nova comarca porten quatre anys de creixement de població ininterromput i ho fa de forma destacada aquest darrer any, amb l'avantatge que no perd població jove.

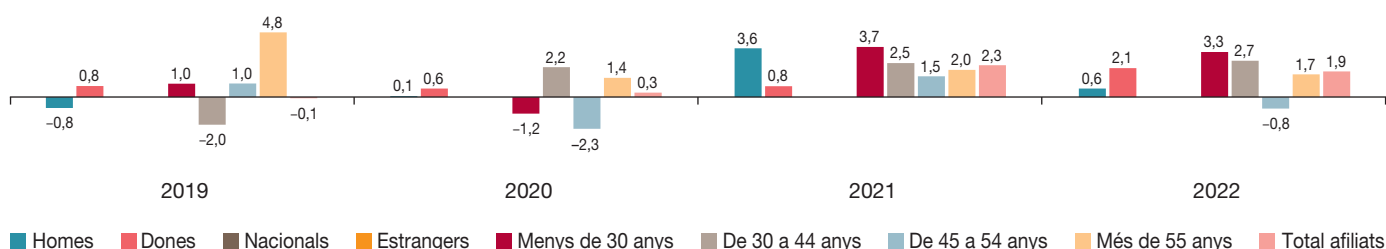
Font: Programa Hermes basat en dades del padró d'habitants de l'INE

El Lluçanès té una evolució positiva de l'ocupació resident, recolzada en l'increment de població ocupada més jove.

La font de dades del VAB, l'Anuari econòmic comarcal de BBVA, encara no incorpora les dades referents a la comarca del Lluçanès l'any 2022. L'ocupació registrada de la població resident (vegeu gràfic 3) ha augmentat l'1,9 % aquest darrer any, un ritme inferior al conjunt de la província (2,6 %) i quatre dècimes inferior a l'augment registrat l'any 2021 a la comarca. Per grups d'edat, gairebé tots presenten una evolució positiva, i hi destaca l'increment d'ocupats entre el grup més jove, el de menys de 30 anys (3,3 %), seguit del grup de 30 a 45 anys (2,7 %). També augmenta l'ocupació entre les persones de 55 anys i més (1,7 %). Només el grup de 45 a 54 anys experimenta un lleuger descens (-0,8 %). En finalitzar l'any 2022 s'hi localitzen 2.580 persones ocupades.

Gràfic 3

Taxes de variació interanual de la població ocupada registrada. Lluçanès (en percentatge)

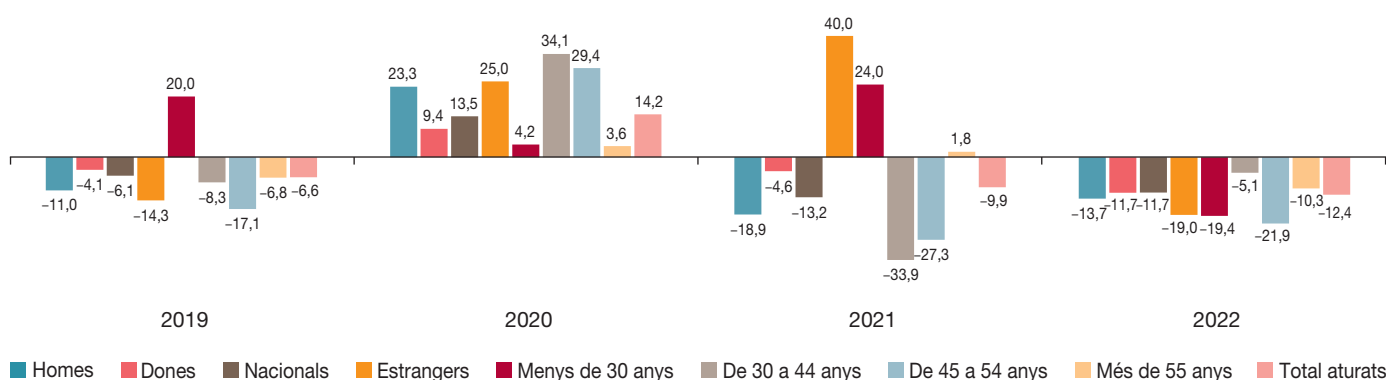

Font: Programa Hermes basat en dades de l'Idescat

En aquest període, l'aturat registrat (vegeu el gràfic 4) s'ha reduït significativament l'any 2022. L'any tanca amb 172 persones aturades, 25 menys que un any abans, que suposa una caiguda del -12,7 %, molt més intensa que al conjunt de la variació provincial (-4,3 %). La taxa d'atur també es redueix i se situa en el 6,3 %, a tres punts percentuals de la taxa provincial (9,3 %).

Gràfic 4

Taxes de variació interanual de la població aturada registrada. Lluçanès (en percentatge)

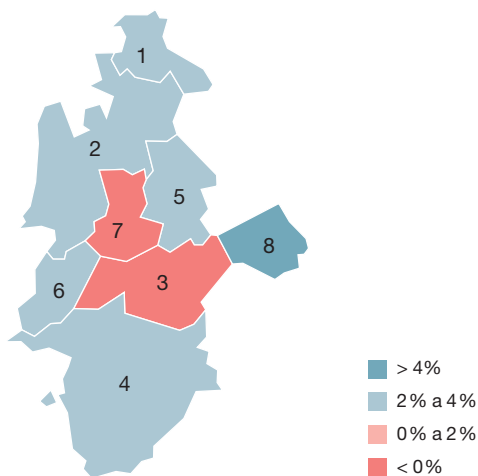

Font: Programa Hermes basat en dades del Departament d'Empresa i Treball

Per sexe, l'atur entre els homes descendeix el $-16,7\%$, una reducció més intensa que la que es produeix entre les dones ($-10,7\%$). En el cas de l'atur segons nacionalitat, entre la població nacional es redueix el $-11,7\%$, mentre que entre la població estrangera la davallada és molt més marcada, del $-23,5\%$. Segons els grups d'edat analitzats, la caiguda ha estat generalitzada en tots els grups i és entre els joves menors de 30 anys on aquesta ha estat més marcada ($-20,7\%$), mentre que el grup següent, el de 30 a 44 anys, és el que experimenta una reducció més moderada ($-7,9\%$). Per sectors d'activitat econòmica, l'atur baixa en tots els sectors excepte en la construcció i on més s'ha reduït és en el sector industrial (-15), seguit dels serveis (-10).

Mapa 1

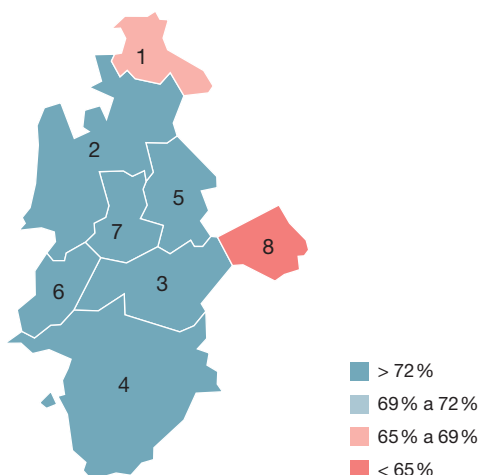
Variació de la població ocupada registrada.
Lluçanès, 2022 (en percentatge)

La incidència de l'atur al Lluçanès és reduïda comparativament amb el conjunt de la demarcació i les comarques que en formen part, amb una taxa d'atur del $6,3\%$.

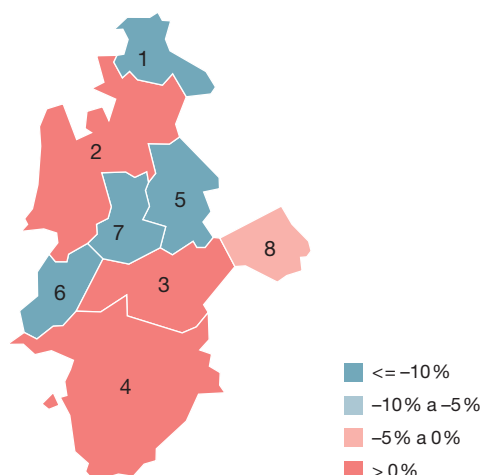
Mapa 2

Taxa d'ocupació registrada.
Lluçanès, 2022 (en percentatge)

Mapa 3

Variació anual de l'atur registrat.
Lluçanès, 2022 (en percentatge)

Sobre el nombre de **llocs de treball** (treballadors de les empreses de la comarca, hi resideixin o no) a la comarca, en acabar l'any 2022 s'hi comptabilitzen 1.855 llocs de treball, 35 més que un any abans, que suposa un augment de l'1,9 %, per sota del ritme de creixement del conjunt de la província (3,0 %). El creixement dels llocs de treball ve impulsat per l'important increment dels llocs de treball assalariats (5,6 %), ja que el treball autònom pateix un retrocés destacable en aquest darrer any (-4,5 %).

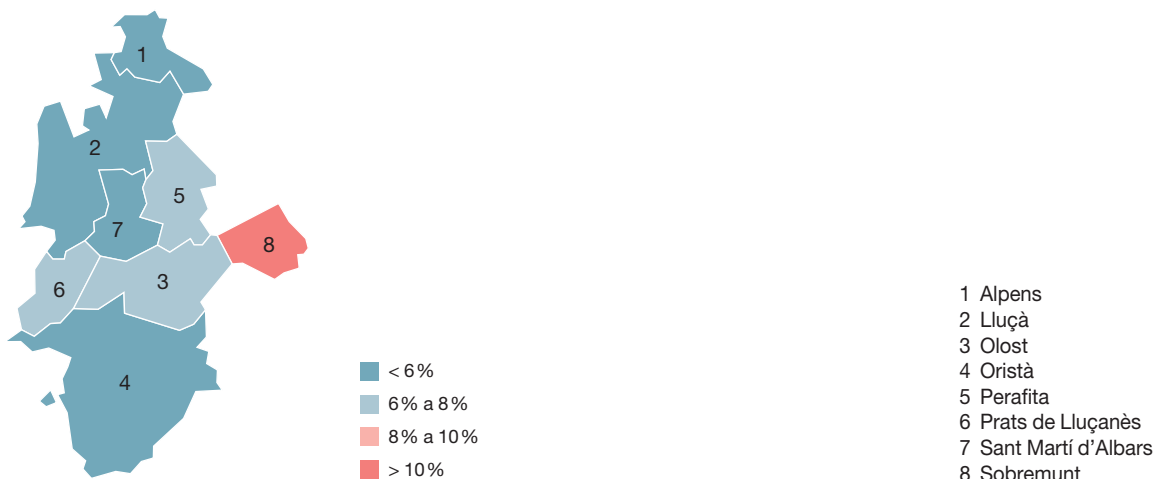
La variació interanual dels llocs de treball (vegeu el mapa 5) ha resultat positiva en quatre dels vuit municipis de la comarca i l'increment ha estat destacat a Oristà (4,2 %), Olost (5,2 %) i Alpens (10,0 %). En termes absoluts, el major increment s'ha donat a Olost (30). Pel contrari, dos municipis perden llocs de treball, concretament Sant Martí d'Albars (-3,4 %) i Sobremunt (-14,3 %).

Pel que fa al **nombre d'empreses** (comptes de cotització), ha registrat una variació interanual positiva mínima en termes absoluts, del 0,5 % (1), però, en termes relatius, està per damunt del sensible increment del conjunt de la província (0,1 %). En acabar l'any 2022 s'hi localitzen 202 empreses. Per subsectors, no hi ha hagut guanys ni pèrdues remarcables a la comarca, les variacions han estat d'un establiment més o un establiment menys en tretze subsectors.

Segons el Sistema d'Anàlisi de Balanços Ibèrics, l'estructura empresarial del Lluçanès la conformen 124 empreses que ocupen un total de 765 persones i que van generar al llarg de l'exercici 2021 un volum de negoci de 161,1 milions d'euros. Setze empreses que facturen un total de 7,5 milions d'euros són del sector primari, trenta-una empreses que facturen un total de 63,6 milions d'euros són del sector secundari, vint-i-quatre empreses que facturen un total de 24,7 milions d'euros són del sector de la construcció i cinquanta-tres empreses que facturen un total de 65,3 milions d'euros són del sector serveis.

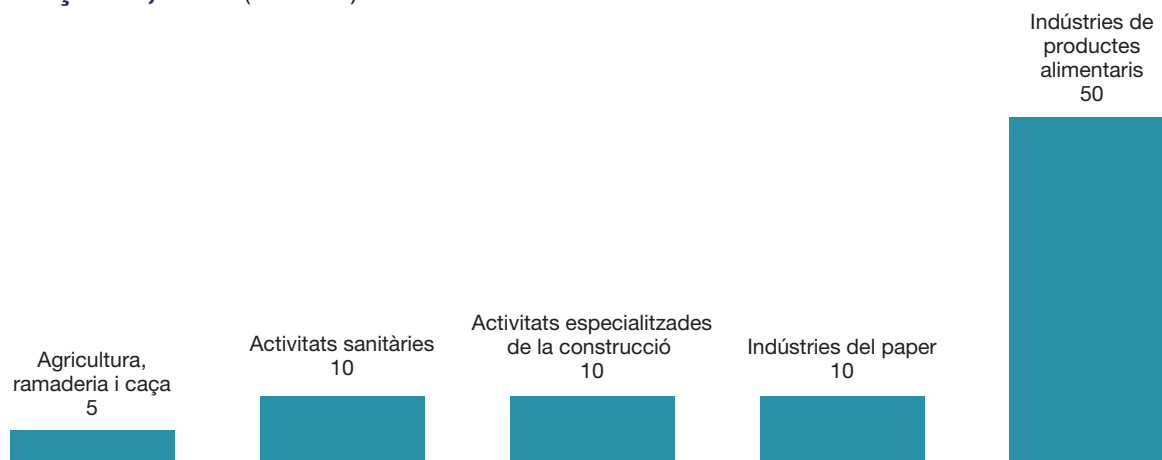
El nombre de persones ocupades residents creix en 6 dels 8 municipis, la mateixa quantitat que presenta una taxa d'ocupació superior al 70 %. L'atur baixa en 4 municipis i gairebé tots tenen una taxa d'atur reduïda, amb l'excepció d'un que té una taxa superior al 12 %.

Mapa 4
Taxa d'atur registrat.
Lluçanès, 2022
(en percentatge)

Gràfic 5

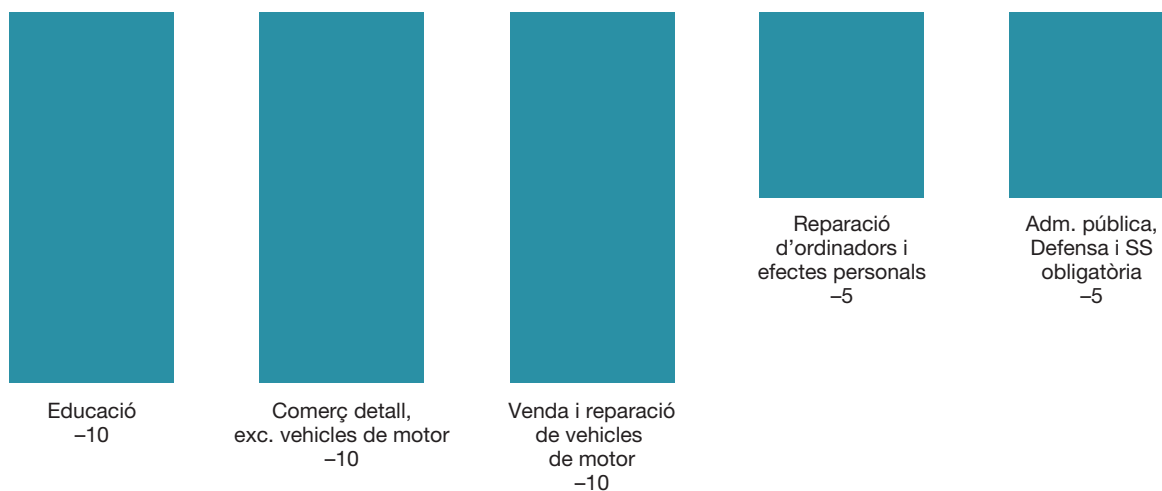
Subsectors d'activitat amb més guany de llocs de treball.
Lluçanès, 2022 (absoluts)

Font: Programa Hermes basat en dades d'Idescat

Gràfic 6

Subsectors d'activitat amb més pèrdua de llocs de treball.
Lluçanès, 2022 (absoluts)

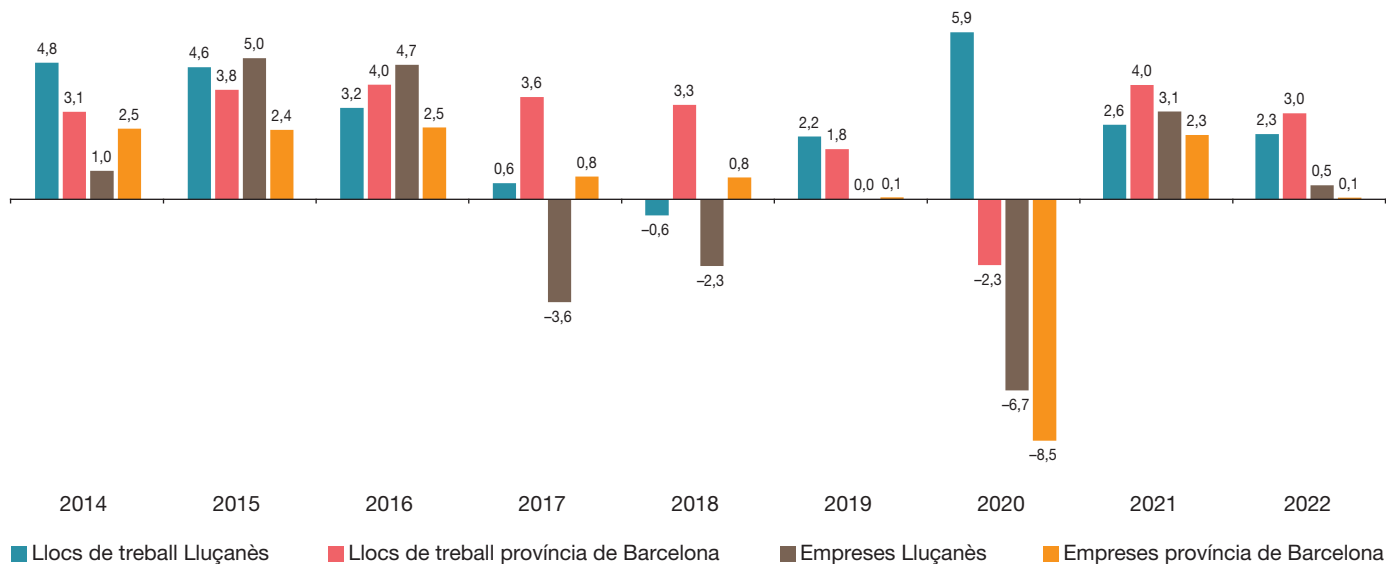
Font: Programa Hermes basat en dades d'Idescat

Disset subsectors econòmics incrementen el nombre de llocs de treball l'any 2022 i destaquen les activitats sanitàries, les activitats especialitzades de la construcció i les indústries del paper (10 llocs més totes tres), i sobretot les indústries de productes alimentaris (50). Per contra, la venda i reparació de vehicles de motor, el comerç al detall i l'educació perden llocs de treball en el mateix període (10 cadascun).

Gràfic 7

Taxes de variació interanual dels llocs de treball i empreses

(en percentatge)

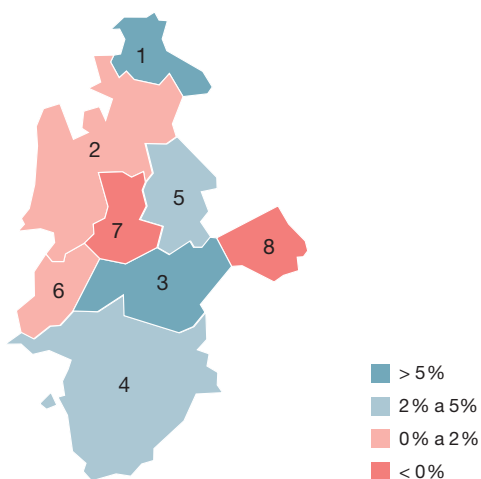

Font: Programa Hermes basat en dades d'Idescat

Mapa 5

Variació de llocs de treball registrats.

Lluçanès, 2022 (en percentatge)

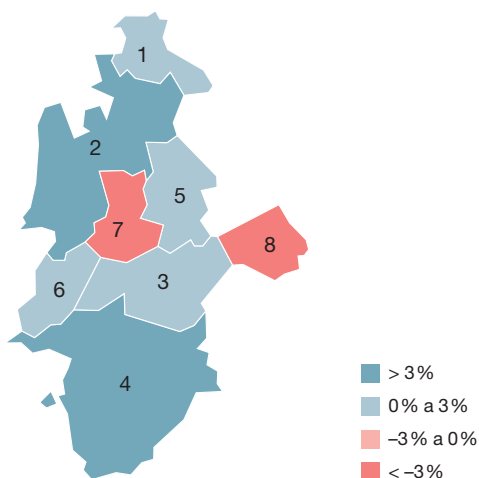
Els llocs de treball han crescut l'1,9% el darrer any, gràcies al treball assalariat (5,6%), ja que el treball autònom davalla (-4,5%). El nombre d'empreses s'incrementa el 0,5%.

El nombre de **prestacions per desocupació** se situa en 155 a final de l'any 2022, que són 10 menys que un any abans. És l'única comarca de la demarcació en què baixa el nombre de prestacions en aquest període. La taxa de cobertura sobre la població aturada registrada és molt elevada, arriba al 93,4%, molt per sobre de la del conjunt de la província (69,0%). El major nombre de prestacions i la reducció de l'aturat registrat ha fet que la taxa de cobertura s'elevi 5,6 punts respecte al mateix període de l'any 2021.

En relació als **contractes laborals** registrats al llarg de l'any 2022, el seu nombre s'ha situat en 909, que són 113 contractes menys que l'any 2021 (-11,1 %), evolució contrària a la del conjunt de la província (4,5 %). La davallada ha estat extensiva a tots els grans sectors econòmics. La contractació indefinida ha crescut el 96,9 % i la contractació temporal ha caigut el -48,1 %, explicat pels canvis introduïts per la darrera reforma laboral.

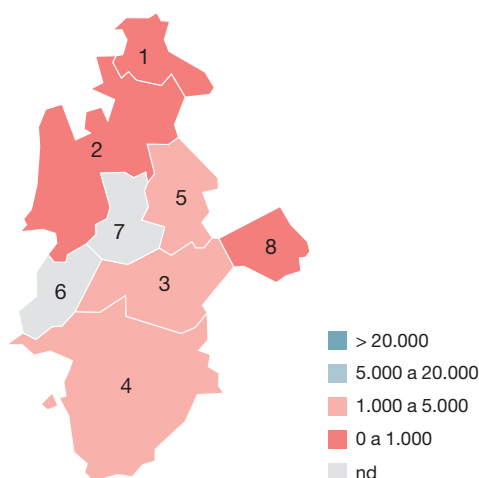
Mapa 6

Variació d'empreses registrades. Lluçanès, 2022 (en percentatge)

Mapa 7

Recaptació de l'impost sobre les estades en establiments turístics. Lluçanès, 2022* (en euros)

* Inclou el 2n semestre de 2021 i el primer semestre de 2022, que correspon al 4t trimestre del 2021 i el 1r, 2n i 3r trimestres de 2022.

Font: LABturisme a partir de la Direcció General de Turisme

3 municipis de la comarca presenten una empresa més que l'any passat, concretament Olost, Oristà i Lluçà. Alhora, Sant Martí d'Albars i Sobremunt perden una empresa cadascun.

Els indicadors d'**evolució turística** del Lluçanès presenten una oferta d'allotjament bastant estabilitzada. Només als establiments hotelers i als establiments de turisme rural s'han perdut places, en relació amb el 2021, amb 9 places menys d'establiments hotelers i 13 places menys de turisme rural, on s'han perdut 13 places respecte al 2021. Analitzant les dades d'abans de la pandèmia, l'any 2022 té 22 places més d'HUT respecte al 2019, i 28 places menys en turisme rural. Pel que fa a la demanda turística, no ha estat possible l'anàlisi en no disposar de dades per a aquests municipis ni per al conjunt de la comarca.

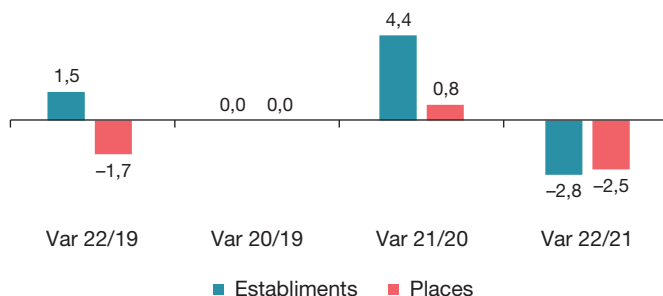
En relació amb la taxa turística (IETT) recaptada pels municipis del Lluçanès, el darrer any ha estat de 8.593 euros, un 160 % més que el 2021, i un 167 % més que el 2019.

Pel que fa al **comerç**, l'any 2021 hi havia un total de 91 establiments comercials a la comarca que ocupaven una superfície de venda de 6.825 m². Això suposa un augment respecte a l'any 2019 d'un 7,1 % en el nombre d'establiments i d'un 18,3 % de la superfície de venda. La densitat

Gràfic 8

Taxes de variació de l'oferta turística*

(en percentatge)

* Inclou establiments i places en hotels, càmpings, turisme rural, apartaments turístics, habitatges d'ús turístic i albergs de joventut.

Font: LABturisme a partir del Registre de Turisme de Catalunya i la Direcció General de Joventut

L'oferta de places en establiments d'allotjament turístic als municipis del Lluçanès arriba gairebé a les 850 en el conjunt de totes les tipologies analitzades.

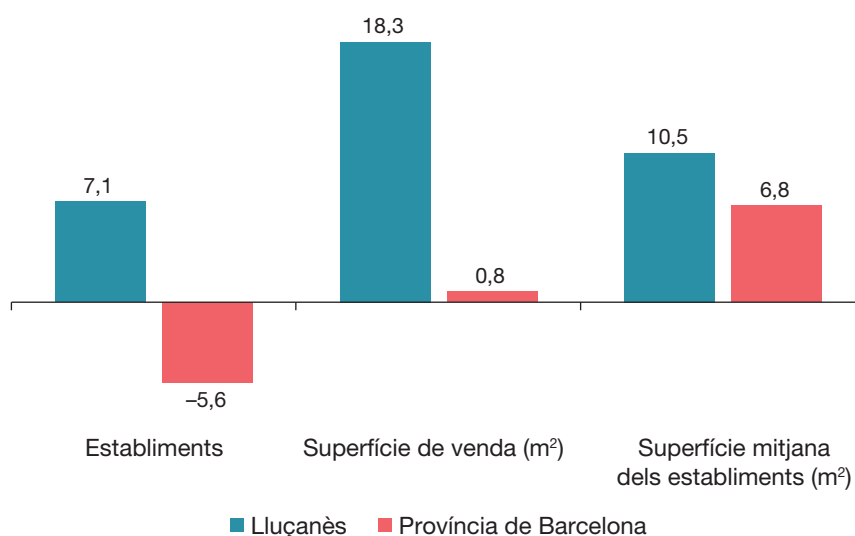
L'oferta d'establiments comercials i superfície de venda és la més limitada entre totes les comarques barcelonines, però la seva evolució és positiva respecte a l'any 2019.

comercial resultant és de 114 establiments per cada 1.000 habitants, 40 punts menys que l'any 2019, i 1.239 m² per cada 1.000 habitants, un 16,7 % més. La superfície mitjana per establiment se situa en 75 m², 7 m² més que el 2019.

La darrera Enquesta d'hàbits de consum i compra a la comarca 2019 no recull informació sobre la comarca del Lluçanès, que s'ha configurat amb posterioritat a la realització de l'enquesta.

Gràfic 9

Taxes de variació del comerç (en percentatge)

Font: Cens d'establiments comercials de Catalunya. Departament d'Empresa i Treball i Consell General de Cambres de Catalunya

El Quall, formatgeria col·lectiva del Lluçanès. Emprenedoria, capacitació, economia local

Xavier Barniol, Consorci del Lluçanès

D'on venim?

La comarca del Lluçanès està situada en un altiplà al centre de Catalunya, entre els cursos mitjans dels rius Llobregat i Ter. Amb una extensió aproximada d'uns 400 km² i prop de 8.000 habitants, les activitats agràries suposen un 11 % dins l'economia del Lluçanès, molt per sobre de la mitjana de l'agricultura de Catalunya que no arriba al 2 %.

El Lluçanès té capacitat i demanda per atraure nova població amb un interès d'establir-se en un territori rural. Segons indiquen les dades del padró continu, la variació percentual de la població del conjunt del Lluçanès manté índexs negatius, indicant una davallada de població del 8,5 % des de l'any 1998 al 2019.

Tanmateix, en el període 2019–2020, la variació percentual de la població pren índexs positius, indicant una lleugera tendència a l'augment de població, principalment accentuada en l'últim any 2020. Es detecta, per tant, un fre a la davallada contínua de població que pateix el territori i s'apunta una tendència a la millora, amb captació de nova població interessada a establir-se al territori, fugint de les grans metròpolis per anar a entorns més rurals a la recerca d'una major qualitat de vida. Es tracta de poder crear un projecte de vida en un territori amb unes activitats econòmiques i un desenvolupament local compromès amb el territori i amb el paisatge.

L'any 2021, des del Consorci del Lluçanès, i gràcies al suport de la Diputació de Barcelona i ARCA (Associació d'Iniciatives Rurals de Catalunya), es va crear El Quall, la formatgeria col·lectiva i obrador comunitari del Lluçanès. El projecte està emmarcat en tres dels objectius del pla director i el full de ruta de desenvolupament econòmic del Lluçanès 2019–2022:

- Lluçanès, territori de destí: per visitar i conèixer, per gaudir la natura i quedar-s'hi a viure.
- Un territori emprenedor que vetlla pel seu teixit productiu i ofereix oportunitats per a la implantació de noves empreses.
- Un model de gestió basat en el treball en xarxa, la cohesió i la cooperació.

El projecte neix com a necessitat de donar cabuda a la part pràctica del curs d'expert en elaboració de formatges artesans, que per la seva durada i especialització, després de vuit edicions, s'ha convertit en un referent a Catalunya, amb uns índexs d'ocupació i autoocupació molt elevats (de les persones formades al llarg dels cursos, un 48,8 % han treballat en el sector, un 30,23 % hi estan treballant i un 11,62 % han creat una formatgeria pròpia).

La formatgeria col·lectiva neix com un model innovador d'espai compartit en un sector estratègic. No es tracta només d'un espai formatiu sinó que esdevé un viver d'empreses i treball cooperatiu amb empreses ja existents. Tot emmarcat en el rol d'una administració local que no només posa a disposició l'equipament, sinó que acompanya en tots els processos de l'emprenedor i teixeix aliances. És, per tant, una simbiosi entre capacitació, emprenedoria, desenvolupament local i intercanvi, i coneixement.

On passem? El Quall

És un espai de 150 m² ubicat dins una antiga nau del sector tèxtil al municipi d'Alpens. L'Ajuntament d'Alpens va adquirir l'espai i l'ha condicionat per tal d'acollir diferents projectes, un dels quals és el Quall. Les instal·lacions estan equipades per a poder fer tot tipus de transformació de la llet, a excepció feta de gelats i mantegues. Es tracta d'un obrador compartit, un recurs en augment arreu del territori. El Quall, però, és únic en les seves característiques ja que no existeix cap obrador compartit del sector lacti.

L'obrador respon a un triple objectiu. D'una banda, esdevenir un espai que pugui acollir formacions especialitzades del sector per a la seva capacitació i professionalització. De l'altra, un espai per a la incubació de projectes de transformació de productes lactis. Les persones usuàries que tenen l'objectiu d'aprendre i emprendre en el sector lacti, poden disposar de les instal·lacions perquè puguin testejar i fer les primeres elaboracions en l'obrador compartit abans de fer una inversió en el nou projecte. En tercer lloc, pretén ser un espai que permeti la innovació i la investigació, i així poder esdevenir un lloc de referència per als diferents agents del sector que propiciï l'enxarxament i les sinergies entre tots ells.

On anem?

Amb un any i mig de funcionament, el Quall ha esdevingut un espai de referència per al sector. A part del gran nombre de formacions que s'han realitzat, actualment acull tres projectes empresarials que alhora col·laboren amb altres iniciatives empresarials locals.

El Quall s'ha de consolidar com a espai de coneixement, intercanvi i dinamització econòmica. Ara cal que esdevingui un projecte inspirador i eficaç, per ser transferible arreu del territori. No ha de ser un espai tancat, sinó que ha de ser model i referent. La urgència és professionalitzar la gestió diària i alhora que pugui servir per a la resta d'obradors compartits, per avançar en projectes d'impacte en un entorn rural com el Lluçanès. Estem avançant en diferents línies de treball que creiem imprescindibles: assessorament extern específic perquè els projectes siguin viables, digitalització de tots els processos, tutorització per a la millora de tots els processos productius, avançar en l'energia verda i responsable.

El Quall, per tant, no només té un impacte directe al Lluçanès, sinó que esdevé un espai pioner en l'àmbit català, i suposa una gran oportunitat tant per a empreses com per a persones que vulguin iniciar-se en el sector lacti.

Maresme

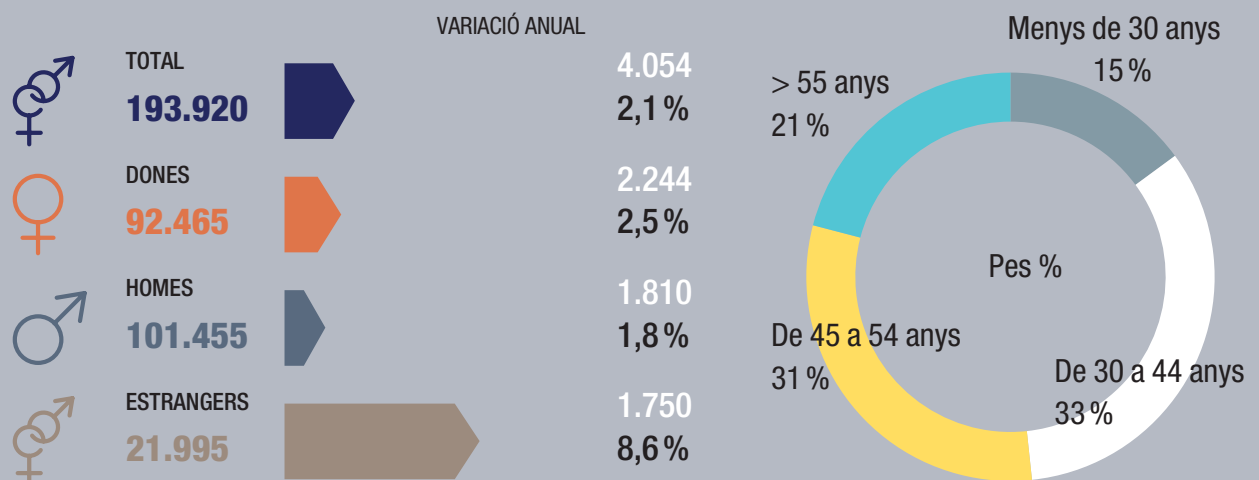

Resum executiu

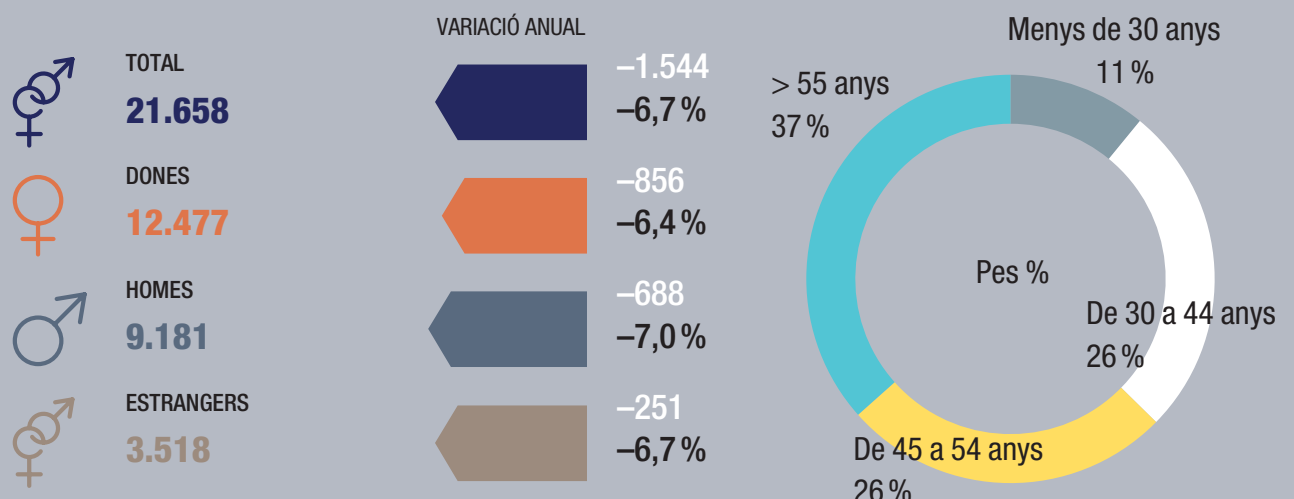
El Maresme experimenta una evolució positiva dels indicadors socioeconòmics analitzats al llarg de l'any 2022, però en termes generals aquests presenten un menor dinamisme que el conjunt de la província. L'única excepció és l'atur, que registra una davallada notable, del -6,7 %, per sobre de la reducció a la demarcació (-4,3 %), i en especial entre el grup d'edat de 45 a 54 anys (-10,7 %). La taxa d'atur registrat, però, encara és comparativament elevada, del 10,0 % (9,3 % a la província).

L'ocupació registrada resident a la comarca ha crescut el 2,1 %, lleugerament per sota de la dinàmica del conjunt de la província (2,6 %). Igual que l'ocupació, els llocs de treball presenten un dinamisme moderat respecte a la demarcació, amb un augment del 2,2 % (3,0 % provincial), centrat en la modalitat de treball assalariat (2,9 %). De les activitats econòmiques que més llocs de treball guanyen, destaquen els serveis d'allotjament i sobretot les activitats administratives d'oficina. El nombre d'empreses creix tímidament, el 0,1 %, tal com ho fa provincialment.

Població ocupada registrada resident a la comarca. IVT 2022

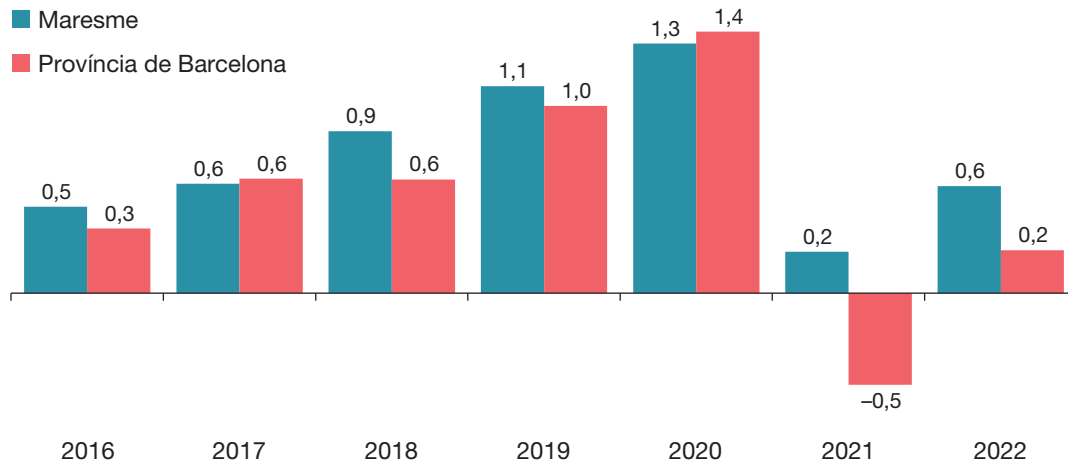
Població aturada registrada resident a la comarca. IVT 2022

La comarca del Maresme té una superfície de 398,5 km², el 5,2 % de la superfície de la demarcació de Barcelona, i està integrada per trenta municipis que tenen una superfície mitjana de poc més de 13 km², la menor respecte a la resta de comarques barcelonines. Mataró n'és la capital.

Gràfic 1

Taxes de variació de la població total, 2016-2022 (en percentatge)

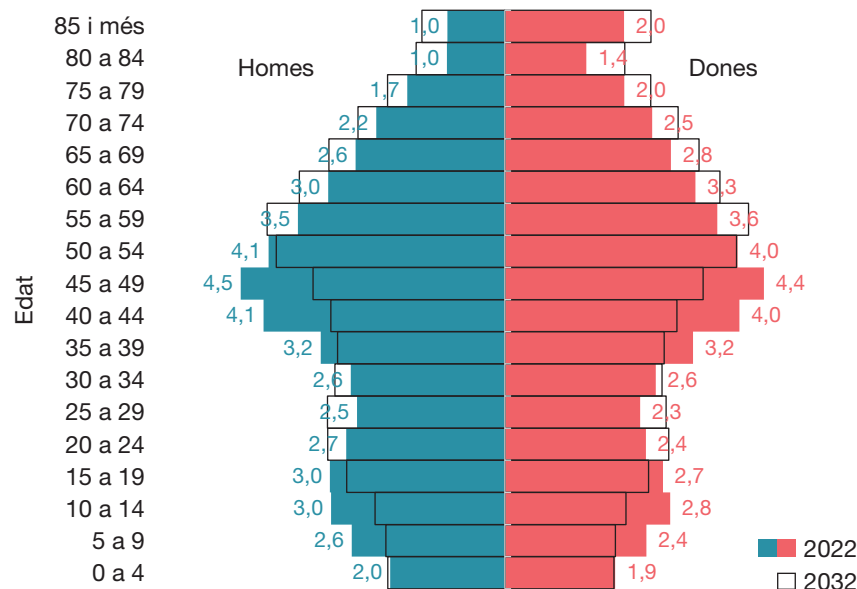

Font: Programa Hermes basat en dades del padró d'habitants de l'INE

L'any 2022 la comarca del Maresme compta amb 462.213 habitants, posicionant-se com la quarta comarca més poblada d'entre les tretze comarques barcelonines. Respecte a un any enrere, la població ha crescut el 0,6 %, per sobre del creixement del conjunt de la província (0,2 %), enllaçant un creixement ininterromput des que hi ha registres anuals del padró d'habitants. La població jove menor de 16 anys cau (-1,6 %), en contraposició de l'augment de població major de 64 anys (2,3 %). La població amb nacionalitat espanyola puja el 0,6 %, mentre que l'estrangera ho fa el 0,3 %, destacant la població de nacionalitat argentina (7,4 %) i italiana (11,2 %), i el descens de la marroquina (-5,5 %).

Gràfic 2

Piràmide d'edats del Maresme 2022-2032 (en percentatge)

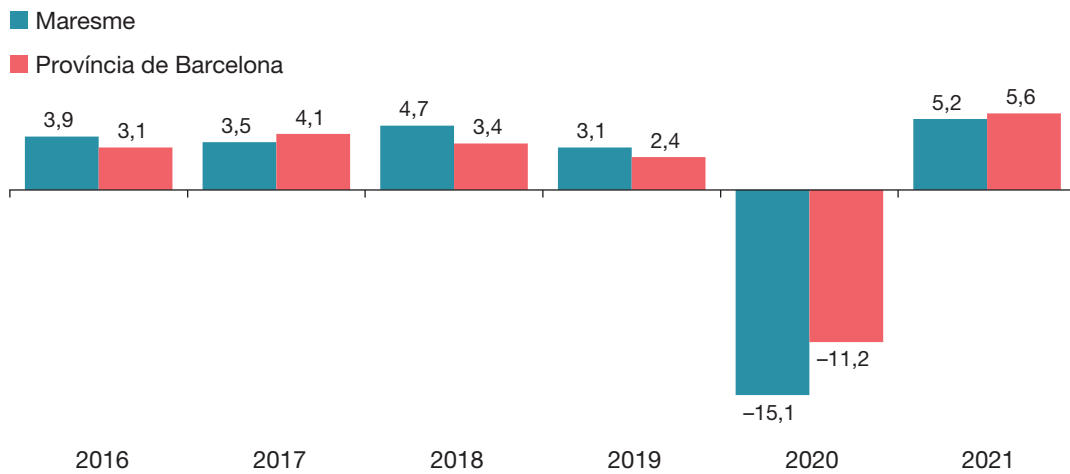

El Maresme manté un creixement demogràfic continuat que aquest darrer any ha estat del 0,6 %, amb un augment tant de la població adulta com de la gent gran, mentre que decreix la població jove.

Font: Programa Hermes basat en dades del padró d'habitants de l'INE

Gràfic 3

Taxes de variació real del Valor Afegit Brut (VAB) (en percentatge)

Font: BBVA, Anuari Econòmic Comarcal 2022

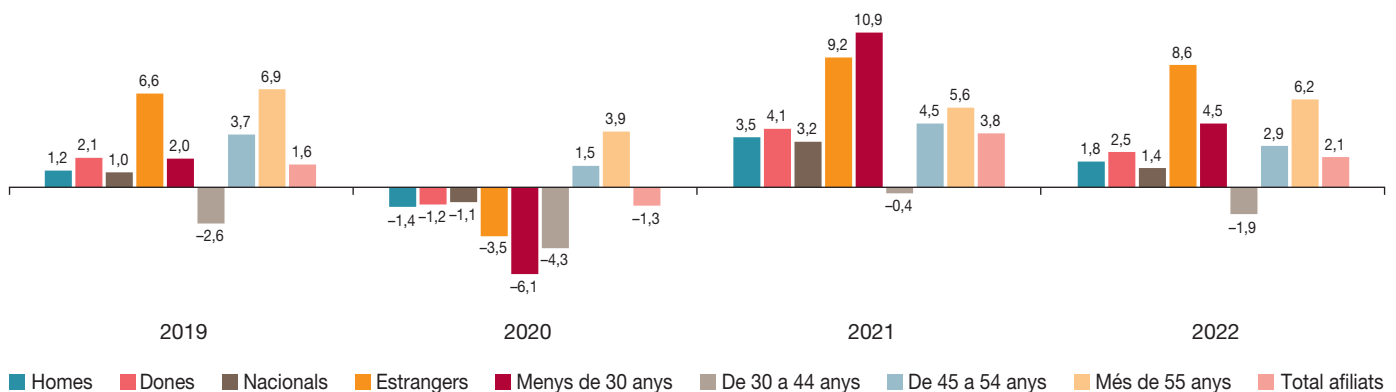
L'ocupació al Maresme manté la fase expansiva durant l'any 2022 amb un increment del 2,1 %, tot i que de forma més moderada que el conjunt de la demarcació.

Vint-i-cinc municipis de la comarca creixen en població, destacant Arenys de Mar (213), Tordera (234) i Sant Andreu de Llavaneres (443). Per contra, cinc municipis perden població, encapçalats per Mataró (-164).

La comarca ha experimentat un creixement comparativament moderat del VAB l'any 2021, segons l'Anuari econòmic comarcal 2022, de BBVA, (vegeu el gràfic 3), concretament el segon més moderat de les comarques barcelonines (5,2 %). Per la seva banda, l'ocupació registrada de la població resident a la comarca s'incrementa el 2,1 % l'any 2022, per sota del ritme amb què creix el conjunt de la província (2,6 %). L'increment més destacat és el de persones amb nacionalitat estrangera (8,6 %) i per grups d'edat és el de majors de 54 anys (6,2 %). L'únic grup d'edat que perd ocupats és el de 30 a 44 anys (-1,9 %). En finalitzar l'any s'han comptabilitzat 193.920 persones ocupades, 4.054 més que un any abans.

Gràfic 4

Taxes de variació interanual de la població ocupada registrada. Maresme (en percentatge)

Font: Programa Hermes basat en dades de l'Idescat

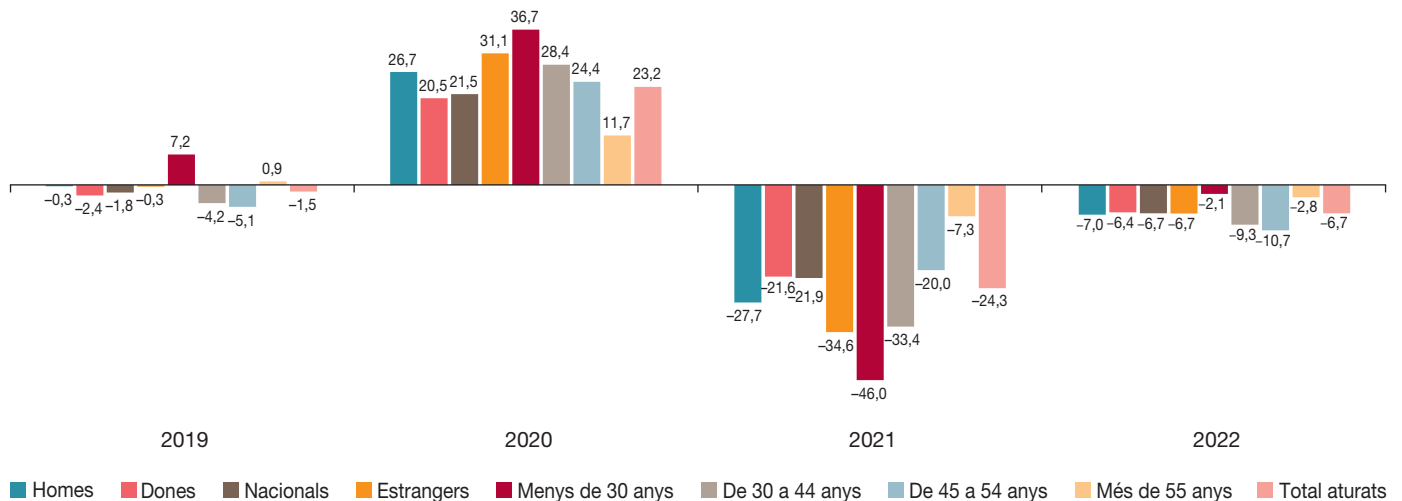
En acabar l'any 2022, l'atur registrat (vegeu el gràfic 5) és inferior al que es donava un any enrere, es comptabilitzen 21.658 persones aturades registrades, 1.544 menys, el que es tradueix en una davallada del -6,7 %, més intensa que la caiguda registrada al conjunt de les comarques barcelonines (-4,3 %). La taxa d'atur també es redueix i se situa en el 10,0 %, però continua per damunt de la taxa provincial (9,3 %).

Per sexe, l'atur dels homes cau el -7,0 % i el de les dones el -6,4 %. No es produeixen diferències segons la nacionalitat, tant l'atur nacional com el de persones amb nacionalitat estrangera davalla el -6,7 % en ambdós casos. Tots els grups d'edat analitzats experimenten una evolució positiva, però és el grup de 45 a 54 anys en què cau de forma més significativa el nombre d'aturats (-10,7 %). Entre els grans sectors d'activitat econòmica, els que han vist disminuir més l'atur han estat els serveis (-1.276) i l'agricultura en termes relatius (-19,8 %).

Gràfic 5

Taxes de variació interanual de la població aturada registrada.

Maresme (en percentatge)

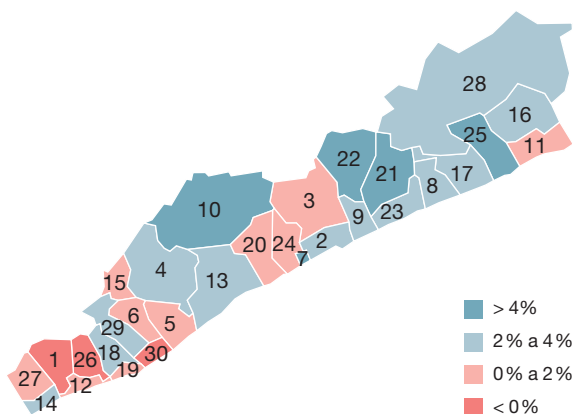

Font: Programa Hermes basat en dades del Departament d'Empresa i Treball

Mapa 1

Variació de la població ocupada registrada.

Maresme, 2022 (en percentatge)

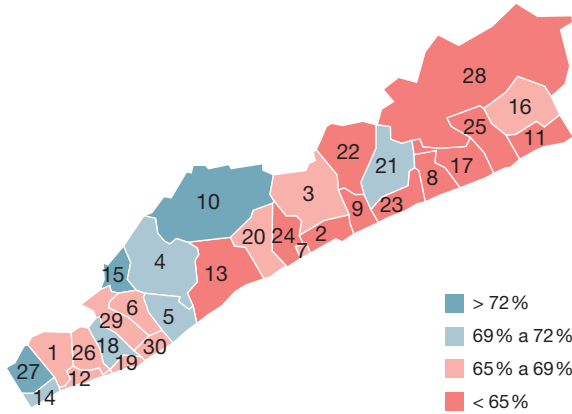

La caiguda de l'atur registrat és notable (-6,7 %), amb una caiguda generalitzada en tots els col·lectius, malgrat que la taxa d'atur continua per damunt de la provincial.

Mapa 2

**Taxa d'ocupació registrada.
Maresme, 2022**

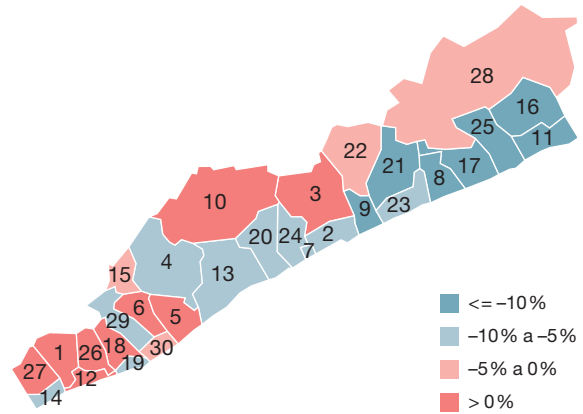
(en percentatge)

Mapa 3

**Variació anual de l'atur registrat.
Maresme, 2022**

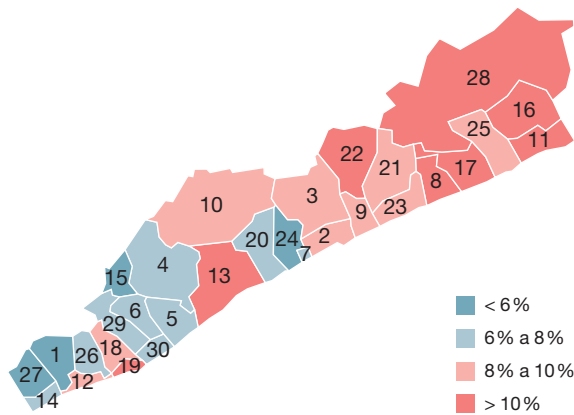
(en percentatge)

Mapa 4

**Taxa d'atur registrat.
Maresme, 2022**

(en percentatge)

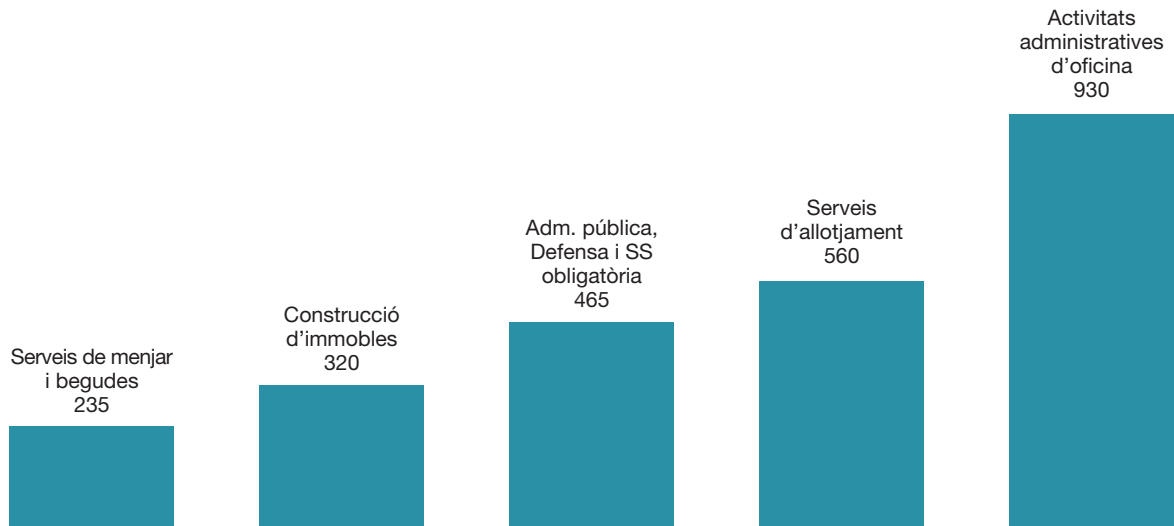

L'increment de persones ocupades residents s'ha estès en 26 dels 30 municipis, però encara hi ha 3 municipis que presenten taxes d'ocupació per sota del 60%. En el mateix període, l'atur es redueix en 20 municipis, i hi ha 4 municipis amb una taxa d'atur igual o superior al 12%.

1 Alella	17 Pineda de Mar
2 Arenys de Mar	18 Premià de Dalt
3 Arenys de Munt	19 Premià de Mar
4 Argentona	20 Sant Andreu de Llavaneres
5 Cabrera de Mar	21 Sant Cebrià de Vallalta
6 Cabrils	22 Sant Iscle de Vallalta
7 Caldes d'Estrac	23 Sant Pol de Mar
8 Calella	24 Sant Vicenç de Montalt
9 Canet de Mar	25 Santa Susanna
10 Dosrius	26 Teià
11 Malgrat de Mar	27 Tiana
12 Masnou (El)	28 Tordera
13 Mataró	29 Vilassar de Dalt
14 Montgat	30 Vilassar de Mar

Gràfic 6

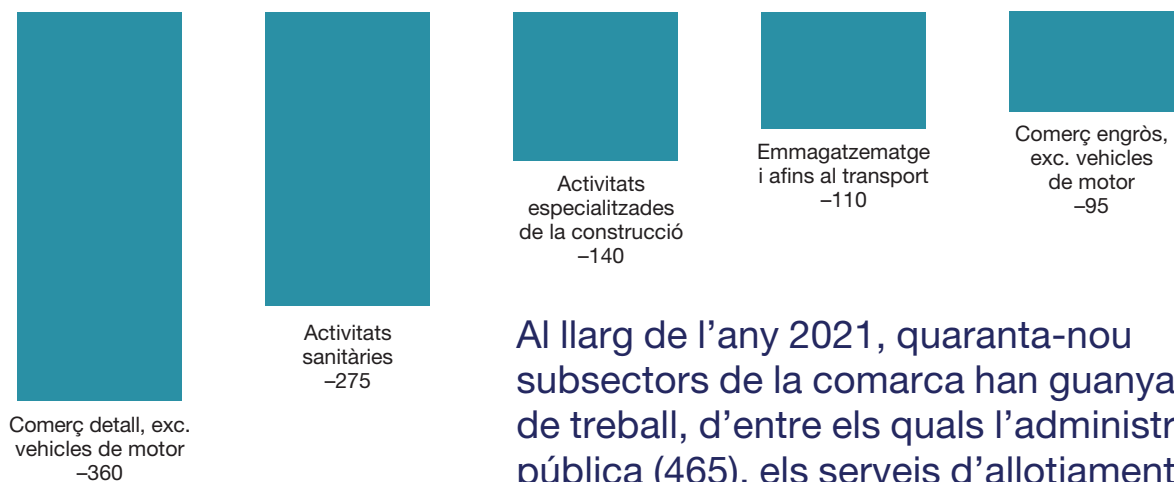
Subsectors d'activitat amb més guany de llocs de treball. Maresme, 2022 (absoluts)

Font: Programa Hermes basat en dades d'Idescat

Gràfic 7

Subsectors d'activitat amb més pèrdua de llocs de treball. Maresme, 2022 (absoluts)

Font: Programa Hermes basat en dades d'Idescat

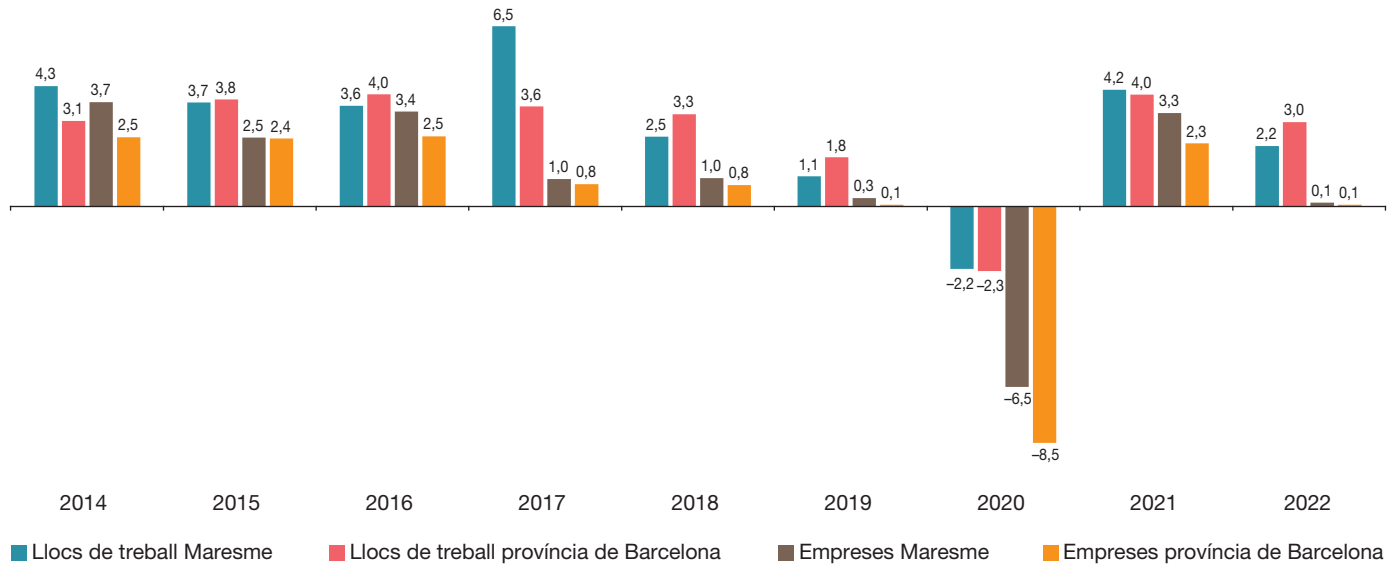
Al llarg de l'any 2021, quaranta-nou subsectors de la comarca han guanyat llocs de treball, d'entre els quals l'administració pública (465), els serveis d'allotjament (560) i les activitats administratives d'oficina (930). Entre els subsectors que perden llocs de treball hi destaquen les activitats sanitàries (-275) i el comerç al detall (-360).

El nombre de **llocs de treball** (treballadors de les empreses de la comarca, hi resideixin o no) se situa en 138.295 a final de l'any 2022, que són 2.935 més que un any enrere. El creixement ha estat del 2,2 %, per sota del ritme de creixement del conjunt de la província (3,0 %). La variació positiva es recolza en el creixement experimentat dels llocs de treball assalariat (2,9 %), ja que el treball autònom tendeix lleugerament a la baixa (-0,1 %).

Gràfic 8

Taxes de variació interanual dels llocs de treball i empreses

(en percentatge)

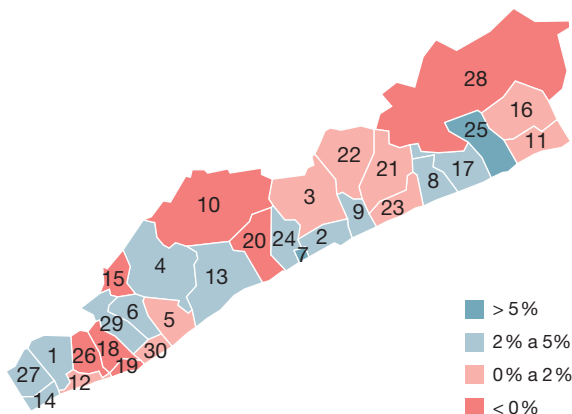
Font: Programa Hermes basat en dades d'Idescat

Un total de vint-i-uns municipis registren una variació interanual dels llocs de treball positiva (vegeu el mapa 5), entre els quals destaquen Cabrils i Pineda de Mar (3,9 % ambdós), Caldes d'Estrac (5,9 %) i Santa Susanna (47,8 %). Els increments més notables en termes absoluts s'han donat a Santa Susanna (330) i Mataró (1.410). En canvi, set municipis pateixen un descens de llocs de treball, entre els quals destaquen Premià de Mar (-1,2 %), Sant Andreu de Llavaneres (-1,7 %) i Òrrius (-12,1 %).

Mapa 5

Variació de llocs de treball registrats.

Maresme, 2022 (en percentatge)

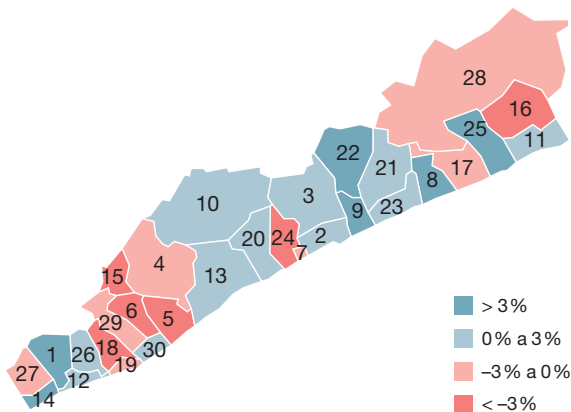

L'increment del nombre de llocs de treball al llarg de l'any 2022 al Maresme ha estat del 2,2 % (2,9 % assalariats, -0,1 % autònoms). El nombre d'empreses ha crescut lleugerament (0,1 %).

Pel que fa al **nombre d'empreses** (comptes de cotització), la variació interanual de l'any 2022 ha estat positiva, tot i ser un increment mínim del 0,1 % (17), que coincideix amb l'evolució experimentada al conjunt de la demarcació. El nombre total d'empreses s'eleva fins a 11.995. Per subsectors, les crescudes més destacades són les de les activitats especialitzades de la construcció (19) i la construcció d'immobles (22), mentre que les principals caigudes són les dels serveis de menjar i begudes (-21) i el comerç al detall (-27).

Mapa 6

Variació d'empreses registrades. Maresme, 2022 (en percentatge)

14 municipis de la comarca creixen en nombre d'empreses l'any 2022, amb Calella al capdavant (19). Per contra, 13 municipis perden empreses, destacant Premià de Dalt (-11) i Cabrera de Mar (-14).

Segons el Sistema d'Anàlisi de Balanços Ibèrics corresponent a l'any 2021, el teixit empresarial del Maresme està format per 6.938 societats mercantils que generen el 2,7 % (7.860 milions d'euros) de la facturació total de la província barcelonina. Una tercera part de la facturació del teixit empresarial del Maresme procedeix de tres sectors: la indústria química i farmacèutica (932 milions d'euros), el sector tèxtil, confecció, cuir i calçat (756 milions d'euros), i el comerç a l'engròs d'alimentació i begudes (668 milions d'euros).

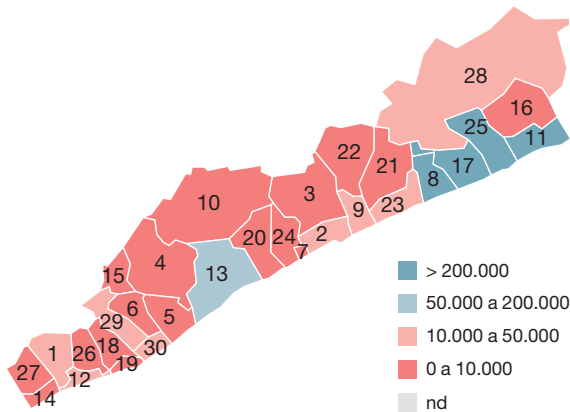
L'impacte de la pandèmia de la covid-19 en termes de facturació al Maresme es va traduir en una disminució de l'11,5 % del 2019 al 2020, reducció similar a la registrada en el conjunt de la demarcació de Barcelona (11,0 %). El 2021 la facturació s'ha recuperat al nivell d'abans de la pandèmia amb un increment de l'11,1 %, augment inferior al registrat en el conjunt de la província de Barcelona (13,3 %).

En relació al nombre de **prestacions per desocupació** a la comarca, el mes de desembre de 2022 s'hi comptabilitzen un total de 16.100, 488 més que un any enrere. La taxa de cobertura sobre la població aturada registrada se situa en el 79,3 %, la més elevada entre totes les comarques barcelonines, i 10,3 punts per sobre la taxa provincial (69,0 %). Respecte a l'any anterior, la taxa de cobertura s'ha incrementat en 8,1 punts percentuals, gràcies a l'augment del nombre de prestacions i a la reducció de l'atur.

L'any 2022 el nombre de **contractes laborals** registrats ha estat de 102.467, 1.338 menys que l'any 2021 (-1,3 %), evolució contrària a la del conjunt de la demarcació (4,5 %). Mentre que els sectors de la construcció i els serveis han augmentat lleugerament la contractació, la indústria i l'agricultura han caigut en el mateix període. Per tipologia, és la comarca on més decreix la contractació temporal (-37,8 %), mentre que la contractació indefinida es dispara (196,2 %) gràcies als canvis introduïts per la darrera reforma laboral.

Mapa 7

Recaptació de l'impost sobre les estades en establiments turístics. Maresme, 2022* (en euros)

* Inclou el 2n semestre de 2021 i el primer semestre de 2022, que correspon al 4t trimestre del 2021 i el 1r, 2n i 3r trimestres de 2022.

Font: LABturisme a partir de la Direcció General de Turisme

El Maresme és, després del Barcelonès, la comarca amb més volum d'activitat turística, tant en termes d'oferta com de demanda. Aquest 2022, les places s'han mantingut pràcticament estables en totes les tipologies d'allotjament, excepte els HUT, que han augmentat un 5 % (1.281 places).

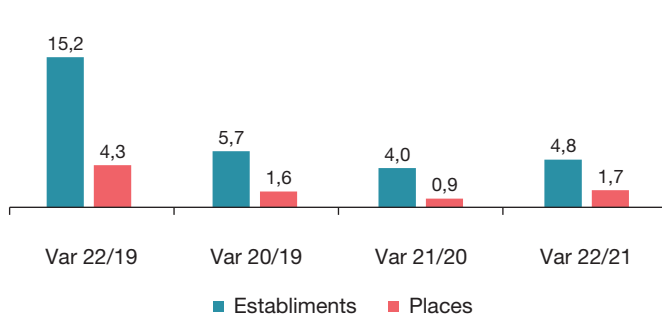
Pel que fa als indicadors de demanda, les dades superen les xifres del 2021 tant en nombre de viatgers com de pernoctacions en les tres tipologies d'allotjament analitzades. Tanmateix, tot i que els establiments hotelers augmenten un 106 % el nombre de pernoctacions del 2021, encara estan un -16 % per sota de les xifres del 2019.

El Maresme ha recaptat més de 3,3 milions d'euros aquest 2022 en taxa turística, una xifra un 221 % superior a la de l'any anterior, i un 11 % més que abans de la pandèmia. Aquesta comarca recapta el 41,6 % del total de l'impost recaptat a l'Entorn de Barcelona.

La recaptació de l'impost sobre les estades turístiques arriba als 3,3 milions d'euros al Maresme, un 11 % més que l'import recaptat el 2019.

Gràfic 9a

Taxes de variació de l'oferta turística* (en percentatge)

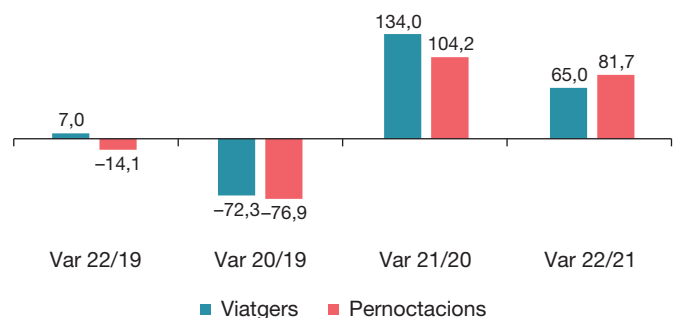

* Inclou establiments i places en hotels, càmpings, turisme rural, apartaments turístics, habitatges d'ús turístic i albergs de joventut.

Font: LABturisme a partir del Registre de Turisme de Catalunya i la Direcció General de Joventut

Gràfic 9b

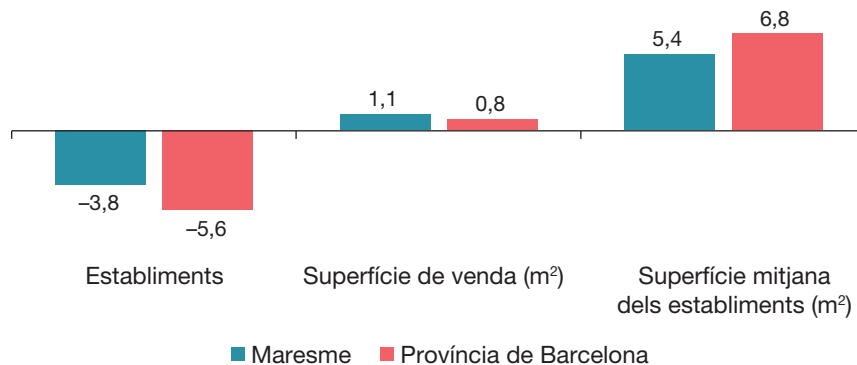
Taxes de variació de la demanda turística* (en percentatge)

* Inclou viatgers i pernoctacions en hotels, càmpings i turisme rural.

Font: LABturisme a partir de l'Enquesta d'ocupació en allotjaments turístics, Tourism Data System (TDS)

Gràfic 10

Taxes de variació del comerç (en percentatge)

Font: Cens d'establiments comercials de Catalunya. Departament d'Empresa i Treball i Consell General de Cambres de Catalunya

En relació amb el **comerç**, segons les dades publicades per la Generalitat de Catalunya, l'any 2021 hi havia un total de 4.999 establiments comercials a la comarca que ocupaven una superfície de venda de 588.410 m². Això suposa un descens respecte a l'any 2019 d'un -3,8 % en el nombre d'establiments, però un augment d'un 1,1 % de la superfície de venda. La densitat comercial resultant és de 10,88 establiments per cada 1.000 habitants, 6 dècimes menys que l'any 2019, i 1.280 m² per cada 1.000 habitants, un -0,4 % menys. La superfície mitjana per establiment se situa en 118 m², 6 m² més que el 2019, un creixement d'un 5,4 %, inferior al del conjunt de la demarcació (6,8 %).

Pel que fa als últims resultats de l'Enquesta d'hàbits de consum i compra a la comarca 2019, la valoració de l'oferta comercial al municipi de residència és d'un 6,63 sobre 10 (quan la mitjana provincial és del 7,15). Es detecta una oportunitat de millora pel que fa als preus, la varietat de l'oferta comercial i de l'oferta en oci, amb unes valoracions que se situen per sota dels valors globals de la província, i també en la varietat de l'oferta comercial i de l'oferta en oci. Pel que fa a l'índex d'atracció i pèrdues, s'observa una alta retenció de despesa per als productes quotidians. S'observa com per a l'equipament de la persona i per a l'equipament de la llar, la comarca obté una relativa pèrdua de compradors/es degut a presentar uns índexs per sota del 100 % (77,43 % i 70,12 %, respectivament).

Hi ha un menor nombre d'establiments, però s'incrementa la superfície de venda i augmenta la dimensió mitjana dels establiments. La valoració de l'oferta comercial és bona (6,63), però inferior a la provincial.

Reimagine Textile, la revolució industrial tèxtil del segle XXI

Emma Feriche, Fundació TecnoCampus

Reimagine Textile és l'aposta estratègica liderada per la Fundació TecnoCampus i el centre tecnològic Eurecat amb l'objectiu de fer créixer i reinventar el sector tèxtil-moda a Catalunya en clau d'innovació, tecnologia i sostenibilitat. Un repte conjunt amb l'ambició de ser referent no només a Catalunya sinó a tota Europa i al món des de Mataró, icona històrica del tèxtil.

Reimagine Textile neix en el marc del Pla d'Especialització Competitiva Territorial (PECT) del Maresme, amb el suport de la Unió Europea (fons FEDER) i la Diputació de Barcelona. La iniciativa creix gràcies a l'atracció de talent d'emprenedors i joves empreses, i per aconseguir-ho es treballa en els quatre eixos que es presenten a continuació.

Talent d'alt rendiment

En el primer eix es treballa amb el talent emprenedor mitjançant un programa d'acceleració d'alt rendiment, que transforma idees singulars en projectes competitius: se seleccionen els millors projectes en teixits intel·ligents, *wearables*, materials innovadors i sostenibles, economia circular i tecnologies digitals, com la impressió 3D o la realitat augmentada, entre d'altres. Els projectes es transformen en models de negoci disruptius amb una clara proposta de valor i se'ls prepara per al seu llançament exitós al mercat en menys d'un any. Un factor clau per tal que evolucionin de forma eficient, és donar-los suport amb un tipus de *mentoring* tridimensional: estratègia, operacions i oportunitat tecnològica.

Al finalitzar el programa, els projectes emprenedors es preparen per trobar el finançament tant públic com privat que els permeti tant desenvolupar la innovació com llançar-se al mercat amb prou impuls.

Incubadora

El segon eix d'actuació és la incubadora de Reimagine Textile, la primera especialitzada en tèxtil a Catalunya i gestionada per la Fundació TecnoCampus, la qual compta amb un *background* de més de vint anys d'història en models d'incubació innovadors. Des de la incubadora s'ofereixen a les *startups* sis palanques de creixement com són: instal·lacions modernes i altament equipades; accés al FabLab d'experimentació i prototipatge amb accés a tecnologies i nous materials; assessorament de negoci a mida per accelerar el creixement, accés a *webinars* i *workshops* especialitzats; accés a finançament, xarxa de contactes a nivell industrial, financer i internacional; i finalment, però no menys important, presència en mitjans de comunicació i mitjans especialitzats.

Acceleradora corporativa

El tercer eix és l'acceleradora corporativa que permet a la PIME tèxtil abordar noves oportunitats de negoci i entomar el repte de transformació digital i transició ecològica per créixer. Des de l'acceleradora, cada empresa pot maximitzar la combinació de tres factors clau per al seu creixement: el coneixement que neix de la Universitat, la generació de nous models de negoci i la innovació tant en producte com en processos.

Impuls tecnològic

El quart eix de Reimagine Textile és l'impuls tecnològic que ofereix conèixer, tant a emprenedors com a empreses i professionals del sector, l'estat de la tecnologia d'avantguarda que els ha de permetre adquirir avantatge competitiu en el mercat.

Des de Reimagine Textile acompanyen les empreses en els seus processos de transformació digital i transició ecològica, atenent els reptes de futur quant a desenvolupament sostenible i economia circular.

Per mitjà de Reimagine Textile, el nostre centre tecnològic ajuda a emprenedors PIME i grans empreses a innovar al llarg de tot el procés, des de la idea fins al producte final amb serveis com l'accés al FabLab d'experimentació i prototipatge amb tecnologies de fabricació digital i materials sostenibles, i suport professional. Les empreses també compten amb assessorament expert i personalitzat en l'aplicació de materials avançats, tecnologies innovadores i processos sostenibles.

A més, els emprenedors i les empreses tenen a la seva disposició altres serveis, com ara el suport expert per al desenvolupament experimental de nous productes o materials a les instal·lacions de fabricació tèxtil industrial del CRTT de la Diputació de Barcelona a Canet de Mar; orientació tecnològica; intel·ligència competitiva, i jornades de transferència i dinamització de la innovació.

Testimonis i balanç

Cinc anys després des de la seva posada en marxa, Reimagine Textile pot presentar resultats de la mà de les empreses que hi han confiat. Vegem els testimonis següents:

Marc Millet, cofundador de la *startup* EVIX:

«Gràcies a Reimagine Textile, vam validar inicialment el nostre projecte i el nostre model de negoci, se'ns va posar en contacte amb una enginyeria de Catalunya que ens ha ajudat molt a desenvolupar el prototip. De la mà de Reimagine Textile, vam assistir a diverses fires d'emprenedoria molt importants i se'ns ha posat en contacte amb diversos *partners* per cercar col·laboracions i aconseguir finançament».

Ane i Núria, cofundadores de ZER ERA:

«ZER neix fa 5 anys, inclou 3 dels nostres grans pilars que són la innovació, la sostenibilitat i un disseny minimalista i unisex: innovació perquè el que fem principalment és digitalitzar tots els patrons i produir només el teixit necessari, d'aquí ve la paraula. ZER, de zero residus. Reimagine textile ens està ajudant a formar part del procés de canvi del futur de la moda».

Júlia Garcia Escribà, fundadora de JGE:

«Vam participar l'any passat al programa d'emprenedoria Reimagine Textile, on vam materialitzar la idea de negoci i ens vam posar en contacte més fàcilment amb la tecnologia i la patent dobles. La patent dobles és el nom de la tecnologia que va ser creada per a la NASA i que utilitzem a les nostres peces per fer-les termoreguladores i que s'adaptin a la temperatura que el teu cos necessita».

Paolo Quogloti, fundador de The Running Republic:

«The Running Republic és una marca de tèxtil esportiu sostenible feta a partir de residus. Està feta amb residus plàstics recol·lectats en el medi ambient i el 84 % de la matèria que utilitzem és reciclada. Pertanyer a Reimagine Textile ens permet créixer i estar en constant moviment».

Conclusions

Reimagine Textile en cinc anys ja ha donat suport a més de 85 *startups* mitjançant el programa d'alt rendiment, ha incubat més de 30 empreses i ha facilitat l'aixecament de prop de 3 milions d'euros per al creixement de les noves iniciatives, afavorint així la creació de més de 300 llocs de treball.

Reimagine Textile és la primera aposta compromesa a llarg termini a Catalunya per impulsar la reinvençió del sector tèxtil en clau d'emprenedoria i innovació, disseny i sostenibilitat. Les bases estan posades, ara ens cal continuar «reimaginant»... Voleu teixir amb nosaltres la revolució del tèxtil del segle XXI?

Moianès

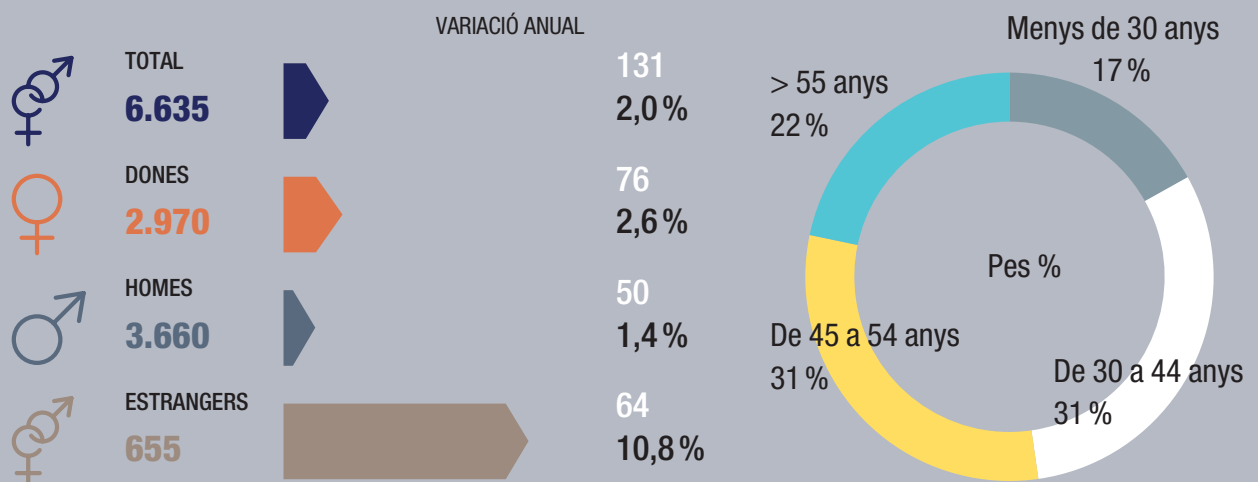

Resum executiu

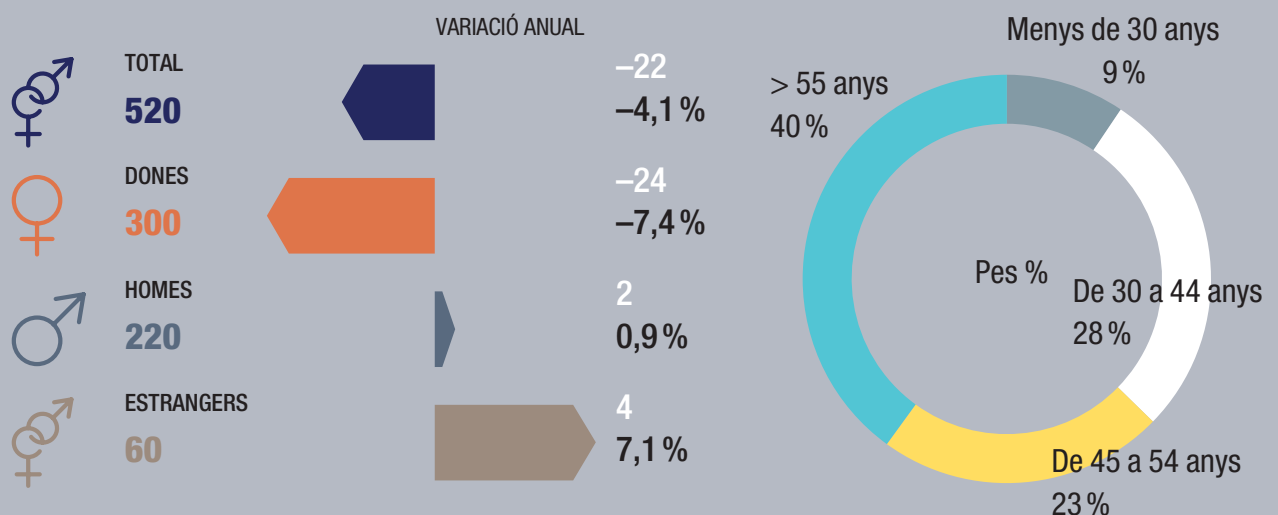
La comarca del Moianès, que s'havia mostrat com una de les més resilients durant la crisi de la covid-19, mostra signes de desacceleració en alguns indicadors socioeconòmics en aquest any 2022. No és el cas del nombre d'aturats registrats, que ha caigut el $-4,1\%$ ($-4,3\%$ a la província), especialment entre les dones ($-7,4\%$) i entre els joves menors de 30 anys ($-22,2\%$). Es consolida com una de les comarques amb la incidència de l'atur més reduïda, amb una taxa d'atur del $7,3\%$, dos punts per sota de la demarcació ($9,3\%$).

L'ocupació registrada resident a la comarca ha pujat un $2,0\%$, per sota de la variació provincial ($2,6\%$). En canvi, l'evolució positiva dels llocs de treball localitzats es frena i registra un tímid descens ($-0,2\%$), que contrasta amb la dinàmica positiva de la demarcació ($3,0\%$), degut a la caiguda del treball assalariat ($-0,3\%$). El comerç al detall i a l'engròs són de les poques activitats en què creixen de forma destacada els llocs de treball en aquest darrer any. La variació del nombre d'empreses resulta positiva, amb un increment del $0,7\%$ ($0,1\%$ a la província).

Població ocupada registrada resident a la comarca. IVT 2022

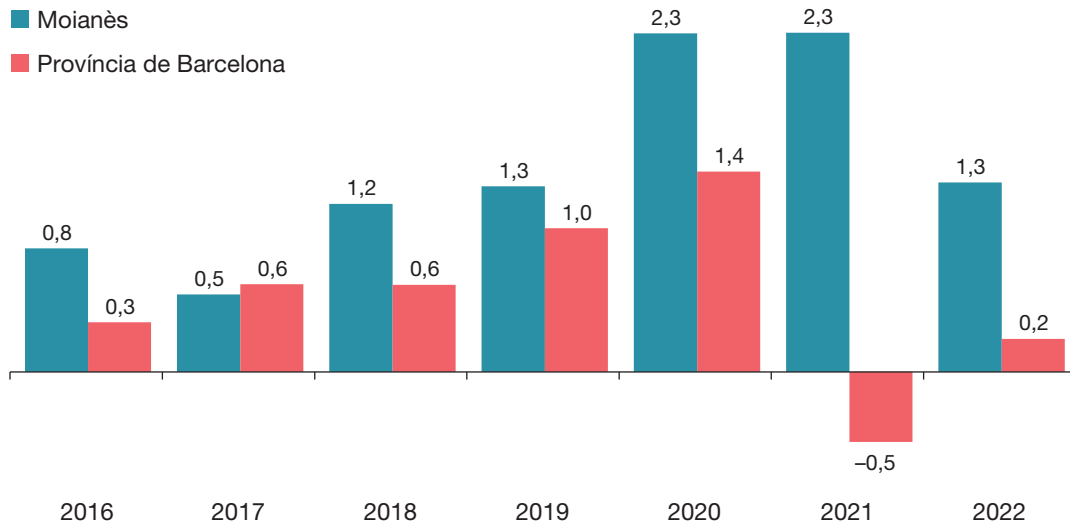
Població aturada registrada resident a la comarca. IVT 2022

La comarca del Moianès, creada l'any 2015, té una superfície de 337,9 km² i representa el 4,4 % de la superfície de la demarcació. Està formada per deu municipis amb una superfície mitjana de 33,8 km², una xifra significativament més gran que la mitjana provincial. Moia n'és la capital.

Gràfic 1

Taxes de variació de la població total, 2016-2022 (en percentatge)

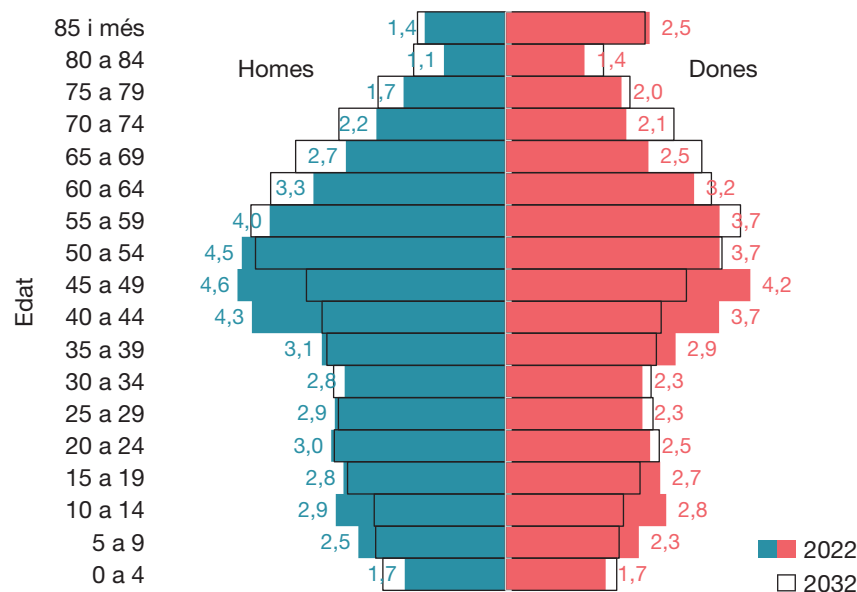

Font: Programa Hermes basat en dades del padró d'habitants de l'INE

La comarca del Moianès registra un creixement continuat des de la seva creació (vegeu el gràfic 1) i l'any 2022 assolix els 14.428 habitants, l'1,3 % més que un any abans, el segon creixement més intens d'entre les comarques barcelonines després del Garraf. Per grans grups d'edat, registra un descens moderat de la població jove menor de 16 anys (-0,7 %), però el segon creixement més destacat de població de 16 a 64 anys (1,6 %). La població major de 64 anys continua creixent (1,8 %). La població amb nacionalitat espanyola puja l'1,2 %, mentre que l'estrangera ho fa el 2,7 %, especialment la població amb nacionalitat marroquina (23,0 %) i argentina (60,9 %). Set dels deu

Gràfic 2

Piràmide d'edats del Moianès 2022-2032 (en percentatge)

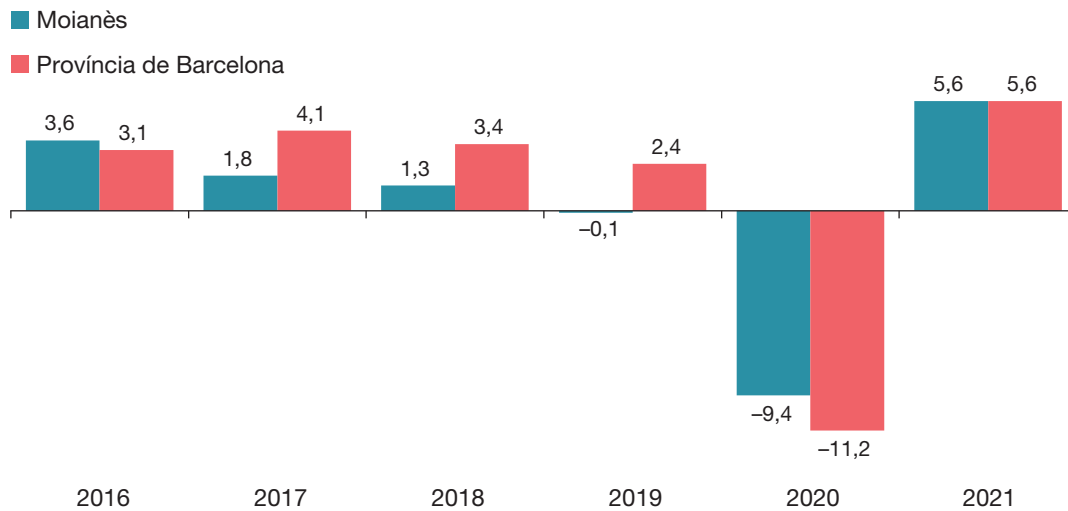

El Moianès continua registrant un important dinamisme en relació a la població, amb el segon creixement més destacat entre les comarques barcelonines el darrer any 2022, gràcies a un increment de la població gran i adulta, i un moderat descens de la població jove.

Font: Programa Hermes basat en dades del padró d'habitants de l'INE

Gràfic 3

Taxes de variació real del Valor Afegit Brut (VAB) (en percentatge)

Font: BBVA, Anuari Econòmic Comarcal 2022

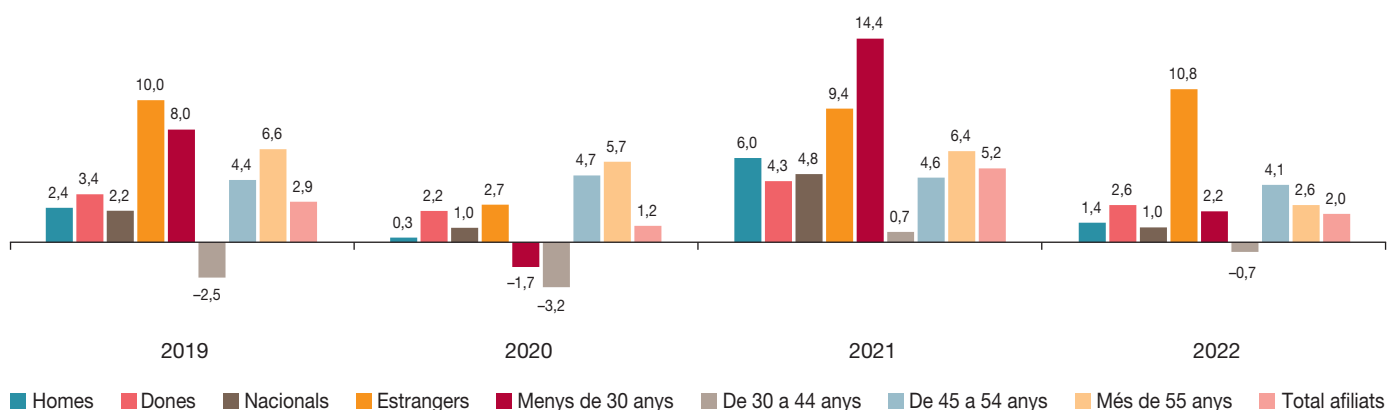
El Moianès modera el seu creixement en nombre d'ocupats respecte a l'any anterior, però destaca el creixement entre la població amb nacionalitat estrangera (10,8 %).

municipis de la comarca guanyen població, encapçalats per Monistrol de Calders (26), Calders (38) i Moià (74). Els altres tres municipis perden població, especialment a l'Estany (-17).

L'increment del VAB a la comarca l'any 2021 ha estat idèntic al de la província, del 5,6 % (vegeu el gràfic 3), segons l'*Anuari econòmic comarcal 2022*, de BBVA. Mentre que l'ocupació registrada de la població resident (vegeu gràfic 4) experimenta un augment del 2,0 %, menor al creixement que es dona al conjunt de la demarcació (2,6 %). Cal destacar que l'increment entre les persones amb nacionalitat estrangera ha estat del 10,8 %. Per grups d'edat, el major creixement es dona entre les persones de 45 i 54 anys (4,1 %), mentre que el de 30 a 44 anys és l'únic que descendeix (-0,7 %). La comarca finalitza l'any 2022 amb un total de 6.635 persones ocupades, 131 més que l'any 2021.

Gràfic 4

Taxes de variació interanual de la població ocupada registrada. Moianès (en percentatge)

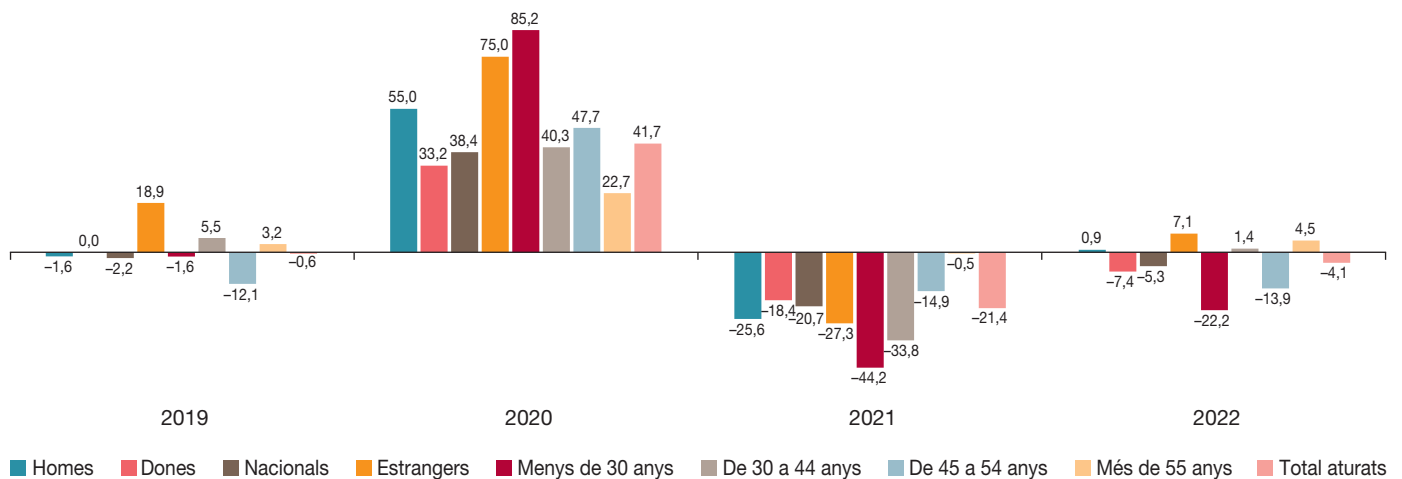
Font: Programa Hermes basat en dades de l'Idescat

L'atur registrat a la comarca del Moianès (vegeu el gràfic 5) ha experimentat una evolució positiva l'any 2022, i finalitza amb un total de 520 persones aturades, 22 menys que l'any 2021, que representa una variació del -4,1 %, molt similar a l'evolució del conjunt de la província (-4,3 %). La taxa d'atur també es redueix i se situa en el 7,3 %, i torna a ser la comarca barcelonina amb una taxa més baixa després del Lluçanès, dos punts percentuals per sota de la taxa provincial (9,3 %).

Per sexe, l'atur de les dones cau el -7,4 %, però el dels homes presenta el comportament contrari, i creix sensiblement (0,9 %). L'atur nacional cau un -5,3 %, mentre que els aturats estrangers experimenten un considerable augment, concretament del 7,1 %. Segons l'edat, hi ha un comportament diferenciat. L'atur es redueix de forma intensa entre els joves menors de 30 anys (-22,2 %) i entre les persones de 45 a 54 anys (-13,9 %), però augmenta entre els 30 i 44 anys (1,4 %), i sobretot entre la població de 55 anys i més (4,5 %). Per sectors d'activitat econòmica, l'atur baixa en tots els sectors, especialment als serveis, que és el sector més important a la comarca (-17). Tan sols augmenta l'atur mínimament entre les persones sense ocupació anterior.

Gràfic 5

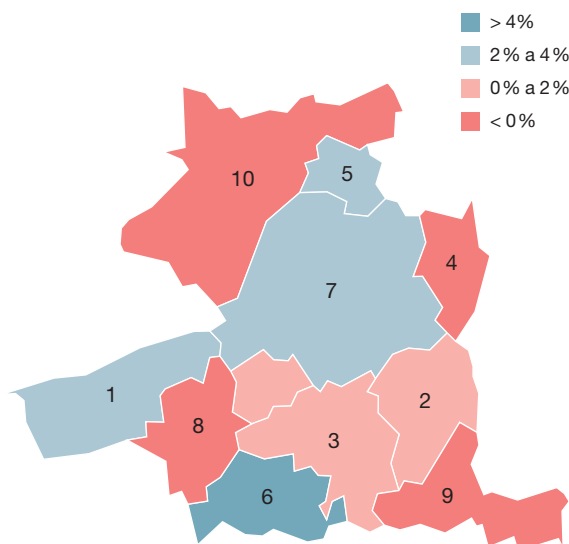
Taxes de variació interanual de la població aturada registrada. Moianès (en percentatge)

Font: Programa Hermes basat en dades del Departament d'Empresa i Treball

Mapa 1

Variació de la població ocupada registrada. Moianès, 2022 (en percentatge)

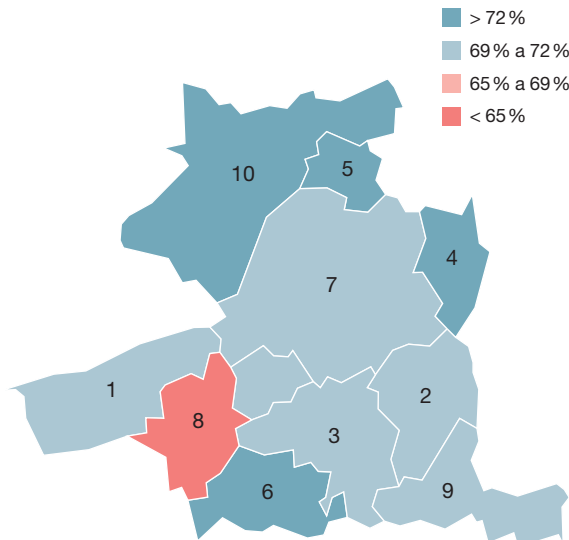

L'atur registrat continua a la baixa i la seva incidència és la més baixa d'entre totes les comarques barcelonines, amb una taxa d'atur del 7,3 %.

Mapa 2

Taxa d'ocupació registrada.
Moianès, 2022

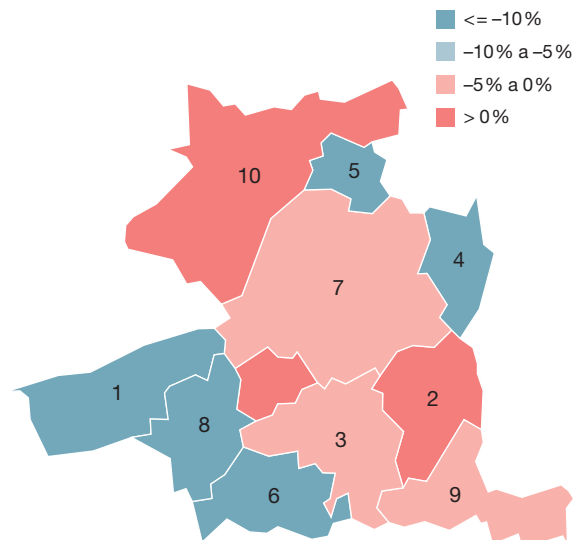
(en percentatge)

Mapa 3

Variació anual de l'atur registrat.
Moianès, 2022

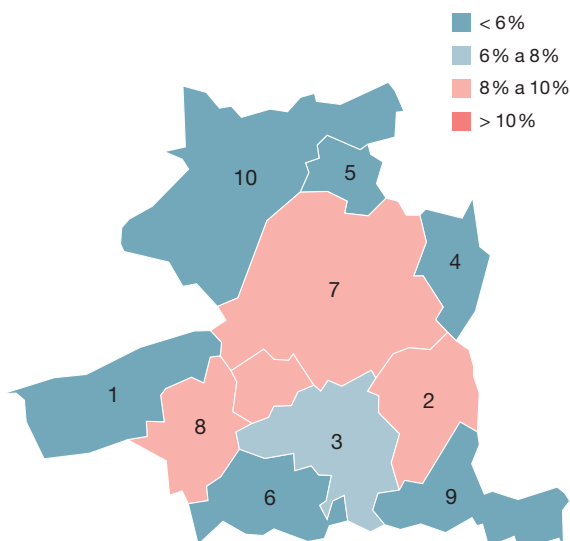
(en percentatge)

Mapa 4

Taxa d'atur registrat.
Moianès, 2022

(en percentatge)

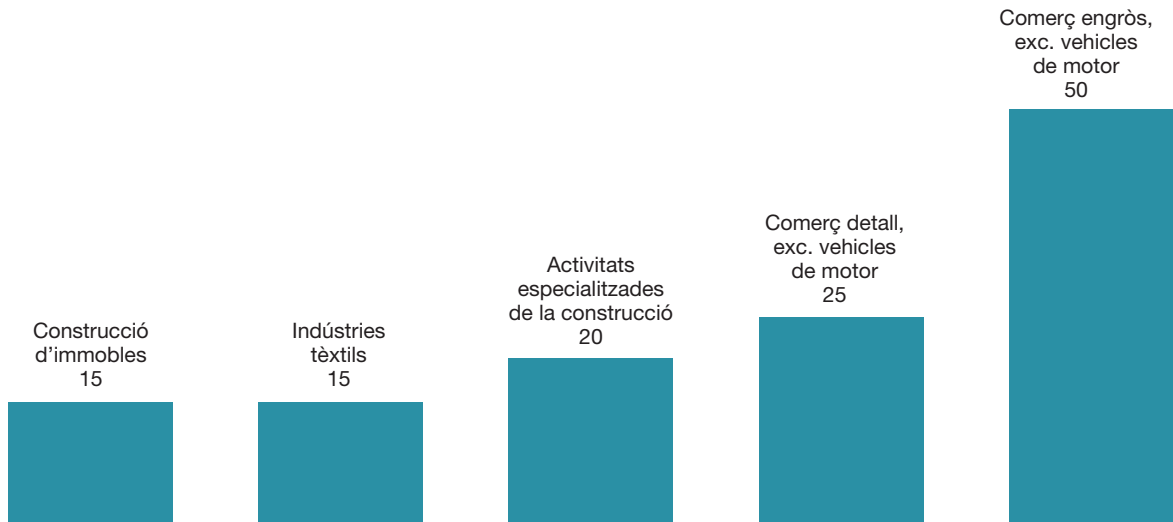

6 dels 10 municipis creixen en nombre de persones ocupades residents, i 7 municipis presenten una taxa d'ocupació superior al 70%. L'atur baixa també a 6 municipis. Els 10 municipis que conformen la comarca tenen una taxa d'atur inferior al 10%.

- 1 Calders
- 2 Castellcir
- 3 Castellterçol
- 4 Collsuspina
- 5 Estany (L')
- 6 Granera
- 7 Moià
- 8 Monistrol de Calders
- 9 Sant Quirze Safaja
- 10 Santa Maria d'Oló

Gràfic 6

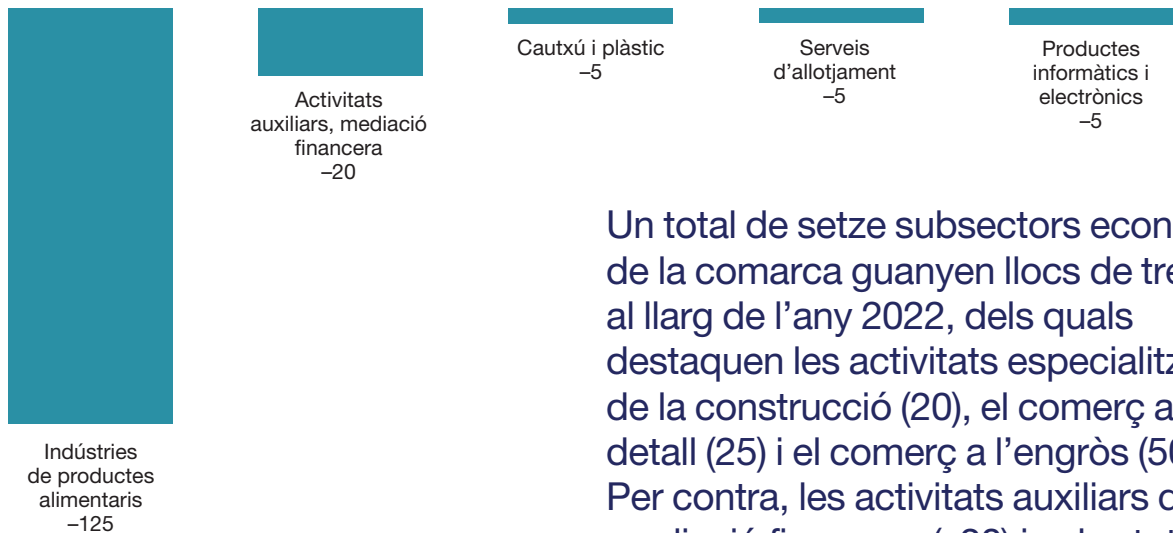
Subsectors d'activitat amb més guany de llocs de treball. Moianès, 2022 (absoluts)

Font: Programa Hermes basat en dades d'Idescat

Gràfic 7

Subsectors d'activitat amb més pèrdua de llocs de treball. Moianès, 2022 (absoluts)

Font: Programa Hermes basat en dades d'Idescat

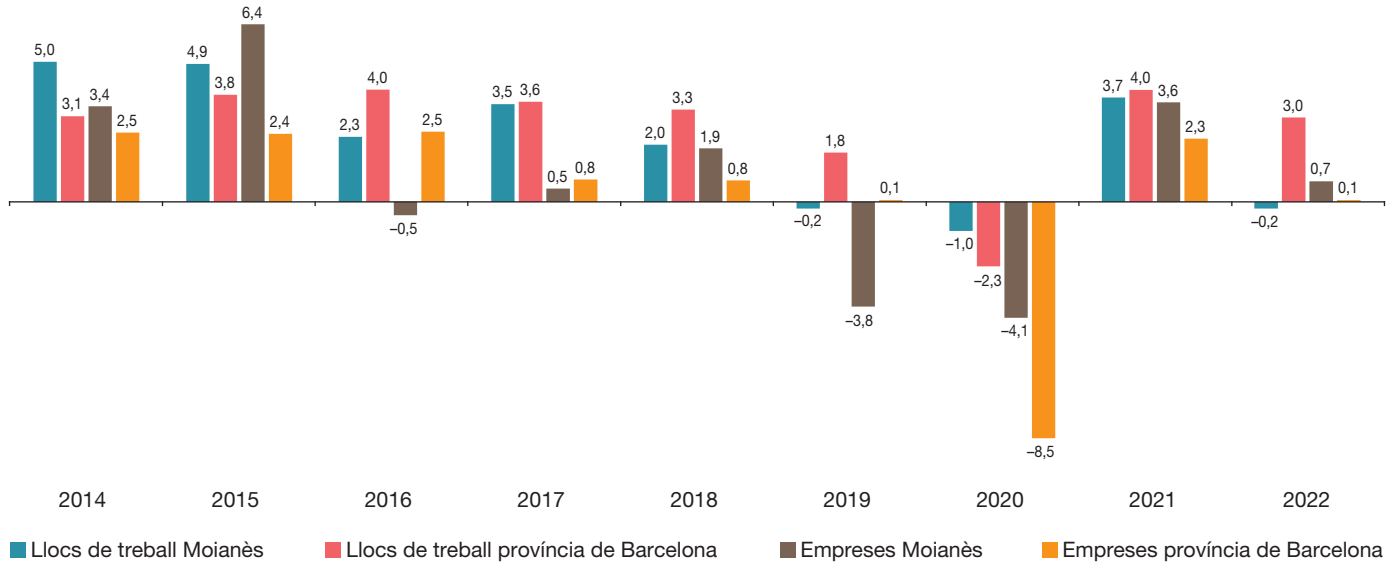
Un total de setze subsectors econòmics de la comarca guanyen llocs de treball al llarg de l'any 2022, dels quals destaquen les activitats especialitzades de la construcció (20), el comerç al detall (25) i el comerç a l'engròs (50). Per contra, les activitats auxiliars de mediació financera (-20) i sobretot la indústria de productes alimentaris (-125) destaquen d'entre les que baixen.

Sobre el nombre de **llocs de treball** (treballadors de les empreses de la comarca, hi resideixin o no), el Moianès esdevé una de les úniques dues comarques on cau el seu nombre l'any 2022. L'any tanca amb 4.155 llocs de treball, 10 menys que un any enrere, que suposa un decreixement del -0,2 %, contraposat a l'increment experimentat al conjunt de la província (3,0 %). Mentre que els llocs de treball de la modalitat autònoma s'han estancat (0,0 %), la modalitat de treball assalariat és la que concentra la pèrdua de llocs de treball (-0,3 %).

Gràfic 8

Taxes de variació interanual dels llocs de treball i empreses

(en percentatge)

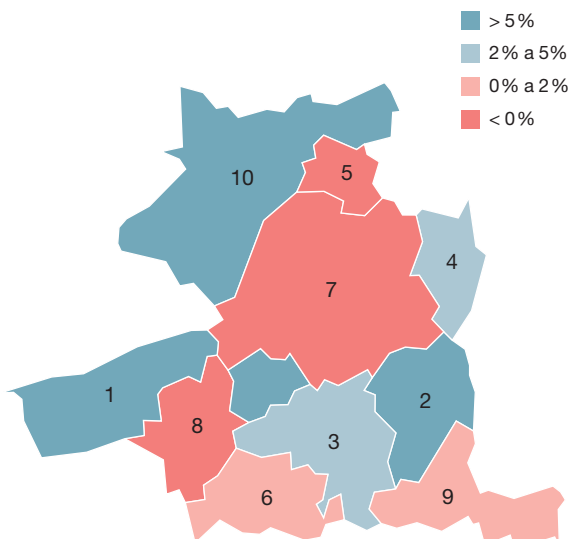
Font: Programa Hermes basat en dades d'Idescat

La variació interanual dels llocs de treball (vegeu el mapa 5) ha resultat positiva en cinc dels deu municipis de la comarca, entre els quals destaquen Santa Maria d'Oló (5,8 %), Calders (7,3 %) i Castellcir (12,5 %). En termes absoluts, els majors increments s'han donat a Castellterçol (40) i Castellcir (40). Per contra, tres municipis registren descensos, concretament Monistrol de Calders (-4,2 %), l'Estany (-5,3 %) i Moià (-5,9 %).

Mapa 5

Variació de llocs de treball registrats.

Moianès, 2022 (en percentatge)

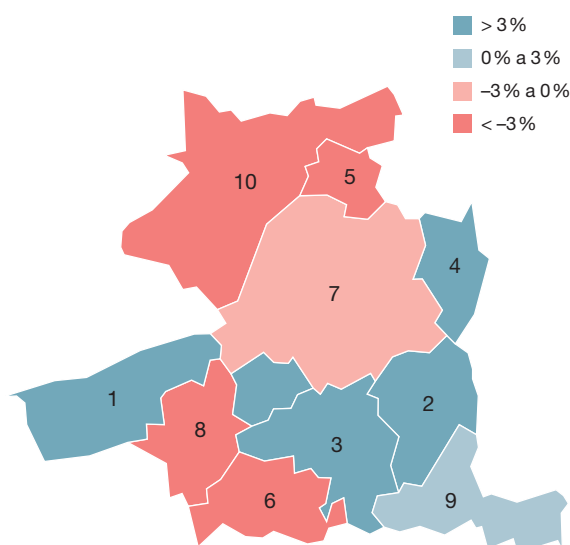
Els llocs de treball a la comarca han disminuït el -0,2 % al llarg de l'any 2022 (-0,3 % assalariats i 0,0 % autònoms). El nombre d'empreses, en canvi, creix el 0,7 %.

A diferència dels llocs de treball, el **nombre d'empreses** (comptes de cotització) ha registrat una variació interanual positiva del 0,7 % (3), la segona més elevada d'entre totes les comarques barcelonines, i per sobre del sensible increment del conjunt de la província (0,1 %). En acabar l'any 2022 s'hi localitzen 410 empreses. Per subsectors, els guanys més importants els trobem en l'agricultura, la ramaderia i caça (5), i les activitats especialitzades de la construcció (6), mentre que el subsector que més empreses perd és el de l'educació (-2).

Mapa 6

Variació d'empreses registrades.

Moianès, 2022 (en percentatge)

4 municipis de la comarca creixen en nombre d'empreses, de manera destacada Calders (4) i Castellterçol (6). En canvi, 5 municipis perden empreses, d'entre els quals sobresurt Moià (-4).

Segons el Sistema d'Anàlisi de Balanços Ibèrics, el teixit empresarial del Moianès consta de 199 empreses que generen un volum de negoci consolidat de 315 milions d'euros. És la comarca amb la major concentració sectorial de la província, això queda explicat per la importància de la indústria de productes alimentaris i begudes. Aquest sector genera un volum de negoci de 192 milions d'euros que representa el 61,0 % de la facturació comarcal.

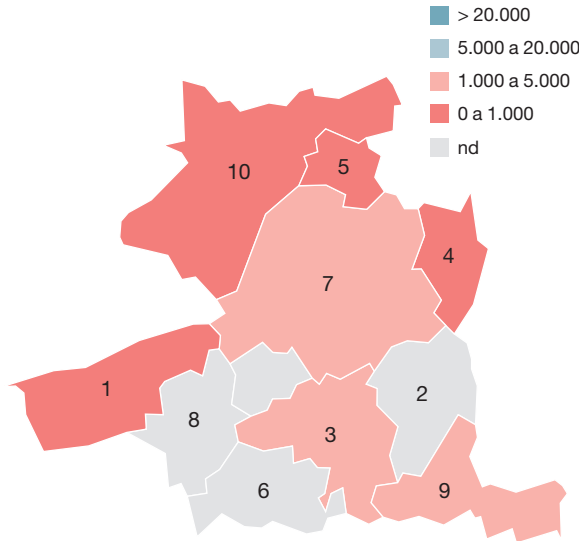
L'impacte de la pandèmia de la covid-19 en termes de facturació, al Moianès, es va manifestar en sentit contrari al de la major part de les comarques. Del 2019 al 2020 la facturació va augmentar un 0,8 % mentre que al conjunt de la demarcació de Barcelona es va reduir un 11,0 %. El 2021 la facturació s'ha incrementat un 3,1 %, augment molt inferior al registrat en el conjunt de les comarques de Barcelona (13,3 %).

El nombre de **prestacions per desocupació** se situa en 356 en tancar l'any 2022, que són 4 més que la xifra registrada un any abans. La taxa de cobertura sobre la població aturada registrada se situa en el 70,4 %, lleugerament per sobre de la del conjunt de la província (69,0 %). El major nombre de prestacions i la reducció de l'atur registrat ha fet que la taxa de cobertura s'elevi 3,8 punts respecte al mateix període de l'any 2021.

En relació als **contractes laborals** registrats al llarg de l'any 2022, el seu nombre s'ha situat en 2.932, que són 397 contractes més que l'any 2021 (15,7 %), esdevenint la comarca barcelonina amb un creixement més intens, significativament per sobre del conjunt de la província (4,5 %). L'increment ha estat extensiu a tots els grans sectors econòmics. La contractació indefinida ha crescut el 164,4 % i la contractació temporal ha caigut el -20,9 %, explicat pels canvis introduïts per la darrera reforma laboral.

Mapa 7

Recaptació de l'impost sobre les estades en establiments turístics. Moianès, 2022* (en euros)

* Inclou el 2n semestre de 2021 i el primer semestre de 2022, que correspon al 4t trimestre del 2021 i el 1r, 2n i 3r trimestres de 2022.

Font: LABturisme a partir de la Direcció General de Turisme

A la comarca del Moianès, l'oferta de places en **allotjaments turístics** es manté pràcticament estable en comparació al 2021. L'oferta de places en habitatges d'ús turístic registra un augment una mica més significatiu, un 13 % (22 places noves), i ja representa un 20 % del total de places ofertes a la comarca.

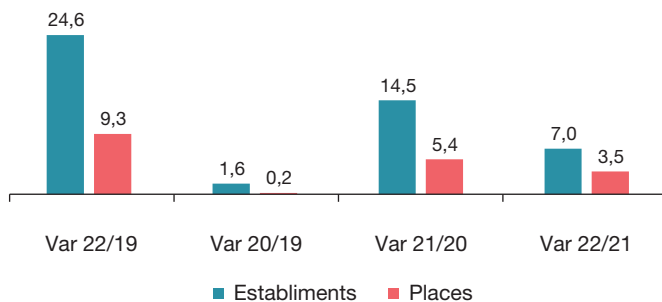
Aquest 2022 el Moianès supera les xifres d'abans de la pandèmia en establiments hotelers i turisme rural, tant en nombre de viatgers com de pernотacions. Les xifres obtenen valors de creixement del 92 % i el 33 %, respectivament, en relació al 2021.

El Moianès ha recaptat 11.891 euros d'impost sobre les estades en establiments turístics, un 83 % més que el 2021, i gairebé igualant la xifra del 2019 (-0,4 %).

L'oferta d'allotjament de la comarca ja supera les 1.000 places degut a l'increment de places d'HUT.

Gràfic 9a

Taxes de variació de l'oferta turística* (en percentatge)

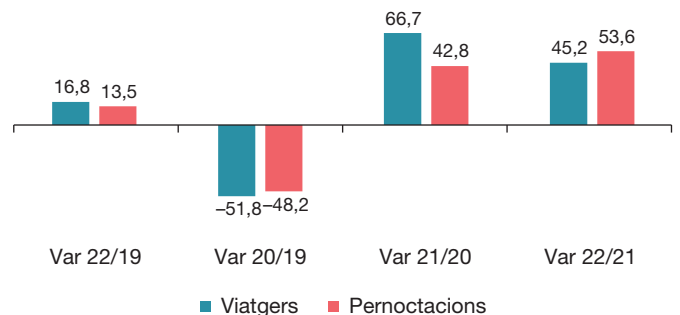

* Inclou establiments i places en hotels, càmpings, turisme rural, apartaments turístics, habitatges d'ús turístic i albergs de joventut.

Font: LABturisme a partir del Registre de Turisme de Catalunya i la Direcció General de Joventut

Gràfic 9b

Taxes de variació de la demanda turística* (en percentatge)

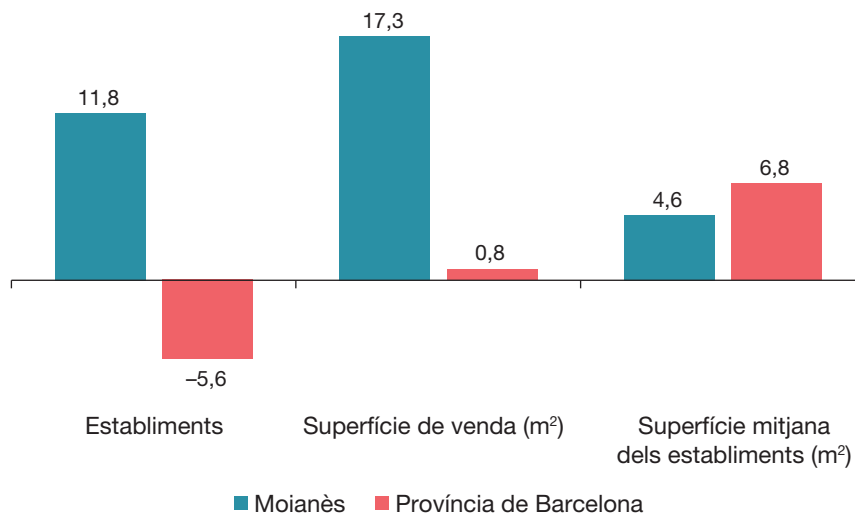

* Inclou viatgers i pernотacions en hotels, càmpings i turisme rural.

Font: LABturisme a partir de l'Enquesta d'ocupació en allotjaments turístics, Tourism Data System (TDS)

Gràfic 10

Taxes de variació del comerç (en percentatge)

Font: Cens d'establiments comercials de Catalunya. Departament d'Empresa i Treball i Consell General de Cambres de Catalunya

En relació amb el **comerç**, segons les dades publicades per la Generalitat de Catalunya, l'any 2021 hi havia un total de 170 establiments comercials a la comarca que ocupaven una superfície de venda de 15.522 m². Això suposa un augment respecte a l'any 2019 d'un 11,8 % en el nombre d'establiments, l'increment més destacat entre totes les comarques barcelonines, i d'un 17,3 % de la superfície de venda. La densitat comercial resultant és d'11,94 establiments per cada 1.000 habitants, 8 dècimes més que l'any 2019, i 1.090 m² per cada 1.000 habitants, un 12,1 % més. La superfície mitjana per establiment se situa en 91 m², 4 m² més que el 2019, un augment d'un 4,6 %, per sota del conjunt de la demarcació (6,8 %).

En l'Enquesta d'hàbits de consum i compra a la comarca 2019, pel que fa a l'índex d'atracció i pèrdues, s'observa una pèrdua significativa de retenció de compra per a l'alimentació quotidiana (61,1 %), especialment per a la resta d'alimentació i la categoria d'altres productes quotidians no alimentaris. Pel que fa als productes no quotidians, el Moianès presenta una situació especial, donat que cap dels responsables de compra que han sigut entrevistats han realitzat la despesa al comerç del seu municipi de residència (per a equipament de la persona i de la llar) i totes elles han fet la compra fora de la comarca. Respecte al percentatge de compra per Internet, s'observen uns índexs molt similars a la resta de les comarques.

És de les poques comarques on creix el nombre d'establiments i la superfície de venda, però la valoració de l'oferta comercial és la més baixa d'entre totes les comarques (6,24).

Al Moianès ens cuidem. Dinamització i consolidació del sector de serveis a les persones

Judit Sala Carbonès i Roser Galí Izard, Consell Comarcal del Moianès

Contextualització

El projecte «Al Moianès ens cuidem - Dinamització i consolidació del sector serveis a les persones», té més de 10 anys de trajectòria a la comarca del Moianès, dissenyant i desplegant actuacions transversals per a la dinamització socioeconòmica d'un dels sectors emergents del Moianès, el sector de les cures i de serveis a les persones.

El projecte té com a objectiu la transformació del sector dels serveis a les persones a partir del disseny d'activitats de regeneració econòmica, amb la creació de dispositius per a la professionalització, la creació de perfils professionals per donar resposta a les necessitats del mercat de treball, la creació de xarxes de cooperació entre els actors del sector i, des dels últims anys, s'ha incorporat dins l'objectiu la implementació del model innovador d'atenció centrada en la persona a tots els serveis del sector d'atenció a les persones de la comarca.

Un objectiu que garanteix uns serveis públics de qualitat, eficients i eficaços, millora la qualitat de vida de les persones i l'activitat dels sectors productius estratègics generadors d'ocupació del territori, i possibilita la inserció sociolaboral de les persones més desfavorides.

La Llei 39/2006, coneguda com la Llei de dependència, va crear i regular el sistema de cures per a les persones mancades d'autonomia, una modernització del sistema de protecció social que actualitzava la normativa per posar al dia les institucions que cuiden les persones més fràgils. Dos anys més tard, es van aprovar els criteris professionals per garantir la qualitat dels centres i serveis regulats per la llei: així, els/les treballadors/es amb funcions de cuidadores, gerocultors/es i categories similars que no tinguessin titulació, haurien d'acreditar-se o fer la formació professional corresponent; a partir de l'1 de gener de 2016, els professionals de nova incorporació ja haurien de tenir la titulació requerida.

Va ser l'any 2013 que el consorci va iniciar un treball de prospecció del sector amb l'objectiu de dissenyar recursos i línies d'actuació estratègiques per donar resposta a la necessitat d'acreditació de les competències i a les necessitats formatives i d'ocupació. Tots aquests anys i fins a l'actualitat, el projecte #AlMoianèsEnsCuidem s'ha consolidat desplegant una estratègia transversal tenint en compte les persones, les empreses i els serveis públics de serveis a les persones.

El Moianès, amb set residències per a persones grans i un centre per a persones amb discapacitat, tenia en aquell moment 181 treballadors/es amb funcions de gerocultor/a, 71 dels quals sense la titulació oficial. Per tant, un cop l'administració va aclarir com es faria l'acreditació, el 2013, el consorci va prendre la iniciativa per acreditar aquells/es treballadors/es i en paral·lel dissenyar altres actuacions de cooperació amb el sector dels serveis a les persones.

Arrel de la col·laboració en l'acreditació de competències, es va constituir una Taula de cooperació amb els agents i el sector serveis a les persones i es va establir un full de ruta per als anys següents amb l'objectiu d'oferir serveis i actuacions que fomentessin la professionalització i acompanyament a la innovació, establir mecanismes de treball en xarxa, identificar nous perfils professionals i definir una estratègia a mitjà i llarg termini per al sector.

Calia poder oferir la formació oficial al territori (encara no comarca), per això es van iniciar dos processos en paral·lel. D'una banda, aconseguir impartir en el centre educatiu de secundària de referència (l'Institut Moianès) el cicle formatiu de grau mitjà d'atenció a les persones en situació de

dependència, gràcies a l'excepció feta per a territoris de baixa densitat de població: el conveni es va signar el 2015 i continua vigent. D'altra banda, es va iniciar l'homologació dels espais del mateix institut per oferir el certificats de professionalitat de l'àmbit; tràmit que ha culminat aquest 2023 per mitjà d'una nova normativa estatal.

Així, el 2016, el consorci, entre els programes formatius propis, el programa Acredita't, les proves d'accés al Grau Mitjà i el cicle formatiu (en algun cas estudiat en paral·lel), havia aconseguit que 70 de les 71 treballadores sense titulació requerida per normativa, l'haguessin adquirit i s'oferís al Moianès formació reglada en l'àmbit de la dependència.

A partir de 2017, el consorci s'integra en el nou consell comarcal i adquireix competències en l'àmbit dels serveis socials i l'educació, i s'obren més portes al projecte amb la identificació de nous serveis i perfils professionals: el servei d'atenció domiciliària, l'atenció a la dependència, l'atenció a la infància i a l'adolescència.

Actualment, el sector de les cures està vivint una transformació de creixement i de reformulació dels serveis degut principalment al desplegament de les competències comarcals vinculades al sector dels serveis a les persones, i per les conseqüències de la pandèmia covid-19 viscudes en el sector, principalment a les residències de gent gran, ja que ha reactivat la necessitat de definir mesures per reconvertir el sector i adaptar-lo a les noves necessitats, ja sigui per les persones ateses com per la situació conjuntural (manca de professionals qualificats, dificultats per cobrir els llocs de treball, creixement de noves demandes i necessitats...).

Tres línies estratègiques amb perspectiva transversal

El projecte #AIMoianèsEnsCuidem s'estructura en tres línies estratègiques que s'han definit des d'una perspectiva transversal entre totes les àrees del consell i del consorci: atenció a persones, educació, migracions i promoció econòmica, ocupació i formació.

Ocupació i professionalització

Actuacions que fomentin la professionalització i la creació de perfils professionals. Identificar persones en situació d'atur amb una motivació per reconvertir els seu projecte professional cap a un nou sector econòmic a través d'itineraris d'inserció a les professions de les cures, i oferir actuacions de capacitació de les competències transversals i tècniques de les fitxes de professions identificades (15 professions).

Xarxa #AIMoianèsEnsCuidem, cooperació entre el sector públic i el privat

Un espai de treball i de cooperació entre els actors per a la consolidació del sector. Un espai per definir el full de ruta per atendre les necessitats conjunturals i per potenciar la transformació del sector dels serveis a les persones.

Aquest espai permet atendre des de la urgència de persones amb dependència sobrevinguda, a la recerca, la formació, l'acreditació de competències de treballadors, l'assessorament per processos i atendre altres necessitats a demanda.

Model d'atenció centrada en la persona

Dissenyar i implementar el model innovador d'atenció centrada en la persona —mitjançant una nova organització dels serveis prestats pels agents que intervenen en el territori—, permetria una millor i més àmplia prestació de serveis públics amb una visió integrada i transversal, que respondria als nous reptes que planteja la situació econòmica, ocupacional i social actual amb l'objectiu de garantir uns serveis públics de qualitat, eficients i eficaços, millorar la qualitat de vida de les persones, crear i mantenir ocupació de qualitat, millorar l'activitat dels sectors productius estratègics generadors d'ocupació dels territoris i possibilitar la inserció sociolaboral de les persones més desfavorides.

Conclusions

#AIMoianèsEnsCuidem és un paraigua obert sota el qual s'aixopluguen totes aquelles actuacions i activitats en relació amb el sector de la cura a les persones. Qualsevol de les persones tècniques del consell, el consorci, l'ajuntament o del sector pot detectar una escletxa d'oportunitat on fer una actuació interessant que ajudi a pal·liar una necessitat, resoldre una mancança o innovar en l'atenció. Pot proposar-ho i es planificarà una actuació o activitat per donar-hi resposta.

El projecte té visió estratègica pensant en la nova realitat social, a mitjà i llarg termini, i ha de planificar les accions que duguin a un bon equilibri. El creixement poblacional de la comarca comporta una creixent necessitat de serveis de conciliació i escolarització, lleure i extraescolars per part de la infància i adolescència, i pel que fa a les persones grans, cal seguir fomentant l'envelliment actiu i comunitari, i seguir l'evolució dels serveis a domicili en creixement continu, i l'adaptació de les residències a les noves demandes de la nova generació de persones grans. Es tenen identificats nous llocs de treball, es vol continuar oferint acompanyaments i formació per treballar les competències transversals i tècniques del sector, i fomentar el treball en xarxa i la cooperació entre el sector públic i privat.

Osona

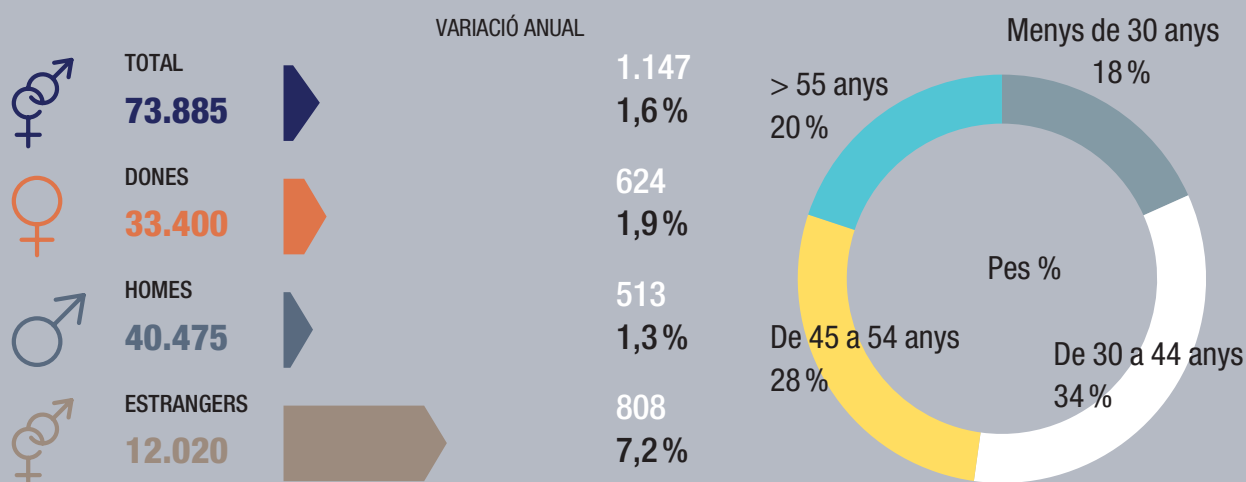

Resum executiu

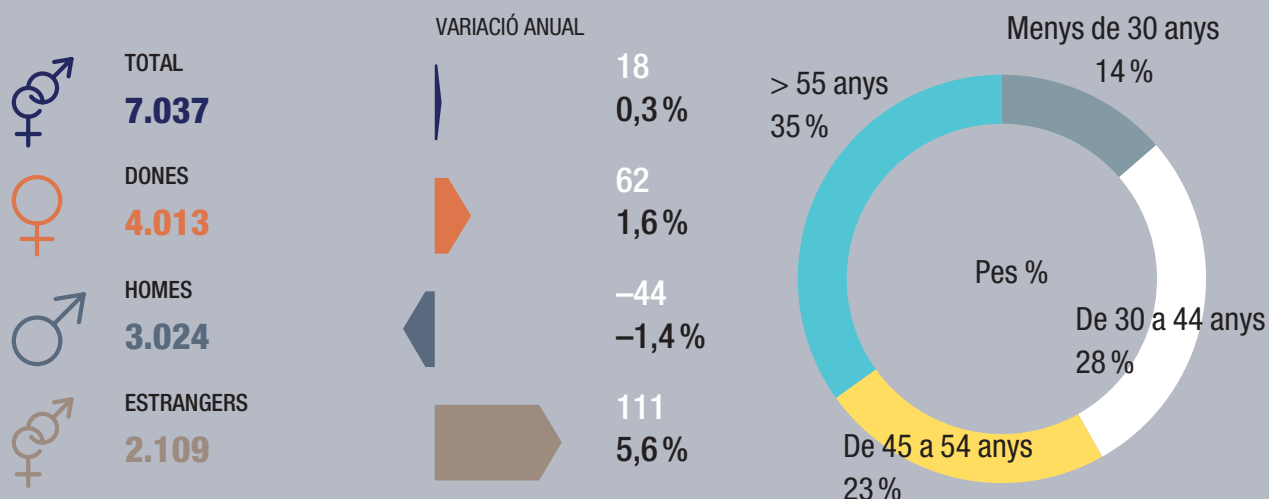
Durant l'any 2022 els indicadors socioeconòmics analitzats de la comarca d'Osona esdevenen positius en termes generals, però s'evidencien desajustos entre l'oferta de llocs de treball i la població activa. A diferència del que ha passat a la resta de comarques barcelonines, el nombre de persones aturades registrades no només no s'ha reduït, sinó que ha augmentat tímidament el 0,3 % (-4,3 % a la província), especialment entre les dones (1,6 %) i els joves menors de 30 anys (11,0 %). La taxa d'atur registrat se situa en el 8,7 %, així que continua per sota del conjunt provincial (9,3 %).

L'ocupació registrada resident a la comarca és un 1,6 % superior a un any abans, per sota del creixement de la demarcació (2,6 %). En canvi, els llocs de treball s'incrementen a un major ritme, del 3,5 % (3,0 % a la província), gràcies al destacat avenç del treball assalariat (4,4 %). El comerç al detall i les indústries de productes alimentaris lideren els augments de llocs de treball el darrer any. Alhora, el teixit empresarial creix lleugerament en aquest període, el 0,3 %.

Població ocupada registrada resident a la comarca. IVT 2022

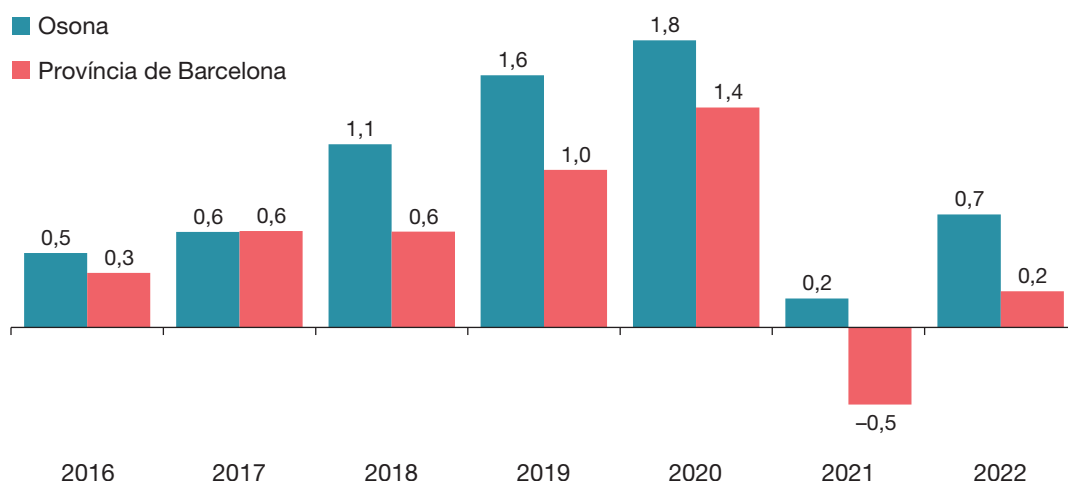
Població aturada registrada resident a la comarca. IVT 2022

La comarca d'Osona està integrada per 50 municipis, dels quals 47 pertanyen a la demarcació de Barcelona (les dades d'aquesta anàlisi fan referència als 47 municipis barcelonins, incloent els vuit d'Osona que ara componen la nova comarca del Lluçanès) i els 3 restants, a la de Girona. Osona té una superfície de 1.142,6 km², ocupant el 14,8 % de la demarcació de Barcelona, amb una superfície mitjana municipal de 24,3 km², Vic n'és la capital.

Gràfic 1

Taxes de variació de la població total, 2016-2022 (en percentatge)

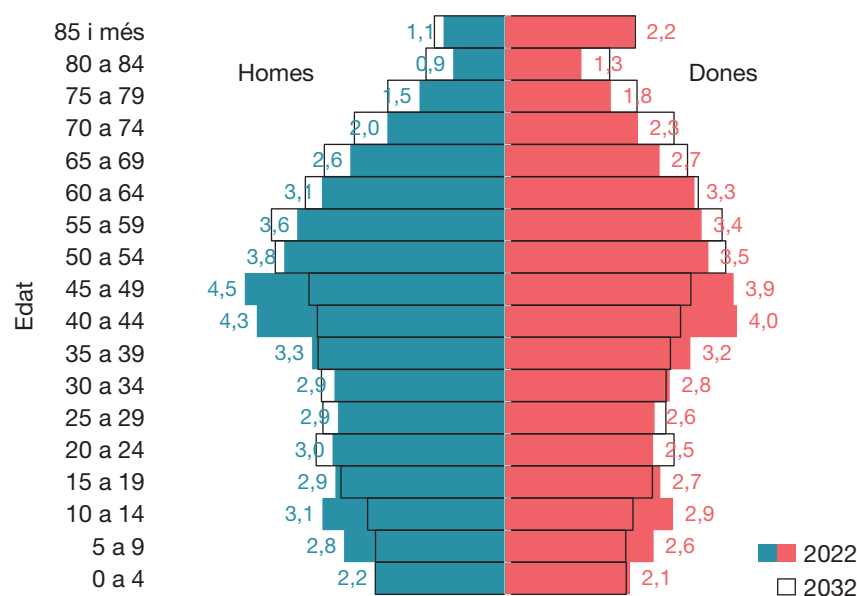

Font: Programa Hermes basat en dades del padró d'habitants de l'INE

La població d'Osona creix l'any 2022 fins als 163.697 **habitants**, el 0,7 % més que un any enrere (vegeu el gràfic 1), per sobre de l'increment del conjunt de la província (0,2 %). L'increment ve donat per un augment de la població de 16 a 64 anys (0,6 %) i la major de 64 anys (2,0 %), i el segon descens de la població jove menor de 16 anys més moderat entre totes les comarques barcelonines (-0,5 %). La població amb nacionalitat espanyola creix el 0,5 %, mentre que l'estrangera puja l'1,7 %, destacant la nacionalitat nigeriana (8,6 %) i colombiana (13,2 %), mentre que davalla la marroquina (-3,1 %). Trenta-quatre dels quaranta-set municipis augmenten població el darrer any, entre els quals

Gràfic 2

Piràmide d'edats d'Osona 2022-2032 (en percentatge)

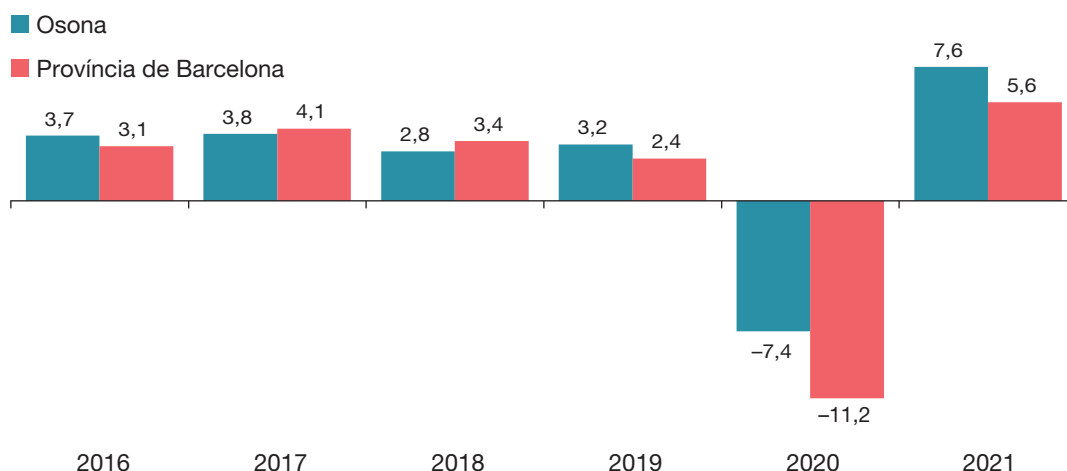

L'any 2022 la població d'Osona creix el 0,7 %, per sobre del conjunt de les comarques barcelonines, a causa d'un menor descens de la població jove (-0,5 %) i l'augment de la població adulta i la gent gran.

Font: Programa Hermes basat en dades del padró d'habitants de l'INE

Gràfic 3

Taxes de variació real del Valor Afegit Brut (VAB) (en percentatge)

Font: BBVA, Anuari Econòmic Comarcal 2022

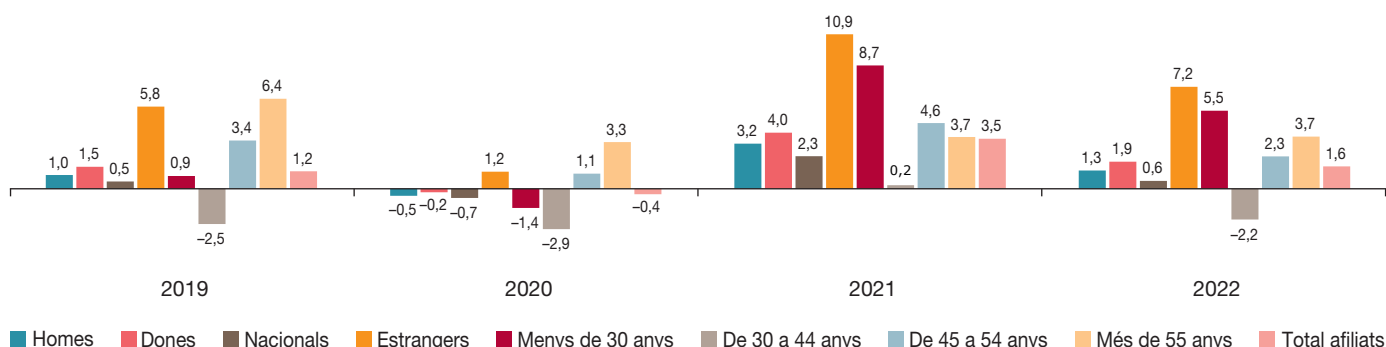
Osona suavitza el ritme de creixement de la població ocupada (1,6 %), amb els joves com a col·lectiu amb major creixement.

destaquen Roda de Ter (106), Torelló (173) i Vic (226). En canvi, deu municipis perden població, encapçalats per les Masies de Voltregà (-45).

La comarca d'Osona ha experimentat un augment del VAB del 7,6 % l'any 2021, el més destacat entre totes les comarques de la província (vegeu el gràfic 3), segons l'*Anuari econòmic comarcal 2022*, de BBVA, després d'haver estat la menys afectada per la caiguda del VAB de l'any 2020. L'ocupació registrada de la població resident a la comarca s'incrementa l'1,6 % l'any 2022, un punt percentual menys que el conjunt de la demarcació. En el col·lectiu de població amb nacionalitat estrangera, és la comarca que creix menys intensament, tot i fer-ho en un 7,2 % interanual. Per grups d'edat, el creixement més important es dona entre la població jove menor de 30 anys (5,5 %); en canvi, baixa en el següent grup, el de 30 a 44 anys (-2,2 %). Així, l'any tanca amb 73.885 persones ocupades, 1.147 més que un any abans.

Gràfic 4

Taxes de variació interanual de la població ocupada registrada. Osona (en percentatge)

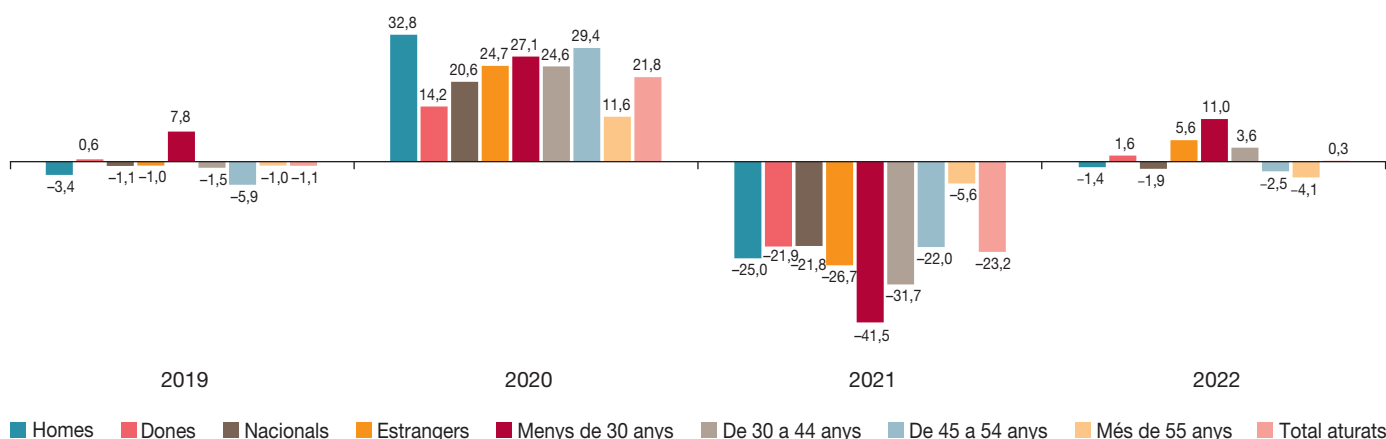
Font: Programa Hermes basat en dades de l'Idescat

A diferència de la resta de comarques de la província, l'atur registrat (vegeu el gràfic 5) a Osona en acabar l'any 2022 ha estat superior al mateix període de l'any 2021. Aquest increment ha estat molt petit, són 18 persones aturades més, deixant la xifra total en 7.037, però és significatiu perquè és un comportament contrari al registrat en la resta de comarques i al conjunt de la demarcació (-4,3 %). La taxa d'atur se situa en el 8,7 %, encara força per sota de la taxa provincial (9,3 %).

Segons el sexe, l'increment de l'atur de les dones (1,6 %) ha estat més important que la reducció de l'atur entre els homes (-1,4 %). La diferència també és marcada segons la nacionalitat, ja que l'atur estranger augmenta el 5,6 %, mentre que l'atur nacional cau el -1,9 %. En relació als grups d'edat, l'atur augmenta entre la població menor de 44 anys, especialment els joves menors de 30 anys (11,0 %), i a partir d'aquesta edat l'atur decreix. Entre els grans sectors d'activitat, la pujada de l'atur es concentra en termes absoluts en el sector serveis (61) i en termes relatius entre la població sense ocupació anterior (4,9 %). La resta de sectors registren baixades de l'atur.

Gràfic 5

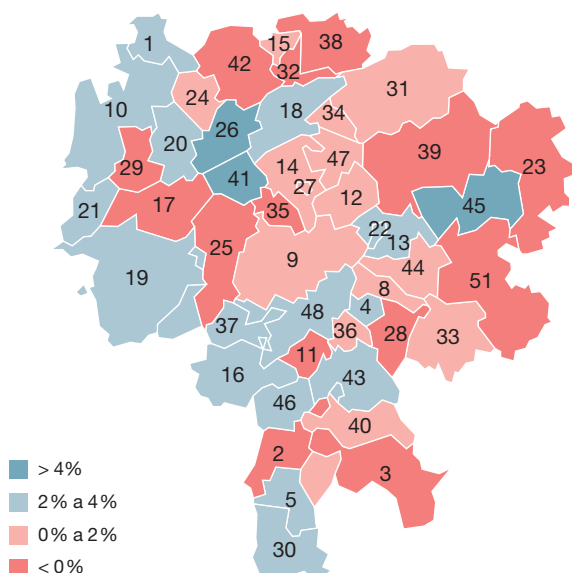
Taxes de variació interanual de la població aturada registrada. Osona (en percentatge)

Font: Programa Hermes basat en dades del Departament d'Empresa i Treball

Mapa 1

Variació de la població ocupada registrada. Osona, 2022 (en percentatge)

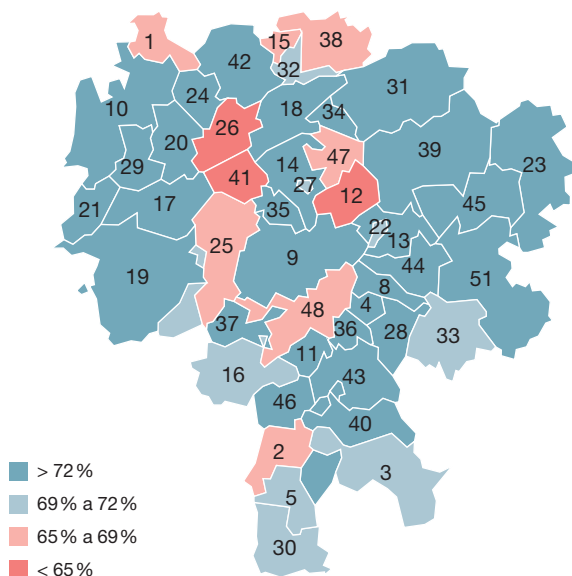

És l'única comarca de la demarcació on augmenta l'atur registrat l'any 2022 (0,3 %), però la taxa d'atur es manté relativament reduïda (8,7 %).

Mapa 2

Taxa d'ocupació registrada. Osona, 2022

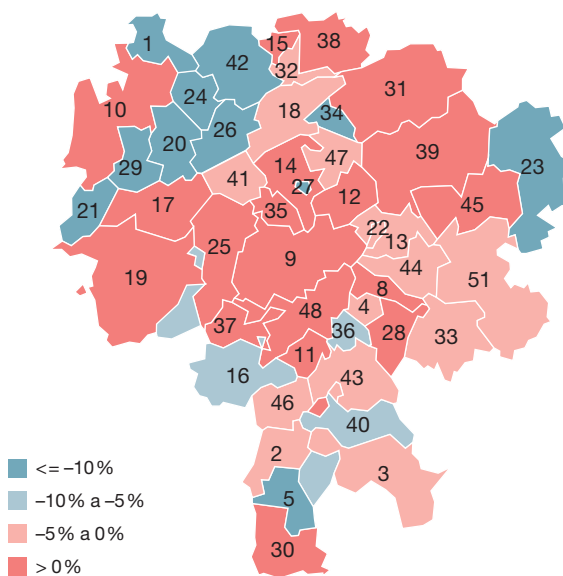
(en percentatge)

Mapa 3

Variació anual de l'atur registrat. Osona, 2022

(en percentatge)

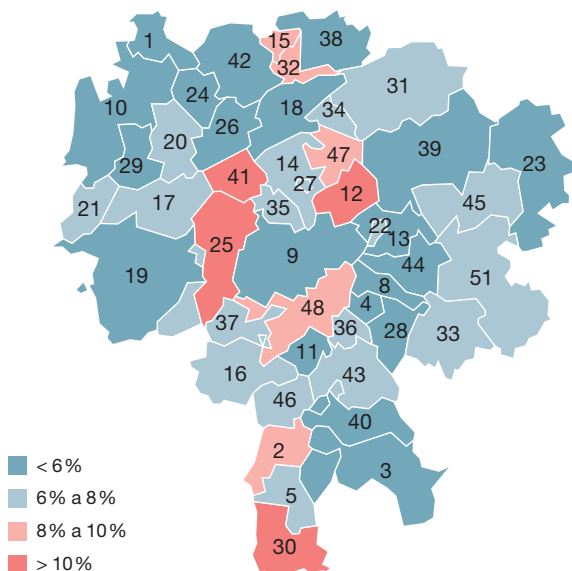

31 dels 47 municipis guanyen persones ocupades l'any 2022 i 35 presenten una taxa d'ocupació superior al 70 %. 22 municipis aconseguixen reduir la població aturada el darrer any i tan sols 2 presenten una taxa d'atur superior al 12 %.

Mapa 4

Taxa d'atur registrat. Osona, 2022

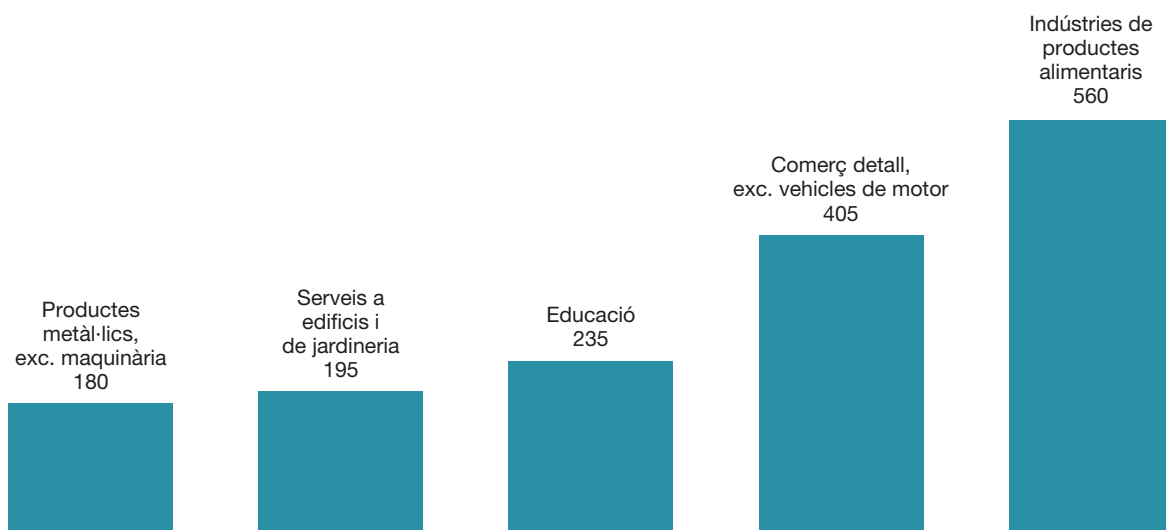
(en percentatge)

1 Alpens	27 Sant Hipòlit de Voltregà
2 Balenyà	28 Sant Julià de Vilatorrada
3 Brull (El)	29 Sant Martí d'Albars
4 Calldetenes	30 Sant Martí de Centelles
5 Centelles	31 Sant Pere de Torelló
8 Folgueroles	32 Sant Quirze de Besora
9 Gurb	33 Sant Sadurní d'Osormort
10 Lluçà	34 Sant Vicenç de Torelló
11 Malla	35 Santa Cecília de Voltregà
12 Manlleu	36 Santa Eugènia de Berga
13 Masies de Roda (Les)	37 Santa Eulàlia de Riuprimer
14 Masies de Voltregà (Les)	38 Santa Maria de Besora
15 Montesquiu	39 Santa Maria de Corcó
16 Muntanyola	40 Seva
17 Olost	41 Sobremunt
18 Orís	42 Sora
19 Oristà	43 Taradell
20 Perafita	44 Tavernoles
21 Prats de Lluçanès	45 Tavertet
22 Roda de Ter	46 Tona
23 Rupit i Pruit	47 Torelló
24 Sant Agustí de Lluçanès	48 Vic
25 Sant Bartomeu del Grau	51 Vilanova de Sau
26 Sant Boi de Lluçanès	

Gràfic 6

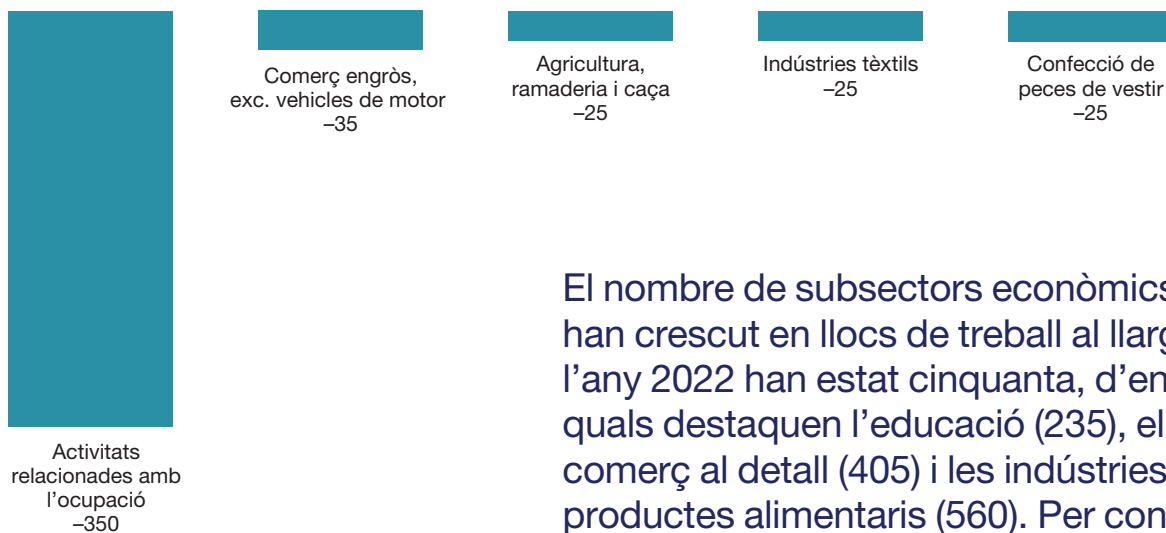
Subsectors d'activitat amb més guany de llocs de treball. Osona, 2022 (absoluts)

Font: Programa Hermes basat en dades d'Idescat

Gràfic 7

Subsectors d'activitat amb més pèrdua de llocs de treball. Osona, 2022 (absoluts)

Font: Programa Hermes basat en dades d'Idescat

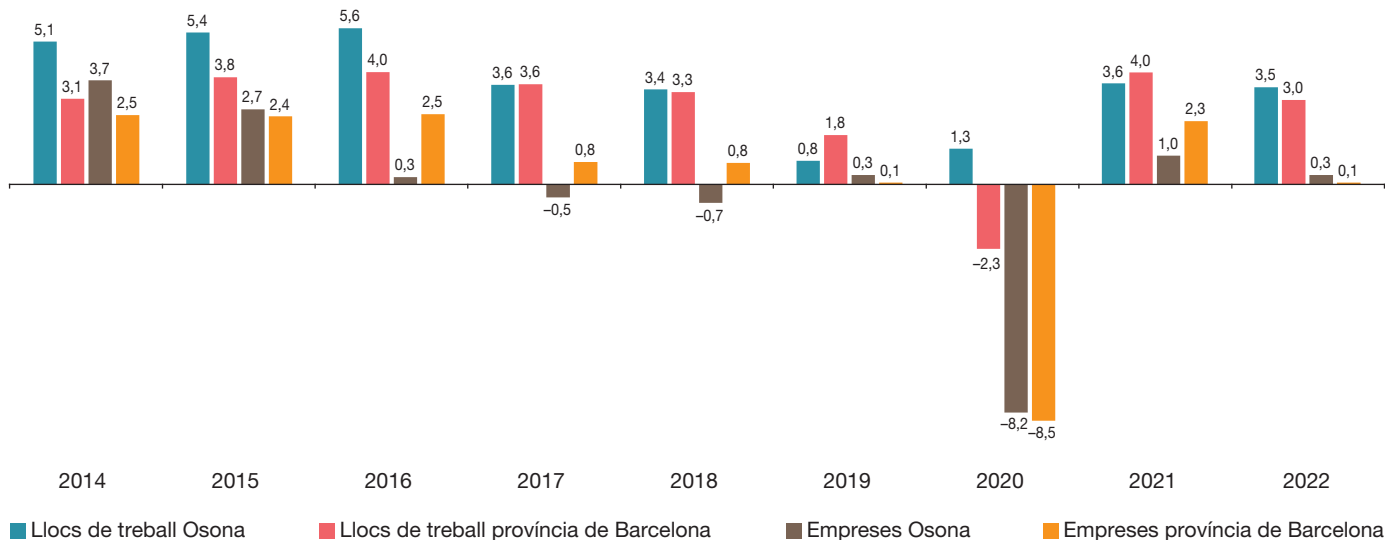
El nombre de subsectors econòmics que han crescut en llocs de treball al llarg de l'any 2022 han estat cinquanta, d'entre els quals destaquen l'educació (235), el comerç al detall (405) i les indústries de productes alimentaris (560). Per contra, les activitats relacionades amb l'ocupació és el que registra majors pèrdues (-350).

En relació al nombre de **llocs de treball** a Osona (treballadors de les empreses de la comarca, hi resideixin o no), l'any 2022 tanca amb 74.095 llocs de treball, 2.495 més que l'any anterior, i això suposa un creixement del 3,5 %, el tercer més destacat entre les comarques barcelonines, i per sobre del conjunt de la província (3,0 %). Aquest important creixement se sustenta en l'increment de llocs de treball assalariat (4,4 %), ja que el treball autònom decau en aquest període (-0,4 %).

Gràfic 8

Taxes de variació interanual dels llocs de treball i empreses

(en percentatge)

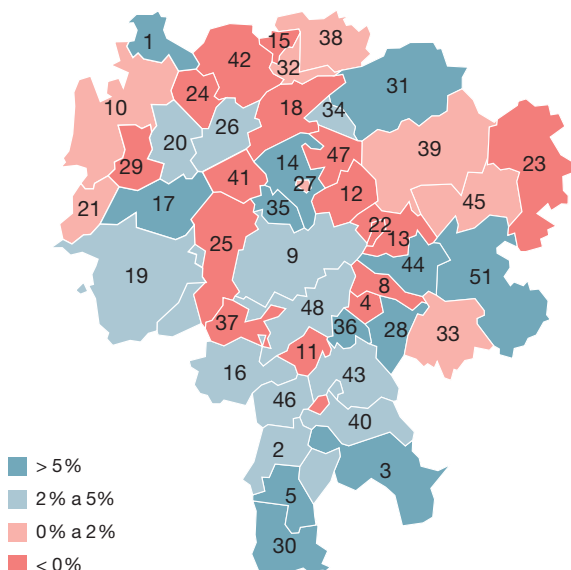
Font: Programa Hermes basat en dades d'Idescat

Vint-i-cinc municipis de la comarca han registrat una variació interanual dels llocs de treball positiva (vegeu el mapa 5), dels quals a nivell percentual destaquen Alpens (10,0%), Tavèrnoles (10,0%) i Santa Eugènia de Berga (15,1%). En termes absoluts, els principals increments s'han donat a les Masies de Voltregà (535) i a Vic (1.210). Tanmateix, setze municipis han experimentat un descens del nombre de llocs de treball, entre els quals destaquen Sant Agustí de Lluçanès (-12,5%), Sobremunt (-14,3%) i Montesquiu (-28,6%).

Mapa 5

Variació de llocs de treball registrats.

Osona, 2022 (en percentatge)

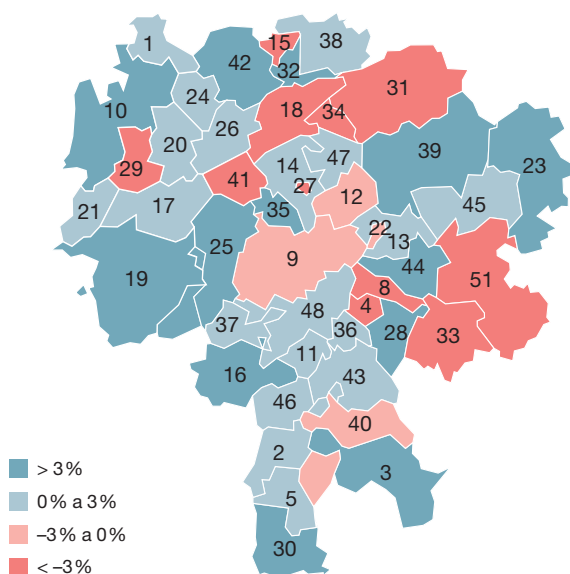

L'any 2022, el nombre de llocs de treball a la comarca puja un 3,5 %, gràcies al treball assalariat (4,4 % assalariat, -0,4 % autònoms), i el nombre d'empreses creix sensiblement (0,3 %).

Pel que fa a les **empreses** (comptes de cotització), el darrer any 2022 s'ha vist incrementar el seu nombre el 0,3 % (26), lleugerament per sobre de l'increment registrat al conjunt de la demarcació (0,1 %). La xifra total d'empreses localitzades arriba a 5.375. Per subsectors, els guanys més destacats s'han donat en les activitats especialitzades de la construcció (12) i a les activitats immobiliàries (13). En canvi, la reducció més destacada és la del comerç al detall (-9).

Mapa 6

Variació d'empreses registrades. Osona, 2022 (en percentatge)

20 municipis guanyen empreses durant el 2022, entre els quals destaquen Sant Quirze de Besora (6) i Vic (19). Altres 15 municipis perden empreses, Calldetenes (-8) al capdavant.

Segons el Sistema d'Anàlisi de Balanços Ibèrics, la comarca d'Osona genera un volum de negoci de 12.506 milions d'euros. La principal activitat econòmica d'Osona és la indústria alimentària, que concentra el 26,8 % (3.347 milions d'euros) del total de la xifra de negoci. Osona és la comarca que presenta una major xifra de negoci en el sector agrícola i ramader, amb 378 milions d'euros, xifra que representa el 38,5 % de la facturació del sector a la demarcació de Barcelona.

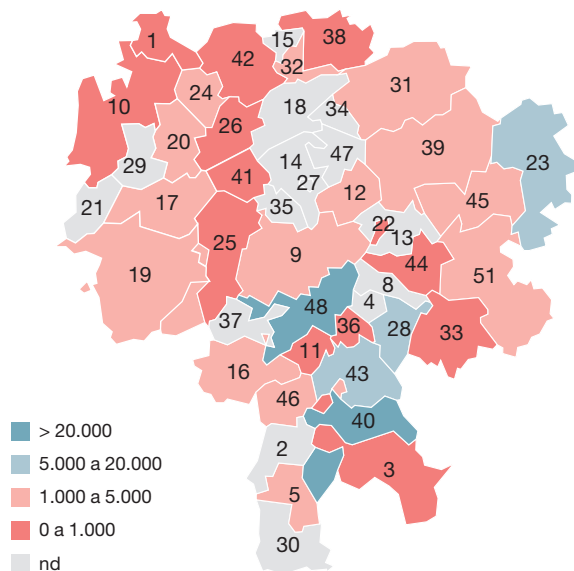
L'impacte de la pandèmia de la covid-19 en termes de facturació a Osona es va manifestar en sentit contrari al de la major part de les comarques. Del 2019 al 2020 la facturació va augmentar un 1,0 %, mentre que al conjunt de la demarcació de Barcelona es va reduir un 11,0 %. El 2021 la facturació s'ha incrementat un 14,1 %, augment superior al registrat en el conjunt provincial de Barcelona (13,3 %).

Les **prestacions per desocupació** a la comarca el mes de desembre de 2022 sumen un total de 4.753, 280 més que el mateix període de l'any 2021. La taxa de cobertura sobre les persones aturades registrades se situa en el 74,3 %, 5,3 punts per sobre de la taxa provincial (69,0 %). La suma de l'increment del nombre de prestacions i la reducció de l'atur (considerant tots els aturats excepte els que no tenen ocupació anterior), ha provocat un augment de 4,5 punts percentuals de la taxa de cobertura en relació a un any abans (69,8 %).

Pel que fa al nombre de **contractes laborals** signats durant l'any 2022, aquest ha estat de 51.704, registrant un increment anual de l'11,1 % (5.171 contractes més), un augment que se situa per sobre del conjunt de la demarcació (4,5 %). L'increment de contractes s'ha concentrat en els sectors de la indústria i els serveis. Per tipologia, la contractació indefinida augmenta el 171,5 %, mentre que la contractació temporal cau el -22,8 %, gràcies als canvis introduïts per la darrera reforma laboral en l'àmbit de la contractació.

Mapa 7

Recaptació de l'impost sobre les estades en establiments turístics. Osona, 2022* (en euros)

* Inclou el 2n semestre de 2021 i el primer semestre de 2022, que correspon al 4t trimestre del 2021 i el 1r, 2n i 3r trimestres de 2022.

Font: LABturisme a partir de la Direcció General de Turisme

La comarca d'Osona presenta el 2022 una oferta turística de quasi 8.000 places. Totes les tipologies d'allotjament es mantenen estables, en relació al 2021, excepte els HUT, que incrementen en un 13 % l'oferta, que suposa gairebé 150 places noves en un any.

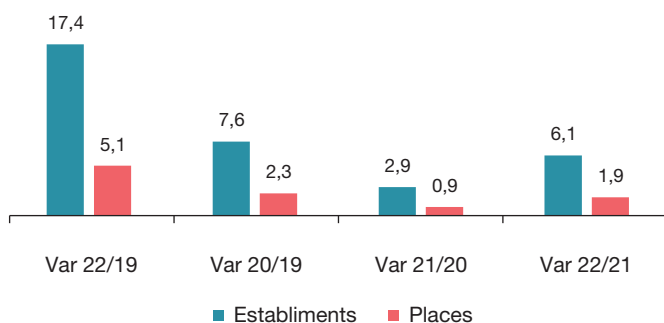
Quant als visitants, les tres tipologies d'allotjament augmenten tant en nombre de viatgers com de pernoctacions, respecte al 2021, superant les 600.000 pernoctacions el 2022. Les tipologies que més augmenten són els càmpings amb 67 % més de viatgers i els establiments hotelers, amb 54 % més de pernoctacions.

Pel que fa a la recaptació de la taxa turística, Osona recapta un total de 182.555 euros aquest 2022, amb un augment d'un 89 % respecte a 2021 i un 32 % respecte a 2019.

La demanda a Osona ja supera les 600.000 pernoctacions el 2022, amb +52 % respecte al 2021.

Gràfic 9a

Taxes de variació de l'oferta turística* (en percentatge)

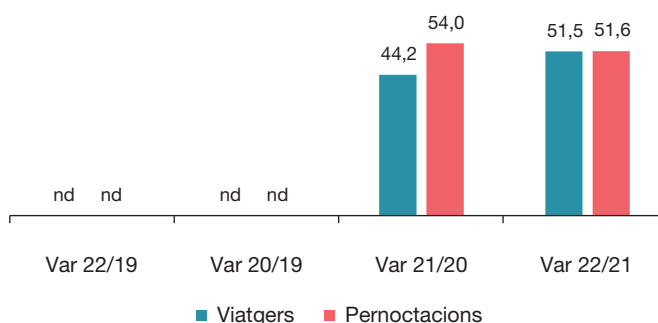

* Inclou establiments i places en hotels, càmpings, turisme rural, apartaments turístics, habitatges d'ús turístic i albergs de joventut.

Font: LABturisme a partir del Registre de Turisme de Catalunya i la Direcció General de Joventut

Gràfic 9b

Taxes de variació de la demanda turística* (en percentatge)

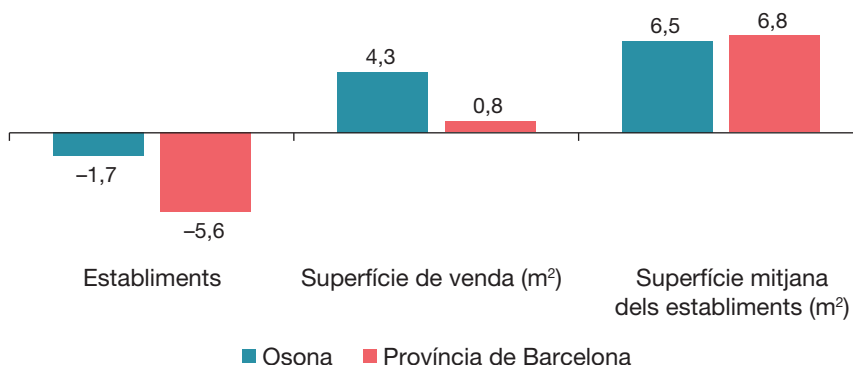

* Inclou viatgers i pernoctacions en hotels, càmpings i turisme rural.

Font: LABturisme a partir de l'Enquesta d'ocupació en allotjaments turístics, Tourism Data System (TDS)

Gràfic 10

Taxes de variació del comerç (en percentatge)

Font: Cens d'establiments comercials de Catalunya. Departament d'Empresa i Treball i Consell General de Cambres de Catalunya

En relació amb el **comerç**, segons les dades publicades per la Generalitat de Catalunya, l'any 2021 hi havia un total de 1.948 establiments comercials a la comarca que ocupaven una superfície de venda de 256.240 m². Això suposa un descens respecte a l'any 2019 d'un -1,7 % en el nombre d'establiments i un augment d'un 4,3 % de la superfície de venda. La densitat comercial resultant és d'11,87 establiments per cada 1.000 habitants, 5 dècimes menys que l'any 2019, i 1.562 m² per cada 1.000 habitants, un 2,3 % més. La superfície mitjana per establiment se situa en 132 m², 8 m² més que el 2019, que és un 6,5 % més, un increment lleugerament inferior al del conjunt de la província (6,8 %).

A l'Enquesta d'hàbits de consum i compra a la comarca 2019, la valoració de l'oferta comercial al municipi de residència és d'un 6,73 sobre 10 (la mitjana provincial és de 7,15). Bona percepció de la qualitat de l'oferta comercial (7,43), la més alta de totes les comarques de la demarcació, a diferència de la baixa valoració relativa a la varietat de productes que s'ofereix (6,69). Pel que fa a l'índex d'atracció i pèrdues, s'observa bona atracció i contenció. És remarcable l'atracció que l'oferta comercial és capaç de generar en la categoria «resta d'alimentació» amb un índex de 113,81 %. S'observa com per a l'equipament de la persona i de la llar, la comarca obté una pèrdua de compradors/es (89,34 % i 85,39 %, respectivament). Cal destacar el baix percentatge relatiu de compra per Internet dels productes d'equipament per a la llar (7,80 %), per sota de la resta de comarques.

La superfície de venda augmenta i es concentra en menys establiments, incrementant la dimensió d'aquests. L'oferta comercial es valora positivament (6,73), però per sota de la mitjana de la demarcació.

Comunitats per a professionals, empreses i agents. La competitivitat millora col·laborant i creant sinergies

Anna Maresma, Creacció

Des de Creacció s'està fomentant un nou marc de treball públicoprivat entre les empreses i els agents del territori que permet treballar col·laborativament sobre les seves necessitats reals i, sobretot, que serveixi per compartir coneixement i sumar sinergies. En aquest sentit, gràcies a un projecte experimental de la Diputació de Barcelona, s'ha prototipat el funcionament de les comunitats.

Des de Creacció es promouen les comunitats de professionals, empreses i agents, que comparteixen característiques, interessos i objectius comuns, i que generen un espai/marc de treball col·laboratiu amb la finalitat de compartir coneixement, reptes, inquietuds, establir sinergies i aportar valor individualment i com a grup.

Cada comunitat que es crea ha de respondre a alguna necessitat d'un col·lectiu; empreses, professionals i entitats, i ha d'aportar valor als seus membres. De fet, la consolidació d'un col·lectiu com a comunitat, és el resultat d'un treball col·lectiu i col·laboratiu que acabava donant sentit a la comunitat. Un altre aspecte important de la comunitat és que fa falta un referent, un dinamitzador/a que actua com a pal de paller, convocant les trobades, preparant els temes de debat, interlocutant amb les empreses, preparant documentació... Inicialment, aquest rol ha pivotat en alguna persona de l'equip de Creacció, però hi ha d'haver, també, lideratge privat per part dels membres de la comunitat. És clau que la comunitat sigui i es lideri des del mateix col·lectiu, no des de l'administració. Per tant, si bé el rol de Creacció, com a suport, és clau, el contingut i el lideratge del que dona sentit a la comunitat ha de ser dels membres de la mateixa comunitat. Aquest procés genera un important sentiment de pertinença. Aquest lideratge privat s'ha hagut de treballar; identificant, en primer lloc, qui estava començant a exercir naturalment aquest rol, i, en segon lloc, apoderant-lo i donant-li suport per potenciar aquest rol de lideratge.

Actualment hi ha tres comunitats actives:

- **Comitè de Seguretat i Salut.** El comitè de Seguretat i Salut és un espai de treball creat a l'inici de la pandèmia entre responsables de seguretat i salut d'empreses i entitats que es reuneix periòdicament, en un principi per compartir com abordar un tema nou per a tothom, com va ser l'impacte de la covid-19 a les empreses, però que, una vegada controlat, es va valorar com un espai molt potent per compartir coneixement, inquietuds i sumar sinergies entre els responsables de seguretat i salut que hi participen. Actualment hi participen 28 persones, entre empreses i entitats de la comarca. En aquest marc s'ha fet una aposta per compartir bones pràctiques en seguretat laboral, per una banda, i actualment s'està treballant per engegar un projecte propi perquè Osona esdevingui una comarca amb sinistralitat zero. En aquest sentit, s'està pensant en un nom per definir el marc de treball, s'estan creant alguns grups de treball i dissenyant una pàgina a LinkedIn.
- **Osona TIC Talent.** Aquesta comunitat vol impulsar la creació i retenció de talent tecnològic a la comarca, difondre les oportunitats professionals del sector digital, les demandes i les opcions per formar-se, i engegar una carrera professional en aquest sector. Actualment hi participen 19 organitzacions, 14 empreses, 4 centres que promouen cicles TIC de grau mitjà i superior d'Osona. Aquest any 2023 han impulsat un esdeveniment comú, el Codefest, la competició de programació per a estudiants de cicles de tecnologia, s'han actualitzat currículums formatius de cicles en base a propostes de les empreses i s'ha fet un model de repartiment de pràctiques conjunt entre les empreses i els centres educatius. Vegeu l'espai web. <https://osonaticalent.cat/>

- **Translog.** Neix de la mà de la Mancomunitat La Plana i empreses del sector del transport i la logística, ràpidament es veu la necessitat d'escalar-ho a nivell de comarca. El sector de seguida veu l'oportunitat de formalitzar una associació, Translog Osona, per tal d'assolir els seus reptes que són els següents: posicionar Osona com un *hub* de logística i transport, fer *lobby* i prestigiar el sector per aconseguir atreure talent al sector. En l'actualitat, participen a Translog deu empreses d'Osona, l'Institut de Vic (que imparteix el grau mitjà de conducció de vehicles de transport) i representants de Creació, Mancomunitat La Plana, CEDO i la Cambra d'Osona.

Conclusió

El futur de les comunitats passa per consolidar-les, que cada vegada hi participin més empreses i organitzacions, i s'engeguin projectes comuns amb més impacte. Igualment, les comunitats han de ser un espai on es pugui aportar coneixement que permeti debatre, reflexionar i sobretot millorar com a organitzacions.

Vallès Occidental

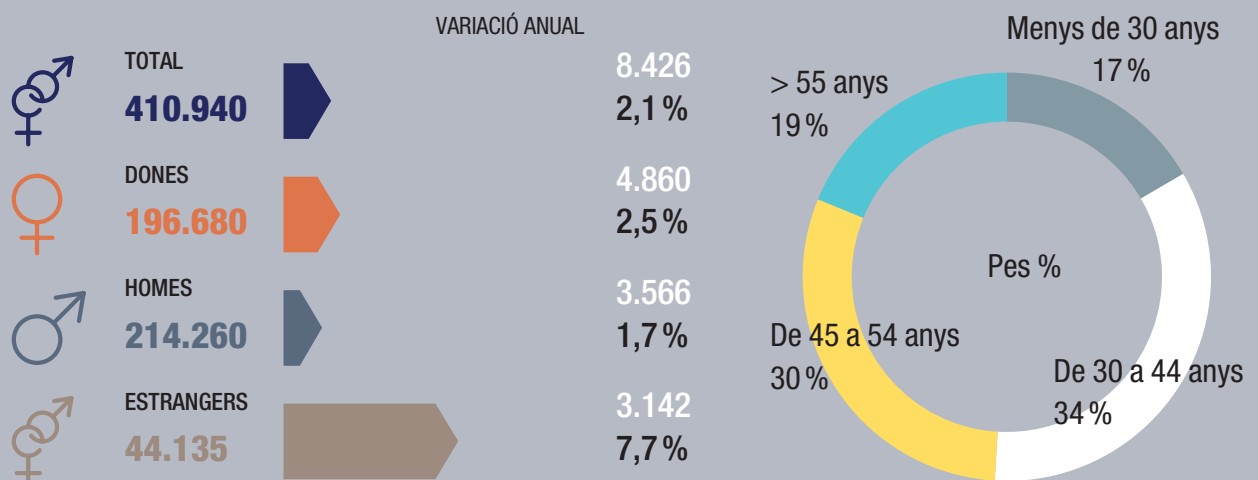

Resum executiu

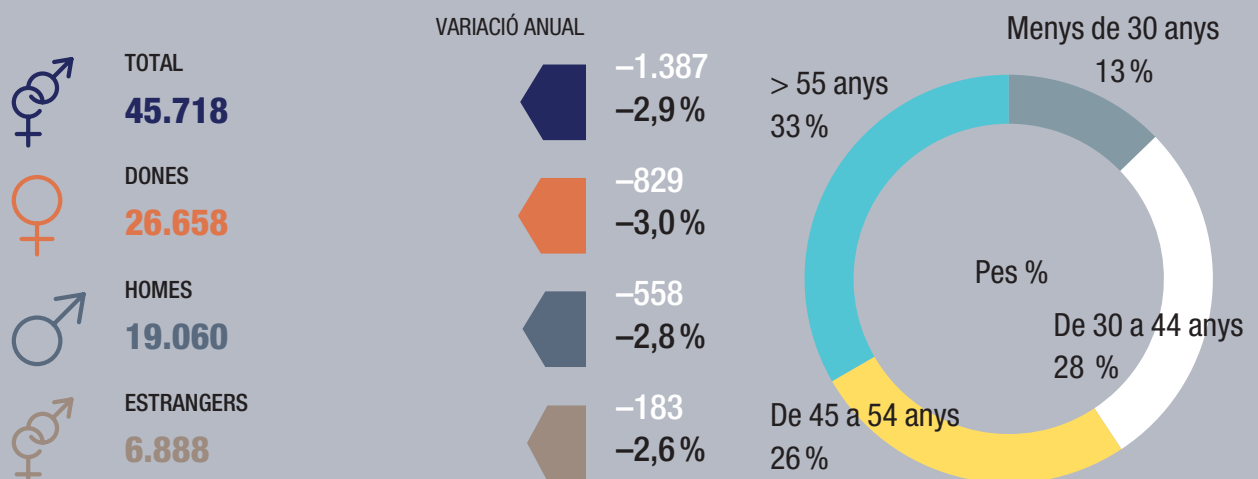
El Vallès Occidental continua registrant una evolució positiva en els indicadors socioeconòmics analitzats al llarg de l'any 2022. Tanmateix, repeteix el comportament de l'any anterior, en què aquesta evolució es percep més moderada que en el conjunt de la província o respecte a altres comarques. La reducció del nombre d'aturats registrats ha estat del $-2,9\%$ ($-4,6\%$ provincial), sense gaires diferències entre sexe o nacionalitat, però sí per edat, ja que es dona un increment de l'atur entre els joves menors de 30 anys ($3,7\%$). La taxa d'atur registrat davalla fins al $10,0\%$, comparativament elevada respecte a la taxa provincial ($9,3\%$).

La comarca presenta un $2,1\%$ més de població ocupada resident que un any abans, un creixement inferior al del conjunt de la demarcació ($2,6\%$). També està per sota la variació de llocs de treball, que és del $2,4\%$ ($3,0\%$ provincial), impulsada per l'increment de la modalitat de treball assalariat ($2,9\%$), ja que el treball autònom cau lleugerament ($-0,5\%$). El comerç a l'engròs és l'activitat que aporta més llocs de treball nous aquest darrer any. En canvi, el teixit empresarial es contrau sensiblement, ja que cau el $-0,3\%$ ($0,1\%$ provincial).

Població ocupada registrada resident a la comarca. IVT 2022

Població aturada registrada resident a la comarca. IVT 2022

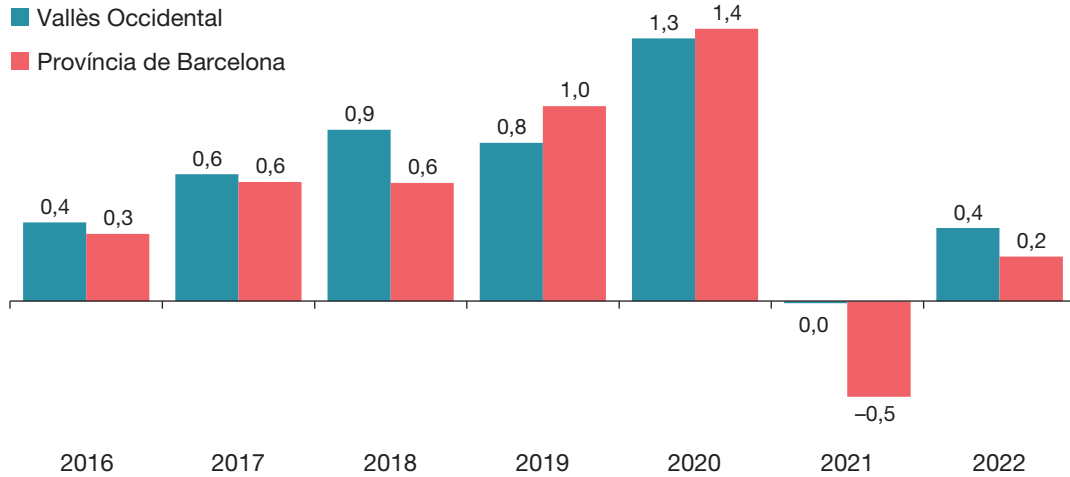

La comarca del Vallès Occidental té una superfície de 583,1 km², el 7,5 % de la superfície de la demarcació de Barcelona, i està formada per vint-i-tres municipis. Sabadell i Terrassa comparteixen la capitalitat.

Gràfic 1

Taxes de variació de la població total, 2016-2022 (en percentatge)

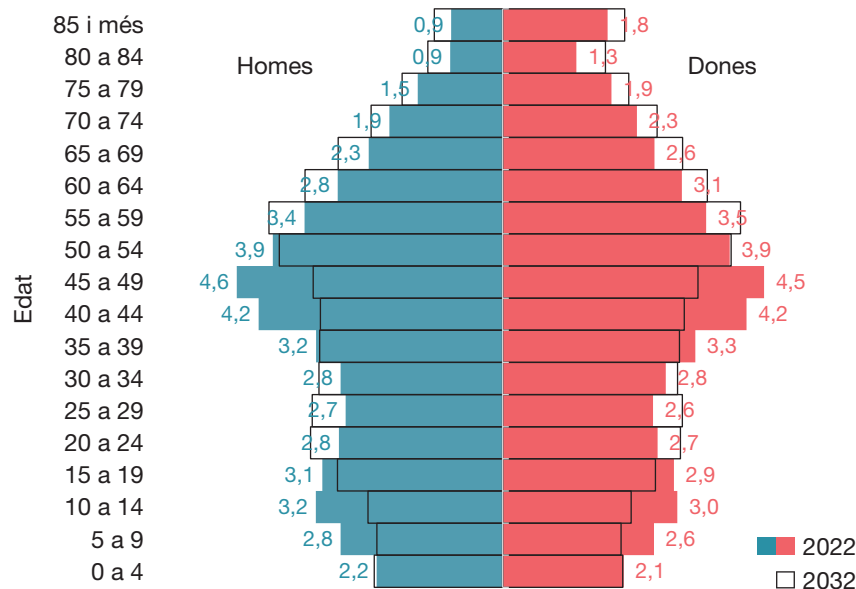

Font: Programa Hermes basat en dades del padró d'habitants de l'INE

El Vallès Occidental, que és la segona comarca més poblada després del Barcelonès, l'any 2022 suma 940.881 **habitants**, que suposen el 16,4% del total de la província. Respecte a l'any 2021, la població ha crescut el 0,4%, lleugerament per sobre del conjunt de la demarcació (0,2%), i recuperant la tendència de creixement que es va trencar l'any anterior. És la comarca que més creix en termes absoluts (3.459 habitants més). Segons grans grups d'edat, decreix la població jove menor de 16 anys (-1,7%), i creix la població de 16 a 64 anys (0,5%) i la major de 64 anys (2,1%). La població amb nacionalitat espanyola creix un tímid 0,2%, mentre que l'estrangera puja l'1,8%, destacant les nacionalitats marroquina (1,9%), veneçolana (8,2%) i colombiana (9,3%). Setze municipis guanyen població, destacant Terrassa (1.103) i Sant Cugat del Vallès (1.713) Els altres set municipis perden població, especialment Sabadell (-444).

Gràfic 2

Piràmide d'edats del Vallès Occidental 2022-2032 (en percentatge)

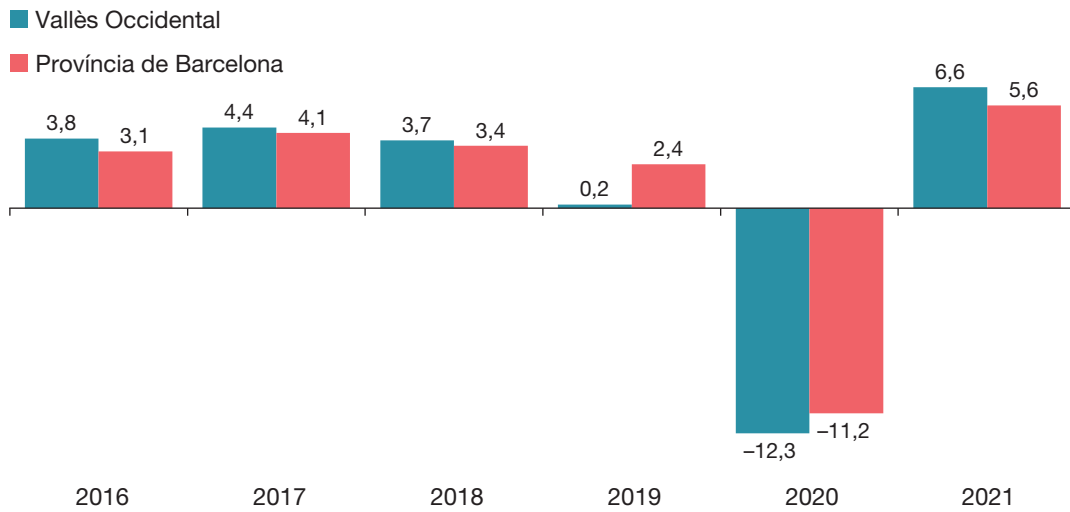
La població del Vallès Occidental retorna a una evolució positiva, gràcies al creixement de la població adulta (0,5%) i sobretot de la població major de 64 anys (2,1%).

Font: Programa Hermes basat en dades del padró d'habitants de l'INE

Gràfic 3

Taxes de variació real del Valor Afegit Brut (VAB) (en percentatge)

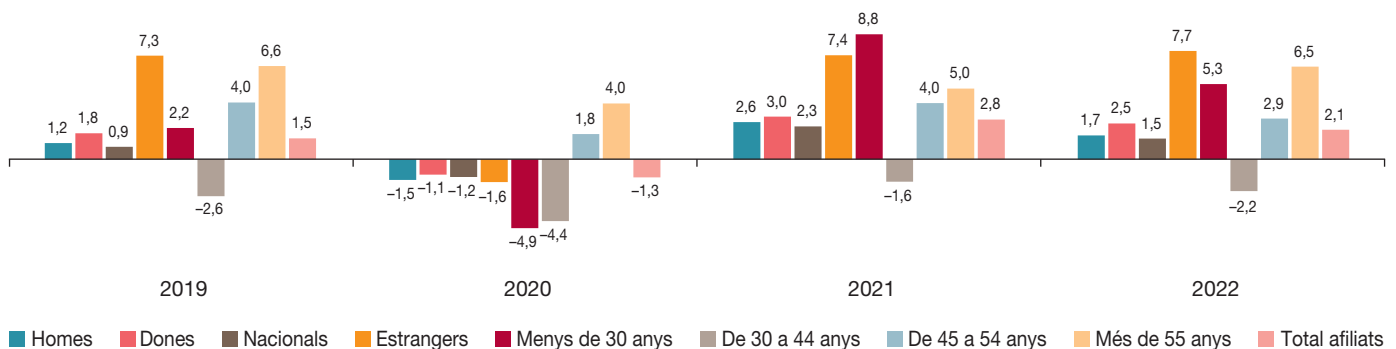
Font: BBVA, Anuari Econòmic Comarcal 2022

Al Vallès Occidental, l'increment de l'ocupació ha estat del 2,1 %, amb especial incidència entre les persones de més edat.

Segons l'Anuari econòmic comarcal 2022, de BBVA, l'increment del VAB a la comarca l'any 2021 va ser del 6,6 %, un punt per sobre del conjunt de la província (vegeu el gràfic 3). L'ocupació registrada de la població resident a la comarca ha augmentat el 2,1 % l'any 2022, per sota del ritme de creixement del conjunt de la demarcació (2,6 %). Entre les persones amb nacionalitat estrangera ho fa de forma significativa, el 7,7 %, mentre que per grups d'edat el creixement més notable és el de la població de 55 anys i més (6,5 %). Tan sols baixa en el grup de 30 a 44 anys (-2,2 %). L'any finalitza amb un total de 410.940 persones ocupades, 8.426 més que un any abans, i continua sent la segona comarca amb un major nombre d'ocupats.

Gràfic 4

Taxes de variació interanual de la població ocupada registrada. Vallès Occidental (en percentatge)

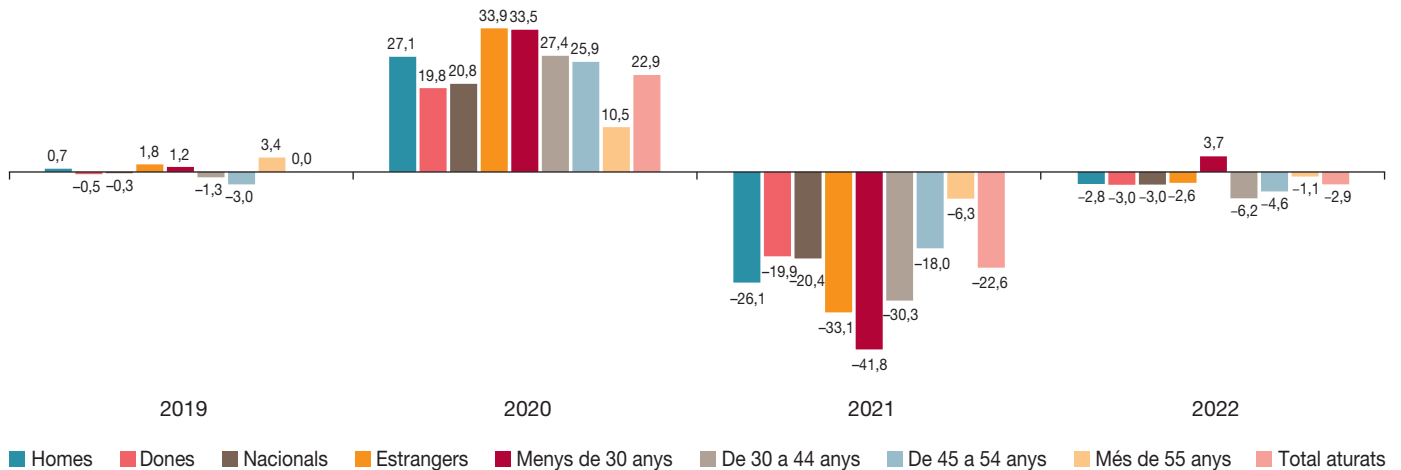
Font: Programa Hermes basat en dades de l'Idescat

En tancar l'any 2022, l'atur registrat (vegeu el gràfic 5) se situa en un total de 45.718 persones aturades, la segona comarca amb un major nombre després del Barcelonès. Es tracta, però, d'una dada inferior a la registrada un any enrere, amb 1.387 persones aturades menys, el -2,9 %, una reducció més moderada que la del conjunt de la demarcació (-4,3 %). La taxa d'atur baixa fins al 10,0 %, set dècimes superior a la taxa provincial (9,3 %).

Gràfic 5

Taxes de variació interanual de la població aturada registrada. Vallès Occidental (en percentatge)

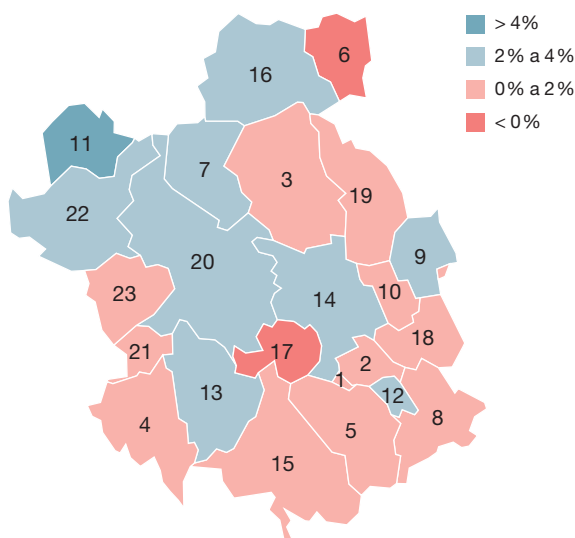

Font: Programa Hermes basat en dades del Departament d'Empresa i Treball

Per sexe, l'atur cau amb una intensitat molt similar entre els homes (-2,8 %) i les dones (-3,0 %). L'atur nacional davalla el -3,0 % i l'atur de persones amb nacionalitat estrangera ho fa el -2,6 %. Entre els grups d'edat analitzats, la majoria veuen baixar el nombre d'aturats, especialment la població de 30 a 44 anys (-6,2 %), i tan sols creix entre la població jove menor de 30 anys (3,7 %). Tots els grans sectors d'activitat redueixen els aturats, el sector serveis encapçala la reducció en termes absoluts (-1.086) i l'agricultura en termes relatius (-15,5 %). Únicament creix l'atur entre les persones sense ocupació anterior (4,5 %).

Mapa 1

Variació de la població ocupada registrada. Vallès Occidental, 2022 (en percentatge)

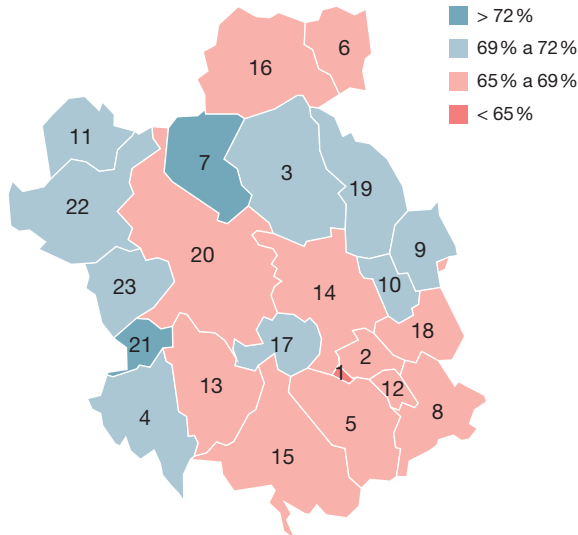

Es redueix moderadament l'atur registrat (-2,9 %) i la baixada s'estén per tots els grans sectors econòmics, excepte entre les persones sense ocupació anterior.

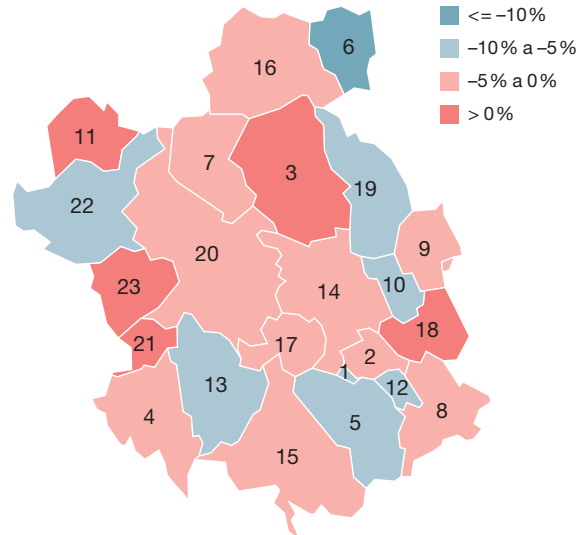
Mapa 2

Taxa d'ocupació registrada.
Vallès Occidental, 2022 (en percentatge)

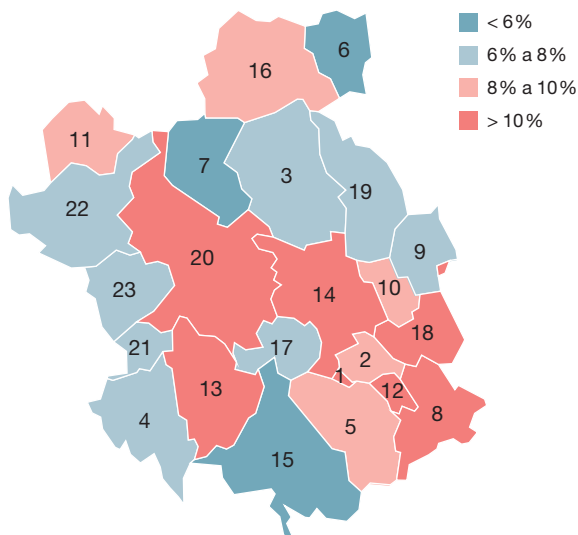
Mapa 3

Variació anual de l'atur registrat.
Vallès Occidental, 2022 (en percentatge)

Mapa 4

Taxa d'atur registrat.
Vallès Occidental, 2022 (en percentatge)

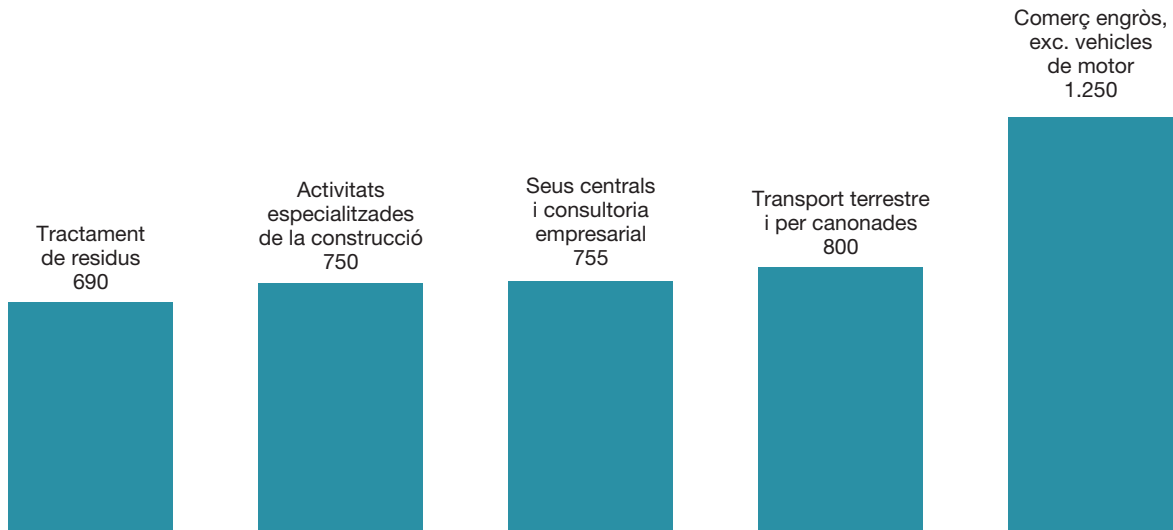
L'augment de persones ocupades residents s'ha estès per 20 dels 22 municipis de la comarca i només 1 manté una taxa d'ocupació inferior al 60%. La caiguda de l'atur arriba a 18 municipis i tan sols 1 registra una taxa d'atur superior al 15%.

1 Badia del Vallès	13 Rubí
2 Barberà del Vallès	14 Sabadell
3 Castellar del Vallès	15 Sant Cugat del Vallès
4 Castellbisbal	16 Sant Llorenç Savall
5 Cerdanyola del Vallès	17 Sant Quirze del Vallès
6 Gallifa	18 Santa Perpètua de Mogoda
7 Matadepera	19 Sentmenat
8 Montcada i Reixac	20 Terrassa
9 Palau-solità i Plegamans	21 Ullastrell
10 Polinyà	22 Vacarisses
11 Rellinars	23 Viladecavalls
12 Ripollet	

Gràfic 6

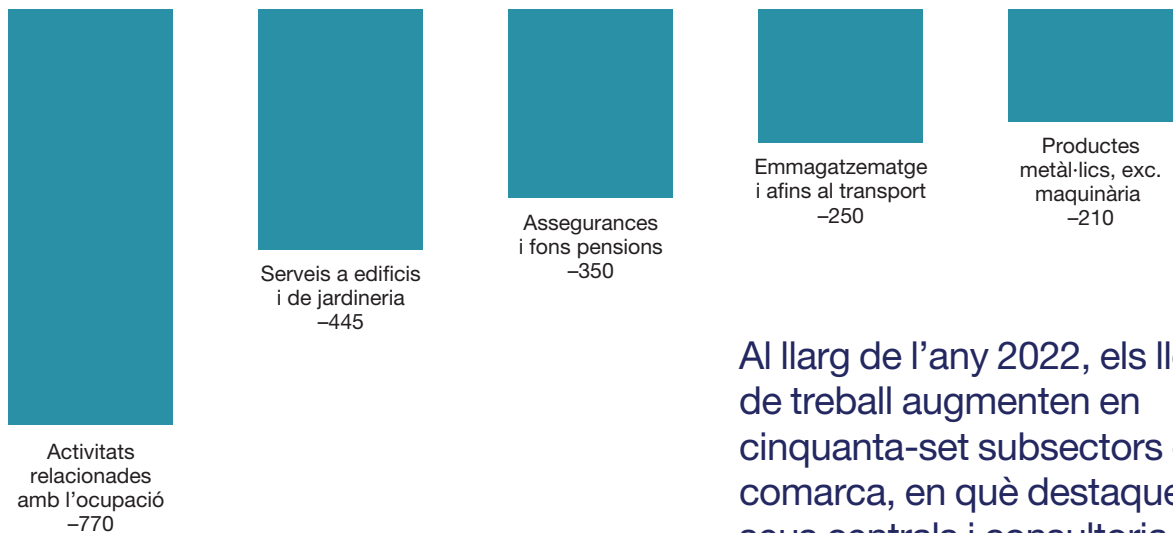
Subsectors d'activitat amb més guany de llocs de treball.
Vallès Occidental, 2022 (absoluts)

Font: Programa Hermes basat en dades d'Idescat

Gràfic 7

Subsectors d'activitat amb més pèrdua de llocs de treball.
Vallès Occidental, 2022 (absoluts)

Font: Programa Hermes basat en dades d'Idescat

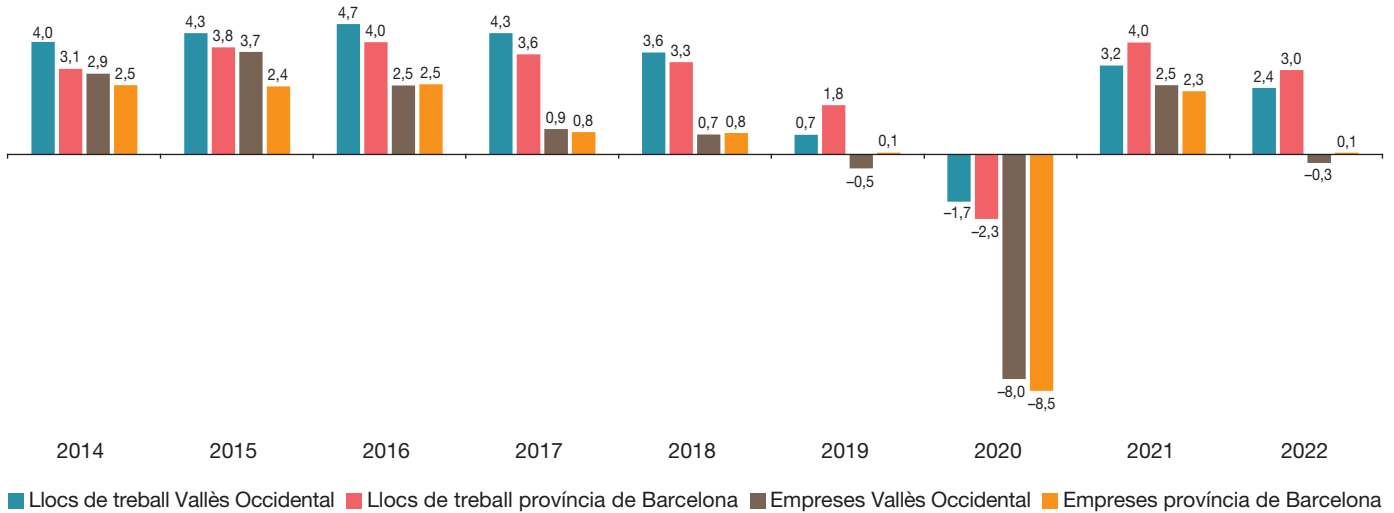
En relació al nombre de **llocs de treball** (treballadors de les empreses de la comarca, hi resideixin o no), es localitzen 403.790 ocupats en finalitzar l'any 2022, que són 9.415 més que un any enrere, un creixement del 2,4 %, més moderat que l'experimentat en el conjunt de la demarcació (3,0 %). La modalitat de treball assalariat és la que ha impulsat aquest creixement, ja que augmenta el 2,9 %, mentre que la modalitat de treball autònom perd llocs de treball en aquest període (-0,5 %).

Al llarg de l'any 2022, els llocs de treball augmenten en cinquanta-set subsectors de la comarca, en què destaquen: seus centrals i consultoria empresarial (755), transport terrestre i per canonada (800), i comerç a l'engròs (1.250). Per contra, dinou subsectors perden llocs de treball, i destaca especialment la pèrdua de les activitats relacionades amb l'ocupació (-770).

Gràfic 8

Taxes de variació interanual dels llocs de treball i empreses

(en percentatge)

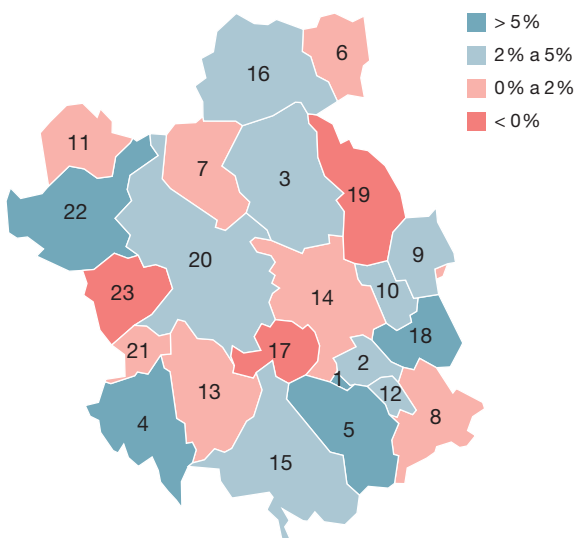
Font: Programa Hermes basat en dades d'Idescat

La variació interanual de llocs de treball (vegeu el mapa 5) ha estat positiva a disset municipis de la comarca, amb especial incidència a Badia del Vallès (7,2 %), Castellbisbal (7,7 %) i Vacarisses (10,4 %). En termes absoluts, els majors increments s'han produït a Terrassa (1.670) i Sant Cugat del Vallès (2.065). A diferència d'aquests, tres municipis registren una caiguda dels llocs de treball, concretament Sant Quirze del Vallès (-0,6 %), Viladecavalls (-1,2 %) i Sentmenat (-3,6 %).

Mapa 5

Variació de llocs de treball registrats.

Vallès Occidental, 2022 (en percentatge)

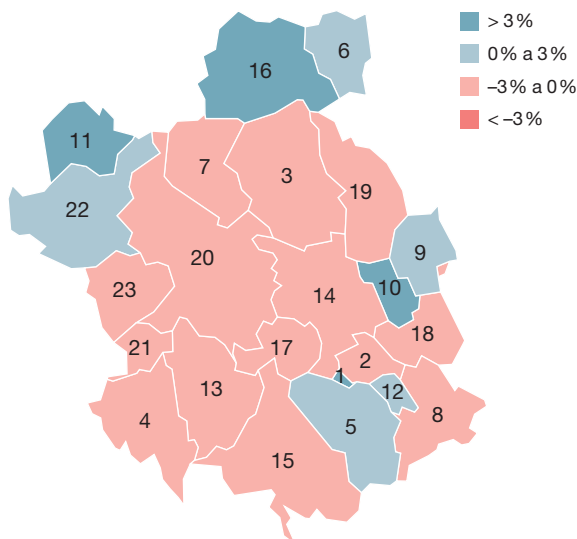
L'increment de llocs de treball a la comarca al llarg de l'any 2022 ha estat del 2,4 % (2,9 % assalariats i -0,5 % autònoms). I el nombre d'empreses ha baixat el -0,3 %.

Malgrat el creixement en llocs de treball, aquest no s'ha traduït en un increment del **nombre d'empreses** (comptes de cotització), ja que en tancar l'any 2022 hi ha el $-0,3\%$ menys que un any abans (-77), experimentant una evolució diferent a la del conjunt de la província ($0,1\%$). L'any acaba amb 25.356 empreses localitzades a la comarca. Entre els subsectors d'activitat que creixen, destaquen els serveis a edificis i de jardineria (20) i la construcció d'immobles (35). Per contra, trobem les davallades del comerç, tant a l'engròs (-39) com al detall (-54).

Mapa 6

Variació d'empreses registrades.
Vallès Occidental, 2022 (en percentatge)

8 municipis de la comarca guanyen empreses l'any 2022, destacant Polinyà (18) i Cerdanyola del Vallès (19). En canvi, 14 municipis en perden, entre els quals destaca Sant Cugat del Vallès (-24).

Segons el Sistema d'Anàlisi de Balanços Ibèrics, el Vallès Occidental aplega el $16,4\%$ (16.022) de les societats mercantils de les comarques barcelonines i el $18,5\%$ (53.834 milions d'euros) del volum de negoci de la província. És una comarca amb una gran diversificació del teixit empresarial; els cinc primers sectors per volum de negoci apleguen el $39,8\%$ de la facturació total, quan la mitjana de les comarques barcelonines gira a l'entorn del 50% .

L'impacte de la pandèmia de la covid-19 en termes de facturació, al Vallès Occidental, es va traduir en una disminució del $10,3\%$ del 2019 al 2020, reducció similar a la registrada en el conjunt de la demarcació de Barcelona ($11,0\%$). El 2021 la facturació s'ha recuperat al nivell d'abans de la pandèmia amb un increment del $13,5\%$, augment similar al registrat en el conjunt de les comarques de Barcelona ($13,3\%$).

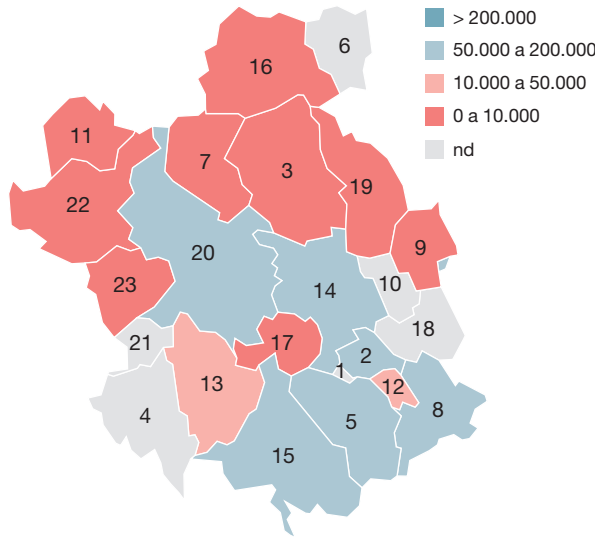
L'any 2022 tanca amb un total de 27.641 **prestacions per desocupació** concedides, que representen 960 més que el desembre de 2021. En relació amb la població aturada registrada, la taxa de cobertura se situa en el $65,5\%$, per sota de la taxa provincial ($69,0\%$). Però l'augment del nombre de prestacions i la reducció dels aturats registrats ha propiciat un augment de $4,5\%$ de la taxa de cobertura respecte a un any abans ($61,0\%$).

El nombre de **contractes laborals** registrats al llarg de l'any 2022 arriba a 287.508, i això suposa una lleugera caiguda del $-0,4\%$ respecte de l'any anterior (-1.286), comportament que contrasta amb l'increment experimentat al conjunt de la província ($4,5\%$). El sector de la indústria és el que concentra una major caiguda de la contractació, mentre que creix l'altre gran sector, el de serveis. Els canvis introduïts per la darrera reforma laboral han propiciat un increment de la contractació indefinida ($151,8\%$) i una davallada de la contractació temporal ($-28,0\%$).

Mapa 7

Recaptació de l'impost sobre les estades en establiments turístics. Vallès Occidental, 2022* (en euros)

* Inclou el 2n semestre de 2021 i el primer semestre de 2022, que correspon al 4t trimestre del 2021 i el 1r, 2n i 3r trimestres de 2022.

Font: LABturisme a partir de la Direcció General de Turisme

L'oferta de places en **allotjament turístic** a la comarca s'incrementa un 7 % superant les 9.000 places. Aquest any 2022 destaca l'increment de l'11 % de les places d'habitatges d'ús turístic (HUT) i un increment mínim de les places hoteleres (6 %).

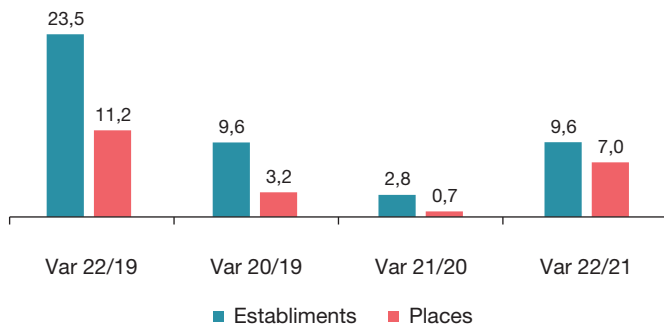
Les dades de demanda recollides el 2022 presenten resultats superiors als de l'any anterior tant en nombre de turistes com de pernотacions. La demanda (basada només en les xifres disponibles dels establiments hotelers) presenta un augment del 80 % i registra un total de 1,4 milions de pernотacions.

Pel que fa a la recaptació de la taxa turística, el Vallès Occidental ha registrat un augment del 196 % en l'import total respecte al 2021, arribant als 725.564 €.

Destaca l'increment del 80 % de la demanda turística a la comarca respecte al 2021, superant l'1,4 milions de pernотacions.

Gràfic 9a

Taxes de variació de l'oferta turística* (en percentatge)

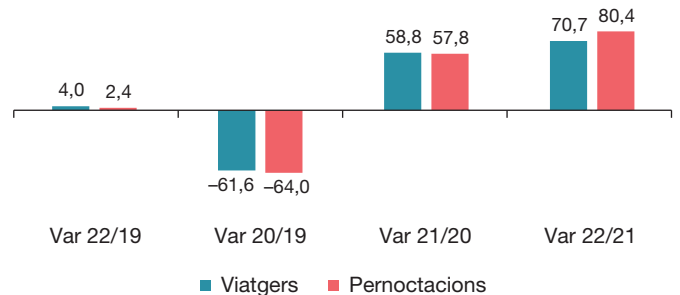

* Inclou establiments i places en hotels, càmpings, turisme rural, apartaments turístics, habitatges d'ús turístic i albergs de joventut.

Font: LABturisme a partir del Registre de Turisme de Catalunya i la Direcció General de Joventut

Gràfic 9b

Taxes de variació de la demanda turística* (en percentatge)

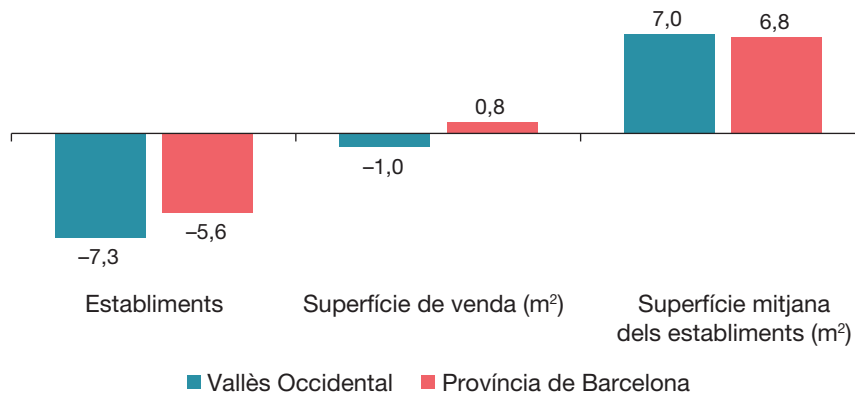

* Inclou viatgers i pernотacions en hotels, càmpings i turisme rural.

Font: LABturisme a partir de l'Enquesta d'ocupació en allotjaments turístics, Tourism Data System (TDS)

Gràfic 10

Taxes de variació del comerç (en percentatge)

Font: Cens d'establiments comercials de Catalunya. Departament d'Empresa i Treball i Consell General de Cambres de Catalunya

En relació amb el **comerç**, segons les dades publicades per la Generalitat de Catalunya, l'any 2021 hi havia un total de 9.341 establiments comercials a la comarca que ocupaven una superfície de venda d'1.285.624 m². Això suposa un descens respecte a l'any 2019 d'un -7,3 % en el nombre d'establiments i un descens d'un -1,0 % de la superfície de venda. La densitat comercial resultant és de 9,96 establiments per cada 1.000 habitants, 9 dècimes menys que l'any 2019, i 1.371 m² per cada 1.000 habitants, un -2,3 % menys. La superfície mitjana per establiment se situa en 138 m², 9 m² més que el 2019 i un increment d'un 7,0 %, just per damunt del conjunt de la província (6,8 %).

En els últims resultats de l'Enquesta d'hàbits de consum i compra a la comarca 2019, la valoració de l'oferta comercial al municipi de residència és d'un 7,06 sobre 10 (gairebé igual que la mitjana provincial, que és del 7,15). En destaca la percepció dels residents envers la qualitat de l'oferta comercial, amb una valoració de 7,43, la segona més alta de totes les comarques de la demarcació. Respecte a l'índex d'atracció i pèrdues, s'observa bona contenció de les categories de productes quotidians amb uns índexs al voltant del 100 %. Pel que fa a l'equipament per a la persona, s'obté una pèrdua de comprador/es, que baixa fins al 75,27 %. En canvi, l'oferta comercial és capaç de contenir la despesa de l'equipament per a la llar, 95,45 %, la segona comarca amb el millor índex de la demarcació per a aquests productes.

S'ha perdut tant superfície com nombre d'establiments comercials, però ha crescut la dimensió mitjana dels establiments. La valoració de l'oferta comercial és bona, especialment per la qualitat.

Procés de digitalització al comerç. Acció comarcal al Vallès Occidental

Teresa Zamora Vallet, Consell Comarcal del Vallès Occidental

El context

Al Vallès Occidental el comerç i l'hostaleria té un pes important i aporta el 17 % del VAB total. Si bé van ser uns dels sectors més afectats per la crisi sanitària provocada per la pandèmia, l'ocupació ha mostrat un comportament positiu tant el 2021 com el 2022 (superant en 1,9 % el nivell d'ocupació d'abans de la covid-19 el 2022, amb 106.065 llocs de treball, el 26,7 % del total). Aquest creixement contrasta amb una davallada del nombre d'empreses des del 2019: amb 8.501 empreses a finals de 2022 (33,5 % del total), registra una pèrdua progressiva de teixit empresarial (-6,3 % sobre dades de 2019).

Pel que fa a l'oferta comercial, el Vallès Occidental compta amb 9.341 establiments, segons el Cens d'establiments comercials de Catalunya de l'any 2021. Respecte a l'any 2019, presenta una disminució del 7,3 %, el que suposa 739 establiments comercials menys (que s'afegeix a la disminució del 3,4 % registrada el 2019 respecte a l'any 2017). Aquesta davallada ha comportat un descens de la densitat comercial de 10,9 a 10 establiments per 1.000 habitants, gairebé dos punts per sota de la mitjana catalana (11,9 est./1.000 hab.), i un dels més baixos del conjunt de comarques catalanes.

Un context que va portar les administracions locals i els agents socioeconòmics a acordar l'impuls d'accions concertades de suport al comerç en l'àmbit comarcal, incloent mesures de suport a la digitalització en el Pla de reconstrucció comarcal per a fer front als efectes de la pandèmia. Així mateix, el novembre de 2020 es constitueix un grup amb representants polítics i de les organitzacions socioeconòmiques per impulsar el comerç i la restauració, incloent una línia relacionada en el Programa d'Actuació Comarcal 2021–2024.

Finalment, la digitalització del comerç és un dels àmbits de treball supralocal recollits en l'Estratègia Comarcal de Comerç i Restauració del Vallès Occidental 2023–25, incorporant propostes d'acció en el Pla d'acció 2023.

Acció envers la digitalització del comerç i la restauració

Pel que fa a la digitalització del comerç, l'impacte de la pandèmia aporta uns elements que transformen de forma significativa el context. La compra en línia es presenta com un recurs clau per cobrir necessitats i el comerç de proximitat s'enfronta de cop a la necessitat de trobar alternatives a la venda presencial.

Aquest nou marc porta les administracions locals i els agents de suport al comerç a definir eines i accions per donar suport a una transformació digital que requereix actuar d'una forma accelerada, amb interessos per fer accions formatives i engegar portals locals per a la venda i/o la gestió de la distribució en línia. En aquest context, el Consell Comarcal del Vallès Occidental ha desenvolupat diverses actuacions:

1. Accions d'informació i divulgació

L'abril de 2021 s'organitza la jornada «El comerç de proximitat en línia. Reptes i alternatives que obren camí». S'hi presenten set plataformes per impulsar el comerç de proximitat en línia. El març de 2023 se celebra la jornada «La transformació digital dels negocis de proximitat», en el marc d'un conveni de col·laboració amb la Diputació de Barcelona. Aquesta va servir, d'una banda, per activar

una reflexió sobre on estem i cap a on s'ha d'anar, avançant en l'omnicanalitat i l'entrada d'*smartphones* i *tablets* en el dia a dia del *retail*, repensant els negocis.

I, d'altra banda, per posar en valor i divulgar dos recursos impulsats per la Diputació i el servei dels municipis: l'aplicació mòbil Aprop-teu, que ofereix a comerciants, paradistes i empreses d'activitat econòmica en la trama urbana, la possibilitat d'informar de la seva oferta i condicions de serveis, així com la consulta a la ciutadania; i la plataforma en línia Digiempèn que apropa coneixements diversos per connectar els negocis locals al món digital, amb propostes d'accés en línia en diferents formats.

2. Suport a la digitalització del comerç i la restauració en el marc del projecte Treball, talent i tecnologia

El 2021, en el marc de la convocatòria de la Diputació de Barcelona del programa Treball, talent i tecnologia, un grup de petits municipis (Gallifa, Matadepera, Rellinars, Sant Llorenç Savall, Ullastrell, Vacarisses, Viladecavalls i Montcada i Reixac) van considerar com a prioritat orientar el projecte a la transformació digital dels negocis de comerç, restauració i serveis en trama urbana.

En una primera etapa, es va fer una anàlisi del nivell de digitalització de les activitats de *retail* (489 enquestes recollint l'opinió dels responsables). Es va constatar que la venda en línia se situava per sota del 18 %. Quasi el 60 % dels negocis disposaven de pàgina web o presència en webs, utilitzaven canals de missatgeria instantània a l'entorn del 73 % i feien ús de les xarxes socials sovint o molt sovint en un 61 % dels casos. Unes dades rellevants que quan es fan comprovacions es mostren poc realistes: pel que fa a la web, sovint es troba desactualitzada o infrautilitzada, o l'ús de les xarxes socials es troba poc aprofitat per assolir impacte.

Davant aquests resultats s'articulen dues iniciatives: l'acció d'un agent de capacitació digital que assumeix la funció de motivar i acompanyar en el procés de guanyar presència en línia, desenvolupant les competències digitals dels responsables de 125 negocis, d'acord amb el perfil i necessitats. També la programació de càpsules formatives (relacionades amb eines digitals bàsiques, màrqueting i xarxes socials...), en les quals han participat 76 negocis. De forma complementària, 32 persones han estat formades per aportar coneixements digitals en la gestió i la comercialització, per a la seva possible incorporació a llocs de treball.

3. Fomentar i acompanyar la utilització de l'aplicació Aprop-teu

En un marc de coordinació amb la Gerència de Serveis de Comerç, en sis municipis de menys de 10.000 habitants es porta a terme un procés d'informació, divulgació i acompanyament a l'activació dels negocis en l'aplicació, com a pas previ a la divulgació entre la ciutadania. Actualment, hi ha més de 260 negocis amb dades incorporades d'aquests municipis, 22 que han activat la realització de promocions i la resta està en procés de seguiment i suport.

Conclusions

Superada la necessitat generada per la pandèmia, l'acceleració de la transformació digital en el comerç de proximitat evoluciona de manera lenta, condicionada per elements associats especialment a aspectes que caracteritzen el perfil dels negocis: cultura digital feble, falta de temps per fer formació i poder incorporar adequadament l'ús d'eines digitals que permetin l'evolució cap a formats de negoci híbrids i omnicanals.

Així, donades les dificultats, cal mantenir una acció de suport continuada. L'acompanyament personalitzat per avançar progressivament es mostra com un bon recurs, clau per a la iniciació, ja que actua com a palanca motivadora, per engegar el canvi amb la implementació d'actuacions bàsiques i avançar cap a noves maneres de pensar i gestionar el negoci que s'adaptin progressivament a la realitat del mercat, i a les demandes d'una clientela amb hàbits en canvi constant. L'acció d'un agent de digitalització pot ser un recurs necessari i complementari per aprofitar formacions, incentius a inversions o noves eines, assegurant amb la mentoria un major aprofitament dels esforços i els recursos.

Vallès Oriental

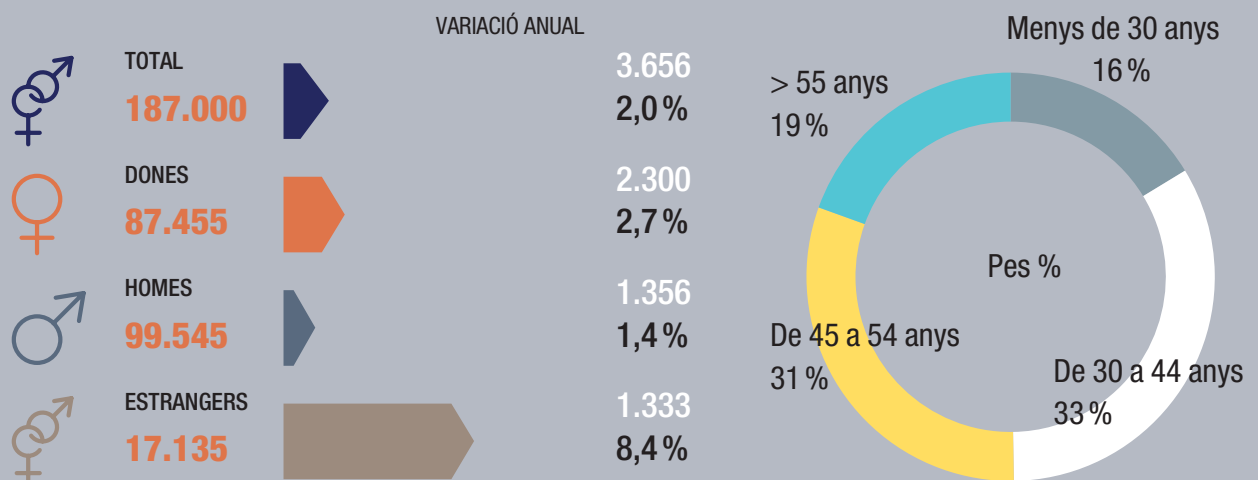

Resum executiu

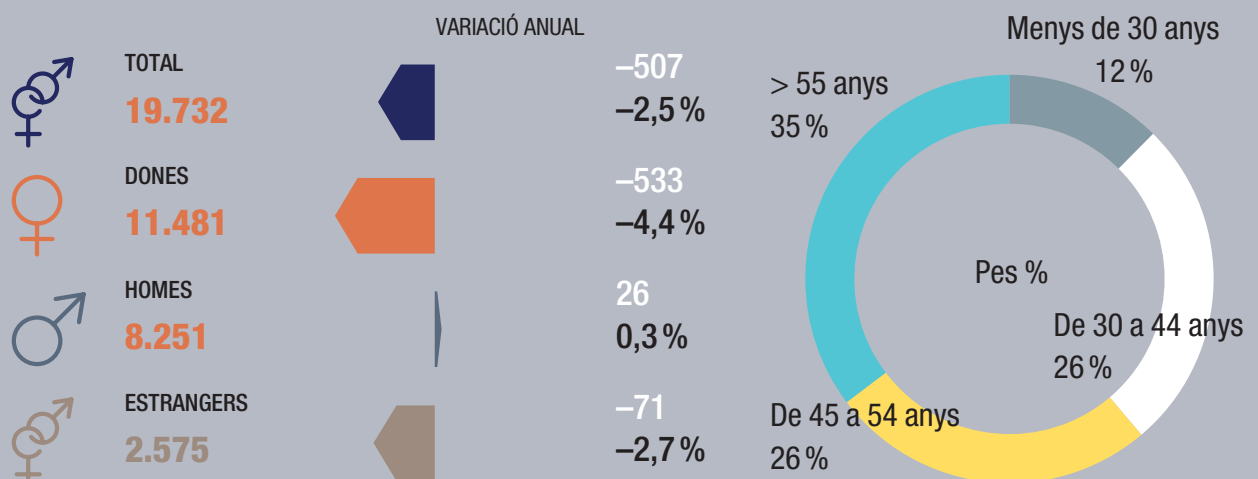
El Vallès Oriental registra una moderada evolució socioeconòmica positiva l'any 2022, amb una millora en pràcticament tots els indicadors analitzats, però perd embranzida respecte a l'any anterior i respecte al conjunt de la demarcació i en relació a altres comarques. L'atur registrat manté la tendència decreixent, ja que cau el $-2,5\%$, un ritme comparativament inferior al de la província ($-4,3\%$). La davallada està centrada entre les dones ($-4,4\%$), i per edat ha beneficiat més a la població entre els 30 i 44 anys ($-5,7\%$). La taxa d'atur baixa fins el $9,5\%$, apropant-se a la taxa provincial ($9,3\%$).

L'ocupació registrada resident a la comarca és un $2,0\%$ més elevada que un any abans, un ritme de creixuda inferior a la del conjunt de la demarcació de Barcelona ($2,6\%$). El nombre de llocs de treball també presenta una evolució positiva, però molt més moderada que la variació provincial, de l' $1,3\%$ ($3,0\%$ a la província), impulsada per l'augment del treball assalariat ($1,7\%$), ja que el treball autònom decau sensiblement ($-0,5\%$). Aquest darrer any, les activitats d'emmagatzematge i afins al transport, i les activitats sanitàries són les que lideren l'increment de llocs de treball. Pel que fa al nombre d'empreses, s'ha produït una lleugera davallada del $-0,8\%$ ($0,1\%$ provincial).

Població ocupada registrada resident a la comarca. IVT 2022

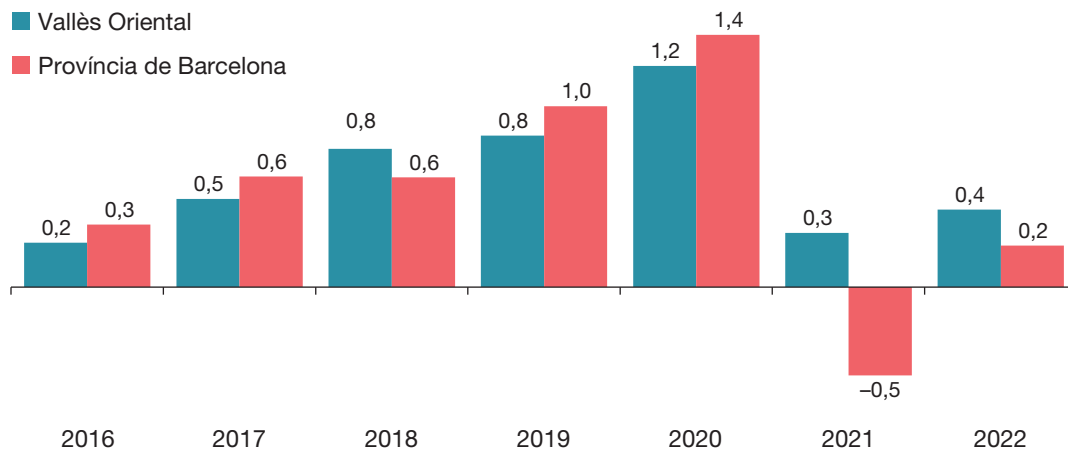
Població aturada registrada resident a la comarca. IVT 2022

La comarca del Vallès Oriental ocupa una superfície de 735 km², el 9,5 % de la demarcació de Barcelona, i està integrada per trenta-nou municipis que tenen una superfície mitjana de prop de 19 km², la tercera més petita. Granollers n'és la capital.

Gràfic 1

Taxes de variació de la població total, 2016-2022 (en percentatge)

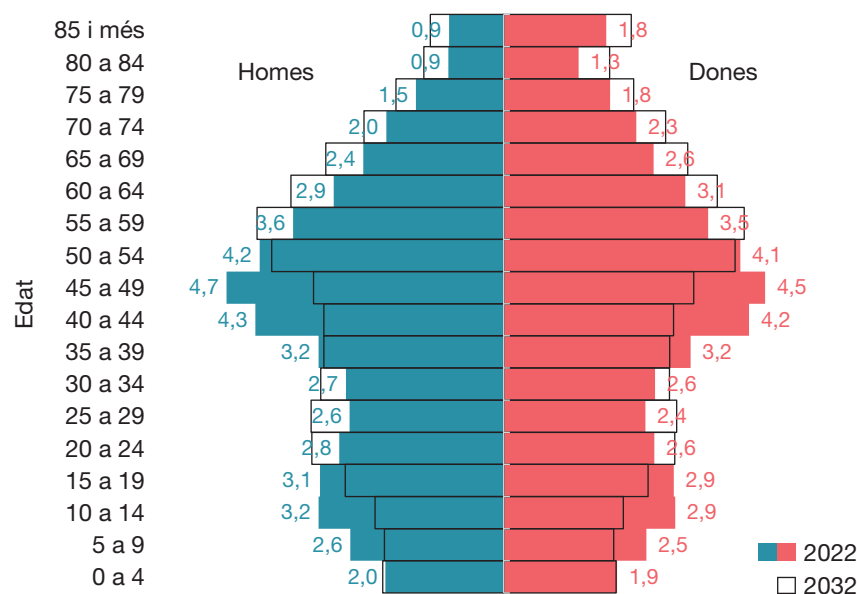

Font: Programa Hermes basat en dades del padró d'habitants de l'INE

El Vallès Oriental compta amb 417.543 **habitants** l'any 2022 i és la cinquena comarca més poblada d'entre les tretze comarques barcelonines. Respecte a un any enrere, suposa un creixement del 0,4 %, lleugerament superior al del conjunt de la demarcació (0,2 %). La població major de 64 anys creix de forma notable (2,7 %), mentre que la població jove registra la segona caiguda més important entre totes les comarques barcelonines (-2,0 %). La població amb nacionalitat espanyola puja el 0,4 %, mentre que l'estrangera puja un tímid 0,2 %, destacant les nacionalitats italiana (8,4 %) i colombiana (10,0 %), i els descensos de la marroquina (-3,8 %) i la boliviana (-8,0 %). Vint-i-nou municipis de la comarca creixen en població el darrer any, entre els quals destaca Santa Eulàlia de Ronçana (202), Bigues i Riells del Fai (215), i l'Ametlla del Vallès (233). En canvi, deu municipis perden població, encapçalats per Granollers (-492).

Gràfic 2

Piràmide d'edats del Vallès Oriental 2022-2032 (en percentatge)

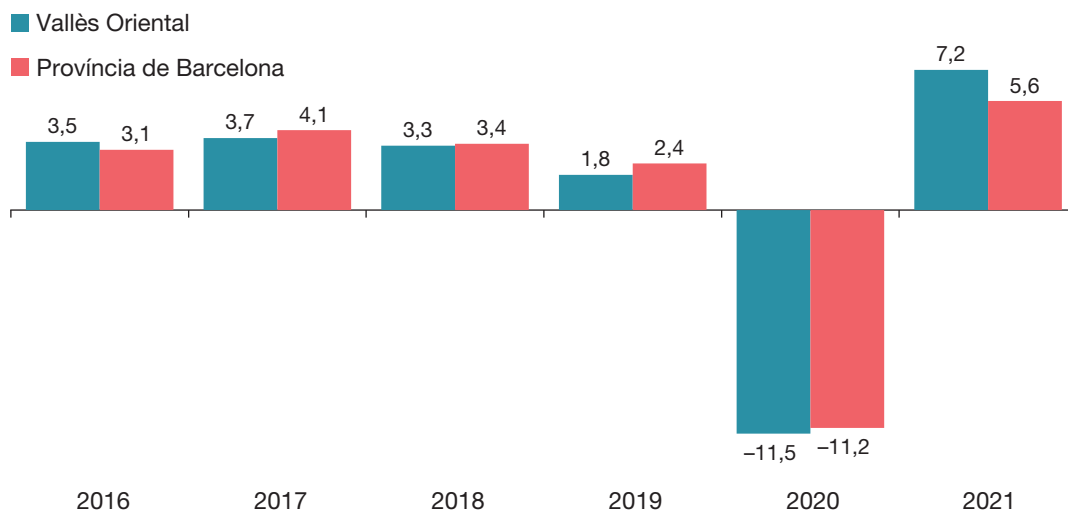

El Vallès Oriental continua guanyant població, tot i la pèrdua de gent jove (-2,0%) que es veu compensada per l'augment de població adulta i de gent gran.

Font: Programa Hermes basat en dades del padró d'habitants de l'INE

Gràfic 3

Taxes de variació real del Valor Afegit Brut (VAB) (en percentatge)

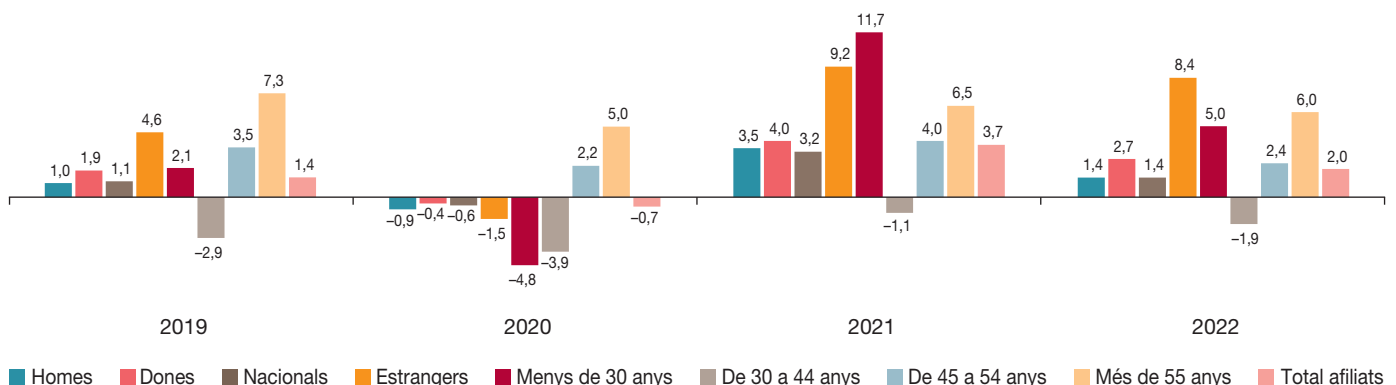
Font: BBVA, *Anuari Econòmic Comarcal 2022*

El creixement de persones ocupades a la comarca és moderat, del 2,0 %, amb un increment destacat de la població ocupada de 55 anys i més.

La comarca del Vallès Oriental experimenta la segona variació del VAB l'any 2021 més important entre les comarques barcelonines, concretament del 7,2 %, només darrera d'Osona, segons l'*Anuari econòmic comarcal 2022*, de BBVA (veure el gràfic 3). Per la seva banda, l'ocupació registrada de la població resident creix el 2,0 % l'any 2022, per sota del conjunt de la província (2,6 %). L'increment més important es dona entre les persones amb nacionalitat estrangera (8,4 %). Per edat, les persones de 55 anys i més són les que registren un augment més intens (6,0 %), però es redueix en el grup de 30 a 44 anys (-1,9 %). La comarca suma 3.656 persones ocupades més que un any abans, situant la xifra final en 187.000.

Gràfic 4

Taxes de variació interanual de la població ocupada registrada. Vallès Oriental (en percentatge)

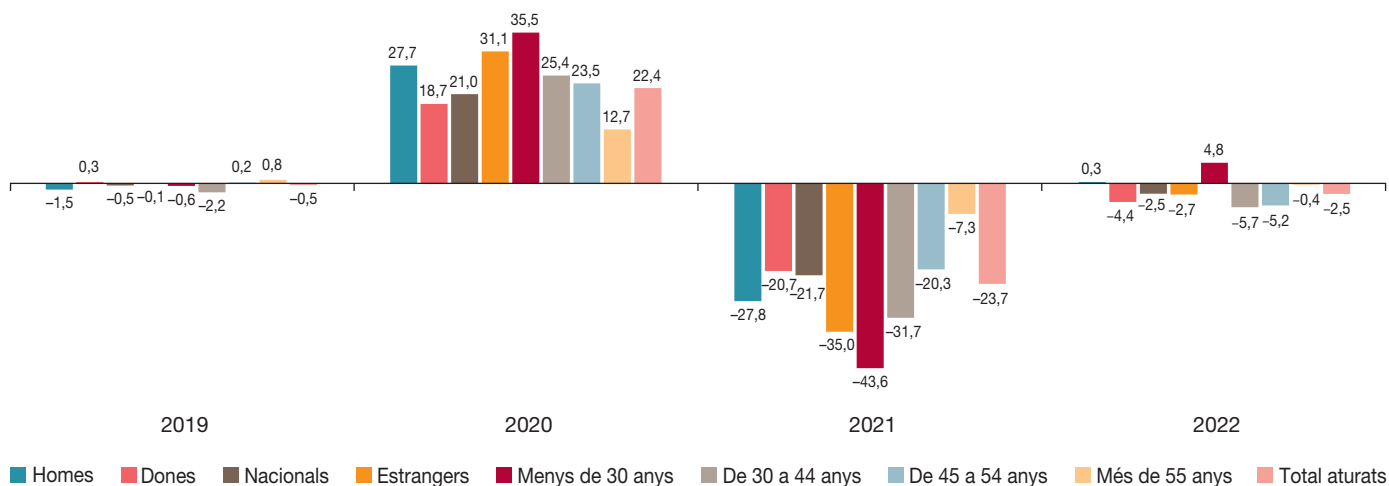
Font: Programa Hermes basat en dades de l'Idescat

L'atur registrat al Vallès Oriental (vegeu el gràfic 5) se situa en 19.732 persones en acabar l'any, que són 507 menys que en el mateix període de l'any 2021. És una reducció en el nombre d'aturats del -2,5 %, però és la més moderada entre totes les comarques barcelonines on decreix l'atur, i 1,8 punts percentuals inferior a la del conjunt de la província (-4,3 %). La taxa d'atur se situa en el 9,5 %, dues dècimes superior a la taxa provincial (9,3 %).

Segons el sexe, el comportament ha estat diferent, ja que s'ha reduït entre les dones (-4,4 %), però ha crescut sensiblement entre els homes (0,3 %). L'evolució de l'atur ha estat semblant segons la nacionalitat, amb una reducció del -2,5 % de l'atur nacional i del -2,7 % entre les persones amb nacionalitat estrangera. Dels grups d'edat analitzats, la davallada és generalitzada a partir dels 30 anys, especialment entre 30 i 44 anys (-5,7 %), però creix entre els menors de 30 anys (4,8 %). Respecte als grans sectors d'activitat, el sector més important a la comarca, els serveis, redueix l'atur el -3,7 %, en canvi el sector industrial, que és el segon en importància, veu créixer el nombre d'aturats (4,2 %).

Gràfic 5

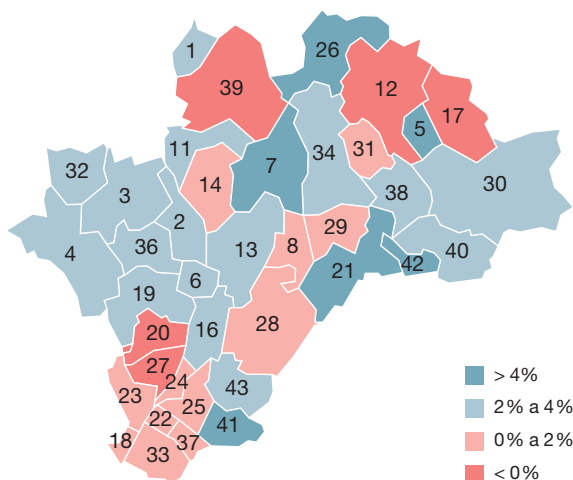
Taxes de variació interanual de la població aturada registrada. Vallès Oriental (en percentatge)

Font: Programa Hermes basat en dades del Departament d'Empresa i Treball

Mapa 1

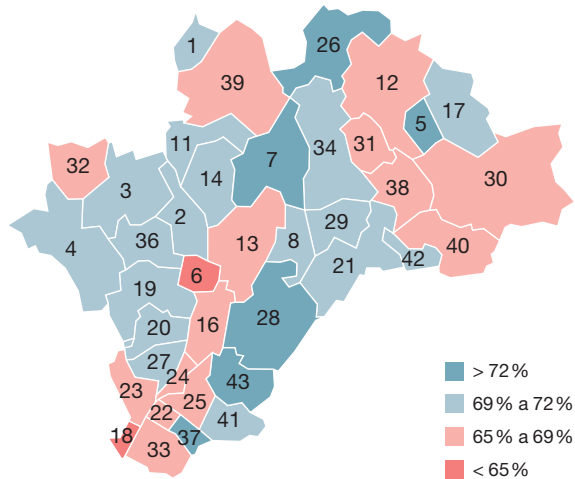
Variació de la població ocupada registrada. Vallès Oriental, 2022 (en percentatge)

L'atur registrat baixa amb menor intensitat que en el conjunt de la província (-2,5 % i -4,3 %, respectivament), amb un increment de l'atur en la indústria.

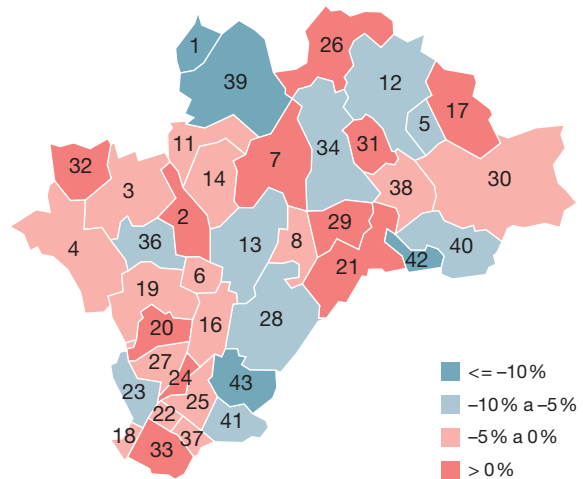
Mapa 2

Taxa d'ocupació registrada.
Vallès Oriental, 2022 (en percentatge)

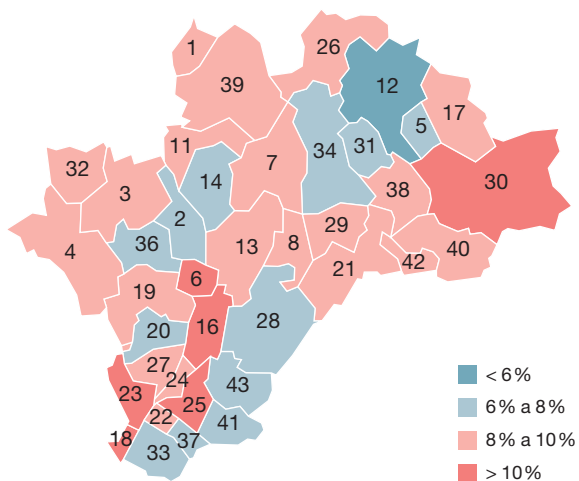
Mapa 3

Variació anual de l'atur registrat.
Vallès Oriental, 2022 (en percentatge)

Mapa 4

Taxa d'atur registrat.
Vallès Oriental, 2022 (en percentatge)

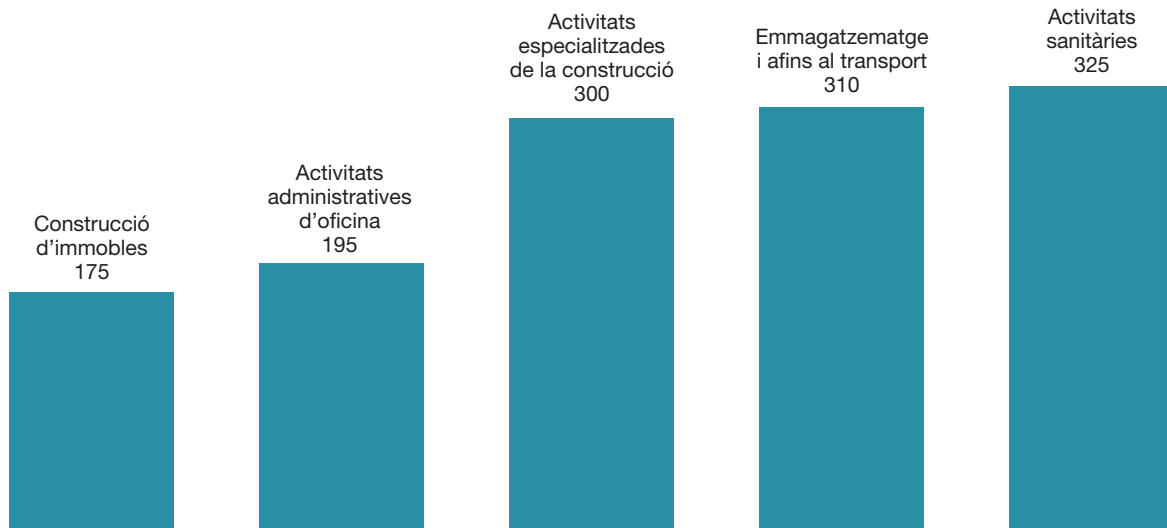

L'augment de persones ocupades residents a la comarca arriba a 34 municipis i només 1 presenta una taxa d'ocupació inferior al 60 %. 26 municipis experimenten una caiguda de l'atur, amb 2 d'aquests amb una taxa d'atur superior al 12 %.

1 Aiguafreda	17 Gualba	30 Sant Celoni
2 Ametlla del Vallès (L')	18 Llagosta (La)	31 Sant Esteve de Palautordera
3 Bigues i Riells	19 Lliçà d'Amunt	32 Sant Feliu de Codines
4 Caldes de Montbui	20 Lliçà de Vall	33 Sant Fost de Campsentelles
5 Campins	21 Llinars del Vallès	34 Sant Pere de Vilamajor
6 Canovelles	22 Martorelles	36 Santa Eulàlia de Ronçana
7 Cànoves i Samalús	23 Mollet del Vallès	37 Santa Maria de Martorelles
8 Cardedeu	24 Montmeló	38 Santa Maria de Palautordera
11 Figaró-Montmany	25 Montornès del Vallès	39 Tagamanent
12 Fogars de Montclús	26 Montseny	40 Vallgorguina
13 Franqueses del Vallès (Les)	27 Parets del Vallès	41 Vallromanes
14 Garriga (La)	28 Roca del Vallès (La)	42 Vilalba Sasserra
16 Granollers	29 Sant Antoni de Vilamajor	43 Vilanova del Vallès

Gràfic 6

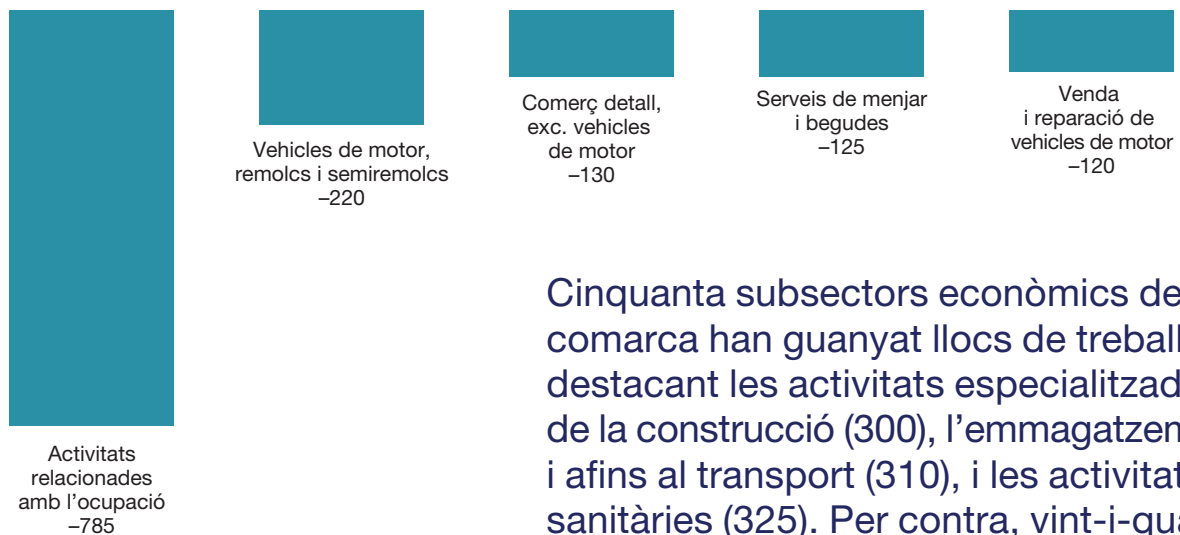
Subsectors d'activitat amb més guany de llocs de treball. Vallès Oriental, 2022 (absoluts)

Font: Programa Hermes basat en dades d'Idescat

Gràfic 7

Subsectors d'activitat amb més pèrdua de llocs de treball. Vallès Oriental, 2022 (absoluts)

Font: Programa Hermes basat en dades d'Idescat

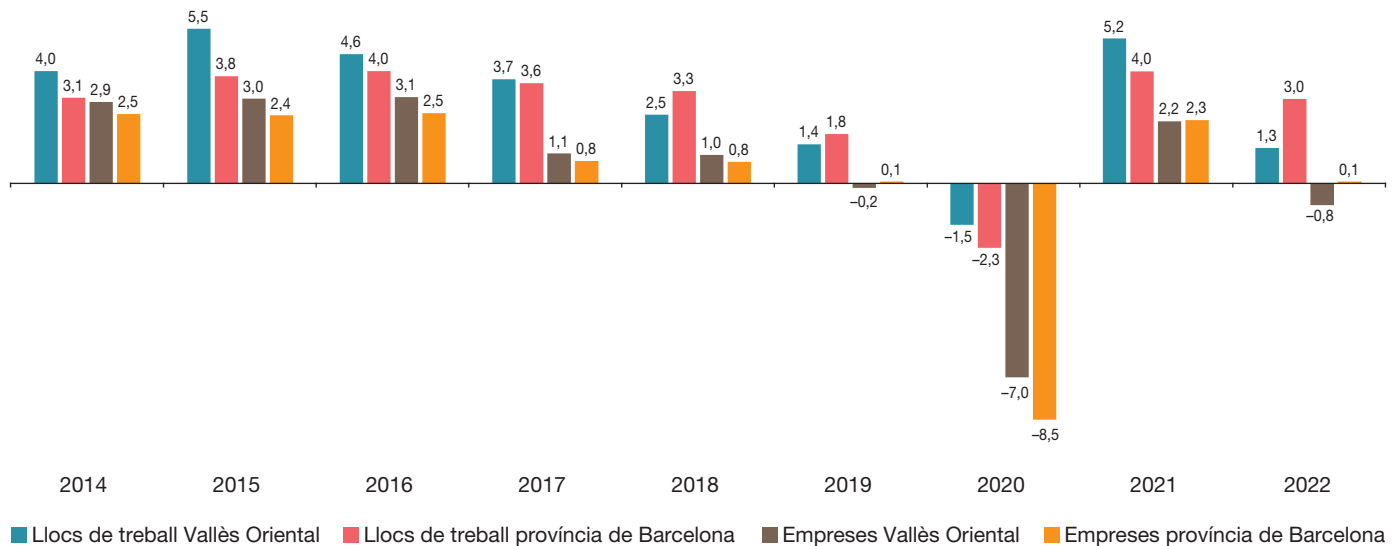
Cinquanta subsectors econòmics de la comarca han guanyat llocs de treball, destacant les activitats especialitzades de la construcció (300), l'emmagatzematge i afins al transport (310), i les activitats sanitàries (325). Per contra, vint-i-quatre subsectors perden llocs de treball, en les activitats relacionades amb l'ocupació (-785) és on ho ha fet en major nombre.

En finalitzar l'any 2022, el nombre de **llocs de treball** (treballadors de les empreses de la comarca, hi resideixin o no) se situa en 153.435, que són 1.930 més que un any abans. La variació interanual ha estat de l'1,3 %, la més modesta entre les comarques barcelonines que creixen, i per sota de l'increment del conjunt de la província (3,0 %). Els llocs de treball s'han incrementat en el treball assalariat (1,7 %), en canvi, el treball autònom registra una davallada (-0,5 %).

Gràfic 8

Taxes de variació interanual dels llocs de treball i empreses

(en percentatge)

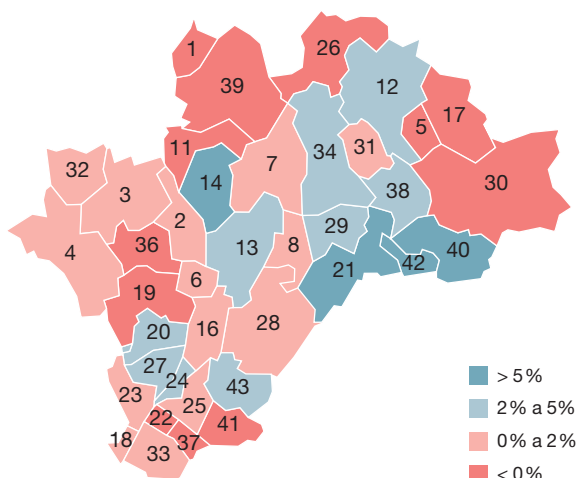

Font: Programa Hermes basat en dades d'Idescat

Un total de vint-i-sis municipis de la comarca han experimentat una variació interanual dels llocs de treball positiva (vegeu el mapa 5). En termes relatius, els creixements més destacats s'han donat a Vilalba Sasserra (6,9 %), la Garriga (7,5 %) i Vallgorguina (8,6 %). En nombres absoluts, els increments més notables s'han trobat a les Franqueses del Vallès (370) i la Garriga (380). En canvi, dotze municipis perden llocs de treball en el mateix període, entre els quals destaquen Sant Celoni (-4,3 %), Santa Maria de Martorelles (-4,3 %) i Tagamanent (-18,8 %).

Mapa 5

Variació de llocs de treball registrats. Vallès Oriental, 2022 (en percentatge)

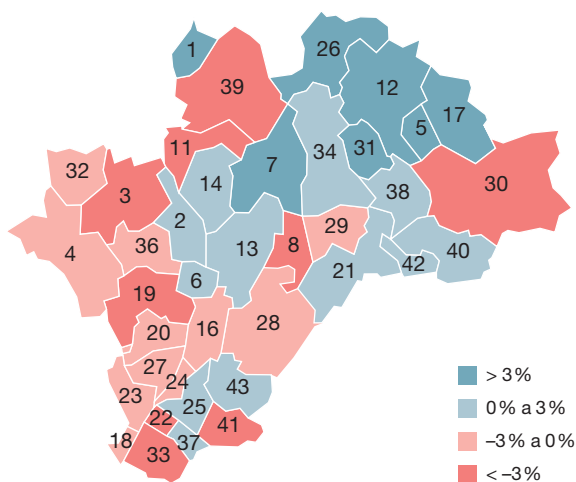

Els llocs de treball a la comarca han crescut l'1,3 % al llarg de l'any 2022, gràcies a l'increment dels llocs de treball assalariat (1,7 %). Alhora, el nombre d'empreses decreix el -0,8 %.

En relació a les **empreses** (comptes de cotització), s'ha produït un descens el darrer any 2022, amb una pèrdua del $-0,8\%$ (-93), que es diferencia del sensible increment registrat al conjunt de la província ($0,1\%$). En acabar l'any s'hi localitzaven 11.795 empreses. S'han donat creixements d'empreses en alguns subsectors, entre els quals destaquen els serveis de tecnologies de la informació (15) i les activitats jurídiques i de comptabilitat (16). En canvi, entre els subsectors que perden empreses destaquen la venda i reparació de vehicles de motor (-15) i sobretot el comerç al detall (-82).

Mapa 6

Variació d'empreses registrades. Vallès Oriental, 2022 (en percentatge)

17 municipis de la comarca guanyen empreses durant l'any 2022, destacant Cànoves i Samalús (9) i Llinars del Vallès (10). En canvi, 20 municipis en perden, entre els quals destaca Sant Celoni (-21).

Segons el Sistema d'Anàlisi de Balanços Ibèrics, el teixit empresarial del Vallès Oriental genera un volum de negoci de 20.817 milions d'euros. És la segona comarca amb empreses amb facturació elevada, que sumen 356 empreses d'aquest tipus, el 4,9% de les empreses de la comarca, que facturen més de deu milions d'euros. El volum de negoci d'aquestes empreses aplega el 69,9% de la facturació comarcal.

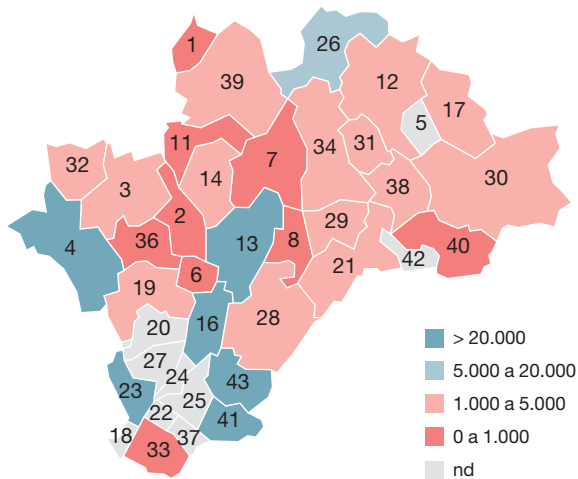
L'impacte de la pandèmia de la covid-19 en termes de facturació al Vallès Oriental es va traduir en una lleugera disminució del 0,3% del 2019 al 2020, molt per sota a la registrada en el conjunt de la província de Barcelona (11,0%). El 2021 la facturació s'ha recuperat a nivell d'abans de la pandèmia amb un increment de l'11,3%, augment inferior al registrat en el conjunt de la demarcació de Barcelona (13,3%).

Pel que fa al nombre de **prestacions per desocupació** concedides en acabar l'any 2022, aquest és de 13.059, que suposa un increment de 785 respecte un any abans. La taxa de cobertura sobre la població aturada registrada s'eleva fins el 70,4%, lleugerament per sobre de la taxa provincial (69,0%). Gràcies a l'augment del nombre de prestacions i a la caiguda de l'atur respecte al mateix període de l'any 2021, la taxa de cobertura s'ha incrementat en 6 punts percentuals.

L'any 2022 es van formalitzar un total de 142.145 **contractes laborals**, que representa una davallada del $-3,4\%$ (4.976 contractes menys), que contrasta amb l'increment registrat al conjunt de la província (4,5%). La caiguda de la contractació ha estat generalitzada en tots els grans sectors econòmics. Per tipologia, els canvis propiciats per l'entrada en vigor de la reforma laboral han provocat un augment de la contractació indefinida (148,2%) i una davallada de la contractació temporal ($-26,6\%$).

Mapa 7

Recaptació de l'impost sobre les estades en establiments turístics. Vallès Oriental, 2022* (en euros)

* Inclou el 2n semestre de 2021 i el primer semestre de 2022, que correspon al 4t trimestre del 2021 i el 1r, 2n i 3r trimestres de 2022.

Font: LABturisme a partir de la Direcció General de Turisme

El Vallès Oriental registra al 2022 una oferta turística de 9.152 places, un 1 % més que el 2021. L'oferta de places està estabilitzada, amb un lleuger increment en HUT (6 %) i en turisme rural (2 %).

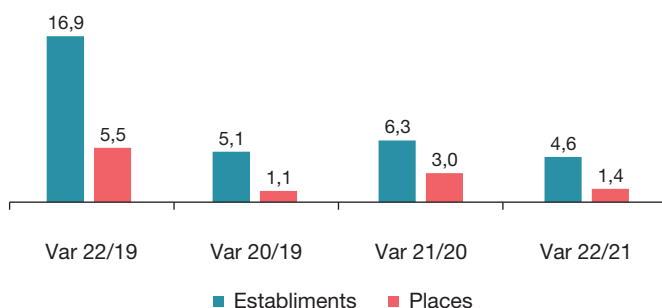
En relació a la demanda, el Vallès Oriental també augmenta en el nombre de viatgers i pernoctacions, en les tres tipologies d'allotjament analitzades i arribant aquest any a superar el milió de pernoctacions. La tipologia que més augmenta en nombre de viatgers són els establiments hotelers (69 %) i en pernoctacions, els càmpings (84 %).

El Vallès Oriental ha registrat l'any 2022 un total de 405.468 euros recaptats per la taxa turística, amb un augment del 87 % respecte del 2021, i lleugerament per sota de la recaptació del 2019 (-4 %).

El Vallès Oriental ja supera el milió de pernoctacions el 2022, un 70 % més que l'any 2021.

Gràfic 9a

Taxes de variació de l'oferta turística* (en percentatge)

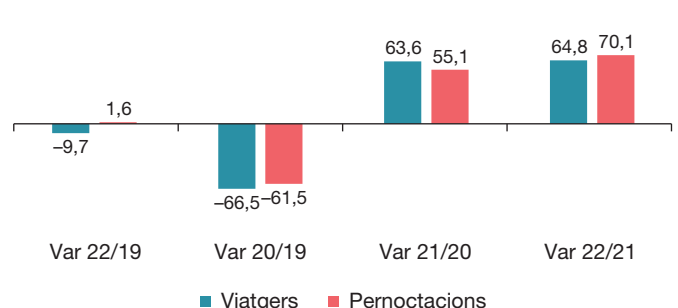

* Inclou establiments i places en hotels, càmpings, turisme rural, apartaments turístics, habitatges d'ús turístic i albergs de joventut.

Font: LABturisme a partir del Registre de Turisme de Catalunya i la Direcció General de Joventut

Gràfic 9b

Taxes de variació de la demanda turística* (en percentatge)

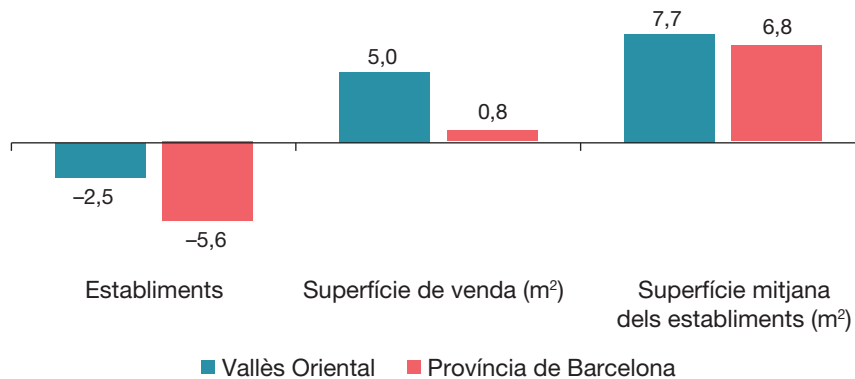

* Inclou viatgers i pernoctacions en hotels, càmpings i turisme rural.

Font: LABturisme a partir de l'Enquesta d'ocupació en allotjaments turístics, Tourism Data System (TDS)

Gràfic 10

Taxes de variació del comerç (en percentatge)

Font: Cens d'establiments comercials de Catalunya. Departament d'Empresa i Treball i Consell General de Cambres de Catalunya

Pel que fa al **comerç**, segons les dades publicades per la Generalitat de Catalunya, l'any 2021 hi havia un total de 4.485 establiments comercials a la comarca que ocupaven una superfície de venda de 627.061 m². Això suposa un descens respecte a l'any 2019 d'un -2,5 % en el nombre d'establiments i un augment d'un 5,0 % de la superfície de venda. La densitat comercial resultant és d'11 establiments per cada 1.000 habitants, 2 dècimes menys que l'any 2019, i 1.508 m² per cada 1.000 habitants, un 3,4 % més. La superfície mitjana per establiment se situa en 140 m², 10 m² més que el 2019, un increment del 7,7 %, per sobre del conjunt de la província (6,8 %).

L'Enquesta d'hàbits de consum i compra a la comarca 2019 recull que la valoració de l'oferta comercial al municipi de residència és d'un 6,81 sobre 10 (quan la mitjana provincial és del 7,15). Cal destacar la percepció dels residents envers els preus de l'oferta comercial, amb una valoració de 6,44, la segona més alta de totes les comarques de la demarcació. Pel que fa a l'índex d'atracció i pèrdues, s'observa una alta retenció de despesa per als productes quotidians. S'observa com per a l'equipament de la persona i per a l'equipament de la llar, la comarca obté una pèrdua de compradors/es perquè presenta un índex per sota del 100 %, un 72,16 % i un 60,68 %, respectivament.

La superfície de venda creix alhora que baixa el nombre d'establiments, incrementant així la seva dimensió mitjana. Els preus de l'oferta comercial és el que més es valora entre els consumidors.

L'Oficina 2030 del Vallès Oriental: una aposta per impulsar la sostenibilitat social, mediambiental i econòmica del territori

Marta Cals i Núria Tintoré, Adverbia, Innovació Social i Sostenibilitat, i **Carme Rodríguez**, Consell Comarcal del Vallès Oriental

El Consell Comarcal del Vallès Oriental ha posat en marxa el gener de 2023, amb fons propis i de manera pionera en l'àmbit català, l'Oficina Agenda 2030, una aposta per impulsar la sostenibilitat social, mediambiental i econòmica del territori.

El Vallès consta de 39 municipis i se situa a només 30 km de Barcelona. Té un volum de població de 417.543 habitants (padró 2022), es manté com la cinquena comarca més poblada de Catalunya i concentra el 5,5 % de la població de l'àmbit metropolità.

La distribució i estructura demogràfica dels 39 municipis és molt variada. La majoria de municipis del Vallès Oriental tenen una població d'entre els 1.000 i els 15.000 habitants. Només hi ha dues poblacions que superen els 50.000 habitants, Granollers (61.983 habitants) i Mollet (51.294 hab.). De fet, ambdues apleguen un percentatge important de la població total de la comarca, Granollers el 12,98 % de la població total de la comarca i Mollet, el 10,74 %. Aquestes dues ciutats suposen, doncs, les dues centralitats comarcals més destacades i molt probablement el seu creixement i el dels municipis que les envolten anirà a l'alça, ja que les darreres projeccions de població elaborades per l'IDESCAT preveuen que la població al Vallès Oriental s'incrementi al voltant del 10 % en l'horitzó de 2033, registrant-se el creixement més significatiu de les zones amb una població important, especialment els municipis entre 5.000–10.000 habitants, situats a prop dels eixos més poblats; això representa un repte per la comarca i els seus municipis i ens situa en la necessitat d'incrementar les actuacions i accions vinculades a garantir el desenvolupament sostenible de la nostra comarca afrontant els reptes plantejats, entre d'altres, l'eficiència energètica, la mobilitat sostenible, la protecció dels espais naturals, el turisme sostenible i la distribució equitativa dels recursos —econòmics, socials, educatius i culturals.

L'Agenda 2030, objectiu estratègic: el compromís polític com a primer pas

El juliol del 2020, el ple del consell comarcal va aprovar una moció en què s'apostava per treballar, com a administració pública, en el marc de l'Agenda 2030 i els Objectius de Desenvolupament Sostenible (ODS).

Els acords que es van adoptar a partir d'aquesta moció van marcar els inicis dels treballs de sensibilització i formació desenvolupats en el si de l'organització conjuntament amb un treball —desenvolupat amb el suport de la Diputació de Barcelona— d'identificació i sistematització de les accions desenvolupades per part del consell comarcal vinculades als ODS, que van culminar amb l'elaboració d'una sèrie d'informes que han permès treballar en l'elaboració de l'estratègia Agenda 2030 i ODS.

En aquest sentit, l'acció del consell es va orientar a la consecució de quatre objectius estratègics: en primer lloc, orientar la gestió interna del consell comarcal amb mirada ODS. En segon lloc, incorporar la mirada ODS als serveis i projectes coordinats pel consell comarcal. En tercer lloc, crear una estratègia compartida de l'aplicació de l'Agenda 2030 a escala comarcal. I, finalment, donar suport a les actuacions municipals de la comarca en matèria d'Agenda 2030.

La creació de l'Oficina Agenda 2030

Per tal de donar un impuls decidit a l'Agenda, es crea amb pressupost propi del consell l'Oficina Agenda 2030; un òrgan consultor i impulsor dels treballs vinculats al desenvolupament sostenible format per professionals experts en la matèria.

El gener del 2023 s'adjudica —fruit d'un procés de licitació— la gestió de l'Oficina Agenda 2030 a la consultora Adverbia, Innovació Social i Sostenibilitat perquè iniciï els treballs d'assessorament i acompanyament a nivell intern del consell i dels 39 municipis de la comarca.

Internament, l'estratègia es lidera i coordina des de Gerència i en concret des del Servei de millora i estratègia corporativa i des d'un Grup motor interdepartamental integrat per totes les àrees del consell: Gerència, Polítiques socials i igualtat, Desenvolupament local, Serveis personals, Observatori del Centre d'Estudis del Vallès Oriental, Comunicació externa i transparència, Oficina d'habitatge comarcal, Transformació digital i innovació tecnològica, Serveis jurídics, Medi ambient i territori, Persones i valors, i Serveis econòmics.

Els objectius de l'Oficina se centren en els aspectes següents: vetllar per introduir la mirada de l'Agenda 2030 en els procediments, serveis i projectes coordinats pel Consell Comarcal del Vallès Oriental; promoure el coneixement de tots els agents del territori (institucionals i no institucionals) sobre l'Agenda 2030; generar espais de reflexió i acció a l'entorn dels Objectius de Desenvolupament Sostenible a escala comarcal; liderar o facilitar la posada en marxa de nous projectes supramunicipals a la comarca que aprofundeixin en la implementació dels ODS; fomentar la generació de sinergies i aliances entre els agents (de dins o fora de la comarca; institucionals i no institucionals), i assessorar sobre la localització de l'Agenda 2030 a escala local.

Les línies d'actuació i els primers resultats

Durant aquest primer any d'actuació s'està treballant en diferents línies internes: una primera, de constitució i trobada bimensual del Grup Motor, com a òrgan de consulta de l'Oficina i impulsor de l'Agenda 2030 a la comarca. En segon lloc, es capacita tota la plantilla del consell comarcal. En 4 mesos, ja s'ha format a prop d'un 30 % de la plantilla. En tercer lloc, s'avança l'alineació dels convenis de col·laboració del consell amb els ajuntaments amb visió Agenda 2030 i la fixació d'ODS prioritaris d'acció. S'ha iniciat la tasca amb els convenis subscrits en l'àmbit del turisme. L'objectiu és que el 100 % dels convenis a subscriure per part del consell amb els ajuntaments vagin alineats amb tres ODS prioritaris d'impacte.

D'altra banda, s'elabora un informe comarcal per monitoritzar, interpretar i proporcionar coneixement rellevant en relació amb el nivell d'implementació dels ODS al Vallès Oriental. L'objectiu és que els equips de govern municipals de la comarca puguin identificar quins són els principals reptes en els àmbits econòmic, social i ambiental.

Pel que fa al suport als territoris, un 30 % dels ajuntaments de la comarca ja han utilitzat alguns dels serveis de l'oficina dimensionats en funció dels trams poblacionals dels municipis:

- Participació en els espais d'intercanvi i reflexió bimensuals en què municipis entre 5.000 i 20.000 reflexionen, intercanvien experiències, metodologies i bones pràctiques que han aplicat per a la localització dels ODS.
- Assessorament individualitzat per a la recerca de finançament conjuntament amb l'Oficina de Fons Europeus del mateix Consell.
- Assessorament per a la implementació d'estratègies de localització dels ODS en la seva planificació estratègica municipal i cercar la permeabilitat en les polítiques públiques que s'implementen.

- Formació bàsica en Agenda 2030 dirigida a municipis petits de la comarca i aportació de recursos pràctics.
- Elaboració d'una guia de bones pràctiques del territori en cadascun dels ODS dirigida als municipis petits.
- La celebració d'actes de reflexió i acció amb altres actors clau per visibilitzar el compromís d'organitzacions i empreses amb els reptes socials i ambientals, fomentar un espai d'intercanvi de bones pràctiques i iniciar el camí per sumar en la consecució de l'Agenda 2030.

Perspectives de futur

La posada en marxa de l'Oficina així com el Pla de treball definit, ha començat a situar l'Agenda 2030 com a línia estratègica de treball a nivell intern i extern del consell comarcal.

El Consell Comarcal del Vallès Oriental està adherit a l'Acord Nacional per a l'Agenda 2030 i forma part de l'Aliança Catalunya 2030, el partenariat impulsat per la Generalitat de Catalunya entre entitats públiques i privades en què es comparteixen els compromisos de país per fer realitat els Objectius de Desenvolupament Sostenible (ODS).

El nostre compromís és transformar la nostra organització i la comarca acompanyant els municipis en la integració i definició d'objectius de sostenibilitat adaptats a les diferents realitats locals, i alhora impulsar projectes d'àmbit comarcal que permetin afrontar col·laborativament els reptes que tenim com a territori en àmbits clau com l'habitatge, la igualtat de gènere, la protecció social, l'ocupació de qualitat, la gestió de l'aigua, la transició energètica o el foment de l'economia circular.

Estudis monogràfics

Els eixos estratègics de la innovació econòmica local per a la propera dècada

Jordi Boixader, Marisol Lage i Daniel Vilà, Oficina Tècnica d'Estratègies per al Desenvolupament Econòmic de la Diputació de Barcelona

1. Introducció

L'any 1969, la construcció de l'Autopista del Mediterrani es pot considerar una de les primeres intervencions del desenvolupament econòmic territorial en sentit contemporani a casa nostra, encara sense implicació del món local. Les autopistes són vies d'altres prestacions per on han de circular un gran nombre de vehicles a molta velocitat. Amb aquesta metàfora, el document traça les autopistes d'activitat econòmica que han d'orientar i accelerar el desenvolupament local els propers anys. Les activitats no s'hi defineixen en el sentit estadístic convencional sinó com a agrupacions d'activitats interconnectades que permetin solucionar reptes locals transformant el model productiu i d'ocupació.

Els darrers anys, la Diputació de Barcelona ha menat una reflexió estratègica, ha endegat casos pilot i ha posat en marxa les primeres eines d'assistència d'un model de polítiques públiques proactiu. Amb els eixos d'innovació que es presenten en aquest monogràfic, es proposen línies d'intervenció als municipis amb la voluntat de facilitar que les apostes dels agents locals siguin més selectives i, per tant, tinguin més capacitat de generar impacte.

2. Per què? Motivació de la reflexió per eixos

2.1. Les preguntes per encarar els 50 anys

Seguint el fil cronològic, el 2022 es complien quaranta anys de la creació, a Sabadell, de la primera regidoria de foment a Catalunya. Pocs anys més tard, el 1986, veuríem el naixement de Barcelona Activa com a viver d'empreses. Una fórmula que a final de la dècada era també utilitzada al Berguedà com a peça clau de la reconversió minera.

Aquest triangle Sabadell-Barcelona-Cercs il·lustra com la consolidació de les polítiques de desenvolupament econòmic al món local és ràpida i s'avança en molts fronts: clubs de la feina, itinerari del demandant, polígons, mercats municipals, observatoris, reempresa, paisatge... És un procés d'aprenentatge continu i inacabat. Justament, enmig de la pandèmia i en els primers compassos de la postpandèmia, la Diputació de Barcelona es formula una sèrie de preguntes fonamentals per fer balanç d'aquest temps amb la vista posada a la propera dècada.

Entre les preguntes formulades, destaquen:

1. Podem abastar tots els àmbits o ens hauríem de concentrar en aquells que més poden respondre a l'activació econòmica de pobles, ciutats i comarques?
2. Podem afrontar sols aquests desafiaments colossals, o hauríem d'ampliar aliances per tenir més possibilitats i capacitat d'impacte?
3. L'augment de les desigualtats es dona només en les persones o l'observem també en els territoris? Com interpretem els creixents desequilibris?
4. Les estructures de desenvolupament econòmic local estan preparades per afrontar els reptes que tenim al davant els propers 10 anys?

5. Quin paper ens toca davant del fet que el món local no tingui competències en l'àmbit del desenvolupament econòmic?
6. Com combinem l'autonomia municipal amb la necessitat de coordinació del desenvolupament a escala territorial i regional?
7. El potencial creat al si del món de la promoció econòmica (experiència, influència, visió, coneixements, etc.), més enllà del pressupost, està sent suficientment aprofitat? Quin és el marge de catalització de la Diputació de Barcelona?
8. Per què la transversalitat continua costant tant?
9. Ens estem fent les preguntes en l'ordre correcte?
10. ...

2.2. Els accents de la reflexió estratègica de la Diputació de Barcelona

La Diputació de Barcelona és un govern local de segon nivell que, sobretot, en moments difícils, no renuncia a la seva capacitat de pensament estratègic per ajudar els municipis. A risc d'un excés de simplificació, sembla que la seqüència actual de les polítiques públiques del desenvolupament econòmic local passa per l'esquema següent: els territoris afronten grans reptes; aquests desafiaments solament es poden abordar a partir de l'esforç conjunt dels actors, i aquest esforç ha de ser orientat per tal que tingui impacte.

Aquest plantejament posa l'accent en quatre qüestions:

1. Repensar les polítiques de desenvolupament econòmic local, per tal que aquest estigui en millors condicions no només d'integrar la complexitat sinó de jerarquitzar les solucions. El pensament per reptes és encarat a l'acció.
2. Impulsar la col·laboració entre els agents. Els agents se situen al centre del desenvolupament econòmic local ja que aquest és, per damunt de tot, un procés de generació de confiança i coordinació social. Metàfores com la quàdruple hèlix, els ecosistemes..., aclareixen força bé perquè uns territoris tenen més èxit que els altres.
3. Enfortir l'orientació estratègica del desenvolupament econòmic local. És a dir, se cerca direccionar la transformació dels sistemes productius locals per mitjà d'unes polítiques més concentrades, en contrast amb una certa tendència a l'incrementalisme de les polítiques públiques.
4. Preparar els territoris per encarar estratègies multinivell. Fins aquí, s'ha explicat la cadència reptes-actors-direcció, però el component geogràfic acaba marcant totes les activitats i té dues implicacions principals: d'una banda, les entitats locals actuen de receptores d'instruments financers de les administracions superiors cada cop més diversos, guanyen protagonisme en els pactes i acords de país (per la indústria, per la igualtat de gènere, etc.), i han de ser capaces de donar una lògica integrada a les oportunitats disperses.

A més, el desenvolupament econòmic local desplega estratègies, projectes i serveis que, per la seva naturalesa, tenen una escala molt diferent. Les unitats lògiques territorials varien, per exemple, de l'atracció d'inversió industrial que pren sentit en l'àmbit regional a la dinamització comercial d'un nucli històric que a tot estirar afecta un barri sencer. Així, el moviment esperat és doble: optimitzar l'àmbit territorial en què s'actua (que depèn essencialment dels objectius i dels recursos) i crear sinergies, o, almenys, evitar contradiccions amb el que es fa en els diferents àmbits de l'administració.

2.3. L'alineació de grans tendències en eixos estratègics

Identificar i proposar els sectors d'activitat més prometedors per als territoris és part de l'assistència de la Diputació de Barcelona als municipis de fa temps. En realitat, els sectors estratègics, la diversificació d'activitats, les especialitzacions intel·ligents..., són alguns dels noms emprats per resoldre què és més important produir per satisfer les necessitats d'un territori.

El contingut econòmic i les fórmules d'intervenció es basen en l'estudi de tendències en els aspectes següents:¹

1. La història, la vigència i la prospectiva dels sectors a la demarcació de Barcelona i els seus territoris. S'analitza què s'ha dit dels sectors, com s'hi intervé a dia d'avui i què es proposa per al futur des de diferents plataformes de govern, empresarials, de coneixement, ciutadanes, etc.
2. Les visions, tecnologies i especialitzacions europees, tenint en compte la fortalesa dels models productius d'indústria 4.0 amb nombrosos campions ocults capaços de combinar competitivitat i cohesió social.
3. Els ecosistemes d'innovació. S'analitzen els components i els serveis de suport dels casos d'èxit internacionals transferibles a la demarcació de Barcelona, amb l'evidència creixent que en una economia global la innovació continua sent un fenomen local.

3. On? El reconeixement de l'organització del desenvolupament econòmic local a la província

Una vegada assentades les preguntes i conegudes les tendències, s'aixeca una diagnosi del que podem considerar els quatre aspectes crítics de la gestió pública de la promoció econòmica i ocupació: els agents, el finançament, el grau d'assoliment dels municipis en els diferents factors de desenvolupament (accessibilitat, formació...) i els projectes estratègics.

3.1. Els agents: influència i alineació

Com s'ha avançat, la prosperitat territorial és un procés d'organització de la comunitat per produir, distribuir, consumir i recuperar tot allò necessari per millorar les condicions de vida de les persones que en formen part.

Els mapes d'actors identifiquen els agents que se situen al nucli de la trajectòria de cada comarca. Els agents es defineixen com els individus o grups que tenen capacitat d'incidència en el desenvolupament territorial, amb recursos i capacitats organitzades amb una finalitat comuna, i es diferencien dels actors perquè aquests darrers es limiten a ser «damunt de l'escenari». Ara bé, la intenció de la proposta dels eixos és augmentar la massa crítica de manera que la seva activació i connexió resulta fonamental.

Amb la identificació d'uns 125 actors per comarca, es treballa amb un mapa provincial de més de 1.500. Quines són les principals troballes?

1. Els actors amb més longitud d'incidència tenen més dificultats per ser presents en l'àmbit local. El nombre d'agents regionals que incideixen a escala local és elevat.
2. Actualment, hi ha 340 entitats públiques amb pressupost positiu a la demarcació de Barcelona.
3. En l'àmbit local, és senzill conèixer les grans empreses i també els petits emprenedors, i iniciatives empresarials que demanen serveis als ajuntaments, o estan associades, etc.

¹ Vegeu el *Mapa d'antecedents propositius dels eixos estratègics (2022)* elaborat per la Diputació de Barcelona i que es pot recuperar a: <https://www.diba.cat/web/estrategies/>

Tanmateix, hi ha una capa significativa de gaseles, *startups* i campions ocults d'alt valor econòmic i territorial que no han estat prou localitzats al radar del DEL.

4. Els centres de recerca i les universitats tindran un paper creixent en el DEL i aquest serà cada cop més divers: iniciatives de transferència, càtedres, microacreditacions, congressos amb crida a l'empresa del territori, centres de despesa per a instruments de finançament europeus, etc.
5. Existeixen noves associacions d'emprenedors en àmbits emergents com les TIC, l'economia social, la igualtat de gènere..., amb una notable energia.
6. Les escoles s'han consolidat com a espai de projectes de desenvolupament econòmic local i de molts altres àmbits.
7. El marge per incorporar museus, parcs naturals, grans equipaments, etc., és ampli.
8. Persisteix una certa dificultat per al reconeixement de les iniciatives econòmiques més informals però que tenen un pes en moltes localitats.
9. Els projectes de desenvolupament assentats en determinats entorns físics o que tenen una clara presència en l'espai (barris, carrers, edificis, *living labs*, etc.), tenen capacitat de comunicar, diferenciar i projectar els agents.

3.2. El finançament del desenvolupament econòmic local

Una llei d'hisendes locals que gairebé no s'ha tocat des del 1989 i una societat que ha canviat molt, encomanant sovint als entorns locals el tractament de problemàtiques vives com l'habitatge, el mercat de treball, les qüestions de gènere a l'espai públic, etc., comprimeixen el marge pressupostari dels ajuntaments.

Les polítiques de promoció econòmica assisteixen a la paradoxa que se'ls reclama els objectius més ambiciosos (prosperitat econòmica, treball per a tothom, millora dels ingressos, recuperar espais buits, revertir el despoblament, etc.) però només representen, de mitjana, el 5 % del total del pressupost.

Al costat d'aquest desajust, cal afegir que en el període estudiat entre 2015 i 2020, el volum de recursos mobilitzat és de 2.500 milions d'euros (taula 1), però la manca contínua d'horitzons financers limita l'impacte d'aquests diners. És a dir, treballant majoritàriament per anualitats es perden oportunitats importants.

Taula 1

Despesa per habitant en els diferents àmbits de les polítiques de DEL per volum poblacional dels municipis (2015–2020)

Tram de població dels municipis	24. Foment de l'ocupació	41. Desenvolupament rural	42 + 433 + 439 Indústria i desenvolupament empresarial	431. Comerç	432. Turisme	Total Polítiques
1-5.000	84,5	4,4	45,6	16,8	90,0	241,3
5.001-20.000	129,7	2,5	27,1	38,6	33,7	23,6
20.001-50.000	266,3	5,3	40,4	78,0	32,5	422,5
50.001-100.000	255,7	5,1	57,2	54,2	26,5	398,7
> 100.000	91,6	0,3	177,5	149,6	41,2	460,2

Font: *El finançament de les polítiques locals de desenvolupament econòmic a la província de Barcelona 2015–2020* (2021).²

² Jiménez, Eduard (2021). *El finançament de les polítiques locals de desenvolupament econòmic a la província de Barcelona 2015-2020*. Diputació de Barcelona.

3.3. El nivell d'assoliment dels factors: *benchmarking* en una realitat territorial diversa

Qualsevol reconeixement que es vulgui fer de les polítiques de desenvolupament econòmic local, implica una diagnosi del territori, un cert balanç del que ha passat, un judici de valor basat en dades. En aquest camp és coneguda la dificultat per fer avaluacions d'impacte per la inexistència dels anomenats «contrafactuals» que permetin dir què hauria passat si no s'haguessin aplicat polítiques d'ocupació, d'empresa, de turisme...

Tanmateix, la comparació entre municipis aporta informació molt valuosa de les sendes de desenvolupament. En el projecte d'eixos, la metodologia de diagnosi que es desplega no passa tant per dir quants aturats hi ha en una comarca, quanta accessibilitat es té als mercats de consumidors, etc., sinó per veure les diferències entre municipis

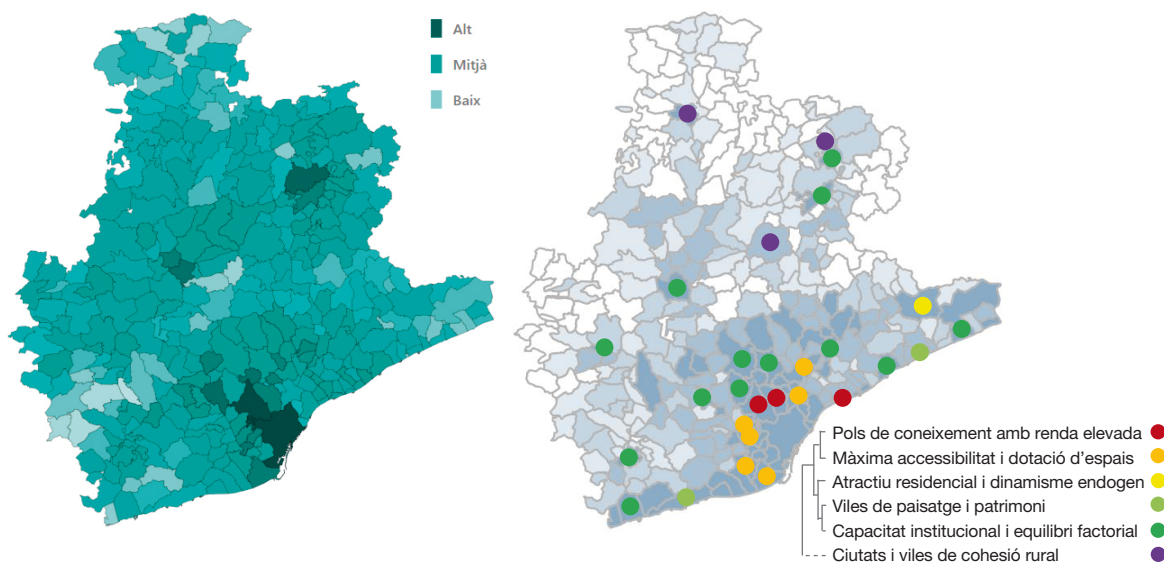
L'eina batejada com a MesuraDEL comptabilitza el grau d'assoliment en setze àmbits de prosperitat (espais d'activitat, capacitat institucional, paisatge i patrimoni...) per mitjà de quaranta vuit indicadors de fonts molt diverses. Aquest enfocament permet descobrir patrons del desenvolupament econòmic local, monitoritzar els signes vitals dels municipis i reconèixer les interaccions entre escales.

Entre els aprenentatges que s'obtenen, en volem destacar tres: d'una banda, l'existència de continuïtats territorials, és a dir, d'àrees relativament homogènies que s'estenen molt més enllà dels municipis a través del litoral, grans infraestructures, muntanyes urbanitzades, etc., on es donen dinàmiques diferents pel que fa al poblament, la residencialització, la presència industrial o el pes dels serveis. És el que es mostra a la figura 1.

En segon lloc, les ciutats grans i intermèdies tenen un paper principal en l'estructuració territorial. Aquest és un resultat consistent amb la presència dels dispositius de promoció econòmica i ocupació.

Figura 1

Grau d'assoliment en la suma de factors de desenvolupament econòmic local i conglomerat de ciutats intermèdies

Font: MesuraDEL i elaboració pròpia

En tercer lloc, els assoliments més baixos es donen en els municipis que podem anomenar de perifèria residencial i també, encara que no tant, als municipis rurals de muntanya.

La idea principal —no tant per a la diagnosi com per al projecte— és que existeix un «efecte nau» que transporta tots els municipis de la província i que, a la vegada, les vies al desenvolupament són diverses, és a dir, que diferents municipis poden assolir una mateixa posició al rànquing amb factors diferents. La implicació en el disseny dels eixos és que no tots els territoris hauran de seguir el mateix model de desenvolupament i que, com es veu més endavant, hi ha una certa dependència de la trajectòria: els sistemes productius locals, la confiança, el capital social, etc., són construïts en el temps i no fàcilment replicables d'un lloc a l'altre.

3.4. Els projectes estratègics locals: àmbits i disposició territorial

La fotografia realitzada del territori econòmic provincial es completa amb el recull i revisió de les 459 iniciatives més rellevants de la promoció econòmica en cadascuna de les comarques de Barcelona de la darrera dècada. Quins són els grans àmbits d'aquestes iniciatives observades en el seu conjunt?

El mapa mostra un equilibri clar entre quatre grans tipologies de projectes: els d'ocupació i formació (Treball, talent i tecnologia, etc.); els enfocats a l'emprenedoria i l'empresa (CuEmE, simbiosi industrial...); els que cerquen la clusterització de l'activitat (salut mental, economia taronja, etc.), i els que són més físics i de caire territorial (mobilitat, parcs rurals, etc.).

Els projectes d'innovació social (economia solidària, obradors compartits...) i els processos de governança (acords per a l'ocupació i el desenvolupament local, plans estratègics, etc.) completen el conjunt.

Pel que fa al component geogràfic, els projectes són majoritàriament municipals i comarcals. Ara bé, els de caire intermunicipal també hi tenen un lloc clar i dibuixen tres morfologies diferents: els més abundants són els que impliquen una col·laboració territorial en forma d'àrea: les planes, els sistemes urbans (Vallès, Conca d'Òdena, etc.) són espais que suporten projectes ambiciosos perquè les dinàmiques territorials hi són clarament integrades.

Un altre grup és el que aplega els projectes de desenvolupament lineals: aquests segueixen grans corredors d'infraestructures (B-30, C-17), franges litorals amb una problemàtica o oportunitat comuna, així com els rius (Besòs, Carme, Ripoll, Tenes...) on els processos d'industrialització i urbanització encara forneixen possibilitats compartides.

La tercera forma d'intermunicipalitat és la que pren forma de xarxa, és a dir, trobem entitats de territoris que tot i no ser limítrofes cooperen entre si. Habitualment, aquí, la cooperació es produeix per posar en marxa iniciatives d'innovació (Xarxa de Municipis per l'Economia Social i Solidària, Xarxa de Territoris pel Paisatge, etc.) o és propiciada per la cerca de finançament d'administracions superiors.

4. Què? Proposta d'eixos estratègics

A dia d'avui, hi ha un cert acord que el nus gordià del desenvolupament consisteix a passar del mosaic d'intervencions gestat durant quaranta anys a un patró més estructurat. Si hem parlat de diversitat, limitacions del finançament, acceleració de tendències, etc., la qüestió és què fer i com fer-ho en termes econòmics.

A continuació, a partir de l'anàlisi presentada, es descriuen sis eixos que es consideren estratègics per als territoris de la demarcació de Barcelona. El disseny es basa en agrupacions d'activitats relacionades entre si que permetin generar oportunitats de negoci, filons d'ocupació i, a llarg termini, formar entorns d'innovació per respondre als grans reptes de futur que emplacen el món local. La idea de connectar —graons en les cadenes de valor, agents entre ells, competències de les persones amb les empreses, àmbits de coneixement de diferents especialitzacions, vocacions productives del passat amb tendències de futur, etc.— és al centre de la dinamització.

Innovació verda i bioeconomia

La innovació verda inclou tota mena d'accions que contribueixen a crear productes, serveis o processos clau per a reduir el dany, l'impacte i el deteriorament del medi, alhora que optimitzen l'ús dels recursos naturals. Innovacions que actuen en el cicle de vida de productes, serveis i empreses i que, en síntesi, tenen un benefici ambiental i un retorn econòmic.

Des de l'enfocament territorial, hi trobem tres grans famílies sovint relacionades entre si. La primera és la bioeconomia, el biodisseny i l'economia circular més en general, amb èmfasi als residus que gestionen els ajuntaments i la seva valorització, la simbiosi, els oficis de manteniment i reparació, la recuperació de recursos, etc.

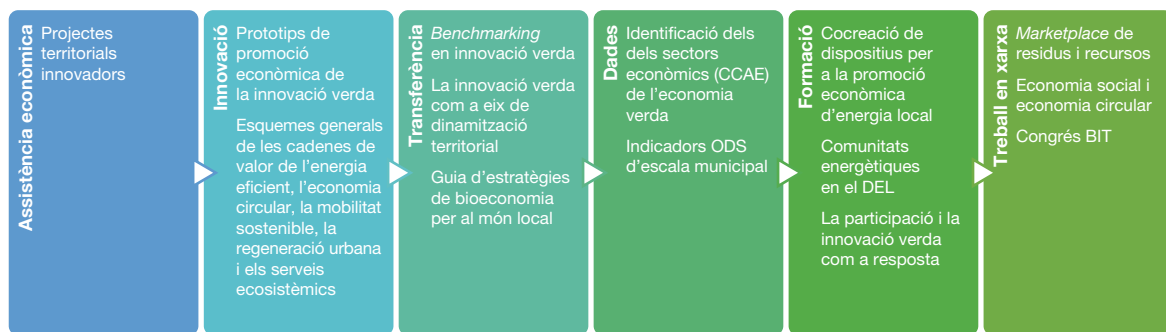
Una segona, cada cop més important, és l'energia eficient, amb la seva diversitat de fonts i solucions, pensada en tot el seu significat com a economia productiva que passa sobretot per: fabricar equipament, crear noves empreses en sectors de salaris alts, estalviar en empreses i comunitats com han demostrat els casos capdavanters del món, explorar també compensacions als territoris de generació, etc.

Una tercera família són les tecnologies per a la sostenibilitat que inclouen preocupacions habituals del desenvolupament local: la rehabilitació d'edificis i la mobilitat col·laborativa i intel·ligent, sobretot.

En la figura 2 s'expliquen els àmbits d'actuació de la Diputació de Barcelona per impulsar la innovació verda i la bioeconomia en les polítiques locals.

Figura 2

Àmbits d'assistència als municipis en bioeconomia per part de l'OTEDE de la Diputació de Barcelona

Font: OTEDE. Congrés BIT, 2023

En l'evolució que fan les entitats locals de promoció econòmica per acompanyar la millora del metabolisme dels territoris, l'eixamplament de les oportunitats de negoci de les empreses i la creació de llocs de treball per a les persones, sembla sorgir una quarta generació de polítiques públiques de desenvolupament econòmic local.

Així, si ho pensem com graons que es van pujant en el temps, primer apareixen les polítiques d'ocupació, les segueixen les d'empresa, més tard pren força la dimensió estratègica i, actualment, assistim a l'aparició i densificació d'empreses públiques, consorcis, mancomunitats, etc., amb una clara vocació de generar desenvolupament des de la transició ecològica: el Parc Circular Mataró-Maresme, els serveis de Grid-Granollers, la comunitat energètica de Bufalvent a Manresa, la moneda de Vilawatt a Viladecans, per esmentar-ne alguns exemples, reflecteixen l'eixamplament dels dispositius pel que fa als àmbits d'actuació, els destinataris, les competències necessàries del personal tècnic, les metodologies d'intermediació i facilitació, etc. És el que podem denominar desenvolupament econòmic local sostenible, de transició o regeneració.

Indústria i tecnologies emergents

La indústria és la columna vertebral de l'economia catalana i la reindustrialització ocupa un lloc central dins les preocupacions dels ajuntaments.

Des del punt de vista territorial, els sistemes productius locals han mostrat la seves capacitats per a resistir les crisis i evolucionar; les empreses industrials presents a bona part de la geografia provincial actuen de motors de dinamització de ciutats i pobles, i existeixen concentracions significatives de coneixement que, connectades amb la producció, esdevenen un gran motor d'innovació.

Cada vegada és més clar que assistim a una onada d'innovació basada en la digitalització i les tecnologies profundes. El món local, de sempre, cerca una esclatxa de conciliació entre la transformació tecnològica i la creació de treball, i per fer-ho mira de combinar les aptituds del territori, el potencial de futur de determinades activitats i l'alineació amb els nivells de les administracions superiors, sobretot europees, que aporten finançament i fixen prioritats. Entre les fonts d'avantatge competitiu que reté Europa, hi sobresurt, justament, la connexió entre els centres de coneixement, la formació orientada a la producció i el territori.

La indústria d'alta tecnologia constitueix, doncs, un eix estratègic de desenvolupament local. Hi podem incloure, en primer lloc, les tecnologies disruptives de naturalesa digital (la intel·ligència artificial, l'Internet de les coses, el big data, etc.) que configuren el nucli de la indústria 4.0 i que es realimenten entre elles.

En alguns casos, com la impressió 3D, compten amb un cert grau de maduració i han començat a entrar en dispositius locals de manera força distribuïda (ateneus de fabricació, *labs*, centres tecnològics, etc.). En altres casos, la localització d'instal·lacions capdavanteres a escala mundial (Barcelona Supercomputing Center, Institut de Ciències Fotòniques, grans hospitals, etc.) permeten d'explorar la relació amb els agents de l'entorn. I encara en altres, com la ciberseguretat, semblen trucar inevitablement a la porta dels ajuntaments.

L'evidència internacional mostra que la innovació és un fenomen de proximitat i hi ha referents (regions alemanyes, austríaques, Corea...) i instruments (unitats d'R+D+I, compra pública, especialitzacions intel·ligents, apalancament...) que permeten traçar un full de ruta per part de les entitats locals que essencialment implica, diuen Alcoba i Ferràs³ (2022), mobilitzar la quàdruple hèlix amb prioritats clares i passos petits.

Si bé és cert que, en bona part, moltes actuacions han estat més pròpies de la política regional que de la local, existeixen programes que poden liderar ajuntaments i consells comarcals. Per començar, (1) la identificació d'empreses gasela, *startups* amb tecnologies pròpies de caire disruptiu o campions ocults per segmentar bé els programes de suport.

I, entre les actuacions més finalistes, sobresurten (2) les immersions estratègiques, els reconeixements i premis, la dinamització de microclústers, la resolució de reptes o missions, els incentius econòmics, etc.

D'altra banda, (3) el *place branding* tan conegut per la promoció econòmica en el camp del turisme, el comerç, etc., continua sent un instrument vàlid per atreure inversions. Aquestes estratègies necessiten un enfocament no banal si volen connectar amb les necessitats locals.

En els casos de major ambició espacial, parlem de (4) projectes singulars que creen nuclis d'activitat tecnològica i productiva en un indret concret (barri, avinguda, comarca...) i al voltant d'un àmbit d'especialització.

Per acabar, és important esmentar que a les geografies capdavanteres, al costat dels grans centres de recerca hi trobem (5) centres d'activació tecnològica de proximitat, arrelats al territori, que sovint

3 Alcoba, Oriol; Ferràs, Xavier (2021). *Activació de la indústria d'alta tecnologia al territori*. Diputació de Barcelona.

inclouen centres de formació professional, difonen tecnologies avançades, tenen serveis de suport a la digitalització per a la PIME industrial, arrossegueu inversió privada, etc.

Figura 3

Visita de la Xarxa d'Observatoris de Desenvolupament Econòmic al Barcelona Supercomputing Center

Font: Arxiu XODEL

Economia social i solidària

El creixement de l'economia social i solidària, i l'entrada en contacte d'aquestes pràctiques amb els serveis de desenvolupament, és una de les novetats més fructíferes de la política econòmica local durant la darrera dècada. Ho ha facilitat un pòsit arrelat a indrets molt diversos i també un cert recorregut del món local a donar suport al cooperativisme, les empreses d'inserció, la gestió de béns comuns, etc. Amb la crisi del 2008 i les seves conseqüències, assistim a la creació d'un veritable camp d'acció de la promoció econòmica. Tant és així, que a dia d'avui, la Xarxa de Municipis per l'Economia Social i Solidària agrupa una seixantena d'entitats locals.

Definir el perímetre del que es considera economia social segueix sent una qüestió oberta fins i tot dins el mateix sector. Des de la Diputació de Barcelona s'ha maldat per treballar amb una definició integradora (donat que existeixen diferents aproximacions des dels municipis) que es podria resumir així: són un conjunt d'organitzacions, establiments i pràctiques econòmiques que donen primacia a la satisfacció de les necessitats humanes per sobre del lucre, gestionen la seva activitat de manera democràtica i actuen amb responsabilitat cap al seu entorn social i territorial, des d'una perspectiva transformadora.

L'economia social i solidària, doncs, és un ric *collage* format per cooperatives agràries, de treball, de consumidors, etc., societats laborals, mutualitats, asseguradores ètiques, associacions i fundacions amb activitat econòmica, centres especials de treball, societats agràries de transformació, entre altres. És important recalcar l'èmfasi que s'ha fet des de les polítiques públiques per sumar-hi les iniciatives que provenien més del desenvolupament comunitari: bancs del temps, bancs de terres, horts urbans, monedes locals, grups de consum agroecològic o xarxes d'intercanvi.

L'enfocament dels eixos en relació amb l'economia social i solidària ha significat treballar amb dues grans prioritats: l'una, fomentar el seu coneixement propiciant la presa de decisions basada

en l'evidència. I la segona, estructurar una caixa d'eines de política pública per sistematitzar la intervenció local i evitar la dispersió d'objectius i impactes. Vegem-ho breument a continuació.

1. La XODEL ha estat una plataforma pionera en el coneixement de l'economia social i solidària en l'àmbit local a Catalunya. El creixement del sector significa l'aparició d'estudis i anàlisis valuosos que, tanmateix, continuen presentant interrogants quant a la seva comparabilitat.

Així, la Càtedra d'Innovació, Emprenedoria i Economia Social de la UAB, els consells comarcals del Vallès, els ajuntaments de Mollet del Vallès i Sant Cugat del Vallès, i la Diputació de Barcelona despleguen una iniciativa de col·laboració que, en primer lloc, reconeix per mitjà de premis els millors projectes de transformació social vallesans i catalans. Un dels principals resultats obtinguts és una identitat més compartida entre les iniciatives de caire més sociocomunitari i les de més base tecnològica. En segon lloc, en aquest espai s'hi endega l'*Anuari de la Innovació, empenedoria i economia social*, que pren el pols del sector. I, en tercer lloc, s'hi construeix l'anomenat Visor CREIS que estructura més de 24.000 registres de dades cada any comparables per a tots els municipis de Catalunya, sistemes urbans, àmbits del planejament territorial, etc. Aquesta comunitat de pràctica destaca per la transferència entre la universitat, els governs locals i el sector social.

2. La taula 2 següent sintetitza la caixa d'eines de l'economia social i solidària que respon a necessitats concretes de les persones i empreses als territoris, estableix set grans objectius de gestió i identifica les pràctiques principals per afrontar-los.

Taula 2

Les pràctiques de l'ESS en grans propòsits del DEL

Problema	Objectiu	Pràctiques de l'ESS
Atur, salaris baixos, tancaments d'empreses...	Mantenir i crear llocs de treball.	Associacions, cooperatives d'autònoms, cooperatives de treball, reempresa cooperativa, etc.
Dificultats d'accés al crèdit, manca d'eines col·lectives per llançar projectes...	Finançar projectes socials.	Entitats de finances ètiques, assegurances ètiques, microfinançament...
Desconeixement dels valors del desenvolupament local.	Millorar l'«oferta territorial».	Mapes de l'ESS, fires, informes socials, marques, projectes emblemàtics.
Fugues de despesa, desavantatges de la petita economia.	Estimular la demanda.	Compra pública, monedes locals, plataformes digitals de comercialització, campanyes...
Dificultats econòmiques de persones i entitats.	Estalviar despesa de llars, comunitats i ajuntaments.	Bancs del temps, biblioteques d'eines i de coses, fires d'intercanvi...
Espais buits, pressions immobiliàries, burocratització dels equipaments...	Crear béns comuns al territori.	Recuperació d'espais buits, gestió comunitària d'equipaments, compra de sòl...

Font: Elaboració pròpia a partir de Jordi Garcia Jané (2022).⁴

Els rols dels ajuntaments per incidir-hi són variats i sovint depenen del grau de maduresa del propi sector en el territori en qüestió: inclouen els més tradicionals com sensibilitzar, connectar i promoure; altres de molt horitzontals, com poden ser generar condicions i donar exemple; o els més avançats de proveir-se, regular, etc. Tots ells han estat estimulats amb l'assistència de la Diputació de Barcelona, amb una aportació econòmica anual d'uns 250.000 euros.

Paisatges productius

El valor productiu del paisatge és la capacitat que té de proporcionar beneficis econòmics, convertint els seus elements en recursos.

4 Garcia Jané, Jordi (2022). *Eines per a una política pública local d'economia social i solidària*. Diputació de Barcelona.

La demarcació de Barcelona compta amb paisatges molt diferents i la consideració del paisatge com a factor de desenvolupament econòmic local ha donat lloc a múltiples iniciatives que no han gaudit mai d'una mirada conjunta: la recuperació econòmica i social del barri fabril del Rec a Igualada, l'ecomuseu del Moianès, els territoris serens, el clúster de cinema del Garraf, el festival NYS Polígons i Arts a Castellbisbal, les anelles verdes, la recuperació de la Unió de Cooperadors de Gavà, etc.

Aquest repàs ràpid al que s'ha esdevingut en els darrers anys es pot destil·lar amb cinc idees bàsiques. La primera és que el paisatge és un element de valor en molts sectors, productes i empreses diferents: el comerç especialitzat, el turisme i economia del visitant, la regeneració urbana, els productes locals (majoritàriament alimentaris però també de la manufactura), les activitats creatives, el patrimoni, l'educació ambiental, l'aigua, l'agroecologia, l'esport, les activitats de salut a l'aire lliure, el lleure, etc.

La segona és que sovint els agents locals tenen en el paisatge un punt de trobada que proveeix context i, així, acompanya el desenvolupament.

Relacionat amb això, el paisatge és un instrument principal per retenir talent al territori i atreure aquell que ha marxat. Un camp, el del talent, especialment competitiu en tots els àmbits i nivells.

La quarta és que l'activació econòmica del paisatge genera múltiples beneficis als municipis: qualitat urbana, llocs de passeig, espais de desconexió, etc., cada vegada més valorats per la societat.

La cinquena idea, i que en realitat explica en gran part l'aposta de la Diputació de Barcelona, és que el paisatge és un dels factors de desenvolupament en què la capacitat d'incidència dels ajuntaments i les comunitats locals és més elevada, via planejament urbanístic, esdeveniments culturals, escoles, etc.

Conscienciats d'aquesta importància transversal, s'assumeix el repte de fer emergir els paisatges productius arreu de la província. En aquest sentit, s'han i) identificat experiències de referència arreu del món, ii) s'han parametrizat els valors de les quaranta-tres unitats de paisatge i s'ha estudiat el potencial d'activació econòmica de cadascuna, iii) s'incuben actuacions de les entitats locals oferint assistència tècnica i econòmica, i iv) es realitzen laboratoris per definir criteris per elaborar projectes innovadors.

Territoris creatius

Els eixos d'innovació inclouen dos sectors més que es repassen sumàriament per motius d'extensió. Segons Allen J. Scott,⁵ l'economia creativa s'emmarca dins d'un nou paradigma cognitiu cultural en què la tecnologia, la intensitat científica i tècnica del treball, el component simbòlic de la producció i l'«estètica de les mercaderies», entre d'altres, venen a donar forma a un nou marc relacional entre agents.

Habitualment, entre els arguments per impulsar aquest tipus d'activitats hi ha hagut els de caire urbanístic i cultural: la voluntat d'incidir en l'organització social de la comunitat, de regenerar barris, de donar visibilitat a una ciutat o territori, etc. Ara bé, des del punt de vista del desenvolupament local, s'hi ha d'afegir l'argument de l'ocupació. Les indústries creatives són una font de llocs de treball que creix per damunt d'altres sectors amb una elevada presència de l'emprenedoria i l'autoocupació. L'orgull per les habilitats i la voluntat de produir una «bona feina», així com la rellevància de la reputació, són, per a Montserrat Pareja,⁶ valors explicatius de la relació singular que tenen els treballadors creatius amb la seva feina.

A més, des del punt de vista de l'equilibri territorial, el coneixement creatiu es troba relativament distribuït pels municipis, sobretot en comparació amb el de caire tecnològic que segueix més les grans inversions públiques i privades.

5 Scott, Allen J. (2008). *Social economy of the metropolis: Cognitive-cultural capitalism and the global resurgence of cities*. OUP Oxford.

6 Pareja, Montserrat (2022). *Territoris creatius*. Diputació de Barcelona.

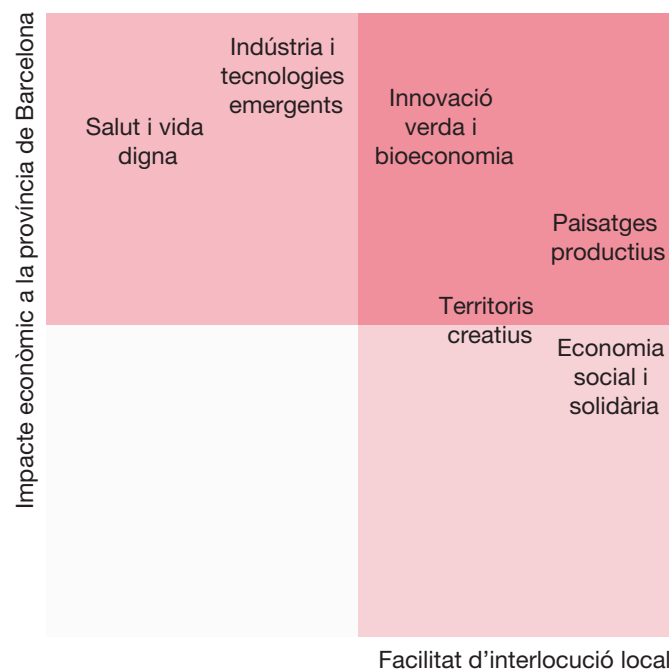
Salut i vida digna

En la reflexió sectorial de la Diputació de Barcelona es conclou que l'ampli grup d'activitats que podem englobar en l'eix de la salut i la vida digna, tenen tres característiques d'alt potencial: són activitats amb un elevadíssim marge d'innovació, ja sigui tecnològica o social; en sentit horitzontal, té una demanda molt àmplia perquè totes les persones considerem que la salut és essencial, i en vertical estem disposats a gastar-hi diners per damunt de la majoria de serveis i productes.

Es tracta d'un camí d'innovació que implica ancorar les infraestructures i equipaments a l'economia local (residències de gent gran, hospitals, *living labs*, etc.), dignificar les cures i fomentar els hàbits i el menjar saludable de tal manera que, tot sumat, generi una nova capa econòmica del desenvolupament local, que té com a primers punts de suport una gran presència de pressupost públic i la capillaritat de les iniciatives sociocomunitàries.

Figura 4

Matriu de facilitat d'interlocució/impacte dels eixos d'innovació⁷

Font: Elaboració pròpia

Els sis grups d'activitats presentats tenen un grau de proximitat amb la promoció econòmica local molt diferent. El tipus d'empresa (internacionalitzada, petita...), el procés productiu (alta tecnologia, cadena convencional), l'arrelament al territori (seu social, sector...), l'oferta de treball (qualificació, competències...) i l'especialització de les institucions (agències regionals d'innovació, universitats, etc.) situen els ajuntaments amb diferents capacitats d'interlocució.

Malgrat aquest posicionament dispar, sembla que enfocar-se en els ecosistemes locals d'innovació és l'opció amb més recorregut, tal com s'explica en el proper apartat.

⁷ L'impacte s'aproxima per mitjà del valor afegit i l'efecte tractor.

5. Com? El paper dels ecosistemes d'innovació locals

5.1. Esquema conceptual d'un ecosistema d'innovació

Els ecosistemes són els entorns on es produeix la innovació. La seva característica principal és que «el tot és més que la suma de les parts». Però com s'organitzen i on s'intervé des d'una administració local?

Al cor de l'ecosistema, s'hi situen els actors: organitzacions, entitats i persones que innoven, o capaciten per fer-ho, a través de les seves activitats, coneixements i interaccions. L'anomenada quàdruple hèlix connecta quatre grans famílies d'agents: les empreses, els governs, la recerca i la societat civil.

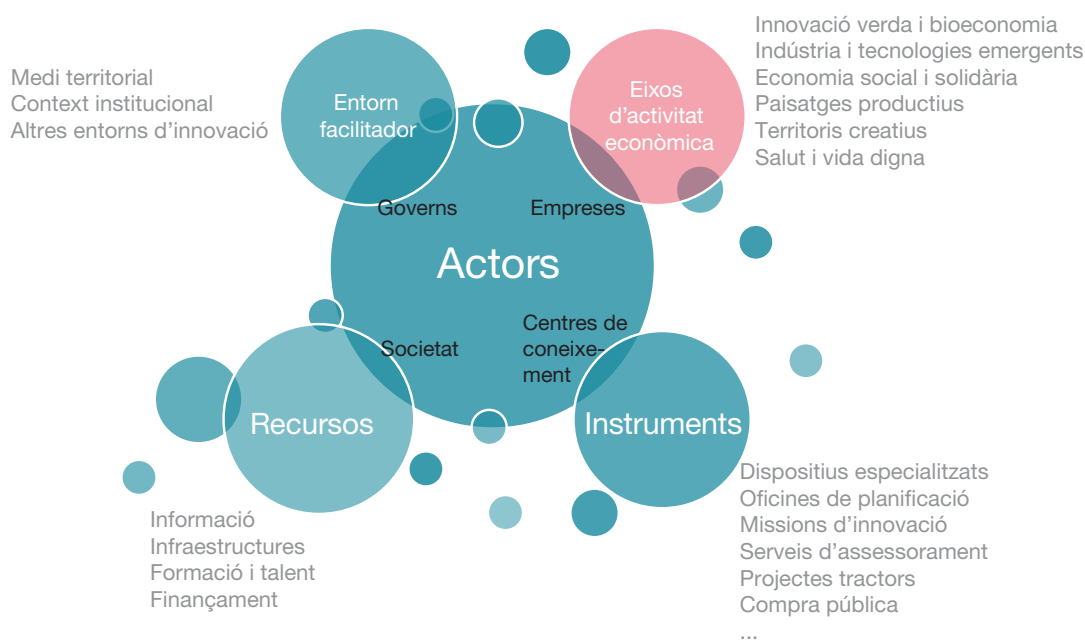
Tal com mostra la figura 5, els agents⁸ mobilitzen recursos: són els diners, les infraestructures, la informació, el capital humà, etc. L'activació d'aquests recursos i la forma com es combinen entre ells explica per què uns territoris tenen més èxit que els altres.

En general, en el camp del DEL, els recursos venen molt condicionats pels instruments. Això s'explica sobretot per la manca de competències i la dependència del finançament extern. La bateria d'instruments és molt àmplia i s'eixampla continuament. Per tant, del que es tracta és que hi hagi una estratègia que actuï com a guia: d'una banda, per avançar cap a l'horitzó fixat i, de l'altra, per generar relacions creuades a tots nivells.

Evidentment, hi ha uns contextos que són més facilitadors que altres. El medi territorial (accessibilitat, història prèvia, atractivitat, narrativa territorial, etc.) sempre condiona la trajectòria. D'altra banda, les investigacions que demostren la importància d'un context institucional favorable per a l'economia es consoliden, això és, una visió 2030 compartida, un marc regulador adequat, la fiscalitat, unes polítiques públiques de caràcter col·laboratiu, etc.

Figura 5

Mapa conceptual dels ecosistemes d'innovació locals

Font: Elaboració pròpia

A continuació se sintetitzen els aspectes més destacats de recursos i instruments.

⁸ Vegeu l'apartat 3.1.

5.2. Els recursos

Informació

La informació, ja sigui tàcita o codificada, és la matèria primera del coneixement i, per tant, de la innovació. Les estratègies econòmiques locals guanyen eficàcia i impacte a mesura que incorporen informació externa al territori sobre l'evolució dels mercats, tendències prospectives en tecnologia, referents internacionals..., i interna pel que fa a les estratègies d'una ciutat, comarca o regió als darrers temps, els plans dels agents que intervenen en un determinat camp, la demografia, etc.

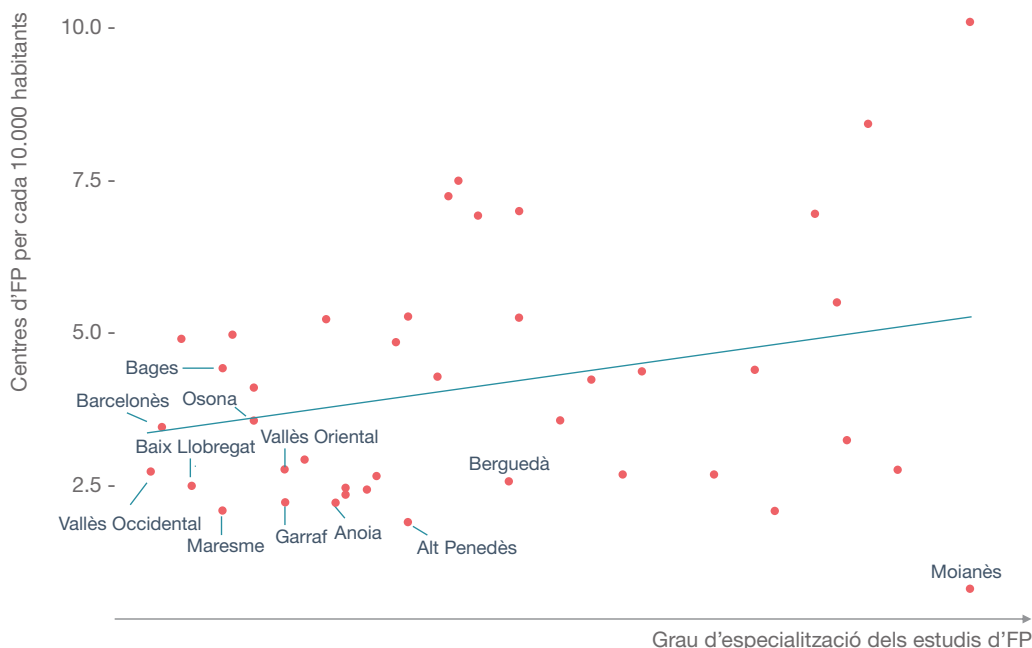
La IA que està revolucionant el món combina algorismes, capacitat de computació i grans volums de dades, i resulta evident que si els ajuntaments han de liderar la transformació digital i la transició ecològica han de desenvolupar noves capacitats en aquest camp: producció de dades pròpies, coneixement de necessitats, avaluacions de l'entorn local a partir del comportament dels usuaris, etc.

Infraestructures

Les infraestructures s'han considerat durant molt temps una precondition per al desenvolupament territorial. Tanmateix, la sobredimensió dels equipaments públics en el cicle que es va cloure abruptament el 2008, va conduir a una revisió general del model. A dia d'avui, ens trobem en una doble tenalla: ens apropem de nou a una etapa de restriccions pressupostàries a les administracions locals i, a més, és necessari impulsar unes noves bases de prosperitat.⁹

Figura 6

Especialització absoluta dels estudis de formació professional a les comarques catalanes¹⁰

Font: Elaboració pròpia a partir d'Estadística de l'ensenyament (2020-2021)

9 Puig, Miquel (2050). *Transicions: algunes mutacions de l'economia catalana en l'horitzó 2050*. Papers de l'Observatori de la Indústria.

10 L'índex es defineix entre 0 i 1. Un valor de zero indica que la comarca té una oferta similar a la del conjunt de Catalunya. A mesura que tendeix a 1 l'oferta és més especialitzada. En la interpretació dels resultats cal tenir en compte que la dimensió influeix en el valor de l'índex.

En aquest punt, la reflexió estratègica dels eixos implica repensar i aprofitar les infraestructures com a palanca, per exemple impulsant la mineria d'abocadors; fent de la regeneració urbana una oportunitat per augmentar la productivitat en la construcció i la relocalització industrial; convertint els espais buits dels eixos comercials en espais d'irradiació de l'economia social; tractant el paisatge com una veritable infraestructura econòmica que sustenta una gran diversitat d'activitats; o convertint els hospitals comarcals en espais de condensació de l'economia de la salut a la manera de les institucions ancorades dels EUA.

Formació i talent

Probablement, en el llarg termini, la formació i el talent de la població és el factor més decisiu de la senda de desenvolupament, encara més a Catalunya si atenem als baixos nivells d'instrucció d'una part de la població, la baixa productivitat i les dificultats de la indústria a l'hora de trobar la mà d'obra adequada.

En aquest sentit, el món local necessita treballar amb vocacions productives perquè el teixit empresarial, el professional, les universitats i centres de recerca, els centres de formació professional, les escoles i instituts, les entitats del lleure educatiu, les expectatives de la societat, etc., estiguin més connectats. Des del punt de vista econòmic, l'objectiu de millorar el capital humà de pobles i ciutats és àmpliament assumit, i des del punt de vista dels ajuntaments cal no perdre de vista que està estretament relacionat amb un altre tipus de capital, el social, que és una font molt important de benestar i cohesió.

5.3. Els instruments

Dispositius de gestió estratègica especialitzats

A ulls dels propis protagonistes (les entitats locals), un dels principals dèficits que té el DEL és la manca d'estructures de caràcter permanent i, encara més, d'aquelles que són especialitzades en un àmbit de coneixement, de gestió, sectorial, etc. És segur que els eixos estratègics que s'han explicat necessiten tècnics i oficines qualificades.

Quant als camps de treball, el nucli de la gestió local és ressituar la seqüència observació-coneixement-comunicació-estratègia, i combinar el caràcter facilitador, connector i motivador de les promocions econòmiques amb l'activació i alineació al si dels ajuntaments dels principals instruments de gestió pròpia: planejament urbanístic, ordenances fiscals, pressupost, compra pública, etc.

Alhora, aquests dispositius estratègics serien les antenes territorials dins el sistema regional.

Serveis d'assessorament

Encarrilar i concretar les orientacions sectorials tant en el territori com en els serveis de promoció econòmica, i el mateix teixit empresarial necessita serveis d'assessorament específics d'alt valor afegit. Aporten coneixement de tecnologies, avaluació, suport a la presa de decisions, mentoratge, perspectives d'innovació, una agenda de contactes..., i treballen amb criteris de personalització.

Projectes tractors

El projecte estratègic és una eina preferent de la promoció econòmica local quan cerca transformar la realitat i estructurar el paper dels agents. Formalment, és un conjunt articulat de decisions i accions gestionades sota una mateixa lògica, que obeeix a un problema i produeix un impacte gran dirigit a objectius possibles i concrets. Sobre aquesta definició, el projecte tractor pot centrar-se en reptes socials, en la línia de les missions. Més que en concertar, consisteix en dissenyar una agenda compartida que sincronitza els actors oferint escenaris *win-win*.

Plans directors

Els plans directors són plans econòmics de caràcter sectorial amb un horitzó a mitjà termini (entre 2 i 7 anys, com a referència). Així, trobem plans directors d'indústria, d'economia digital, d'economia de la salut, d'innovació, d'economia creativa, etc. És una eina d'ús freqüent en els municipis complementària als plans estratègics territorials (que tenen un plantejament més integral i de llarg termini).

Missions d'innovació

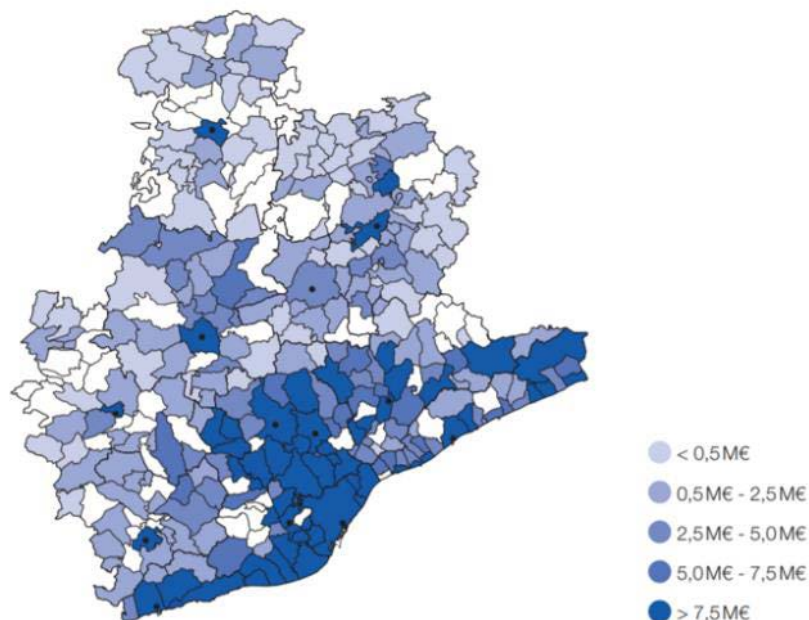
Les missions són una eina de la política de recerca i innovació industrial que funciona des de fa dècades però que fins fa poc no ha estat sistematitzada i portada a la política de desenvolupament regional i local. Les missions cerquen orientar la innovació a problemes o reptes concrets de la societat: aire net, accés a tecnologies digitals que millorin els serveis públics, netejar el plàstic dels oceans... Les missions es caracteritzen segons Mariana Mazzucato,¹¹ a l'hora d'escollir-les, per ser audaces i tenir valor social; tenir objectius concrets per saber quan són assolides; impliquen investigació, innovació i preparació tecnològica en un termini determinat; fomenten les col·laboracions entre sectors, participants, disciplines, etc., i permeten múltiples solucions diferents des de la base. Per comptes de fixar-se en els «campions» habituals, invita a entrar-hi a tothom que vulgui assumir el repte.

La seva relativa profusió a escala dels territoris i a casa nostra en aquests darrers temps, implica també l'aparició d'unes primeres limitacions: la manca de massa crítica seria la més clara, una altra és la desconexió dels efectes de districte,¹² s'observa que persisteix la dificultat de seleccionar poques missions, etc.

Compra pública estratègica

Figura 7

Potencial de compra pública als ajuntaments

Font: Mapa del desenvolupament econòmic local (2018)

11 Mazzucato, Mariana (2021). *Misión economía: una carrera espacial para cambiar el capitalismo*. Taurus.

12 Fastenrath, Sebastian; Tavassoli, Sam; Sharp, Darren; Raven, Rob; Coenen, Lars; Wilson, Bruce; Schraven, Daan (2023). *Mission-Oriented Innovation Districts: Towards challenge-led, place-based urban innovation*. *Journal of Cleaner Production*.

El sector públic local incorpora a la contractació mesures de caràcter social, ambiental, de foment de les PIME o d'innovació. Donat que la contractació pública representa al voltant del 30 % de la despesa pública a casa nostra i el 14 % del PIB de la UE és, potencialment, una de les eines de més impacte que disposa l'administració.

La CPE està en mans de totes les entitats locals, individualment o agrupades. Ara bé, l'experiència en compra pública d'innovació a escala local és encara escassa i, a més, necessita coordinar diferents municipis. Pel que fa a la responsable i verda, sí que s'han començat a fer passos significatius. Algunes vies d'actuació són la compra agregada, les agències de compra pública, etc.

Per acabar, és evident que els serveis locals de desenvolupament econòmic local (CLSE, SLO, observatoris, oficines de planificació estratègica, oficines de comerç, serveis de turisme, centres d'innovació locals..., amb tota la seva diversitat i combinacions) esdevenen el punt de partida i suport per a la vertebració dels ecosistemes d'innovació territorials.

5.3. Priorització: del menú de sis eixos en la selecció d'una o dues opcions

L'amplitud dels eixos d'innovació, donat que han de ser aplicables a tots els municipis i sistemes productius de la demarcació, fa necessari incorporar una sèrie de criteris que serveixin per seleccionar i ordenar les activitats econòmiques prioritàries.

D'entrada, convé especificar que la innovació engloba, en aquest plantejament, tres fenòmens de naturalesa diferent que es recullen sota un mateix nom:

- La innovació econòmica que es produeix essencialment en el teixit productiu i social, amb els serveis de recerca i les polítiques de suport adequades.
- La innovació en les polítiques públiques que significa introduir nous models, factors, metodologies..., de desenvolupament local.
- I, finalment, també es pot parlar d'innovació en un territori determinat quan fórmules que ja estan funcionant en algun indret (productes, processos, organització, *branding*...) són «importades» a una àrea geogràfica en què són noves.

A partir d'aquesta amplitud, s'ofereix una seqüència de decisió que ha de servir per passar del menú de sis eixos a un o dos que han de guiar l'acció.

1. Trajectòria ascendent a llarg termini. Les activitats tenen una història prèvia al territori i per la seva importància estan en condicions de formar una vocació productiva compartida per les empreses, les persones i les institucions.
2. Multiescalaritat territorial. L'esquema proposat té en compte la diversitat de sistemes econòmics de la demarcació i proposa que petits ecosistemes locals es puguin connectar entre si formant raïms de major rang d'escala territorial.
3. Concentració d'esforços. La centralitat econòmica, la massa crítica i un nombre limitat d'«apostes» augmenta l'impacte de les intervencions i evita la dispersió.
4. Perspectiva relacional. La definició dels eixos busca una lògica sistèmica a partir de connectar activitats econòmiques, febleses amb oportunitats, àrees de coneixement, el que fan les empreses gasela, etc.
5. Innovació. La innovació en el sentit més ampli (econòmica, tecnològica, social, territorial, etc.), a vegades incremental i a vegades disruptiva, s'assumeix com el principal motor de canvi dels territoris.

L'aposta, d'acord amb els aprenentatges de gestió d'estratègies i serveis del DEL, ha de combinar la mirada a llarg termini amb uns primers resultats que puguin ser ràpids i, sobretot, orientar-se a l'estabilitat de dispositius per fer-los capaços de mobilitzar de manera efectiva les quatre hèlixs de la innovació.

5.4. Les caixes d'eines i els prototips de gestió

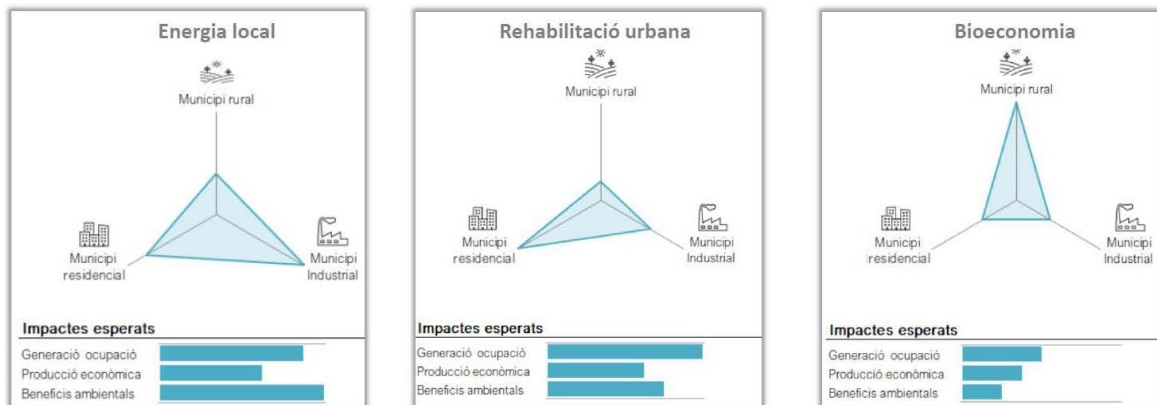
Per facilitar la prioritització i desplegament d'aquests eixos, l'Oficina Tècnica d'Estratègies de Desenvolupament Econòmic de la Diputació de Barcelona proveeix a les entitats locals guies temàtiques, finançament als projectes territorials innovadors, activitats de transferència amb les universitats, formació, xarxes tècniques de treball, bones pràctiques, etc.

Ara bé, el desplegament dels eixos cap a fora, és a dir, dels ajuntaments a empreses, cooperatives, persones, comunitats, etc., demana avançar en algunes transformacions internes a dins de les entitats locals. Així, s'avança en el prototipatge de serveis i productes.

Els prototips sistematitzen diferents paràmetres: els actius del territori amb el valor públic i econòmic perseguit; la identitat dels dispositius amb els seus objectius i funcions; i, finalment, les necessitats econòmiques, tecnològiques i de nous perfils professionals. A la figura 8 es plasmen diferents impactes dels prototips d'innovació verda en funció del territori de desplegament.

Figura 8

Impactes dels prototips d'innovació verda en funció del territori de desplegament

Font: *La innovació verda com a eix de dinamització territorial* (2022)

6. Conclusions: impactes esperats i novetat

A tall de conclusió, es vol remarcar quins són els impactes esperats dels eixos d'innovació i si, efectivament, aquests últims anys s'estan donant passos en la direcció estratègica adequada. En aquest sentit, al costat de descriure breument l'escenari de futur, s'esmenten alguns projectes salmó¹³ a títol il·lustratiu i s'assenyalen les principals caixes de ressonància alineades amb l'enfocament proposat.

¹³ Utilitzant la metàfora de les empreses salmó, són aquells projectes amb impacte, de creixement ràpid i transferibles a altres territoris (escalables).

En l'eix d'innovació verda i la bioeconomia s'avança una quarta generació de polítiques de desenvolupament econòmic local que implica, necessàriament, la corresponent transformació dels dispositius de promoció econòmica. Entre els projectes demostratius hi figuren Ramats Montseny, de recuperació de la llana al Pla de la Calma, o Osona Biocircular. Entre els espais d'irradiació i transferència que s'impulsen des de la Diputació de Barcelona hi sobresurt el pilar local del Congrés de Bioeconomia, Innovació i Tecnologia.

Pel que fa al segon eix, d'indústria i tecnologies emergents, l'horitzó és la formació d'ecosistemes d'innovació distribuïts pel país i un món local que treballi, amb eines velles i noves, per empènyer les empreses manufactureres dels territoris. Existeixen projectes escalables com l'Eix de la B-30 o el Pla de la innovació de Terrassa, així com una caixa de ressonància consolidada per mitjà d'una jornada anual, un club de lectura, una línia de publicacions d'opinió, etc., que és la iniciativa IND+I (d'innovació i indústria), assentada a Viladecans i que compta amb el suport de la Diputació de Barcelona des de les seves primeres passes.

L'economia social i solidària és un eix cridat, com a mínim, a proporcionar resiliència socioeconòmica en el context de crisis múltiples i ser una font d'inspiració per avançar cap a una economia més responsable. Manlleu o Santa Margarida i els Monjos són exemples on la innovació social té un protagonisme molt clar en els serveis dels ajuntaments. La Xarxa de Municipis per l'Economia Social i Solidària agrupa, a dia d'avui, entitats locals moltes de les quals compten amb l'assistència activa de la Diputació de Barcelona.

El quart eix, de paisatges productius, cerca activar els valors dels llocs per retenir talent, projectar els productes locals i generar noves identitats econòmiques vinculades al territori que vagin més enllà de la renda del sòl. Geografies físiques i humanes tan aparentment allunyades com el Berguedà o Mataró ja treballen en aquesta direcció alhora que els laboratoris de paisatge i desenvolupament econòmic local serveixen d'espais de reflexió, de generació d'idees, de construcció d'eines projectuals i de caixes de ressonància.

Utilitzar el coneixement creatiu per augmentar la productivitat en un termini mitjà és un horitzó vàlid per a molts territoris, incloent els municipis més petits. En l'eix de territoris creatius, trobem iniciatives salmó a Sant Feliu de Llobregat o a Vilanova i la Geltrú. Precisament, les jornades d'economia del Garraf assoleixen, cada any, una àmplia repercussió.

El darrer eix, de salut i vida digna, permet formular un horitzó molt concret: connectar necessitats socials i oportunitats empresarials, d'ocupació, etc., per generar una «nova capa» econòmica de desenvolupament local. Tanmateix, els passos en aquesta direcció encara són modestos. Sant Boi de Llobregat, en matèria de salut mental, o bé el Lluçanès en les cures, són experiències d'èxit.

En definitiva, l'enfocament dels eixos implica un canvi de la metodologia d'intervenció de la Diputació de Barcelona en la mesura que proposa una sèrie d'activitats prioritàries i hi vincula tant assistència econòmica com tècnica, en aquesta última posant l'accent en els intangibles com el coneixement, la transferència, la intel·ligència de dades, la capacitació, etc.

En la part més visible, la dels continguts, s'obren nous camps d'acció local (salut, paisatge, tecnologies emergents per a la indústria, etc.) o bé es provoca un salt en els existents (economia solidària, innovació verda...).

I, finalment, pel que fa a la qüestió del reequilibri territorial, que és tant com dir la implantació de la manera de fer dels eixos als municipis de la demarcació, s'integra la diversitat. Efectivament, no es tracta només que el disseny dels eixos no deixi cap municipi enrere sinó d'explorar les necessitats i els potencials dels diferents territoris econòmics de la província (ciutats intermèdies, micropobles, municipis residencials, àrees industrials, pols de coneixement, franja costanera...) per enfortir la política econòmica local de la propera dècada.

Polítiques de promoció econòmica basades sobre el terreny (*place-based*): un estat de la qüestió

Eric Gómez, Universitat de Barcelona i Universitat Oberta de Catalunya: ericga@uoc.edu

Francesc Trillas, Universitat Autònoma de Barcelona: francesc.trillas@uab.eu

1. Introducció

Les reflexions econòmiques sobre la «política industrial» i la política de desenvolupament econòmic local van de la mà en la mesura que les dues pressuposen reflexionar sobre el paper de l'estat en l'assignació de recursos que permetin millorar els resultats de sectors econòmics concrets. Aquestes polítiques es presten a reflexions comunes, com, per exemple, sobre si les polítiques han de ser més o menys verticals (seleccionant sectors econòmics concrets) o horitzontals (desenvolupant polítiques que puguin afectar a tots els sectors). En aquest document abordem la relació entre aquestes polítiques i la creació de llocs de treball de qualitat.

Aquestes polítiques han passat per diverses fases al llarg de la història, en funció de l'evolució del pensament econòmic i la recerca, i en funció dels cicles econòmics i polítics, que donen com a resultat, per exemple, fases de major o menor intervencionisme públic en l'economia, en el benentès que la intervenció pública no desapareix mai del tot.

L'impuls a la creació de llocs de treball de qualitat ha sorgit com una preocupació recurrent en el passat recent (per exemple, al voltant del concepte de precarietat) i el present (especialment, al voltant de la pandèmia de la covid-19, vegeu Eurofound, 2021), en la mesura que no està assegurat que l'existència d'inversions, d'innovació i de creació quantitativa de llocs de treball, proveeixi llocs de treball de qualitat suficient. La qualitat en l'ocupació té importància en si mateixa, i també perquè en poden resultar efectes externs positius tant de tipus econòmic, com social i polític.

A continuació, en la resta del document presentem una reflexió —amb vocació de continuïtat— quant a la relació entre el sorgiment de noves idees sobre les polítiques d'intervenció en sectors econòmics concrets i la realitat de les polítiques de desenvolupament local en territoris com Catalunya, especialment en relació amb la creació d'ocupació de qualitat. En la segona secció es presenta què s'entén per ocupació de qualitat i es donen algunes dades sobre l'economia espanyola, en comparació amb altres països desenvolupats i sobre la seva evolució al voltant de la crisi financera global. En la tercera, es resumeix quin és el consens acadèmic sobre la bona política industrial avui (i en general, la política d'intervenció en sectors econòmics concrets, siguin manufacturadors o no), i en la quarta es presenten algunes idees recents (tant de l'administració Biden i de l'economista Dani Rodrik, als Estats Units, com del *think tank* Bruegel a Europa, entre altres) que pretenen anar més enllà d'aquest consens acadèmic, idees que si bé estan sorgint sobretot als Estats Units, també estan arribant amb força a Europa. A les seccions cinquena i sisena «s'aterra» aquesta reflexió sobre la realitat de les polítiques de promoció econòmica local a Catalunya, tant examinant algunes pràctiques actuals com realitzant algunes propostes embrionàries de futur, que esperem desenvolupar en futurs treballs.

2. Ocupació de qualitat: caracterització, comparació i evolució

La qualitat de l'ocupació (vegeu també més endavant el concepte de «*good jobs*» de Rodrik) ve donada per una sèrie de característiques materials i immaterials. Respecte a les primeres, la principal és sens dubte uns salaris reals suficientment elevats per satisfer amb escreix i de forma duradora (amb estabilitat) les necessitats vitals de les persones (de forma que una gran majoria de persones treballadores se sentin part de la «classe mitjana» i plenament integrats en la societat). I la

segona són condicions laborals quantificables o objectivables dignes, com les hores de treball i l'estructura de l'horari de treball, les possibilitats de promoció (en la mateixa organització o en altres organitzacions) o la possibilitat de compaginar la carrera professional amb altres activitats vitals. Entre les característiques immaterials, podem considerar el grau de creativitat de les tasques a desenvolupar, la representació formal o informal en la presa de decisions sobre les tasques a realitzar o en el govern de l'empresa, la qualitat de les relacions personals en l'organització i en el treball diari (incloent la relació amb clients i proveïdors) i, en general, el grau de «desutilitat» (ansietat, esgotament, *stress*, *burnout*) de l'esforç en el lloc de treball o fins a quin punt el lloc de treball contribueix a l'autorealització i satisfacció personals, incloent la formació i les possibilitats d'aprenentatge. Bones feines són llocs de treball en què no es produeixin abusos de poder o aprofitament de situacions de vulnerabilitat, o abusos verbals o sexuals, on primi la confiança i la cooperació, i on el poder estigui distribuït i les decisions es prenguin de forma justa i transparent, amb autonomia i participació de les persones treballadores. S'inclourien en aquest apartat aquelles qüestions que tenen a veure amb si les noves tecnologies s'utilitzen per substituir o per controlar el treball, per un costat, o si s'utilitzen per millorar l'experiència laboral i la productivitat del treball, per l'altre, en la línia de les reflexions d'Acemoglu i Johnson en el recent llibre *Power and Progress*.

La base de dades de l'OCDE sobre ocupació de qualitat (Job quality - OECD) resumeix amb una sèrie d'indicadors la realitat de l'ocupació de qualitat. La taula següent mostra que la qualitat de l'ocupació a Espanya estava al 2016 (l'últim any amb dades en aquesta base) per sota de la majoria d'una selecció de països desenvolupats.

Taula 1

Country	Overall measure	Earnings quality	Labour market insecurity
	Components	Earnings quality (in constant prices, at constant PPPs)	Labour market insecurity
	Unit	US Dollar	Percentage
Alemanya		26,49	1,42
Àustria		-	2,30
Bèlgica		-	2,41
Canadà		20,09	3,80
Corea		11,10	2,95
Dinamarca		-	4,47
Espanya		-	15,81
Estats Units		18,46	4,25
Finlàndia		-	2,24
França		-	3,07
Grècia		9,59	21,68
Irlanda		-	2,64
Itàlia		-	8,63
Japó		-	2,68
Noruega		-	2,85
Països Baixos		-	2,55
Portugal		9,04	8,13
Regne Unit		18,95	3,30
Suècia		-	4,39
Suïssa		-	2,40
Xile		-	7,02

I la taula següent mostra que el problema de la mala qualitat de l'ocupació es va agreujar amb la crisi financera global de 2008-10 (la font de les dues taules és l'esmentada base de dades sobre qualitat de l'ocupació de l'OCDE).

Taula 2

Time	Overall measure	Earnings quality	Labour market insecurity	Quality of the working environment
	Components	Earnings quality (in constant prices, at constant PPPs)	Labour market insecurity	Job Strain
	Unit	US Dollar	Percentage	Percentage
2005		-	-	49,20
2006		16,02	-	-
2007		-	4,16	-
2008		-	7,79	-
2009		-	9,73	-
2010		17,99	10,70	38,98
2011		-	12,91	-
2012		-	16,02	-
2013		-	18,12	-
2014		17,45	17,31	-
2015		-	18,53	35,01
2016		-	15,81	-

El problema de la temporalitat sens dubte ha condicionat la qualitat de l'ocupació en la història recent de l'economia espanyola. Però més enllà de la temporalitat, hi ha altres factors que convé explorar, tant materials com immaterials, si es vol actuar des de les polítiques públiques i els agents socials en la millora de la qualitat.

En aquest sentit, ben recentment, durant la pandèmia i amb posterioritat s'han produït canvis i innovacions institucionals i legals importants, com són els ERTE i la reforma laboral de 2022, així com la introducció de l'Ingrés Mínim Vital. Aquestes reformes institucionals i legals van en la direcció de disminuir la temporalitat i protegir els drets de les persones treballadores. Però perquè siguin eficaces han d'anar acompanyades de polítiques complementàries sobre el terreny que facin possible la creació efectiva de llocs de treball estables de qualitat.

3. El consens acadèmic sobre la bona política industrial, fins avui

Encara que en alguns sectors del pensament econòmic continua regnant cert escepticisme sobre les polítiques industrials, aquestes poden encaixar en el pensament econòmic neoclàssic (el corrent dominant en l'ensenyament de l'economia), a través del reconeixement d'aquelles situacions (externalitats, assimetries d'informació, béns públics, poder de mercat) en les quals és conegut que els mecanismes de mercat no resulten eficients. Es tractaria, per tant, de polítiques encaminades a millorar l'eficiència econòmica. L'economia neoclàssica també reconeix que, fins i tot quan els mercats són eficients, l'equitat no està garantida i que calen mecanismes addicionals (impostos i transferències) si es vol assolir. Tradicionalment, s'ha considerat que l'equitat no s'havia d'aconseguir mitjançant la intervenció directa en sectors econòmics, com la política industrial, i que aquesta per tant s'havia de centrar en abordar les imperfeccions per motius d'ineficiència.

Les mancances del mercat que aborda la política industrial tradicional tenen a veure amb la R+D, la innovació, les externalitats d'aprenentatge i els problemes de coordinació en la inversió. Tenir en compte les economies d'aglomeració a través, per exemple, de clústers, seria una de les modalitats de les polítiques que tenen en compte la importància de les complementaritats en les decisions d'inversió, quan el rendiment de les inversions d'un agent econòmic augmenta quan altres agents econòmics (públics o privats) també inverteixen.

Les subvencions pigouvianes eren l'eina preferida perquè les empreses internalitzessin els efectes externs de les seves decisions. És a dir, s'oferia a les empreses un ajut (que el mercat per si sol no permetia assolir) equivalent al valor que tenia aproximar les decisions a aquelles que tinguessin en consideració tots els beneficis (privats i socials) de les decisions empresarials. Un exemple serien els crèdits subvencionats, que en general eren fixos, encara que en alguns casos es podien negociar amb grans empreses. Els criteris de selecció de les empreses beneficiàries eren pre-especificats, amb condicions rígides, en què la relació entre governs i empreses es mantenia a distància (*arms-length*).

Les empreses a les quals anava adreçada la política industrial tradicional eren empreses grans manufactureres que competien en mercats globals. El supòsit sobre la naturalesa del govern que es mantenia era que els governs poden identificar les imperfeccions del mercat *ex ante* i estan protegits del risc de captura, és a dir, de la influència interessada de les empreses en benefici propi, i no de la col·lectivitat, sobre les polítiques públiques.

En el cas dels problemes de coordinació, les subvencions públiques pot ser que ni s'hagin d'executar en la seva totalitat, i n'hi pot haver prou amb garanties que, si el seu incentiu funciona, no hagin d'implacar pagaments.

Respecte a l'escepticisme de certs sectors del pensament econòmic, la crisi financera global, la covid-19 i la guerra d'Ucraïna han debilitat molt les posicions que pretenen relegar l'estat a un rol marginal en l'economia. Això no elimina, però, l'existència de problemes d'informació i el risc de captura en la selecció de guanyadors (*picking winners*). Qualsevol política que es vulgui sostenible en el temps i que sigui rigorosa, haurà de tenir en compte aquests problemes i aquest risc. Com diu Rodrik, sempre hi haurà fracassos (com en el *venture capital*), però del que es tracta és d'analitzar el conjunt i veure si els èxits compensen els fracassos.

4. Aportacions recents més enllà del consens acadèmic

Alguns treballs acadèmics recents, així com les idees força d'algunes actuacions polítiques als Estats Units i Europa, van més enllà del consens acadèmic caracteritzat en la secció anterior. Sense ànim de ser exhaustius, ens centrem aquí en les aportacions de l'economista Dani Rodrik i algunes idees que sorgeixen amb força tant als Estats Units com a la Unió Europea.

4.1. Rodrik

En els seus treballs recents, l'economista Dani Rodrik (vegeu entrevista a *Política & Prosa*, i Rodrik, 2022 i 2023) s'ha centrat en aquelles polítiques públiques que poden contribuir a la creació de llocs de treball de qualitat, el que ell anomena «*good jobs*». La definició de llocs de treball de qualitat que utilitza se centra en salaris dignes, oportunitats de promoció i feines amb bones condicions que permetin la realització personal.

Segons Rodrik, aquestes feines generarien externalitats positives, és a dir, efectes favorables sobre el benestar que van més enllà del benestar que afecta els agents que prenen les decisions. Aquests efectes serien tant de tipus econòmic, com social i polític, i consistirien en revertir els efectes externs negatius de la inexistència o insuficiència dels llocs de treball de qualitat:

- Efectes econòmics: polarització del mercat laboral, efectes distributius adversos, impacte negatiu sobre la productivitat.
- Efectes socials: impacte negatiu sobre les estructures socials que donen suport a la prosperitat econòmica i a l'estabilitat social. En casos extrems, inestabilitat familiar, addiccions i crim, o problemes de salut.
- Efectes polítics: demanda per part d'un electorat «desesperat» de forces polítiques nativistes i populistes, amb debilitament consegüent del suport a la democràcia i el possible reforçament

de forces autoritàries i racistes. Més explícit, però en la mateixa direcció, és Acemoglu (2019), que també utilitza el concepte «*Good Jobs*»: «Quan les bones feines són escasses, la implicació cívica esdevé més difícil i la participació política, si és que es produeix, girarà més probablement al voltant de greuges i dificultats econòmiques, obrint la porta tant al populisme com a la política clientelar».

En la mesura que molts d'aquests efectes externs es despleguen sobre les comunitats locals, hi ha una connexió entre els conceptes de feines de qualitat (*good jobs*) i polítiques basades en el terreny (*placed-based*), i no només basades en l'empresa (*enterprise based*).

La justificació per a la intervenció pública en aquestes qüestions, és que sense incentius que els facin tenir en compte aquests efectes, els agents privats els ignoren en les seves decisions empresarials.

Si la política industrial tradicional intenta internalitzar externalitats d'innovació i aprenentatge, sobretot per a grans empreses manufactureres, les noves polítiques que proposa Rodrik haurien d'internalitzar les externalitats produïdes per les feines de bona qualitat (*good jobs*) en el desenvolupament econòmic local, també d'empreses petites i mitjanes del sector serveis (per exemple, en el sector de les cures a la gent gran, per raons demogràfiques cada vegada de major impacte econòmic i sobre el benestar), intentant que la innovació vagi en la direcció de reforçar aquest tipus de feines. Així com la bona política industrial tradicional pressuposa que els governs poden identificar les imperfeccions del mercat *ex ante*, i estan suficientment aïllats del risc de captura, les noves polítiques que proposa Rodrik relaxen aquests supòsits i suposen que el coneixement està molt més dispers i que tant govern (la capacitat del qual és endògena i es desenvolupa al mateix temps que la seva acció) com empreses s'enfronten a un grau elevat d'incertesa. Mentre que el tipus d'incentius que desplega la política industrial tradicional està basada en els instruments estàndard d'impostos i subvencions, les noves polítiques que proposa Rodrik constitueixen tota una cartera de serveis (adaptats a les necessitats de l'empresa i el context) a les empreses, formació personalitzada, infraestructura i finançament de tecnologies que millorin la qualitat del lloc de treball.

La condicionalitat i el tipus de relació dels governs amb les empreses beneficiàries que proposa Rodrik és molt diferent a les de la política industrial tradicional. Mentre que aquesta està basada en criteris estrictes *ex ante* i s'hi manté una relació a distància (*arms-length*) entre govern i empreses, les noves polítiques de desenvolupament local estarien basades en una relació contínua, col·laborativa i iterativa entre els diferents agents, en què tant els públics com els privats estarien directament implicats en la gestió del projecte.

En el seu article sobre «productivisme», Dani Rodrik analitza com s'hauria de produir al seu parer la substitució del que ell anomena «paradigma neoliberal» en el pensament econòmic per a un nou paradigma. Aquests «paradigmes» tenen l'avantatge que permeten orientar les idees i les polítiques públiques al voltant d'unes idees força o visions dominants, però tenen l'inconvenient que poden proporcionar un excés de rigidesa i manca d'adaptació de les receptes a les circumstàncies locals. De tota manera, l'autor considera que el buit deixat després del declivi del neoliberalisme (que alhora va substituir el keynesianisme), serà omplert per nous paradigmes tant si es vol com si no, i per això cal participar en el debat sobre quines idees força han d'intentar introduir-se. Per això, proposa el concepte de «productivisme», com a paradigma flexible que s'ha d'adaptar a les circumstàncies locals. Aquesta proposta difereix del neoliberalisme en què atorga un rol important al govern (i a la societat civil) en l'assoliment d'oportunitats econòmiques per a tots els territoris i tots els segments de la força laboral, actuant directament sobre el costat de l'oferta per combatre algunes de les xacres del món d'avui, com ara la desigualtat o el canvi climàtic.

El productivisme consistiria a prioritzar intervencions en la fase de producció de les empreses, en estreta cooperació amb aquestes, orientades a la creació de «bons llocs de treball». Si fins ara la intervenció pública per millorar el benestar de la població havia prioritzat les polítiques redistributives (impostos i estat del benestar) acceptant els llocs de treball que creava el mercat, es tractaria d'intervenir ara directament perquè es creïn llocs de treball de qualitat. Les empreses, degudament

incentivades pel sector públic, haurien d'«internalitzar» l'impacte de les seves decisions sobre el benestar del conjunt de la població, sense donar per fet que els augments de productivitat s'escamparan automàticament sobre el conjunt del sistema econòmic. Igual que en els seus altres treballs, Rodrik entén aquí per bones feines les que proporcionen salaris raonablement elevats com a camí segur cap a la classe mitjana i cap a un bon nivell de vida (per evitar el «dualisme econòmic»), estabilitat laboral i possibilitats de promoció, generant externalitats positives amb les comunitats locals. Les polítiques de promoció de bones ocupacions es desenvoluparien en coordinació entre empreses i el sector públic per generar oportunitats econòmiques a tot el territori. Aquests llocs de treball de qualitat no haurien d'estar restringits a les grans empreses, sinó que haurien de ser una prioritat també per a petites i mitjanes. Una taula amb tres files i tres columnes permet veure on s'ubiquen les polítiques que prioritzaria el productivisme en relació amb altres tipus de polítiques públiques. La dimensió de les columnes reflecteix si la intervenció pública es produeix abans, durant o després del procés productiu. I la dimensió de les files reflecteix si s'espera que la intervenció tingui un impacte baix, mitjà o elevat en la productivitat. Com es pot observar, el productivisme se centraria en accions amb un impacte mitjà sobre la productivitat (per evitar el «buidat» de les parts intermèdies de la força laboral), que serien complementàries d'altres intervencions ja existents, que tenen un impacte més gran o menor en la productivitat, i que es produeixen abans o després del procés productiu, com serien les inversions en educació i formació, o els incentius fiscals a les empreses.

Taula 3

	Preproducció	Producció	Postproducció
Baixa productivitat	Inversions en educació i formació.		Transferències, polítiques macroeconòmiques de plena ocupació
Productivitat mitjana		Promoció de llocs de treball d'alta qualitat; polítiques de formació vinculades a les empreses; incentius i serveis adaptats a les empreses; polítiques d'innovació pro treball	
Alta productivitat	Sistemes d'innovació; regles de propietat intel·lectual; acords comercials.	Regulacions pro mercat; incentius a la I+D i a l'exportació.	Incentius fiscals a les empreses.

Nota: Taula basada en les figures que apareixen al final de l'article de Rodrik «On Productivism»

Rodrik assenyala que les polítiques que proposa estan en consonància amb les propostes de l'economista del MIT Daron Acemoglu (recentment recollides al llibre publicat amb el polític Simon Johnson, *Power and Progress*) en el sentit de promoure tecnologies que «augmentin» i no que «disminueixin» la feina. Hi ha el risc que les noves tecnologies, com la Intel·ligència Artificial, augmentin molt la creació de riquesa, però que això sigui compatible amb l'empobriment de les persones treballadores, com ha passat amb altres canvis tecnològics durant la història, quan no han anat acompanyats de canvis institucionals que promoguessin l'interès general i la redistribució.

Aquest canvi de paradigma hauria d'anar acompanyat d'una millora i adaptació de les capacitats del sector públic (per exemple, aconseguint que aquest també desenvolupés llocs de treball de qualitat, o «*good public jobs*»), per orientar les polítiques laborals, regionals i industrials (que haurien d'estar tant basades en els serveis de les petites i mitjanes empreses com en les manufactures dels grans «campions nacionals», subjecte a la política de defensa de la competència) en la direcció d'una coordinació molt més gran amb el teixit productiu. La internalització de les externalitats per part de les empreses seria part del sistema de governança, i no simplement una forma de responsabilitat social corporativa, i es diluiria la frontera entre polítiques de creixement i polítiques socials. Rodrik acaba l'article advertint que les seves propostes van més enllà de les etiquetes tradicionals de dretes i esquerres, i expressant la seva convicció que hi ha lideratges a banda i banda de l'espectre ideològic, que són capaços d'impulsar idees en la direcció que ell proposa.

4.2. Bidenomics i la nova política industrial europea

Tant als Estats Units com a la Unió Europea, de les dues grans jurisdiccions democràtiques de l'anomenat «primer món», han sorgit iniciatives polítiques i relats que van més enllà dels plantejaments tradicionals de la política industrial. Si bé aquests plantejaments estan probablement en els seus inicis i estan subjectes a considerables riscos polítics, il·lustren que els plantejaments d'economistes com Rodrik i altres tenen ressò en àmbits importants de presa de decisions.

Aquestes noves iniciatives i relats sorgeixen en la fase postcovid d'acceptació de major intervenció pública impulsats per tres condicionants: les noves realitats geoestratègiques (l'amenaça russa, la influència xinesa), l'amenaça de forces polítiques disruptives que aprofiten el descontentament popular (Trump, el nacionalpopulisme europeu) i l'amenaça del canvi climàtic.

En el document de l'administració Biden (ERP, 2022) que resumeix molts d'aquests plantejaments, s'accepta que la política industrial i, en general, de suport a sectors econòmics concrets, no només tindrà els objectius tradicionals de promoure la productivitat i l'aprenentatge, sinó que també contribuirà a la «seguretat nacional» i a «objectius geopolítics». El suport a cadenes de valor «resilients» reflecteix la preocupació perquè les tendències geoestratègiques no impedeixin la seguretat de subministrament en sectors essencials.

Per altra banda, i de forma relacionada, igual que s'amplien els objectius de la política industrial, també s'amplia l'horitzó de les polítiques de defensa de la competència, afegint la preocupació per les externalitats polítiques i laborals del poder de mercat. D'aquesta manera, la preocupació de les polítiques «antitrust» no es vol que quedi restringida a una preocupació pel benestar de les persones en tant que consumidors, sinó que també va adreçada a protegir-les en tant que votants i treballadors.

El rol dels sindicats (afegir-se al piquet d'una vaga no era un gest habitual dels presidents dels Estats Units) també és tingut en compte, i es prioritzen sectors on es pugui enfortir el rol de les organitzacions obreres. És molt possible que la motivació d'aquestes consideracions també tingui a veure amb les externalitats polítiques de les accions encaminades a protegir la feina de qualitat.

Pel que fa a Europa, en el document del *think tank* Bruegel, es parteix de les polítiques industrials tradicionals per afegir alguns arguments que justificarien l'impuls industrial a les tecnologies de zero emissions per al creixement i la resiliència en el context de la transició digital i ecològica (per exemple, en accions catalitzadores com el vehicle elèctric o les innovacions en el sector farmacèutic). Es parla de donar continuïtat a iniciatives que es consideren exitoses tant des d'una perspectiva vertical (*Airbus*) com horitzontal (*Horizon*), però afegint la preocupació per una «sobirania tecnològica europea», sens dubte atenent a les consideracions geoestratègiques que s'apuntaven anteriorment. Malgrat el caràcter menys centralitzat i menys poderós dels òrgans federals europeus, l'aire que es respira, almenys entre les forces polítiques dominants, no és gaire diferent del que es respira a l'administració Biden.

4.3. Altres idees relacionades

Les idees sobre l'impuls del treball de qualitat són complementàries de les idees que han estat sorgint en els darrers anys sobre el paper social de l'empresa i el paper de les persones treballadores dintre d'aquesta. Aquestes idees també han rebut un impuls especial amb la covid-19, com il·lustra l'article publicat el maig de 2020 al diari *The Guardian* per un grup d'acadèmics que inclouen Dani Rodrik i Thomas Piketty (Fraser et al., 2020).

Una entrevista amb l'economista Vicente Salas Fumás a la revista *Política & Prosa* resumeix algunes de les iniciatives dels últims anys sobre l'assumpció de responsabilitats socials per part de les empreses. Aquestes iniciatives inclouen les propostes de «capitalisme il·lustrat» dels empresaris nord-americans reunits a la Business Roundtable (responent defensivament a les propostes «radicals» de Sanders i Warren a les eleccions primàries del Partit Demòcrata el 2019), les propostes de l'economista britànic Colin Mayer perquè cada empresa assumeixi un «compromís» amb algun objectiu més enllà de la creació de valor per als accionistes, o els criteris ESG (les sigles en anglès

de medi ambient, societat i governança) d'inversió financera, iniciatives totes elles incentivades per propostes de les Nacions Unides per implicar més a les empreses en la solució dels grans problemes socials i mediambientals. El dubte que es planteja no és si les empreses han de realitzar accions que combatin els mals socials (que ho han de fer), sinó si cal refiar-se de les iniciatives empresarials per si soles en aquest terreny, o si és necessària una actuació estatal forta per obligar-les a moure's en la direcció socialment desitjable. I aquí és on les polítiques industrials i les polítiques en suport a sectors econòmics concrets poden jugar un paper important.

El mateix Salas aborda com la participació de les persones treballadores en els òrgans de govern de l'empresa pot ser complementària de la responsabilitat social de les empreses (encoratjada per l'estat o no). Organitzacions descentralitzades amb autonomia per als àmbits de treball poden promoure la productivitat i complementar un augment de la formació del personal, la qual cosa, al seu torn, facilitaria una digitalització al servei de les persones treballadores i no amb l'objectiu de controlar-les: una tecnologia al servei del treball, en la línia del nou llibre d'Acemoglu i Johnson.

4.4. Síntesi de les noves aportacions i altres consideracions

Les noves propostes en l'àmbit de les polítiques industrials i de suport a sectors econòmics concrets, tenint com a objectiu la qualitat del treball, parteixen de la necessitat d'anar a la font dels problemes: redistribució més que redistribució, i correcció dels problemes (també d'eficiència) en l'origen més que no pas quan ja s'han manifestat en el mercat.

Aquestes noves propostes també parteixen de la base que el treball és un bé en si mateix, i en aquest sentit es desmarquen implícitament (o explícitament, en el cas d'Acemoglu) de les propostes de renda bàsica universal. L'argument és que el treball aporta unes fonts de satisfacció personal i benestar que els ingressos monetaris i la disponibilitat de temps per si sols no poden aportar.

Perquè fructifiquin i siguin sostenibles en el temps (financerament i políticament) les polítiques de promoció de l'ocupació de qualitat, és necessari combinar aquestes polítiques amb l'impuls a la productivitat. No s'han de perdre de vista algunes tensions (*trade-offs*) que es poden produir augmentant horitzontalment la qualitat de totes les feines, respecte a la necessària assignació del talent i en el disseny de jerarquies, o les possibilitats de restricció pressupostària tova que es podrien desencadenar amb relacions massa continuades entre governs i empreses, i el risc de captura, proteccionisme excessiu o clientelisme.

A la Unió Europea hi ha el risc que el suport d'indústries i projectes específics perjudiqui els principals motors de prosperitat europea: el mercat únic i el comerç internacional basat en regles. La necessitat d'encaixar aquestes diferents peces, que de vegades apunten en direccions oposades, s'ha de preveure.

En qualsevol cas, el caràcter continu, relacional i iteratiu de les relacions entre governs i empreses que impliquen les noves polítiques, ens endinsen necessàriament en una realitat en què els contractes incomplets tindran més importància. És a dir, una realitat en què no tot quedarà explicitat en les normes escrites i els contractes signats: les implicacions són que caldrà «completar» els contractes amb mecanismes que facilitin alhora la confiança i la transparència, a través de reputacions i un nivell ètic elevat, reforçat per institucions formals i no formals de suport.

5. Ocupació de qualitat i les polítiques locals de promoció econòmica a Catalunya

Per aterrar les reflexions anteriors a la realitat catalana, ens centrarem en aquesta primera contribució escrita (l'objectiu és que en segueixin altres) a reflexions sobre el que podríem anomenar política industrial més estricta, tot i que en els casos concrets que es presenten ens podem moure una mica més enllà.

L'influx del Consens de Washington i les prioritats d'adaptació al mercat únic i l'euro que van implicar l'entrada d'Espanya al club europeu el 1986, van afectar el desenvolupament de les polítiques industrials. En concret, des de llavors no s'ha desplegat una política industrial contundent, entesa com un pla estratègic a llarg termini amb actors i instruments encaminats a reforçar la indústria. Aquest context, acompanyat pels canvis econòmics i tecnològics, ha fet que la indústria manufacturera tant a Espanya com a Catalunya hagi anat reduint el seu pes dintre de l'economia. El ministeri d'Indústria va llançar el desembre del 2010 un Pla integral de política industrial 2020 (PIN 2020), que no es va acabar de desenvolupar pel canvi de cicle polític el 2011. Però en els darrers anys s'està produint un canvi substancial per part dels països occidentals pel que fa a la percepció de la importància de la indústria.

El desenvolupament econòmic local no ha estat aliè a aquesta tendència desindustrialitzadora dels països occidentals (la major part dels països asiàtics van fer just el contrari). Tot i que el desenvolupament econòmic local engloba tot el conjunt de polítiques, mesures i accions orientades a crear riquesa (empreses i ocupació) per millorar el benestar econòmic i social, i la qualitat de vida de les persones, a partir d'un creixement econòmic harmònic i equilibrat, estretament lligat a l'àmbit territorial local, és difícil trobar iniciatives referents a la indústria. Aquesta falta de polítiques industrials locals genera una **primera paradoxa**, ja que existeix cert consens entre tots els *stakeholders* del desenvolupament econòmic local, que la indústria és capaç d'absorbir diferents grups socials amb diferents nivells de formació en millors condicions que molts dels sectors de serveis; i conseqüentment, crear millor llocs de treball; però es desenvolupen poques iniciatives en aquest sentit.

Les polítiques industrials regionals o locals han actuat bàsicament en dos fronts: la millora de l'entorn empresarial i l'anomenada R+D, és a dir, la recerca més el desenvolupament aplicat mitjançant les polítiques d'innovació (Catalunya té una R+D/PIB molt més baixa que altres regions industrials europees); i en els darrers anys se n'hi han afegit d'altres com la internacionalització, i més recentment, la digitalització i la sostenibilitat. Però el nivell d'avaluació de les polítiques industrials és baix i la manca de dades regionals no facilita el seguiment dels seus impactes.

Les polítiques industrials regionals o locals que s'han donat en els darrers anys són més aviat *bottom-up* o una barreja de *top-down* i *bottom-up* (en el cas català, per exemple, les polítiques de la Direcció General d'Indústria serien del tipus *bottom-up*), ja que sorgeixen sovint d'ens supralocals, però infraregionals, com entitats metropolitanes o consells comarcals, que es coordinen amb altres agents, com les associacions empresarials o les institucions de recerca o transferència tecnològica, per assolir objectius comuns. Moltes vegades, aquests objectius comuns són la creació o el manteniment de l'ocupació en un territori o zona. Per exemple, les administracions locals faciliten l'atterratge d'una empresa a canvi de prioritzar un mínim de insercions laborals de la zona en la mateixa. Però serien actuacions específiques fruit de conjuntures temporals més que d'una planificació de polítiques industrials a llarg termini.

Una de les principals dificultats per desenvolupar aquest tipus de polítiques, en el cas de les administracions locals de Catalunya, és la manca de sòl destinat a l'activitat econòmica generadora d'ocupació de qualitat. I aquí trobem una **segona paradoxa**, ja que actualment hi ha més sòl que mai classificat per a aquests usos. Com analitza el Pacte Industrial en la seva publicació *Present i futur dels polígons industrials: més enllà de la seva transformació*, les principals dificultats que té aquest sòl són: la decadència progressiva d'una part important del sòl industrial existent que arrossega moltes deficiències respecte a infraestructures i dimensions de les naus i els solars (massa fragmentació), sobretot en polígons dels anys setanta i vuitanta; la inexistència de mecanismes financers o incentius administratius per a l'actualització dels espais industrials (els primers ajuts per a la millora de polígons industrials no van arribar fins a la crisi); la deslocalització de les empreses cap a polígons nous, millor connectats des del punt de vista del moviment de mercaderies (no necessàriament dels treballadors); i l'aparició d'un diferencial de renda de sòl vinculat a la requalificació dels usos que fa que aquests desplaçaments siguin interessants per a les empreses.

L'altra gran dificultat, i segurament la més important, per desenvolupar polítiques locals de desenvolupament econòmic que generin bons llocs de treball, és precisament la temporalitat de

personal tècnic que ha de desenvolupar-les i la falta de finançament per dur a terme els programes. Com que són polítiques assumides voluntàriament pels municipis, mitjançant el principi d'autonomia local inclòs a la Constitució, no han disposat d'un finançament garantit. Moltes vegades aquest finançament ha arribat d'administracions superiors (UE, Estat, Generalitat o Diputació), però el fet que no estigui garantit, ha comportat que tot i que hi hagi una planificació estratègica per desenvolupar aquestes polítiques de desenvolupament, faltin els recursos. Aquí trobaríem una **tercera paradoxa**: que la creació d'una ocupació de qualitat es desenvolupa amb unes condicions d'ocupació i recursos que moltes vegades són de baixa qualitat: els «*bad jobs*» no poden crear «*good jobs*».

Tot i aquestes tres paradoxes, seguidament veurem (sense ànim de ser exhaustius, i deixant per més endavant l'anàlisi d'altres accions públiques) un seguit de bones pràctiques que es donen des de l'àmbit local per fomentar polítiques que generin ocupació de qualitat en la indústria des d'una perspectiva més àmplia que la manufacturera.

Treball, talent i tecnologia (TTT) de la Diputació de Barcelona

El programa Treball, talent i tecnologia és un programa de la Diputació de Barcelona que va néixer amb l'objectiu de promoure el treball digne, la millora competencial del talent local i el creixement econòmic sostenible a través de la tecnologia. Per tant, seria un exemple clar de programa que vol generar bons llocs de treball impulsant la tecnologia i l'acompanyament a la transició digital de persones, empreses i institucions cap a un model socioeconòmic sostenible, inclusiu, competitiu, solidari i igualitari.

El programa es va dissenyar amb el convenciment de la necessitat d'impulsar polítiques de mercat de treball de caràcter integral, pal·liatives per fer front a la situació generada per la crisi de la covid-19, però també volia desenvolupar polítiques locals preventives i proactives amb la complicitat dels municipis. Així, el TTT va fomentar que els ens públics locals destinataris duguessin a terme actuacions de promoció de l'ocupació i de reactivació econòmica, que es concretessin en el desplegament d'un pla integral basat en l'impuls de la tecnologia i l'acompanyament a la transició digital de les persones i les empreses.

Els elements diferenciadors del programa respecte a d'altres és que fomentaven l'acció supramunicipal per optimitzar l'impacte territorial; estimulaven la recerca de solucions i plantejaments innovadors, volien implicar el conjunt de la força laboral de l'economia local, promovia la concertació públicoprivada amb agents del territori, focalitzava les accions en cadenes de valor de negocis específiques enlloc de sectors, i impactava en el territori a llarg termini a través de la tecnologia. El programa va finalitzar el 30 de juliol de 2023 després de dos anys i mig de desenvolupament; i està a l'espera de saber si tindrà continuïtat o no. Encara que els indicadors del programa són molt bons, la creació de llocs de treball de qualitat és molt complicada d'avaluar en el curt termini i no es veurà de forma immediata.

El programa ARIE de l'AMB

El projecte ARIE (Atracció i retenció d'inversions empresarials) és un programa de l'Agència de Desenvolupament Econòmic de l'AMB que desenvolupa les accions necessàries d'acompanyament a les empreses metropolitanas davant la seva intenció de reinvertir recursos per tal de créixer estratègicament, desenvolupar noves línies productives de negoci o establir nous processos: busca maximitzar els resultats de les possibles inversions minimitzant els riscos. Encara que no sigui un programa exclusivament industrial, les empreses del territori metropolità amb les quals es treballa serien de fabricació o serveis, però generadores d'ocupació de qualitat.

El programa inclou la formació dels equips tècnics metropolitans per consolidar el servei d'assessorament a les regidories de promoció econòmica dels ajuntaments, per continuar amb l'acompanyament individualitzat a les empreses en la planificació, organització i cerca de recursos davant de projectes de reinversió, consolidació i creixement empresarial. En definitiva, promou el creixement dels graus de competència de l'empresa per millorar els índexs del territori, amb el

conseguint impacte positiu per a l'empresa mateixa, per a la generació de riquesa i per a la ciutadania.

Atracció i retenció d'inversions al Penedès (ARIP) del Consell Comarcal de l'Alt Penedès

És un projecte d'àmbit comarcal desenvolupat pel Consell Comarcal de l'Alt Penedès per captar inversions, sobretot les industrials, en tots els seus aspectes: recerca d'inversions, inventari de recursos i actius, programes d'atracció i retenció d'inversions, i propostes consensuades amb tots els municipis de la comarca i els diferents agents del territori. S'ha creat una Marca Penedès per a la captació de noves empreses, reactivar el territori i establir la coordinació amb els agents territorials.

El consell comarcal actua com a finestreta única davant de les empreses del territori per a la captació i retenció del talent, i també per a la detecció de possibles situacions de risc empresarial. És un exemple clar de facilitació d'una inversió privada en una zona que generi ocupació de qualitat a canvi de prioritzar la contractació de les persones de la zona. Disposa d'un quadern de vendes i d'una guia d'incentius i finançament. També s'ha creat un mapa interactiu amb les mesures i recursos de l'Alt Penedès. De moment s'ha treballat amb 75 empreses de la comarca.

Programa de promoció industrial de Terrassa

L'Ajuntament de Terrassa és un dels pocs ens locals que disposa d'un pla de desenvolupament industrial per al municipi des de 2016. Aquest és fruit dels debats i aportacions de diferents agents socials, econòmics i grups polítics que venen participant en les diferents activitats del mateix. El programa s'estructura al voltant de dues àrees de treball: la modernització de polígons i la consolidació empresarial.

Els seus objectius són tres. El primer és la consolidació i potenciació de la competitivitat de les empreses terrassenques a través del desenvolupament industrial, l'impuls de l'economia circular, la simbiosi industrial, la implantació de plataformes digitals sectorials de col·laboració, així com a través de la captació i la retenció d'activitat econòmica a la ciutat. El segon és millorar els espais industrials i la gestió de polígons d'activitat econòmica establint plans de millora i dinamització dels polígons relatius als serveis, la mobilitat i la seva sostenibilitat, així com donar suport a l'associacionisme empresarial. I el tercer es potenciar les sinergies entre l'ajuntament i el món empresarial i facilitar així la millora de la competitivitat de les empreses, la millora dels polígons i l'atracció de noves empreses al territori.

6. Propostes

La normativa europea per a la transformació sostenible ofereix una oportunitat per facilitar el desenvolupament de polítiques industrials i crear ocupació de qualitat. Efectivament, la recent aprovació de la Directiva UE 2022/2464 o Directiva d'informes de sostenibilitat corporativa (CSRD per les sigles en anglès) introdueix obligacions més detallades sobre l'impacte de les empreses a la societat. La nova norma suposa un augment progressiu en l'exigència, en matèria de *reporting*, de sostenibilitat. La informació de sostenibilitat que ha de ser divulgada obligatòriament a l'informe de gestió ha de ser verificada per un tercer.

Els Estàndards Europeus d'Informes de Sostenibilitat (ESRS) són les regles i els requisits que cobreixen la gamma completa de qüestions ambientals, socials i de governança, inclòs el canvi climàtic, la biodiversitat i els drets humans. Proporcionen informació perquè els inversors comprenguin les pràctiques, els impactes, les oportunitats i els riscos de sostenibilitat de les empreses, en virtut de la Directiva d'informes de sostenibilitat corporativa (CSRD).

La Comissió Europea ha adoptat en total 12 estàndards, agrupats en tres categories: estàndards transversals (generals i característiques), temàtics (canvi climàtic, contaminació, aigua i recursos

marins, biodiversitat i ús de recursos i economia circular) i sectorials (temes laborals, cadena de valor, comunitats, consumidors i conducta empresarial —aquest darrer pel que fa a governança).

La CSRD s'aplica a totes les grans entitats amb 250 o més empleats i a les pimes cotitzades. La transposició a la llei nacional es troba en curs. La seva transposició, igual que en el cas de la Llei 11/2018, pot suposar canvis en l'exigència en relació amb allò definit per la directiva. Els Estàndards just han acabat la fase de consulta pública i estan pendents d'aprovació definitiva.

Aquest nou marc normatiu es basa en la doble materialitat, la qual és un enfocament que reconeix que les empreses tenen responsabilitats cap al seu entorn i, alhora, són influenciades per ell. L'elaboració de la doble materialitat, amb el nou enfocament del CSRD, serà bàsica per poder determinar quins són els aspectes materials a tractar, en funció dels Estàndards Europeus d'Informes de Sostenibilitat (ESRS).

El detall dels estàndards aprovats, inclou tant els transversals (requisits generals i informació general) com els més específics sobre qüestions mediambientals, socials i de governança (canvi climàtic, contaminació, aigua i recursos marins, biodiversitat i ecosistemes, ús de recursos i economia circular, mà d'obra pròpia, treballadors a la cadena de valor, comunitats afectades, consumidors i usuaris finals o conducta empresarial).

Les exigències de report de sostenibilitat són part de les iniciatives derivades del Pacte Verd Europeu, i diversos dels seus requeriments exigeixen que les empreses informin de la situació de les seves cadenes de subministrament, cosa que tindrà un efecte immediat entre els seus proveïdors. Aquí es dona una oportunitat per potenciar els proveïdors industrials de proximitat, ja que el seu impacte mediambiental és menor o les seves condicions laborals són millors que en els països on s'ha externalitzat la indústria europea en els darrers quaranta anys.

Precisament, una de les forteses globals de la UE és que pot fixar el marc normatiu global, ja que totes les zones manufactureres del món intenten produir per al mercat europeu. L'oportunitat de desenvolupar polítiques industrials locals mitjançant la CSRD no seria tant actuar com una barrera d'entrada a productes d'altres zones, sinó augmentar els incentius de les inversions captades per treballar amb proveïdors locals, ja que comporta per a les empreses inversores la millora dels estàndards específics sobre qüestions mediambientals, socials i de governança. Això implica anar un pas més enllà de les actuals polítiques de facilitar les inversions en un territori a canvi de prioritzar llocs de treball de la zona; i que es generi un ecosistema local molt especialitzat que incorpori les innovacions, que sigui competitiu internacionalment i generi campions locals, i que també desenvolupi bons llocs de treball.

7. Conclusions

En aquest treball hem presentat una sèrie de reflexions sobre la promoció de llocs de treball de qualitat i com millorar aquesta promoció als municipis catalans.

La precarietat no se superarà sola. Aquest és un problema general que afecta, a més, alguns col·lectius en especial. Existeixen desigualtats de gènere i ètniques en la qualitat de l'ocupació.

Hi ha idees i pràctiques incipients, presentades sintèticament en aquest document, que apunten en la direcció de desenvolupar polítiques públiques que tinguin per objectiu directe millorar la qualitat de l'ocupació.

Això inclou que les polítiques de formació i les iniciatives perquè s'atorgui responsabilitat a les persones formades van de la mà. Però els «*bad jobs*» no fan «*good jobs*», és a dir, les unitats públiques dedicades a la promoció d'ocupació de qualitat s'han de caracteritzar per tenir elles mateixes feines de qualitat.

S'ha de seguir treballant en el desplegament i avaluació d'aquest tipus de polítiques, no només per als sectors manufacturadors, sinó també per a sectors dels serveis amb ocupació massiva, com són el turisme i el sector de les cures a la gent gran.

Referències

- Acemoglu, D. (2019), «It's good jobs, stupid,» a *Economics for Inclusive Prosperity Research Brief*.
- Acemoglu, D.; Johnson, S. (2023), *Power and Progress*, John Murray Press.
- Eurofound (2021), *Working Conditions in the time of Covid-19*.
- Fraser et al. (2020), «Humans are not resources. Coronavirus shows why we must democratise work», publicat a *The Guardian*.
- Rodrik, D. (2022), *An Economic Policy for Good Jobs*, The Hamilton Project.
- Rodrik, D. (2023), *On Productivism*, Harvard Kennedy School. Faculty Research Working Paper Series, 23-012.
- ERP (2022), *Economic Report of the President*, EUA.
- Política & Prosa* (2023, de propera aparició), entrevista a Vicente Salas.
- Política & Prosa* (2020), entrevista a Dani Rodrik.
- Tagliapietra, S.; Veurgeles, R., eds. (2023), *Sparking Europe's New Industrial Revolution*, Bruegel Blueprint Series 33.

Eficiència i equitat en la prestació de serveis municipals i intermunicipals: la competència a escala local

Javier Asensio, Departament d'Economia Aplicada, Universitat Autònoma de Barcelona

Juan José Ganuza, Departament d'Economia i Empresa, Universitat Pompeu Fabra & BSE

1. Introducció

El conjunt de la ciutadania sembla ser cada cop més conscient de la importància que té la competència sobre el desenvolupament o creixement econòmic. Això és degut als incentius que els mercats competitius generen sobre les activitats d'innovació empresarial, però la competència també ofereix als consumidors la possibilitat d'escollir entre un ventall de productes més ampli a preus més baixos i amb una relació qualitat-preu més favorable. D'aquesta manera, la competència dona lloc a un major creixement i una millor distribució.

Tot i això, la competència no és l'estat natural dels mercats. Perquè existeixi, cal garantir-la mitjançant actuacions d'intervenció pública. És el que coneixem com a «polítiques de defensa de la competència», les quals actuen en diferents direccions. D'una banda, persegueixen els acords col·lusoris que creen càrtels, de l'altra, sancionen els abusos de posicions empresarials dominants i, finalment, decideixen sota quines condicions resulta apropiat autoritzar processos de fusió o concentració. En el cas de la Unió Europea, la política de defensa de la competència també té la responsabilitat de controlar els ajuts públics, per evitar que afavoreixin indegudament unes empreses davant d'altres.

No és habitual vincular la política de defensa de la competència amb els governs locals. Això és paradoxal, no només perquè els efectes beneficiosos de la competència s'estenen a tots els àmbits, inclòs el local, sinó perquè els municipis també són agents econòmics importants, que regulen, creen mercats i interactuen amb les empreses. En particular, l'actuació dels ens locals té efectes sobre la competència per tres vies. En primer lloc, actuen com a compradors de béns i serveis. En segon lloc, actuen com a prestadors de serveis als ciutadans, fent servir mitjans propis o amb empreses seleccionades. I, finalment, tenen competències reguladores que influeixen sobre la capacitat de crear o desenvolupar determinats mercats, així com del seu funcionament. La resta d'aquesta secció analitza cadascun d'aquests mecanismes per separat.

1.1. Ens locals com a compradors

Els ajuntaments adquireixen una gran quantitat de béns i serveis, per la qual cosa haurien de perseguir un increment de la competència que comportés preus més baixos, més qualitat i innovació. Com poden aconseguir aquest augment de competència? El primer pas seria abandonar l'enfocament formalista de la política de contractació pública, on els controls i els requeriments se centren exclusivament a complir la legislació. El marc regulador, i en particular la Llei de contractes del sector públic (LCSP), és una restricció que lògicament s'ha de respectar, però hi ha prou marge dins de la legislació per fer bones i males polítiques de contractació pública. Per això, cal avaluar les contractacions a posteriori i comparar els resultats amb els d'altres entitats del mateix àmbit geogràfic de grandària semblant. D'aquesta manera es poden adoptar bones pràctiques de contractació pública que proporcionin als ciutadans millors béns i serveis. Una llista no exhaustiva dels aspectes més importants que s'haurien d'analitzar seria la següent:¹

¹ Per a una anàlisi més detallada de la competència en contractació pública, vegeu els capítols 5 i 6 del llibre *Reformes para impulsar la competencia en España*, editat per J. López i J. J. Ganuza, disponible a: <https://www.funcas.es/libro/reformas-para-impulsar-la-competencia-en-espana/>

1. Barreres a l'entrada. S'hauria d'eliminar tota possible barrera a l'entrada en la contractació pública per augmentar el nombre de possibles oferents. Per exemple, és important donar la màxima transparència i publicitat als concursos, utilitzar plataformes electròniques que simplifiquin i redueixin el cost dels tràmits, i permetre amplis terminis de presentació d'ofertes.
2. Avantatges de les empreses establertes. Un altre aspecte important, especialment en la prestació dels serveis, és analitzar els avantatges competitius que poden tenir les empreses establertes (empreses que proveeixen el servei actualment) en la renovació del contracte i en futures contractacions. Cal assolir un equilibri entre preservar els incentius a aquestes empreses per tal que inverteixin durant la prestació del servei i, alhora, que hi hagi prou pressió competitiva quan el servei es torni a contractar. Una implicació d'aquests principis és que l'experiència d'haver prestat el servei al municipi no ha de ser un avantatge explícit als concursos, tot i que sí s'han de valorar els avantatges objectivables relatius a la productivitat o qualitat que aquestes empreses hagin pogut desenvolupar.
3. Oferta econòmica més avantatjosa. No cal confondre competència amb menor preu. La competència és l'eina per aconseguir l'oferta econòmica més avantatjosa, no necessàriament la més barata. La qualitat i la solvència són molt importants, i s'han de ponderar respecte al preu. La LCSP permet mecanismes de concurs i de subhasta que fan possible avaluar conjuntament el preu i altres dimensions de les ofertes, com la qualitat. Tanmateix, la implementació d'aquests mecanismes és complexa i requereix un esforç més gran en la redacció dels plecs i en l'actuació de les meses de contractació que hagin de valorar els aspectes més subjectius de les propostes.
4. Col·lusió. L'objectiu ha de ser evitar la possible col·lusió de les empreses en les adjudicacions (*bid rigging*). Els acords anticompetitius són més factibles quan es fan adjudicacions per lots o les empreses competeixen en diversos mercats per prestar els mateixos serveis. La col·lusió pren la forma de cooperació en la fixació de preus a les licitacions en els procediments de contractació, repartint-se amb antelació les possibles adjudicacions. La col·lusió explícita no és legal i en cas de ser detectada comporta multes, i fins i tot l'exclusió en concursos futurs. Tot i això, la col·lusió és difícil de detectar, i moltes vegades és simplement tàcita, producte de la interacció en el passat de les empreses i l'expectativa de continuar interactuant en el futur. Per això, cal avaluar el comportament competitiu de les empreses i adoptar un disseny dels concursos i els contractes perquè siguin menys vulnerables a la col·lusió. Per exemple, es poden realitzar simultàniament diversos concursos, utilitzar procediments d'adjudicació de sobre tancat, agrupar contractes i reduir el nombre de lots. Totes aquestes mesures redueixen la probabilitat de col·lusió.
5. Grandària dels projectes i contractes menors. La regulació de la contractació pública permet utilitzar els procediments negociats per a projectes més petits o que siguin urgents. Aquesta regulació té lògica econòmica perquè els beneficis de la competència poden no compensar els costos fixos d'implementar un sistema objectiu d'avaluació de les ofertes quan el projecte és petit. Això no obstant, està explícitament prohibit dividir un contracte en parts per poder utilitzar els procediments negociats.
6. Consumidor responsable. Com a compradores, les entitats locals es poden comportar com un consumidor responsable i prendre en consideració en els concursos, dins del que permet la LCSP, aspectes com la inclusió social de col·lectius desfavorits, la sostenibilitat mediambiental o altres objectius socialment desitjables.

1.2. Ens locals com a oferents de serveis

Els governs locals participen en el mercat oferint serveis que, de vegades, també són oferts per altres empreses. Per exemple, els ajuntaments ofereixen activitats esportives o de lleure, que també poden ser contractades pels ciutadans a les empreses. Les raons per les quals un ajuntament pot decidir oferir un servei són múltiples: necessitats redistributives, atendre col·lectius desfavorits, o per existir elements en el servei que tenen components d'externalitat positiva o de bé públic. És

important identificar si el servei proveït per l'ajuntament no seria ofert pel mercat (o no seria accessible per a la població objectiu) o si, per contra, es tracta d'un servei que competeix amb d'altres oferts pel mercat. En aquest segon escenari, és important preservar el principi de neutralitat competitiva, per evitar que la provisió pública expulsi la provisió privada. Per això, cal garantir que la rendibilitat del servei per a l'organisme públic sigui similar a la de les empreses que operen al mercat i que, en la mesura del possible, el servei públic operi amb les mateixes restriccions regulatòries que afecten l'operador privat.

És important considerar que de vegades el servei públic que proveeix el govern local complementa l'activitat privada, o és un *input* per a ella. En aquest cas, cal garantir que el servei públic s'ofereixi en condicions d'igualtat als possibles operadors del mercat perquè no es constitueixi com una barrera a l'entrada. En cas que aquest servei públic tingui limitacions de capacitat (imaginem, per exemple, que només una empresa pot operar un servei de restauració en un poliesportiu o en un centre cívic), s'ha d'adjudicar garantint la màxima competència per a la possible concessió, seguint les bones pràctiques de contractació pública que s'han esmentat abans. En aquest punt és important ser conscient que, independentment de la importància de les condicions de prestació del servei en l'adjudicació, aquest tipus de concessions generaran rendes. Per això, les administracions han de rebre una retribució adequada pels seus actius atès l'important cost d'oportunitat dels fons públics. Això és degut tant als serveis que amb aquests es poden oferir a la ciutadania com a la necessitat de reduir, en la mesura que sigui possible, la pressió fiscal. Per acabar, cal assenyalar la importància que les concessions es renovin a temps i que tinguin una durada que permeti amortitzar les inversions, però sense limitar innecessàriament la competència futura.

1.3. Ens locals com a reguladors i dissenyadors del mercat

Els governs locals desenvolupen una important activitat com a creadors i reguladors de mercats. Per exemple, han creat mercats en permetre l'intercanvi de nous serveis de mobilitat (patinets i motos de lloguer) i determinen les condicions sota les quals molts negocis han d'operar en els termes municipals respectius (extensió de les terrasses dels bars o horaris d'obertura, per exemple). Pel que fa a la creació de nous mercats, és important considerar la competència futura que s'hi donarà. El principi general ha de ser afavorir l'entrada, amb unes condicions de regulació que resolguin les fallades potencials de mercat però que no siguin artificialment dissuasòries per a potencials entrants. Per exemple, pot tenir sentit determinar estàndards que preservin la qualitat i la seguretat del servei. No obstant això, si hi ha externalitats negatives (com la congestió), o la prestació del servei requereix una inversió important per part de les empreses que el prestin, pot ser eficient limitar el nombre d'operadors. En aquest cas, cal aplicar els principis prèviament comentats sobre les adjudicacions de concessions i les bones pràctiques de contractació. Si la competència al mercat s'ha de limitar, és fonamental que funcioni la competència pel mercat.

La promoció de la competència en l'àmbit local és fonamental. Tanmateix, aquest objectiu de vegades no és fàcil d'assolir a causa de la complexitat de dissenyar bones polítiques de contractació. Aquesta dificultat pot ser especialment important per als municipis més petits. Per això cal destacar el paper que poden jugar les diputacions² en la millora dels mecanismes de promoció de la competència dels municipis. Entre altres tasques, les diputacions poden assessorar sobre qüestions com ara el disseny dels plec de contractació o l'elecció dels mecanismes d'adjudicació. A més, les diputacions estan institucionalment ben posicionades per fer una avaluació crítica de les polítiques de contractació dutes a terme pels ajuntaments, per tal de corregir errors i comunicar les bones pràctiques. Això requereix, com hem comentat abans, dur a terme avaluacions a posteriori dels resultats de la contractació pública, les quals han d'anar més enllà de garantir que s'ha complert amb la legalitat. Les diputacions també poden impulsar la creació de centrals de compra conjunta, un instrument que permet avantatges com aprofitar les economies d'escala associades a engegar procediments formals de contractació. A més, milloren la posició competitiva de les administracions locals, la qual cosa pot derivar en menors preus i més qualitat dels béns i els serveis adquirits.

2 O les comunitats autònomes en els casos uniprovincials, les quals assumeixen les funcions de les diputacions.

2. La promoció de la competència en l'àmbit municipal

Donada la importància de les autoritats locals en la defensa de la competència, la Comisión Nacional de los Mercados y la Competencia (CNMC) ha desenvolupat des de l'any 2021 el programa 'Municipis i competència' en col·laboració amb diferents autoritats autonòmiques.³ L'objectiu del programa és millorar la qualitat de la regulació i la intervenció municipal als mercats mitjançant la identificació de les barreres a la competència més habituals en les activitats que duen a terme les corporacions locals. La finalitat última del projecte, a més de contribuir a eliminar les barreres esmentades, inclou la promoció de la competència en el conjunt de la societat, el reforç dels llaços institucionals a escala municipal i amb la xarxa d'autoritats regionals de competència que hi ha a Espanya.

El programa ha dut a terme anàlisis de qüestions com la regulació de la mobilitat urbana compartida o dels serveis funeraris, les traves a què s'enfronten els projectes d'inversió en energies renovables en àmbits locals, els problemes associats a la licitació i pròrroga de concessions municipals, així com l'abús dels contractes menors. Sobre cada tema s'ha publicat un document de treball (elaborat per una de les autoritats autonòmiques o per la mateixa CNMC) que serveix de suport a una consulta pública i un debat.

La resta d'aquesta secció resumeix les principals idees i propostes que s'han realitzat en els diferents documents.

2.1. Mobilitat urbana compartida

El document de l'Autoritat Catalana de la Competència (ACCO)⁴ fa una sèrie de recomanacions a les administracions locals pel que fa als procediments relacionats amb l'autorització per a la prestació de serveis de mobilitat compartida als seus municipis. Un major ús de vehicles compartits, quan impliqui una reducció del recurs al vehicle privat, pot tenir efectes beneficiosos en reduir la magnitud de les externalitats ambientals negatives i les degudes a la congestió del trànsit. Tot i això, el desenvolupament d'aquest sector té implicacions sobre l'operació del transport públic (pot actuar com a alternativa, però també ser un complement si facilita l'accés o la finalització del trajecte en l'anomenada «última milla»), les inversions en infraestructures (la instal·lació de punts de càrrega per a vehicles elèctrics és un exemple d'actiu amb elevats costos fixos i molt baixos costos variables, cosa que dona lloc a problemes de tarifació) i ús de l'espai públic (on l'absència de regulació pot donar lloc a conflictes per drets d'ús i, eventualment, a una accidentalitat més gran). Un avantatge addicional dels vehicles compartits és que poden tenir impactes distributius sobre la mobilitat: segons un estudi del RACC referit a l'àrea metropolitana de Barcelona citat per l'ACCO, el 73 % dels usuaris no tindrien accés a vehicles privats per als seus desplaçaments habituals. Per això, la regulació correcta d'aquesta activitat és molt rellevant per al bon funcionament del mercat de transport, amb implicacions sobre l'accessibilitat a l'ocupació per part d'aquelles capes de la població amb menys recursos.

Pel que fa a l'àmbit regulatori, la Llei 7/2021 obliga tots els municipis de més de 50.000 habitants a comptar amb un pla de mobilitat urbana sostenible, el qual ha d'incloure un «impuls a la mobilitat elèctrica compartida». En aquest context, el document d'ACCO fa una sèrie de recomanacions que es recolzen en els principis per a una regulació eficient i afavoridora de la competència. Aquests principis són els de necessitat i proporcionalitat, de mínima distorsió, d'eficàcia, transparència i predictibilitat.⁵

3 Les autoritats autonòmiques que hi participen són l'Autoritat Catalana de la Competència (ACCO), la Comisión Galega da Competencia (CGC), la Agencia de la Competencia y de la Regulación Económica de Andalucía (ACREA), la Lehiaren Euskal Agintzaria/Autoridad Vasca de la Competencia (LEA/AVC) i el Tribunal de Defensa de la Competencia de Aragón (TDCA). Podeu consultar les diferents activitats i documents elaborats per cadascuna d'elles i per la CNMC a: <https://www.cnmc.es/ambitos-de-actuacion/promocion-de-la-competencia/municipios-y-competencia>

4 <https://www.cnmc.es/file/307124/download>

5 Vegeu la guia de la CNMC *Recomanacions a les administracions públiques per a una regulació dels mercats més eficient i afavoridora de la competència*, disponible a: <https://www.cnmc.es/guia-recomendaciones-aapp>

La primera recomanació és la promoció de la col·laboració públicoprivada en l'ús de la tecnologia i les dades per a una millor gestió de l'espai públic. D'aquesta manera es facilitaria el compliment de les normes d'ús que puguin afectar l'espai públic, incloses les que fan referència a l'aparcament en zones autoritzades, però també resultaria possible comptar amb indicadors que permetessin mesurar en diferents dimensions l'eficiència relativa dels operadors. Aquestes mesures farien possible establir mecanismes de competència entre aquells, que podrien ser emprats per assignar la capacitat quan estigui limitada en termes globals. La gestió compartida de les dades també hauria de facilitar el desenvolupament d'aplicacions úniques (agregadors) que permetessin als usuaris accedir als diferents serveis de manera més senzilla, incloent-hi la gestió intermodal.

La segona recomanació aborda la qüestió de si el nombre d'operadors i/o de llicències ha d'estar limitat o no. En aquest sentit, l'ACCO proposa que es valorin alternatives a la limitació i que es recolzin en anàlisis de necessitat i proporcionalitat de les restriccions. Si bé la majoria de les administracions locals han justificat la imposició de límits sobre la base del limitat espai públic disponible, l'ACCO considera que aquest hauria de ser el darrer recurs, ja que hi ha possibilitats de gestió de l'espai públic que permeten un desenvolupament més gran de la competència. Per això, suggereix dur a terme proves pilot mitjançant els anomenats *sandbox* regulatoris, que permetran avaluar el comportament del mercat sota determinades circumstàncies experimentals abans de posar-les en pràctica de forma generalitzada.

En tercer lloc, en aquells procediments en què el nombre d'operadors estigui limitat, es proposa maximitzar la concurrència atès que en aquests casos el procés de selecció dels operadors i les condicions sota les quals operin són determinants del grau de competència efectiva. Per això, els procediments basats en concursos sobre les ofertes presentades per diferents empreses, sempre seran preferibles als sorteigs que adjudiquin les llicències de manera aleatòria. Els criteris de selecció haurien de ser objectius i transparents, el període de validesa de les llicències hauria d'estar limitat, les llicències no haurien de ser transferibles i caldria facilitar l'entrada i la sortida del mercat mitjançant normes que permetessin als usuaris canviar fàcilment d'operador (portabilitat). En resum, aquesta recomanació cerca dissenyar un sistema d'adjudicació de llicències que maximitzi la competència efectiva dins un marc de licitació.

La quarta recomanació consisteix en el respecte al principi de neutralitat competitiva quan l'administració també participa en el mercat mitjançant una iniciativa econòmica. En aquests casos es poden produir situacions que alterin les condicions de competència, atès que l'empresa pública pot comptar amb la capacitat d'operar sota pèrdues de manera indefinida, davant d'una de privada que hagi de fer front a restriccions de finançament. Per això, l'empresa pública hauria d'actuar amb els mateixos criteris d'inversió i de rendibilitat que els operadors de mercat. Els problemes derivats de la coexistència entre empreses públiques i privades es veuen agreujats quan l'administració, addicionalment, actua com a regulador del mercat, tal com passa en les activitats de mobilitat compartida a escala local.

La cinquena recomanació que fa l'ACCO fa referència a la necessitat de limitar els requisits per a l'exercici de l'activitat de mobilitat compartida a aquells que estiguin vinculats a la seguretat i a l'ús de l'espai públic. Exigir als operadors una assegurança de responsabilitat civil, addicional a les que requereix la circulació de vehicles, o imposar normes de seguretat addicionals a les del reglament de circulació, serien exemples de normes innecessàriament restrictives.

Finalment, es recomana regular les activitats de mobilitat compartida des d'una perspectiva intermodal que contempli totes les modalitats de transport, la seva integració amb els serveis de transport col·lectiu i el desenvolupament de la cooperació interadministrativa. Aquests problemes apareixen de forma més clara quan en una mateixa xarxa de transport públic, o diverses confrontants, els serveis són prestats per diferents operadors, amb criteris de tarifació no coincidents, o quan la mobilitat compartida en un mateix continu urbà supera els límits territorials de cada administració local, les quals poden no haver-ne integrat la regulació.

2.2. Serveis funeraris

L'ACREA (Agencia de la Competencia y de la Regulación Económica de Andalucía) elabora un document⁶ sobre els serveis funeraris, on inicialment es repassa la normativa aplicable a la prestació d'aquest tipus de serveis. En aquest sector, els ajuntaments tenen competències en matèria de cementiri —servei prestat com a mínim obligatori— i serveis funeraris. De la mateixa manera, tenen responsabilitats en el control sanitari dels cementiris i en policia sanitària mortuòria. Es tracta d'un sector liberalitzat pel RDL 7/1996 que va fer possible la prestació de serveis funeraris per part d'empreses privades. Tot i això, tal com posa de manifest l'ACREA, hi ha nombroses traves normatives que limiten el desenvolupament de la competència, entre les quals destaca l'absència d'una norma amb rang de llei. Una oportunitat perduda va ser la de la Llei 25/2009, en què es van adaptar diverses normes a la llei sobre el lliure accés a les activitats de serveis i el seu exercici (Llei òmnibus), però en què no es va escometre la reforma dels serveis funeraris. Això va ser objecte d'un projecte de llei l'any 2011, però va decaure en dissoldre's la IX legislatura.

Entre la legislació estatal que afecta aquest sector, destaca la Llei 20/2013 de Garantia de la unitat de mercat (LGUM), per la qual s'obliga totes les administracions públiques a protegir la llibertat d'accés i exercici per part dels operadors econòmics. Els informes emesos per la Secretaria del Consell per a la Unitat de Mercat (SECUM) posen de manifest que gran part de la normativa de serveis funeraris no s'ha adaptat a aquesta llei, cosa que dona lloc a limitacions tant per a l'accés com per a la prestació d'aquests serveis.

En el cas de la normativa autonòmica, únicament a Catalunya s'ha regulat aquesta activitat mitjançant una llei específica. Es tracta de la Llei 2/1997 sobre serveis funeraris. El decret 209/1999 aprova el reglament que regula, amb caràcter supletori, els serveis funeraris municipals.⁷ En l'àmbit municipal, els ajuntaments estableixen regulacions mitjançant les seves ordenances municipals, en què es determinen requisits addicionals d'accés a l'activitat funerària, així com les condicions i obligacions que han de complir les empreses.

Després de repassar les limitacions de la normativa vigent, el document de l'ACREA descriu les característiques econòmiques principals del sector, que es pot qualificar de mercat multiproducte a causa de l'elevat nombre de serveis complementaris que inclou. S'observa que, si bé el nombre d'empreses és relativament elevat, el fet que la competència tingui lloc a escala local provoca moltes vegades situacions d'oligopoli o monopoli. A més, la demanda es considera relativament rígida, fet que permet als operadors exercir el seu poder de mercat.

L'ACREA també duu a terme una anàlisi del marc regulador i la seva rellevància en termes de competència recollit en diferents documents i anàlisis dutes a terme en els darrers anys per SECUM, CNMC, ACCO, CGC, LEV/AVC i la mateixa ACREA. D'aquesta manera, identifica restriccions en l'accés i l'exercici a la prestació de serveis funeraris, però també en les regulacions específiques dels tanatoris, a diferents municipis del país.

En el cas de les restriccions d'accés a la prestació de serveis funeraris, s'assenyalen pràctiques com l'exigència d'una autorització (ja que la LGUM permet escollir entre comunicació, declaració responsable o autorització, havent de justificar-se per raons d'interès general l'exigència d'aquesta última) i el fet que la seva concessió estigui subjecta a exigències no justificades. En els casos analitzats per l'ACREA figuren exigències referides al nombre mínim de vehicles i fèretres, la disponibilitat d'un local al municipi, el nombre mínim d'empleats i les seves categories laborals, la solvència financera (capital social mínim, dipòsit, assegurança de responsabilitat civil), experiència mínima al sector o obligatorietat d'àmbits d'actuació. També hi ha restriccions en l'exercici de prestació dels serveis funeraris, com l'existència de preus subjectes a aprovació municipal, la fixació d'horaris, la reserva d'àmbits d'activitat a favor d'empreses autoritzades (la qual cosa contravé el principi d'eficàcia nacional de les autoritzacions, a més de tractar-se d'un requisit

6 https://www.cnmc.es/sites/default/files/editor_contenidos/Promocion/Municipios%20y%20competencia/Documento%20de%20trabajo%20sobre%20Servicios%20Funerarios_%20con%20valoraciones_ACREA.pdf

7 Vegeu la *Guia per a l'adequació de les ordenances i reglaments municipals sobre serveis funeraris en termes de competència*. ACCO, 2016.

prohibit tant per la Llei 17/2009 —mitjançant la qual es va traslladar la Directiva de Serveis de la UE— com per la LGUM) o la imposició desigual de les activitats forçoses.

En el cas dels tanatoris, les principals restriccions a la competència identificades per l'ACREA són les ordenances i els reglaments municipals que exigeixen la prestació obligatòria de serveis de tanatori i vetlla a les empreses funeràries, de vegades exigint disposar de tanatori propi, o les restriccions de accés als tanatoris de titularitat pública.

2.3. Energies renovables

La mateixa CNMC⁸ és l'encarregada d'assenyalar les dificultats a què s'enfronta en l'àmbit local el desplegament d'infraestructures de generació d'electricitat a partir de fonts renovables. El document identifica tres tipus de qüestions administratives que han d'afrontar aquests tipus de projectes: dificultats relacionades amb la connexió a xarxes de transport, la tramitació dels permisos davant les administracions central i autonòmiques, i, finalment, les derivades de la intervenció de les administracions locals. La CNMC se centra en aquestes darreres, per bé que això implica obviar la importància de les dues primeres.

Després de detallar el conjunt d'actuacions que cal tramitar per obtenir els permisos i les autoritzacions que facin possible instal·lar infraestructures d'energies renovables (tant sobre el terreny com d'autoconsum), la CNMC identifica un conjunt d'obstacles relacionats amb l'actuació de les administracions locals.

En el cas de la instal·lació de projectes sobre el terreny, les barreres identificades es refereixen als requisits relacionats amb la qualificació d'ús del sòl (el tipus de sòl més atractiu és el rústic, però la majoria de les legislacions no permeten aquest tipus d'instal·lacions en zones rurals sense una autorització excepcional), la duplicitat de tràmits (els d'informació pública per part del mateix organisme tendeixen a repetir-se), l'excessiva discrecionalitat en la valoració d'avantatges i inconvenients del projecte, la dispersió de normes fiscals o la manca de recursos, inclosos els digitals, per part de les administracions locals per tramitar un volum elevat de projectes.

En analitzar la problemàtica dels mòduls d'autoconsum, la CNMC observa que les barreres es deuen sovint a l'equiparació entre aquestes instal·lacions i les que es fan sobre el terreny. Així, en tres comunitats autònomes i en nombrosos municipis se sol·liciten autoritzacions o llicències d'obra, quan una declaració responsable podria ser suficient. Altres dificultats es deriven de la variació territorial dels requisits de documentació imposats per part de les empreses distribuïdores, l'absència d'una zonificació clara d'edificis protegits catalogats com a patrimoni històric (en què les ordenances municipals habitualment limiten la instal·lació de panells d'autoconsum) o la imposició de condicionants estètics no sempre justificats normativament.

Per tal d'afavorir una agilitat més gran en la tramitació de les actuacions relacionades amb les energies renovables, la CNMC realitza una sèrie de propostes, agrupades sota tres àmbits. En primer lloc, amb l'objectiu de reduir tant els costos de cerca com les diferències interpretatives, es proposa crear un punt d'informació d'àmbit estatal que permeti els agents consultar la disponibilitat de sòl apte per als projectes, així com comparar la normativa aplicable. En el mateix sentit, es proposa que s'elabori un mapa de cada terme municipal que mostri les ubicacions on la instal·lació d'infraestructures de generació amb energies renovables tingui una escassa afectació urbanística i un menor impacte ambiental. També es recomana replantejar la normativa urbanística, de manera que la instal·lació d'aquest tipus d'infraestructures es consideri un ús permès al sòl rural o no urbanitzable, evitar acudir a la suspensió cautelar de llicències, ajustar la prohibició d'instal·lació de panells solars a edificis als principis de necessitat i proporcionalitat i, finalment, aclarir els requisits que s'imposen a les instal·lacions d'autoconsum. Si bé aquests no haurien d'anar més enllà del que sigui estrictament necessari per assolir objectius d'interès general, la CNMC observa que de vegades s'imposen restriccions derivades de l'assimilació d'aquests projectes a les infraestructures sobre el terreny.

8 https://www.cnmc.es/sites/default/files/MyC_DT_%20RENOVABLES.pdf

El segon bloc de recomanacions pretén reforçar les estructures institucionals per agilitzar la tramitació dels projectes. Es proposa crear estructures de col·laboració entre ens locals, com ara oficines de tramitació comuna per a municipis petits en una mateixa comarca o província, evitar la duplictat de tràmits afavorint la tramitació simultània i reemplaçar autoritzacions per declaracions responsables en el cas d'instal·lacions de mòduls d'autoconsum.

Finalment, la CNMC realitza un conjunt de propostes dirigides a atenuar el problema que es genera en no beneficiar-se les entitats locals del conjunt d'avantatges a què dona lloc la instal·lació d'energies renovables situades en el seu territori, quan sí que han d'assumir els costos derivats d'aquesta localització. L'argument sobre el qual se sustenten aquestes propostes, és que les entitats locals on s'ubiquen aquestes infraestructures poden experimentar una pèrdua d'activitat econòmica si es produeixen canvis en els usos del sòl o els impactes paisatgístics no desitjables. Per això, es proposa que s'estableixin beneficis directes per a les entitats locals que donin suport al desenvolupament d'energies renovables, els quals podrien prendre diferents formes: preus d'electricitat diferenciats, compensacions econòmiques, etc. A més, s'haurien d'establir mecanismes de suport a la transició econòmica i laboral quan aquesta sigui un problema en el municipi afectat.

2.4. Licitació de concessions

Els dos documents següents aborden la qüestió del disseny de la normativa aplicable a les concessions per part de les entitats locals, tant des del punt de vista dels requisits imposats en aquestes com en el de la pròrroga de les mateixes.

El Tribunal de Defensa de la Competència de Aragó (TDCA)⁹ analitza un total de 88 concessions atorgades a les entitats locals, centrant el seu interès en les possibles traves o barreres que poguessin contenir en els plecs respectius quant al desenvolupament de pràctiques competitives. El document, per això, connecta amb l'elaborat per la Comisión Galega da Competencia (CGC) en què es destaquen els problemes que genera la durada de les concessions i els problemes associats a la seva pròrroga, el qual es comenta més endavant.

L'anàlisi del TDCA es basa en els plecs emprats per tretze municipis aragonesos, entre els quals s'inclouen les tres capitals provincials, referits a un conjunt de serveis públics gestionats a escala local que es consideren particularment rellevants: estacionament regulat a la via pública, serveis funeraris, quioscs, explotació de bars, cafeteries i piscines i, per últim, transport urbà.

Pel que fa a les concessions per a la regulació de l'aparcament a la zona pública, el document assenyalava que és habitual la seva vinculació a altres serveis, com ara la retirada de vehicles, la gestió del dipòsit de vehicles, el cobrament de multes o la realització de pagaments mitjançant aplicacions digitals. Això fa que tant les necessitats d'inversió com la durada òptima de cadascun d'aquests serveis sigui diferent, per la qual cosa es recomana una delimitació tan precisa com sigui possible que eviti concedir contractes excessivament llargs que bloquegin la necessària renovació tecnològica. Altres problemes fan referència a l'exigència d'experiència prèvia, la qual va ser objecte de recurs als plecs de Calatayud per part de la CNMC. La resolució de l'Audiència Nacional (SAN 2894/2020) va anul·lar el límit imposat perquè constituïa una restricció clara d'accés a una activitat econòmica, no emparada en raons d'interès general. També s'observen clàusules innecessàriament restrictives en determinar els requisits de solvència econòmica i financera.

En el cas dels serveis funeraris, la situació és més heterogènia, ja que a la diversitat de serveis s'hi afegeix la d'instruments reguladors. L'anàlisi del TDCA, molt més sintètica que la de l'ACREA sobre el mateix sector, es pot considerar complementari a aquella i posa l'èmfasi en les possibilitats de licitar de forma separada els diferents serveis (com els tanatoris o els crematoris), ja que la licitació conjunta redueix el nombre de possibles empreses concurrents.

Les concessions de la gestió de quioscs municipals tenen dues característiques que poden afectar la intensitat de la competència. D'una banda, és habitual que s'hi incloguin activitats d'inversió que

9 https://www.cnmc.es/sites/default/files/editor_contenidos/Promocion/Municipios%20y%20competencia/202304_Documento%20licitaciones%20entidades%20locales%20Arag%20C3%B3n.pdf

justifiquin una durada de les concessions més llarga. De l'altra, aquest tipus de quioscos poden incloure activitats molt diverses, per a l'exercici de les quals es requereixin qualificacions professionals no coincidents. El resultat de l'agregació d'activitats pot provocar una limitació al nombre d'empreses disponibles per anar a la licitació. Les concessions dels bars i els serveis d'hostaleria comparteixen característiques amb les dels quioscos.

El TDCA també analitza les concessions de transport urbà regular (no escolar). Aquest servei només s'exigeix als municipis amb una població superior a 50.000 habitants, si bé l'ajuntament el pot prestar per mitjans propis i no recórrer a una concessió competitiva. L'anàlisi dels contractes de les tres capitals aragoneses porta el TDCA a considerar que alguns dels serveis inclosos, com l'autobús turístic, els serveis per a persones amb mobilitat reduïda o el subministrament i manteniment de marquesines, podrien ser objecte d'una licitació separada. Entre les barreres a l'entrada que es detecten, destaca un cas en què s'impedia la participació a empreses cooperatives i un altre en què l'únic criteri per avaluar la solvència tècnica era l'experiència empresarial.

Després d'analitzar aquests sectors, el TDCA exposa unes qüestions que considera que haurien de ser objecte de reflexió per millorar el disseny de les concessions de serveis públics des d'una perspectiva de promoció de la competència: elecció correcta de l'instrument jurídic (els principals problemes es deuen a l'ús de la concessió de domini públic), els requisits de solvència tècnica i financera (suposen una barrera a l'entrada, principalment per a les empreses de nova creació) i terminis de les concessions (la durada excessiva és una de les traves anticompetitives més habituals).

2.5. Pròrrogues de concessions

Com ja s'ha assenyalat, la Comisión Galega da Competencia (CGC)¹⁰ elabora un document sobre les pròrrogues dels contractes de concessions de serveis públics als serveis d'abastament i tractament d'aigües, residus sòlids urbans i transport col·lectiu municipal. Si bé els sectors no són sempre coincidents, aquest estudi complementa el del TDCA en tant que aborda el mateix problema de gestió de concessions municipals des d'una perspectiva de defensa de la competència.

La CGC descriu inicialment la situació en què es trobava la prestació de cadascun dels serveis esmentats a les set ciutats més grans de Galícia a principi de l'any 2022. La informació recollida es resumeix a la taula 1.

Taula 1

Concessions de contractes públics en les set ciutats gallegues més grans. 2022

	Tots	Aigua	Residus	Transport
Sense contracte	7	3	3	1
En pròrroga	5	1	1	3
En vigor	7	1	3	3
Empresa municipal	2	2	0	0
Total	21	7	7	7

Font: Comisión Galega da Competencia (CGC).

Ambdós casos de gestió directa corresponen a empreses municipals d'aigües. Dels 19 casos amb contractes licitats, només set estan en vigor. Es tracta principalment de concessions adjudicades recentment. No obstant això, cinc contractes es troben prorrogats (tres dels quals corresponen a serveis de transport urbà) i set més corresponen a situacions en què no existeix contracte per a la prestació del servei, però aquest se segueix oferint a través d'una concessió anterior mitjançant les anomenades «ordres de continuïtat».

¹⁰ <https://www.cnmec.es/file/310076/download>

El freqüent recurs a ordres de continuïtat s'explicaria, segons la CGC, per una sèrie de factors entre els quals destaquen la relativament elevada quantia de les licitacions així com la seva llarga durada, cosa que provoca una necessitat d'actualització dels condicionants tècnics quan es licita un contracte. Si bé és cert que els plecs són relativament complexos i requereixen un coneixement especialitzat, la CGC troba a faltar suficient previsió i planificació respecte als serveis els contractes dels quals es troben a punt de concloure. En aquestes situacions, a més de ser habitual no sol·licitar l'opinió de l'autoritat de competència, és habitual recórrer a consultors externs per elaborar els plecs. Aquest fet constitueix un risc de comportament anticompetitiu, ja que afavoreix l'existència d'informació privilegiada i la col·lusió.

Posteriorment, el document aprofundeix en l'anàlisi d'aquests factors i assenyala la necessitat d'establir, per part de l'administració local, una programació en la seva activitat de contractació pública. Com a part d'aquest procés, es poden dur a terme consultes preliminars que permetin obtenir un coneixement suficient del mercat de cara a una licitació futura, respectant els principis de no discriminació i transparència. En aquells casos en què el contracte arribi al venciment, es pot prorrogar fins a nou mesos més, sempre que l'anunci de licitació del nou contracte s'hagi publicat amb tres mesos d'antelació. Tot i això, si s'arriba a aquest nou termini i la suspensió del servei suposa un «greu trastorn», l'ajuntament ha de recórrer a ordres de continuïtat que, de fet, impliquen la prestació del servei sense contracte.

Tant les pròrrogues com les ordres de continuïtat suposen una clara restricció de la competència, ja que impliquen que el servei es presti sense l'efecte de les tensions competitives que permet la licitació.

2.6. Contractes menors

Finalment, l'Autoritat Basca de la Competència (LEA/AVC)¹¹ analitza l'ús de la figura del contracte menor per part de les autoritats locals, fent un conjunt de recomanacions perquè la seva contractació garanteixi els principis de lliure competència.

Per elaborar aquest document, la LEA/AVC revisa les diferents actuacions de promoció que ha dut a terme en el passat, així com les respostes obtingudes en una consulta emesa sobre la contractació menor. Es tracta de tres documents sobre pràctiques de diversos municipis bascos, així com la *Guia sobre contractació pública i competència* publicada el 2018 i actualitzada el 2020.¹²

La figura del contracte menor està sotmesa a un intens debat, atès que els avantatges de la senzillesa i agilitat que permet la seva tramitació es contraposen a un possible ús abusiu i fins i tot irregular d'aquesta. D'entre les característiques del contracte menor, la més rellevant als efectes de promoció de la competència probablement sigui l'absència de l'exigència de publicitat prèvia a la licitació. D'aquesta manera es limita la capacitat dels operadors econòmics per accedir-hi i es restringeix de manera òbvia la competència. Tampoc no són necessaris els plecs de contractació, l'aprovació de l'expedient o la participació d'una mesa de contractació. El contracte menor està concebut per a necessitats urgents, de quantia escassa. Per això, les limitacions que s'han assenyalat s'han de compensar amb els guanys d'eficiència en la gestió pública.

La LEA/ACV se centra en l'anàlisi de dues infraccions respecte als límits que estableix la LCSP per a l'ús del contracte menor: el fraccionament del contracte, que permet superar els límits que el justifiquen, i la recurrència de contractes o la concatenació d'aquests.

Pel que fa al fraccionament del contracte, l'informe LEA/AVC 479-PROM-2021 sobre la contractació menor de l'Ajuntament d'Hondarribia observa que en 293 contractes de serveis de muntatge signats entre els anys 2018 i 2020 s'hauria produït un fraccionament irregular, atès que tots els serveis corresponien a la mateixa tipologia, si bé es referien a dates i justificacions diferents. Aquests serveis podrien haver-se contractat perfectament de forma conjunta.

11 https://www.cnmcc.es/sites/default/files/editor_contenidos/Promocion/Municipios%20y%20competencia/202211_MyC_DEC%C3%81LOGO%20CONTRATACI%C3%93N%20MENOR.pdf

12 https://www.competencia.euskadi.eus/contenidos/informacion/guias_gidak/es_guias/Actualizacion_GUIA_AVC_CONTRATACION_COMPETENCIA_es.pdf

D'altra banda, pel que fa a la recurrència o concatenació de contractes, la instrucció 1/2019 de l'Oficina Independent de Regulació i Supervisió de la Contractació (OIRESCON) defineix com a contractes recurrents aquells que responen a la mateixa necessitat, la qual es genera any rere any. Per això, és perfectament possible planificar-ne la contractació i tramitar-la mitjançant procediments ordinaris.

L'informe LEA/AVC 395-PROM-2019 sobre la contractació menor a vuit municipis alabesos revisa l'ús del contracte menor en els projectes d'arquitectura i direcció d'obres sol·licitats pels ajuntaments. S'hi observa que molts dels contractes responien a prestacions que podien considerar-se com a previsibles (com ara actuacions de reparació o d'urbanització), per la qual cosa l'ús del contracte menor era abusiu. A l'informe LEA/AVC 439-PROM-2020, referit al mateix tipus de contractes per part de l'ajuntament de Deba, es conclou que entre 2000 i 2019, 17 dels 37 contractes s'havien adjudicat com a contracte menor. Atès que la majoria responien a actuacions relacionades amb la construcció d'un nou cementiri, decidida el 1996, eren perfectament previsibles.

A l'esmentat informe LEA/AVC 479-PROM-2021 també es constata que l'ajuntament d'Hondarribia hauria abusat en el recurs al contracte menor per a la prestació de serveis clarament previsibles, com l'organització de la cavalcada de Reis.

L'ús del contracte menor semblaria respondre en aquests casos a una manca de planificació adequada. En aquesta direcció s'adreça la principal recomanació de la LEA/AVC, que emfatitza la importància de la previsió de cara a gestionar els recursos disponibles de manera eficient. La necessitat de dur a terme una planificació adequada pot suposar una dificultat afegida per a les administracions de mida petita atesa l'absència de recursos materials o personals. Tanmateix, tal com assenyala el document de LEA/AVC, la disposició addicional segona de la LCSP permet als municipis de població inferior a 5.000 habitants concertar convenis que permetin que la gestió dels procediments de contractació els dugui a terme altres entitats.

La LEA/ACV concedeix molta importància a les possibles pràctiques col·lusòries que puguin dur a terme les empreses en relació amb la contractació pública. Si bé es podria suposar que aquestes estan limitades als procediments de licitació, on els casos de *bid rigging* han estat ben estudiats, l'ús dels contractes menors no està necessàriament aïllat d'aquestes pràctiques. Així, entre les pràctiques anticompetitives que poden dur a terme les empreses en relació amb l'ús del contracte menor, destaca l'anomenada «vinculació entre empreses». Aquesta pràctica passa quan en la tramitació dels contractes menors, se sol·liciten ofertes a empreses suposadament competidores que, en la pràctica, estan vinculades entre elles. Es produeix, doncs, una aparença formal de competència, però en realitat aquesta no existeix. A l'esmentat expedient d'Hondarribia, la LEA/AVC va poder comprovar com algunes de les habituals adjudicatàries de contractes menors estaven vinculades a través d'un únic càrrec directiu.

3. Conclusions

Aquest document ha emfatitzat la importància que té la defensa de la competència per al bon funcionament dels mercats, la qual cosa té implicacions tant en termes d'eficiència i productivitat empresarial com en una equitat individual més gran, ja que la competència efectiva permet accedir a una quantitat més gran de béns i serveis a preus més baixos.

Tot i això, la competència no és un estat «natural» dels mercats, per la qual cosa no es pot donar per suposada. Les empreses que tenen poder de mercat poden adoptar estratègies anticompetitives per dissuadir els possibles entrants o reforçar la seva posició de domini. Les autoritats de defensa de la competència tenen com a objectiu sancionar aquestes accions anticompetitives i garantir que el mercat sigui un terreny de joc just on operi la competència pels mèrits. Encara que aquests procediments sancionadors són els que reben més atenció als mitjans, no és menys important la tasca desenvolupada per les autoritats de defensa de la competència en el seu foment i promoció,

amb l'objectiu que les regulacions o normes emeses per les mateixes administracions no suposin barreres anticompetitives. En aquest sentit, les administracions locals no es poden considerar exemptes d'aquesta responsabilitat. Però, a més, els municipis han de ser els primers interessats en la promoció de la competència en tant que això redundarà en un benestar més gran dels seus ciutadans i una major activitat econòmica.

En les seccions anteriors s'ha assenyalat que aquesta defensa de la competència s'ha de fer palesa en els diferents rols que les administracions locals desenvolupen en el mercat. En primer lloc, són importants compradores de béns i serveis. Per això, els municipis es beneficiarien d'adoptar bones pràctiques de contractació pública que garanteixin prou competència en les licitacions i, amb això, obtinguin millors béns i serveis. Les entitats locals també ofereixen serveis públics que competeixen, de manera més o menys directa, amb els de les empreses privades. En aquesta dimensió és important preservar el principi de neutralitat competitiva per no expulsar la inversió privada. Finalment, els ajuntaments creen i regulen mercats, i en aquesta tasca han de perseguir conjuntament els objectius d'aturar els possibles errors de mercat i crear les condicions perquè hi hagi prou competència (fonamentalment reduint les barreres a l'entrada). Quan per qüestions de capacitat, costos o externalitats s'hagi de limitar la competència al mercat adjudicant llicències o concessions, aquestes s'han d'atorgar de manera que es garanteixi la competència en el mercat.

S'han revisat les anàlisis que la CNMC i sis autoritats autonòmiques de defensa de la competència han dut a terme sobre diversos exemples de pràctiques normatives municipals que tenen implicacions competitives clares. Inclouen la regulació de mercats (com el de la mobilitat urbana compartida o els serveis funeraris), les pràctiques administratives que dificulten l'aparició de nous operadors (com les instal·lacions d'energies renovables) o els problemes associats a la contractació pública (límits al desenvolupament de la competència per regulacions mal dissenyades, manca de renovació de contractes que donen lloc a pròrrogues i fins i tot a serveis prestats sense contractes, o abús de la contractació menor). Tots els casos proporcionen exemples i recomanacions que les entitats locals poden aprofitar.

**Diputació
Barcelona**

Àrea de Desenvolupament
Econòmic i Turisme

Recinte Maternitat. Pavelló Mestral
Travessera de les Corts, 131-159
08028 Barcelona